آکھن لوک سیانے

دوجی جلد

احسان باجوہ

آکھن لوک سیانے

(پنجابی اکھان، معنے تے ویروا)

(دوجی جلد)

ویرواکار

احسان باجوہ

پنجاب انسٹیٹیوٹ آف لینگوئج، آرٹ اینڈ کلچر۔ لاہور پنجاب

''آکھن لوک سیانے'' جو وی امر سدا اوہ رہنا
صدیاں تیک احسان نہ بھُلنا جو سچیاں دا کہنا

چڑھاوا

عقل فِکرا تے گیان دے اوہناں وارثاں دے ناں
جو اکھاناں دے رُوپ وِچ امر سیانف دے اَمُلّے
مانک موتیاں نال ساڈی جھولی بھر گئے

پنجابی ادبی ودھارے ول اِک ہور قدم

پنجاب اِنسٹیٹیوٹ آف لینگوئج آرٹ اینڈ کلچر دی اُساری دا کم یقینی پکھوں پنجابیاں دے امیر وِرثے دی سانبھ سنبھال لئی کیتا گیا اِک اجیہا سوہنا اتے چنگا کم اے جو پنجاب اندر ہُن تیک کیتے گئے پنجابی وِرثے اتے ادب دے کھوج بھال دے کم دی سانبھ سنبھال دا اگلا ہتھ بنے گا۔ پنجاب وِچ پنجابی تحقیق دا کم اِک لمیں چر توں ساڈے پنجابی کھوجکار اتے سیانے کرن لگے ہوئے نیں اتے ہور کئی ادارے آپو اپنی مدد نال ایس کم نُوں اگے ودھان لگے ہوئے نیں۔ ایس ادارے دے بنن مگروں اوہناں نُوں ہور پکے پیریں کم کرن دا حوصلہ مِلے گا اتے اِنج پنجاب دے چہرے تے ہور نکھار آ جاوے گا۔ ایہ ادارہ پنجابی لکھاریاں اتے کھوجکاراں دا مددگار بن کے اتے اوہناں ولوں کیتے کم نوں چھاپ کے پنجاب دی تاریخ جغرافیہ، ادب، زُبان اتے تحقیق شُعبے وِچ وادھا کردار ہوے گا۔ ایس ادارے لئی پنجابی ادب اتے کھوج دے بھنڈار وِچ ہور چوکھا کم کرن دی ہالی لوڑ اے اتے ایس کم نوں سرے چاڑھن لئی کئی کھوجکار کئی ادبی کماں تے لگے ہوئے نیں۔ میں اُمید کرنی واں پئی ساڈے کھوجکار ویلے دے نال نال اوس کم نوں اگیرے ودھاندے رہن گے اتے دیوے نال دیوا بلدا ارہوے گا۔ ایس ادارے ولوں پنجابی اکھاناں اُتے احسان باجوا کولوں کرایا گیا ایہ کم آکھن لوک سیانے پکی گل اے پئی ایس کھیتر وِچ ایس توں پہلوں کیتے گئے کم توں چوکھا ودھیا اتے چنگا اے اتے میرے علم مطابق پنجابی اکھاناں اُتے اینا بھرواں کم ہالی تیک کِتے نہیں کیتا گیا۔ ایس لئی میں پنجابی کھوجکار احسان باجوا ہوراں نوں مبارکباد دا حق دار سمجھنی واں۔ احسان باجوا جتھے پنجاب، پنجابی اتے پنجابیت دی اصلی سنجان کران لئی ہر ویلے لکیا رہندا اے، اوتھے اوہ چنگی شاعری ناول نگاری اتے کھوج بھال دا سُتھرا کم کاج وی کرن جان دا اے۔ اوہنے اکھاناں اُتے ایہ کم کر کے پنجابی وِرثے دی سانبھ دا اِک چوکھا چنگا کم سرے چاڑھیا اے۔ ایس کم دی پہلی جلد چھپن تے ایس کم نوں چوکھی سوبھا ملی اے۔ احسان باجوہ ہتھوں کرائے پنجاں جلداں دے ایس بھرویں کم دی دوجی جلد تہاڈے ہتھ وچ اے۔ سُچی پرکھ تاں بس سُچے پارکھاں ہتھ ای ہوندی اے۔

میرا خیال اے پئی کھوج بھال دا کم سدا اگے ای اگے ٹُردا رہنا چاہیدا اے اتے ایس وِچ کوئی بندہ وی اخیرلا مقام نہیں متھ

سکدا۔کم نوں کردیاں رہن نال ای کسے شے دا اصلی مُہاندرا نتر کے لوکائی دے سامنے آوندا اے۔ اتے اِنج ای قوماں اپنے گُزرے ہوئے کل اتے اپنے امیر وِرثے دی سانبھ سنبھال کرسکدیاں نیں اتے اِنج قوم دے بیتے ہوئے کل نوں ویلے دی اُتھل پُتھل توں وی بچایا جاسکدا اے۔

ڈاکٹر صغرا صدف

ڈائریکٹر

پنجاب اِنسٹیٹیوٹ آف لینگوئج آرٹ اینڈ کلچر لاہور

پنجابی اکھاناں دا جوڑ جپ

جِسراں اکھان بارے گل بات کردیاں اُتے دس دِتا گیا اے پئی اکھان انسانی زِندگی دیاں اُپدھریاں راہواں پدھراون دا کم کردے نیں اتے بندے دی سوچ دے سارے گَج مانجھ کے اوس نُوں صاف سُتھری زِندگی گذارن دی راہ وکھاندے نیں۔ اکھان سچای دے اوہ اٹل سومے نیں جو رہندی دُنیا تیکر اپنے اندرلی سچای دا ہوکا دیندے رہن گے۔ اکھاناں دے کھیتر وچ ایس توں اگدوں وی چوکھے سجناں اپنی سوجھ سیانف اتے عقل گیان دا سیر پایا پر میری جاچے ایہ کم چوکھا ای اُوناسی جیہنوں پورا کرن لئی میں چوکھے سال ایس کم تے لگا رہیا۔ اکھاناں دی سودھ سنبھال بارے بارے وکھ وکھ سوجھواناں وکھرے وکھرے ڈھنگ ورتے نیں۔ ساڈے کئی سیانیاں نے اکھاناں دے جوڑ جپ نُوں حرف وار سودھ کے اکٹھیاں کیتا اے جیہناں وِچ ڈاکٹر شہباز ملک ہوراں داناں سبھ توں اُتے وے۔ اوہناں 'ساڈے اکھان' دے سرناویں ہیٹھ ایس کم دی چوکھی گھالنا کیتی اے۔ اوہناں اکھان دے ویروے وچ اکھاناں نال جُڑیاں کہانیاں دا پچھوکڑ وی لکھیا اے۔ میں اوہ کم جان کے نہیں کیتا ایس لئی پئی کم چوکھا لمّاں ہو جاناسی۔ کئی اکھاناں دے سودھنہاراں نے اکھاناں دی سرناویں وار سودھنا وی کیتی اے جِویں ساڈے پنجابی کھوجکار ونجارہ بیدی ہوراں اپنی کتاب 'لوک آکھدے ہن (گورمُکھی)' وِچ ایس کم تے چوکھی محنت کیتی اے۔ نُور مُحمد صاحب ہوراں 'بابے بناں بکریاں نہیں چر دیاں' دے سرناویں ہیٹھ پنجابی اکھاناں دے جوڑ جپ دا چنگا کم کیتا اے۔ شوکت مُغل ہوراں 'سرائیکی اکھان' دے سرناویں ہیٹھ چوکھے پنجابی اکھان اکٹھے کیتے نیں اتے اوہناں نُوں حرف وار جوڑیا اے۔ ڈاکٹر دیوی داس نے اپنی کتاب 'اکھاناں دی کھان (گورمُکھی)' وِچ اکھاناں دی حرف وار جوڑ جپ دا سوہنا کم کیتا اے۔ ساڈے پنجابی وِیرشا ورچڈھرنے 'اکھاناں وِچ توارِیخ' اتے 'لوک توارِیخ' دے سرناویں ہیٹھ اکھاناں دی بُنتر پچھے لُکے تاریخی پچھوکڑ نُوں ساہنویں لیاون دا چوکھا کم کیتا اے۔ 'ہند کو ضرب الامثال' دے جوڑنہار سُلطان سکون ہوراں دی کتاب وِچ اُتلے پاسے دے ہِندکو لہجے دے اکھاناں دی چنگی جوڑ جپ کیتی گئی اے۔ احمد ہوراں اپنی کتاب آئینہِ پنجاب (اُردو) وِچ وی کئی پنجابی اکھان دِتے نیں اتے کئی ہور کم دیاں گلاں لِکھیاں نیں' پنجابی ضرب المثال اور کہاوتیں' وِچ مُزمل احمد ہوراں چوکھی گھالنا کیتی اے۔ مَیں ہتھلی کتاب 'آکھن لوک سیانے' نُوں سودھن لگیاں اُتے دَسے

سبھو مہربان سجناں دیاں کتاباں توں لابھ چکیا اے۔ ایس توں اڈ گُجھ سجناں مینوں اپنے اپنے علاقے چوں اکھان اکٹھے کر کے گھلے او ہناں بُڈھیاں بُزرگاں توں پُچھ پُچھ لکھے۔ ایہ کم دُوسرے سجناں وانگ اِک کوشش ضرور اے پر ایس کم نُوں وی مُکمل کدی وی نہیں آکھیا جاسکدا۔ مُکمل تاں بس رب سوہنے دی ذات اے جیہنے مینوں ایہ کم کرن دی ہمت دِتی۔ اکھاناں اُتے پنجاب انسٹیٹیوٹ آف لینگوئج آرٹ اینڈ کلچر ولوں کرائے گئے ایس کم دی پہلی جلد چھپن تے ایس کم نوں چوکھی سوبھا ملی اے۔ پنجاں جلداں اُتے پسرے ایس کم دی دوجی جلد سُچّل پارکھاں لئی حاضر اے۔ چنگے کم دی جاچ جاں پرکھ وی اوس کھیتر دا کوئی اُگھا جانوای کر سکدا اے۔ اُنج تاں ایتھے پنجابی دے نامی ڈاکٹراں اتے کھوجکاراں وی اکھاناں دے متن اتے معنے کر دیاں او ہناں دا ایناں بُرا حال کر دتا اے پئی پڑھدیاں شرم نال اکھاں نیوں جاندیاں نیں۔ ناں لے کے کسے نوں بھنڈنا ساڈے مذہب دا حصہ نہیں۔ اسی تاں ایس گل تے ای دھیان رکھنے آں اخے:

ہاشم نہیں فقیراں لائق بُرا کسے نُوں کہنا

آخر تے مَیں ادارہ پنجاب اِنسٹیٹیوٹ آف لینگوئج آرٹ اَینڈ کلچر دے سارے سنگیاں ساتھیاں دا ڈھیر شُکر گذار آں جیہناں ایس کم وِچ میری کنڈ تھاپڑی اتے مَیں پنجابی اکھاناں دے کم 'آکھن لوک سیانے' نُوں سرے چاڑھن دے قابل ہویا۔ ایہ اک چوکھا لمّاں کم اے ایس لئی میرے ایس کم وِچ غلطیاں وی ہوسکدیاں نیں۔ پوری تاں بس رب سچے دی ذات اے بندہ تاں سدا توں بھُلنہار اتے اپُورا اے۔ صحت مند تنقِید قوماں نُوں اگیرے کھڑدی اے۔ مَیں وی ایس کم بارے صحت وند تنقِید نُوں کھڑدے مَتھے جی آیاں نُوں آکھاں گا۔

احسان باجوا

گکھڑوالی' ڈاکخانہ قِلعہ کالروالا

ضِلع سیالکوٹ (پنجاب) پاکستان

0345-6362362

فہرست

پروہنچاری

آٹے نال پلیتھن لگ ای جاندا اے۔

معنے: پلیتھن: روٹی پکان لگیاں روٹی دے آٹے نوں لایا جان والا خشکا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی پروہنے کِتے جان تاں اوہناں نال کوئی اِک ادھا اسدھیا پروہنا وی ضرور آ ای جاندا اے ایس لئی اوسدا خرچ وی جرنا ای پیندا اے۔

آے داناں سہجا، گئے داناں مکتا۔

معنے: سہجا: ہولی نال آون والا ☆ مکتا: مکان والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو وی کِسے کول آوندا اے لوک اوسدی عزت کردے نیں اتے جوڑ جاندا اے لوک عام کرکے اوس نوں بھلھ جاندے نیں اتے اوسدی یاد دِلوں وسار دیندے نیں۔

آے دی خوشی، نہ گئے دا غم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی پروہنے اِنج دے وی ہوندے نیں پئی نہ اوہناں دے آیاں گھر والے نوں کوئی خاص خوشی ہوندی اے اتے نہ ای اوہناں دے جان لگیاں کسے نوں مَنکھ لگ دا اے۔

آے دی کر آدر، بھانویں جاہ وِچ۔

معنے: آدر: عزت ☆ جاہ وِچ: جگہ وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر آئے پروہنے دی ہر حال وِچ خاطر مدارت کرنی چاہیدی اے۔ بھانویں گھر دی کوئی جگہ وِچ کے ای اوس دا ٹکر پُورا کیوں نہ کرنا پوے۔ اوس ولوں نک دندی وڈھن ساؤ لوکاں دا کم نہیں ہوندا۔

آے نیں رب دے سوالی، چِٹے کپڑے کھیسے خالی۔

معنے: کھیسے: جیباں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار گھر وِچ اِنج دے پروہنے وی آ جاندے نیں۔ جیہناں کپڑے تاں بڑے چنگے پائے ہوندے نیں پر اوہناں دے بُوجھے خالی ہوندے نیں۔ اتے اوہ باہواں لمکا کے اگلے دے گھر آن وڑدے نیں۔

اپنا پکا جِتّا بیہا نہ ترّ کا۔

معنے: پکا: پکایا ☆ بیہا: باسی ☆ ترّ کا: ازایاں ہو گیا، بو مار گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی گھر وِچ کِسے پروہنے دے آیاں گیاں اونا کو انّ ای پکانا چاہیدا اے جو پورا پورا آ جاوے اتے کھان پین توں نہ بچے نہ خراب ای ہووے۔

اپنے وِیر بھرانواں نُوں بھر بھر کے کھواندی

اے ساڈے وِیرنُوں اَیویں ٹرخاندی اے۔

معنے :وِیر: بھائی ☆ ٹرخاندی: داءدپالاندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی زنانیاں اپنے پیکیاں توں آئے پروَہنیاں نُوں لُگڑ کڑاہیاں کھواندیاں نیں پر جدوں بندے دا کوئی لگدا لَیندا آ جاوے تاں اوہ دال ساگ کھوا کے گلوں لاہ دیندی اے۔

اُتوں آوے باباٹل، دیوے پکی پکائی گھلھ۔

معنے : پکی پکائی: تیار کھانا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی ویہلڑ لوک ہر ویلے ایہ دُعاواں ای کردے رہندے نیں پئی اُتوں کوئی بابا آوے اتے اوہناں لئی پکی پکائی روٹی گھلھ دیوے۔ اتے اوہناں نُوں ککھ بھن کے دوہرا نہ کرنا پوے۔

اِک اُٹھے، اِک بہوے، دیِوان خانہ لگیا رہوے۔

معنے : دیوان خانہ: ڈیرا، بیٹھک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ جے پروَہنیاں دا آوَن جان لگیا رہوے تاں اوتھے روَنق لگی رہندی اے۔کوئی آوَندا رہوے اتے دوسرا جاندا رہوے تاں اوہ ڈیرا بھخیا رہندا اے۔

اِک توّے دی روٹی، کیہ موٹی کیہ چھوٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی بندہ کِتے پروَہنا جاوے تاں روٹی کھان لگیاں بُہتیاں نِشک ہینیاں نہیں کرنیاں چاہیدیاں ایس لئی پئی روٹیاں تاں اِکو توے توں پک کے آئیاں ہوندیاں نیں۔اوہناں وِچوں کوئی موٹی جاں پتلی وی ہوسکدی اے۔

اِک جی آوے، اِک نج آوے۔

معنے :جی آوے: نِت آوے ☆ نج :نہ ای۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی پروَہنے اجیہے ہوندے نیں جیہناں بارے گھر والے دُعا کردے نیں پئی بھانویں نِت پئے آوَن پر کُجھ پروَہنے اِنج دے ہوندے نیں جیہناں بارے گھر والے دُعا کردے نیں پئی اوہ کدی وی نہ آوَن۔

اِک دِن پروَہنا، دو دِن پروَہنا، تیجے دِن دادے داڑھی ہگوَنا۔

معنے :دادے داڑھی ہگوَنا: گال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پروَہنے نُوں اگلے دے گھر جا کے بس اِک دِن ای رہنا چاہیدا اے پر دُوسرے دِن وی گھر والے اوسدی تھوڑی بُہتی عِزت کرای دیندے نیں پر تیسرے دِن پروَہنا اوہناں گھر والیاں نُوں بُرا لگن لگ پَیندا اے۔

اِک نُوں پانی، اِک نُوں پچھ۔

معنے :پچھ: ابالویں چوَلاں توں لتھا پانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اِنج دے

وی بے اِنصافے ہوندے نیں پئی نال بیٹھیاں پروہنیاں وِچوں کِسے نُوں کوئی ہور شے کھان نُوں دے دیندے نیں اتے دُوجے نُوں کوئی ہور شے دے دیندے نیں۔

اگلے نہیں بھاوندے، ہور ڈھڈ کڈھی آوندے۔

معنے : بھاوندے: چنگے لگدے ☆ ڈِھڈ کڈھی: پیٹ اگے کر کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار گھر وِچ اچاہے پروہنے آ جاندے نیں۔ اتے اوہناں کولوں ای جان چھڈاں اوکھا ہوندا اے اُتوں ہور لوک ڈِھڈاں تے ہتھ پھیردے ہوئے آ جاندے نیں۔

الاون دا قصوُر، تھئے بیلی نِت دا مہمان۔

معنے :الاون: بولن ☆ نِت :روزانہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے اِنج دے وی ہوندے نیں پئی اوہناں نُوں کدی بُھلیکھے بُھلیکھے جے اِکواری گھر آون دی دعوت دے بہووتاں اوہ روز روز پروہنے بن بہندے نیں۔اتے اگلے نُوں ہور کوئی کم کار نہیں کرن دیندے۔

اماں اوہو پروہنے آئے نیں جیہڑے عِید والے دیہاڑے بُھکھے گئے سن، جیہڑے کُھرلی وِچ رات کٹ گئے سن۔

معنے : پروہنے: مہمان ☆ کُھرلی: ڈنگراں دے پٹھے پان والی تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ایڈے کنُجھے ہوندے نیں پئی جے عِید والے دِن وی کوئی پروہنا آ جاوے تاں اوس دی کوئی ٹہل سیوا نہیں کرسکدے اتے اوس نُوں آرام کرن لئی منجی بسترا وی نہیں دیندے۔

اماں پکیاں بابے پکِیاں، مَیں نہ پکیاں تے کِیں وی نہ پکیاں۔

معنے : پکیاں روٹیاں پکایاں ☆ کِیں : کِسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں گھروں کھا کے کِسے دے گھر جاوے تاں اگلے وی اوس نُوں کھان پِین دی صُلع مار لیندے نیں پر جدوں اوہ گھروں بُھکھا جاوے تاں اگھوں وی کوئی اوس نُوں نہیں پُچھدا۔

انّ کھادیاں سُول پوے تے پوے پیا۔

معنے : اَنّ: خوراک ☆ سُول: درد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے پروہنے نُوں چنگی بھلی روٹی کھاندیاں جے درد اُٹھدا اے تاں اوس نُوں چھیتی نہیں ڈکیا جاسکدا۔

ایہو جیہے آؤ تاں کیوں نہ بھاؤ۔

معنے : بھاؤ: چنگے لگو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پروہنا کِسے دے گھر جان لگیاں کوئی پھل جاں ہور کھان والی شے لَے کے

جاوے تاں گھر والیاں نُوں بڑا ای چنگا لگدا اے اتے اگھوں گھر والے وی اوسدی چنگی ٹہل سیوا کر دے نیں۔

ایڈوں اوڈوں وَلّے، کلّو والا جھلکھے ۔

معنے: ایڈوں اوڈوں: ایدھروں اودھروں ☆ وَلّے: پرتے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے آے پروَہنے دی اوہ ای سیوا کردا اے جو پروَہنیاں دی عِزت آدر نُوں سمجھدا اے۔ اوہ بھانویں ماڑا ای ہووے پر آے پروَہنے توں جھِسی نہیں کھاندا۔

ایہ چن کِدھروں چڑھ پیا اے۔

معنے: کِدھروں: کیہڑے پاسیوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی پروَہنا چوکھے چِرمگروں کِسے دے گھر آوے تاں اوس گھر والیاں نُوں اوسدے آوَن دا چوکھا چا چڑھ جاندا اتے اوہ نہال ہوکے آکھدے نیں پئی اج تاں کِدھروں چن ای چڑھ پیا اے۔

بارات دامُل کنالیاں لَے لیندیاں نیں۔

معنے: کنالیاں: جمع کنالی دی، آٹا گُھنن والا مٹی دا بھانڈا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جنج دی سیوا کر دیاں اینیاں گُو کنالیاں ٹُٹ جاندیاں نیں پئی اوہناں دا چوکھا بھرت بھرنا پَے جاندا اے، دُوجا لگیاں کنالیاں گھمیار ویچ وی نہیں سکدے اِنج اوہناں دامُل کُڑی والے نُوں ای تارنا پَے جاندا اے۔

بارات دی سوبھا واجا، جنازے دی سوبھا سیاپا۔

معنے: سوبھا: عِزت ☆ واجا: بَینڈ ☆ سیاپا: رون کرلان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جنج جے کر واجے دے بِناں ڈُھکے تاں سوہنی نہیں لگدی۔ اِنج جے کر جنازے دے نال لوکی روندے کُرلاندے نہ ہون تاں اوہ وی کم پھبدا نہیں۔

باراتیاں نُوں کھان نال، لاڑے نُوں ووَہٹی نال۔

معنے: لاڑا: دُلہا ☆ ووَہٹی: دُلہن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جنجے گیاں جانجیاں نُوں روٹی ٹُکر کھان دی فِکر ہوندی اے جدوں لاڑے نُوں اپنی ووَہٹی کھڑن دی فِکر ہوندی اے۔

باہرلے کھان، گھر دے ڈھولے گان۔

معنے: باہرلے: باہر والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دا ایہ حال ہوندا اے پئی اوہناں دے گھر والے جی تاں بُھکھے مردے ہوندے نیں اتے باہر والے اوتھے آکے پروَہنے بن کے لُنگریاں لاندے رہندے نیں۔

بچے گُوں جاہ ہے، گھٹے کُوں جانئیں۔

معنے: گُوں: لئی ☆ جاہ: جگہ ☆ گھَٹے: مَینڈھے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک گھر آئے پروَہنے نُوں ویکھ کے گلوں لاہن لئی آکھ دیندے نیں پئی

بچے لئی تاں ساڈے کول جگہ ہے پر تیرے کول جیہڑا اسنڈھا اے اوس دے بنھن لئی ایتھے کوئی تھاں نہیں۔

بَلّے مہانیا بَلّے، کُجھ نہیں ساڈے پَلّے۔

معنے: بَلّے: شاواشے ☆ مہانیا: بیڑی واناں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں کول کسے آے گئے دی ٹہل سیوا لئی کُکھ کنڈا نہیں ہوندا اوہ بس گلاں دے پلا پکا کے اگلے نُوں راضی کرن لئی پاپڑ ویلدے رہندے نیں۔

بِن بلائے پرؤہنے دا کوئی آدر نئیں کردا۔

معنے: بِن بلائے: بغیر دعوت دِتیاں توں آون والا ☆ آدر: عِزت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں پرؤہنا وی بس اوتھے ای جانا پھبدا اے جتھے اگلا سدّا گھلے۔ نہیں تاں بِن بلائے پرؤہنے نُوں لوک گھر دیاں دے نال ای لنگر پانی دے کے مگروں لاہ چھڈدے نیں۔

بِناں بلائے تاں رب دے گھر وی نہیں جاندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سدا اوسے تھاں ای جانا چاہیدا اے جتھے کوئی آپ بلائے اتے عِزت آدر وی کرے اتے بِن سدیاں توں جان والے دی کوڈی قدر نہیں ہوندی۔

بُہتے گھراں دا پرؤہنا بھُکھا رہندا اے۔

معنے: پرؤہنا: مہمان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پرؤہنا وی اِکو گھر دا ہووے تاں اوس نُوں ٹھُک سِر نال روٹی لبھ جاندی اے۔ بُہتے گھراں دا پرؤہنا ساراں گھراں وِچ جان پاروں بُہتی واری بھُکھا رہ جاندا اے۔ ایس لئی پئی ہر کوئی سمجھدا اے پئی اوسدی روٹی دوجے نے ورجی ہونی ایں۔

پرؤہنا سو جو لنگ دا بھایوال ہووے۔

معنے: لنگ: عزت ☆ بھایوال: حصے دار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ پرونہے بارے دسیا گیا اے پئی پرؤہنا جیہڑے گھر وی جاوے اوس نُوں اوس گھر دی عِزت دا خیال رکھنا چاہیدا اے۔ اوہ اوتھوں جو وی کھا کے نِکلے باہر جا کے لوکاں وِچ اوس گھر والیاں نُوں پتارے نہ۔

پرؤہنا آوے بلاء نہ آوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دُعا کیتی گئی اے پئی پرؤہنا تاں رب دی رحمت ہوندا اے اوس دے آن نال رِزق وِچ برکت پیندی اے پر بلا دے آن نال نقصان ہوندا اے۔ ایس لئی اوہ بلا کدی وی نہ ای آوے تاں چنگا ہوندا اے۔

پہلے آٹا پاون پِچھے گُنڈے پھراون۔

معنے: آٹا پاون: روٹی کھوان ☆ گُنڈے پھروان: کم کرن لا دین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی مُورکھ لوک پروَہنےنُوں پہلاں روٹی کھوالیندے نیں اتے مگروں اوس کولوں کم کارکرا کے روٹی دا بھانگا پورا کرلیندے نیں۔

پہلے دینہ دیا مجمانا' ساڈے سِر اُتے پُھلھ' دوُے دینہ دیا مجمانا' ساڈے جاتکاں تھیں گھُل' ترِیے دینہ دیا مجمانا جِدھروں آیاں اودھر جُلھ۔

معنے: مجمانا: مہمانا☆ دینہ: دِن☆ جاتکاں: بچیاں☆ جُلھ: جا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پہلے دِن دا پروَہنا چنگا لگدا اے اتے اوس دی ہستی مُوجب چنگی سیوا کیتی جاندی اے۔ دوسرے دِن دا پروَہنا بال نال کھیڈ کے دیہاڑی لنگھاندا اے اتے تیجے دِن پروَہنا چنگا نہیں لگدا اتے گھر والیاں دی مرضی ہوندی اے پئی اوہ ٹُر ای جاوے۔

ترکالی دا مجمان تے بدل خالی نہیں جاندے۔

معنے: ترکالی: شاماں☆ مجمان: مہمان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شام ویلے گھر آئے پروَہنے نُوں ہر حال وِچ روٹی کھوانی ای پَیندی اے اتے شام ویلے نال چڑھیا بدل وی وسیوں بِناں نہیں جاندا اوہ وی ورہ کے ای جاندا اے۔

ترکالیں دا مہمان' تے بدل خالی نہیں جاندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو پروَہنا دِن چڑھے آوے اوس دے پرت جان دی آس ہوندی اے پر جو پروَہنا آوے ای دِن ڈھلے اوس دا پرتن اوکھا ہوندا اے ایسراں رات ویلے چڑھیا بدل وی وس کے ای جاندا اے۔

ترَے سڈن' تیرہ آون' دب دال وِچ پانی پاون۔

معنے: سڈن: بلاون☆ دب: زور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے پروَہنے گھٹ سدے جان اتے اوہی شام ویلے نال چوکھے ودھ آ جان تاں مُڑ سالن وِچ پانی زیادہ پانا پَے جاندا اے تا نجو سالن نُوں پُورا کیتا جا سکے۔

ترَن بلاے' تیراں آئے سُن سنتاں دی بانی' رادھا کِشنا گووندا' دیہ دال وِچ پانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کر سدے گھٹ پروَہنے پر پروَہنے لوڑوں ودھ آ جان تاں مُڑ لنگر پُورا کرن لئی دال وِچ پانی ٹھوک کے پانا پَے جاندا اے۔

ترَن بلاے' تیراں آئے' پا دال وِچ پانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں پروَہنے سدے تاں گھٹ جان اتے آ چوکھے ای جان اتے پہلیاں لئی ای روٹی ٹُکر کیتا ہووے تاں مُڑ دال وِچ لماں پانی پا کے ای پروَہنیاں نُوں بھُگتانا پَیندا اے۔

ترَن سدے تیراں آئے بھُکھے رہ گئے گھر دے۔

معنے: سدے: بلاے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جنے پروہنے کوئی آکھے اونے ای اگلے گھر جان تاں چنگا ہوندا اے جے آکھیاں توں ودھ پروہنے آ جان تاں مُڑ گھر دیاں نُوں بُھکھیاں ای رہنا پیندا اے۔

تِن تتالا، چوَتھے دا مُنہ کالا۔

معنے: تتالا: تِن تال۔

ویروا: ایس کاھن وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کِسے کم لئی تِن جی سدے ہون اتے چوَتھا نال دھگانے نال ای رَل جاوے تاں اوہ چوَتھا بندہ گھر والیاں نُوں چنگا نہیں لگدا۔

تُوں جان نہ جان، مَیں تیرا مہمان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک دھکے نال ای اگلے دے پروہنے بن جاندے نیں اتے گھر والا اوہناں نُوں اپنے گھر وِچ رکھے نہ رکھے اوہ کوئی نہ کوئی بہانہ بنا کے اوتھے رہ ای پیندے نیں۔

تُہاڈا آوَن سِر متھے تے۔

معنے: سِر متھے: دِل تے جان نالوں عزیز۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنے گھر آئے پروہنیاں نُوں سچے دِلوں جی آیاں نُوں آکھدے نیں اتے اوہناں دا دِلوں آدر چوا کردے نیں۔

تُہاڈی آوَنی اساں لئی سولکھنی سوبھاگی اے۔

معنے: آوَنی: تشریف لیان ☆ سولکھنی: چنگی ☆ سوبھاگی: سوَ بھاگاں والی، مقدراں والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عقل والے لوک کِسے گھر آئے پروہنے دی اپنی عزت کردے نیں اتے اپنے خلوص اتے مُحبت نال اگلے دا دِل ای موہ لَیندے نیں۔

تھوبی چڑھی تے دُشمن نہ ونجے۔

معنے: تھوبی: ہانڈی، کُنی ☆ ونجے: جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کِتے ہانڈی پکدی نظر وے تاں ہانڈی پکدی ویکھ کے دُشمن وی اوتھوں نہیں جاندا اے اتے روٹی کھا کے جان دی کوشش ای کردا اے۔

جان اپنے وس، آوَن بیگانے وس۔

معنے: جان: اگلے دے گھر مہمان بن کے جان ☆ وَس: اختیار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پروہنا اگلے دے گھر جاندا تاں اپنی مرضی نال اے پر اوتھوں مُڑ کے آوَن لئی گھر والے وَلوں اجازت لَینی ضروری ہوندی اے۔

جان نہ جان، مَیں تیرا مہمان۔

معنے: جان نہ جان: سمجھ نہ سمجھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک دھکوزوری نال ای اگلے دے پروہنے بن بَیٹھدے نیں اتے اگلا منّے نہ منّے اوہ ڈھاسنا لا کے بہ جاندے نیں اتے اگلے دے گھر

ٹوں اپنا گھر سمجھ کے اوتھے ڈیرا لالیندے نیں۔

جتھے اگلا پیَر رکھے اوتھے اکھاں رکھ۔

معنے: اگلا: کول آیا پروَہنا ☆ اکھاں رکھ: اکھاں وچھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر آئے پروَہنے دا اینا آدر کرنا چاہیدا اے پئی اوہ جتھے پیَر رکھے اوتھے اکھاں وچھانیاں چاہیدیاں نیں اتے اوسدا پورا آدر بھاء کرنا چاہیدا اے۔

جتھے ججمان اوتھے ای پروہت۔

معنے: ججمان: چوَہدری ☆ پروہت: مذہبی آگو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑی جاتے کوئی چوَہدری پروَہنا جاوے گا اوسدے نال اوسدے لگدے لیندے اتے وسوں دے ہور لوک وی ضرور جان گے۔

جدّ اں دے کھچ پروَہنے، اوداں دی چوّل ٹہل۔

معنے: جدّ اں دے کھچ: نسلاں دے لالچی، چوّلاں ☆ اوداں: اوسراں ☆ ٹہل: خِدمت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے گھر وِچ جنج دے لالچی پروَہنے جاندے ہون اوسراں دے اوہناں ٹوں خِدمت کرن والے وی مِل جاندے نیں۔ اتے اوہناں دی خِدمت وی اُنج دی ای ہوندی اے۔

جِس مِز مان کولوں جان نہ چھٹے، اُساں ہس کے بلاؤ۔

معنے: مِز مان: مہمان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے پروَہنے کولوں چھیتی جان نہ چھٹ دی نظر آوے اوس نال ہسن کھیڈن لگ پؤ تاں اوہ چھیتی ای ٹُر جاوے گا۔

جِس ٹوں چاہ، اوسنوں لبھے راہ۔

معنے: چاہ: چاہت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو وی کِسے ٹوں مِلن دا رِیجھوان ہوندا اے اوہ اوس ٹوں مِلن لئی کِسے نہ کِسے بہانے اوس کول مِلن لئی چلا ای جاندا اے اتے اوسدا میل اوس نال ہوا ای جاندا اے۔

جَیسے سجن وَیسی سوت۔

معنے: سوت: رضائی، کپڑے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ٹہل سیوا وی پروَہنے دا حساب لا کے کیتی جاندی اے۔ کُجھ لوکاں لئی اچیچ کیتا جاندا اے اتے کُجھ لوکاں ٹوں اوسے ہانڈی وِچ بھگتا دِتا جاندا اے۔

جیہڑے جایاں دے نہیں اوہ آیاں دے کِتھوں۔

معنے: جایاں: جمیاں ☆ آیاں: گھر وِچ آیاں، مہماناں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو لوک اپنی سَکی اوَلاد دا آدر بھاء نہ کردے ہون اوہ اپنے گھر آئے پروَہنیاں

دی کیہ عزت کرن گے۔

جیہا پروہنے دا دِل ہوندا اے' جے گھر والیاں دا ہووے تاں پٹے جان۔

معنے :پٹے جان:برباد ہو جان۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مہمان دا دِل تاں ایہ ای چاہندا اے پئی اوہ اپنے میزبان دے گھر ای رہوے اتے رنگ برنگے کھانے کھاندا رہوے پر جے ایہو سوچ گھر والیاں دی ہووے تاں اوہ تاں برباد ہو جان۔

جیہی چاہ کریے اگھوں اُنج دی چاہ مِلدی اے۔

معنے :چاہ:چاہت۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہو جیہی کِسے آئے دا گئے دا چا چواہ کریے اُنج دا ای چا چواہ کِتے گیاں مِل جاندا اے اتے کھاتہ اِنج ای پورا ہوندا اے۔

چادر موڈھے تے پَیر جُتی وِچ۔

معنے :موڈھے:شانے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک ہر ویلے ای پَیندے پئے رہے رہندے نیں اتے اوہ نِت دے سفر توں ماسہ نہیں اُک دے اتے نِت نویاں مہمانیاں کھان ٹُرے رہندے نیں۔

چڑھ وے چھماہی دیا کُنیا' بہو وے ورہے دیا پروہنیا۔

معنے : کُنیا:ہانڈی ☆ ورہے:سال۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی لمیں چِر لئی کِسے کول رہن لئی آ جاوے تاں اگلا وی اوہ ہانڈی رکھ دیندا اے جو سال مگروں پک کے تیار ہوندی اے۔اتے پروہنے نُوں اوسدی اُڈیک وِچ بھکھیاں رہنا پیندا اے۔

چھبیاں دا میل چھان پھک کے ای نِکلدا اے۔

معنے :چھبیاں دا:چوکھا' زیادہ ☆ چھان پھک کے:سارا گُجھ مُکا کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کم جو دا ای چنگا ہوندا اے۔ پروہنے وی پُورے ای ہون تاں ای بندہ اوہناں دی سیوا چنگی کر سکدا اے۔ جے پروہنیاں دی پوری جنج ای آ ڈھکے تاں اوہ گھر والیاں دا سبھ کُجھ مُکا کے ای جاندے نیں۔

خالہ دی مہمانی ہتھ لا پچھانی۔

معنے :مہمانی:پروہنچاری ☆ پچھانی:پہچانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے دے کم وِچ دھکو زوری حصہ پان جاں دخل دین دا کُجھ فائدہ نہیں ہوندا اتے بندے نُوں مگروں سُرت آوندی اے پئی اِنج نہیں سی کرنا چاہیدا۔

خاناں دے خان پروہنے۔

معنے : خاناں:جمع خان دی' امیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے تپئی تگڑیاں وَل

پروَہنے وی تگڑے ای آوَندے نیں اتے ماڑیاں وَل ماڑےلوک ای آوَندے نیں۔ ہرکوئی اپنے جودے لوکاں نال سا کا چاری کر دااے۔

خاناں دے خان پروَہنے' کوئی غرِیب دا یار نہیں۔

معنے: خان: امیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی تگڑے لوک ای سدا تگڑیاں دے پروَہنے بن کے جاندے نیں اتے ماڑے بندے دا کوئی یار نہیں ہوندا۔ اتے کوئی تگڑا کِسے ماڑے نُوں گھٹ ای اپنے گھر دعوت دینداا ے۔

دِتے لیف تے تلائی' سُتے دھی تے جوائی' لوکاں نُوں کِیہ؟

معنے: دِتے: دان کیتے ☆ لیف: رضائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی کئی لوک جنجاں دی سیوا کرن لگیاں مر جاندے نیں اتے سارے جانجیاں کولوں مخَول کراندے رہندے پئی جے دھی نوں سامان دے لیا تاں کیہڑا احسان کیتا جانجیاں کیہڑا اوتھے پرت کے جانا ایں اوہناں نُوں روٹی کھوان لگیاں کیوں موَت پَے گئی۔

دستر خوان تے بلایاں سوَ عَیب نہ سدیاں اِک عَیب۔

معنے: بلایاں: سدیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی پروَہنے نُوں جدوں گھر وِچ دعوت دِتی جاوے تاں اوہ کھانے وِچ سوَ عَیب وی کڈھ سکدا اے اتے جے سدیا ای نہ جاوے تاں بس اِکو ای نہ سدن والا عَیب گنیا جاوے گا۔

دِسن دے چنگے تے پانی دے کوڑھے۔

معنے: دِسن: نظر آون ☆ کوڑھے: کوڑھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی کئی لوکاں اپنا ظاہری رُوپ بڑا ای سخیاں والا بنایا ہوندا اے پر جدوں اوہناں کول کوئی پروَہنا ٹُر جاوے تاں اوہ پانی پیانوں وی مر جاندے نیں۔

دھکے دا پروَہنا من نہ بھاوَنا۔

معنے: من بھاوَنا: دِل نُوں چنگا لگن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی جو بندہ کِسے دے گھر جا کے دھکے نال ای پروَہنا بن جاوے اوہ اگلے گھر والیاں نُوں اُکھا چنگا نہیں لگدا اتے اوسدی آس ایہ ای ہوندی اے پئی اوہ اوتھوں ٹُر جاوے۔

دو دِناں دی مہمانی' تیجے دِن دی بئیمانی۔

معنے: بئیمانی: بے اِیمانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی بندہ دو دِن تیک ای کِسے دے گھر پروَہنا بنے تاں چنگا لگدا اے پر جدوں اوہ اگلے دے گھر جا کے لمّاں ای پے جاوے تاں گھر والیاں

ٹوں اُکھا چنگا نہیں لگدا۔

دُونہ گھراں دا پروہنا بھکھا رہندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پروہنا اوہ ای چنگا رہندا اے جو اِک گھر دا پروہنا ہووے اتے جو اِک توں ودھ گھراں دا مہمان بن جاوے اوہ بہتی واری بھکھا رہندا اے۔

ڈیلھیاں وِچ طاقت ہوندی تے ایہناں روٹی توں ای رِڑناسی۔

معنے: ڈیلھے: کریہاں نوں لگن والا پھل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کسے آئے گئے دی ٹہل سیوا چنگی کرنی چاہیدی اے۔ پروہنے نوں نِرا ڈیلھیاں دے اچار نال ای نہیں پرچا دینا چاہیدا۔

رُکھے ٹکراں نال کانواں دی مہمانی۔

معنے: ٹکراں: روٹیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کسے دی خدمت تاں کرن جوگے ہوندے نہیں پر اُنج ای اگلے نوں بہیاں روٹیاں کھوا کے اوس سِر احسان پئے چاڑھدے نیں۔

روٹی چوپڑی ونج کرارا۔

معنے: چوپڑی: چُپڑی ☆ ونج: کاروبار ☆ کرارا: چنگا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیکر آئے گئے دی چنگی ٹہل سیوا کیتی جاوے تاں اپنے کاروبار نوں بڑھاوا دِتا جا سکدا اے اتے اِنج دے لوک اپنا کم کار چمکا لیندے نیں۔

روٹی مکّے تاں مجمان دا قصوُر، بھاجی مکّے تاں مہمان دا قصوُر۔

معنے: مجمان: مہمان ☆ بھاجی: سالن، لازما۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھانا کھاندیاں جیکر پروہنے کولوں روٹی مُک جاوے تاں پروہنے دا قصور ہوندا اے۔ اتے جے اوس کولوں جے سالن مُک جاوے تاں گھر والے دا قصور ہوندا اے۔

ساڈے گھر آؤ گے تاں کیہ لیاؤ گے، جے اسی تُہاڈے گھر جانواں گے تاں کیہ دیو گے۔

معنے: لیاؤ گے: لَے کے آؤ گے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ہر بندے کولوں لالچ ای پورا کرن دی کردے نیں بھانویں اوہ کوئی نِکلا ساک ای کیوں نہ ہووے اتے پروہنے بن کے اگلے دے آون تے وی اوس کولوں لالچ ای کردے نیں۔

سبز باجھی تے سُکی منّی واہ شادی دا کھانا۔

معنے: سبز باجھی: سبزی ☆ سُکی منّی: سُکی روٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی کبُڈھے لوک ویاہ شادیاں وِچ ڈھیر پروہنیاں نوں سدتاں لیندے نیں پر

مگروں کھوان جو گے کُجھ نہیں ہوندے اتے سبزی پکا کے نال سُکیاں روٹیاں پروَہنیاں اگے دھر دیندے نیں۔

ستّاں مامیاں دا بھانجا بھُکھا ای سنویں۔

معنے :سنویں:سوے

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بھنیواں وکھ باہرے ستاں مامیاں دے پِنڈ ٹُر جاوے تاں اوسنوں پتہ نہیں ہوندا پئی اوس نے کیہڑے گھروں روٹی کھانی ایں ایس لئی اوہ بھُکھا ای سوَندا اے۔

ستّاں مامیاں دا بھانجا توے ای پھِرے۔

معنے :توے پھِرے: گھر وگھر جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِک پِنڈ وِچ چوکھے لوکاں نال ساکا چاری ہووے تاں پروَہنا گھر وگھری پھِردا اے اتے اوس نوں ہر پاسیوں دعوتاں ای مِلدِیاں نیں۔

سدھیا ہویا سوٗ مِٹدے' اسدھیا ہِک نینہ مِٹدا۔

معنے :سِدھیا ہویا: سِکھیا ہویا☆ مِٹدے: رچ وَس جاندا اے☆ اسِدھیا: ان سِکھیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے کول کِسے کم دا تجربہ کار بندہ پروَہنا بن کے آجاوے تاں بھانویں سوٗ بندہ آ جاوے پر جے اسِکھیا بندہ اِک وی ہووے تاں اوہ اگلے نُوں اوازار کر دیندا اے۔

سدّے بناں جایئے نہ' کھادے اُتے کھایئے نہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں روٹی کھا لوے تاں اوس نُوں مُڑ کے روٹی نہیں کھانی چاہیدی اتے بغیر سدیاں توں کِسے دے گھر جانا نہیں چاہیدا اِنج بندے دی عِزت نہیں رہندی۔

سُنجا آیا ادھی رات' ڈِلھ سرہاندی' وٹہ وات۔

معنے :سُنجا: اکلا☆ ڈِلھ: ڈھیم☆ سرہاندی: سِر والے پاسے☆ وٹہ وات:مُونہ وِچ پتھر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی پروَہنا ادھی رات ویلے کِسے دے گھر آوے تاں اوس نُوں کھان لئی کُجھ نہیں مِلدا اتے نہ ای سوَن لئی اوسنوں کوئی چنگا منجی بسترا مِل دا اے۔

غریباں دے غریب پروَہنے' اوہ منگن تے اوہ دین نہ۔

معنے :پروَہنے:مہمان۔

ویروا: ایسا اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑیاں دے گھر پروَہنے وی ماڑے لوک ای آوندے نیں اتے اوہ اوہناں کولوں کوئی شَے کھان لئی منگدے نیں پر ماڑے اپنی مِرتن پاروں اوہناں نُوں دے نہیں سکدے۔

کُتے دی پسلی پھڑکی۔

معنے: پھڑکی: ہلی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی وار گھر وِچ کِسے کُتے دی پسلی پھرکدی نظر آوے تاں سمجھ لئو پئی اسدھیا پروہنا گھر وِچ آون والا اے اتے اوس دے روٹی ٹکر دا خرچ جھاھنا ای پَینا ایں۔

کُجھ لگدے لانے کُجھ من دے بھانے۔

معنے: لگدے لانے: رِشتے دار☆ من دے بھانے: دِل نُوں چنگے لگن والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر آئے پروہنیاں وِچ کُجھ تے اپنے ساک سَین ہوندے نیں اتے کُجھ دِل نُوں چنگے لگن والے ساک ہوندے نیں ہور اوپرے لوک گھٹ ای ہوندے نیں۔

کون کِسے دے آوے جاوے دانہ پانی کھچ کے لیاوے۔

معنے: کِسے دے: کِسے کول☆ دانہ پانی: نصِیب دی خوراک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نے کِسے کول کھان لئی کِیہ جانا ہوندا اے ایہ تاں دھروں پروہنے دا کھان پین لِکھیا ہوندا اے جو اوس نُوں اوتھے کھچ کے لے آوندا اے۔

کوئی لڈو کھوائے تے اوہ اپنے ای ہوندے نیں۔

معنے: کھوائے: کھان لئی پیش کرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کِسے کول گیاں کوئی چنگی سیوا کرے تاں اصل وِچ بندہ اگلے دا کُجھ نہیں کھار ہیا ہوندا اسگوں ناپنا مقدر ای کھان لگا ہوندا اے۔

کھا گئے گھر والے ناں پروہنیاں دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پروہنے لئی جدوں وی گھر وِچ کوئی شَے گھر وِچ پکائی جاوے تاں اوہ پروہنے گھٹ کھاندے نیں اتے بُہتی شَے گھر والے آپ ای کھا جاندے نیں۔

کھوڑ تے کھوڑ نال کُت بھی۔

معنے: کھوڑ: گھوڑا☆ کُت: کُتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار پروہنا آپ تاں گھوڑے تے سوار ہو کے آوندا اے اتے اوہ اپنے نال کُتا وی لَے کے وی آوندا اے۔ اِنج گھر والیاں لئی اوہ پروہنا اِک عذاب بن جاندا اے۔

کھچاں دے کھچ پراہنے، منگن روٹیاں دیون دانے۔

معنے: کھچاں: جمع کھچ دی، فضول☆ پراہنے: پروہنے، مہمان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی فضول لوکاں دے

گھر مہمان دی اُنج دے ای آؤندے نیں ۔ اوہ کُجھ ہور منگن تاں گھر والے اوہناں نُوں کُجھ ہور دے دھر دے نیں۔

گھار آئے محمان آں ہس کے بلاؤ۔

معنے: گھار: گھر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر آئے پروہنے دی ضرور خِدمت کرنی چاہیدی اے۔ ایس لئی پئی اوہ اپنا رِزق اپنے نال لَے کے آؤندا اے۔

گھر آیا سپ پُوجیئے ورمی پُوجن نہ جایئے۔

معنے: سپ: سانپ ☆ ورمی: سپ دا گھر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُرا بندہ وی ٹُر کے گھر آ جاوے تاں اوسدی ٹہل سیوا کرنی چاہیدی اے پر اوسدے گھر جا کے اوسدی سیوا کرن چنگا کم نہیں ہوندا۔

گھر آیا ماں پیو جایا۔

معنے: ماں پیو جایا: ماں پیو دا جمیا' سکا بھرا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جو جی وی تُہاڈے گھر ٹُر کے آ جاوے اوسدی خِدمت جاں ٹہل سیوا وِچ کوئی کسر نہیں چھڈنی چاہیدی اتے اوسنوں اپنا نِگدا جان کے اوسدی آؤ بھگت کرنی چاہیدی اے۔

گھر آئے پروہنے' چاڑھ بیٹھی وڑیاں۔

معنے: چاڑھ بیٹھی: پکان لگ پئی ☆ وڑیاں: مانہ اتے مرچ مسالے دی بنائی پکان والی کھاج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک پروہنیاں نُوں ویکھ کے وی کوئی چنگی شَے نہیں پکاندے اتے نِت پکان والی شَے ای پکاندے نیں۔ اتے اِنج چنگا نہیں لگدا پروہنے دے آؤن تے اچیچ کرنا ای چاہیدا اے۔

گھر آئے پروہنے' گئی گدوڑے کھاے۔

معنے: گدوڑے: سستی شَے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ کِسے دے گھر پروہنا بن کے جاوے تاں اوسدی عزت ہوندی اے اتے جے بِن سدیاں بلایاں توں ای اوہ چلا جاوے تاں اوس نُوں کوئی چنگی شَے کھان نُوں نہیں مِلدی۔

گھر آئے پروہنے' گئی گرنڈے کھاے۔

معنے: گرنڈے: اِک جھاڑی دا پھل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اِنج دی پروہنچاری وی کردے نیں پئی اوہناں گھر پروہنے آؤن تاں اوہ کوئی سستی اتے عام شَے پکا کے اوسدے اگے دھر دیندے نیں۔

گھر آئے تاں کُتے نُوں وی نہیں کڈھنا چاہیدا۔

معنے: کڈھنا: نکالنا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ بھیڑا بندا وی پروہنا بن کے آ جاوے تاں اوس نُوں وی روٹی ٹکر دینا چاہیدا اے اتے دھکے مار کے نہیں کڈھ دینا چاہیدا۔

گھر آئے دا مان رکھنا چاہیدا اے۔

معنے: مان: عزت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی گھر چل کے پروہنا بن کے آ جاوے اوسدا آدر مان کرنا ای چاہیدا اے۔اتے ہوندے چارے اوس دی واجبی عزت ضرور کرنی چاہیدی اے۔

گھر آئے دی شرم کرنی چاہیدی اے۔

معنے: گھر آئے: گھر وِچ آئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ کسے دے گھر ٹُر کے آ جاوے اوس نالوں وَیر دُشمنی چھڈ دینا چاہیدا اے اتے اوس دی عزت آدر کرنی چاہیدی اے۔

گھر آئے کُتے نُوں وی نہیں دُرکاری دا۔

معنے: دُرکارن: توے لعنت کرن،بُرا بھلا آکھن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی بھَیڑا جاں کُتے دے سبھاء ورگا بندہ وی کسے دے گھر آ جاوے تاں گھر والے نُوں اوسدی پُوری عزت کرنی چاہیدی اے۔

گھر آئے مِز مان آں ہس کے بلاؤ۔

معنے: مِز مان: مہمان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو پروہناوی گھر وِچ آ جاوے اوس نال کدی وی نک دندی نہیں وڈھنی چاہیدی سگوں اوس نُوں ہسدے مَتھے ای مِلنا چاہیدا اے اتے اوسدی دی عزت آدر کرنی چنگا کم ہوندا اے۔

گھر کھاہدا پروہنیاں تے چِڑیاں کھاہدا کھیت۔

معنے: پروہنیاں: مہماناں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے گھر بوہتے پروہنے آوندے ہون اوس گھر دی عزت وی خاک وِچ رُل جاندی اے اتے بندہ اوہناں دے دھیانے لگیاں اپنے کھیت دی راکھی وی نہیں کر سکدا اتے اوسنوں چِڑیاں چُگ جاندیاں نیں۔

گھروں کھا کے جایئے تاں باہروں وی کوئی صُلع ماردا اے۔

معنے: صُلع مارن: روٹی کھان دا آکھن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے گھروں روٹی کھا کے نکلے تاں باہر لوک اوسنوں روٹی کھان دا آکھدے نیں پر جے گھروں ای بھُکھا نِکل جاوے تاں باہروی اوسنوں کوئی نہیں پُچھدا۔

گھر وِچ شیر تے باہر بھیڈ۔

معنے: بھیڈ: بھیڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی مُورکھ لوک گھر دے جیاں نُوں تاں بھباں مار مار پَیندے نیں پر جدوں باہر کسے نال گَون سہن ہو جاوے تاں اوتھے اوہ اُکّی بکری

بن جاندے نیں۔

گھڑی مُڑی داپرَوہنا' دادے داڑھی ہگوَنا۔

معنے: گھڑی مُڑی: بار بار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی پرَوہناوی کِسے ٹھُک سِر نال ای اگلے کول جاے تاں چنگا لگدااے۔ جے اوہ روز روز اگلے دے گھر ٹُریا رہوے تاں اگلے گھر والے چھِتّے پے جاندے نیں۔

مچھی تے پرَوہنا تیجے دِن بومار جاندااے۔

معنے: مچھی: مچھلی ☆ بومار جاندا: بدبو چھڈ دیندا' ورتن دے قابل نہیں رہندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی مچھی نُوں پھڑیاں تِن دِن ہو جان اں اوہ کھان جوگی نہیں رہی جاندی' اِنج ای پروہناوی ودھ توں ودھ دو دِن تیک ای چنگا لگدااے۔

موَج ٹبر دی تے مکالا مہمان دا۔

معنے: موَج: رج ☆ ٹبر: سارے گھر والے ☆ مُکالا: مُنہ کالا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی کِسے وی گھر پرَوہنے دے آون تے ناں تاں پرَوہنے دا ای ہونداا ے پئی اوس لئی ایہ کُجھ پکایا پر اصل وِچ کھابھوَں چوَں کے گھر والے ای جاندے نیں۔

من اے جاں مانی' سپاہیاں روٹی کھانی۔

معنے: مانی: دس من۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی گھر وِچ دانے ودھ ہون جاں گھٹ ہون پر گھر وِچ آئے سپاہیاں نُوں تاں ہر حال وِچ روٹی دینی ای پَیندی اے۔

نِت داپرَوہنا' کرن بھوَنا.

معنے: کرن بھوَنا: بیکار' تنگ کرن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی پرَوہناوی کِسے وَل ٹھُک سِر نال کدی کدائیں ای کِسے دے گھر آوے تاں اوسدی عِزت ہوندی اے پر جو بندہ روز ای پرَوہنا بن کے آن دھمکے اوسدی اوہ عِزت نہیں رہ جاندی۔

نِت داپرَوہنا' ہِک داساڑا۔

معنے: نِت: روزانہ ☆ ہِک داساڑا: دِل نُوں ساڑن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی پرَوہناوی کدی کدائیں ای کِسے دے گھر جاوے تاں اگلے اوس داچاء چوا کردے نیں پر ہر روز ای اگلے دے گھر آجاوے لوک اوس توں سوَڑے پے جاندے نیں۔

نہ جان جوگے نہ رہن جوگے۔

معنے: جان: چلے جان ☆ جوگے: قابل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی کئی وار کیہڑے لوک گھر آئے پرَوہنے نال اِنج دی ورتوں ورتدے نیں پئی نہ اوہ رہن جوگا رہ جانداا ے اتے نہ ای اوہناں دے گھروں جان جوگا۔

نہ میل کرن نہ دلیل کرن۔

معنے :میل :مُلاقات ☆ دلیل :گل بات دی وجہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی کئی لوک گھر آئے بندے نال چج دی کوئی گل نہیں کردے سگوں ڈھیک چالیاں کر کر اوسنوں سناندے اتے اپنا جھٹ ٹپاندے رہندے نیں۔

نوّں دِن نندا گھر لوکاں دے، نوّں نندے دے گھر، نندے بہ کے حساب کیتا، نندا گھر دا گھر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے بندہ اپنا اَن بچان لئی کسے دے گھر دس دِن جا کے بہ رہوے اتے مگروں اوس دے گھر اکٹھے ای دس جی آجان تاں اوس دی بچت دا بھانگا اِکو رات وِچ پُورا کر جاندے نیں۔

واہ تینڈی بلانی، جُتیاں بُجّا تینڈی کری مجمانی۔

معنے :تینڈی: تیری ☆ بلانی: بلانا ☆ بُجّا: مہنا ☆ کری مجمانی: تیری میزبانی کرنی چاہیدی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی کئی بندیاں دی گونی ای اِنج دی ہوندی اے پئی اوس دی گھر آئے دی جُتیاں اتے گالاں نال ای ٹہل سیوا کرنی چاہیدی اے۔

واہنڈے دی مُوڑی، جتھاں رکھی، اوتھائیں پُوری۔

معنے :واہنڈ: مہمان بن ☆ مُوڑی :پُونجی ☆ اوتھائیں:

اوتھے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی واہنڈے گیا بندہ جتھے وی اپنا مال رکھدا اے اوہ اوسنوں پورا ای لبھ جاندا اے اتے گھر والے اوس وِچوں چوری نہیں کردے۔

وڈھا گھر، بُھکھ داڈر۔

معنے :وڈھا گھر :امیر لوکاں دا گھر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی تگڑے ساکاں وَل ماڑے گھر دا پروہنا جاوے تاں کئی وار اِنج وی ہوندا اے پئی رجے گھر دے جی اپنے ٹگر دی مستی وِچ آئے پروہنے نُوں روٹی ٹکر وی نہیں پُچھدے۔

وَنجھن پُچھ کے، آون دس کے۔

معنے :وَنجھن :جانا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی کِتے وی جانا ہووے تاں اوس نوں پہلاں اوہناں نُوں خبر کر دینی چاہیدی اے اتے اوتھوں واپس مُڑدیاں وی گھر والیاں نُوں دس کے پرچھانہ پرتنا چاہیدا اے۔

ویکھونی ہنیر آیا، کل ٹوریا سی اج فیر آیا۔

معنے :ہنیر :لوڑا، آفت ☆ فیر :دوبارہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی کئی پروہنے اِنج دے بُدھوا تے ٹکر کھان دے لالچی ہوندے نیں پئی اوہناں نُوں گھروں ٹورو تاں اگلے دِن کوئی نواں بہانہ بنا کے اوہ فیر آجاندے نیں۔

ہاڑی نہ سوَنی، ویکھ بھڑوے دی آوَنی۔

معنے : بھڑوے:مُورکھ، احمق۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے کول آن جان وی چج نال ای کرنا چاہیدا اے پر کئی مُورکھ لوک ہاڑی سوَنی دی فصل نہیں ویکھدے اتے مُنہ چُک کے اگلے وَل ٹُر پَیندے نیں۔

ہِکی مِز مان آں دُوا مِز مان مندا لگدے۔

معنے : ہِکی :اِک☆مِز مان :مہمان☆دُوا:دُوسرا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِک پروَہنے نُوں اوسے گھر وِچ آیا دُوسرا پروَہنا چنگا نہیں لگدا۔ایس لئی پئی اوہ سمجھدا اے پئی اوہ اوسدی خوراک دا بھایوال بن جاوے گا۔

ہِنک بُدھوا ایتوار۔

معنے :ہِنکن :گھوڑے دی واج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مُورکھ پروَہنے گھر والیاں دی جان نہیں چھڈدے۔ایدھر اوہناں نُوں روگ لا کے گھروں گھلو تاں اوہ اگلے دِن فیر آن سلام دُعا لیندے نیں۔

☆☆☆☆

پریہ ستھ

اِتھاں تھِیوے پرتنہیں کاکا ورہیں دے ورہیں۔

معنے : اِتھاں: ایتھے☆ تھِیوے: ہووے☆ پرتنہیں: پریہ☆ ورہیں دے ورہیں: سال دے سال۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی کئی لوک اِنج دے ہوندے نیں پئی جان کے ای گل گل تے روَلا بنائی رکھدے نیں اتے پرت پرت پریہ سدن وِچ خوش رہندے نیں۔

اگلا بولدا ہووے تاں آپ چُپ رہیے۔

معنے :اگلا: پریہ وِچ گل کرن والا بندہ۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی جدوں پریہ اندر اِک بندہ گل کردا ہووے تاں پہلاں اوسدی پُوری گل سُن کے اوسدی گل دا جواب دینا چاہیدا اے۔

ارار دِیاں سُنیاں نیں تاں پار دِیاں وی سُن۔

معنے :ارار:ایس پاسے☆ پار:اوس پاسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے وی ستھی نُوں فَیصلہ کرن لگیاں دُونہ دِھراں دی گل سُن کے ای فَیصلہ کرنا چاہیدا اے۔نِرا کاہل وِچ کِیتا نیاں ستھی کولوں غلطی وی کرا سکدا اے۔

انت سچ دا سچ آنترے گا، کدی دیس نہ وسدے جھوٹھیاں دے۔

معنے :انت:اخیر ☆نترے گا:صاف ہوجاوے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جھوٹھے لوک لکھ جھوٹھ مار مار قلعے وسالین پر اوڑک اوہ سبھ کُجھ ڈھہ ڈھیری ہوجاندا اے اتے سچ دا ای جھنڈا سدا جھوُلدا رہے گا۔

بات کہی تے پرائی ہوئی۔

معنے: پرائی: کِسے دی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پریہ ستھ اندر گل سدا سوچ سمجھ کے ای کرنی چاہیدی اے۔ جوگل وی بندہ مُونہ چوں کڈھ دیوے اوہ اگلے دی ہو جاندی اے اتے اوس نُوں پرت کے مُونہ وِچ نہیں پایا جاسکدا۔

بات کہیے جگ بھاندی، روٹی کھایئے من بھاندی۔

معنے: جگ بھاندی: دُنیا نُوں چنگی لگن والی ☆من بھاندی: دِل نُوں چنگی لگن والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پریہ اندر بیٹھیاں سدا اوہ گل ای کرنی چاہیدی اے جو لوکائی نُوں چنگی لگے اتے روٹی وِچ اوہ کُجھ کھانا چاہیدا اے جو اپنے دِل نُوں چنگا لگدا ہووے۔

بات دی بات، لات دی لات۔

معنے :لات:لت، ٹانگ۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی کئی لوک پریہ پنچایت اندر اِنج دی رُکھی اتے فساد کرن والی گل کر دیندے نیں پئی اگلے نُوں اِنج لگدا اے جویں کِسے نے کوئی سٹ کڈھ ماری ہووے۔

بات مُونہوں نِکلی پرائی ہوگئی۔

معنے :مُونہوں:مُونہ توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے وی پریہ نیاں اندر گل بڑی ای سوچ سمجھ کے کرنی چاہیدی اے۔ جو گل اِک وار مُونہ چوں نِکل جاوے اوہ پرت مُونہ وِچ نہیں پے سکدی، اوہ پرائی ہو جاندی اے۔

پریاں دی پریہا، بھوُتنے پَنچ۔

معنے: پریہا: اِنصاف دی ستھ ☆ بھُوتنے: نِکے بھُوت ☆ پَنچ: جج، فیصلہ کرن والے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی جدوں لوک پریہ ای نا قابل لوکاں وِچ سجالین گے تاں اوس وِچ اِنصاف کرن والے وی تاں اُنج دے ای ہون گے۔ اوہ اِنصاف دی الف بے نہ جاندے ہون گے۔

پریہا وِچ پرمیشر ہوندا اے۔

معنے: پریہا: نیاں کرن والی ستھ ☆ پرمیشر: مالک، خُدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی کوئی کِتے جھیڑا جھانجھا ہوندا اے اتے اوس نُوں مُکاون لئی کِتے

پر یہ بَیٹھدی اے تاں اوس پر یہ اندر رب سوہنا آپ جاندا اے ایس لئی پئی اوہ صُلع نُوں بڑا پسند کردا اے۔

پَنچ آکھے بلی، تاں بلی ای سہی۔

معنے: پَنچ: مُنصف۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی جدوں کسے نُوں مُنصف بنا کے اگے لا لیا جاوے تاں مُڑ اوسدی ہر گل منّی چاہیدی اے، اوہ دِن آکھے تے دِن من لَینا چاہیدا اے جے رات آکھے تاں رات منّی پَیندی اے۔

پَنچ کیہنے بنایا، مڑھیاں والیاں۔

معنے: کیہنے: کِس نے ☆ مڑھیاں: ہندوؤاں سِکھاں دی مُردیاں دا سسکار کرن والی تھاں۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی مُنصف کِسے نُوں اوہ ای من دا اے جو اوس دی ہر گل تے جان دین نُوں تیار ہو جاندا اے۔ جو بندہ کِسے نُوں مُنصف مِتھ کے مُکروں اوس دی آکھی پروان نہ کرے اوہ کِسے گھڑے دا ڈھکن نہیں ہوندا۔

پَنچاں دا آکھیا سِر متھے، پرنالہ اوتھے دا اوتھے۔

معنے: سِر متھے: بجا دُرست ☆ پرنالہ: چھت دا پانی کڈھن والی تھاں۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی کئی نگلے لوک ہر پریہ وِچ جا کے بہ جاندے نیں پر اوہ پَنچاں دی آکھی نُوں اوتھے پریہ وِچ تاں من لَیندے نیں پر گھروں گھر جا کے مُکر جاندے نیں۔

پَنچ مَل خُدا، خُد امَل پَنچ۔

معنے: پَنچ: پریہ دا پردھان ☆ مَل: قبضہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں پَنچ کوئی فَیصل کر دین تاں اوس نُوں خُدائی فَیصلہ جان کے دِلوں من لَینا چاہیدا اے۔ جے پَنچ فَیصلہ غلط کرن گے تاں رب اوہناں نُوں آپے پُچھ لوے گا۔

پھدیاں والی نیاں کوئی نہیں، گُلّے والے شاہ کوئی نہیں، مجّو چک حیا کوئی نہیں، اُدھیاں نُوں راہ کوئی نہیں۔

معنے: پھدیاں والی، گُلّہ، مجّو چک، اُدھے گوجرانوالے ضِلع دے پِنڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پھیاں والی وِچ سچی گل کوئی نہیں کردا، اتے گُلّے والے اصلی سید نہیں، مجو چک وِچ ہَنّے ہَنّے چوہدر اے اتے اُدھیاں ٹھیکرا اپڑن لئی کوئی چج دی راہ نہیں جاندی۔

تِتر دے مُنہ لچھمی آ گئی۔

معنے: لچھمی: دولت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کِسے پریہ نیاں دے وِچ کِسے عام بندے دے ہتھ کوئی خاص نیاں آ جاندا اے اتے اوس کولوں ٹھیک نیاں کرن دی آس گھٹ

ای ہوندی اے۔

تُوں چل مَیں چل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار پر یہ سَتھ لگی ہوندی اے پر کُجھ اوتھے لوک جھوٹھے پَین دے ڈرتوں کِرموکرمی اوتھوں کِھسکدے جاندے نیں۔

جِداں دی کہنی' اوداں دی سُننی .

معنے: جِداں: جِسراں ☆ اوداں: اوسراں۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی پر یہ وِچ بڑی ای سوچ سمجھ کے گل کرنی چاہیدی اے اتے رَولے نُوں مُکان والے پاسے آونا چاہیدا اے پر جے کِسے نال اوکھے ہو واں گے تاں اگلا وی اُنجے ای جواب دیوے گا۔

جو بولے سو کُنڈا کھولے۔

معنے: کُنڈا کھولے: دروازہ کھولے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پر یہ سَتھ اندر جیہڑا بندہ بانہ کڈھ کے جھیڑے نُوں نبیڑن دی حامی بھردا اے اوس نُوں مڑ اوہ جھیڑا مُکا کے ای اوتھوں جانا چاہیدا اے۔

جو پہل کرے سو میری۔

معنے: پہل کرن: بِسم اِللہ کرن ☆ میری: لیڈری' اگلے لگن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پر یہ سَتھ اندر جو بندہ وی چنگی گل دا ٹورا ٹوردا اے اوہ ای گل نبیڑ جان تے اوس سَتھ اندروں عِزت وقار پاندا اے اتے لوک اوسدی عِزت کردے نیں۔

جیہڑا گل نال نہیں مردا' اوہ سوٹے نال کیہ مرسی۔

معنے: سوٹا: چھڑی ☆ مرسی: مرے گا۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی بندہ جے کِسے نسل دا ہووے تاں اوہ گل نال ای مر جاندا اے۔ سوٹا تاں ڈنگراں نُوں سِدھے راہے پان لئی ورتیا جاندا اے۔

چار جنیاں دے آکھیاں' بکری کُتا ہووے۔

معنے: جنیاں: بندیاں۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی پر یہ اتے گواہواں دی گواہی دی ایہ طاقت ہوندی اے پئی اوہ چار جنے عدالت وِچ جا کے بکری نُوں کُتا بنا دین تاں اگلیاں نُوں اوہ گل مَنّی پَے جاندی اے۔

خُدا دا دِتا موڈھیاں تے' تے پرہیا دا دِتا سِر اُتے۔

معنے: موڈھیاں: شانیاں ☆ پرہیا: پنچایت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ ایس جگ اندر رب دے حُکم ولّوں تاں اکھاں میٹ لیندا اے پر رب دے بندیاں توں ڈردا مارا اوہناں دی آکھی سِر متھے تے پروان کر لیندا اے۔

خَیر جو ہویا سو ہویا۔

معنے: خَیر: بھلا' چنگا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں پریہ وِچ بہ کے دُونہ دِھراں دی صُلح صفائی ہو جاوے تاں اوس توں مگروں دُونہ دِھراں نُوں پچھلیاں ساریاں گلاں بُھلھ جانیاں چاہیدیاں نیں تاں ای مُڑ ویلا لنگھدا اے۔

دانا کالھا نہیں پَیندا۔

معنے: دانا: سیانا ☆ کالھا: جلدی کرن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پریہ ستھ اندر جا کے کوئی وی پریہ دا بندہ کالھی نال جاں غُصے وِچ گل نہیں کردا سگوں اوہ ٹھنڈے سبھاء نال سمجھداری دی گل کردا اے۔

داناواں دی دُور بلا۔

معنے: دُور بلا: مُصِیبت دور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِتے وی پریہ پنچایت اندر گل کردیاں سیانا بندہ کدی وی غصے وِچ نہیں آؤندا اتے اوس تے کدی وی کوئی مُصِیبت پھیرا نہیں پاندی۔

دند کتھا اَیویں ای نہیں جاندی۔

معنے: دند کتھا: دنداں دی کہانی، گل بات۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی کوئی گل بات تاں جھیڑا ہوندا اے تاں اوس پچھے کوئی نہ کوئی رَوَلا ضرور ہوندا اے اوہ گل اَیویں ای نہیں ہل پَیندی۔

دووی جرگہ سَو وی جرگہ۔

معنے: جرگہ: پریہ، پنچایت۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی جدوں کِسے نُوں اِنصاف کران لئی سد لیا جاوے تاں بندے بھانویں ودھ ہون جاں گھٹ اوہناں دی آکھی من لینی چاہیدی اے۔

ڈڈاں دی پنیری۔

معنے: ڈڈاں: مَینڈکاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کِسے وی پرہے ستھ وِچ چوکھے لوک بہ کے رَوَلا پان لگ پَین تاں گل وچالے ای رہ جاندی اے اتے اوس گل نُوں کِسے پاسے نہیں لگن دیندے۔

ڈڈاں دی پنیری، کدی اِک تے کدی ڈھیری۔

معنے: ڈھیری: ڈھیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں پریہ ستھ وِچ کِسے پارٹی دے چوکھے جی بڑ بڑ کر کے بولن والے ہون تاں گل نُوں کِسے پاسے نہیں لگن دیندے اتے گل رَوَلے وِچ ای مُک جاندی اے۔

سانوں تے تیری رضا سبھ توں اگے وے۔

معنے: رضا: مرضی ☆ سبھ توں اگے: سبھ توں عزیز۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پریہ ستھ اندر اودوں تیک گ نہیں بن دی جدوں تیک اِک دوجے تے اعتبار نہ کیتا جاوے اتے اِکدوجے دی من کے نہ ٹُریا جاوے۔

سدیا پَنج 'اسدّ یا بھڑوا۔

معنے : سدیا: بلایا ☆ اسدّ یا: بِن بلائے آیا ☆ بھڑوا: مُورکھ' بےغیرت۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی پر یہہ وِچ جیہنوں سدیا جاوے اوس نُوں ای ابھاسر کے گل کرنی چاہیدی اے جو بِن بلائے ای اوتھے اپڑ جاوے اوہ بے غَیرت ای ہونداا ے۔

سِر جاوے پر گل وِچ فرق نہ آوے۔

معنے :سِر جاوے :سِر لہ جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی راٹھ لوکاں دا ایہ ای وچار ہونداا ے پئی اوہ جو گل کرلین اوس وِچ ماسہ رتی فرق نہیں پَینا چاہیدا بھانویں اوس گل دی پالنا پِچھے اوہناں دا سِر کیوں نہ لہ جاوے۔

سِراں نال سرداریاں ہوندیاں نیں۔

معنے :سِراں نال :جِیاں دے سِر تے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی کِسے وی تھاں رہندیاں جے سُر سلوک والے چار جی کِسے ٹبر دے ہون گے تاں لوک اوہناں دی گل مَن گے نہیں تاں کلّے کاریاں دی لکھ روپئے دی گل کوئی پلّے نہیں بنھدا۔

سوٗدی سُنو تے مرضی اپنی کرو۔

معنے :سوٗدی :سوٗ بندیاں دی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی وی فَیصلہ جاں کم کرن لگیاں صلاح سوٗ بندیاں کولوں وی لَینی چاہیدی اے پر بندے نُوں اوتھے مرضی اپنی ای کرنی چاہیدی اے۔

سوٗنہ دیئے جی دی' نہ پُتر دی نہ دھی دی۔

معنے :سوٗنہ :قسم ☆ جی دی :اپنی۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی جدوں وی بندے نُوں سوٗنہ دینی پَے جاوے تاں بس اپنے آپ دا سوٗنہ نیاں ای دینا چاہیدا اے اتے کِسے پُتر دھی دی سوٗنہ وی نہیں دینی چاہیدی۔

ضامنی دین نالوں پلّیوں دے لَینا چنگا۔

معنے :ضامنی :ضمانت ☆ پلّیوں :جیب چوں۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی کِسے دی ضمانت کدی وی نہیں دینی چاہیدی ایس لئی پئی بُہتی وار ضمانت دے کے مگروں بندے نُوں پلّیوں بھرنی پَے جاندی اے ایس لئی پلّیوں اگلے نُوں دے کے خلاصی کر لَینی چاہیدی اے۔

کِسے دا مُونہ چلے' کِسے دا ہتھ چلے۔

معنے : مُونہ چلے: گل بات کرے ☆ ہتھ چلے: سٹاں مارے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی کئی لوک مُونہ نال کِسے نُوں گال مَندا کر دے نیں اتے کئی ہتھاں نال

اگلےنُوں مارن لگ پَیندے نیں۔

کدی تولہ کدی ماسہ اوہدی گل دا کِیہ بھرواسہ۔

معنے: تولہ ماسہ: ودھ گھٹ ☆ بھرواسہ: یقین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پر یہ ستھ اندر بہ کے بندہ اوہو ہتر دا اے جو کھری اتے صاف گل کرے پر جو بندہ اوتھے سچ نُوں جھوٹھ دا پلیتھن لا لا گلاں کرے اوسدی گل تے کوئی اعتبار نہیں کردا۔

کیہڑے نک نال گل کرنا ایں۔

معنے: نک نال گل کرن: ہمشر نال گل بات کرن، اصول پاروں گل کرن۔

ویروا: ایس کھان وِچ دسیا گیا اے ہئی جو بندہ کِسے کوجھی کار پاروں زِندگی وِچ اِک وار بھنڈیا جاوے راٹھ اتے ساؤلوک ساری زِندگی اوسنوں پر یہ وِچ بَیٹھ کے گل نہیں کرن دیندے۔

کِیہ چُپ دے لڈو کھاہدے نی۔

معنے: چُپ دے لڈو کھان: اُکھا ای نہ بولن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک پر یہ ستھ اندر بہ کے وی چُپ وٹی رکھدے نیں اتے اپنے حق دی گل وی کِسے نال نہیں کر سکدے سگوں ڈُن وٹے ہو کے بہ رہندے نیں۔

گل مُکی جھیڑ اچُکا۔

معنے: مُکی: ختم ہوئی ☆ چُکا: نبھڑ گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑی گل دا جھگڑا ہووے جے اوہ کِتے پر یہ ستھ وِچ بَیٹھیاں گل بات نال نبڑ جاوے تاں پچھے جھگڑا کرن والی کوئی گل رہ ای نہیں جاندی۔

گل مُنہوں کڈھی تے پرائی ہوئی۔

معنے: مُنہوں: مُنہ چوں ☆ کڈھی: نکالی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پر یہ ستھ اندر گل کرن لگیاں بندے نُوں بڑا سوچ کے گل کرنی چاہیدی اے ایس لئی پئی گل اودوں تِیک اوہ اپنی ہوندی اے جدوں تِیک اپنے دِل وِچ ہووے، مُنہوں نِکل کے اوہ کِسے دی ہو جاندی اے۔

گل وِچوں گل نِکلدی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پر یہ وِچ بہ کے جدوں کِسے گل دا نتارا کرن لگیے تاں گلاں وِچوں گلاں نِکلدیاں جاندیاں نیں اتے مُنصف اصل گل تیکر اپڑ ای جاندا اے۔

گل آکھدی اے توں مَینوں مُونہوں کڈھ، مَیں تَینوں پِنڈوں کڈھاں گی۔

معنے: مُونہوں کڈھ: بیان کر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی گل ای

اوسدی عِزت کراندی اے۔ایس لئی بندے نُوں گل سوچ سمجھ کے کرنی چاہیدی اے۔کئی واری بھیڑی گل پاروں گل کرن والے نُوں پنڈوں وی نِکلنا پے جاندا اے۔

گل کرساں خُدا واسطے' سوٹا مارساں بھراواسطے۔

معنے : مارساں: ماراں گا۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی لوک خُدا توں ڈردیاں سچیاں گلاں وی کردے ہون تاں وی لڑائی وِچ اپنے بھراواں دے مگر ای ڈانگ پھڑ کے نِکلدے نیں۔

گل گلاں نال مُکدی اے چھلاّں نال نہیں مُکدی۔

معنے :چھِلاّں :پیسے۔

ویروا:ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی کوئی وی جھگڑا گل بات نال ای مُکایا جاسکدا اے زرے پُرے پیسے دے زورنال سارے مسلے حل نہیں کیتے جاسکدے۔

گلوں گلاں اُٹھدیاں نیں۔

معنے :گلوّں :گل توں ☆ اُٹھدیاں :نِکل دیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی پر یہ ستھ بیٹھدی اے اتے گلاں چھڑدیاں نیں تاں اصل گل گلاں وِچوں نِکل ای آوندی اے اتے سیانے بندے اصل گل تِیک اپڑ جاندے نیں۔

گلوں گلاین تے اگھوں اگاین۔

معنے : گلاین: گلان'لماں رولا ☆ اگاین: ہوراگے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی پر یہ اندر کوئی گل ٹُردی اے اتے گلاں وِچوں گلاں نِکلدیاں گل ودھ جاندی اے اتے گل بنڑن دی تھاں ودھ جاندی اے۔

مدعی سُست' گواہ چُست۔

معنے :چُست: چالاک۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی کِسے وی مقدمے اندر مدعی نُوں اگیرے ہو کے پہلاں اپنی گل دسنی چاہیدی اے۔ پر جدوں مدعی پچھے رہ جاوے اتے گواہ اگیرے ہو کھلووے تاں گل کوجھی لگدی اے۔

مونگ موٹھ وِچ چھوٹا وڈھا کون / مونگی موٹھ وِچ وڈھا چھوٹا کون۔

معنے : مونگ تے موٹھ: دالاں دیاں قِسماں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی برادر وِچ لکھ کوئی تگڑا جاں ماڑا ہووے پر اوتھے کوئی وی پر یہ نیاں کرن لگیاں برادر وِچ سبھ برابر ہوندے نیں اتے سبھناں دی گل نُوں اِکو جیہا آدر مِلنا چاہیدا اے۔

مُنہ تے آئی ہوئی نہیں رُکدی۔

معنے :مُنہ تے آئی:مُنہ وِچ آئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی راٹھ مرد سدا پر یہ وِچ سچی گل کردے نیں اتے جو گل اوہناں دے مُنہ در آؤندی اے، اگلے نُوں بھانویں مرچاں لگن اوہ آکھ دیندے نیں۔

مُنہ چوں نِکلی پرائی ہوئی۔

معنے :مُنہ چوں نِکلن :گل کردین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بندے نُوں پریہ نیاں دی سَتھ وِچ بہہ کے ڈھیر سیانف نال گل کرنی چاہیدی اے ایس لئی پئی مُنہ چوں اِک وار نِکلی گل پرت کے مُنہ وِچ نہیں پَے سکدی۔

مُنہ وِچوں نِکلی خُدائی تائیں اپڑی۔

معنے :خُدائی :لوکائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی وی گل کرن لگیاں ڈھیر سوچ وچار کر لینی چاہیدی اے اوہ ایس لئی پئی مُنہ چوں نِکلی گل جھبدے ای لوکاں تیکر اپڑ جاندی اے۔

مُنہ وِچوں نِکلی، کوٹھے چڑھی۔

معنے :کوٹھے چڑھی :مشہور ہوگئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو گل وی بندے دے مُنہ وِچوں نِکل جاوے اوہ ہر تھاں تے مشہور ہو جاندی اے اتے بندے دا اوس تے کوئی وس نہیں رہ جاندا۔

مُنہ ہےَ نہیں۔

معنے :مُنہ ہے نہیں :بولن جوگا نہیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے اِنج دے کمِد لے ہوندے نیں پئی اوہ چار بندیاں دی سَتھ وِچ بہہ کے اُبھاسر کے سچی گل کرن جوگے وی نہیں ہوندے۔

نوِیں گل نوَں دیہاڑے۔

معنے :دیہاڑے :دِن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی کِسے وسوں اندر کوئی نویں اچرج گل ہو جاوے تاں اوہ گُجھ دِناں لئی تاں ہر اِک دے مُنہ تے ہوندی اے پر اوڑک مُک جاندی اے۔

نہ چھِکیے کمان، نہ پویے ضمان۔

معنے :چھِکیے :کھچیے ☆ پویئے :پئیے :ضمان :ضمانت۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی بندے نُوں ہتھیار پتّر کدی وی ہتھ وِچ پھڑ کے کِسے تے حملہ نہیں کرنا چاہیدا اتے نہ ای کِسے دی ضمانت دینی چاہیدی اے۔

نہ ککُڑ نہ تیترُو۔

معنے :تیترو :تتر دے کھنباں والا تتر دے رنگ دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پریہ سَتھ اندر کوئی وِرلا راٹھ مرد ای تتر دا اے نہیں تے بُہتے لوک رَلے دی وَچھی بن کے ایدھر اودھر دِیاں ماردے رہندے نیں۔

وڈھیاں دے بیٹھیاں وگار نہیں۔

معنے :وڈھیاں: سیانیاں ☆ وگاڑ: نقصان۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی جدوں وی کِسے وسوں اندر کوئی جھیڑا بن جاوے تاں سیانے لوکاں نُوں ای سِر جوڑ کے بَیٹھنا چاہیدا اے تانجو اوس مسلے دا کوئی حل نِکل آوے۔

ہر گل دی کوئی حد ہوندی اے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی ہر گل نُوں کِسے نہ کِسے حد تے مُکا دینا چاہیدا اے۔ جے لسی وِچ پانی پان وانگوں ودھائی جایئے تاں گل کِتے وی نہیں مُکدی اتے جھگڑا اودھدا رہندا اے۔

بِن بلائے بولن احمقاں دا کم۔

معنے :احمقاں: جمع احمق دی، بیوقوف۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے وی پریہ نیاں اندر جدوں کوئی گل بات کوئی کر رہیا ہووے تاں اوس وِچ بِناں دسن پُچھن توں گل کر دین چنگا کم نہیں ہوندا اتے لوک اجیہے بندیاں نُوں مُورکھ سمجھدے نیں۔

حق حلال دا رکھ خیال، راضی ہووی ذوالجلال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جیہڑا بندہ زِندگی وِچ حلال اتے حرام دا فرق یاد رکھدا اے۔ رب سچا اوسدے رِزق وِچ برکت پا دیندا اے اتے اوس نُوں کدی گھاٹا نہیں پاندا۔

حقو حق نبیڑیے تے کِسے دا حق نہ چھیڑیے۔

معنے :حقو حق: حق سچ ☆ نبیڑیے: نبیڑیے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں سدا حق سچ دی گل کرنی چاہیدی اے اتے کدی وی کِسے دا حق نہیں کھانا چاہیدا۔ اتے اِنج رب راضی ہوندا اے۔

گل نہ آوے ٹھیٹھ دی، کھوتے وانگر لیٹ دی۔

معنے :ٹھیٹھ: اصول ☆ وانگر: کی طرح۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اِنج دے مُورکھ ہوندے نیں پئی اوہ کوئی ٹھک سِر دی گل کرن جوگے تاں ہوندے نہیں پر اوہ اُنج ای ہر پریہ اندر کھوتے وانگ پلسیٹیاں ماردے رہندے نیں۔

مُنہ جُٹن تے کُوڑ نکھُٹن۔

معنے : جُٹن : اکٹھے ہون ☆ کُوڑ: جھوٹھ ☆ نکھُٹن : مُک جان، ننگے ہو جان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی کِسے وسوں دے جیاں اندر کُوڑے لوک اودھر اودھری جھوٹھ مار کے فساد پوا دیندے نیں تاں اوسدا علاج رَل بَیٹھن ایں۔ رَل بَیٹھیاں اوہ ساریاں گلاں نتر جاندیاں نیں۔

مُنو گے تاں کِیہ دیو گے رسو گے تاں کِیہ دیو گے۔

معنے :منو گے: من جاؤ گے ☆ رُسو: روٹھ جاؤ گے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار پریہ اندر کئی اجیہے کبُدھے اتے لالچی لوک وی آ جاندے نیں جو رَت پَیسیاں نال اپنی عزت ویچدے رہندے نیں۔

گل ای تخت بٹھاندی اے اتے گل ای بھِیکھ منگاندی اے۔

معنے: گل: بات ☆ تخت بٹھاندی: عزت دیندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی گل بات ای ہر پریہ اندر اوسدی عزت بناندی اے۔ جو بندہ ٹھُک سِر دی گل کرن جان دا ہووے گا اوہ پریہ پنچایت اندر پانا تھاں بنالوے گا۔

مُنہ چوں نِکلی گل نہیں پرت دی۔

معنے: پرت دی: واپس مُڑدی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پریہ پنچایت اندر گل کرن لگیاں گل نُوں چنگا چِتھ کے کرنا چاہیدا اے اتے مُنہ چوں نِکلی کوئی کبُدھی گل بندے نُوں بھری محفل وِچ بھنڈ وی سکدی اے۔

پھُلھاں تے آئی نہ توڑیے وَل نُوں، پریہ وِچ بہ کے نہ ٹوکیے گل نُوں۔

معنے: پھُلھاں تے آئی: پھُلھ کڈھن ویلے ☆ وَل: بیل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی کِسے وی بُوٹے دی وَل جدوں پھُلھ کڈھن تے آئی ہووے تاں اوسنوں توڑن نال واہیوان دا ای نقصان ہوندا اے۔ اِنج پریہ اندر بہ کے جدوں کوئی آکھے اودوں گل کرنی چاہیدی اے۔

کانے نُوں اپنی کان کُھڑک جاندی اے۔

معنے: کانا: اِک اکھ والا ☆ کان: نقص ☆ کھُڑک جان: پتہ لگ جان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے وی پریہ سَتھ وِچ بَیٹھے چور نُوں جدوں پک ہو جاوے پئی اوس تے ای شک کیتا جا رہیا اے تاں اوس نُوں اپنا قصور چیتے آ ای جاندا اے۔ اتے اوہ اوتھوں کِھسکن لئی ہتھ پَیر مارن لگ پَیندا اے۔

مال آلا ہارے گل آلا جِتے۔

معنے: آلا: والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پریہ سَتھ اندر نِرا پُرا دولت دے زور تے وی بندہ اپنی گل نہیں منوا سکدا۔ اوتھے کوئی ٹھُک کے گل کرن والا جی ہووے تاں اوہ اوس مال دار نُوں کُسکن نہیں دیندا۔

مہینیاں دے رُسے سالاں نُوں منیندے نیں۔

معنے: رُسے: رُٹھے ☆ منیندے: من دے، رَس دے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کِسے نال نِکی موٹی گل توں روسا بن جاوے تاں اِکدوجے نُوں منان لگیاں سالاں بدھی ویلا لگ جاندا اے۔

میلا ٹُھا ڈا منیا' پر پرنالہ ساڈا اوتھے ای۔

معنے : میلا: میل' رل کے کِسے کول پر یہ لئی آئے لوک ☆

پرنالہ: پانی باہر کڈھن والا نالہ' چھت دا پانی لاہن والا پاڑچھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی مُورکھ لوک پر یہ ستھ دی کوئی عزت نہیں کردے اتے اوس دے فیصلے نُوں من کے وی اوس تے عمل نہیں کردے۔

ہارے دا کِیہ نیاں ایں۔

معنے : نیاں :فَیصلہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر پر یہ پنچایت اندر لوک بس تگڑے دا ای پکھ ماردے نیں اتے ماڑا بندہ جِتیا وی ہووے تاں وی کوئی اوسدی گل نہیں کردا۔

ہزار گلاں دی اِکو ای گل۔

معنے :گل :بات۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی کِسے پر یہ وِچ نیاں کرنا ہووے تاں اوتھے چوکھیاں لمیاں گلاں کرن نالوں چنگا ہوندا اے پئی بندہ اِکو ای گل کرے تے سِدھی گل کرے۔

ہل لمّیں پا دیو۔

معنے :لمّیں پا دیو:لٹا دیو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئیہ چاتر لوک جدوں فَیصلہ کرن تاں اگلے نُوں نقصان دین دی گل کردے نیں پر جدوں قصور اوہناں دا اپنا نِکل آوے تاں اوسے گل نُوں گول مول کر کے اپنی جان بچا لیندے نیں۔

ہوٹھاں نُوں تے پُونجھ لَے۔

معنے :پُونجھ لَے :صاف کر لَے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اِے پئی پر یہ ستھ اندر کدی وی عقل دے کچے بندے نُوں اچھی گل نہیں کرنی چاہیدی نہیں تاں سیانے دی اوسدی گل ٹوک دیندے نیں۔

ہوٹھاں وِچوں اجے دُدھ دی بو آوندی اے۔

معنے :ہوٹھاں وِچوں دُدھ دی بو آوَن: بالک عُمر ہون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی نِکی عُمر دا بندہ کِسے پر یہ ستھ اندر کچیاں گلاں کرے تاں سیانے اوسنوں ٹوکن لئی ایہ اکھان سناندے نیں۔

ہوٹھاں وِچوں دُدھ دی بو نہیں گئی۔

معنے :دُدھ دی بو: بچپنے دی عادت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پر یہ ستھ اندر دانا بھر دانا بندہ ای جانا چاہیدا اے اتے جو بندہ ہالی مساں جوان ای ہویا ہووے اتے اوس وِچ بچپنے دِیاں عادتاں ہون اوہ پر یہ وِچ گل کرن دے قابل نہیں ہوندا۔

بھلا پانی وِچ مٹی گھٹے دا کِیہ کم۔

معنے : گھٹے :غبار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پر یہ ستھ اندر دانے پردھانے لوک بہ کے معاملیاں نُوں گو یڑ دے نیں او تھے مُرکھاں اتے احمقاں دا کِیہ لین دین ہونداا ے۔

من لیا تیرا کہنا، پر پرنالہ او تھے ای رہنا۔

معنے : پرنالہ: پرانے پانی نال چلن والا نالہ بارش ویلے کوٹھے دا پانی کڈھن والی تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک پر یہ ستھ اندر بہ کے پر یہ دی گل من وی لیندے نیں پر مگروں مُڑ کُتے دی پُوچھل وانگ اُنج دے اُنج ای رہندے نیں اتے مرضی اپنی ای کردے نیں۔

☆☆☆☆

پِنڈ، شہر

اپنے پِنڈ دا تاں کُتا وی مان نئیں ہوندا.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر بندہ اپنے پِنڈ دے بندیاں دی عزت کرداا ے اتے ہر کِسے نُوں اپنے پِنڈ دے بندے تے تاں اِک پاسے رہیا کُتیاں تے وی بڑا مان ہونداا ے پی او ہ پچھان کے بھونکن گے ای نئیں۔

اُتوں ٹِیپ ٹاپ وِچّوں حیدرآباد.

:معنے :ٹِیپ ٹاپ :ٹُوہر، وکھاوا، رُعب.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک اندروں بھانویں کھوکھلے ای ہون جاں چِٹے بھُکھے ہون باہروں اپنے آپ نُوں بڑا بنا سوار کے رکھدے نیں، اتے ہر ویلے لوکاں نُوں اپنی پھوکی آکڑ وکھاندے رہندے نیں.حَیدرآباد وی پرانا شہر ہون پاروں گھٹ سوہنے شہراں وِچوں گِنیا جانداا ے۔

اج دے پٹنیں، خانپور دے کاں ہِک برابر۔

معنے : پٹنیں :پٹن والے، منگتے ☆ ہِک :اِک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھلیاں سمیاں اندر منگن والے وی کِسے ٹھُک سر دے ہوندے سن پر اج کل تاں او ہ خانپور دے کانواں وانگ ہر ویلے روَلا پائی رکھدے نیں اتے ہر پاسے بس منگتے ای نظر آوندے نیں۔

اُچ جلال ڈھٹھی تاں غرِیباں وی وٹّے مارے ہِسن .

معنے : اُچ جلال: حضرت جلال اُلدین سُرخ بخاری ہوراں دا شہر اُچ شریف ☆ وٹّے : پتھر ☆ ہِسن :سن.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سارے عَیشاں خوشِیاں اتے موَجاں وِچ ای بیلی ہوندے نیں پر جدوں بندے اُتے بھیڑا ویلا آ جاوے تاں گوڑھے سجن وی دُشمناں دے سانجھیوال بن کھلوندے نیں.ایسراں جدوں اُچ شریف نُوں دُشمناں نے ڈھاہ ڈھیری کر دِتا تاں

ماڑے ماڑے لوک وی حکمراناں نُوں وٹے مارن لگ پئے سن.

اڈھائی جھگّے ماتماں دے، تے ناں خیر پُور.

معنے : اڈھائی جھگّے : تھوڑے جیہے گھر ☆ ماتم : اِک ماڑی قوم.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شہر وِچ آبادی تاں ہے کوئی نئیں بس ماتماں دے تھوڑے جیہے گھر نیں پر ناں خیر پور رکھ دِتا گیا اے. جدوں ماڑے بندے دے پھوکے وکھاوے دی گل کرنی ہووے تاں بولیا جاندا اے.

اِکو دادُو، باہر کھیہ اڈاون مُولاں والے.

معنے : کھیہ : مٹی

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پِنڈ وِچ بس اِک کم دا بندہ اے پر اوسدے ناں نُوں ورت کے ہور لوک اَیویں ای روَلا رپا پا کے اپنا ٹوہر بنان لگے ہوندے نیں اتے پِنڈ وِچ دادُو دا ای چنگا بندا اے۔

اللہ بھلائی آں، پکھل چھوڑ ہزارے آئی آں۔

معنے : بھلائی: بُھلِیں پائی ☆ پکھل: مانسہرہ دا اِک پِنڈ ☆ ہزارہ: صُوبہ سرحد دا اِک علاقہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مَینوں اللہ نے اِنج دا بھلایا اے پئی مَیں مانسہرے ورگی چنگی جُوہ چھڈ کے ہزارے دے علاقے وِچ آ گئی آں. جدوں مقدر بھیڑے ہون تاں بندہ کُراہے پَے ای جاندا اے.

اِلہ آبادی ' مُنا ہتھ.

معنے : اِلہ آباد: بہاولپور دے نال لگدا علاقہ ☆ مُنا ہتھ: ٹُنڈا ہتھ.

ویروا: ایس اکھان وِچ علاقہ اِلہ آباد دے لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ سبھاء اتے وروں دے چنگے نئیں ہوندے اتے اگلے نُوں دھکوزوری داءلالَیندے نیں.

اِلہ آبادی، رن سوادی۔

معنے : سوادی: مزیدار، لذیذ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ بہاولپور دے نال لگدے علاقے اَلہ آباد دی عورت دی سلاحنا کیتی گئی اے پئی اوہ بڑی مزیدار ہوندی اے اوہ خوبصورت اتے وفا کرن والی ہوندی اے۔

الہڑ، مانگا، چانگریاں، بسرا ایں نچن باندریاں۔

معنے : الہڑ، مانگا، چانگریاں، بسراء: علاقہ چونڈہ سیالکوٹ دے پِنڈ.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُتے دسے پِنڈاں وِچ لوکاں دی مالکی تھوڑی ہون پاروں اتے باراں علاقہ ہون پاروں بھُکھ نچدی رہندی اے. ایہ وچار پرانے سمیاں اندرسی۔

اُلٹے بانس بریلی کو۔

معنے : اُلٹے بانس: بانس لے کے جانا ☆ بریلی: یو پی دا اِک

ضِلع جتھے بانس بڑے ہوندے نیں.

ویروا: ایس اکھان وِچ پوادھی بولی ورتی گئی اے جو پنجابی دی اِک بولی اے اتے دسیا گیا اے پئی جتھے اگے ای کوئی شَے ڈھیر ہووے اوتھے اوہو شَے لَے جان دا کِیہ لابھ. بریلی تے پہلاں ای بانساں دا گھر اے' اوتھے بانس وَیچن لئی لَے جان مُورکھاں دا کم ای ہوسکدا اے.

امبرسر' صِفتی دا گھر.

معنے: امبرسر: امرتسر' پاک تلاء' چڑھدے پنجاب دا اِک شہر جو گورودوارہ گولڈن ٹمپل پاروں مشہور اے☆ صِفتی: صِفتاں جوگ.

ویروا: ایس اکھان وِچ سِکھاں دے مذہبی شہر امرتسر نُوں صِفتاں والے دا گھر آکھیا گیا اے. سِکھ لوک اوس شہر وِچ گورودوارہ گولڈن ٹمپل ہون پاروں اوس شہر دی ڈھیر عِزت کردے نیں.

ایمن آباد دِیواناں دا' گُجرانوالا پہلواناں دا' سیالکوٹ بئیماناں دا.

معنے: ایمن آباد: ضِلع گوجرانوالہ دا اِک تاریخی قصبہ☆ دیواناں: جمع دیوان' کچہریاں لان والے راجے☆ بئیماناں: بے ایماناں.

ویروا: ایس اکھان وِچ تِن شہراں ایمن آباد' گوجرانوالہ اتے سیالکوٹ دے لوکاں دے گُن تے اوگُن دسے گئے نیں. پئی ایمن آباد وِچ راج گدی دے مالک وسدے نیں اتے گوجرانوالے وِچ نامی پہلوان رہندے نیں جدوں سیالکوٹ دے لوکاں وِچ بئیماناں دا ڈھیر رَلا اے ایس لئی اوہناں دا وساہ نئیں کھانا چاہیدا.

آسے پاسے برّے' دِلّی پئی ترے۔

معنے: برّے: بلی ورگا اِک جانور☆ ترے: کامیاب ہووے.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دِلّی دے راج نال کوئی وی مُخلص نئیں اتے دِلی دی سرکار مُڑ وی چلی جا رہی اے۔ مطلب ایہ جو سارے ای دِلّی دے تخت نُوں کھوہ لَین دے رِتجھوان نیں پر دِلی فیر وی اوہناں توں بچی ہوئی اے۔

آئی گڈی گئی گڈی نارووال دی' بُڈھیاں نوں چھڈ کے جوان چاڑھدی۔

معنے: چاڑھدی: سوار کردی.

ویروا: جِس سمیں اکھان بنیا اوس سمیں نارووال نُوں چوفیریوں کوئی پکی سڑک نئیں سی لگدی. آوا جائی بس ریل راہیں ہوندی سی پر اوس تے اینی بھیڑ ہوندی سی پئی کوئی ہڈاں پَیراں والا ای گڈی چڑھ سکدا سی۔ علاقہ باران ہون کر کے لوک عام طوَر تے مزدُوری کرن لہوَر تے ہور شہراں ول جاندے سَن' ایسراں بھیڑ ہور وَدھ جاندی سی.

آئی گڈی' گئی گڈی' نارووال دی چھڑیاں دے سینے وِچ اگ بالدی.

معنے : چھڑیاں: کلّے رہن والیاں.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ناروال دی گڈی آؤن جان لگیاں رنڈے جاں کواریاں دے سینے وِچ جُدائی دے بھانبھڑ بالدی اے. اودوں ناروال نُوں کوئی سڑک ہوندی نئیں سی اتے آواجائی بس گڈی راہیں ہوندی سی اتے وچھوڑے وی بس اوسے پاروں پیندے سن.

آئی مُلتان دی واری، ہئی مِینہ، بن گئی اندھاری.

معنے : ہئی: سی، تھا☆ مِینہ: بارش☆ اندھاری: ہنیری، آندھی.

ویروا: ایس اکھان وِچ مُلتان دے موسم بارے دسیا گیا اے پئی اوتھے بدلاں دیاں گھٹاں وی دِسدِیاں نیں پر عام طور تے اوہ بدل ہنیری بن کے اُڈ پڈ جاندے نیں اتے مُلتانیاں جوگا جھکھڑ ای رہ جاندا اے۔

آے گا ندوَن، جاے گا کوَن.

معنے : ندوَن: پہاڑی علاقے وِچ دور اِک خوبصورت شہر.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دشوار گذار تھانواں لنگھ کے جیہڑا ندوَن ورگے سوہنے تھاں اپڑ جاوے گا اوہ مُڑ کے اوتھوں جان دا کدی نہ سوچے گا۔ اوس تھاں دی خُوبصورتی اوس نُوں پرت کے نہ آوَن دیوے گی۔

آیا تتّی دا وارا اُجڑیا تخت ہزارا.

معنے : تتّی: بدقسمت ☆ وارا: زمانہ، عہد☆ تخت ہزارہ: مشہور لوک قصے ہیر دے نائیک رانجھا دی جمن بھوں، ضلع سرگودھا وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ہیر نُوں بدقسمت جان دیاں ہویاں آکھیا گیا اے پئی جدوں اوس وچاری دا اوتھے وسن دا ویلا آیا تاں اوہ ہسدا وسدا نگر ای اُجڑ گیا. اوس دے من دی مراد پوری نہ ہو سکی.

آئے یار بہاولپوری، مُونہ دے مِٹھے، نیت بُری.

معنے : بہاولپوری: بہاولپور دے رہن والے.

ویروا: ایس اکھان وِچ بہاولپور دے وسنیکاں دا اِک اوگن دسیا گیا اے پئی ایہ مُونہ توں تاں بڑیاں ای مِٹھیاں گلاں کردے نیں پر دِلاں وِچ کھوٹ لُکائی پھردے نیں. ایسراں اوہناں دی کہنی کرنی اِک جو نئیں ہوندی.

آئے یار چنیوٹی، شکل سوہنی، نیت کھوٹی.

معنے : چنیوٹی: چنیوٹ دے رہن والے☆ شکل: چہرہ☆ کھوٹی: ناقص.

ویروا: ایس اکھان وِچ چنیوٹ ضلع جھنگ دے لوکاں دے سبھاء بارے دسیا گیا اے پئی اوہ مُونہ توں تاں بڑے ای سوہنے لگدے نیں پر اوہناں دے من اندر کرودھ بھریا ہوندا اے. اتے اوہناں بارے اودوں ای پتہ لگدا اے جدوں اوہناں نال واہ پوے.

آئے نی یار کہروڑی، لش پش ڈھیر، محبت تھوڑی.

معنے : کہروڑ: کہروڑ پکا، علاقہ لیہ☆ لش پش: شوشا، وکھاوا.

ویروا: ایس اکھان وِچ کہروڑ پکا دے لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ اپنے لباس اتے بول چال ولوں تاں بڑے ای

ہمدرد جاپدے نیں پر جنّی اوہناں دی شُو کا شا کی بوُہتی وِسدی اے اونی ای اوہناں دے دِلاں اندر مُحبت گھٹ ہوندی اے.

آے یار پشوٗری، لَش پَش گھنی مُحبت تھوڑی.

معنے: پشوٗری: پشاور دے رہن والے☆ گھنی: زیادہ.

ویروا: ایس اکھان اندر پشاور شہر دے لوکاں دا ایہ اوگن دسیا گیا اے پئی اوہ وہ باہروں تاں بڑے ای خوش لباس اتے خوش اخلاق لگدے نیں پر اوہناں دے دِلاں اندر کِسے لئی مُحبت گھٹ ای ہوندی اے.

آے یار پشوٗری، پَش پَش ڈھیر مُحبت تھوڑی، وکھاون بُوا لنگھاون موری.

معنے: پَش پَش: ٹوُہر ٹپاَ ☆ ڈھیر: زیادہ☆ بوُا: دروازہ☆ لنگھاون: گذارن☆ موری: سوراخ.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پشاور دے لوک کِسے دے یار گھٹ ای ہوندے نیں ایہ گلّیں باتیں تے ڈھیر جمع خرچ کر دیندے نیں، پر اوہ اپنی گل تے پہرہ نئیں دے جان دے. وکھاندے کُجھ ہور نیں اتے دیندے کُجھ ہور نیں۔

آے یار لہوٗری، دکھان دروازہ، ٹپاون موری.

معنے: دکھان: وکھان☆ ٹپاون: لنگھاون، گذارن.

ویروا: ایس اکھان وِچ لہوٗر دے لوکاں بارے وی اوہو وچار دسیا گیا اے جو اُتلے اکھان وِچ پشاور دے لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی ایہ گلیں باتیں تاں اگلے دامن پر چا دیندے نیں پر عملوں اُکّے ای کورے ہوندے نیں.

باراں، دُدھ دیاں دھاراں.

معنے: باراں: جمع بار دی، جنگل، پنجاب دی پرانے وقت دیاں ان واہیاں جُوہاں جِویں، ساندل بار، کرانہ بار، نیلی بار، گنجی بار، دُلے دی بار، خزانے دی بار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ پنجاب اندر دیاں باراں نُوں دُدھ دیاں دھاراں وانگوں آکھیا گیا اے اتے ایہ دسیا گیا اے پئی اوہناں باراں اندر واس بندے نُوں دُدھ دیاں دھاراں وانگوں لگدا سی. اتے اوتھے ڈنگراں دے وگاں دے وگ دُدھ دیاں نہراں وانگوں سن.

باراں ورہے دِلّی رہے، بھَٹھ ای جھوکدے رہے.

معنے: ورہے: سال ☆ بھٹھ: بھٹھی، دانے بھُنان والی جا☆ جھوکدے رہے: اگ ڈاہنڈے رہے.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا اے پئی دِلّی ورگے تخت مقام اُتے رہ کے وی کِسے نے ہِینا کم ای کِیتا اتے کوئی چنگا کم نئیں کر سکیا. کِسے اُچی تھاہر تے بہ کے وی بندہ ہِینے کم کرے تاں بولیا جاندا اے.

بارہاں ورہے لہوٗر رہ کے وی بھٹھ ای جھوکیا.

ویروا: ایس اکھان دا مطلب وی ساہنواں اُتلے اکھان ورگا ای اے بس وسن والے شہر دے ناں دا فرق اے۔

باراں پُور بیے، تیراں چُلھے.

معنے: پُوربیے: پُورب دے رہن والے، چڑھدے پاسیوں آئے.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پورب ول دیاں قوماں بے سلوکیاں ہوندیاں نیں، اوہناں نُوں اِک چُلھ تے بہ کے کھان موت دِسدا اے. ایس لئی اوہناں وِچوں ہر کوئی وکھر اوکھر اچُلھا تائی پھِر دا اے۔

بدھا لگ اروڑیاں، مُنّا کوہ لہوَر.

معنے: اِک ذات، کھتری ☆ مُنّا: پوُنا ☆ کوہ: سفر دا پیمانہ، ڈیڈھ میل دے برابر.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں اروڑیاں نے لہوَر اپڑن لئی ارادہ پکا کرلیا تے مُڑ اوہناں نُوں پَینڈے دا احساس ای بھُلھ گیا اتے اوہناں نُوں لہوَر ورگی لمّیں واٹ وی مُناں کوہ اہ جاپدی سی.

بدھے بھار مُسافراں تے مُنا کوہ لہوَر.

معنے: بدھے: سمیٹ لئے ☆ بھار: سامان.

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہوای مت دِتی گئی اے پئی ہمت اگے کوئی رکاوٹ نئیں اڑ سکدی جدوں بندہ ہمت کر کے کِسے لمّیں پَینڈے وی پَے جاوے تاں اوہ وی مُک ای جاندا اے۔

بوہڑیں رات نہ پوی، توڑے سس تے سوَہرا ہووی.

معنے: بوہڑیں: بوہڑ پنڈ وِچ، تونسہ توں تن میل دور اِک قصبہ ☆ توڑے: بھانویں.

ویروا: ایس اکھان وِچ بوہڑ پنڈ دے لوکاں دے بھَیڑے رویے نُوں بھنڈیا گیا اے پئی بھانویں بندہ اوتھے ویاہیا ای کیوں نہ ہووے فیروی اوتھے رات نہ رہووے. اوہ لوک تاں جوایاں دا آدر مان وی نئیں رکھدے.

بھوُ آئی پھگواڑے دی، پِٹھ بھنّے لاڑے دی، بھوُ آئی نکودر دی کھاندی پیندی اوودردی۔

معنے: پھگواڑا: چڑھدے پنجاب دا اِک شہر ☆ پِٹھ بھنّے: لک بھنّے ☆ لاڑا: خاوند ☆ نکودر: چڑھدے پنجاب دا اِک شہر ☆ اوودردی: اوداس ہوندی.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ تھانواں دے لوک دراچھے ہوندے نیں اتے کُجھ تھانواں دے لوک پیار کرن والے. پھگواڑے دیاں زنانیاں نُوں کوَنت نال بھِڑن والیاں دسیا گیا اے اتے دُوجے پاسے نکودر دی زنانی نُوں خاوند نال مُحبت کرن والی دسیا گیا اے.

بی بی وسّے قاسم بیلے، مَن فرِید آباد / بی بی وسے کسیما بیلے دِل فرید آباد.

معنے: وسّے: لسے ☆ قاسم بیلہ: چڑھدے پنجاب دا اِک علاقہ ☆ کسیما بیلا: چڑھدے پنجاب دا اِک علاقہ.

ویروا: ایہناں دُونہ اکھاناں دا مطلب اِک ای اے پئی بی بی بھانویں وہیج کے کِتے وی ٹُر جاوے پر اوسدا دھیان سدا اوسدے پیکے پِنڈ وِچ ای رہندا اے۔ اوسدا کارن ایہ وے پئی اوہ اوتھے جمّی پلی ہوندی اے اتے اوس مٹّی وِچ اوسدے سر یر دی باشنا ہوندی اے۔

بے بے توں پُچھ، لہوُ ردا پَینڈا۔

معنے: بے بے: ماں، اماں، دادی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کِسے کم دا اپنے آپ نُوں پتہ نہ ہووے تاں اوس بارے کِسے سیانے کولوں ای صلاح لَے لَینی چاہیدی اے۔ سیانے بندیاں کولوں مت لَین چنگا کم اے جیہڑے پَینڈے بندہ آپ نہ پیا ہویا ہووے اوس بارے کِسے کولوں پُچھ لَین کوئی مندا کم نئیں۔

بھجدے بھجدے دِلی پُجّ وَیندے۔

معنے: پُجّ: اپڑ، پُہنچ ☆ وَیندے: جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ مت دِتی گئی اے پئی بندے نُوں اوکھت ویکھ کے کِسے ویلے وی ہمت نئیں ہارنی چاہیدی۔ بندہ ٹُردا رہوے تاں اوہ دِلی ورگے دُور دوراڈے شہر وِچ وی اپڑ جاندا اے، بس شرط ایہ وے پئی بندہ ہمت نہ ہارے اتے ٹُردا رہوے۔

بھُوڈی پر بھانی نہ لبھے انّ نہ لبھے پانی۔

معنے: بھوڈی: تحصیل نارووال دا اِک پِنڈ ☆ پر بھانی: بی بی، عِزت والی عوَرت ☆ انّ: روٹی۔

ویروا: ایس اکھان دا پچھوکڑ اِنج دسدے نیں پئی ایہ بھوڈی ملھی جٹ دی دھی سی، بیوہ ہوگئی تے اوہناں اِک پِنڈ دے دِتا، کوئی مراسی اوس کول گیا تے اوتھے بُھکھ نچدی سی۔ اوس وچاری نے روٹی ٹُکر نہ پُچھیا تاں مراسی نے مُڑ کے اپنے پِنڈ آ کھے ایہ اکھان بنا کے سنا دِتا۔

بھوَں چوَں کے لعنتی اُگودے چک۔

معنے: بھوَں چوَں: آخر کار ☆ اگودا چک: ضِلع گوجرانوالہ دا اِک پِنڈ اگو چک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی بندہ ایس پِنڈ وِچ ویاہیا گیا اتے کِسے وجہ توں اوسدی طلاق ہوگئی پر اوہ بندہ مُڑ مُڑ کوئی نہ کوئی بہانہ بنا کے اوس پِنڈ آن وڑدا۔ اوس بارے ایہ اکھان بن گیا۔

بھوَں چوَں کے لعنتی گوروکے چک۔

معنے: گوروکا چک: امرتسر شہر، گورو نواس

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُرا اپنے آپ نُوں تاں بدلدا نئیں، اپنیاں بدیاں تاں تیاگ دا نئیں، پر پتہ نئیں گھڑی مُڑی گورو دے پاک شہر کیہ لَین آجاندا اے۔

پُچھدیاں پُچھدیاں تاں دِلّی لگے جائیدا اے۔

معنے: لگے جائیدا اے: چلا جائی دا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بندہ کِسے پَینڈے وی پَے جاوے، اوس دے مُونہ وِچ زبان ہووے سہی اوہ پُچھدا پُچھاندا تاں دِلّی تیکر وی اپڑ جاندا اے۔ بس

اوسنوں ہمت نئیں ہارنی چاہیدی۔

پشوری یار کِس کے' بھتا کھا کے کِسکے.

معنے :پشوری:پشاور دے وسنیک ☆ بھتا: کھانا ☆ کِسکے: کھسکے.

ویروا: ایس اکھان وِچ پشاور دے لوکاں دے ورت وِیہار بارے دسیا گیا اے پئی اوہ دِلوں کِسے دے وی یار نئیں ہوندے. اوہ تاں روٹی دے یار ہوندے نیں اتے روٹی کھا کے اپنی راہے پے جاندے نیں.

پِنڈ اجاڑیا چوہدریاں' وساون والا کوئن.

معنے :وساون: آباد کرن.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے پِنڈ جاں مُلک نُوں اوتھوں دے چوہدری ای اجاڑن والے ہون اوسنوں باہروں آ کے کوئن آباد کر سکدا اے.

پِنڈ بجھانہ' اُچکے اگیترے ای.

معنے : بجھن: بنن ☆ اُچکّے : ڈاکو' لُٹیرے ☆ اگیترے: پہلاں.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی حالی پِنڈ تاں وسیا وی نئیں پر اوس نُوں لُٹن والے چور ڈاکو پہلاں ای آ گئے نیں. کِسے انہونی گل نُوں ویکھ کے بولدے نیں.

پِنڈ خُدا نے وسائے نیں' اتے شہر اِنسان نے وسائے ہن.

معنے :پِنڈ: دیہ' دیہات ☆ وسائے: آباد کیتے ☆ ہن: ہَین.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پِنڈ تے رب سچے نے وسائے سن. جتھے کوئی پانی دا ٹھیہا بنیا اوتھے ای بندیاں ڈیرا لا لیا. پر شہراں نُوں اِنساناں نے اپنی لوڑاں لئی آن وسایا اے.

پِنڈ گھرانے نئیں ہوندے' گھر گھرانے ہوندے نیں.

معنے : گھرانے: خاندانی وصفاں والے گھر.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کدی پورے پِنڈ دے لوک با اصول نئیں ہوندے' ایہ وصف تاں وِرلیاں وِرلیاں گھراں وِچ ای ہوندے نیں پئی اوہ اخلاقی قدراں دی راکھی کر دے نیں نئیں تاں پِنڈاں اندر رہوٗ ہتے لوک تاں ڈُرلی جتھا ای ہوندے نیں.

پِنڈ داواس' کُل داناس.

معنے :واس: وسن' رہن ☆ کُل: نسل ☆ ناس: تباہی' نقصان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ پِنڈ دی وسوں وِچ رہن نُوں اپنی نسل لئی نقصان وندا آکھیا گیا اے. اودوں پِنڈاں دے لوکاں دا پڑھائی ول گھٹ الارسی ایس لئی پِنڈ وِچ رہ کے بال پڑھائیوں وانجے رہندے سن۔

پِنڈ داناں طوطی دا چک تے مینہ کیارے بھر.

معنے :طوطی دا چک: ڈسکہ' سیالکوٹ دے نیڑے اِک پِنڈ ☆ مینہ: بارش۔

ویروا: ایس اکھان وِچ طوطی دے چک دی زمین نُوں کلراٹھی ہون پاروں آکھیا گیا اے پئی اوتھے کیارے بھرن والا مِینہ وی پَے جاوے گا فیر وی کیہڑی فصل ہونی ایں. زمین تاں اُنج دی اُنجے ای رہنی ایں.

پِنڈ دی کُڑی تے شہر دی چِڑی اِک برابر ہوندی اے.

معنے: کُڑی: لڑکی.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شہراں وِچ رہن نال بندہ علمی پکھوں اگے لنگھ جاندا اے. پِنڈاں دے لوک ان پڑھ رہن پاروں پچھانہ رہ جاندے نیں ایسراں شہراں دی چِڑی وی پِنڈ دی کُڑی نالوں ودھ سیانی ہوندی اے.

پِنڈ دے بھاگ ہگیر یاں توں ای دِس پَیندے نیں.

معنے: بھاگ: مقدر ☆ ہگیریاں: جمع ہگیرے دی، گوبھر دا سٹور ☆ دِس پَیندے: نظر آجاندے.

ویروا: ایس اکھان وِچ پِنڈاں دی امیرت جاں غریبی جانن لئی دسیا گیا اے پئی جتھے ہگیرے بوہتے لگے ہون گے اوس پِنڈ دے لوکاں کول ڈنگر وچھا واہوا ہووے گا اتے اوہ پِنڈ کھاندا پیندا ہووے گا.

پِنڈ نُوں اگ لگی، کُتا اروڑی تے.

معنے: اروڑی: گوبھر دا ڈھیر.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بے حثیت لوکاں دا کیہ ہوندا اے. اوہناں نُوں کوَن پُچھدا اے. جے پِنڈ نُوں اگ لگے گی تاں اوہناں دا کیہ وِگڑے گا جویں پِنڈ نُوں اگ لگ جاوے تاں کُتا اروڑی تے جا بہندا اے.

پِنڈی دی زمین ہموار نئیں، مَوسم دا اِعتبار نئیں، یار وفادار نئیں، رن بِناں یار نئیں.

معنے: پِنڈی: راولپنڈی.

ویروا: ایس اکھان وِچ راولپنڈی شہر دے اوَگن تے گُن دسے گئے نیں اوتھوں دی زمین کِتے وی ہموار نئیں دِسدی، اوتھے ایہ کوئی پتہ نئیں پئی بدل کیہڑے ویلے آ جانا ایں، اوتھوں دے یار دا اعتبار نئیں کیتا جاسکدا اتے اوتھوں دی عوَرت کردار پکھوں مضبوط نئیں ہوندی.

پُولھے نُوں راہ کوئی نئیں، میانوالی وِچ دانا کوئی نئیں، باجوے دا وساہ کوئی نئیں.

معنے: پُولھا، میانوالی، اتے کوٹ باجویاں، نارووال تحصیل دے پِنڈ ☆ وساہ: اعتبار.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پُولھے ول نُوں کوئی راہ نئیں جاندا اتے پِنڈ خاناں میانوالی وِچ سیانے لوک گھٹ نیں ایسراں باجویاں دے کوٹ دے لوکاں دا کوئی اعتبار نئیں.

پِھٹّے مُونہ راج بھوانے دا، اِکّو بھاء آٹے دانے

دا۔

معنے :پھِٹے مُونہ: دُرکار☆ بھوانہ: چنیوٹ نیڑے اِک قصبہ ☆بھاء:قیمت.

ویروا: ایس اکھان وِچ بھوانہ دے اوُ گن نُوں دسیا گیا اے پئی اوتھے کھوتے گھوڑے وِچ کوئی تمیز نئیں کردا.آٹا اتے دانے اِکوای بھاءوِکدے نیں اوسدے راج وِچ رہن ایڈا چنگا نئیں ۔

تڑکا ہِک گھوڑی پاکرلہوُرتوڑی.

معنے : تڑکا: ترکہ' جائیداد☆ ہِک: اِک☆ پاکر: پاکھر' گھوڑی داسجاوٹی سامان.

ویروا: ایس اکھان وِچ جھوٹھی آکڑ والے لوکاں دی ہِندیا کردیاں دسیا گیا اے پئی اوہناندی اوُقات تاں ایہ ہوندی اے پئی گھر وِچ بس اِکوای گھوڑی ہوندی اے پر اوس دا سجاوٹی سامان لہوُرتیکر رُلدا جاندا اے.شیخیاں مارن والے لوکاں بارے بولدے نیں۔

تُوں کیہ جانے بھولیے مجّھے'انارکلی دیاں شاناں.

معنے : بھولیے مجّھے :بھَینس ورگے بھولے بندے☆ انار کلی:لہوُرد ااِک فَیشنی بازار.

ویروا: ایس اکھان وِچ سادا بندے نُوں طنزکردیاں آکھیا گیا اے پئی انارکلی بازار ویکھن جوگ اے اتے توں اوس نُوں ویکھیا نئیں ایس لئی تینوں اوسدی شان شوُکت دا ککھ پتہ نئیں.

ٹکہ دھاڑیوال دا' چوُدھری گریوال دا' برچھی براڑ دی.

معنے : ٹکہ: ادھا پَیسہ ☆ دھاڑیوال: چڑھدے پنجاب دا اِک شہر☆ چوہدری: با اختیار بندہ ☆ گریوال: جٹاں دی اِک گوت' چڑھدے پنجاب دااِک شہر☆ براڑ: چڑھدے پنجاب دااِک شہر.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا پئی سِکے کِسے زمانے اندر دھاڑیوال اندر چنگے بن دے سن' چوہدری گریوال ذات دے بڑے ای چڑھتل نال گھروں نِکلدے نیں اتے برچھیاں براڑ وِچ ڈاڈھیاں ای چنگیاں بن دیاں نیں۔

جُتی چور گُجرات دے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ گُجرات دے لوکاں اُتے جُتی چور ہون دا اِلزام لایا گیا اے. ہر پِنڈ جاں شہر نال کوئی نہ گُن جاں اوُگن جُڑیا ہوندا اے۔

جلالپُوری'مُونہ دے مِٹھے'ہتھ اِچ قُران' کُچھ اِچ چھُری.

معنے : جلالپور: جلالپور پیر والا' مُلتان وِچ بیٹ دا برباد علاقہ☆ کُچھ :بغل.

ویروا: ایس اکھان وِچ جلال پور پیر والے دے لوکاں دا اوُگن اِنج دسیا گیا اے پئی اوہ مُونہ دے بڑے ای مِٹھے ہوندے نیں اتے ہتھ وِچ ہر ویلے قسماں چان لئی قُران

چائی پھر دے نیں پر اوہ دِلاں دے بڑے ای کھوٹے ہوندے نیں اتے اگلے نُوں مارن لئی چھُری ہر ویلے کول رکھدے نیں۔

جمّوں شہر دیاں چار بلائیں' مُنڈے' رنّاں' بہمن' گائیں.

معنے: جمّوں: کشمیر نال لگدی ریاست ☆ مُنڈے: نوُعُمر لڑکے ☆ رنّاں: جمع رنّ دی' عوُرت ☆ باہمن: پنڈت ☆ گائیں: گانواں.

ویروا: ایس اکھان وِچ جمّوں شہر وِچ اگلے بندے نُوں دھکے نال چمبڑ جان والیاں چار بلاواں' نوُعُمر چھوکرے' عوُرتاں' باہمناں اتے تھاں تھاں پھر دیاں گانواں نُوں مِتھیا گیا اے. ایس اکھان توں کشمیر دے لوکاں دے کردار اتے ورت ویہار تے چنگا چانن پَے جاندا اے.

جیکر ہووی نانواں' تاں سَیل کرِیں لاڑکانہ' نہ تاں رُل ودھا بیگانہ.

معنے: نانواں: پَیسہ ☆ سَیل: سَیر ☆ لاڑکانہ: سِندھ دا مشہور شہر' بھٹو خاندان دی جنم بھوئیں ☆ رُل ودھا بیگانہ: بیگانیاں دے ہتھوں برباد ہو جاویں گا.

ویروا: ایس اکھان وِچ سِندھ دے شہر لاڑکانہ دی صِفت کر دیاں دسیا اے پئی جے کول پیسے ہون تاں لاڑکانے دی سَیر ضرور کر لوِیں. ہور کِتے جاویں گا تاں اَیویں اپنا نقصان ای کریں گا.

جیہا ڈِٹھا رائیونڈ تیہا ہوسی اگلا پِنڈ / جیہو جیہا ویکھیا گنڈھی ونڈ اوہو جیہا اگلا پِنڈ.

معنے: رائیونڈ: راجپُوتاں دی رہن تھاں' لہوَر نیڑے اِک چھوٹا شہر ☆ گنڈھی وِنڈ: اِک پِنڈ داناں.

ویروا: ایس اکھان وِچ رائیونڈ دے علاقے نُوں اینا چنگا نئیں منیا گیا. اتے ایس دے نال دا اگلا پِنڈ وی اوسراں دا ای ہووے گا. ایہہ مطلب ہی گنڈھی ونڈ والے اکھان دا اے.

جیہا ویکھیا سوَکن وِنڈ تیہا ہووے گا اگلا پِنڈ / جیہا تکیا چاٹی وِنڈ تیہا ہوسی اگلا پِنڈ.

معنے: جیہا: جَیسا ☆ سوَکن وِنڈ: تحصیل پسرور (سیالکوٹ) دا اِک پِنڈ ☆ چاٹی وِنڈ: چڑھدے پنجاب دا اِک پِنڈ.

ویروا: ایس اکھان وِچ پِنڈاں دے لوکاں رویّے بارے گل کیتی گئی اے پئی جیہو جیہا ایہہ پِنڈ ویکھیا اے تیہا ای اگلا پِنڈ وی ہونا اے. عادتاں تاں اِک علاقے دے لوکاں وِچ رلدیاں مِلدیاں ای ہوندیاں نیں۔

جیہد املتان تگڑا' اوہدی دِلّی تگڑی۔

معنے: تگڑا: طاقتور.

ویروا: ایس اکھان وِچ مُغل راج دے سمیں دی گل کیتی گئی اے جدوں مُلتان دِلّی دا صُوبہ ہوندا سی اتے ہندوستان وِچ ملتان صُوبہ بڑا تگڑا گِنیا جاندا سی. ایس لئی دِلّی اُتے قبضہ کری

رکھن لئی مُلتان نُوں تگڑا رکھن ضروری سی۔

جے گھر پُھٹے، دِلّی نکھٹے۔

معنے: پھُٹے: پھُٹ پَے جاوے، پاٹک پَے جاوے ☆ نکھُٹے: برباد ہو جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ سلوک دیاں برکتاں بارے دسدیاں ایہ مت دِتی گئی اے پئی جے گھر وِچ بے سلوکی ہو جاوے تاں دِلّی ورگے مضبُوط گڑھ وی ڈھہ ڈھیری ہو جاندے نیں۔ زِندگی گذارن لئی پہلی شرط سلوک اے۔

جَیں نہ ڈِٹھا مُلتان، نہ اوہ ہِندو نہ مُسلمان۔

معنے: جَیں: جِس، جیہنے ☆ ڈِٹھا: ویکھیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہندو اتے مُسلمان لئی مُلتان نُوں ویکھن ضروری اے۔

ہندواں لئی ملتان ویکھن ایس لئی ضروری اے پئی اوتھے سُورج دیوتا دا مندر اے۔ مُسلماناں لئی اوہدا ویکھن تاں ضروری اے پئی اوس نُوں بھلیاں سمیاں وِچ پِیری پور مُلتان آکھدے سن۔ اتے کئی اوَلیاواں دیاں اوتھے درگاہواں نیں۔

جیہڑا اتھے بُھکھا اوہ لہوَر وی بُھکھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ نکمّے اتے نکھٹو لوکاں بارے دس پائی گئی اے پئی جو اپنے آہلس پاروں اپنے گھر وِچ بھُکھے ہون اوہ لہوَر جا کے کِیہ کھوہن کھوہ لَین گے۔ نکمّے لوک ہر تھانوِیں نکمّے ای رہندے نیں۔

جیہنے ویکھیا ئیں لہوَر اوہ ویکھ لوے کلانوَر۔

معنے: کلانوَر: ضِلع امرتسر دا راوی کنڈھے وسیا اِک نِکا جیہا شہر جِتھے اکبر بادشاہ دی تاجپوشی ہوئی سی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کر کِسے نے لہوَر نئیں ویکھیا تاں اوسدے نال مِلدا جُلدا اتے تھوڑے فاصلے تے وسدا شہر کلانوَر ویکھ لوے۔ اوس شہر وِچ وی لہوَر نال مِلدیاں کئی صِفتاں موَجوُد نیں۔

جیہنے لہوَر نئیں ویکھیا اوہ جمیا ای نئیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ لہوَر دی مشہوری اتے خوبصورتی نُوں انج بیان کیتا گیا اے پئی لہوَر نُوں ویکھن ایڈا ضروری اے پئی جیکر کِسے اوس شہر نُوں نئیں ویکھیا تاں اوہ سمجھے پئی اوہ دُنیا تے آیا ای نئیں۔

جیہڑا صاحب ہتھوَڑے دا، اوہے اکوَڑے دا۔

معنے: صاحب: مالک ☆ اکوڑے: اکوڑہ خٹک: صُوبہ سرحد دا اِک شہر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ پٹھان قوم بارے دسیا گیا اے پئی جیہدے ہتھ وِچ وی ہتھوَڑا نظر آوے اوس نُوں جان لئوَ پئی اوہ اکوڑہ خٹک توں آیا اے۔ پٹھان لوک عام طوَر تے سڑکاں تے بجری کُٹن دا کم وی کردے نیں۔

جیہڑا گیا روم شوم، ڈھوڈھے اُتے مِلیا تھوم۔

معنے: روم شوم: روم وغیرہ ☆ ڈھوڈھے: باجرے دی روٹی

☆تھوم: لہسن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ سدا کرماں دا کھٹیا ای کھاندا اے۔ جیہڑا بندہ وی ایسراں ای بیگانے دیساں ول ٹُر پوے گا۔ اوتھے وی اوس نُوں مقدراں دا لکھیا ای مِلے گا.

جیہڑا وَیسی بھلوال، کالی کُنّی نالو نال۔

معنے: وَیسی: جاوے گا ☆ بھلوال: سرگودھے دی اِک تحصیل ☆ کالی کُنی: کالا بھانڈا.

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جو وی بھلوال ایہہ سمجھ کے جاوے گا پئی اوتھے جا کے اوس دے مقدر سوَر جان گے، اوہ بھُلھیں پیا ہویا اے. گل تاں ساری مقدراں دی اے. اوہ جدوں ٹھیک ہون گے تاں سبھ ٹھیک ہو جاوے گا۔

جھنگ سیالاں دا، رنگپور لج پالاں دا.

معنے: سیالاں: جمع سیال دی، راجپوتاں دی اِک ذات ☆ رنگپور: ضلع مظفرگڑھ دا وہ تاریخی پنڈ جتھے مائی ہیر ویاہی گئی سی ☆ لج پالاں: لاج نُوں نبھاہون والے.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مائی ہیر دے پیکے سیال سن اتے اوسدے سوہرے رنگپور دے کھیڑے بڑیاں ای شرماں دے مالک سن اتے لگیاں دی لاج رکھن والے سن. اوہ مُونہ دی آکھی پوری کر وکھاندے سن۔۔

چاچڑوال، جھل رومال، کوئی مارو سوٹی، کوئی کڈھو گال.

معنے: چاچڑوال، جھل رومال: پِنڈاں دے ناں ☆ مارو: مارے گا ☆ سوٹی: چھڑی، ڈنڈا.

ویروا: ایس اکھان وِچ چاچڑوال اتے جھل رومال دی کِصفت کیتی گئی اے پئی اوتھوں دے لوکاں وِچ جے جاؤ گے تاں کوئی اوہناں وِچوں تُہانوں ڈنڈے مارن لگ پوے گا اتے جو ڈنڈے مارن جوگا نئیں اوہ گالاں کڈھن لگ پوے گا.

چار چیزاں تحفہِ دُنیا پور، گاجر، مُولی، وڑی تے کھمبور.

معنے: دُنیا پور: دکھنی پنجاب دا اِک شہر ☆ وڑی: پکا کے کھائی جان والی اِک دال مسالے دی خوراک ☆ کھمبور: وڈھی کھُنب.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دُنیا پور شہر دیاں بس چار شیواں ای مشہور نیں، اوتھوں دی گاجر، مُولی، وڑی اتے کھُنب بڑیاں ای پسند کیتیاں جاندیاں نیں۔

چار شیواں تحفہِ مُلتان، گرد، گرمی، گدا، گورستان۔

معنے: گرد: گھٹا مِٹی ☆ گورستان: قبرستان۔

ویروا: ایس اکھان اندر مُلتان شہر دیاں چار گلاں دسیاں گئیاں نیں پئی اوتھے گرد غبار ہر ویلے اُڈ دا رہندا اے، اتے گرمی وی پورے ٹِل دی پیندی اے. اوس شہر وِچ منگن

والیاں دا ہڑ آیا ہویا اے۔ اتے چوتھی گل ایہہ وے پئی بڑا ای پرانا شہر ہون پاروں اتے کُجھ قبراں دی سانبھ کرن پاروں اوتھے قبرستان بڑے بڑے وڈھے نیں۔

چکرالی بولن گھگھیاں' مردانے بولن کاں' لدھیکی وَجن جُتیاں' کھُنڈیں ہون نیاں۔

معنے: چکرالی' مردانہ' لدھیکی' کھُنڈے' علاقہ نارنگ منڈی شیخوپورہ دے پِنڈ☆ نیاں: فیصلے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چکرالی وِچ رُکھ بُوٹے ہون پاروں گھگھیاں ہر ویلے بولدیاں نیں اتے مردانے رُکھ گھٹ ہون پاروں ککراں تے کاں بولدے نیں' لدھیکی وِچ ہر ویلے لوک آپو وِچ لڑدے جھگڑدے رہندے نیں اتے اوہناں دے نیاں نالدے پِنڈ کھُنڈے وِچ ہوندے نیں۔

چکڑ چکرالی دا' گھٹا گھٹیالیاں دا' سکھنے بھڑولے پکھوکیاں دے' کپتیاں زنانیاں تلونڈی دیاں' کُجھ ماریدیاں' کُجھ پھنڈی دیاں۔

معنے: چکڑ: کیچڑ☆ چکرالی: ضِلع شیخوپورے دا اِک پِنڈ☆ گھٹیالیاں: تحصیل پسرور دا اِک پِنڈ☆ سکھنے: خالی☆ بھڑولے: کنک پان لئی مِٹی جاں لوہے دے بنے سٹور☆ پکھو کے: تحصیل نارووال دا اِک پِنڈ☆ تلونڈی: تلونڈی بھِنڈراں' تحصیل نارووال دا اِک پِنڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اُتے دسے پِنڈاں دے اوگن دسے گئے نیں پئی چکرالی دی زمین کلراٹھی ہون پاروں اوتھے چکڑ بڑا ہوندا اے' گھٹیالیاں دی بھوئیں گھٹے والی اے' پکھوکی فصل کوئی نئیں ہوندی ایس لئی بھڑولے خالی ای رہندے نیں اتے تلونڈی بھِنڈراں دیاں زنانیاں بڑیاں لڑاکیاں ہوندیاں نیں ایسے پاروں نِت مار کھاندیاں رہندیاں نیں۔

چنبہ' اچنبہ۔

معنے: چنبہ: چڑھدے پنجاب دی اِک پہاڑی ریاست جو اپنی خوبصورتی وِچ بے مِثال اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ چنبہ نُوں حَیران کر دین والی تھاں آکھیا گیا اے۔ اوہ ایس لئی پئی اوہ ڈاڈھی ای من کھِچویں پہاڑی جُوہ اے اتے اوتھے جان والیاں دی رُوح اندر رَچ وس جاندی اے۔

چنبے دی تک' گلیرے دی پھک' نُورپور دی گپ۔

معنے: تک: نظارہ☆ گلیرا: چڑھدے پنجاب دا اِک قصبہ☆ پھک: مُونجی نُوں چھڑن سمیں نِکلن والا چھلکیاں دا بُورا☆ نور پور: چڑھدے پنجاب دا اِک نِکا شہر☆ گپ: جھوٹھ' وڈھیائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چنبے دی ریاست دا من موہ لَین والا نظارہ ویکھن جوگ اے' گلیرے ورگے شہر وِچ جتھے مونجی چھڑن دیاں مشیناں عام نیں ہر پاسے پھک ای پھک اُڈدی نظر آؤندی اے۔ ایسراں نُورپور دے لوک گِٹے جوڑ کے گپ ماردے نیں۔

چھنج بڈیانے' لتاڑ بھیلو والی.

معنے: چھنجھ: گھول کوڈی ☆ بڈیانے: بڈھے آنہ' سیالکوٹ دا اِک پنڈ ☆ لتاڑ: پَیراں تھلے آ کے ہون والا نقصان.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی کم تاں کِتے ہووے اتے اوسدا بھیڑا اثر ہور تھاں پوے۔ بڈیانے پِنڈ میلہ لگدا اے بھیلو والی دے بنّے تے. میلے دی ساری آوا جائی پاروں فصلاں بھیلو والی دیاں میلے آون جان والے لوکاں دے پیراں ہیٹھ آ کے مِدھیاں جاندیاں نیں.

حِکمت چین' تے حُجت بنگال.

معنے: چین: جگ دا اِک مُلک ☆ حِکمت: دانائی' حکیم گری ☆ حُجت: ٹچکر' جُگت' ڈھیک چالی ☆ بنگال: ہندوستان اتے بنگلہ دیش دا اِک صُوبہ.

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی چین وِچ حِکمت اتے دانائی بوہت مِلدی اے اتے حُجتاں اتے خالی مخول بنگال وِچ بڑے نیں. ایہناں علاقیاں دے لوکاں دیاں صِفتاں اتے کِصفتاں ایس اکھان راہیں دسیاں گئیاں نیں۔

خان بیلا' ڈُکھ ڈُہیلا' بھوَ نکے کُتی' باکے لیلا.

معنے: خان بیلا: تحصیل جلالپور پیر والا' ملتان' بیٹ دا برباد علاقہ ☆ ڈُکھ ڈُہیلا: بوہتا درد ☆ باکے: روَلا پاوے' مَیں مَیں کرے.

ویروا: ایس اکھان راہیں خان بیلا دے علاقے دی کصفت کیتی گئی اے پئی اوتھے وسن والیاں نُوں دُکھ تکلیفاں ای چار پاسیوں گھیری رکھدیاں نیں' اوتھے کھان پین دیاں وستاں تاں ہوندیاں بڑیاں گھٹ نیں بس جاں تاں کُتے بھوَ نکدے نیں جاں بھیڈاں دے لیلے ممیاندے نیں.

خرچ وڈھے مُلتانی دے' دال مُنگ ڈوانی دے.

معنے: وڈھے: بڑے ☆ مُلتانی: مُلتان دا رہن والا ☆ مُنگ: مونگ ☆ ڈوانی: دو آنے' اٹھ پیسے.

ویروا: ایس اکھان وِچ مُلتان دے وسنیکاں نُوں مخول کیتا گیا اے پئی اوہ وچارے بس دو آنیاں دی مونگی دی سستی دال لَین جوگے ای ہن. اُنج بھانویں وسدے پھرن پئی اوہناں دا خرچ بڑا اے اتے ایسراں شیخیاں ماردے پھردے نیں۔

دفتوہ چاندی دیاں باریاں تے سونے دی جُوہ.

معنے: دفتوہ: قصور دے نیڑے اِک پِنڈ جیہنوں اِک سنیاری نے آباد کرایا سی ☆ باریاں: کھِڑکیاں ☆ جُوہ: علاقہ.

ویروا: ایہ اکھان پِنڈ دفتوہ بارے دسدا اے پئی اوہ اِک ویلے وِچ بڑا ای امیر پِنڈ سی. اوتھے اوس سنیاری دے محل بارے دسدے نیں پئی اوسنے چاندی دیاں باریاں لوائیاں ہوئیاں سن.

دِلی ٹھگ تے گُوڑا جَیسلمیر' پیر فرید کچھّی' تے دُنیا بیکانیر.

معنے: دِلّی: ہندوستان دا صدر مقام ☆ ٹھگ: گنڈھے چھورے' داءلان والے ☆ گُوڑا: بیکار' رہن کھوہند ☆ جَیسلمیر: ہندوستان دا اِک شہر ☆ کچھی: کچھ دا علاقہ' دریا راوی تے سِندھ نال دا علاقہ ☆ بیکانیر: بہاولنگر نال لگدا ہندوستان دا

تھل والا علاقہ.

ویروا: ایس اکھان وِچ کُجھ شہراں تے جوہاں دیاں صفتاں گُھٹتاں دسیاں گئیاں نیں پئی دِلی وِچ ٹھگ عام م،لدے نیں، جیسلمیر وِچ گند بڑا اے، خواجہ فرِیدؒ ہوری کِھڑدے علاقے وِچ ہوئے نیں.اتے دُنیادا رنگ روپ بیکانیر وِچ نظر آوندا اے.اوتھے لوکاں دے چہرے تے اِک حوصلہ نظر آوندا اے.

دِلّی دا بنڑا، تے کھیسے وِچ سِل / دِلی دے بانکے، کھیسے وِچ اِٹاں.

معنے: بنڑا: لاڑا، دُلہا ☆ کھیسے: جیب ☆ سِل: پتھر دا ٹکڑا.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دِلی ورگے وڈھے شہر چوں لاڑا ڈُھکن آیا اے پر اوسدی جیب وِچ کُجھ نئیں بس پتھر دی سِل اے تانجو لوکاں نُوں بھلیکھا لائی رکھے. پھوکے وکھاوے والیاں نُوں آکھیا جاندا اے.

دِلّی شہر نمونہ، اندر مِٹی باہر چُونا.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دِلّی داناں تے جگ وِچ بڑا مشہور اے پر اوتھوں دے مکاناں دا حال ایہ وے پئی باہروں تاں مکان چُونے گچ جاپدے نیں پر اندروڑ کے ویکھیے تاں اندر مِٹی بھُر بھُر پیندی اے.

دِلّی دی راہ تاں ہر کوئی دس دا اے، پر پلّے خرچ نئیں بنھاندا.

معنے: پلّے: دامن نال ☆ بنھاندا: پاندا، دیندا.

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ مت دِتی گئی اے پئی دِلّی ول نُوں جان والی راہے تاں ہر کوئی چاڑھ دا اے پر دِلّی جان جوگا خرچ کوئی نئیں دیندا. حالاں اوتھے اپڑن لئی تاں پلّے خرچ ہون بڑا ضروری اے.

دِلّی دے بانکے، بغل وِچ گاجراں.

معنے: بانکے: فیشنی لوک ☆ بغل: بازو تھلے.

ویروا: ایس اکھان وِچ ماڑے لوکاں دے پھوکے وکھاوے بارے دسیا گیا اے پئی اُنج تاں دِلی دے بانکے نواباں والے لباس پا کے باہر نِکلدے نیں پر کھان لئی اوہناں دے پلّے پائی پَیسہ کوئی نئیں ہوندا. اوہ کھان لئی اپنی بغل ہیٹھاں گاجراں لُکائی پھِردے نیں.

دِلّی دے بانکے، کھیسے وِچ روڑے.

معنے: کھیسے: جیب ☆ روڑے: پتھر.

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی دِلی دے بانکے لوک بھُکھ چور ہوندے نیں، اوہ لوکاں نُوں اپنی جھوٹھی شان وکھان لئی جیب وِچ پتھر پا کے بھاری کری رکھدے نیں تانجو لوکاں نُوں فریب دِتا جا سکے.

دِلی دے پھیکری، جیہی ماں تیہی چھیکری.

معنے: پھیکری: اروڑے ☆ تیہی: تَیسی ☆ چھیکری: چھوکری، دِھی.

ویروا: ایس اکھان وِچ دِلی دے اروڑے کھتریاں بارے دسیا گیا اے پئی اوتھے جسراں دی ماں داء لان والی ہوندی اے اوسراں دی ای اوسدی دِھی ہوندی اے.

اوہناں تے اعتبار کرن ایڈا چنگا نئیں ۔

دمانی یار، تاں کھا نسوار.

معنے : دمانی: دمان قبیلہ دے لوک.

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی بندیا جے کر تیرے یار دمانی قبیلے وِچوں نیں تاں اوہ سارے ای نسوار کھاندے نیں ایس لئی تینوں وی نسوار کھان دی عادت پانی پوے گی.

دھرتی بِیکانیر دی، موت ڈَین دی ماں، اوتھے پیندی دُھپ بےاوڑکی، انھاں ہونداکاں.

معنے : بِیکانیر: ہندوستان وِچ بہاولنگر دے سامنے دی جُوہ ☆ بےاوڑکی: بےتہاشہ.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بیکانیر دی دھرتی مُونہ پالین والی ڈَین دی وی ماں اے.اوتھے بےتہاشہ دُھپ پَیندی اے ایتھوں تیک پئی اوس دُھپ نال کاں ورگا سخت جان پکھو وی انھاں ہو جاندا اے.

دھڑوای اُگوچک دا، جیہدا اتھہ ہے نئیں لک دا، اوہدا کیہ لیناناں جس روٹی توں ماری ماں.

معنے : دھڑوائی: کرائے تے جنساں تولن والا بندہ ☆ اُگوچک: تحصیل گوجرانوالہ دا اِک پِنڈ.

ویروا: ایس اکھان وِچ اِک دھڑوائی بارے دسیا گیا اے جو اُگوچک دا رہن والا سی.اوہ ہر ویلے کم کردا رہندا سی پر کنجوس ایڈا سی پئی اوسدا اتھہ وی پچ دا نئیں سی ہونداا تے اوسنے روٹی کھنوں اپنی ماں مار چھڈی سی۔

دھارانگری گوتم شہر، جتھے وگدی دُدھ دی نہر۔

معنے : دھارانگری: چشمیاں دی جُوہ ☆ گوتم شہر: نارووال دے نیڑے اِک پِنڈ غوطہ فتح گڑھ.

ویروا: ایس اکھان وِچ جیہڑے پِنڈ بارے دسیا گیا اے اوتھوں دے ڈُوم دور دے علاقیاں وِچ جا کے دسدے سن پئی اسی اوتھوں آئے آں جتھے دُدھ دی نہر وگدی اے.جے کوئی اوتھے آؤندا تاں اوہ کچی لسّی دی مَشک بھر کے زمین وِچ نپ دیندے اتے کِسے موری راہیں ماسہ کو لسی وگا کے وکھا دیندے.

دیکھت سُندر، دُدھ سے اُجل، مِلتے مِلتے ہس گھٹیا، توے پر پڑی تو چار ٹگڑے، پھر لگا پر نہ پکیا.

معنے : دیکھت: ویکھیا ☆ سُندر: خوبصورت، اِک علاقہ ☆ مِلتے مِلتے ہس گھٹیا: آٹا گُنھن لگیاں آپو وِچ مِلدا ای نئیں.

ویروا: ایس اکھان وِچ سُندر دے علاقے دی کنک دی کصفت بیان کیتی گئی اے پئی پہلاں تاں آٹا گُجھدا ای پچدا نئیں، جے اوسدی روٹی توے تے پا دیو تاں چار ٹوٹے ہو جاندی اے اتے پکن لگیاں وی بڑا ویلا لَیندی اے۔

ڈائیناں بھُوریکیاں دیاں، لمّیں پراندے سنگھر والی دے، ڈانگ سوٹا وِیروالے دا.

معنے : بھُور یکے: تحصیل پسرور دا اِک پِنڈ☆ ڈانگ سوٹا: لڑائی جھگڑا☆ وِیروالا: ایسے جوہ دا اِک پِنڈ☆ سنگھر والی: ایس جوُہ ہے اِک پِنڈ.

ویروا: ایس اکھان وِچ کُجھ پِنڈاں دے گُن تے اوَگن دسے گئے نیں. بھوریکیاں دی جُوہ وِچ ڈَیناں بڑیاں مشہور سن اتے وِیروالے دے لوک لڑن مرن نُوں تگڑے ہوندے سن. سنگھر والی دیاں زنانیاں اپنے سِراں نُوں لمّیں پراندے پاندیاں ہوندیاں سن.

ڈھای ٹوٹرُو تے ڈیراڈفروال.

معنے : ڈھائی ٹوٹرُو: نہ ہون دے برابر آبادی☆ ڈفروال: ظفروال، نارووال دی سب تحصیل، رام لِیلا دے خالق مایا بھگت رام دا شہر.

ویروا: ایس اکھان وِچ ظفروال بارے دسیا گیا اے پئی ناں تے بڑا تگڑا اے پر آبادی نہ ہون دے برابر اے. اودوں نالہ ڈیک وی ظفروال نُوں ورہے چھماہیں ڈھا چھڈ دا ہوندا سی. ایس پاروں پکا واس اوَکھا ہوندا سی.

ڈھائی ٹٹُو، ڈیرہ مانگل۔

معنے : ٹٹُو: کھوتے گھوڑے☆ مانگل: ایبٹ آباد توں باراں تیراں کِلومیٹر شاہراہ ریشم تے اِک پِنڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پہاڑی علاقے وِچ تاں چوکھے وَیہتر چُکا چوائی اتے ڈھوا ڈوہائی لئی رکھنے پَیندے نیں اوتھے ڈھائی ٹٹُو رکھن نال بندہ کِناں کُو ونج وپار کر سکدا اے۔

ڈھولا گیا بنّوُں، گھر آوے تاں منّوں.

معنے: ڈھولا: ماہی، کوَنت☆ بنّوں: صوبہ سرحد دا اِک شہر☆ منّوں: مناں گی.

ویروا: ایس اکھان وِچ بنّوں شہر بارے دسیا گیا اے پئی جو وی اوتھے جاوے اوہ اوتھے ای دِل لا بَیٹھدا اے. کوئی وِرلا ای پرت کے گھر نُوں آوَندا اے. ایس اکھان وِچ پٹھان قبیلے دیاں مخصوص عادتاں ول سَینت ماری گئی اے۔

رن موئی سکھر، جال سٹیو نے بھکھر.

معنے : رن: بیوی، زنانی، تیِنویں☆ سکھر: صوبہ سِندھ دا مشہور شہر☆ جال سُٹیو نے: پانی وِچ جال پایو نے☆ بھکھر: اُتلے پاسے پنجاب دا اِک مشہور شہر.

ویروا: ایس اکھان وِچ کوچجے لوکاں دے پُٹھے کم بارے دسیا گیا اے پئی اوہناں چوں کِسے دی زنانی سکھر نیڑے دریا وِچ ڈُب گئی. اوس نے اوس دی لاش لبھن لئی جِدھروں پانی آوَندا اے اوس پاسے بھکھر وِچ جا جال پایا. کبُدھے لوکاں دے کاج بارے آکھیا جاندا اے۔

رنگپور دے پنتھ نیارے، ہِک نُوں بوڑے، ہِک نُوں تارے.

معنے : رنگپور: ہیر دا سوَہرا پِنڈ، مظفر گڑھ☆ پنتھ: کم☆ نیارے: عجیب☆ بوڑے: ڈوبے.

ویروا: ایس اکھان وِچ رنگپور کھیڑیاں بارے دسیا گیا اے

پئی اوتھوں دریا دے ویہل دے سبھاء دا پتہ نئیں لگدا. جیہڑے پاسے مرضی ڈھاء لا دیندا اے. اِک پاسے نُوں ڈوب دیندا اے اتے دُوجے پاسے نُوں تار بنّے لاندا اے۔

کا کا دِلّی وال، تھولِیاں گالیں، ڈھیر دھتال۔

معنے: دِلّی وال: دِلّی دا رہن والا ☆ تھولِیاں: تھوڑیاں ☆ گالیں: گلّاں ☆ ڈھیر: زیادہ ☆ دھتال: بڑائی، وڈھیائی.

ویروا: ایس اکھان وِچ دَلّی شہر دے بانکیاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ کم دیاں گلاں گھٹ ای کردے نیں اپنیاں صِفتاں آپ چوکھیاں کردے رہندے نیں. اتے ہر ویلے اپنیاں وڈھیائیاں ای کردے نئیں تھکدے.

سار چُور ڈھیوُ، تے شہراں جِنّاں رُوح۔

معنے: سار چور ڈھیو: مجیٹھے کول اِک بڑا ای وڈھا پِنڈ ☆ روح: وجود۔

ویروا: ایس اکھان وِچ سار چوُر تے ڈھیو بارے دسیا گیا اے پئی اوہ وجدے تاں بھانویں پِنڈ ای نیں پر اوہناں دا وجود چنگے بھلے شہراں ورگا اے۔ بس واہی وان لوک اوتھے بوُہتے نیں ایس پاروں پِنڈاں وِچ گِنے جاندے نیں۔

سارے گُتے کانشی ٹُر گئے، تاں ہانڈی کیہنے چٹنی.

معنے: کانشی: ہندوستان دا اِک شہر.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کانشی وِچ سارے گُتے چلے گئے تاں ایتھے والیاں ہانڈیاں نُوں کوّن چٹے گا. مطلب ویہلڑ سارے کِتے لانبھے چلے گئے تاں ایتھے روٹیاں کوّن مکاوے گا.

سائیں گھلّے مُلتان، بیلی ونجے خراسان.

معنے: سائیں: مالک ☆ بیلی: دوست ☆ ونجے: جاوے.☆ خراسان: ایران دا اِک شہر.

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں نوکراں بارے دسیا گیا اے جو سدا پُٹھے پاسے جاندے نیں. مالک تاں اوہناں نُوں مُلتان نُوں ٹوردا اے پر اوہ خراسان نُوں مُونہہ کرلیندے نیں.

سیالکوٹی، حرام دی بوٹی.

معنے: حرام دی بوٹی: بھَیڑی فِطرت دا مالک، بدکرتُوتا.

ویروا: ایس اکھان وِچ سیالکوٹ دے لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ چنگی فِطرت دے نئیں ہوندے اتے اوہناں توں بچ کے رہنا چاہیدا اے۔

سکھنیاں چنگیراں بھڈ یاراں دیاں.

معنے: بھڈ یار: تحصیل پسرور دا اِک پِنڈ ☆ چنگیراں: جمع چنگیر دی، روٹی دھرن لئی کانیاں تیلاں دی بنی چھَکّی.

ویروا: ایس اکھان وِچ پنڈ بھڈ یار دی کِصفت کیتی گئی اے پئی اوتھے دڑپ دا علاقہ ہون پاروں بھُکھ دھمالاں پاندی سی اتے لوک ماڑے ہوندے سن.

سُکھ نہ سُتا داجلی، اپنی سنبھل وان.

معنے: داجلی: داجل داوسنیک ☆ وان: وَین، دُکھ دی آواز.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی داجل اِک اَیسی جاہ اے پئی ایتھوں داوسنیک کدی سُکھ نئیں سوں سکدا. ہر پاسیوں دُکھ درد دے کُرلاپ دی واج ای آوَندی اے ایس لئی توں اپنا کُرلاپ بند کر دے۔

سُلیمانی، حرامی.

معنے: سُلیمانی: کوہ سُلیمان دے علاقے دے لوک.

ویروا: ایس اکھان وِچ سُلیمان پہاڑ دے لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ حرامی ہوندے نیں اتے اوہناں دیاں عادتاں چنگیاں نئیں ہوندیاں.

سواداں پٹّی سرہند بسّی دے ہو گئے کولے.

معنے: سواداں پٹّی: چسکوری ☆ سرہند: چڑھدے پنجاب دا اِک شہر ☆ بسّی: چڑھدے پنجاب دا اِک شہر.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چسکے تاں سرہند دے لوک لَیندے رہے پر جدوں بھُگتان دی واری آئی تاں بسّی سڑ کے سواہ ہو گئی. کِسے ہور دا کیتا کِسے ہور گل پَے جاوے تاں آکھدے نیں.

شاہدرے دے چاء وِچ کُتی گوہلاں توں وی رہی.

معنے: شاہدرہ: وڈھا دروازہ، لہوَر دا حِصہ ☆ گوہلاں: تو تاں دا پھل.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی کُتی شاہدرے جان لگی پر نہ تاں اوہ شاہدرے اپڑ سکی اتے نہ ای اوہنوں گھر دیاں گوہلاں نصیب ہو سکیاں.

شہر وِچ اُوٹھ بدنام.

معنے: اُوٹھ: اونٹ.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شہر وِچ اُوٹھ کِتے وِرلا ای ویکھن نُوں مِلدا اے ایس لئی جے اوہ شہر وِچ جا وڑے تاں ہر کوئی اوسے ول اُنگل کردا اے۔

شہر کیہ، تے مہر کیہ.

معنے: کِیہ: کیا ☆ مہر: مُحبت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ شہر دے لوکاں دے سبھاء بارے دسیا گیا اے پئی اوہ عام طور تے کورے سبھاء دے ای ہوندے نیں اتے پِنڈاں ورگا پیار مُحبت شہراں وِچ نصیب نئیں ہوندا۔

شہراں وِچوں شہر مُلتان، جِتھے ہر دم اَمن امان.

معنے: مُلتان: دکھنی پنجاب دا گُگھ وسدا شہر ☆ دَم: ویلے.

ویروا: ایس اکھان وِچ مُلتان شہر نُوں بڑا امن دا گڑھ دسیا گیا اے پئی اوتھے دنگا فساد گھٹ ای ہوندا اے اتے لوک عام طور تے پیار مُحبت کرن والے نیں.

شہری یار لئی دا اِنکار.

معنے :لئی:اِک جھاڑی.

ویروا:ایس اکھان وِچ شہروسوں وِچ بنائے یاراں بارے دسیا گیااے پئی اوہ ورتن دی معمولی شَے وی دین توں نانہ کر دیندے نیں.لئی ورگی بیکار شَے دی وی جے لوڑ پئے جاوے تاں اوہ نانہ کر دیندے نیں.ایس لئی اوہناں نال یاری لان لگیاں دھیان رکھنا چاہیدا اے.

شہریں وسن دیوتے، قصبیں رہن مُنکھ، پنڈیں وسن بھُوتنے، ڈھاء ڈھاء سُٹن رُکھ / شہریں وسن دیوتے، وڈھے پِنڈیں مُنکھ، چھوٹے پِنڈیں بھُوتنے پُٹ پُٹ سُٹدے رُکھ.

معنے : دیوتے: بُزرگ ☆ مُنکھ : اِنسان ☆ بھوتنے: نِکے بھوُت ☆ رُکھ:درخت.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شہراں وِچ بزرگ وسدے نیں، جدوں کہ موٹے پنڈاں وِچ اِنسان وسدے نیں. پر نِکے پِنڈاں وِچ چوہدرا دا کوئی ٹُھک سِر نہ ہون پاروں بھُوتنیاں ورگے بندے وسدے نیں جو ہر ویلے مَن مرضیاں کرن پاروں پِنڈ دا امن خطرے وِچ پائی رکھدے نیں.

عاشقاں بدھِیاں کمراں، دِلّی ڈھائی کوہ.

معنے : بدھِیاں کمراں: کمراں کسِیاں ☆ کوہ: مسافت دا پیمانہ، ڈیڈھ میل.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عِشق اتے صادق جذبہ بندے نُوں منزل تے اپڑا ای دیندا اے.اتے جدوں کوئی عِشق دے پَینڈے تے لک بنھ لوے تاں دِلّی ورگا دوروسدا شہروی نِرا ڈھائی کوہ ای لگدا اے.

قوَل پُور، بَھڈے، جِتھے رنّاں واہندیاں گڈّے.

معنے : قوَل پور تے بھڈے: ضِلع ہوشیار پور (چڑھدے پنجاب) دے دو پِنڈ ☆ واہندیاں: چلاندیاں ☆ گڈّے: گڈّاں، گڑبَیلاں.

ویروا: ایس اکھان وِچ ضِلع ہوشیار پور دے دو نہ پِنڈاں قوَل پور اتے بھڈے بارے دسیا گیا اے جِتھے عوَرتاں گڈّے واہن دا کم وی کر لَیندیاں نیں اتے بندے ہور کماں کاراں وِچ لگے رہندے نیں۔

کابل دا سردا، فیروز پور دا گردا.

معنے : کابل: افغانستان دا دارالحکومت ☆ فَیروز پور: چڑھدے پنجاب دا شہر ☆ گردا: گھٹا مٹی.

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کابل دے علاقے دا سَردا پھل بڑا ای چنگا ہوندا اے، جدوں کہ فَیروز پور دا گھٹا مِٹی اتے گرد غبار بڑا مشہور اے.

کابل گُناں چڑھیا، بھاہ لگی مُلتان، دِلّی پھوکاں مارِیاں، سڑ گیا ہِندوستان.

معنے : کُنّاں: پکان والا بھانڈا ☆ بھاہ: سیک، اگ ☆ پھوکاں: پھونکیں.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہندوستان اُتے حملے کرن دی سازش پہلاں کابل وِچ تیار ہوندی سی، اتے اوس پاروں اوس ویلے دے صُوبے مُلتان تائیں اوس دا سیک اپڑ جاندا سی. دِلّی وِچ حکومت مخالف اوس اگ نُوں پھوکاں ماردے سن ایسراں اوہ اگ سارے ہندوستان نُوں ساڑ کے سواہ کر دیندی سی.

کابل وِچ وی کھوتے ہَیگے آ.

معنے : کابل: افغانستان دی راج گدی ☆ ہیگے آ: ہوندے نیں.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پڑھے لکھے ماحَول وِچ سارے ای سیانے لوک نئیں ہوندے. اوتھے موٹے دماغ دے لوک وی وسدے ای نیں. ایس لئی کسے وی تھاں دے لوکاں بارے کوئی ٹِھپا نئیں بنایا جاسکدا.

کانواں دے گھر ٹالھیاں، ڈیرے مُگھو وال.

معنے : ٹالِھیاں: جمع ٹالھی دی، شیشم ☆ مُگھو وال: گُجرات دا اِک قصبہ.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ٹالھیاں اُتے کانواں نے آلھنے پائے نیں اتے اوہناں ڈیرا مُگھو وال وِچ لایا ہویا اے، بالن دی لوڑ پاروں لوک ٹالھیں چھانگن گے تاں اوہناں دے آہلھنے کتھے جان گے.

کَچھّی دا یار، اتے لئی دا انگیار، ڈُونہیں بے وفا ہوندن.

معنے : کَچھّی : علاقہ کچھّ ☆ لئی: اِک جھاڑی ☆ انگیار: کوئلہ ☆ ڈُونہیں: دووِیں ☆ ہوندن: ہوندے نیں.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی علاقہ کچھّ دے یار دا وساہ نئیں کھانا چائیدا اوہ کسے ویلے وی دھوکھہ دے سکدا اے، ایسراں ای لئی ورگی نکّی جھاڑی دا کوئلہ گھر اپڑدیاں نُوں بُجھ جاندا اے. ایسراں ایہناں دُونہ تے کدی اعتبار نئیں کرنا چاہیدا.

کشمِیر، جنت نظِیر.

معنے : کشمِیر : خوبصورت وادی ☆ نظِیر : مثال.

ویروا: ایس اکھان و، چ کشمِیر دی خُوبصورتی بارے دسیا گیا اے پئی اوہ وادی جنت وانگوں سوہنی ایں.

کشمِیر جیہا کوئی مُلک ناہیں، نئیں چاننا چن دے نُور جیہا.

معنے : ناہیں: نئیں ☆ چاننا: چانن، رَوشنی.

ویروا: ایہ وارث شاہؒ ہوراں دی ہیر دا مِصرع اے جو مشہور ہو کے اکھان دا درجہ حاصل کر گیا اے. ایس وِچ دسیا گیا اے پئی کشمیر ورگا ہور کوئی مُلک جگ اندر ہے نئیں اوسدی مثال چن دی رَوشنی نال دِتی جاندی اے پئی چن دا وی جگ اندر ثانی کوئی نئیں.

کِشتوار کشٹ کا بندہ، دِن کا بُھکھا، رات کو ٹھنڈا، جو

کوئی آئے پھر کو جائے، وہ ہے گوسائیں کا جھنڈا.

معنے : کِشتوار: اِک علاقہ ☆ کشٹ: اوکھت ☆ پھر کو: پرت کے جاوے ☆ گوسائیں: فقیر، درویش.

ویروا: ایس اکھان وِچ علاقہ کِشتوار دی اوکھت بھری زندگی بارے دسیا گیا اے پئی اوتھے دِن نُوں بھُکھ ستاندی اے اتے رات نُوں ٹھنڈ کھان پَیندی اے، جو اوتھوں آ کے جیوندا واپس مُڑ جاوے اوس نُوں کِسے درویش دا منن والا ای سمجھنا چاہیدا اے۔

گئی سال مَیں ڈھیہ، جتھے گوڈے گوڈے کھیہ.

معنے : ڈھیہ: نارووال تحصیل دا اِک پِنڈ ☆ گوڈے گوڈے: بوہت زیادہ ☆ کھیہ: مٹی، گرد غبار.

ویروا: ایس اکھان وِچ پِنڈ ڈھیہ بارے دسیا گیا اے پئی اوسنوں کوئی پَجدا راہ کھیہڑ انئیں لگدا اتے گھٹا مٹی اوس جُوہے بڑا اے جو اوتھے دے وسنیکاں دے مُونہ ہرویلے رنگ دار ہندا اے۔

کِرتو پنڈوری جیہا خواہ مخواہ کوئی نئیں، ڈالے واہگے وِچ رہن دا حیا کوئی نئیں، کوٹلی تے سہنیاں نوں راہ کوئی نئیں، آہدیاں جیہی چوُدھرا کوئی نئیں، رُستم پور ٹپیالے دا بھا کوئی نئیں۔

معنے : کِرتو، پنڈوری، ڈالہ واہگہ، کوٹلی، سہنیاں، آہدیاں، رُستم پور، ٹپیالہ دوست مُحمد : علاقہ نارنگ منڈی، شیخوپورہ دے مشہور پِنڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ علاقہ کالر دے پِنڈاں بارے دسیا گیا اے پئی کِرتو تے پنڈوری دے لوک دھکے نال جھگڑا کر لیندے نیں، ڈالے واہگے وِچ ماڑیاں لوکاں دی زِندگی خراب اے، کوٹلی تے سہنیاں نُوں کوئی راہ نئیں لگدا اتے آہدیاں ورگی چوُہدرا کِتے نئیں. آہدیاں وِچ چوُہدری لال خاں بڑا راٹھ مرد ہویا اے اتے رُستم اتے ٹپیالے دوست مُحمد وِچ جنس دا بھا مرضی نال لاندے نیں۔

گُلّ، بنھ، کوٹلی، بھلیر، باسیوالا، نُونے، چندڑ، تقی پور، داتا، ٹوُریاں والا.

ویروا: ایہ دس پِنڈ تحصِیل پسرور ضِلع سیالکوٹ دے پِنڈ نیں اتے ایہ دس دے دسے پِنڈ ای نال نال لگدے نیں اتے ایہ سارے پِنڈ باجوا گوت دے جٹاں دے نیں.

کلر بھوئیں، نہ نیر رس، مُول نہ ٹھنڈی چھاں، مِٹھا بول نہ جان دے، دَھن خوشاب گراں.

معنے : کلر بھوئیں: زمین کلراٹھی ☆ نیر رس: پانی دا ذائقہ ☆ مُول: اُکّی ☆ دَھن: آفرِین ☆ گراں: پِنڈ، وستی.

ویروا: ایس اکھان راہیں خوشاب شہر دے اوگن دسے گئے نیں پئی اوتھوں دی زمین کلراٹھی اے، پانی دا ماسہ سواد نئیں، ٹھنڈی چھاں اُکّی نئیں لبھدی لوکاں دا سبھاء برا کرڑا اے جاں لوک سخت مزاج نیں، خوشاب وستی نُوں بس آفرِین

ای آکھنا چاہیدا اے۔ایہ آکھ کے خوشاب نُوں مخول کیتا گیا اے۔

کندھ بھی اولھے، قندھار بھی اولھے۔

معنے : کندھ: دیوار ☆ اولھے: اوٹ وچ ☆ قندھار: افغانستان دا اِک شہر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ گھروں اِک پَیر وی باہر کندھ دے اولھے ہو جاوے تاں اوہ بھانویں قندھار وی ٹُر جاوے، اوہدے لئی ہرتھاں ای پردیس اے۔

کندھوں پار، قندھاروں پار۔

معنے : پار: دوجے پاسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ وی ایہ ای دسیا گیا اے پئی کندھ اولھے پردیس ہوندا اے۔ بندہ جدوں گھروں نِکل پیا مُڑ جِتھے مرضی ٹُر جاوے اوہ پردیس وِچ ای ہوندا اے۔

گکھڑوالی بھن کنالی، جَید والی دا ٹھُوٹھا، قِلعہ وچارہ کِیہ کرے، کھپرالا سارا جھوٹھا۔

معنے : گکھڑوالی (کھوجکاردا پنڈ)، جَید والی، قِلعہ صُوبہ سنگھ اتے کھپرالہ، تحصیل پسرُور دے دکھن لانبھ دے آخری پنڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گکھڑوالی وِچ اینی بھُکھ اے پئی کِسے دی کنالی بھج جاوے تاں اوس کول دُوجی کنالی لین دی توفیق نئیں ہوندی اتے جَید والی والے وی ہتھ وِچ ٹھوٹھے پھڑی پھِر دے نیں، قِلعہ صُوبہ سنگھ وِچ بنائی پر یہ ستھ وی کِیہ کرے کھپرالے دے مستریاں نُوں جھوٹھ مارن توں اڈ کم ای کوئی نئیں۔

گکھڑوالی بڑا گھرانہ، ٹانویں ٹانویں رُکھ، تِن مہینے گھر دے دانے، نوں مہینے بھُکھ۔

معنے : ٹانویں: وِرلے ☆ رُکھ: درخت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ڈرپ اندروسدے کھوجکار دے پِنڈ بارے دسیا گیا اے جو تھلے دا پانی چنگا نہ ہون پاروں اِک ویلے اُکھا باران ہوندا سی اتے فسل بڑی گھٹ ہوندی سی اتے ایسے دُکھوں پِنڈ دے چوکھے لوک پنڈ چھڈ گئے ہوئے سن ایس اکھان وِچ ایس پِنڈ نُوں جگت کیتی گئی اے۔

کوہ نہ ٹُرے، دم شاہ جیوناں۔

معنے : ٹُرے: سفر کیتا ☆ دم شاہ جیوناں: شاہ جیوناں دربار دی مدد منگن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ ہالی پَینڈے پَے کے ٹُریا ای اے تے شاہ جیوناں سرکار دی مدد منگن لگ پیا اے۔اوسنوں اپنے حوصلے تے اُکھا اعتبار نئیں، جویں کوہ نہ ٹُری بابا تر ہائی۔

کیسر سستا وِچ کشمیرے، قیمت پُچھ لہوروں۔

معنے : کیسر: زعفران ☆ کشمیرے: کشمیر وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زعفراں کشمیر وِچ سستا وِکدا اے جیکر ایس دی اصلی قیمت پُچھنی ایں تاں لہور چوں جا کے پُچھ لَے تینوں ایس دے مُل دا سارا چانن ہو

جاوے گا۔

کینجھر رات نہ پوے، بھانویں اٹا پاس ہووے۔

معنے: کینجھر: شاہ جمال قصبے دا پرانا ناں، مظفرگڑھ دے نیڑے اِک قصبہ، ایتھے لوکی مسافراں نُوں لُٹ لیندے ہوندے سن ☆ اٹا: آٹا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ایس قصبے دے لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی ایہ چور لوکاں دی وسّوں اے بھانویں اپنے کھان دا سامان وی کول ہووے پر کینجھر قصبے وِچ مسافرنُوں کدی رات نئیں رہنا چاہیدا۔ ایس لئی پئی ایہ کولوں دین دی تھاں اوس کولوں سبھ کُجھ کھوہ کھنج لیندے نیں۔

کوَن لے ویندا ہئی بھکھریں ترساندیاں رُوحاں دیاں خبراں۔

معنے: لے وَیندا: لیندا ☆ ہئی: ہے، اے ☆ بھکھریں: بھکھر وِچ ☆ ترساندیاں: ترسدیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھکھر دا علاقہ چوکھی دُوری دی واٹ تے وے ایس لئی اوتھے وسدیاں وچھوڑے دیاں ماریاں روحاں دی اڈی چھیتی کوَن سار خبر لیندا اے۔

کھا مُلتان دی نِسری، وطن دیہ وِسری۔

معنے: نِسری: مِصری، کھان والی اِک وست ☆ دیہ: وجود ☆ وِسری: تینوں بھُلھ جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مُلتان شہر دی مِصری دا گُن دسیا گیا اے پئی اوسنوں کھا کے بندے نُوں ہور سارے سواد بھُلھ جاندے نیں۔ ایتھوں سِیدا ں پئی بندے نُوں اپنا وجود اتے وطن وی بھُلھ جاندے نیں۔

کھوتی رعیے توں ہو آئی سی اوہ کھوتیاں وِچ رل کے نئیں سی کھلوندی۔

معنے: کھوتی: گدھی ☆ رعیہ: نارووال دا اِک پنڈ جو 1927ء تیکر امرتسر دی تحصیل دے درجے تے سی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی کمینہ بندہ چار دِن چنگے بندے دا سنگ وی کر لوے تاں مُڑ اوسنوں اپنی نسل دے لوکاں کولوں ای اچھا ہن آوَن

گُجراتن ماں بُری، خرچ مُکا تے اُٹھ ٹُری۔

معنے: گُجراتن: گُجرات دی رہن والی ☆ ٹُری: روانہ ہوگئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ گُجرات دے لوکاں دا اوَگُن دسیا گیا اے پئی ایہ لالچی ہوندے نیں اتے ایس جُوہوں آئی ماں کولوں جے خرچ مُک جاوے تاں اوہ اپنا وسدا رَسدا گھر اتے اپنی اوَلادنُوں چھڈ کے ٹُر جاندی اے۔

گیا وہاڑی گئی دہاڑی۔

معنے: وہاڑی: پنجاب دا اِک ضلع ☆ دیہاڑی: دِن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ پرانے ویلیاں دی گل کیتی گئی اے جدوں وہاڑی نُوں سِدھی راہ نئیں سی جاندی اتے ڈنگ

پڑنگیاں کچیاں راہوں تے ٹُرے کم کاج جاں ونج بپارلئی
اوتھے جان والے ساری دیہاڑی لنگھاءآوندے سن.

گیا آہیں چک مُوسےٗ پدھ دا پدھ تے گھٹا اُوتے.

معنے : چک مُوسیٰ: منڈی بہاولدین لاگے اِک پِنڈ ☆ پَدھ: راستہٗ واٹ ☆ اُوتے : ایس توں ودھ، منافعے وِچ.

ویروا: ایس اکھان وِچ منڈی بہاولدِین اتے ملکوال دے علاقے دے اِک پِنڈ چک مُوسیٰ داذِکر کیتا گیااے جیہدی راہ بڑی بکھڑی ہوندی سی اتے اوتھے جان لگیاں لمّاں پَینڈا کرن دے نال نال سِر وِچ گھٹاوی پواناپَینداسی۔

کھُسرا ہلووال دا، ایہوگلاں بھال دا.

معنے: کھُسرا:مخنث ذات ☆ہلّو وال: نارووال دااِک مشہور پِنڈ، مشہور سِکھ مِثل دے آگوُ بھاگ سِنگھ ہلّوالیے دی جاگیر ☆ بھالدا: چاہندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی ہلّو وال دا کھُسرا ہروپلے ایہ ای چاہندا اے پئی لوکاں گھرپُت جمدے رہن اتے اوہ اوتھے جاکے اوہناں توں ودائیگی لَیندارہوے۔ دسیا جاندااے پئی ہلّو وال وِچ پُورے ہِندوستان داسبھ توں بُزرگ کھُسرا رہنداسی جدوں اوہ مریا تاں سارے ہِندوستاں چوں کھُسرے افسوس کرن آئے اتے ہلّو وال والیاں کھُسریاں اِک کھوہی وِچ کھنڈ دیاں بورِیاں لمکادِتیاں، پانی دامِٹھا جدوں گھٹ دااوہ ہور بورِیاں لمکادیندے ایسراں اوہ ہزاراں دی گِنتی وِچ آئے کھُسریاں دی کئی دِن سیوا کردے رہے۔ اوہ کھوہی اج وی ہلّو وال وِچ 'مِٹھی کھوہی' دے ناں توں مشہوراے۔

گئے گُلّو، بن گئے اُلّو.

معنے :گُلّو : کانگڑالاگے اِک ریاست داعلاقہ .

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کلّوُ دا علاقہ دور پہاڑی سِلسلے دے اندر اے اتے اوتھوں تیکر جان لئی بڑا کھجل خوار ہوناپَینداسی.ایس واسطے آکھیا گیا جوکلّوُ جان والا پَینڈا کرکراُلّوُ بن جانداا ے.

گئےسکیت، ہوگئے پریت.

معنے :سکیت : کانگڑے لاگے پہاڑی جوہ دا اِک مقام ☆ پریت:وڈھا کھُوُ کُماں.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی سکیت نُوں جان بڑا ای اوکھااے. پہاڑی راہ ہون پاروں کھُوُ کُمّیں دی چال نال ٹُرنا پَینداا اے اتے اوتھے اپڑدیاں بڑا ویلا لگ جاندا اے۔

گھاٹا شادیوال دا، پے گیا بُٹراں نُوں.

معنے : شادیوال: گُجرات دااِک نامی پِنڈ ☆ بُٹر : اِک چھوٹا پِنڈ.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی نقصان تاں کِسے دا ہویا ہووے پر اوہ اوہونقصان کِسے ماڑے دے گل مڑھ دیوے.اپنی بلاء لاہ کے اگلے دے گل پا دِتی جاوے تاں بولدے نیں.

گھرغوطہ، کھوہ گنگوہر.

معنے : غوطہ: غوطہ فتح گڑھ' نارووال دا اِک پِنڈ ☆ گنگوہر: نارووال دا اِک پِنڈ.

ویروا: ایس اکھان وِچ اِک واپرا دسی گئی اے پئی غوطے دی اِک سج ویاہی کُڑی داڈولا جدوں گنگوہر اپڑیا تاں اوس کُڑی نے پانی منگیا. کِسے بدتمیز کہار نے اگھوں آکھ دِتا تیرے پیو نے ایتھے کھوہ تاں نئیں کھٹوایا. بس ایس گل تے کُڑی اڑ گئی اوس پیو نُوں آکھ کے اوتھے کھوہ کھٹوایا اتے پانی پی کے اگیرے اپنے سوہریاں دے گئی. اوہ کھوہ اج وی گنگوہر پِنڈ دے تھیہ کول موجود اے۔

گھوڑی مزہ کیتا تے دُنیاپور وِچ آ گیا.

معنے : دُنیاپور: تھل دا اِک شہر.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑی تے بہ کے سفر کرن دا سواد آیا تاں دُنیاپور آ گیا. مطلب ہالی سواد تاں پورا نئیں سی ہویا اتے پَینڈا وی مُک گیا.

گھنوکے وِچ چھاں کوئی نہ' فتح پور وِچ تھاں کوئی نہ' حُسّے وِچ نیاں کوئی نہ.

معنے : گھنوکے' فتح پور ' حُسّہ' تحصیل پسرور وِچ جچہ جٹاں دے پِنڈ.

ویروا: ایس اکھان وِچ پسرور دی دکھن لانبھے جچہ ذات دے باراں پِنڈاں وِچوں تِنّاں دی کِصفت دسی گئی اے پئی گھنوکے وِچ رُکھ بُوٹا کوئی نئیں ایس لئی چھاں کوئی نئیں. ایسراں فتح پور وِچ کِسے نے بہن کھلون والا کوئی ڈیرا ڈنڈا نئیں بنایا' اتے حُسّے جچے وِچ پر یہ نیاں لئی کوئی ستھ نئیں. ہِنّے ہِنّے چوہدر پاروں کوئی کِسے دی نئیں من دا اتے گل گل تے ڈنگاں کھچ لیندے نیں۔

لانبھ دی سلام دُعا تے مانگے دی ساکاچاری اِک بروبر.

معنے : لانبھ : دوسرے علاقے ☆ مانگا: تحصیل پسرور دا دکھن دی لانبھ توں آخری پِنڈ' مشہور ولی شاہ دوَلت دِیوان دی گدّی ☆ ساکاچاری: رِشتے داری.

ویروا: ایس پِنڈ بارے دسیا گیا اے پئی اوہناں لوکاں دا ورت ویہار ساکاں نال وی اینا چنگا نئیں ہوندا اتے دوسرے پِنڈاں دی سلام دُعا والے وی آئے گئے دی بوہتی ٹہل سیوا کردے نیں پر مانگے والے ساکاں نُوں وی اوہ عِزت نئیں دیندے.

لاڑ دا بندہ سرو دا ڈانداے.

معنے : لاڑ: دکھن ☆ سرو: پہاڑ' شمال ☆ ڈاند: داند' ڈھگا.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دکھنی علاقے دے لوک ایڈے چاتر نئیں ہوندے اتے بھولے سبھاء دے ای ہوندے نیں. اتے پہاڑ جاں اچائی والے پاسے والے لوک چترائی وِچ اوہناں توں کِتے ودھ ہوندے نیں.

لتّوں لنگا تے دائیا لہوَر دا / لتّوں لنگی' لاہوَر دا دائیا۔

معنے :تّوں :تنگ توں ☆ لنگا:لنگڑ اندا ☆ دائیا: منزل .

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں جُگت کیتی گئی اے جو کِسے کم نُوں کر نہ سکدے ہون اتے اُنج اوہ ہباں ہبدے ہون پئی ایہ وی کر سکنے آں' ایہ وی کر سکنے آں۔

لمیاں داڑھیاں سوَکن وِنڈاں دیاں۔

معنے :سوَکن وِنڈ :تحصیل پسروردااِک پِنڈ .

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سوَکن وِنڈ پِنڈ وِچ لوکاں دیاں داڑھیاں بڑیاں لمیاں ہوندیاں نیں ایس پاروں اوتھے لوکاں وِچ مذہبی رُجحان زیادہ اے ایہ اکھان وَنڈتوں مگروں دابنیا لگدا اے۔

لہوَر دا گردا' پشوَر دا سردا۔

معنے :گردا: گرد غبار' گھٹا مِٹی ☆ سردا: اِک پھل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لہوَر اپنے گھٹے مِٹی لئی مشہور اے اتے اوتھے ہر ویلے مِٹی اُڈدی رہندی اے۔ ایسراں پشاور دے علاقے وِچ سردا بڑا ہوندا اے۔ ہر جُوہ دی اپنی صِفت سار ہوندی اے۔

لہوَر' لہوَر ای اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ لہوَر دی خوبصورتی نُوں بڑے ای سوہنے ڈھنگ نال بیان کیتا گیا اے پئی ہور شہر جِنے مرضی ہون ہِیئے پر لہوَر نال نئیں رل سکدے اوس دی خُوبصُورتی دا رنگ رُوپ ای وکھرا اے۔

لہوَر دے شوَقین' بوجھے وِچ گاجراں۔

معنے :بوجھا: جیب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ لہوَر دے وسنیکاں بارے دسیا گیا اے پئی باہروں بھانویں لہوَریے بڑے شُوکے باکے لگدے ہون پر اصل حال ایہ ہوندا اے پئی جیب وِچ بڑی ای سستی سبزی کھان نُوں لئی پھِر دے نیں۔

ماجھے دا جٹ' تے ڈھائی پھٹ۔

معنے : ماجھا: لہور دے دکھن چڑھدے ول فَیروز پور اتے امرتسر دا علاقہ ☆ ڈھائی پَھٹ :چھیتی فَیصلہ مکا دین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماجھے دے جٹ بڑے ای جوشیلے ہوندے نیں اتے ہر کم نُوں چھیتی مُکا دیندے نیں۔ ایہناں وِچ حوَصلہ جاں صبر گھٹ ہوندا اے۔ ہوندے چارے اگلے دی ڈِنگی گل نُوں نئیں جر دے اتے کُد کے اگلے دے گل پَے جاندے نیں اتے قَد کاٹھ پاروں اگلے نُوں جھٹ لمیاں پا دیندے نیں۔

مارواڑ دا گابا' پُور پُور دا سینگا۔

معنے : مارواڑ :ہندوستان دا علاقہ ☆ گابا: ویہڑ کا' بلد ☆ پُور پُور: ہر ایک دا ☆ سینگا: ہانی' ہم عُمر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ریاست مارواڑ دے بلد دے گُن دسے گئے نیں پئی اوہ لمّیں عُمر والا ہوندا اے اتے ہائیں مائیں بُڈھا نئیں ہوندا۔ ایسراں اوہ ہر اِک بَلد دا ہانی ای جاپدا اے۔

مدھری منجی، تے لمّاں نائی، ایہ جیہی رات پڑھانے آئی۔

معنے: مدھری: نِکی، چھوٹی ☆ منجی: چارپائی ☆ لمّاں: قد کاٹھ والا ☆ پڑھانہ: لہو رنیڑے اِک پِنڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِک واری اِک لمّیں قد دے نائی نُوں پڑھانے وِچ رات پے گئی اتے اوتھے اوسنوں گھروالیاں نے نِکی جیہی کھٹولی سوَن نُوں دے دِتی جِس پاروں اوہ ساری رات ای سوَن نہ سکیا اتے پاسے ماردیاں ای رات لنگھادِتی۔ اوہ جِتھے وی جاندا ہر اِک نُوں اوہو گل سناکے پڑانے والیاں دی نکھیدی کردار ہندا۔

مظفرگڑھ، آئیاں داہے، جائیاں دانئیں۔

معنے: مظفرگڑھ: تھل دے علاقے وِچ پنجاب دا شہر ☆ آئیاں دا: آوَن والیاں دا، سامنے والیاں دا ☆ جائیاں دا: اکھوں اولھے ہویاں دا، کنڈ پچھے ہویاں دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مظفرگڑھ دے لوکاں دے سبھاء بارے دسیا گیا اے پئی اوہ بس مُونہ اُتے کھلے بندے دے ای سجن ہوندے نیں۔ بندہ اکھوں اولھے ہویا نئیں تے اوہناں بھُلھایا نئیں۔ اوہناں لوکاں دے خودغرضی سبھاء ول اشارہ اے۔

مظفرگڑھ، کُفر داگڑھ۔

معنے: کُفر داگڑھ: کُفر داقلعہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مظفرگڑھ دے لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ چنگے سبھاء دے نئیں سگوں اوس شہرنُوں کُفر دا قلعہ آکھنا چاہیدا اے۔ اوتھوں دے لوک کِسے دے سکے نئیں، مُونہ تے ہورتے مگروں ہور ہوجاندے نیں۔

مکے گیاں گل مُکدی ناہیں، جے دِلوں نہ روگ مُکائیے۔

معنے: مکہ: نبی ﷺ پاک ہوراں دی جنم بھُومی، اسلامی مرکز عرب جُوہ دا بھاگاں والا شہر ☆ ناہیں: نئیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ مت دِتی گئی اے پئی اُتوں والی دا مُسلمان ہو جان دا کوئی فائدہ نئیں اصل گل تاں دِل نوں موڑن دی اے۔ جے دِل توں کِسے کم نُوں نئیں مننا تاں صِرف زبان نال آکھ دین دا کیہ فائدہ۔ اصل گل تاں دِلوں منن دی اے۔

مکے مُڈھ بدّو۔

معنے: بدو: جاہل، گنوار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ کِسے چنگی تھانویں جاکے چنگا نئیں بن جاندا جتاں چراوہ اپنے آپ نُوں چنگا نہ بنائے۔ اوسراں تاں عِلم گیان اتے عرفان دے مالک شہراں نیڑے وی بڑے ای جاہل اتے گنوار جیبن ہنڈاندے اتے ٹُرجاندے نیں۔

مکے جانا تاں مجوَراں نُوں کیہ پُچھنا۔

معنے :مجوُر:متوّلی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی چنگا کم کرنا ای اے تاں مُڑ کِسے کولوں اجازت لَین دی کِیہ لوڑ اے۔مجوُراں نُوں بندہ تاں پُچھے پئی رب اپنی گل نہ من دا ہووے تے۔ بندہ جدوں نیت دھار کے کوئی چنگیائی کرن لوڑے تاں رب اوسدی گل نُوں پروان کرلَیندا اے۔

مکے گیا کھوتا' پرت بنے نہ کھوتا۔

معنے :پرت:دوبارہ☆کھوتا: گدھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی کھوتے سبھاءدابندہ وی چنگی نیت لئے کے مکےشرِیف چلا جاوے تاں پرتن ویلے اوسدی جُون بدل جاندی اے۔ چنگیاں دے لڑ لگ کے پاپ جھڑ جاندے نیں پر بُریائی ولوں تُوبہ کرن پہلی شرط اے۔۔

مکیوں پرے اُجاڑ ای اُجاڑ اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مکہ شریف ای اِنساناں لئی اصل راہنمائی دا مرکز اے پر جیہنوں اوتھے گیاں وی مَت نہ آوے اتے کوئی اوس توں وی اگے جان دا رِیجھوان ہووے تاں اگے نِری اُجاڑ ای اُجاڑ اے۔ربی نُوردا مرکز بس مکہ مدِینہ ای اے۔

مُلتان دا یار' بنّاں عیدگاہ۔

معنے : بنّاں: کنارہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مُلتان دے لوک اینڈے خلوص والے نئیں ہوندے۔اوہ بس آئے گئے نُوں عِید گاہ توڑی اگے کرن آوَندے نیں۔اتے پروَہنے توں چھیتی جان چھڈا کے مُڑ جاندے نیں۔

مُلتان' پیر اں گُنوں پُر ہے۔

معنے :گُنوں:کولوں'نال☆پُر:پربھوُت۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مُلتان دے پیراں دی ڈھیر گنتی دسی گئی اے۔دسدے نیں ایس نُوں کِسے زمانے وِچ پیری پور مُلتان وی آکھیا جاندا سی۔ پئی اوتھے ہر پاسے ای بُزرگاں دیاں ڈھیریاں نیں۔

مُلتان آیاں داہے' جایاں دانئیں۔

معنے : آیاں: باہروں آن کے وسیاں دا☆ جایاں:جمیاں' پَیدا ہویاں۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی مُلتان دی ساری دی ساری آبادی باہروں آن کے وسے ہوئے لوکاں دی اے۔اوتھوں دے پرانے وسنیک اوتھے ویکھن نُوں نئیں مِلدے۔

مُلتانی' شیطانی/مُلتانی'وڈھے شَیطانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مُلتان دے لوکاں دے سبھاء بارے گل کردیاں دسیا گیا اے پئی اوہ شَیطانی سبھاء دے لوک نیں اتے شرارتاں کرن دے ڈھیر سیانے نیں۔ایہ ربی بھانا ایں پئی جتھے بؤہتے نیک لوکاں دے استھان ہون گے' بؤہتے بدلوک وی اوتھے ای ہون گے۔

مُلتانی دا ہتھ' تے ہندوستانی دی زبان نچلّے نئیں رہ سکدے۔

معنے : نچلّے :بن چلیاں توں۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دو قوماں دا اِک پکا وصف دسیا گیا اے پئی ہندوستانی بھئیے لوکاں دی زبان ہر ویلے چل دی رہندی اے' ایسراں مُلتان دے وسنیکاں دے ہتھ ویہلے نئیں رہ سکدے۔ایس دا مطلب اے پئی پنجابی ہتھ تے ہتھ دھر کے بہ رہن دے عادی نئیں سگوں ہر ویلے کُجھ نہ کُجھ کردے ای رہندے نیں۔

مُنڈا جمیا پنج گرائیں' سُودک ڈلّے چیلے کی۔

معنے :جمیا:پَیدا ہویا ☆ پنج گرائیں: تحصیل پسرور دے اِک پنڈ داناں ☆سُودک:سُوتک☆

معنے :ڈلّے' چیلے کی: ڈسکے تحصیل دا اِک پنڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مُنڈا تاں اِک چنگی دُور پنڈ وِچ جمیا اے پر اوسدی سودک اپنی واٹ تے رکویں اپڑ سکدی اے۔ جدوں کِسے دور واٹ دے کم پاروں کوئی نقصان کِسے ہور تھاں ہو جاوے تاں آکھدے نیں۔

میں کُڑی بسراواں دی خَیر کدی نہ پاواں دی' میں بچھوالیا گلاں دا خیر لے کے پلاں گا۔

معنے : بسراء: جٹاں دی اِک گوت' اِک پنڈ ☆خَیر : خیرات ☆ بچھوالیا: پنڈاں دیاں سِٹھاں جوڑ کے منگن والا ☆ گلّ : جٹاں دی اِک گوت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بسراء ذات دیاں بیبیاں کرڑے سبھاء دیاں ہوندیاں نیں اتے بچھوالیے وی جے گل پنڈ جاں ذات دے ہون تاں خَیر لے کے ای بوہا چھڈدے نیں نئیں تاں بوہا ملّی رکھدے نیں۔

نارووال دی کنجری مرگئی رونق لے گئی نال۔

معنے : نارووال دی کنجری: طائباں ناں دی اِک کنجری جو حُسن پاروں جُوہ وِچ مشہور سی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اِک واپرا دسی گئی اے کِسے پنڈ دا اِک چوہدری اوس کنجری نال ویاہ کرنا چاہندا سی پر اوہ کنجری نہ منّی تاں اوس جٹ نے اوس کنجری نُوں قتل کر دِتا تے گھوڑی تے چڑھ کے نٹھ گیا اتے نارووال دے کنجر محلے دی رونق مُک گئی۔

ناں وڈھا تے دیہ سُنج۔

معنے :دیہ:پنڈ ☆سُنج:ویران' بے آباد۔

ویروا: ایہ اکھان پھوکے وکھاوے دی گل کردا اے۔ جیہدے وِچ پنڈ داناں تے بڑا وجدا ہووے پر وِچ جا کے ویکھیا جاوے تاں ہر پاسے کھولے ای نظر آوندے ہون آون۔

نینگر جھنگ دی' جُتی تلہ گنگ دی۔

معنے :نینگر : دوشیزہ' کواری۔

ویروا: ایس اکھان راہیں جھنگ دی عورت دے حُسن دی

تعریف کیتی گئی اے اتے تلہ گنگ دے کھُسے نُوں چنگا آکھیا گیا اے۔ ہر شہر کسے نہ کسے صفت پاروں مشہور ہوندا اے۔

ننگلیاں دے دو گِل سدا لئو' گرُم سدا لئو بجے' چور یار سبھ کٹھّے ہوئے' اللہ ای پردے کجّے۔

معنے: ننگلیاں: نارووال دا اِک پنڈ ☆ گِل: جٹاں دی اِک گوت ☆ گرُم؛ ساک ☆ بجہ: جٹاں دی اِک گوت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ گِل جٹاں اتے بجے جٹاں دی کُصِفت دسی گئی اے پئی ایہناں دوُ نہ ذاتاں نُوں چوری یاری کردیاں کوئی گھاٹ نئیں آوندی۔

نڑی نارووال دی' حُقہ ڈھوڈے دا' ٹوپی گُلّے دی' ہانڈی پسروردی' لُنڈے سپ دھدوڑیاں دے' پوچا ماکووال دا۔

معنے: نڑی: حُقے دی نَے ☆ ڈھوڈا: تحصیل پسرور دا اِک پنڈ جو پرانے ویلیاں وِچ پرگنا ہوندا سی ☆ دھدوڑے: نارووال دی کلّر جوہ دا اِک پنڈ ☆ ماکووال: امرتسر دا اِک پنڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کُجھ پنڈاں دیاں بنیاں شَیواں دی دس پائی گئی اے پئی اوتھوں دِیاں بنیاں شَیواں چنگا مُل پواندِیاں نیں۔ حُقے دی نڑی نارووال وِچ چنگی بنھدے نیں' حُقہ ڈھوڈے وِچ چنگا بن دا اے' دھدوڑیاں دی جوہ کلراٹھی ہون کر کے اوتھوں دا سپ بڑا اوَتر اے اتے کندھاں تے پھیرن والی گاچنی رنگی مٹی ماکووال وِچ چنگی ہوندی اے۔

وات دے چوسے گُنوں' تحصِیل توُنسے گُنوں' پرانے کوسے گُنوں' قوم دے کھوسے گُنوں خُدا بچائے۔

معنے: وات: مُونہ ☆ چوسے: چسکے ☆ گُنوں: کولوں ☆ کوسے: بخار ☆ کھوسہ: اِک ذات۔

ویروا: ایس اکھان راہیں ایہ متّاں دِتیاں گئیاں نیں پئی مُونہ دا چسکا گھراں نُوں لَے ڈُبدا اے' تحصِیل توُنسے دے لوک ورتن دے قابل نئیں۔ ایسراں پرانا بخار وی لہن داناں نئیں لَیندا' اتے کھوسہ قوم وی لَین دین دے معاملے وِچ چنگی نئیں گِنی گئی۔

واہ ڈھاکے دیا بَیلا' دو چِٹے تے اِک مَیلا۔

معنے: ڈھاکہ: بھلیاں سمیاں دے مشرقی پاکستان تے اج دے بنگلہ دیش دا دارالحکومت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ڈھاکے دے بلد نُوں آفریں آکھیا گیا اے پئی اوسدے رنگ روپ وِچ اِکسارتا نئیں اتے جے دو داند چِٹے رنگ دے ہون گے تاں اِک مَیلا وی مِل جاوے گا۔

وساہے دا وساہ نئیں' دِھیر نوں کوئی راہ نئیں' چک

وِچ کوئی دانائیں۔

معنے: وساہیا، دھیر، چک (چک قریشیاں): تحصیل پسرور سیالکوٹ دے پنڈ ☆ وساہ: اعتبار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی وساہے دے لوک بڑے بے اعتبارے نیں، دِھیر نُوں چار چوفیروں کوئی راہ نئیں لگدا اتے چک قُریشیاں وِچ دانا لوک گھٹ نیں۔ چک قرَیشیاں وِچ اِک نامی چور' قائم قرَیشی' ہویا اے۔ جو چوری دے نال نال اپنی جوہ دے باراں باراں پنڈاں دی راکھی وی کرداسی۔

وسیے شہر بھانویں ہووے قہر، کھایے کنک بھانویں ہووے زہر۔

معنے: وسیے: رہایش رکھیے ☆ بھانویں: خواہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ مت دِتی گئی اے پئی پِنڈاں نالوں شہر دا واس چنگا اے بھانویں اوتھے قہر ای ورتیا ہووے اتے ایسراں کھاج وِچ وی کنک ای ورتنی چاہیدی اے بھانویں اوہ زہر ورگی ای کیوں نہ ہووے۔

وسیے لہوَر، بھانویں جھگی ہووے، کھایئے کنک بھانویں بھگی ہووے۔

معنے: جھُگی: کانیاں دی کُلّی، عام مکان ☆ بھگی: خراب، کھوکھلی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ وی وڈھے شہر وِچ وسن نُوں چنگا متھیا گیا اے اتے ایسراں کھان پین دیاں جنساں وِچوں کنک نُوں چنگا متھیا گیا اے بھانویں اوہ گلّی ہو کے بھگی ای کیوں نہ ہوگئی ہووے۔

ونجناں لہوَر رہے، ٹکس کراچی دی۔

معنے: ونجناں: جاونا ☆ ٹکس: ٹکٹ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ پُٹھی مت دے لوکاں بارے گل کیتی گئی اے پئی اوہناں جانا کِسے ہور پاسے ہووے تے ٹُر کِسے ہور پاسے نُوں پَیندے نیں۔

ویکھی تیری چیچا وطنی، سانُوں رات پتن تے آئی۔

معنے: چیچہ وطنی: ساہیوال دی تحصیل ☆ پتن: دریا دا گھاٹ ☆ آئی: پئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ چیچہ وطنی نُوں مخول کردیاں دسیا گیا اے پئی اوس پاسے نُوں جان لگیاں دریا لنگھنا پَیندا اے اتے بوہتی واری بیڑی نہ مِلن پاروں رات پتن تے لنگھانی پَیندی اے۔

ویکھیا نئیں ڈھانگو، ناں سنسار چند۔

معنے: ڈھانگو: چڑھدے پنجاب دا اِک قصبہ ☆ سنسار چند: سارے جگ نوں ویکھن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ وی جھوٹھی آکڑ والے لوکاں نُوں ٹچکر کیتی گئی اے پئی ویکھیا تے نِکا جیہا قصبہ وی نئیں ہوندا اتے بندے داناں گھر دیاں نے ناں اِنج دار کھیا ہوندا اے جویں اوہ سارا جگ پھِریا ہووے۔

ون ون دی لکڑی، تلونڈی دابی۔

معنے: ون ون: طرع طرع ☆ تلونڈی: تلونڈی رائے شیخوپورہ ☆ دابی: دفن ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تلونڈی رائے وِچ بڑیاں بڑیاں شخصیتاں دفن نیں۔ اتے اِک توں دُوجے دا مقام چنگا اے۔

ہزارہ، پھُلھاں دا کھارا۔

معنے: ہزارہ: صوبہ سرحد دا پنجاب نال لگدا علاقہ ☆ کھارا: ٹوکرا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ہری پور ہزارے نُوں خوبصورت دسیا گیا اے جتھے ہر پاسے پھُلھ کھڑدے نیں اتے اوہناں دیاں مہکاں دماغ نُوں تروتازہ کر دیندیاں نیں۔

ہزارہ، اوکھا گُذارا۔

معنے: گُذارہ: گُذران۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی قُدرتی حُسن دے ہوندیاں وی ہزارے وِچ آمدن دے وسیلے گھٹ ہون پاروں گزارا اوکھا ای ہوندا اے اتے لوکاں نُوں کمائی کرن لانبھے جانا پَیندا اے۔

ہِندستوڑے ماں کے۔۔۔۔۔۔

معنے: ہِندستوڑے: ہندوستانوں آئے اُردو بولن والے لوک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اُردو بولن والے جو ہندوستانوں آئے سن اوہناں نُوں بُرا بھلا آکھیا گیا اے۔ اتے اوہناں دے خلوص نُوں شک دی اکھ نال ویکھیا گیا اے۔

یاراں بدھیاں کمراں، دِلّی ڈھائی کوہ۔

معنے: بدھیاں: کسیاں، تیار ہوئے ☆ کوہ: مسافری دی گِٹھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہمت اگے کوئی اوکھت نئیں اڑ سکدی۔ ایتھوں سِیداں پئی جے ہمت کر لئی جاوے تاں دِلّی ورگی لمّیں واٹ وی ڈھائی کوہ ای جاپدی اے۔

☆☆☆☆

پیر، فقیر، سادھ، سنت، رِشی، مُنّی، جوگی، جتی، استاد

ابل تاں مُنڈائیں تاں گُڑی تاں وٹ تے پئی اے۔

معنے: ابل: اوّل ☆ وٹ تے پئی ہوئی: ضرور ہووے گی۔

ویروا: پیراں وِچوں بوہتے کِسے درتے گئے سوالی نال اِنج دے دعوے کردے ہوئے آکھدے نیں پئی پہلی اُمید تاں

مُنڈا جمن دی اے نئیں گڑی تاں ضرور ہونی ای ہونی اے.

اپنے جوگی تھاں نئیں' تے پنج پیر نال نیں.

معنے : جوگی :لئی ☆ تھاں : جگہ.

ویروا: ایہجے بندے بارے ایہ اکھان بولدے نیں جوا یویں پھوکی پھوُ دھر وکھار ہیا ہووے' اپنے رہن جوگی تاں تھاں کوئی نئیں ہوندی اتے پنج پیراں نُوں کتھے سواں لویں گا.

اُٹھ فرِید ا سُتیا' صُبع نماز گذار' جو سِر سائیں نہ نیوے' سوسر کپ اتار.

معنے : نیویں : نیواں نہ ہووے ☆ کپ اتار: کٹ کے لاہ دے.

ویروا: حضرت فرِید شکر گنج اپنے ایس اشلوک وِچ آکھدے نیں پئی سویل ویلے نُوں رب دی عبادت توں شروع کرن سکھ اتے جو سِر مالک دی یاد وِچ نیواں نئیں ہوندا' اوہنوں لاہ کے سُٹ دے.

اُستا کار اُچکّا' چیلا چوُڑ چوپٹ.

معنے : اُستا کار: استاد ☆ اُچکا: چور' بدمعاش ☆ چوُڑ چوپٹ: اُکھاوِگڑیا ہویا.

ویروا: استاد دا کم تاں اپنے شاگرد نُوں سِدھی راہے چاڑھن اے' جدوں استاد ای لُچا لفنگا ہووے گا تاں اوسدا چیلا تاں حدوں ودھیا ہویا ہووے گا.

استاد دیاں گالھاں' گھیو دیاں نالاں.

معنے : نالاں : نالیاں

ویروا: استاد جے کر گال وی کڈھے تاں اوہدا غُصہ نئیں کرنا چاہیدا سگوں اوہنوں گھیو دیاں نالاں دا درجہ دینا چاہیدا اے اتے برداشت کرلینا چاہیدا اے.

استاداں دے وارے وارے جائیے.

معنے :وارے وارے :قُربان جائیے' محُول لئی بولدے نیں.

ویروا: ایس جگ اندر جِنہراں بندے بھاتو بھات نیں ایسراں ای استاد وی بڑے بڑے سِکھیا کار تے چاتر نیں' اوہناں کولوں بچن ای چنگا.

اُستاد دی اُستادی لگے' گُنڈھ دا متھا بھجے.

معنے :استادی: داء ☆ گُنڈھ :اِسکھ' جاہل ☆ بھجے: ٹُٹّے.

ویروا: استاد نے ساری عُمر گُر سِکھن وِچ لائی ہوندی اے. اوہدا جدوں وی کوئی داء لگ جاندا اے تاں عام جاہل اپنا متّھا بھنوا بہندا اے.

استاد جد استادی تے آوے' کانجن دی چک ڈوئی بناوے.

معنے :استادی: چالاکی' داء لان ☆ کانجن: کھوہ دے چنیاں تے تگلے نوں کھلاہرن لئی پائی ہوئی چھتیر ورگی لکڑ ☆ چک: پھڑ ☆ ڈوئی: ہانڈی چوں سالن پان لئی لکڑ دا چمچ.

ویروا: استاد آکھدے ای اوسنوں نیں جو سارے داء جاندا ہووے. استاد جدوں استادی لاندا اے تاں کانجن ورگی لکڑ

دی ڈوئی بنا دھر دا اے مطلب وڈھے وڈھے بہادراں نُوں ہار دِوا دیندا اے.

استاد دی مارٗ تے ماں دا پیار اِک برابر.

معنے : مار: کٹائی.

ویروا: استاد جدوں وی کِسے شاگردنُوں ماردا اے تاں اوہدے کِسے نُقص توں ماردا اےٗ ایس لئی اوس مارنوں ماں پیو دے پیار دا درجہ دینا چاہیدا اے.

اسی فقِیر / ملنگ آں جتی ستیٗ سُرمہ پانے آں رتّی رتّی.

معنے : جتی ستی: جو فقیر ویاہ نہ کران اتے لنگوٹے دے پاک ہون ☆ رتّی :وزن دا اِک پیمانہ.

ویروا: ایہ اکھان اوہناں جعلی ملنگاں بارے بولیا جاندا اے جو اُنج تاں جتی ستی بن دے نیں پر شُوکا شا کی وی نئیں چھڈ دے.

اِک گوروکا چیلاٗ ادھاسِکھٗ ادھا روہیلا.

معنے : گورو: گُر سکھاون والا ☆ چیلا: مَنن والا ☆ روہیلا: روہیل کنڈ دا واسیٗ روہی دا واسی.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہے تاں اِک ای گورو دا چیلا پر ادھا تاں سِکھ ہے اتے ادھا روہیلا اے.

اللہ والیاں نوں کِسے دی کیہ پرواہ.

معنے : اللہ والے: رب نال لولان والے لوک.

ویروا: رب سچے دے عاشق دُنیاداراں دی کِیہ پرواہ کردے نیں اوہ تاں ہر ویلے بس رب ول دھیان رکھدے نیں.

انھی دیویٗ نک کٹے پُجاری.

معنے : دیوی: زنانہ بُتٗ ہِندو دھرم دی عبادت گاہواں وِچ متھا ٹیکن لئی رکھی مورتی ☆ نک کٹے: ناک کٹےٗ نامکمل ☆ پُجاری: پوجا پاٹھ کرن والے.

ویروا: اِک تاں مندر وِچ رکھی دیوی دی مُورتی انھی اے اُتوں نک کٹے پوجا کرن والے آ گئے تاں اوس بھگتی دا کیہ فیدا ہووے گا.کِسے نُوں دین والا اگلے نُوں ویکھ ای نہ سکدا ہووے اتے لَین والا وی ہِینا ہووے مُڑ حاصل کِیہ ہووے گا.

اوہ کیہ دیسی سادھوٗ جِن پِن گلیلہ کھاہدو.

معنے : دیسی: دیوے گا ☆ سادھو: درویشٗ ملنگ ☆ جن: جِس ☆ پِن: منگ ☆ گلیلہ :روٹی کھاہدو: کھاہدا.

معنے :فقیر درویش کول اپنیاں لوڑاں پوریاں کرن دی آس نال جاندے نیں پر جے اگے درویش آپوں در در دے ٹکر منگ کے کھان لگا ہووے اوہ اگلے دی جھولی کِیہ پا کے ٹورے گا.

اوہناں نال شریکا کاہداٗ رب جیہناں ندی منّے.

معنے :شرِیکا:مقّکاٗ وَیر.

ویروا: جیہڑے لوک اپنے زُہد تے تقوے پاروں رب

سوہنے دے نیڑے ہو گئے اوہناں نال شریکا کر کے مُونہ دی کھان والی گل ای اے.

آپ نُوں تھاں نہ، پنج پیر نال.

معنے : آپ نوں: اپنے لئی ☆ تھاں: جگہ.

ویروا: اپنے رہن لئی تاں تھاں کوئی اتے پیر ہوری آکھی جاندے نیں پئی پنج پیر ساڈے نال نیں. اپنے پلّے ای ککھ نہ ہووے تاں کوئی اگلے نُوں کیہ دیوے گا.

آئی موج فقیر دی لائی جُھگی نوں اگ۔

معنے : جھگی: عارضی رہائش.

ویروا: فقیر لوک وی من موَجی روح ہوندے نیں دِل کرے تاں اپنی گُلی نُوں ای اگ لا کے سیکن لگ پَین.

آئے نی نہنگ، بوہا کھولھدے نسنگ.

معنے : نہنگ: شیر، سِکھاں وِچ اِک فرقہ ☆ نسنگ: بے دھڑک.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نہنگ سِکھ بڑے دلیر ہوندے نیں اتے اوہ جدوں کِتے جاندے نیں ٹُھڈ مار کے ای بُوہا کھولھدے نیں.

بابا اٹل، پکی پکائی گھلھ.

معنے : بابا اٹل: ایہ گورو ہرگوبند دے پُتر سن، نَو سال دی عُمرے پورے ہو گئے.

ویروا: بابا اٹل نُوں یاد کر کے سِکھ لوک آکھدے سن پئی سانوں پکا پکایا لنگر گھلھ دے تانجو اسی بہ کے کھاندے رہیے۔

بابا جی ملنگ بؤ ہتے ہو گئے آ، بچا فاقے مردے آپے نس جان گے.

معنے : نس جان گے: نٹھ جان گے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کِسے آستانے تے ملنگ لوڑ توں ودھ اکٹھے ہو جان تاں لنگر بھنڈارا پُورا نہ ملن پاروں ہؤلی ہؤلی کر جاندے نیں اتے اوتھے سچے صِدق والے ای رہ جاندے نیں۔

بابا فرید شکر گنجؒ، نہ رہے دُکھ، نہ رہے رنج.

معنے : شکر گنج: شکر دے خزانے ☆ رنج: مُصیبت، پریشانی.

ویروا: حضرت بابا فرِید شکر گنج بارے اکھان اے پئی اوہناں نُوں یاد کیتیاں ہر قِسم دے دُکھ درد مُک جاندے نیں اتے تکلِیفاں دُور نٹھ جاندیاں نیں۔.

بابا فرِید شکر گنجؒ، کرلئے بجلی لوٹے بند.

معنے : بجلی لوٹے بند: اسمانی بجلی نُوں لوٹے وِچ بند کر لَین.

ویروا: حضرے بابا فریدؒ ہوراں بارے روایت اے پئی اوہناں اِک وار اسمانی بجلی لوٹے وِچ پا کے بند کر لئی سی. ایس لئی بجلی دی کڑک دی آواز سُن کے منّن والے لوک بولدے نیں.

بابا نانک شاہ فقیرؒ ہند ودا گورو، مُسلمان دا پیر.

معنے : گورو: گُر دسن والا ☆ پیر سِدھی راہے چاڑھن والا،

مراد دین والا.

ویروا: حضرت بابا نانک بارے ایہ اکھان اوہناں دی سبھناں لئی مُحبت نوں ظاہر کردا اے پئی ہند و اوہناں نُوں گورومن دے سن جدوں کہ مُسلمان اوہناں نُوں اپنا پیر من دے سن.

باہجھ نصیبوں نانکا، وِچ پیا نِکل جا.

معنے: باہجھ: بغیر، بِناں.

ویروا: بابا نانک شاہ فقیر آکھدے نیں پئی بِناں نصیب توں بندا حق دے گھر داخل ہو یا وی پِچھانہ پرت آوندا اے اتے کئی وارولی وی گُراہیے پَے جاندے نیں۔

بیٹھے دی ڈھیری، پھر دے دی پھیری.

معنے: بیٹھے: اِک تھانویں آسن لا کے بیٹھ گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جو بندہ اِک تھانویں بہ کے اللہ اللہ کرن لگ پَیندا اے اوسدی قبر اُتے لوک ڈھیری بنا کے اوس تے دِیوے بالن لگ پَیندے نیں اتے جو پھِر دیاں ای عُمر لنگھا دیندا اتے بُو ہے بُو ہے بھِیکھ منگدا پھِر دا اے اوہ بس منگن جوگا ای رہ جاندا اے۔

بُڈھِیاں دا پیر بھُکھا نئیں مردا.

معنے: بُڈھیاں: زنانِیاں.

ویروا: عورتاں بارے عام طور تے ایہ وچار پایا جاندا اے پئی ایہ کمزور عقِیدے دیاں ہوندیاں نیں ایس لئی اَیویں ای ہر ویلے پیراں فقیراں دے دواریاں تے ٹُریاں پھِر دیاں نیں. ایسراں بُڈھیاں جدوں پیر کول جان تاں کُجھ نہ کُجھ دے کے ای آوندیاں نیں ایسراں پیر دے گھر دا دھُوں وی دھُخدا رہندا اے.

بِناں گُر دے کرِیے یوگ، گھٹے دیہی تے ودھے روگ.

معنے: گُر: گورو☆ یوگ: عبادت، ورزش ☆ گھٹے: کم ہووے☆ دیہی: وجود،جسم ☆ روگ: بیماری.

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ مت دِتی گئی اے پئی اپنے پیر استاد دے دسن توں بِناں جے مرضی نال یوگا وی کرن لگ پوِیے تاں جسم تاں چھِیٹکا ہو جاوے گا پر جسم اندر بیماری ودھ جاوے گی.

بِناں مُرشداں راہ نہ ہتھ آوے، دُدھ باہجھ نہ رِجھدی کھیر سائیں.

معنے: بِناں: بغیر☆ مُرشداں جمع مُرشد دی راہنما☆ رِجھدی: پک دی.

ویروا: حضرت وارث شاہ آکھدے نیں پئی بِناں مُرشد دے بندا سِدھی راہے نئیں چڑھ سکدا اتے دُدھ توں بِنا ں کھیر نئیں پکدی.

بیڑی کئیں بوڑی، خواجہ خضرؑ نے.

معنے: کئیں: کِہنے ☆ بوڑی: ڈوبی ☆ خواجہ خضرؑ: پانیاں دے بادشاہ.

ویروا: بیڑی جدوں وی ڈُبدی اے تاں آکھدے نیں پئی حضرت خواجہ خضرؑ نے ڈوبی اے.اللہ سوہنے نے اوہناں نُوں پانیاں دا مالک بنایا ہویا اے.

بھائی پھیرو، تیری کار.

معنے : بھائی پھیرو: اِک درویش بندہ ☆ کار: کم، کاج.

ویروا: جدوں وی کدی واء ورولا آوندا اے تاں لوک اُتے دسیا اکھان بولدے تاں اوہ ہٹ جاندا سی. بابے بھائی پھیرو داناں لیندے ساراای ہنیری اتے جھکھڑ ہٹ جاندا اے.

بھگتی بھگت نتارو نئیں.

معنے : بھگتی: عبادت، تپّسیا ☆ بھگت: نیک آدمی ☆ نتارو: نتارن والا، ویروا کرن والا.

ویروا: صِرف ظاہری عبادت ویکھ کے درویش دے مقام دا اندازہ نئیں لائیا جاسکدا.عبادت توں پہلاں دِل نُوں موم کرن دی لوڑ ہوندی اے جو بوہتے عبادت گذار نئیں کرد ے اتے ایسراں رب نُوں نئیں لبھ سکدے.

بھِکھیا مِلے نہ مِلے، الکھ جگائی جا.

معنے : بھکھیا: بھیک ☆ الکھ جگان: رب دی بندگی.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی منگن والے نُوں بھیکھ بھانویں مِلے نہ مِلے پر اوس نُوں بُوہے بُوہے تے جا کے صدا ضرور لاندیاں رہنا چاہیدا اے.

بُھکھے کم نہ آوندے رجّے وی نئیں مان اِکے سوہندے پِن دے اِک سوہندے گُستان.

معنے : سوہندے: سوہنے لگدے ☆ گُستان: قبرستان.

ویروا: کُجھ فقیر اِنج دے ہوندے نیں جو بھُکھے تاں اُٹھ بیٹھ وی نئیں سکدے اتے جے لیہڑ مارلین تاں مُڑ اوہناں وِچ غرور آجاندا اے، ایہ منگدے ہوئے جاں قبراں وِچ بیٹھے ای چنگے لگدے نیں.

پانی پیے پُن کے، گورُو پھڑیے چُن کے.

معنے : پُن کے: چھان کے ☆ گورو: گُر سکھاون والا.

ویروا: بندے نُوں پانی پُن کے پینا چاہیدا اے اتے گورو چُن کے پھڑنا چاہیدا اے.ایس اکھان دا پہلا حِصہ تے سمجھ آوندا اے پر مگر لا حِصہ سمجھوں باہرا اے.جیہڑا بندہ گورو نُوں چُنن دا اہل اے اوہ تاں خود گورو اے.میری جاچے اکھان دا آخری حِصہ ایہ سی پئی 'بی پاییے چُن کے'.

پرائے پیر نُوں ملیدا، گھر دے پیر نُوں دھتوُرا.

معنے : ملیدہ: لڈو، چنگی خوراک ☆ دھتوُرا: اِک جڑی بُوٹی جو عام طور تے گھٹ ای کم آوندی اے.

ویروا: لوک پرائے پیر دی تاں بڑی ٹہل سیوا کردے نیں پر اپنے پیر نُوں دھتورے ورگی اچا ہی شے نال ٹرکا دیندے نیں.

پلّے خرچ نہ بنھدے، پنچھی تے درویش، جنہاں

تقویٰ رب دا، اوہناں رِزق ہمیش.

معنے: پلّے: دامن وِچ ☆ پنچھی: پکھیرو،پر ندے.

ویروا: رب دے سچے درویش اتے پکھو کدی اپنے نال راہ دا خرچ نئیں لَے کے ٹُردے اوہ بس اللہ دے آسرے تے ٹُر پَیندے نیں اتے جو سچے دِلوں اللہ نُوں اپنا رازق من لَیندے نیں اوہناں نُوں رِزق دی کدی کمی نئیں آسکدی.

پِیر کامِل نئیں ہوندا یقین کامِل ہوندا اے.

معنے: کامِل: مُکمّل.

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ دسیا گیا اے پئی پِیر مُکمل کدی نئیں ہوندا اصل وِچ منّن والے دا یقین پکا ہووے تاں اوسنوں مراد مِل دی اے.

پِیر اں نوں پِیر پچھانن.

معنے: پچھانن: سیانن، پچھان لَین.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بس پِیر ای پِیر دے مرتبے اتے جاہ وجلال دی پہچان کرسکدے نیں ہور کوئی اوس رُتبے نُوں نئیں پُج سکدا.

پِیر اں نوں مُریداُڈاندے نیں.

معنے: اُڈاندے: مشہور کردے.

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی اپنے پِیر اں دیاں جھوٹیاں سچیاں کرامتاں دس دس کے اوہناں دے مُرید ای اپنے پِیر اں نُوں لوکاں وِچ مشہور کردے رہندے نیں.

پِیر پُت تے رن گُر جِدھر آکھن اودھر ٹُر.

معنے: پِیر: راہ دسن والا ☆ گُر: گورو.

ویروا: بندے نُوں مت دِتی گئی اے پئی پِیر، پُتر، رن اتے گورو جِدھر آکھن اوسے پاسے ای بندے نُوں ٹُردیاں رہنا چاہیدا اے. ایہد ا اِک مطلب ایہ وی نِکلدا اے پئی پِیر ورگا سیانا پُتر تے گورو ورگی سیانی زنانی دی متّے لگ کے ٹُردیاں رہنا چاہیدا اے.

پِیر پُت نہ دیوے گا تاں سُتھن تاں نئیں لاہ لَین لگا.

معنے: سُتھن: شلوار.

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ مت دِتی گئی اے پئی پِیر کول جانا تاں چاہیدا اے جے اوہدی دُعا نال پُتر نہ وی جمیا تاں اوہ کپڑے تے لواہ کے نئیں رکھ لَین لگا.

پِیر دی وگی مُڑ جاندی اے فقیر دی وگی نئیں مُڑدی.

معنے: وگی: بددُعا ☆ فقیر: درویش.

ویروا: ایس اکھان وِچ پِیر ان فقیراں نال جھیڑا نہ کرن دی سِکھیا دِتی گئی اے اتے دسیا گیا اے پئی پِیر دی بددُعا دا اثر مُک سکدا اے پر فقیر دی بددُعا واپس کدی نئیں مُڑدی.

پِیر دی پِیری ول دھیان رکھو، اوہدے فعلاں ول نہ تکو.

معنے: پِیری: پِیری دا عمل ☆ فعلاں: عملاں.

ویروا:جیہنوں سچے دِلوں پیر منیا ہووے اوسدی پیری دے وِچ توجہ رکھنی چاہیدی اے. اوہدے اپنے عمل اوہدے نال نیں' اوہناں ول مُریدنوں نئیں ویکھنا چاہیدا. کِسے ویلے پیر جان بُجھ کے وی اُلٹیاں سِدھیاں حرکتاں کردے نیں تانجو اپنے مُریداں دی جُرئت نُوں ازماسکن.

پِیر مرادنہ دیوے گا تاں تنبا تاں نئیں لاہوَن لگا.

معنے : تنبا:شلوار☆ لاہوَن : اتارن.

ویروا: پِیر کولوں منگناں تاں ضرُور چاہیدا اے' جے او سنے مرادنہ وی دے کے ٹوریا تاں اگلے دی شلوار تاں نئیں لاہ لَین لگیا.

پِیر سوجو تُرت پِیڑ گواوے.

معنے : سہ: اَیسا☆ تُرت :اوسے ویلے☆ پِیڑ : درد.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پیر اَیسا ہونا چاہیدا اے جیہدے دم درود وِچ اینا اثر ہووے پئی روگ جاں پیڑ پربھاوسے ویلے ای مُک جاوے.

پِیر بُڈدا وَنجے' دم بہاول حق.

معنے :بُڈدا: ڈُبدا☆ ونجے : جاوے.

ویروا: پِیر آپ تاں دریا وِچ ڈُبدا جا رہیا اے پر ہالی وی لوکاں نُوں حضرت بہاول حق ہوراں نُوں یاد کروا رہیا اے. اوہ اپنی جان بچان دی تاں کردا کُجھ نئیں فیر وی دم بہاول حق پکاری جا رہیا اے.

پِیر پٹھان ای تاں وت کیا کان ای.

معنے :وت :فیرمُڑ ☆ کان: کمی' گھاٹ.

ویروا: ایس اکھان وِچ پٹھان دے پیر ہون نُوں چنگی گل منیا گیا اے. اتے دسیا گیا اے پئی جے کر پیر پٹھان ہووے تاں اوہ باعمل ہوندا اے. اتے اوہدے منّنہار نُوں کوئی گھاٹ نئیں رہ سکدی.

پِیر فقیر آوے' بلاءنہ آوے.

معنے : بلاء :مُصیبت.

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ دُعا منگی گئی اے پئی گھر وِچ پیر فقیر دا آوَن تاں برکت والا کم اے ایس لئی اوہ آوَندے رہن پر گھر وِچ کوئی مُصیبت جاں پریشانی نہ آوے.

پِیر نئیں اُڈدے' مُرید اُڈِیندن.

معنے : اُڈدے:مشہوری ہوندی ☆ اُڈِیندن : اُڈاندے نیں' مشہور کردے نیں.

ویروا: اپنے پیراں نُوں اوہناندے مُرید ای تھاں تھاں مشہور کردے نیں. پیر آپوں تاں بھانویں نہ وی اُڈدے ہوون اوہناندے مُرید اوہنا ندیاں کرامتاں دی مشہوری کردے رہندے نیں.

پِیر ہووے تاں روَشن ضمیر ہووے.

معنے : روَشن ضمیر: چنگے کردار دا وارث.

ویروا: پیر لئی پہلی شرط ایہ وے جو اوہ باکردار اتے باسیرت

ہونا چاہیدا اے.جو پیر وی کردار دا ہوَلا ہووے گا اوہ اوڑک اپنے مُریداں وِچ بھنڈیا ای جاوے گا.

پیر فقیر داغَیر تی نہ ڈھگی رہی نہ ویہڑکی، ترے کم پیش آونے بُھکھ، ننگ، نیستی.

معنے :غَیر تی: نہ منّن والا ☆ ڈھگی: گاں ☆ ویہڑکی: نِکی عُمر دی گاں ☆ ترے: تِن ☆ آونے: آن گے ☆ نیستی: سُستی، آہلک.

ویروا: جو بندہ وی پیر فقیر دے نہ منّن والا ہووے گا اوہدے گھروں مال ڈنگر مُک جاوے گا اتے اوہدے گھر نحوست آن وڑے گی.ایسراں اوتھے بُھکھ ننگ بھنگڑا پاندی رہوے گی اتے گھر والے آہلس دے روگی ہو جان گے.

پیر کراماتی تاں کپّے نہ کاتی.

معنے :کراماتی: کرامتاں وکھان والا ☆ کپّے: کٹے، وڈھے ☆ کاتی: داتری.

ویروا: پِیر چنگی کرامت والا اے تاں ای تاں داتری پِٹھے وڈھنوں جواب دے گئی اے.ایس اکھان وِچ پیراں نُوں مخوّل کیتا گیا اے.ایس دا اِک مطلب ایہ وی ہو سکدا اے پئی پیر کرامت والا ہووے تاں داتری پِٹھے کیوں نہ کپّے.

پیر پُتر نہ ڈیسی، رن تاں نہ کھسیسی.

معنے :ڈیسی: دیوے گا ☆ کھسیسی: کھوہ کوے گا.

ویروا: پِیراں بارے کچے یقین والے لوکاں دا بنایا اکھان اے پئی جے پیر دی دُعا نال پُتر نہ جمیا تاں اوہ رن تاں نئیں کھسکا لَین لگا ایس لئی اوس کول جان وِچ کوئی ہرج نئیں.

تِن بلائے، تیراں آئے سُن سنتاں کی بانی، رادھا کِرَشنا، گوبِندا، دیہ دال میں پانی.

معنے :تِن بلائے: تِناں نُوں دعوت دِتی ☆ سنتاں کی بانی: درویشاں دی گل.

ویروا: اساں تاں تِناں نوں سدا گھلیا سی پر آ تاں تیراں گئے نیں.ایس لئی سنتاں دی بانی سُن لئو.اوہ ایہ وے پئی رادھا رام، کِرشن داس اتے گوبِند سِنگھ جی دال وِچ پانی رج کے پا دیو.تانجو جو تِناں تے تیراں دا بھانگا پُورا ہو جاوے.

تھوڑی آس مدار دی، بوہتی پھلِیاں مکھانیاں دی.

معنے : مدار: شاہ مدار، اِک بزرگ ☆ پھُلھیاں مکھانیاں: پھُلڑیاں اتے مکھانے.

ویروا: عام کمزور عقیدے دے مالک پیراں فقیراں کول نِت ایس لئی وی ٹُرے رہندے نیں پئی چلو لنگر تاں کھانواں گے.ایس لئی اوہ شاہ مدار کولوں تاں گھٹ توقع کردے نیں بوہتی پھُلھڑیاں اتے مکھانیاں دی آس ای لائی رکھدے نیں.

جاہل فقیر، شَیطان دا چیلا.

معنے :چیلا: مرید.

ویروا: فقیر وی کُجھ جانن بُجھن والا ہونا چاہیدا اے پئی اوہ اپنے بالکیاں نُوں کُجھ علمی اتے روحانی غذا دے سکے. جے فقیر وی جاہل ہووے تاں مُڑ اوہ وی شَیطان دا چیلا ای ہووے گا.

جتھاں فقیر بَیٹھا ڈیرا اوہو.

معنے: جتھاں: جتھے، جہاں ☆ ڈیرا: آسن، مقام ☆ اوہو: وہ ہی.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی فقیر جتھے وی بَیٹھ جاوے اوہ ای اوسدا آسن ہوندا اے. فقیر دی کوئی پکی تھاں تاں ہوندی نئیں.

جنگل گئے نہ بوُہڑدے، جوگی تے درویش.

معنے: بوُہڑدے: واپس آؤندے.

ویروا: جوگیاں درویشاں نوں عام کرکے اکلاپا چنگا لگدا اے. ایس لئی اوہ جدوں جنگلاں ول نُوں جاندے نیں تاں جنگلی بُوٹیاں لبھن دے دھیانے لگ جاندے نیں اتے گھر ول نُوں چھیتی پھیرا نئیں پاندے، اتے ہائیں مائیں چھیتی پچھانہ نئیں پرتدے.

جنگل گئے نہ بوُہڑدے، جوگی کِس دے مِت.

معنے: مِت: سجن.

ویروا: جوگی جدوں جنگلاں نُوں جاندے نیں تاں اوہ چھیتی پچھانہ نئیں مُڑدے. اوہ کیہڑے کِسے دے سجن ہوندے نیں پئی اوہدی یاد اوہناں نُوں موڑ لیاوے. نالے جوگی تاں ہر ویلے بُوٹیاں دی بھال وِچ ٹُرے رہندے نیں.

جو کم کرے گھسّن اوہ رِشی کرے نہ مُن.

معنے: گھسّن: ہُورا، مُکا ☆ رِشی: ملنگ درویشاں دا اِک ٹولہ ☆ مُن: ملنگ درویشاں دا سر مُنیاں ٹولہ.

ویروا: ایس جگ اندر طاقت ای سبھ توں ودھ اے. جو کم ہُورا کر لَیندا اے اوہ کِسے درویش ملنگ دی دُعا اسیس نئیں کر سکدی. ایس اکھان وِچ طاقت نُوں سبھ توں آکری دسیا گیا اے جو مخول اے.

جوگی سن جو اُٹھ گئے آسن رہی بھبوت.

معنے: جوگی: درویشاں سنیاسیاں دا اِک ٹولہ ☆ آسن: استھان، مقام، ڈیرا ☆ بھبوت: سواہ، مچ دی سواہ.

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی جوگی تاں ایتھوں اپنا ڈیرا اگے کِتے لے کے ٹُر گئے نیں پچھے اوہناں دیاں کہانیاں سناندی اوہناں دے مچ دی سواہ رہ گئی اے.

جوگن گئی تے بھوگن آئی.

معنے: جوگن: جوگی دی سوانی ☆ بھوگن: برداشت کرن والی، مزے لَین والی، جرن والی.

ویروا: ایس اکھان وِچ کِسے دیاں بیویاں بارے دسیا گیا اے پئی پہلاں جوگیاں وانگوں ہر گلی محلّے پھرن والی تینویں سی اوہ ٹُر گئی تے ہر اِک دا سواد لَین والی آ گئی.

جوگی بُھلھا دونا لاہ.

معنے :دونالاہ:دوگُنا فائیدہ.

ویروا: جوگی جے کربھُلھ جاوے تاں مُڑ اوہناں گلیاں وِچ ای منگن آ جاندا اے جتھوں ہالی ہنے ای منگ کے گیا سی ایسراں اوہنوں راہ بھُلھن پاروں وی دونا فائیدہ ہو جاندا اے.

جوگی تے بیسوا کِسے دے وی نہ.

معنے :بیسوا:کنجری.

ویروا: جوگی وی مُلک مُلک شہرشہر پھِر دے رہندے نیں ایس لئی کِسے دے یار نئیں ہوندے ایسراں کنجری وی روز راتیں نواں خاوند بناندی اے' اوہ وی کِسے دی سکی نئیں ہوندی.

جوگی کِسدے میت کنجنی کِسدی نار.

معنے :میت :دوست☆ کنجنی:کنجری☆ نار:بیوی.

ویروا: ایس اکھان وِچ وی ایہ ای دسیا گیا اے پئی جوگی تے کنجری اپنے کم پاروں کِسے دے سکے نئیں ہوسکدے.اوہ ہر اِک نویں دروازے دا سواد چکھدے نیں.

جوگی جگت جانے نہ کپڑے رنگے تاں کیہ.

معنے :جگت: جگ' دُنیا.

ویروا: جوگی پورے جگ نُوں جاندا ہوندا اے. جے او ہنے گیروے رنگ دے لیڑے نہ وی پائے ہون فیر وی تاں اوہ جوگی ای ہوندا اے.

جوگی کیں دا مِتر نئیں ہوندا.

معنے :کیں: کِسے دا☆مِتر :یار.

ویروا: جوگی ہر ویلے پھِر دا ای رہندا اے ایس لئی اوہ کِسے نُوں وی سجن نئیں بناندا.اوہ پِنڈاں وِچ منگدا منگدا اگے ای اگے نِکل دا جاندا اے.

جوگی جوگی لڑے' کھپّراں دا نقصان.

معنے :کھپراں :جمع کھپّر دی' منگن والی ٹِنڈ.

ویروا: جیکر کِسے جوگی دی جوگی نال لڑائی ہو پوے تاں اوہ اپنے کول موجُود شَیواں نال ای لڑن گے.اوہناں کول تاں بس منگن والی ٹِنڈ ای ہوندی اے.مُڑ نقصان تاں اوہناں ٹِنڈاں دا ای ہووے گا.

جوگی'روگی' بھوگی.

معنے : جوگی: جوگ کماون والا☆ روگی:روگ والا ☆ بھوگی؛ بھوگن والا' برداشت کرن والا.

ویروا: جوگی وچارہ روگی ای ہوندا اے. ہر ویلے اپنیاں نُوں بھُلھ بھُلا کے جنگلیں ٹُریا رہندا اے. ایسراں اوس وچارے نُوں سارے دُکھ درد برداشت کرنے پَیندے نیں.

جوگی ہوکر جُگت نہ جانے'جھو ٹھے کن پڑواون کیا.

معنے :جُگت :مزاخ' جوگ پنتھ دا راز۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کر کوئی جوگی

ہوکے جوگ دے پنتھ توں اجانؤ ایں تاں اوس نے بس اَیویں جگ ٹھگن لئی کن پڑوائے ہوئے نیں۔

جوسُکھ چھجو دے چوبارے نہ بلخ نہ بخارے.

معنے: سُکھ: آرام ☆ چھجو: چھجو بھگت اِک درویش ہوئے نیں.

ویروا: جوسُکھ چھجو بھگت دے چوُبارے ملنگاں نُوں نصیب ہونداا اے اوہدے مقابلے وِچ اوہناں لئی بلخ جاں بخارے دی کوئی حثیت نئیں فقیر لوک تاں اپنی موَج مستی دے مالک ہوندے نیں۔.

جیہا گورو' تیہا چیلا.

معنے: جیہا: جَیسا ☆ تیہا: تَیسا ☆ چیلا: مَنن والا' شاگرد.

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی جِنے گُو گُر گیان دا مالک گورو ہووے گا اوناں ای گُر گیان اوسدے چیلے وِچ وی ہووے گا.

جیہا دیوتا' تیہی پُوجا.

معنے: دیوتا: بُزرگ' مقدس ☆ پجاری: پُوجا کرن والے.

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی جیہو جیہا پُوجیا جاں والا ہووے گا اوہو جیہے ای اوسنوں پُوجن والے ہون گے. جیہامُونہ تیہی چپیڑ ای ایتھے وجدی اے.

جیہی گنجی دیوی' تیہے اُوت پُوجاری.

معنے: دیوی: بزرگ عوَرت ☆ اُوت: کبُدھے' بیقل ☆ پوجاری: پوجا کرن والے.

ویروا: جسراں دی پُوجی جان والی دیوی ہووے گی اوسدے پوجن والے وی تاں اوسراں دے ای کملے ہون گے. جسراں دی روح ہووے گی اوسراں دے ای فرشتے ہون گے.

جَیں تے جگ ہسے' اُوں تے رب وسے.

معنے: جَیں: جس ☆ اُوں: اوس ☆ وسے: مہربانی کرے.

ویروا: جیہدے اُتے سارا زمانہ اوسنوں ہینا سمجھ کے ہسدا اے. رب سچا اوس اُتے اپنی رحمت دامینہ پاندا اے. زمانے دی نظر وِچ چنگا ہونا کوئی خُوبی نئیں' اصل خُوبی رب دی نظر وِچ چنگا ہون اے.

چلدا پھِر دا رہے فقیر تاں چنگا' وگدا رہے ندی دا نیر تاں چنگا.

معنے: نیر: پانی.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی فقیر درویش نگر نگر بھوَندا ای رہوے تاں چنگا رہندا اے ایسراں دریا دا پانی وگدا ای رہوے تاں چنگا رہندا اے نئیں تاں اوہ بومار جاندا اے۔

چھُٹی ہیر جنجالوں' جدکھیڑے مُڑے خیالوں.

معنے: چھُٹی: خلاصی پائی ☆ جنجالوں: مُصیبت توں ☆ مُڑے: بازآئے ☆ خیالوں: اوس دے خیال توں.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کھیڑیاں نے ہیر دا پِچھا کرن چھڈ دِتا تاں اوسدی جان چھُٹ گئی اتے اوسدا فِکر فاقہ مُک گیا اتے اوہ اوہناں دے فِکروں آزاد ہوگئی۔

حاضراں نُوں مہر اے.

معنے: حاضراں: جو حاضر نیں ☆ مہر: مُحبت.

ویروا: فقیر لوکاں دی بولی اے پئی جو وی دوارے تے آئے نیں اتے اوہناں حاضری بھری اے اوہناں نُوں ستے ای خَیراں نیں.

حال دا نہ قال دا، چھڑا روٹی دال دا.

معنے: حال تے قال: درویش دے تپ دے دو مقام ☆ چھڑا: صِرف.

ویروا: ایہ اکھان اوہناں جعلی درویشاں بارے وے جو جگ دے بکھیڑیاں توں اک کے درویشی رُوپ دھار لَیندے نیں، حالاں اوہ درویشی دی الف بے نئیں جاندے ہوندے. اوہناں دا کم بس دال روٹی نال ای ہوندا اے۔

حد لنگھے اوَلیا، بے حد لنگھے پیر، حد بے حد دونواں نُوں لنگھے اوسدا نام فقیر / حد ٹپّے اوَلیا، بے حد ٹپّے پیر، سبھے حداں ٹپ کے، فیر بنے فقیر.

معنے: اوَلیا: ولی اللہ ☆ حد بے حد: جیہدی کوئی حد نئیں.

ویروا: ایس اکھان وِچ درویش فقیراں دے مرتبے بارے دسیا گیا اے پئی متّھی حد نُوں تاں ولی وی پار کر لَیندا اے، اتے پیر بے حد دی حد تیکر اپڑ جاندا اے پر فقیر درویش لئی کوئی حد بنّا نئیں، اوہ ہر ویلے ہر تھاں جا سکدا اے.

خنگاہ ڈھہن لگی، خلیفیاں وی وٹّے مارے.

معنے: خنگاہ: خانقاہ ☆ ڈھہن: مسمار ☆ خلیفیاں جمع خلیفے دی گدی نشین.

ویروا: جدوں خانقاہ ڈھہن لگ پئی تاں اوسدے گدی نشین ای اوس نُوں وٹے مارن لگ پئے. مطلب جدوں کِسے تے اوکھا ویلا آوے تاں اپنے ای دھکے مارن لگ پَیندے نیں.

خواجے دا گواہ ڈڈوُ.

معنے: خواجہ: حضرت خِضرؑ جو پانیاں دے وارث نیں ☆ گواہ ڈڈوُ: مینڈک گواہ.

ویروا: حضرت خِضرؑ ہوراں دی شہادت تاں پانی دا واسی ڈڈو ای دے سکدا اے، جدوں گھر دا کوئی جی ای گھر والیاں دیاں قسماں کھان لگے تاں بولدے آ.

دس فقیر اِک گودڑی وِچ سوَں سکدے نیں، دو بادشاہ اِک بادشاہی وِچ نئیں رہ سکدے.

معنے: گودڑی: فقیراں دے اُتے لَین والا کپڑا.

ویروا: فقیر دُنیاوی لالچ لوبھ نُوں مُکا دیندے نیں ایس لئی لوکائی نال پیار کردے نیں. بادشاہی پیو دے لہو دا ٹِکا لا کے

لبھدی اے ایس لئی اوسدی بنیاد ای لالچ تے اُسردی اے.ایسراں دِس فقِیراں دا وی اِختلاف گھٹ ای ہوندا اے جدوں کہ اِک بادشاہی وِچ بادشاہی دے دو دعویدار آپو وِچ لڑ کے مر جاندے نیں.

دُعافقِیراں، رحم اللہ.

ویروا:فقِیراں دا کم تاں دُعا کرن ای اے.رحم کرن والی تاں بس رب سچے دی ذات اے.اوس کولوں چنگے دی آس ای لائی رکھنی چاہِیدی اے.

دُنیا رن ملاحظے دی، تے فقِیر دا اللہ بیلی.

معنے :رن:بیوی ☆ ملاحظہ:لِیالحاظ.

ویروا: ایہ دُنیا ساری آپو اپنے لالچاں لئی اِک دُوجے دے کم آوندی اے پر فقیر ای اوہ ذات اے جیہنوں کِسے کولوں کوئی لالچ نئیں ہوندا.ایس لئی اوسدا وارث آپ رب سوہنا ہوندا اے.

دیکھا دیکھی سادھیا جوگ، چھجی کایا، ودھیا روگ.

معنے : دیکھا دیکھی: دُوجیاں ولوں ویکھ کے ☆ سادھیا: اختیار کیتا ☆ جوگ: فقیری ☆ چھجی: کِھلر گئی، موٹی ہو گئی ☆ کایا: وجود،جسم ☆ ودھیا: ودھ گیا ☆ روگ: بیماری.

ویروا: ایہ اکھان اوہناں نقلی جوگیاں بارے وے جو لوکاں نوں ویکھو ویکھی جوگیاں دا روپ دھارن کر لَیندے نیں. فیر حرامدیاں کھا کھا اوہناں دا سریر پھُلھ جاندا اے اتے بیماریاں اوہناں نُوں آن گھیر دیاں نیں.

دیوا سدا فقیر دی قبر تے ای بلدا اے.

معنے :سدا: ہمیشہ ☆ بلدا: جگدا، روشن ہوندا.

ویروا:فقیر درویش جیہڑے نفس نُوں مُنج کر لَیندے نیں رب سچا اوہناں دے ناں نُوں امر کر دیندا اے اتے اوہناں دی قبر تے سدا ای دیوا بلدا رہندا اے.

راجے کیہندے پراہونے جوگی کیہندے مِتر.

معنے : کیہندے: کِسدے ☆ پراہونے: مہمان ☆ مِتر: دوست.

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی بادشاہ کدی کِسے دے مہمان نئیں بن دے، اوہ جتھے جان اپنا روٹی ٹُکر پکوا کے کھاندے نیں.اتے فقِیر درویش وی کِسے دا یار نئیں ہوندا.

رانجھا، سبھ دا سانجھا.

معنے :رانجھا:ہیر قصے دا نائیک ☆ سانجھا:مُشترکہ.

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی رانجھا سبھناں لئی اِکو جیہا ای ہوندا اے.کیوُنجو اوہ نہ کِسے دا وَیری ہوندا اے اتے نہ ای کِسے دا مِیت ہوندا اے.

زیارت بُزرگاں، کفارہ گناہواں.

معنے :زیارت:درشن،دِید ☆ کفارہ: گناہ دا عِوضانہ.

ویروا:ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی بُزرگاں دی دید کِیتیاں بندے دے گُناہ جھڑ دے نیں اتے بندہ جد نیک لوکاں نُوں ویکھدا اے تاں اوہدے گناہ گھٹ ہو جاندے

نیں اتے نیکیاں ودھدیاں رہندیاں نیں۔

ساوا پیلا روضہ پیر دا اُتے چڑیاں چُوکن' زیارتی آوَن زیارتاں کرن اگھوں کُتے بھوَنکن .

معنے : ساوا: سبز ☆ چُوکن: چچہاون ☆ زیارتی: زیارت کرن والے.

ویروا: پیر صاحب ہوراں دا روضہ تاں سچی مُچی دید دے قابل اے. اوتھے درشن کرن لئی عقیدتمند دوروں دوروں آوندے نیں. پر دربار دے اندر ہُن دربار دے اصل راکھیاں دی تھاں نفس دے کُتے ای رہ گئے نیں جو آیاں گیاں ول بھوَنکدے رہندے نیں.

سادھ سنگت دی دال الُونی مُرغ پلاتوں چنگی.

معنے : سادھ سنگت: سادھوں دا سنگ ☆ دال الوُنی: بِناں لُون توں دال.

ویروا: سادھ سنگت دی بِناں لُون توں پکی دال وی ہورناں دے مُرغ پلاءتوں چنگی ہوندی اے' کیوَنجو ایہ مُحبت دے کٹورے وِچ مِلدی اے' جدوں کہ کِسے دے پکائے مُرغ پلاء پچھے پکان والے دا کوئی نہ کوئی لالچ ضرور لُکیا ہوندا اے.

سادھاں دے لئی دو دو رنّاں گرہستی پھرن کوارے سادھ دیندے نگد بنگدی گرہستی لین ہدھارے.

معنے : رنّاں : بیویاں' تیویاں ☆ گرہستی: دُنیادار☆ نگد بنگدی: نقدادائیگی ؛ہدھارے: ادھارے.

ویروا: ایس اکھان وِچ زمانے دے اُلٹے پھیر بارے دسیا گیااے پئی سادھ جیہڑے ایسراں ای حیاتی لنگھادیندے ہوندے سن ہُن دو دو بُڈھیاں لئی پھِردے نیں جدوں کہ عام دُنیادار کوارے رہن تے مجبُور ہو گئے نیں. سادھ ہُن سوَدا نقدلیندے نیں جدوں کہ دُنیادار ہدھار لین تے مجبُور نیں.

سادھاں نوں آکھن نٹھو' چوراں نوں آکھن لگو.

معنے : سادھاں: گھر والیاں ☆ نٹھو: دوَڑو ☆ لگو: نقب لاوَ.

ویروا: ایہ اکھاں اوہناں دوغلے لوکاں بارے وے جیہڑے دُونہ ولّیں لوکاں نوں راضی رکھن دی کوشش کردے نیں. اوہ سادھاں نُوں چوراں دے مگر لادیندے نیں اتے چوراں نُوں چوری دی راہ وی وکھاندے نیں.

سادھواں دیاں دھیاں سبھ کُجھ سہندیاں نیں.

معنے :سہندِیاں: برداشت کردِیاں.

ویروا: جیہڑے لوک وی دُنیاداری چھڈ کے فقیری نوں اپنے پیٹے پالین اوہ اپنا گھر باہر تاں وساربیٹھدے نیں ایسراں اوہناں دے بال بچے رُل جاندے نیں.

سادھاں نوں کیہ سواداں نال سنے ملای آون دیو.

معنے : سادھ: ملنگ' درویش ☆ سنے ملائی: بمعہ ملائی.

ویروا: سادھاں لوکاں نے جُگت بنائی ہوئی اے پئی اسی کھان پین دی بوہتی پرواہ نئیں کردے' بھانویں ملائی سنے

ای دُدھ پالیاو۔حالاں سنے ملائی دی منگ کرکے اوہ اپنے لوبھ نُوں اگیرے کردے نیں.

سادھوُ دی جیہناں سنگت کیتی، اوہناں کمائی پُوری کیتی.

معنے: سادھو: درویش ☆ سنگت: ساتھ.

ویروا: جیہناں لوکاں وی سادھو درویشاں دی سیوا کیتی ہووے اوہناں نے ای اصلی کمائی کیتی ہوندی اے. ایس جگ اندر درویش لوک ای رب دے وزیر ہوندے نیں اتے اوہناندی سیوا خِدمت دا پھل ہر حال وِچ مِل ای جاندااے.

سادھوُ ہو کے دیوے بُتّا، اوہنوُں جانیو کھان دا کُتا.

معنے: بُتّا: لارا، فریب، دھوکھا.

ویروا: جیکر درویش ہوکے وی لارے بُتّے لاندا رہوے تاں اوس نُوں بس لالچ دا کُتا ای جاننا چاہِیدا اے. سچا فقیر درویش تاں کِسے نُوں دھوکھانئیں دیندا اتے نہ ای کِسے نال وَل فریب والی گل کرداا ے.

ساڈے ویہڑے آیا پیر مُراد.

معنے: ویہڑے: وِلگن وِچ ولی ہوئی تھاں، صحن.

ویروا: ساڈے مقدّر جاگ پئے نیں ساڈے گھر پیر مُراد ہوری آ گئے نیں ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پیر مراد جیہڑے گھر وی پَیر پالوے اوس گھر والیاں دی مُراد پوری ہو جاندی اے.

ست سنیاس، باراں ذات.

معنے: ست سنیاس: سنیاسی ست قِسماں دے ہوندے نیں ☆ باراں ذات: ذاتاں باراں ہوندیاں نیں.

ویروا: ایسا اکھان اندر دسیا گیا اے پئی سنیاس دے کھیتر اندر ست قِسم دے سنیاسی ہوندے نیں ایسراں ای اوہناں دیاں باراں ذاتاں ہوندیاں نیں.

ست وِیہاں دی چھڈ کے، اِکو واہ کے رج.

ویروا: ست وِیہاں: اِک سَو چالھی، پرانے ویلیاں وِچ دو دو ماڈھاں والے کھوہ وگدے سن، اوہناں دیاں دُونہ ماڈھاں نُوں ست ویہاں ٹِنڈ پَیندی سی.فقیر اوہ سارے رپھڑ چھڈ کے اِکو منگن والی ٹِنڈ نُوں واہ کے ای رج جاندااے.

سخی سرورؒ لکھاں داداتا، اسی کوَڈی دانہ جاتا.

معنے: سخی سرورؒ: مشہور بُزرگ جیہناں دا نگاہے شریف وِچ مزار اے ☆ داتا: دین والا، پالن والا ☆ کوَڈی: کوڑی ☆ جاتا: سمجھیا.

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی حضرت سخی سرور سرکار بڑی پوہنچی ہوئی ہستی نیں پر عام بندے نُوں اوہناں دے رُتبے دی سار نئیں ایس لئی اوہ اوہناں نُوں زیادہ اہمیت نئیں دیندا.

سڑے پِنڈوں روَل نٹھدے.

معنے: سڑے پِنڈوں: سڑ کے سواہ ہوئے پِنڈتوں ☆ روَل: لوکاں دی قِسمت دا حساب لان والے ☆ نٹھدے: جان چھڈانداا ے.

ویروا: پِنڈاں وِچ لوکاں نُوں قِسمت دا حال دسن والا روَل سڑے ہوئے پِنڈ ول مُونہ نئیں کردا، جتھے اگے ای کُجھ نہ ہووے اوتھوں اوس وچارے کیہ لینا.

سُکھ سُلطانؒ دی، قرض پٹھان دا، اوڑک دینا ای پَینداا ے.

معنے: سُکھ: سُکھنا، کسے کم دے بدلے وِچ کسے پیر فقیر دے کیتا ہویا وعدہ ☆ اوڑک: آخر کار.

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی حضرت سخی سرورؒ ہوراں دے مزار تے سُکھی ہوئی سُکھ ایسراں ای دینی پَیندی اے جِویں پٹھان دا قرض ہر حال وِچ موڑنا ای پَیندا اے.

سُکھ سرائیں ڈُوہیں باہیں، بابا نانکؒ پت بنائی.

معنے: سُکھ سرائیں: آرام گاہ ☆ ڈُوہیں باہیں: دوویں پاسیاں تے ☆ پت: عزت.

ویروا: ایس اکھان اندر مت دِتی گئی اے پئی ایس جگ دی سُکھ سراں اندر بابا نانک شاہ فقیر ہوراں نے دُونہ پاسیں عِزت رکھ لئی اے.

سنت رستے بُھلھے.

معنے: سنت: درویش.

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی جے سنت کولوں وی رستے بُھلھ جان تاں بڑا عجیب لگدا اے مُڑ اوہ کاہدا سنت ہویا جو سارے رستے ویکھ چاکھ کے وی اوہناں نُوں بُھلھ جاوے۔

سیوا نُوں میوہ اے.

معنے: سیوا: خِدمت ☆ میوہ: پھل.

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی کسے سادھو فقیر دی خِدمت کیتیاں اوہدا میوا مِل ای جاندا اے بھانویں اوہ چھیتی مِلے جاں کُجھ چر مگروں مِلے ـ.

شاہ جیونا، ایتھے کُجھ نہ تھیونا.

معنے: شاہ جیوناؒ: چُنڈ بھروانہ جھنگ ضلع دی اِک مشہور پیر گدی ☆ تھیونا: ہونا.

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی شاہ جیونا سرکار دے مُریداں دا وچار اے پئی اوہناں نُوں مَنن والیاں نُوں کوئی مُصیبت جاں پریشانی نئیں آسکدی.

شاہ دوَلاؒ دریائی، تنگی گئی فراخی آئی.

معنے: شاہ دوَلاؒ: گُجرات دے اِک ولی کامل ☆ تنگی: تنگدستی ☆ فراخی: خوشحالی.

ویروا: شاہ دوَلاؒ سرکار ہوراں دا ناں جپیاں تنگی تُرسی دُور ہو

جاندی اے اتے بندے دے دِن پھِر جاندے نیں. ایہ اکھان اوہناندے دے مُریداں وِچ عام بولیا جاندااے.

شاہ دے لٹھے کھاپی نٹھے.

معنے: لٹھے: کبُوتر

ویروا: ایس اکھان وِچ جعلی پیراں فقیراں بارے دسیا گیا اے جو شاہ جی ہوراں نے کبوتراں نُوں چوگ پانی سی اوہ تو اتھوں لَے کے پالئی تے شاہ ہوراں دے کبُوتر اُڈ گئے.

شکر گنج ؒ نے آن مقام کیتا' دُکھ درد پنجاب دا دُور ہے جی.

معنے: شکر گنج: حضرت فرِیدالدِین ہوراں دا خطاب☆ مقام: قیام.

ویروا: حضرت وارث شاہ ہوراں دی ہیر دا ایہ مِصرع اکھان دا درجہ حاصل کر گیا اے پئی حضرت فرِیدالدِین شکر گنج ہوراں دے پَیر پان نال سارے پنجاب دا دُکھ درد جاندا رہیا اے.

ظاہر دِیاں اکھاں ہور' باطن دِیاں اکھاں ہور.

معنے: ظاہر: عام طوَرتے دِسن والیاں☆ باطن: اندر دیاں.

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی فقیر دی اکھ اِک تے ظاہری جھات پاندی اے پر فقیر جِس تے باطن دی جھات پالوے اوس دِیاں گلاں سوار دیندا اے.

عالم پِیر بخاری' بھلی کریندا ساری.

معنے: بھلی: اچھائی.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی حضرت عالم پِیر بُخاری جو وی کریندے ہِن بھلی ای کریندے ہِن اتے اوہ کدی وی کِسے نال برائی دا بول نئیں بولدے.

غوَث پاکؒ پیر استاد.

معنے: غوَث پاکؒ: حضرت عبدالقادر جیلانیؒ شاہ بغداد.

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی غوَث پاک حضرت عبدالقادر جیلانیؒ شاہ بغداد ای اوہ سارے پیراں دے پیر استاد نیں' اتے سبھناں پیراں نُوں اوہناندے در توں مُہر لگے تاں فقیری دی دات دان ہوندی اے.

فقِیر اپنی گودڑی وِچ ای خوش رہندا اے.

معنے: گودڑی: بھُوری' فقیر دا اُتے لَین والا کپڑا.

ویروا: فقیری قناعت اتے توَکل دا ناں اے. ایس لئی فقیر جگ جہان دے لوبھ ول بوُہتا دھیان نئیں دیندا سگوں اپنی موَج مستی وِچ ڈاڈھا ای خوش رہندا اے.

فقِیر دا گھر وڈھا.

معنے: گھر وڈھا: وسیر اکھُلھا.

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی فقیر دا گھر ساری دُنیا ای ہوندی اے. ایس لئی اوہ جِتھے وی ڈیرا لالوے اوہ ای اوس دا گھر ہوندا اے. اوس نُوں تھاں دی کدی تھوڑ نئیں آوَندی.

فقیر دا بول تے سپ دی وِس اِکو شے دے دوناں نیں.

معنے :وِس:سپ لڑن نال پَین والی سوج.

ویروا: فقیر دا بولن سچ دا اچارن ہونداا ے. اتے سچ سدا تُمّے ورگا کوڑا ہونداا ے. ایسراں فقیر دا بول سپ دے ڈنگن وانگ ہونداا ے جیہدی وِس بڑی بھَیڑی ہوندی اے.

فقیر دا کشکول خالی کدی نئیں ہوندا.

معنے :کشکول :منگن والا بھانڈا.

ویروا: درویش لوک ہر ویلے اللہ دے آسرے تے ہوندے نیں ایس لئی شہنشاہ ہوندے نیں' اوہناں دا بھانڈا ہر ویلے پربھوُت ای رہنداا ے اتے کِسے ویلے وی سکھنا نئیں ہوندا.

فقیر لیکھ وِچ میکھ مار سکدا اے.

معنے :لیکھ:مقدّر☆ میخ :کِل' پھانا.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیاا ے پئی فقیر نُوں مالک نے اپنی اولیائی دِتی ہوندی اے پئی اوہ مقدراں نُوں وی تبدِیل کر سکدا اے اتے جو آکھے اوہ ہو جاندا اے.

فقیر دی بُر تے امیر دی دُر برابر اے.

معنے :بُر :پاٹا لیڑا☆ دُر:موتی.

ویروا: فقیر لوک دُنیاوی ٹوُہر ٹپّے دی پرواہ نئیں کردے ایس لئی فقِیر دے پاٹے لیڑے دی شان امیر دے موتی توں ودھ ہوندی اے. امیر اوہ موتی پاکے اوسے فقیر کول جاندا اے.

فقیر دی صورت ای سوال اے.

معنے :صُورت:شکل' چہرہ.

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی عام منگن والے فقیر دا مُکھ ویکھ کے ای پتہ لگ جاندا اے پئی ایہ بس سوال ای مارے گا منگن والے دی نفسِیات اوس دے مُکھڑے دا رنگ رُوپ ای منگن والیاں ورگا بنا دیندی اے.

فقیرا فقیرا دُعا کرا نخے ہورتاں باس ای ہوی.

معنے :باس :بدبو' سڑاندھ.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی فقیر نُوں کِسے نے آکھیا پئی دُعا کر' اوس آکھیا جو اگے کر رہیاں اوہ تاں فیر بدبو ای ہوئی مطلب پہلاں وی تاں دُعا ای کر رہیا واں.

فقیراں دی دال ای گوشت اے.

ویروا: فقیر لوک بڑے قناعت پسند ہوندے نیں' اوہ کھان پِین ول اپنا دھیان نئیں دیندے. اوہ دال نُوں وی گوشت ای سمجھ کے کھا لَیندے نیں اتے صبر شُکر دے رہندے نیں.

فقِیری شیر دا بُرقعہ اے.

معنے :بُرقعہ :نقاب' پردہ.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی فقِیر لوک شیر وانگ

ہوندے نیں اتے اوہ اپنی گودڑی اندر بادشاہی راج لُکائی پھِردے نیں پر عام لوکاں نُوں ایس گل دی سار نئیں ہوندی۔

کالا پیر ای در تے نہ ہووے۔

معنے: کالا پِیر: بھَیڑ اپیر ☆ در: دروازہ

ویروا: اللہ کرے لالچی اتے بد بخت پیر کسے دے دوارے تے نہ آوے۔ چنگا سنگ تاں تار بنّے لاندا اے، جدوں بھَیڑا سنگ بیڑی بوڑ دینا اے اتے بربادی وَل لے جاندا اے۔

کالا کیڑا اکلا، بتی دند چڑھے، برکت شیخ فریدؒ دے کیڑا اوچ مرے۔

معنے: کالا کیڑا اکلا: دنداں نوں لگن والا کیڑا ☆ بتّی دند: بتیس دانت۔

ویروا: ایہ دُعا حضرت بابا فرید شکر گنج دے مُرید اودوں منگدے سن جدوں اوہناں دے دنداں نُوں درد ہوندا۔ اوہ ایہ آکھدے۔ جو کالا کیڑا دنداں نُوں لگ گیا اے اوہ شیخ فرِید دی برکت نال وِچے ای مر جاوے اتے اوہناں دے دنداں دی پیڑ ہٹ جاندی اے۔

کاہدی موَج ملنگاں نُوں، کُتّے پاڑھن ٹنگاں نُوں۔

معنے: ملنگاں: جمع ملنگ دی، درویش ☆ ٹنگاں: جمع ٹنگ دی، ٹانگ۔

ویروا: فقیر درویش وچارے سارے لوکاں دے گھراں اگے جاندے نیں۔ لوک سمجھدے نیں پئی اوہ بڑی موَج وِچ نیں پر اوہناں نُوں کاہدی موَج ہوندی اے اوہ تھاں تھاں توں کُتیاں کولوں ٹنگاں پڑواندے رہندے نیں۔

کبیر من مشکرا، جان بُجھ گنوار، رام چپن دا آہلسی، اوجھڑی بھرن دا ہوشیار۔

معنے: کبیر: بابا کبیر، مشہور درویش شاعر ☆ من مُشکرا: من موَجی ☆ گنوار: جاہل ☆ رام چپن: ربدا ناں لین ☆ آہلسی: سُست ☆ اوجھری بھرن: ڈھڈ بھرن۔

ویروا: ایہ بابا کبیر ہوراں دا شعر اے اوہناں اپنی نِندیا کردیاں لِکھیا اے پئی کبیر ساڈے بُجھ کے مشکریاں کردا اے اتے جاہل بنیا ہویا اے۔ ایہنوں رب دا ناں لَیندیاں تاں سُستی پَے جاندی اے پر ڈِھڈ بھرن نُوں چنگا بھلا ہو جاندا اے۔

کرنی فقیری، تے کیہی دِلگیری۔

معنے: دِلگیری: پریشانی۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی جدوں بندے نے فقیری ای کرنی ہووے تاں مُڑ پریشانی کاہدی۔ ہر کم رب دی سُپرد کرن والیاں دی تاں ساری چِنتا ای مُک جاندی اے۔

کل دا جوگی، موڈھیاں تے جٹاں/لٹاں۔

معنے : موڑھیاں: شانیاں ☆ جٹاں: جُڑے ہوئے لمّیں وال ☆ لِٹاں: لمّیں وال.

ویروا: ایہ اکھان اوہناں فقیر درویشاں بارے بولیا جاندا اے جیہناں دی فقیری بارے لوکاں نُوں ہالی پک نئیں ہویا ہوندا. اوہ سمجھدے نیں ایہ وکھالے لئی سبھ کُجھ کردے پھِردے نیں.

کل دا جوگی، موڑھیاں تے جگت.

معنے : کل دا جوگی: نواں نواں بنیا جوگی ☆ موڑھیاں: کاندھیاں ☆ جگت: جگ، دُنیا.

ویروا: ایہ اکھان اوس جوگی بارے بولیا جاندا اے جو ہالی جوگ دے پنتھ نُوں تاں پورا جان دا نہ ہووے اتے جگ جہان دیاں پِیڑاں گواندا پھِرے.

کندھی اُتے وسنا، خواجے نال وَیر.

معنے : کندھی: دریا دا کنڈھا ☆ وسنا: آبادی کرن ☆ خواجے: حضرت خِضرؑ خواج.

ویروا: دریا کنڈھے وس کے حضرت خِضرؑ خواج نال وَیر رکھن بڑا ای اَوکھا کم اے. ایہ اکھان اوہناں لوکاں بارے بولیا جاندا اے جو جان بُجھ کے کبُدھے کم کردے نیں.

کوئی حال مست، کوئی مال مست، کوئی روٹی پھُلکا دال مست.

معنے : حال مست: اپنے حال وِچ گُم ☆ مال مست: اپنی دوَلت دے نشے وِچ دُھت ☆ روٹی پھُلکا دال مست: روٹی کھا کے مست ہویا.

ویروا: ایس جگ اندر وکھریاں وکھریاں ڈھانیاں دے لوک نیں، کوئی اپنے حال وِچ مست اے، کوئی اپنے مال دوَلت دی مستی دے لورے لئی جاندا اے، اتے کوئی دھڑی کواںّ کھا کے چِتّے پیہر سَنڈھے وانگ شُوکدا رہندا اے.

کیہڑی مسیت، تے کیہڑا مندر، سبھ کُجھ ہے اِس دِل دے اندر.

معنے : مسیت: مسجد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی فقیر لوک ایہ مت ای دیندے نیں پئی مسیتے جاں مندر جان توں اگدوں اپنے دِل نُوں صاف کرلئو۔ جو دِل دی صفائی کرلوے اوس نُوں رب اپنے اندروں ای لبھ جاوے گا۔

گُپت کھیڈے سونا تھ دا چیلا.

معنے : گُپت: اکھاں توں لاہنبے ☆ ناتھ: مُرشد، پیر، گورو ☆ چیلا: بالکا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سچا بالکا اوہ ہوندا اے جو اپنے پیر استاد دی غَیر حاضری وِچ وی اپنا کرتب پُورا کر کے وکھا دیوے۔

گھر دا جوگی جوگڑا، اتے باہر دا جوگی سُدھ.

معنے : جوگڑا: ماڑا جیہا جوگی ☆ سُدھ: پُورے دِناں دا، مکمل.

ویروا: انسانی نفسیات اے پئی اپنے کول والی شَے دی قدر اونی نئیں ہوندی جو وسوں باہری شے دی ہوندی اے۔ایسراں گھر وِچ بھانویں جیہو جیہا مرضی جوگی ہووے اوہدی گھٹ ای پرواہ کیتی جاندی اے پر باہروں آئے دی چوکھی آدر سیوا کیتی جاندی اے۔

گھر دا پِیر، چُلھ داوٹہ۔

معنے :چُلھ داوٹا: چُلھے تے بنایا گیا اُچا تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی باہروں آئے پیر دی لوک بڑی خاطر سیوا کردے نیں پر گھر دے پیر نُوں تاں اَیویں گَویں ای جان دے نیں۔

گھر دا پِیر ہلکا۔

معنے :ہلکا: باولا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے اپنے پِنڈ جاں گھر وِچ کوئی پِیر بن جاوے تاں گھر والے اوس نُوں مُورکھ ای جان دے نیں اتے اوسدی قدر نئیں کردے۔

گھر دے پِیر کِیتے، تیل دے مرُونڈے۔

معنے : کِیتے :لئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے اپنے پِنڈ جاں گھر وِچ ای کوئی اللہ دا بندہ ولی ہووے تاں گھر والے اوس دی چنگی خاطر سیوا نئیں کردے سگوں گلوں لاہن والا کم ای کردے نیں۔

گھر دے پیر نُوں، تیل دا ملیدا / گھر دے پیراں نُوں تیل دے ملیدے۔

معنے :ملیدا: کھان پِین دی وست۔

ویروا: گھر دی شَے دی لوکی گھٹ ای پرواہ کردے نیں۔اپنے گھر دے پِیر نُوں کھان وست سرہیوں دے تیل وِچ پکا کے وی دے چھڈ دے نیں۔

گوروجیہناں دے انھے، چیلے ٹرکاو۔

معنے :انھے :نابینا ☆ ٹرکاؤ :ٹرخا دین والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے پِیر جاں گورو اکھاں توں نابِینا ہو جان اوہناں دے چیلے لوکاں نُوں اُنج ای ٹرکائی آوندے نیں۔

گوروجیہنا دے ٹپنے، چیلے جان چھڑپ۔

معنے : ٹپنے :ٹپ جان والے ☆ چھڑپ :فٹافٹ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہناں گُوروآں نے اپنے چیلیاں نُوں پُوری سِکھیا دِتی ہووے اوہ رِکتوں وی بازی ہار کے نئیں مُڑدے سگوں اپنے گُورو دا ناں روشن کر کے مُڑدے نیں۔

گوروبِنا گت نئیں، تیویں بِنا مت نئیں۔

معنے : گت: گُر ☆ تیویں: زنانی ☆ مت: عقل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گُوروای بندے نُوں سچ دی راہے چاڑھ سکدا اے اتے زنانی گھر آ جان نال

بڑے بڑے اڑب سِدھے ہو جاندے نیں۔

گورو بِنا گت نئیں، شاہ بِنا مت نئیں.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بس گوروای بندے نُوں جیون دے اصلی گُراں دا راز سمجھا سکدا اے اتے بادشاہ جے گُراں دا چنگا ہووے تاں اوسدے عمل ول ویکھ کے لوکائی جیِن سِکھ دی اے۔

گورو تے چیلا لالچی، دونویں کھیڈن داء.

معنے: گورو: گُر سکھان والا ☆ چیلا: مَنن والا، شاگرد ☆ داء: فریب.

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لالچی لوکاں دے فریب بارے دسیا گیا اے جو آپ کسے منصب اُتے فائز ہوندے تاں نئیں بس فریب کرن لئی روپ دھار لیندے نیں. اوہ اِکدُوجے دے گورو تے چیلا بن کے وی بس اِک دُوجے نُوں داء لان دا سوچدے رہندے نیں.

گورو بِنا گت نئیں، تِنیویں بِنا مت نئیں، شاہ بِنا پت نئیں.

معنے: گت: طَور طریقہ ☆ تِنیویں: زنانی، بیوی ☆ پت: عِزت.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گوروتوں بِنا جیِن ڈھنگ نئیں آ سکدا، گھر وِچ زنانی سیانی ہووے تاں اوہدے نال صلاح سُوتر کرن وی چنگا اے، ایسراں جیہڑے مُلک دا بادشاہ کوئی نہ ہووے اوتھے بندے دی عِزت کوئی نئیں ہوندی.

گورو بِناں گیان نئیں.

معنے: گیان: اندر دا عِلم، بھیت دا عِلم.

ویروا: گوروتوں بِناں بندے نُوں اندر دے بھیت دا عِلم اتے معرفت حاصل نئیں ہوسکدی بھانویں اوہ لکھ کتاباں پڑھدا پھرے۔

گورو دا نشان، کچھّ، کڑا، کرپان.

معنے: کچھّ: کچھا ☆ کڑا: ہتھ نُوں پیا لوہے دا چُوڑا ☆ کرپان: تلوار ورگا نِکا ہتھیار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سِکھ گوروواں دی سِکھیا مُوجب سِکھی مذہب دھارن کرن لئی کچھا، کڑا اتے کرپاں کول رکھن ہر سِکھ لئی ضرُوری اے۔

لَے یارہویں والے دا ناں، ڈُبی ہوئی تر جائیں گی.

معنے: یارہِویں والا: حضرت عبدالقادر جیلانیؒ جیہناندے ناں تے یارہویں شریف دا ختم دوایا جاندا اے.

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ مت دِتی گئی اے پئی اوکھے ویلے حضرت عبدالقادر جیلانیؒ ہوراں نوں پکارن نال مُصیبت دور ہو جاندی اے.

مُڈھ دا فقیر تے پاندا امیر اِک برابر.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑا بندہ جمیاں ای

فقیراں دے گھر ہووے اوہدِیاں عادتاں پکِیاں ہوئیاں ہوندیاں نیں پر جیہڑے نویں نویں امیر ہوئے ہون اوہناں دی منگن والی عادت نئیں جاندی۔

مرے نُوں مارے شاہ مدار.

معنے ؛شاہ مدار: مدارِیاں دا پیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں پیراں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو اوکھے بندے نُوں ہور اوکھا کر کے گھر نُوں موڑ دے نیں اتے مویاں نُوں ہور مار دیندے نیں۔

مندے کمّیں نانکاؒ جد کد مندا ہو.

معنے: مندے کمّیں: بُرے کماں پاروں۔

ویروا: ایہ اکھان نانک شاہ فقیرؒ ہوراں دا اے اوہ دسدے نیں پئی بھیڑے کم کرن دا نتیجہ کدی چنگا نئیں نِکل سکدا۔

مُنڈ مُنڈاے تن گُن گھر دی فِکر نہ ہووے بیگاری پکڑے نئیں بابا کہے سبھ کوے.

معنے: مُنڈ منائے: سِر گھون مون کرائے ☆ تن گُن: تن خُوبیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی فقیری بڑا اوکھا کاج اے پر ویکھو ویکھی سِر منوا لین والیاں نُوں تن فائدے ضرور ہو جاندے نیں پئی اوہناں نُوں کوئی بیگاری وِچ پھڑ دا نئیں اتے ہر کوئی بابا آکھ کے سددا اے۔

منّاں تاں دیوی نئیں تاں پتھر.

معنے: منّاں: تسلیم کراں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پیر فقیر نُوں منن اڈا سوکھا کم نئیں جے اوس نُوں رب دا پیارا کر کے دِلوں منیا جاوے تاں ای فَیض وی مِل سکدا اے۔

مُنّے جوگی تے پیٹھے دارو دی کیہ پچھان.

معنے: مُنّے جوگی: گھونے جوگی ☆ پیٹھے دارو: پِسی ہوئی دوا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھون مکوں جوگی اتے پِسے ہوئے سُرمے جاں دوائی دی اصلِیت تیک اپڑن بڑا اوکھا ہوندا اے ایس لئی پئی اوہدے وِچ رلایاں چیزاں جاں وصفاں دا پتا ئیں مائیں پتہ نئیں لگدا۔

منیا تے دیو نئیں تاں پتھر.

معنے: دیو: دیوتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی پتھر دے بُت نُوں دِلوں بجانوں پُوجن لگ پئے تاں اوہ دیوتا بن گیا نئیں تاں نِرا پتھر دا پتھر ای رہ گیا۔

مُونہ وِچ پیر فریدؒ ، بغل وِچ اِٹاں.

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں بد فِطرت لوکاں بارے دسیا گیا اے جیہناں دی کہنی کرنی اِکو جئی نئیں ہوندی۔ اوہ اُتوں والی دے تاں بابا فرِید دا ناں جپدے پھِردے نیں پر بُکل وِچ کِسے دا سِر پاڑھن لئی اِٹاں لُکائی پھِردے نیں۔

نالے دیوی دا درشن، نالے ونجھاں دا پیار.

معنے: دیوی: ہندؤ دھرم دی پُوجن تھاں☆ ونجھاں: بانساں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو اِک اِک کم تھیں دو دو فائدے چُکّن دے آس وند ہوندے نیں۔اوہ وانساں دے ونج دے نال نال اپنے دِیویاں دیوتیاں دے درشن وی کرآوندے نیں۔

نالے دیوی دا درشن، نالے مُنجھ بگڑ دا سواد / نالے مُنگ وگڑ، نالے دیوی دے درشن.

معنے: مُنجھ بگڑ،مُنگ وگڑ: جنگلی بوٹیاں جو سوادی ہوندیاں نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دیوی دا درشن کرن دے نال نال ایہ فائدہ وی ہو جاندا اے پئی مُنجھ بگڑ دیاں بُوٹیاں دا سواد وی مانیا جاسکدا اے جو پہاڑی علاقے وِچ عام ہوندِیاں نیں۔

نالے دیوی دا درشن، نالے گنگا دا نہاوَن.

معنے: گنگا: ہندوستان دا اِک دریا جیہدے وِچ ہندُو اپنے مُردیاں دی سواہ سُٹدے نیں اتے اشنان کردے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دیوی ماتا دے درشن کرن لگیاں اوس پاسے گیاں نالے تاں مذہبی یاترا ہو جاندی اے نالے اوتھے گنگا دریا وِچ اشنان وی کیتا جا سکدا اے۔

تنڈُور بازی، تے رب راضی.

معنے: تنڈُور بازی: روٹیاں پکا کے کھوان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی کِسے بُھکھے نُوں روٹی دیندا اے ایہ بڑا ای چنگا عمل اے جیہدے پاروں رب سچا راضی ہو جاندا اے۔

نانک اگے سو مِلے، جو کھٹے کھائے.

معنے: اگے: اگلے جہان☆ کھٹے: کمائے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ دسیا گیا اے پئی اگلے جہان اپنے رب نال اوسے دا میل ای ہوندا اے جو ایس جہان وِچ چنگے کم کردا اے اتے چنگے کرم کماندا اے۔

نانک دُکھیا سبھ سنسار.

معنے: دُکھیا: دُکھی☆ سنسار: دُنیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے ایس جگ اندر ساری دُنیا دے لوکاں نُوں کوئی نہ کوئی دُکھ لگیا ہوندا اے، کوئی بندہ وی ایس جگ اندر خوش نئیں ہوندا۔

نک پاٹیاں، تے کن پاٹیاں دیاں گلاں ای وکھریاں ہوندیاں نیں.

معنے: نک پاٹے: جیہناں دے گُوروَاں نے نک پاڑ کے نتھ پائی ہووے☆ کن پاٹیاں: جیہناں دے گُوروَاں نے کن پاڑھے ہون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے لوکاں نُوں گوُرواں نے اپنا ٹھپا لایا ہووے اوہ گورو ہر ویلے اوہناں دی راکھی وی کردا اے ایس لئی اوہناں لوکاں دی شان ای نیاری ہوندی اے۔

نوَں دِن تے بارھاں میلے' تتّا جاوے کیہڑے ویلے۔

معنے: تتّا: بخت سڑیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شہر اندر ہر پاسے درگاہواں نیں اتے ہر پاسے بزرگاں دے درباراں تے میلے لگے رہندے نیں پر نصیباں دا ماریا بندہ اپنے وختاں پاروں میلے فیر وی نئیں جاسکدا۔

نِویں مسیت نُوں رنگ لگا' مِل مِل بہندے روڑے' چِنیاں توں اِنکار کریندے' جیوُں ڈاچی دے ٹوڈے۔

معنے: روڑے: سِراں توں گنجے☆ کریندے: کردے☆ ٹوڈے: بچے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں نِویں نِویں مسیت اُسرے تاں اوتھے نمازاں پڑھن والے گنجے اکٹھے ہو بہندے نیں پر اوہ ڈاچی دے بچیاں وانگ چِنے چِنن توں اِنکار کر دیندے نیں۔

نہ جمّیں دی خوشی' نہ موئے دا غم۔

معنے: جمّیں: پَیدا ہوئے☆ موئے: مر گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی فقیر لوک اودوں کامل بن دے نیں جدوں اوہ رب توں اڈ ہر اِک نالوں سانجھ توڑ لَیندے نیں اتے اوہناں نُوں نہ کِسے مر گئے دا سوگ ہوندا اے اتے نہ ای جم پئے دی خوشی۔

نہ کاہوُں سے دوستی' نہ کاہوُں سے وَیر۔

معنے: کاہوں: درویش☆ وَیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی فقیر دی کِسے نال یاری نئیں ہوندی اتے نہ ای اوسدا کِسے نال وَیر ہوندا اے اوسدی لو بس ہر ویلے اللہ نال ای لگی رہندی اے۔

ہاسے دی گل ہوئی' پیر لاہ بَیٹھا لوئی۔

معنے: لاہ بَیٹھا: اتار دِتی☆ لوئی: اُن دی موٹی چادر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہاسے نال وی جے پیر نُوں رہن دا آکھ لِویے تاں کئی پیر لوئی لاہ کے سواہرے ہو کے منجی تے ڈھاسنا لا کے بہ جاندے نیں۔

ہر صوُفی صافی نئیں ہوندا۔

معنے: صُوفی: جو اپنے دِل دے معاملات نُوں صِدق دے صابن نال دھو کے صاف کر لوے☆ صافی: صاف دِل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عام لوک جو صوفیاں دا لباس پائی پھر دے نیں اوہ سارے اپنے کردار ولوں صُوفی نئیں ہوندے۔ اوہناں وِچوں بوُہتیاں نے بس ویس ای وٹایا ہوندا اے۔

ہِکی فقیر آں دُوافقیر مندا لگدے۔

معنے : ہِکی :اِک ☆ آں :نُوں ☆ دُوا: دُوسرا ☆ مندا: بُرا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دُنیا دار فقیر اں دی گل کیتی گئی اے جو بگلی پا کے ہر ویلے دُنیا دے مال دوَلت نُوں اکٹھا کرن ٹُرے پھر دے نیں، اوہناں نُوں جے کوئی ہور اوسے کم لگ پوے تاں چنگا نئیں لگدا۔

یابابافرِ یدُ رنّاں ڈاڈھیاں، خصم مرِ ید.

معنے :ڈاڈھیاں :تگڑِ یاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ حضرت بابا فرِ یدؒ شکر گنج ہوراں نُوں یاد کردیاں آکھیا گیا اے پئی عوَرتاں ڈاڈھیاں ہوندِ یاں نیں اتے اپنے خاوندنُوں تھلّے لا کے ای چھڈ دِیاں نیں۔

یارھویں دا پتہ بارھویں نُوں لگدا اے.

معنے ؛یارھوِیں: چن دی گیارہ جدوں حضرت غوَث اُلاعظمؒ ہوراں دے ناں داختم دوایا جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی یارھوِیں تے لوک دُدھ دی کھیر پکا کے حضرت غوَث اُلاعظمؒ ہوراں دے ناں داختم تاں دوالیندے نیں پر اگلے دِن لسی دہیں کھان نُوں نئیں لبھدا۔

☆☆☆☆

جانور، پشُو، پنچھی، جنوَر، کیڑے

آپ بُلبُل ٹِیسی آلھنا۔

معنے :ٹِیسی: چوٹی ☆ آلھنا: گھوَنسلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کمزور ابندہ اُچے کم کرے گا تاں نقصان ای کرابھوے گا۔

آٹے دا دِیوا' اندر چُوہے تے باہر کاں نہ چھڈن۔

معنے :چھڈن: چھوڑن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے آٹے دادِیوا بنا کے اندر رکھیا جاوے گا تاں اوس نُوں چُوہے کھاجان گے پر جے باہر رکھیا گیا تاں کاں چُک کے لَے جاون گے۔

آکڑ دا کیوَں ایں' اخے ساہن جو ہویا' درکدا کیوَں ایں' اخے گئوُ دا جایا جو ہویا۔

معنے : ساہن: ویہلا ڈھگا ☆ دَرکدا: ڈردیاں پھوس کردا ہویا ☆ گئوُ: گاں ☆ جایا: جمیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اوہ ڈھگے جیہڑے اُکے ویہلے ہون اتے بس گانواں نویاں کرن لئی رکھے گئے ہون اوہ وجھ دوں تاں چنگے جاپدے نیں پر اوکھے ویلے پھوس ای کرن لگ پَیندے نیں۔

آنے دی گھوڑی نُوں پائیاں دانہ۔

معنے: آنہ: چار پَیسے ☆ پائیاں: چار چار سیر۔

معنے: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نااہل بندے نُوں اوسدے مقام توں چوکھا عِزت مان نئیں دینا چاہیدا نئیں تاں اوسدا دماغ خراب ہو جاندا اے۔

آنڈے کِتے، کُڑ کُڑ کِتے۔

معنے: آنڈے: انڈے ☆ کِتے: کہیں ☆ کُڑ کُڑ: آنڈا دین توں اگدوں ککڑی دا آنڈا دین لئی تھاں لبھن لئی آواز کڈھن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں دی نکھیدی کیتی گئی اے جو ہمدردی دیاں گلاں تاں کِسے ہور نال کردے رہندے نیں پر فائدہ کِسے ہور نُوں دے دیندے نیں۔

اُبھلی کُتی، انھے کُلّر جن دی اے۔

معنے: اُبھلی: چھیتی ☆ انھے: ناپینے ☆ کُلر: بچے ☆ جن دی: جم دی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کاہلی دا کوئی کم وی چنگا نئیں ہوندا۔ کاہلی کرن لگی کُتی دے کتُورے وی انھے ای ہوندے نیں۔

اپن دی کُتی، مُنڈیالے نُوں بھوَنکے۔

معنے: اپن: اپنی ☆ مُنڈیالے: اِک قِسم دا بھُونڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اپنے گھر وِچ کھلوتی کُتی ہر آوَن جان والے ول ویکھ کے بھوَنکدی رہندی اے۔ ایتھوں سِیداں پئی بھُونڈاں ول ویکھ کے وی بھوَنکدی رہندی اے۔

اپنی کُکڑی چنگی ہووے تاں پرائے گھر آنڈا کیوں دیوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے گھر دا ای کوئی جی شریکاں نُوں جا کے بھیت دسدا پھرے تاں پریشانی تاں بنے گی ای۔ اپنی کُکڑی جے کر کِسے دے گھر آنڈا دے آوے تاں اگلے دا تاں کوئی قصوُر نئیں گِنیا جاسکدا۔

اپنی کُکڑی حرامن نہ ہووے، دوئے دے گھار اٹڑہ نہ دیوے۔

معنے: حرامن: حرام کرن والی ☆ گھار: گھر ☆ اٹڑہ: آنڈہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے اپنے مال نُوں سانبھ سنبھال کے رکھیا جاوے تاں کدی نقصان نئیں ہوندا۔ اپنی کُکڑی چنگی ہووے تاں اوہ گواہنڈِیاں دے گھر کدی آنڈہ نئیں دیندی۔

اپنے گھر بلی وی شیر ہوندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اپنے گھر تاں کمزور بندہ وی بہادر ہوندا اے، سوادتاں آوَندا اے پئی باہر مَیدان وِچ جا کے کِتے نتر کے گھر آوے۔

اپنے وَچھے دے دند، آپ توں گِن نئیں

ہوندے۔

معنے: وچّھا: گھبروڈھگا☆ گن ہوون: گنیاں جاون۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی گھر دے ویہڑ کے دے دند گنن دی آپ نُوں تاں لوڑ ای نئیں پیندی' اوس دے تاں جمن دِن داای پتہ ہونداا ے۔

اُتے نئیں گُنڈا' ہاتھی پھرے لُنڈا۔

معنے: گُنڈا: مالکی دانشان☆ لُنڈا: بِناں پُوچھل توں۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں ہاتھی ورگے قیمتی جانوردا وی کوئی مالک سِر تے نہ ہووے تاں اوہ وی گلیاں وچ دھکے کھانداپھر دااے۔

اُتوں مینہ وُٹھا' تھلیوں بھیڈاں دا مُوتریا۔

معنے: وُٹھا: لتھا' شروع ہویا☆ تھلیوں: ہیٹھوں☆ مُوتریا: پیشاب کیتا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جدوں اُتوں مینہ لتّھا ہووے اتے تھلے بھیڈاں نے مُوتر کے گلیان بنائی ہووے تاں کھلون جوگی تھاں کتھوں لبھ سکدی اے۔

اُٹھ بھار نہ چائے' جٹ پرلُونُوں چک مارے۔

معنے: پرلُو: دُم☆ چک مارن: دندیاں وڈّن۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی جے اُوٹھ بھار نئیں چُکدا تاں جٹ اوسدی پُوچھل نُوں کیوں دندیاں وڈھن ڈھااے۔

اُٹھ تاں اُٹھ نئیں تاں ریت دی مُٹھ۔

معنے: اُٹھ: اوُٹھ' اوُنٹ☆ مُٹھ: مُٹھی۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کوئی کیڈے وڈھے سر یروالا کیوں نہ ہووے اوہ تندرُست ای ہووے تاں ای کم کرداا ے نئیں تاں اُوٹھ ورگا وڈھا جانوروی کِسے کم دا نئیں ہوندا۔

اُٹھ جاں وی بولے' جال دی بو کڈھے۔

معنے: اُٹھ: اُوٹھ☆ جاں: جدوں☆ جال: لاانا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی ہرکوئی اپنی عادت توں سنجانیا جانداا ے۔ اُوٹھ جدوں وی اڑاوے گااوس دے مُونہ چوں لانے دی بوای آوے گی۔

اُٹھ چالھیں' ٹوڈا پنجتالھیں۔

معنے: چالھیں: چالیس روپے☆ ٹوڈا: اُوٹھ دا بچہ☆ پنجتالھیں: پنتالیس۔

ویروا: جدوں ہنیر نگری پے جاوے تاں ہونداایہ وے پئی چنگی شے دامُل گھٹ پینداا ے اتے ماڑی شے دامُل ودھ پینداا ے۔

اُٹھ نی لوہیے بکریے' تیرا ساتھ گیاای دُور۔

معنے: لوہی بکری: بکری دی اِک قسم۔

ویروا: ایس اکھان وچ مت دِتی گئی اے پئی ویلے سِر سفر چھوہ دِتا جاوے تاں منزل تے چھیتی اپڑ جائیداا ے نئیں

تاں سنگ وِچھڑ جاندا اے۔

اٹھونہیاں دی قطار پئی وِیندی ہائی' جِسدی پِٹھ تے ہتھ رکھوا وہی سردار۔

معنے: اٹھوُنہاں: بچھو☆ وَیندی پئی ہائی: جاندی پئی سی☆ پِٹھ: پُشت۔

ویروا: دسیا گیا اے پئی اٹھوُنہیاں دی قطار وِچ سبھے ای سرداراں وانگ ڈنگ چُکی جاندے نیں۔ بد فِطرت بندیاں وِچوں فائدہ کِسے کولوں وی نئیں ہوسکدا۔

اج جمّی گِدڑی' کل اوہدا ویاہ۔

ویروا: ایہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں نہ ہوسکن والے کم بارے سُنیا جاوے پئی ہوجان والا اے۔

اُجڑی مسیت دا گالھڑ اِمام۔

معنے: گالھڑ: گلہری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عبادت دی تھاں عبادت کرن والیاں نال ای آباد رہندی اے۔ جے اوتھے کوئی عبادت کرن نہ جاوے تاں اوتھے جانوراں ای ڈیرا لانا ایں۔

اُجڑے باغاں دے گالھڑ پٹواری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو باغ اُجڑ جان اوتھے مُڑ گالھڑ ای ہر رُکھ تے ٹُچ ٹُچ کردے چڑھدے اُتردے رہندے نیں۔

اُجڑیاں اوہ جیہناں دے نیں ایہ' مناندیاں نیں پٹیاں' سِر پاندیاں نیں کھیہ۔

معنے: مناندیاں: منوا دیندیاں☆ پٹیاں: وال ☆ کھیہ: مِٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہناں زنانیاں دے خاوند کمائی کرن والے نہ ہون اوہ وچاریاں اُجڑ جاندِیاں نیں۔ اوہ اپنے وال منا کے سِر وِچ مِٹی پائی پھِر دِیاں نیں۔

اُڈ بھنبیری' ساون آیا۔

معنے: بھنبھیری: پتنگا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھنبھیری نوُں ساون دی اُڈیک کردیاں ساون آ گیا اے۔ اُڈیک اوڑک رنگ لے ای آوندی اے۔

اُڈیاں چڑیاں' سوُ ہرے گئیاں کُڑیاں' مُڑ قِسمت نال ای اکٹھیاں ہوندیاں نیں۔

معنے: اُڈیاں: اُڈ گئیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دھیاں نمانیاں اتے چڑیاں نوُں اِک جیہا آکھیا گیا اے جو اک واری اپنے ماپیاں دے گھروں چلیاں جان تاں مقدراں نال ای مُڑ کے اکٹھیاں ہوندِیاں نیں۔

اشنا ک چِڑی دا دھوانکھ وِچ آلھنا۔

معنے : اشناک: ہوشیار، چالاک، نفیس ☆چڑی: چڑیا ☆ دھوانکھ:اگ دی کالکھ☆ آلھنا: گھوٗنسلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بوہتے چالاک لوک وی بوہتی وار غلطیاں ای کر دے نیں۔چڑی بھانویں جنی مرضی ہوشیار چلاک ہووے پر اپنا آلھنا کِتے دھوں والی تھانویں ای بناندی اے۔

اِک باندر اُتوں ہلکا۔

معنے :ہلکا:باوَلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی باندر تاں پہلاں ای بدصِفت جانور اے اتے جے ایس نُوں ہلکاء وی کُد جاوے تاں مُڑ کول وسدیاں دا رب ای وارث اے۔

اِک بوٹی سوٗ کُتے۔

معنے :بوٹی: گوشت داٹوٹا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں اِک بوٹی ہووے اتے اوس نُوں کھان والے سوٗ کُتے اکٹھے ہو جان تاں اوہ لبھنی کیہنوں ایں۔

اِک اُڈ نا، دُوجا کھڑّ پا۔

معنے : اُڈ نا: اُڈن والا سپ دی اِک قِسم ☆ کھڑّ پا:سپ دی اِک قِسم جو ہبلی مار کے اگے ودھدا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ سپ دِیاں دو قسماں دسیاں گئیاں نیں پئی جے ایہ دووَیں اِک دُوجے دے وَیرپے جان تاں نقصان کیہدا ہووے گا۔مطلب بُرے بندے داواہ بُرے نال پَے جاوے تاں دُونہاں نُوں ماسہ فرق نئیں پَیندا۔

اِک بوٹی، سوٗ کُتے۔

معنے :بوٹی: گوشت داٹکرا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُوٹی تاں بس اِک اے پر اوسنوں کھوہن لئی سوٗ کُتے اکٹھے ہوئے پھِر دے نیں۔

اِک بیلے وِچ دو شیر نئیں رہ سکد ے۔

معنے :بیلا: جھاڑ، جنگل، دریا دی کدھی داوِیران علاقہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِک جنگل وِچ دو شیر نال نال نئیں رہ سکدے۔ جے رہن گے تاں ضرور لڑدے رہن گے۔

اِک پٹک لیائیں نہ، لَے آیوں تے پائیں نہ، پالیو ای تے دھوئیں نہ، دھولیو تے روئیں نہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ سنگڑے دے کیڑے بارے دسیا گیا اے پئی اوس توں بچ کے رہن ای چنگا ہوندا اے۔

اَک ٹِڈا اَک وِچ تے ڈھک ٹِڈا ڈھک وِچ راضی رہندا اے۔

معنے : اَک ٹِڈا: اَک دا کیڑا☆ ڈھک ٹِڈا: اندر دا کیڑا۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی ہر کیڑا اپنی اپنی خوراک کھاندا ای راضی رہندا اے۔ ہر نسل دا بندہ اپنی نسل دے بندے نال ای پھبدا اے۔

اِک جُوہ وِچ دوساہن نئیں رہ سکدے۔

معنے :جُوہ: علاقہ ☆ ساہن: اوہ سنڈھا جاں ڈھگا جو صِرف مجھاں گاواں نوِیاں کرن لئی رکھیا جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِک علاقے دے اندر جدوی دوساہن اکٹھے ہون گے تاں اوہ لڑن لگ پَین گے۔ انھاں زور اوہناں نُوں کِتے نہ کِتے بھِڑن ڈھاہی رکھدا اے۔

اِک چنا' ہیڑ کبوُتراں دی۔

معنے : چِنا: چھولیاں دا دانہ☆ ہیڑ: گروہ' ڈار۔

ویروا: ایہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں تھوڑی شَے نُوں کھان والے ڈھیر اکٹھے ہو جان۔

اِک سپ' دُوجا اُڈنا۔

معنے : اُڈنا: اُڈن والا

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِک تاں پہلوں ای سپ ہووے فیر اوہ اُڈنا وی ہووے مُڑ اوس کولوں بَچن ڈاڈھا اوَکھا ہوندا اے۔لوڑوں ودھ چالاک ہوشیار بندیاں لئی ورتدے نیں۔

اِک شیر دی ماری' سوَ گِدڑ کھاندے نیں۔

معنے : ماری: کیتا ہویا شکار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شیر شکار کردا اے اتے رج پُج کے اوتھوں ٹُر جاندا اے مگروں دُوجے جانور کھاندے رہندے نیں۔ایسراں ای کوئی ولی اللہ محنت کردا اے اگھوں گدّ یاں والے کمائی کردے رہندے نیں۔

اِک لبڑی مجھ' ساراوگ لبیڑ دی اے۔

معنے :لبڑی: چِکڑ نال اٹی ہوئی ☆لبیڑ دی: گندیاں کردی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِک بُرا بندہ ہور کئیاں نُوں اوس کم وِچ پھسالَیندا اے اِک مجھ جدوں چِکڑ وِچوں لبڑ کے نِکلدی اے تاں اوہ کولوں لنگھدی ہر شَے تے چھِٹاں پائی جاندی اے۔

اِک مجھ لبڑی' ستّاں نُوں لبیڑ دی اے۔

معنے : لبڑی: گارے نال گندی ہوئی ☆ لبیڑ دی: گندیاں کردی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُرے بندے نال ورتوں کریے تاں اوہ ہورناں نُوں وی اوسراں ای گندیاں کر دیندا اے۔

اِک مچھی سارے جل نُوں گندہ کردی اے۔

معنے :جل: پانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِک بُرا بندہ ہور کئیاں نُوں اپنے نال رلا کے کوراہے پا دیندا اے۔

اکھاڈی رہی' کجل کاں گھِن گیا۔

معنے ؛اڈی: کُھلھی ☆ کجل :سُرمہ☆ گھِن گیا: لَے گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مخوَل کیتا گیا اے

جو بے پرواہی وِچ ای اپنا سبھ کُجھ ازایاں کرا بہندے نیں۔

اگھا شیر دا' پچھّا گِدڑ دا۔

معنے: اگھا: اگلا پاسہ ☆ پچھا: پچھلا پاسہ' بعد داویہار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مخول کیتا گیا اے جو مِلن لگیاں تاں بڑیاں پھُونڈاں ماردے نیں پر اِکو دابے نال ڈردے نٹھ جاندے نیں۔

اگے سپ تاں پچھّے شیر۔

ویروا: ایس اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں بندہ ہر پاسیوں مُصیبت وِچ پھس جاوے اتے اوس نُوں کِسے پاسے وی جان بچان دی کوئی راہ نہ دِسدی ہووے۔

اِلّ منڈا لے گئی' جٹھیریاں دے ناں۔

معنے: اِلّ: چِیل ☆ مَنڈا: روٹی ☆ جٹھیریاں: جیٹھ دی اوَلاد۔

ویروا: ایسا کھان وِچ دسیا گیا اے پئی عام زنانیاں اپنے ای گھر والیاں تے دوس لان لگیاں ماسہ نئیں سوچدِیاں۔ جے روٹی نُوں اِلّ چُک کے لے جاوے تاں اوہ جیٹھ دی اوَلاد داناں لادیندیاں نیں۔

اِل دا نَنان وِیہا ٹوڈھر کاں۔

معنے: اِل: چِیل ☆ ننان وِیہا: ننان دا خاوند' نند دا خاوند ☆ ٹوڈھر کاں: وڈھا کاں' ایہ کاں ایس مَوجُودہ کاں دے وجُودتوں دُونے ہوندے سن پر نِکیاں ہوندیاں ویکھدے ساں ہُن کِدرے نئیں دِسدے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اَیویں ای ہر کِسے نال رِشتے داری بنا دھردے نیں ہالاں چِیل نال کاں دی برادری دی کِیہ سانجھ ہوسکدی اے۔

اِلاں کِس پرناہِیاں' کِس پنجرے پائے کاں۔

معنے: پرناہیاں: ویاہیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چِیلاں دے ویاہ کوَن کردا اے اتے کاں کدی وی کوئی پھڑ کے پنجرے نئیں پاندا۔ نہ ہوسکن والا کم کدی ہو نئیں سکدا۔

اِلاں دے آلھنیاں وِچ ماس کِتھوں۔

معنے: آلھنیاں: جمع آلھنے دی' گھوَنسلہ ☆ ماس: گوشت ☆ کِتھوں: کِتھے' کہاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نہ ہوسکن والے کم کدی ہو نئیں سکدے۔ اِل گوشت کھان والا جانور اے اوس دے گھوَنسلے وِچ ماس کِسراں مِل سکدا اے۔

اُلو دِنے نہ ویکھدا' سورج نُوں کیہ دوس۔

معنے: اُلو: اِک پرندہ ☆ دوس: اِلزام۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُلّو نوں تاں دِن ویلے دِسدا ای کُجھ نئیں پر ایس گلوں جے کوئی سورج نُوں دوس دین لگ پوے تاں اوہ مُورکھ اے۔

اُلو سدا اجاڑای بھال دا اے۔

معنے : اجاڑ: برباد تھاں ☆ بھالدا: تلاش کردا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چنگے بندیاں کولوں تاں کِسے چنگے کم دی آس ای لائی جاسکدی اے پر اُلّو تاں سدا اجاڑ ای لبھدا پھرے گا، جتھے اوہ کِسے ٹُنڈ مُنڈ رُکھ تے بہ کے ڈِبر ڈِبر ویکھدا رہوے۔

انھاں کُتا واء نُوں بھوَ نکے۔

معنے : انھاں: جیہنوں دِسدا نہ ہووے ☆ واء: ہوا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی انھے کُتے نُوں دِسدا تاں ہوندا کُجھ نئیں اوہ تیز وگدی ہوا پاروں آوَندی آواز وَلّے ای بھوَنکی جاندا اے۔

انھاں کُتا، سائیں نُوں بھوَ نکے۔

معنے : انھاں: نابینا ☆ سائیں: مالک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ کُتا وی کوئی اکھیاں والا ای رکھنا چاہیدا اے۔ انھاں کُتا تاں مالک تے غَیر وِچ وی فرق نئیں کر سکدا۔ توَ کر وی عقل والا ای چنگا ہوندا اے۔

انھاں کُکڑ، کھُڈے دا موہری۔

معنے : کھُڈا: کُکڑاں دی رہن تھاں ☆ موہری: اگل ہتھ، اگے لگن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی انھے کُکڑ لئی دِن ویلے وی رات ای ہوندی اے ایس لئی اوہ ہر ویلے اپنے کھُڈے ول جان لئی سبھناں توں اگے ہوندا اے

انھی بُلبُل، ٹیسی آلھنا۔

معنے : انھی: نابینا ☆ ٹیسی: چوٹی ☆ آلھنا: گھوَنسلہَ

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِک تاں بُلبُل ہے انھی اُتوں اوس ٹیسی اُتے آلھنا پا لیا تاں اوہ چھیتی ای مر جاوے گی۔

انھی بِلی، چوہیاں دی مُتھاجی۔

معنے : مُتھاجی: محتاجی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ صحت وند ای چنگا رہندا اے۔ جدوں وی سریر وِچ نقص پے جاوے مُڑ ماڑا کم وی نئیں ہو سکدا، بِلی لئی چوہا بوچن بڑا سوَکھا کم اے پر جے اوہ وی انھی ہو جاوے مُڑ کِسے کم دی نئیں رہ جاندی۔

انھی کُتی، جلیبیاں دی راکھی۔

معنے : راکھی: نگہبان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی انھی کُتی جیہنوں کُجھ دِسدا ای نئیں اوس نُوں جلیبیاں دی راکھی بٹھان نال اوہ کِنی کُو راکھی کر سکے گی۔

انھی کُکڑی خشخاش دا چوگا۔

معنے : انھی: اندھی ☆ کُکڑی: مُرغی ☆ چوگا: خوراک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پہلے لوکاں نُوں ہور مُصیبت وِچ نئیں پانا چاہیدا۔ اِک تاں کُکڑی انھی اے اتوں ایڈی باریک خوراک پئی اوس کولوں چُگی ای نہ جا

سکے۔

انھی مجھ گتاوا کھاوے۔

معنے : انھی: نابینا ☆ گتاوا: توڑی وِچ کھل جاں چوکھر رلایا ہویا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے انھاں وی ہو جاوے تاں اوہ کھان پین نُوں کدی نئیں بُھلھدا۔ جے مجھ دیاں اکھاں جاندیاں وی رہن تاں وی اوہ گتاوا کھا لَیندی اے۔

انھے کُتے‘ ہرناں دے شکاری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے وی اوّلے کم دا نتیجہ ٹھیک نئیں نِکلدا۔ انھے کُتیاں نُوں شکار تے لا دیئے تاں اوہناں شکار کیہ کرنا اے۔ بے کارکولوں کِسے کم دی آس دی کیہ لائی جاسکدی اے۔

اندر وڑاں تاں چُوہے کھان‘ باہر جاواں تاں کاں۔

معنے : وڑاں: داخل ہوواں۔

ویروا: ایہ اکھان اوہناں لوکاں بارے وے‘ جو من حرامی جُتاں ڈھیر‘ آپ تاں کُجھ کرن جوگے نئیں ہوندے اُتوں بہانے لالا ویلا ٹالدے رہندے نیں۔

اُوٹھ اپنے آپ نُوں تد سمجھدا اے جد بھار تھلھے آوے۔

معنے : تد: تب ☆ بھار: بوجھ ☆ تھلھے: بیٹھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُوٹھ تگڑا جانور ہون پاروں ماڑے موٹے کم دی پرواہ نئیں کرد پر جدوں چنگے بھار ہیٹھ دبیا جاوے تاں اوس نُوں اپنی اوقات چیتے آوندی اے۔

اُوٹھ اپنے موتر توں تِلک پوندا ہے۔

معنے :مُوتر: پیشاب ☆ تِلک پوندا: پھسل جاندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُوٹھ اوہ جانور اے جو گِلے موسم نُوں پسند نئیں کردا۔ ایس دے پَیر تھلے والے پاسیوں پدھر ہوندے نیں ایس لئی ایہ جھٹ پھسل جاندا اے۔

اُوٹھ اڑاندے ای ٹور لئی دے آ۔

معنے : اڑاندے: بلبلاندے ☆ ٹور لئی دا آ: سفرے پا لئی دے نیں۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی اُوٹھاں نُوں لدن لگیاں اوہناں دا اڑائی جان نئیں ویکھیا جاندا‘ اپنا ویلا کھوٹا کرن چنگا نئیں ہوندا۔

اُوٹھ اڑاندے ای لدھیندے ہن۔

معنے : اڑاندے: بولدے ہوئے ☆ لدھیندے: لدے جاندے ☆ ہن: ہَین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُوٹھ سامان لدن لگیاں وی بلبلاندا ای رہندا اے۔ کِسے کولوں وی کوئی کم

لَین لگیاں اوہ رَوّلا تاں پاندا ای اے پر کم وی ایسراں ای لیا جاسکدا اے۔

اُونٹھ بولدا ای نئیں' جے بولے تے مُونہوں زِیرہ ای کیردے۔

معنے: زِیرہ: باریک بھوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُوٹھ وس کر کے تاں گھٹ ای بولدا اے پر جے اوہ بول پوے تاں اوس دے مُونہ چوں کھاہدے ہوئے لانے دا بھوہ ای نِکل دا اے۔

اُوٹھ بھار نہ چاوے' جٹ پُوچھڑ نُوں چک مارے۔

معنے: چاوے: چُکے ☆ پُوچھڑ: پُوچھل' دُم ☆ چک مارے: دندیاں بھرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مخول کیتا گیا اے جو بیماری ویکھ کے اوس دا علاج نئیں کردے سگوں روگ ہور ہوندا اے اتے علاج ہور کردے پھر دے نیں۔

اُوٹھ بھانویں بُڈھا ہو جائے' مُوتنا نئیں آوَندا۔

معنے: بُڈھا: ضعِیف عُمر دا ☆ مُوتنا: پیشاب کرنا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اُوٹھ دے پیشاب کرن نُوں مخول کیتا گیا اے پئی اوہ بُڈھا ہو کے وی مُوترن دا ول نئیں سِکھ سکدا۔

اُوٹھ تے چڑھی لکڑ نال منگدی اے۔

معنے: لکڑ: سہارے لئی لکڑی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہناں نُوں رب ولّوں مال دوَلت لبھ جاوے اوہناں دے ناز نخرے وی ودھ جاندے نیں۔

اُوٹھ تے چڑھی نُوں کُتا کِویں وڈھ کھاسی۔

معنے: کِویں: کیسے ☆ وڈھ کھاسی: وڈھ لوے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ کِسے مُصیبت توں ہے ای دُور اے اوہ مُصیبت اوس تک کِویں اپڑ سکدی اے۔

اُوٹھ تے چڑھی ہوئی ایں' ہور ونج لے لا۔

معنے: ہور: اَور ☆ ونج: بانس ☆ لے لا: لے لے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ پہلاں ای اُوٹھ دی سواری کر رہیا اے اوس ہور اُچا ہونا ہووے تاں مُڑ بانس تے چڑھ کے ای ہو سکدا اے۔

اُوٹھ تے چڑھے بیٹھے نُوں دو دو دِسدے نیں۔

معنے: چڑھے بیٹھے: سوار ہوئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ کِسے اُچے مقام تے جا بہوے مُڑ اوس نُوں اِک اِک تھاں دو دو نظر آوَندے نیں اتے اوہ بندے نُوں بندہ نئیں سمجھدا۔

اُوٹھ توں ڈِھٹھی کچاوے اٹکی۔

معنے: ڈِھٹھی: ڈِگی' ڈھٹھی ☆ اٹکی: اڑ گئی' ٹِک گئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ اِک مُصیبت چوں نِکلیا اتے دوجی وِچ پھس گیا۔

اُوٹھ توں چھانی لاہیاں بھار ہوَلا نئیں تھِیندا۔

معنے: چھانی: آٹا چھانن والا سند☆ تھِیندا: ہوندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے اُوٹھ تے لدے بھار وِچوں چھانی لاہ وی لئی جاوے تاں اوسدا کیہڑا بھار ہوَلا ہو جاوے گا۔ کِسے بندے نُوں پئی مُصیبت وِچوں اوسدا تھوڑا جیہا بھار ونڈا وی لیا جاوے تاں کیہڑا فرق پَیندا اے۔

اوُٹھ جے کُٹ کے چھیڑیئے وت جوانہاں کھائے۔

معنے: وَت: فیر☆ چھیڑیے: چُگن لئی چھڈِیے☆ جوانہاں: اِک آپ مُہاری کنڈیالی بُوٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُوٹھ نُوں بھانویں مار کے ای چھڈ و پر فیر وی جوانہاں کھان توں نئیں رہ سکدا۔ ایہ اوسدی من بھانی کھاج اے۔

اُوٹھ، جواہاں، بکری، چوَتھا گڈِیان، ایہ چارے مِینہ نہ منگدے، بھانویں اُجڑ جائے جہان۔

معنے: جواہاں: اِک کنڈیالی بُوٹی☆ گڈِیان: گڈ واہن والا، ڈرایور☆ مِینہ: بارش۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُوٹھ اتے بکری دے پَیر پدھر ہون پاروں پانی وِچ تِلک پَیندے نیں ایس لئی ایہ کدی وی بارش دی دُعا نئیں کردے۔ ایسراں ای جواہاں بُوٹی وی اوڑ وِچ بوہتی مُحھر دی اتے گڈاں واہن والیاں دا کم وی چِکڑ وِچ رُک جاندا اے ایس لئی مِینہ نئیں منگدے۔

اوُٹھ، جوَین، بھکھڑا، چوَتھا گاڑیوان، چارے مِینہ نئیں منگدے، بھانویں اُجڑ جائے جہان۔

معنے: جوَین: اجوائن☆ بھکھڑا: اِک کنڈیالی بُوٹی☆ گاڑیوان: گڈ چلان والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُوٹھ، اجوائن، بھکھڑا اتے گاڑیوان کدی وی مِینہ نئیں منگدے۔ ایہ سُک پکے وِچ راضی رہندے نیں۔

اُوٹھ چالِھیں تے بوتا بتالِھیں۔

معنے: چالِھیں: چالِھیاں روپیاں دا☆ بوتا: اوٹھ دا بچہ☆ بتالِھیں: بتالیاں دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہ عجیب گل ہوندی اے پئی پُورا جوان جانور تاں چالِھی روپئے دا ہووے پر اوسدا بچہ اوس نالوں مہنگا وِکے۔ مطلب چنگی شے سستی ہووے اتے نکمی شے مہنگی ہووے۔

اُوٹھ چڑھائی بھلی جاں لہائی، اخے ہر دو لعنت۔

معنے: چڑھائی: اُچے پاسے جان☆ لہائی: اُترن والا

پاسہ☆ ہردو: دُونہاں تے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے نے اُوٹھ نُوں پُچھیا پئی اُچا چڑھن سوَکھا اے جاں نِویں پاسے جان' اوس نے آکھیا پئی دوویں کم ای اوَکھے نیں۔ زِندگی دا کوئی کم وی ایڈا سوَکھا نئیں۔

اُوٹھ چنگا مال' کھٹے سونا' کھاوے جھاڑ۔

معنے: اُوٹھ: اونٹ ☆ کھٹے: کمائے ☆ جھاڑ: جھاڑیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوُٹھ دی صِفت ایہ دس کے کیتی گئی اے پئی ایہ جھاڑیاں دے پتر کھا کے گذارا کرلیندا اے پر کم کاج اینا کردا اے پئی ایس دا مالک تھوڑے دِناں وِچ ای امِیر ہو جاندا اے۔

اُوٹھ خالی وی اڑاوے اتے لدھیاوی۔

معنے: اڑاوے: بلبلاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بلبلانا اُوٹھ دی عادت دا حِصہ اے اوہ بھانویں بھار تھلّے ہووے جاں ویہلا اوس نے اوہ کم کرنا ای ہوندا اے۔ کوئی وی بندہ اپنی عادت توں باز نئیں رہ سکدا۔

اُوٹھ دا اُوٹھ اے' پر عقل نیڑیوں دی نئیں لنگھی۔

معنے: اُوٹھ دا اُوٹھ: چوکھا جوان ☆ نیڑیوں: نزدِیک توں۔

ویروا: ایس اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں کوئی جوان تاں اُوٹھ ورگا ہو گیا ہووے اتے عقل ولوں اُکھا پَیدل ہووے۔

اُوٹھ دا پد اُچا جاوے۔

معنے: پد: بُری ہوا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے وی با اختیار بندے دا چمچہ کڑچھا بڑا خطرناک ہوندا اے۔ اوہ اَیویں ای آکڑ آکڑ پھِری جاندا اے۔

اُوٹھ دا پد نہ زِیویں نہ اسمان۔

معنے: زِیویں: زمین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ وی دسیا گیا اے پئی تگڑے لوکاں دے چیلے چانٹے اَیویں اِی ہواواں وِچ اُڈدے پھِردے نیں پئی اوہناں نُوں کوَن پُچھن والا اے۔

اُوٹھ دا لاڈ' کچاوا ٹُٹے / اُوٹھ دا لاڈ' کچاوا توڑے۔

معنے: لاڈ: پیار☆ کچاوہ: اُوٹھ اُتے بَیٹھن لئی بنائی گئی تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی وڈھیاں کماں وِچ جے نقصان وی ہون تاں وڈھے ای ہوندے نیں۔ اُوٹھ جے ماڑا جیہا مُونہ وی مارے گا تاں کچاوہ پرانہ وگاہ سُٹے گا۔

اُوٹھ دا مُونہ کیہ جانے بھری کِدھر اُٹھے۔

معنے: بھری: گٹھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُوٹھ دے جسم دی بنتر ای اِنج دی بنی ہوندی اے پئی اوس نُوں پتہ ای نئیں لگدا

پئی اوس تے کِیہ کُجھ لدیا جا رہیا اے۔

اُوٹھ دامُو نہ کیہہ جانیے' کِدھر اُٹھے۔

معنے: کیہہ جانے: کیہہ پتہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تگڑے بندے دا کوئی پتہ نئیں ہوندا پئی اوہ کیہدے ول دھیان کر کے اوس دا نقصان کر چھڈے۔

اُوٹھ دی پکڑ' تے رن دے مکر کولوں رب ای بچائے۔

معنے: مکر: فریب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اوُٹھ جدوں کسے نُوں پھڑ لوے مُڑ اوسدا کُجھ نئیں چھڈدا ایسراں زنانیاں دے مکر بڑے ای مارُو ہوندے نیں۔

اُوٹھ دے ڈِڈھ وِچ مینگناں کوُن بناندا اے۔

معنے: ڈِڈھ: پیٹ☆ مینگناں: اوس دے فُضلے دی گول شکل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ربی قُدرت دی گل کیتی گئی اے پئی اوہ مالک ہر کم دے کرن اُتے قادر اے۔ اوہ اوٹھ ورگے وڈھے پشُو دے پیٹ وِچ وی اوس دے فُضلے دیاں گول مینگناں بنا دیندا اے۔

اُوٹھ دے گل ٹلّی' کھوتے دے گل ہیرا۔

معنے: ٹلّی: گھنٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی وصفاں والے لوک تاں ہر پاسے دھکے کھاندے پھِردے نیں پر بد وصف اتے کمینے لوکاں دی اوہنا دِیاں چترائیاں پاروں ہر تھاں عِزت اے۔

اُوٹھ عرب نُوں ای بَجھدا اے۔

معنے: بَجھدا: نٹھدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر شَے نُوں اپنی جمن بھوں ای چنگی لگدی اے۔ اُوٹھ دامُڈھ وی عرب دی دھرتی دا اے ایس لئی لہندے ول مُونہ کر کے نٹھ پَین اوسدی فِطرت دا حِصہ اے۔

اُوٹھ نہ پدیا' جے پدیا تاں پھُس۔

معنے: پدیا: ہوا خارج کیتی ☆ پھُس: ہوا نِکلن دی واج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اوُٹھ ہائیں مائیں تاں ہوا خارج نئیں کردا جے کرے وی تاں بس ماڑی جیہی پھُس دی آواز آوَندی اے۔

اُوٹھ نہ کُدے' بورے کُدے۔

معنے: کُدے: کُودے' ابھڑے ☆ بورے: تھَیلے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُوٹھ تاں لدھن ویلے کُد دے ای رہندے نیں پر جدوں اوٹھاں اُتے لدھیا سامان کُدن لگ پوے تاں گل دی سمجھ نئیں آوَندی۔ غُصہ کرن والا تاں کرے نہ اتے کوئی ہور کرن لگ پوے تاں آکھدے نیں۔

اُوٹھ وڈھا تاں تھِیندا گیا پر مُوترن نہ سِکھیا/ اُوٹھ بُڈھا ہوگیا' پر مُوترن داچج نہ آیا۔

معنے : تھِیندا: ہوندا☆ مُوترن: پیشاب کرن☆ چج: طریقہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُوٹھ بھانویں بڑا ای وڈھا جانور ہوندا اے پر اوس نُوں پیشاب کرن داول نئیں آؤندا۔ بندے نُوں عُمر دے نال جیُن دے ادب آداب وی سِکھنے ضروری ہوندے نیں۔

اُوٹھا' اُوٹھا کِسے دا ہو کے چر۔

معنے : کِسے دا ہو کے: کِسے نُوں مالک مَن کے☆ چر: چُگ' زِندہ رہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ بندے نُوں مت دِتی گئی اے پئی اوسنوں کِسے نہ کِسے دردا مُرید ہو کے ای زِندگی گذارنی چاہیدی اے بے مُرشدے دی کوئی حثیت نئیں ہوندی۔

اُوٹھاں نُوں فِرشتے کرن سلام۔

ویروا: ایس اکھان وِچ لمّے قد دے لوکاں نُوں جُگت کیتی گئی اے پئی اوہناں نُوں اوہناں دِیاں بیوقوفِیاں تے فرشتے وی سلاماں کردے نیں۔

اُوٹھاں لئی کِس چھپر پائے نیں/ اُوٹھاں نُوں کِس چھپّر چھائے۔

معنے : چھپّر: آپ بنائی چھاں والی تھاں'چھوَرا☆ چھائے: پائے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُوٹھ ایڈا وڈھا جانور ہوندا اے پئی اوسدے دے سِر لُکاء لئی کدی وی کِسے نے کوئی چھاں والی تھاں نئیں بنائی۔

اُوٹھاں' مرداں' گھوڑیاں' تِناں کم اوّلے۔

معنے :تِناں: تینوں☆ کم اوّلے: مُشکل کم' عجیب کم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تگڑے بندیاں نُوں کم وی تگڑے ای پَیندے نیں اتے اوہناں کماں نُوں کر وی بس اوہ ای سکدے اے نیں ہاری ساری دا کم نئیں ہوندا۔

اُوٹھاں نُوں بیگار وِچ پھڑن لئی' لُومبڑی نٹھی پھرے۔

معنے : بیگار: وگار☆ نٹھی: دوَڑی پھرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں مُورکھاں نُوں مخول کیتا گیا اے جو اپنے توں وڈھی حثیت دے لوکاں نُوں پھسان لئی چالاں چلدے پھردے نیں حالاں ایہ کم اوہناں دی وِتوں باہرا ہوندا اے۔

اُوٹھاں والے رات نُوں' بلداں والے ادھی رات' کھوتیاں والے دَھمی ویلے' رلے اِکو ساتھ۔

معنے: بلداں والے: ڈھگیاں والے☆ دھمی ویلے:

سویرے سویرے☆رلے:مِل گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اوٹھاں والے رات ویلے پَینڈا اچھوہندے نیں، واہی وان ادھی راتیں ہرنالیاں کرکے پَیلیاں ول ٹُر پَیندے نیں، اتے کھوتیاں والے اپنا سامان لدھ لے سویرے سویرے نِکلدے نیں پر فیر سارے رل جاندے نیں۔

اُوٹھاں والے سدا دِیوالے، مئیناں والے ادھے
بھیڈاں والے سدا سوکھالے جنہاں گئے
روپئے لدھے۔

معنے: دیوالے: دِیوالیے، چِٹے بھُکھے☆مئیناں والے: مجھاں والے☆سوکھالے: سَوکھے☆لدھے: لبھے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں ڈنگر وَچھے دا ونج بپار کرن والیاں بارے دسیا گیا اے پئی اُوٹھ پالن والے لوک ہمیشہ بھُکھے ای مردے نیں۔ پر مَجھاں دا بپار کرن والے ادھے کُو بچ جاندے نیں۔ بھیڈاں دا ونج کرن والے سدا سُکھی رہندے نیں۔ بھیڈاں بوہتے بچے دیندیاں نیں ایس پاروں اوہناں مرے پَیسے وی تر جاندے نیں۔

اُوٹھاں والے سدا قرضائی، بھانویں رہن لدھے
بھیڈاں والے سدا سُکھالے، بھانویں مر جان
سبھے۔

معنے: قرضائی: قرض تھلّے دبے☆بھانویں: خواہ۔

ویروا: ایس کم وِچ دسیا گیا اے پئی اُوٹھاں دا کاروبار بھانویں بَھر چلدا ہووے پر فیر وی اوہناں دے مالک قرض تھلّے ای دَبے رہندے نیں پر بھیڈاں چارن والیاں دی بھیڈاں مروی جان تاں وی اوہناں دا کوئی خاص نقصان نئیں ہوندا ایس لئی پئی بھیڈاں پالن نفعے والا ونج اے۔

اوُٹھاں والیاں نال یاری لا کے بُوہے اُچے رکھنے
پَیندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُوٹھاں دا قد کاٹھ چوکھا ہوندا اے ایس لئی اوٹھاں والیاں نال یاری لا کے اوہناں دے اوٹھاں نُوں اندر واڑن لئی بُوہے اُچے رکھنے چاہیدے نیں، تگڑیاں نال یاری لا کے اپنا پلہ وی بھارا ہونا چاہیدا اے۔

اُوٹھیں پھُر نہ آوے، بوریاں نُوں لتاں مارے۔

معنے: پھُر نہ آوے: پورا نہ آوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی غُصہ تاں کِسے ہور تے ہونا اتے کڈھنا کِسے ہور اُتے۔

اوہ ہورای مکھِیاں، جیہناں دا ہگیا جہان کھاندا۔

معنے: ہورای: اوَرہی☆ہگیا: فُضلہ☆جہان: دُنیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اوہ مکھیاں ہورای نیں جیہناندا فُضلہ وی لوک کھان لئی تیار ہوجاندے نیں۔ جگ اندر اوہ لوک گھٹ ای نیں جیہناں دی راکھی لئی

لوک مرن مارن لئی تیار ہو جاندے نیں۔

اوہو بُوری کھوتی' اوہو رام دیال۔

معنے :بُوری کھوتی:بھُو سلے رنگ دی گدھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ لکھ پھوُ نڈاں مار مار کے لوکاں نُوں دھوکھہ دے لوے پر اوڑک اوس دی اصلیت ظاہر ہوای جاندی اے۔

ایہ گھوڑا تے ایہ مَیدان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے نُوں ازمان لئی اوس دا کم ای شرط اے۔ گھوڑا مَیدان وِچ نکلے گا تاں اوس دے مند چنگ دا اوسے ویلے نتارا ہو جاوے گا۔

باز کُوں ڈھاء لگے تاں چڑیاں وی وٹے مریندیاں ہن۔

معنے : ڈھاء لگے: اوَکھا ویلا آ جاوے ☆ مریندِیاں ہن: ماردِیاں نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تگڑے لوکاں تے جے کدی ماڑا ویلا آ جاوے تاں ہینے اتے کمینے لوک وی اوہناں نُوں چا گھِیاں کرن لگ پَیندے نیں۔

بازاں نُوں گھاہ' تے چِڑیاں نُوں ماس۔

معنے : گھاہ: گھاس ☆ ماس: گوشت:

ویروا: ایس اکھان وِچ اوس ماحوَل دی نِندیا کیتی گئی اے جیہدے وِچ بندے دی قدر اوس دے معیار مُوجب نہ کیتی جاندی ہووے۔

بازِیں دے اگے مرغابیاں کیا پرمریسن۔

معنے :بازِیں: بازاں ☆ پرمریسن: پار مارن گیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تگڑے بندے اگے ماڑا کِنا کُو ابھاسر کے گل کر سکے گا۔ بازاں سامنے چِڑی دی کُسکن دی کیہ مجال اے۔

باکدی کیوُں ایں' کوہن گھِدی وَیندے نی' کوئی پڑھن تاں نئیں گھِدی وِیندے۔

معنے : باکدی: مَیں مَیں کردی بکری ☆ کوہن: حلال کرن ☆ گھِدی وَیندے:لئی جاندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں مُورکھاں دی مت نُوں مخوَل کیتا گیا اے جو زِندگی مُک جان نُوں پڑھای نالوں سوَکھا کم جان دے نیں۔

باکرے اِجڑ دا آجڑی' گھوڑے چڑھیا' بھیڈ اِجڑ دا آجڑی مُنڈا ٹُنڈا۔

معنے :باکرا اِجڑ: بکریاں دا گلّہ ☆ آجڑی:اجالی' اِجڑ چارن والا ☆ گھوڑے چڑھیا: آرام سُکھ وِچ ☆ بھیڈ اِجڑ: بھیڈاں دا اِجڑ ☆ مُنڈ اٹُنڈا: گھبرو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بکریاں چارن اڈا اوَکھا نئیں ہوندا بھانویں آجڑی گھوڑی تے بہ کے وی اوہناں نُوں چار سکدا اے پر بھیڈاں دا چارن بڑا اوَکھا کم

ایں اتے اوہناں نُوں چارن لئی ہمتیلا بندہ چاہیدا اے۔

باندر دی بلا گھوڑے دے سِر۔

معنے: باندر: بندر۔

ویروا: ایہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں گُناہ تاں کِسے ہور نے کیتا ہووے پر اوسدی سزا کِسے ہور نُوں سُنا دِتی جاوے۔

باندر دے گل موتیاں دا ہار۔

معنے: گل: گلے وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی کمذات نُوں اُچے مرتبے تے بٹھایا جاوے گا تاں اوہ نقصان ای کرے گا۔

باندر ڈنڈے دے زور تے نَچدا اے۔

معنے: ڈنڈا: ڈانڈا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بدفطرت لوک بس چھِتر نال ای قابُو رہندے نیں نہیں تاں اوہ نقصان دیندے نیں۔

باندر کیہ جانے' ادرک دا بھاء۔

معنے: بھاء: بھاؤ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی باندر کولوں ادرک دا بھاء پچھن لگ پوے تاں لوک اوس نُوں مُورکھ ای جانن گے۔

باندر نُوں ادرک دا اچار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چھوٹے معیار دے لوکاں دا وڈھے لوکاں وانگ آدر بھاء کرلیا جاوے تاں اوہ ٹُٹے چھِتر وانگ ودھدے ای لگے جاندے نیں۔

باندر نُوں سُنڈھ دی گٹھّی لبھی' اوہ پنساری بن بَیٹھا۔

معنے: سُنڈھ: سُکا ہویا ادرک ☆ پنساری: حکیم رگری کرن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے اجانو دے ہتھ کوئی نُسخہ آ جاوے تاں اوہ حکیم بن بہندا اے پر ایسراں اوہ کوئی وڈھا نقصان وی کرسکدا اے۔

باندری دی بلا' گھوڑے دے سِر۔

ویروا: جدوں بھیڑا کم کِسے ہور کیتا ہووے اتے پَے کِسے ہور دے گل جاوے تاں ایہ اکھان بولدے نیں۔

باندراں نوں بنات دیاں ٹوپیاں۔

معنے: بنات: کپڑے دی اِک قِسم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عِزت وی بس اِنساناں دی ای کرنی چاہیدی اے جے باندراں تے سِراں تے کپڑے دیاں ٹوپیاں پوا دِتیاں جان گیاں تاں اوہ اِنسان نہیں بن جان گے۔

باندراں نال یاری' جگ دی خواری۔

معنے: خواری: پریشانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُرے بندے نال دوستی لا کے بندہ گھاٹے وِچ ای رہنداا ے۔

باندراں نُوں پُھلیاں پا کے پُھلا لئی دا اے۔

معنے: پُھلیاں: جمع پُھلی دی، پُھلڑیاں ☆ پُھلا لئی دا: ہوا دے لَین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی ہوچھے لوکاں نُوں ذرا کُو ہوا دِتی جاوے تاں اوہ اپنے جامے وِچ نئیں میوندے۔ مُڑ اوہناں کولوں جو مرضی کم کرائو۔

باندراں نُوں چھِیٹ دِیاں سُتھناں۔

معنے: چھِیٹ: چھِینٹ، اِک چنگا کپڑا ☆ سُتھناں: جمع سُتھن دی، شلوار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کم ظرف لوکاں دی حدوں دوھ کیتی گئی عزت وی نقصان دیندی اے۔

باندراں والی بھوئیں نہ واہیے، بھاویں وگدا ہووے پانی، اوس پِنڈ دے ہڈ نہ وسیے، جتھے عوُرت ہووے مقدمانی۔

معنے: بھوئیں: زمین ☆ واہیے: کاشت کریئے ☆ ہڈ وسن: واس کرن، رہایش کرن ☆ مقدمانی: نمبرداری، مالکہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی جیہڑی دھرتی وِچ باندراں دا واس ہووے اوتھے بھانویں کھُلھا پانی وی ہووے مُڑ وی اوتھے نئیں رہنا چاہیدا ایس لئی باندر فصل اجاڑ دیندے نیں، ایسراں اوس پِنڈ وِچ نئیں وسنا چاہیدا جتھے پِنڈ دی حاکم عوُرت ہووے۔

باندری دے پَیر سڑن لگے تاں اوس بچے ہیٹھ پا لئے سن۔

معنے: باندری: بندریا ☆ سڑن: جلن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مُصیبت ویلے ہر کوئی اپنی جان بچان دی ای کردا اپنے بچیاں تیک دی وی پرواہ نئیں کردا۔

بٹیرے نئیں لڑدے، استاداں دے ہتھ لڑدِن۔

معنے: لڑدِن: لڑدے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بٹیرے نُوں لڑان لئی اوس دے اُستاد دی اُستادی ای کم آوندی اے۔ نئیں تاں اوس وچارے نے کیہ لڑنا ہونداا ے۔

نِچھّو دا دم یاد نئیں، سپ دی کھُڈ وِچ ہتھ۔

معنے: دم: دُعا درود جیہدے نال کٹن دے اثر نُوں مُکایا جاندا اے ☆ کھُڈ: بل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو عام کم تاں جان دے نئیں ہوندے پر اوہ وڈے وڈے کماں نُوں ہتھ پائی پھِردے نیں۔

نِچھوُ داڈنگیا رووے، سپ داڈنگیا سووے۔

معنے: ڈنگیا: کٹیا ہویا ☆ سووے: سنویں، سوئے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی جیہنوں بچھو جاں اٹھوٗنہاں ڈنگ ماردیندا اے اوس نوٗ درددیاں تراٹاں چوکھیاں پَیندیاں اتے ایس پاروں اوہ روندا اے پر جیہنوں سپ ڈنگ ماردا اے اوسنوں نیندر دی گھوٗکی چڑھ جاندی اے۔

بدنیتاں دے گھوڑے پُڑدے نیں، نیتاں والیاں دے نئیں پُڑدے۔

معنے: پُڑدے: تربکدے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ سدا نیت دا کھٹیا ای کھاندا اے۔ جے نیت ٹھیک ہووے تاں چڑھن لگیاں کدی گھوڑا تربک دا نئیں پر بدنیتی لوکاں نال ایہہ ہوکے ای رہندا اے۔

بُدھوٗ کِیہ کرے، جے بھیڈوٗ نہ لڑے۔

معنے: بُدھوٗ: بیوقوف ☆ بھیڈوٗ: بھیڈ دا لیلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کر بندے دا پالیا بھیڈوٗ ای نہ لڑے تاں اوس دا مالک وچارہ کِیہ کرلوے گا۔

بدھے راس نہ آوندے، چھیڑیں چگن جیہڑے۔

معنے: بَدّھے: کِلّے نال رسہ پا کے باندھے گئے ☆ راس: سُدھ ☆ چھیڑیں: کھلھے، باہر کھیتاں وِچ ☆ چگن: چردے رہن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے جیہڑے ڈنگر کھلھے وگاں وِچ باہر چرن دے عادی ہو جان اوہناں نوٗں بنھ کے پٹھے پان لگیے تاں اوہ تنگ کردے نیں۔ آوارہ پھرن والیاں نوٗں گھر بہہ کے کھان اوکھا ہو جاندا اے۔

بدھے گاں، خصماں داناں۔

معنے: بدھے: وڈھے، کٹے ☆ خصماں: مالکاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کسے دا کوئی ڈنگر کِسے دا نقصان کردا اے تاں ناں بدوٗ تاں مالک داناں ای ہونا ایں۔

بُڈھا چم چمیاراں جوگا۔

معنے: بُڈھا چم: وڈھیری عُمر دا ڈنگر ☆ چمیار: چمڑا رنگن والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں ڈنگر کِسے کم دا نہ رہ جاوے تاں لوک اوس نوٗں کوسی والیاں دے ہتھ ویچ دیندے نیں۔

بُڈھی بھیڈ، شاگرد جُلاہ، نفع نئیں ایس مالوں۔

معنے: بھیڈ: بھیڑ ☆ مالوں: مال توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھیڈ جدوں بُڈھی ہو جاوے تاں نِری کھنگن جوگی رہ جاندی اے، نہ تاں اوس دا گوشت گل دا اتے نہ ای دُدھ دین جوگی رہ جاندی اے ایسراں جے جولاہ نوٗں شاگرد پالیا جاوے تاں اوہ وی کِسے گھڑے دا ڈھکن نئیں ہوندا۔

بُڈھی گاں بچھیاں داسنگ۔

معنے: بچھیاں: وچھیاں ☆ سنگ: ساتھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُڈھی ہو کے گاں وچھیاں دے نال نال اَیویں ای ٹُری پھِر دی اے پئی لوکاں نُوں لگے پئی ہالی جوان ای اے۔ادھکڑ زنانی مُنڈیاں وِچ بہندی پھِرے تاں بولدے نیں۔

بُڈھی گھوڑی، لال لگام۔

معنے: بُڈھی: وڈھیری عُمر دی ☆ لال: سُرخ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مخول کیتا گیا اے جو بُڈھے وارے اپنے آپ نُوں بنا سوار کے رکھدے نیں۔

بُڈھی گھوڑی، بُڈھی مئیں، پرے رہوِیں کول نہ بئیں۔

معنے: مئیں: مجھ ☆ بئیں: بَیٹھِیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی وڈھیری عُمر دی گھوڑی چڑھن دے قابل نئیں رہندی اوس اے گوڈے آپو وِچ پئے بھِڑدے نیں ایسراں بُڈھی مجھ چُنگن جوگی نئیں رہ جاندی ایس لئی ایہناں دُونہ توں دور رہن ای چنگا۔

بُڈھی مجھ، پرانا گڈا، کدی نہ لئیں، سُور دیا ہڈا۔

معنے: گڈا: گڈ، گڑ بَیل ☆ لئیں: لینا ☆ سُور دیا ہڈا: سُور دی ہڈی والیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی زیادہ عُمر دی مجھ نئیں لَینی چاہیدی ایسراں ای پرانی گڈوی چلان اوکھی ہوندی اے۔ بھانویں تیری ہڈی سُور جنی سخت کیوں نہ ہووے فیروی توں ایہ دوویں کم نہ کرِیں۔

بُڈھی مجھ دُدھ شکر دا گھولنا، بُڈھے دی رنّ، گل دا ڈھولنا۔

معنے: گل دا ڈھولنا: گلے دا زیور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زیادہ عُمر دی مجھ کولوں دُدھ لَین ایڈا ای اوکھا اے جِویں شکر دُدھ وِچ گھولن اوکھا کم اے۔ اتے بُڈھے بندے دی جوان زنانی ہووے تے اوس نُوں اوس زنانی دے نازنخرے بڑے جرنے پَیندے نیں۔

بُڈھی ہوئی رنگاں نُوں، پُوچھل مارے ٹنگاں نُوں۔

معنے: ٹنگاں: لتّاں ☆ پُوچھل: دُم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مجھ بُڈھی ہو کے وی اپنیاں لتاں نُوں پُوچھل مار مار کے اپنے آپ نُوں جوان ظاہر کردی اے۔ اوس زنانی بارے دسیا گیا اے جو بُڈھی عُمرے وی جوانی دے شوق پُورے کرن دی رِیجھوان ہووے۔

بُڈھے ڈھگیاں دی واہی، اُگے دبھ تے کاہی۔

معنے: بُڈھے ڈھگے: زیادہ عُمر دے بَیل ☆ دبھ: زمین وِچ

خودروُ اُگن والی بُوٹی ☆ کاہی:

دریاواں کنڈھے ہون والی آپ مُہاری بُوٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی واہی جوتی کرن لئی وی جوان ڈھگے ای کم دیندے نیں جے ماڑے جاں بُڈھے ڈھگیاں نال واہی کیتی جاوے گی تاں اوہ ڈُونگھی ہل کھچ نئیں سکن گے اتے زمین ہوَلی ہوَلی رکڑ ہو جاوے گی۔

بر دی چری کِلّے تے نہ کھڑی۔

معنے: بر: جنگل ☆ چری: چگّی ☆ کِلّے: کھونٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو ڈنگر جنگلیں چُگن گِجھ جاوے اوہ کِلّے بنھیاں گھٹ ای پٹّھے کھاندا اے۔ بُوہے بُوہے بھوَن والی زنانی اِک گھر دی بن کے گھٹ ای گذارہ کرسکدی اے۔

بڑھکاں کیوں ماردا ایں، ساہن جو ہویا، موک کیوں ماردا ایں، گئو داجایا جو ہویا۔

معنے: بڑھکاں: ڈھگے دا بولن ☆ ساہن: گائیاں مجھاں وِچ اوہناں نُوں نویں دُدھ کرن لئی چھڈیا گیا سنڈھا جاں ڈھگا ☆ مُوک: مُوتر، پیشاب ☆ گئو داجایا: گاں داجمیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ڈھگا جِتاں مرضی بہادر ہو جاوے پر اوہ سنڈھے ورگا اڑب اتے ضِد خور نئیں ہوسکدا، ایہ ذرا گو اوکھت ویکھ کے مُوترن لگ پَیندا اے۔

بُسّے اُٹھ پلان نئیں چیندے۔

معنے: بُسّے: رُسے ☆ اُٹھ: اُوٹھ ☆ پلان: پلانا ☆ چیندے: چُکدے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ناراض ہویا اُوٹھ پلانا نئیں چُکدا۔ ناراض گھبرو کم نئیں کردا۔

بکرا جانوں گیا، کھان والے نُوں سواد نہ آیا۔

معنے: جانوں: جان توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بکرا وچارہ گُس کے اپنی جان گوا بہندا اے پر کھان والا نخرے پیا کردا اے پئی اوس نُوں سواد نئیں آیا۔

بکرا رووے جِندڑ آں، قصائی رووے ہِندڑ آں۔

معنے: جِندڑ آں: زِندگی نُوں ☆ ہِندڑو: اچھائی، بندیائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بکرے نُوں اپنی جان جاندی ویکھ کے اوس دا رون آ ؤندا اے پر قصائی نُوں ایس گل دا فِکر پیا ہوندا اے پئی ایس دا گوشت چنگا نِکل آوے۔

بکری اپنے پیریں آپ ٹنگیندی اے۔

معنے: ٹنگیندی: ٹنگی جاندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بکری دا گوشت کرن لگیاں اوسنوں پیراں والے پاسیوں ای کِسے اُچی ٹھُوہنی نال ٹنگ لیا جاندا اے۔ بندہ اپنیاں کرتُوتاں پاروں آپے

ای پھڑیا جاندا اے۔

بکری بھی بَیٹھدی اے تے کھُر مار کے بَیٹھدی اے۔

معنے: کھُر :پَیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر جی نُوں صفائی دا خیال رکھنا چاہیدا اے، بکری وی بَیٹھن لگیاں بھوئیں تے پَیر مار کے صفائی کرلَیندی اے۔

بکری پھکڑی، گاں جنجال، جے دُدھ پیوناں لوڑیں تاں مَیہنوں پال۔

معنے :پھکڑی :اِلزام☆ جنجال :مُصیبت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کِسے دُدھ پِین دی آس نال بکری رکھی ہوئی اے تاں اوہ تاں نِرا اِلزام ای اے، گاں دی وی سانبھ اوکھی ہوندی اے اتے دُدھ پِین لئی چھِتراں وی کھانیاں پَیندیاں نیں پر جے دُدھ پِین دی آس ہووے تاں مَجھ پالنی ای چنگا کم اے۔

بکری تے لکڑی قیامت تیک نئیں مُکنی۔

معنے :مُکنی :ختم ہونی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بکری اتے لکڑی رب سوہنے دیاں اجیہاں سوغاتاں نیں جو زِندگی لئی بڑیاں ضروری نیں اتے ایہ اللہ دی حِکمت نال قیامت توڑی بندے داناں نال رہن گیاں۔

بکری رووے جِندگوں، قصائی منگے مینجھ۔

معنے :جِندگوں :زِندگی نُوں☆ مینجھ :چربی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بکری نُوں اپنی جان دی پئی ہوندی اے پر قصائی اوس دی چربی دا حساب لاندا پھِردا اے پئی پَیسے چنگے وٹ لواں۔

بکری سِنگ لوانے گئی، کن وی کپا آئی۔

معنے :سِنگ لوانے :سینگ لگوان☆ کپا :کٹوا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں کوئی کم کران جاوے، اتے اوس دا اوہ کم تاں ہووے نہ اُلٹا اوس دا نقصان ہو جاوے۔

بکری نے دُدھ دِتا مینگناں پا کے۔

معنے :مینگناں پالے :اپنا فُضلہ رلا کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں جُگت کیتی گئی جو کِسے دا کم تاں کرچھڈدے نیں پر اگلے دی عِزت نفس نُوں برباد کر کے۔

بکرِیاں دی چراند باراں کوہاں تائیں۔

معنے :چراند :چرن دی بُو ہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بکریاں چُگدیاں چُگدیاں دُور تائیں نِکل جاندیاں نیں اتے ہائیں مائیں رجھدِیاں نئیں۔

بکریاں وِچ ناہر، آجڑی نُوں حاجت۔

معنے : ناہر: بگھیاڑ☆ آجڑی: اجالی' چروال☆ گوں: نُوں☆ حاجت: پیشاب کرن دی حالت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کِسے نُوں اپنے مال دی راکھی وی آپ کرنی چاہیدی اے جے بکریاں نُوں بگھیاڑ پئے جاوے اتے آجڑی پیشاب کرن ٹُر جاوے مُڑ اوہ بکریاں تاں بگھیاڑ کھا جاوے گا۔

بکرے دی جان گئی' پر کھان والے نُوں سواد نہ آیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بکرا وچارہ حلال ہو کے اپنی جان گوا بہندا اے پر کھان والے فیر وی ناز نخرے پئے کردے نیں پئی گوشت فلانے حصے دا ہوندا تاں چنگا سی۔

بکرے دی ماں کدتک خیر منائے گی

معنے : کدتک: کدوں تیک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بکرا تاں جمدا ای کوہیا جان لئی اے۔ ایس لئی اوس دی ماں کِناں کُو چِر اوسدیاں خیراں مناندی رہوے گی۔ ایسراں بُرا بندہ کِنا کُو چِر لوکاں کولوں بچیا رہوے گا اوڑک اپنے توں کِسے بُرے دی داڑھ تھلّے آای جاوے گا۔

بگلے ہوون مُول نہ گدلے' بھانویں لکھ چکڑاں وِچ باہون' نجس کُتے کدی پاک نہ ہوندے' بھانویں لکھ ندیاں تر آون۔

معنے : بگلا: پانی دا چِٹے رنگ دا جانور☆ باہون: بیٹھن ☆ تر آون: تیر کے آجان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بگلا ساری عُمر چکڑ کھوبے وِچ بیٹھدا اے پر کدی کِسے نے اوس دے جِسم نُوں رِگلی مِٹی لگی نئیں ویکھی' ایسراں کُتے ناپاک جانور ہوندے نیں بھانویں لکھاں دریا وی تر کے آجان پر اوہناں دی نجاست نئیں مُک سکدی۔

بُلبُل مرنوں مرگئی' پر چتڑاں دی لالی نہ گئی۔

معنے : چتڑاں: لتّاں دا اُٹّھلا پاسہ☆ لالی: سُرخی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں جُگت کیتی گئی اے جو ہار شنگھار کرن لگیاں اپنی عُمر اتے مرتبے دا خیال نئیں رکھدے۔ جِسراں بُلبُل دے چتڑاں دی لالی مردے دم تائیں نئیں مُکدی۔

بَلد دے ہڈ وگن تے سنڈ ھے دا ماس۔

معنے : ہڈ وگن: واہی وِچ ہڈیاں دا زور لگدا اے☆ ماس: گوشت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی واہی جوتی دے کم وِچ چُپے ڈھگے دیاں ہڈیاں دا زور لگدا اے جدوں کہ ایسے کم وِچ لگے سنڈھے دے ماس دا زور لگدا اے۔

بلداں باہجھ کھُوہ نئیں رِگڑدے۔

معنے :باجھ :بِناں،بغیر ☆ رگڑدے:وگدے۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھُوہ گھیڑن لئی وی ڈھگے ای کم آوندے نیں عام ڈنگر اوہ کم نئیں سار سکدے،وڈھے کم بس تگڑے بندے ای کرسکدے نیں۔

بِلی تاں بنالئی،ہُن میاؤں میاؤں کون کرے۔

معنے :میاؤں میاؤں :بِلی دی آواز۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے وی شَے دی نقل تاں بنائی جاسکدی اے پراوس توں اوس ورگا کم نئیں لیا جا سکدا۔

بِلی جدوں وی ڈِگدی اے،پنجیاں پرنے ڈِگدی اے۔

معنے :ڈِگدی: رگردی ☆پنجیاں پرنے :پنجیاں دے بل۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بِلی جدوں وی کِسے اُچی تھاؤں تھلھے ڈِگدی اے تاں اوہ اپنے پنجے تھلھے رکھدی اے۔ایسراں ڈِگ کے وی اوہ ٹھیک ٹھاک رہندی اے سیانا بندہ ڈِگن لگیاں وی اپنے آپ نُوں بچالیندا اے۔

بِلی خُدادے ناں لئی چُوہے نئیں ماردی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بِلی چُوہیاں مگر ایناں خجل خراب ہوندی اے پر جدوں اوس نُوں شکار مِل جاوے تاں اوہ خوش ہوجاندی اے پر جے کوئی ایہہ سمجھے پئی اوہ کوئی ربی حُکم دی پالنا کردی اے تاں ایہہ غلط اے اوہ تاں کھان دے لالچ لئی ایہہ سبھ کُجھ کردی اے۔

بِلی داگُونہ نہ لِنبن جوگا،نہ پوچن جوگا۔

معنے : گُونہ: فُصلہ☆ لِنبن : لیپ کرن ☆ پوچن: پوچا پھیرن۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی خَیرات وی کوئی تگڑا ای کرے تاں کِسے ماڑے دا کُجھ بَن دا اے۔ پر جے خَیرات کرن والا آپ ای ماڑا ہووے تاں اوس کِسے نُوں کیہ دینا اے۔

بِلی دی میاوں کولوں ڈر لگدا اے۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بِلی ویکھن نُوں تاں چنگی ای لگدی اے پر جدوں نیڑے ہویاں میاؤں کردی اے تاں بندہ ڈرجاندا اے۔

بِلی دے بھاگیں ٹُٹا چھِکا۔

معنے : بھاگیں :مقدراں وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑے لوکاں دی آس کدی کدائیں ای پوری ہوندی اے نئیں تاں ہارے مقدراں والیاں نُوں ہر تھاؤں ہار ای نصیب ہوندی اے۔

بِلی گُوں اندھارا بھاوے۔

معنے : گُوں: نُوں☆ اندھارا: اندھیرا☆ بھاوے: چنگا لگے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بِلی نُوں ہنیرا چنگا

لگدا اے ایس لئی پئی اوس نے گھر والیاں کولوں اکھ بچا کے شے کھانی ہوندی اے۔

بلی کھاوے گی نئیں روڑھ تاں دیوے گی۔

معنے: روڑھ: انڈیل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کدی وی بدفطرت تے اعتبار کر کے اوس نُوں اپنے نیڑے نئیں لگن دینا چاہیدا۔ جے اوہ کُجھ شے تُہاتھوں لے نہ سکیا تاں کُجھ نہ کُجھ نقصان ضرور کر کے جاوے گا۔

بلی نُوں نت چھچھڑیاں دے سُفنے / بلی نُوں نت چُوہیاں دے سُفنے۔

معنے: چھچھڑیاں: گوشت توں لتھا فضُول ماس ☆ سُفنے: خواب

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی خواب اوہ ای آوندے نیں جیہناں بارے بندہ دِن ویلے سوچ دا رہوے۔ بلی سدا چھچھڑیاں نُوں ای بھالدی اے ایس لئی اوس نُوں خواب وی اجیہے ای آوندے نیں۔

بلی نے شِینہ پڑھایا، بلی نُوں کھان آیا

معنے: شِینہ: شیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بوہتی وار چیلے ای اپنے استاداں دے راہ دا ڈکا بن کھلوندے نیں۔ بلی نے شیر نُوں شکار کرن دے سارے داء دسے پر رُکھ تے چڑھن نہ دسیا۔ اِک دِن شیر نے بلی تے ای ہلہ بول دِتا۔ بلی نٹھ کے رُکھ تے چڑھ گئی۔ اوہ آکھن لگا ایہ داء مینُوں کیوں نئیں سکھایا۔ بلی آکھن لگی جے ایہ داء وی سکھا دیندی تاں اج بچدی کیکن۔

بلی نے کیہڑا باگھ جم لینا ایں۔

معنے: باگھ: شیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑا بندہ کیہڑا کسے تگڑے نُوں جم لوے گا پئی اوس کولوں خطرہ ہووے۔ بلی کیہڑا شیر جم لوے گی اوہ بلا ای جمے گی۔

بلی نُوں ویکھ کے کبُوتر اکھاں میٹ لوے تاں اوہدی موَت ٹل نئیں جاندی۔

معنے: میٹ: بند۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی موَت نُوں ویکھ کے اوس نال ٹکران دا حوصلہ ہونا چاہیدا اے جے کبُوتر وانگ اکھیاں میٹ لئیاں ہوئیں اوہ بلی ویکھ کے میٹدا اے تاں موَت ٹل نئیں سکدی۔

بلی ہتھ پریہا، بھانویں گھلھ نہ گھلھ۔

معنے: پریہا: کھان پین والا پکوان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کسے بدفطرت نُوں کدی وی اختیار دی واگ ڈور نئیں

دینی چاہیدی، نئیں تاں خَیر دی آس لان فضُولی

ہو جاوے گی۔ بِلّی نُوں پکیاں شَیواں دی راکھی بٹھا کے کوئی شَے بچان اوکھی اے۔

بَکھے دا بکھا نہ ہووے گا تاں متھے پھُلھی ضرور ہووے گی۔

معنے: بکھا: چوَرے متھے والا☆ پھُلھی: نِکی بگوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پیو اُتے اوسدی اوَلاد ضرور جاندی اے۔ جے چوَرے متھے والے داندا بچہ سگواں پیوورگا نہ وی ہووے گا تاں اوس دے متھے وِچ چٹے رنگ دا نشان ضرور ہووے گا۔

بِناں سائیاں' ساون تریہایاں۔

معنے: بِناں: بغَیر☆ سائیاں: مالکاں☆ ساون تریہایاں: ساون دے مہینے وِچ پیاسیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مالکاں توں بغَیر ڈنگر وچھا ساون ماہ دے مِینہ والے مہینے وِچ وی تر ہایا ای رہندا اے۔

بندیاں نالوں کُتے چنگے' جو مالک دا در چھڈ کے نئیں جاندے۔

معنے: در: دروازہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ تاں جھب اگلے ولوں اکھاں پھیر لیندا اے پر بندیاں نالوں کُتے کِتے چنگے نیں جو مالک دا بُوہا چھڈ کے کدی وی نئیں جاندے۔

بَنّھاں اُتے ای بڑھکاں ہوندیاں نیں۔

معنے: بَنّھاں: جمع بنّھ دی' ڈھگے دی طاقت دی علامت☆ بڑھکاں: جمع بڑھک دی' ڈھگے دا بولن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنے زور دا وکھاوا کرن لئی ای اُچے بول بولدا اے۔ ماڑے بندے نُوں تاں غُصہ وی بس اپنے آپ تے ای آوَندا اے۔

بوَہتے پُتر پنچھیاں' اُڈ رلدے ڈاریں' اِکو پُتر شیر دا' مل بہوے اجاڑیں۔

معنے: پنچھیاں: پرندیاں☆ اُڈ رلدے: اُڈ کے مِلدے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پکھواں دے بوَہتے بچے ہوندے نیں پر اوہ وکھرِ یاں وکھرِ یاں ڈاراں نال رل کے اپنے اصلے نُوں بھُلھ جاندے نیں پر شیر دا بھانویں اِکو پُتر ای ہوندا اے پر اوس دا جنگل وِچ اینا وجھکا ہوندا اے پئی ہر کوئی اوس کولوں ڈَیہل کھاندا اے۔

بیگانی کھُر لی دا گتاوا چنگا لگدا اے۔

معنے: کھُر لی: ڈنگر دی پٹھے کھان والی تھاں☆ گتاوا: تُوڑی نُوں گلیاں کر کے اوس وِچ رلایا آٹا جاں چوَکھر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِنسانی نفسِیات اے پئی اوس نُوں پرائی شَے چنگی لگدی اے اتے اپنے گھر بھانویں اوس توں گُنی شَے ہووے پر اوس دی ماسہ پرواہ نئیں کردا۔

بیگانے گھوڑیاں کدے دھوڑاں نئیں چڑھیاں۔

معنے : بیگانے : پرائے ☆ دُھوڑاں : گھٹے دے بدل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بیگانے گھوڑے لکھ دوڑ کے دُوڑاں وی دھاندے ہون پر اوہناں نُوں کوئی نئیں وڈھیاندا' اوہ صِفت سدا اپنی شَے دی ای کردا اے۔

بَیل میرا کھرا سُلگ' بُراپے گیا چِگدے وَگ' رُوں لدھاں تاں جھاڑیاں کھہے' لُون لدھاں تاں پانی بہے' محصُول بھتاں تاں بھُڑکن پئے۔

معنے : سُلگ : چنگا ☆ بُراپے گیا: بھیڑا ایش پے گیا اے ☆ چِگدے وَگ: گھاہ چردیاں ☆ رُوں: رُوئی ☆ کھہے: ٹکرائے ☆ لُون: نمک ☆ بہے: بہ جاوے ☆ محصُول بھتاں: ٹیکس اداکراں ☆

بھُڑکن پئے: ٹُرن دا چارہ کرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ بھیڑے ڈھگے نُوں مخول کردیاں اوسدی کھِفت کیتی گئی اے پئی اوہ مالک نُوں کِسے چِگدے وگ چوں مُفت وِچ ای جھل گیا سی پر اوس وِچ اِک وی عادت چنگی نئیں۔ جے مالک اوس تے رُوں لدھ لوے تاں اوہ جھاڑیاں نال کھَہ کھَہ کے رؤں نُوں ازایاں کر دیندا۔ جے مالک اوس تے نمک لدھ لوے تاں اوہ پانی لنگھن لگیاں وِچ بہ جاندا' ایسراں لُون کُھر کے ازایاں تھی جاندا اے۔ جدوں مالک شہر نُوں جاندیاں محصُول تارن لگے تاں اوتھے اوہ بھُڑکن لگ پَیندا اتے مالک دا دھیان پَیسیاں والے پاسیوں ہٹا کے اوس نؤں بھلیکھا لوان دی واہ لاندا اے۔

بَیل نہ کُدے' کُدے ہان۔

معنے : کُدے : ٹپّے ☆ ہان : ہم عُمری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ڈھگا اُنج نئیں ٹپدا جاں کُددا اوہ اپنے ہانی نُوں ویکھ کے اوسنوں اپنا زور وکھان لئی کُددا اے۔

بَیل نہ کُدھیا' کُدھی گاں۔

معنے : بَیل نہ کُدھیا: بَیل نہ کُودا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے بَیل جاں ڈھگا کُدھے تاں گل سمجھ وِچ آوندی اے پر جے گاں کُدھن لگ پوے تاں کل جُگ دی نشانی اے۔

بٹیریاں کیہ لڑنا ایں' اُستاداں دے ہتھ لڑدے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے وی جانور نے کِیہ لڑنا ہوندا اے اصل لڑائی تے اوہناں نُوں سِکھیا دین والے ہتھ لڑدے نیں۔

بھِڑن ساہن ' پِچّن بُوٹے۔

معنے : بھِڑن : لڑن' ٹکراں مارن ☆ پِچّن : پُٹے جاون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی دو تگڑے بندے لڑدے نیں تاں اوہناں دے آل دوالے وِچ ماڑیاں دا ای نقصان ہوندا اے۔ پِھٹے سنڈھے جاں

ڈھگے بھِڑن گے تاں فصل دا ای اجاڑا کرن گے۔

بھُکھا کُتا، سئیں پُناوے۔

معنے: سائیں: مالک ☆ پُناوے: بُرا بھلا اکھواوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُتا جے کر بھُکھا ہووے گا تاں اوہ روٹی لبھن بُو ہے بُو ہے جاوے گا۔ لوک اوس دے مالک نُوں ماڑا چنگا بولن گے۔

بھگیاڑ بھُکھا مر جاؤ، پر گھاہ نہ کھاؤ۔

معنے: بھگیاڑ: بھیڑیا ☆ گھاہ: گھاس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنی فطرت دے مطابق زِندگی گزاردا اے۔ بھگیاڑ دی خوراک گوشت اے اوہ گھاہ کھا کے کدی وی گزارہ نئیں کر سکدا۔ نسلی بندہ چوّل مارن لگیاں سوّ واری سوچدا اے۔

بھوَراں، بھُونڈاں دوستی، اِکو جیہی گُونج، کم پیا تاں جانیے، اوہ بھوَرا کہ بھُونڈ۔

معنے: بھوَراں: جمع بھوَر دی پتنگا ☆ بھُونڈ: ڈھموُڑی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے تاں ظاہری پکھوں اِکو جیہے ای ہوندے نیں پر جدوں اوہناں نال کم پوے تاں اوہنے دے اصل جاں نقل ہون دا پتہ لگ جاندا اے۔ بھوَرے اتے بھُونڈ دی آواز تاں رلدی مِلدی ای ہوندی اے پر واہ پیاں اوہناں دی اصلیت دا پتہ لگدا اے۔

بھَیڑا ڈھگا خسماں نُوں کھائے، بھَیڑا کُتا خسماں گل۔

معنے: خسماں: مالکاں ☆ گل: گلے پَے جاوے، وڈھ کھاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی واہی جوتی لئی ڈھگے وی سُتھرے ہونے چاہیدے نیں نئیں تاں اوہ مالک نُوں ای کھا چھڈدے نیں۔ وگ اوہ سکدے نئیں اُلٹا خوراک پلیوں چارنی پَیندی اے۔ ایسراں بھَیڑا کُتا مالک نُوں وی نئیں پچھاندا اتے کِسے ویلے مالک نُوں وی وَڈھ کھاندا اے۔

بھَیڑی گئو دے بھَیڑے وَچھے۔

معنے: بھَیڑی: بُری ☆ گئو: گاں ☆ وَچھے: بچھڑے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندیاں دی چنگیائی جاں بُرائی سدا اوہناں دی نسل پاروں ہوندی اے۔ بھَیڑی گاں دے وَچھے کدی چنگے نِکل نئیں سکدے۔

بھیڈ اُتے اُنّ کوَن چھڈدا اے۔

معنے: اُنّ: اوُن ☆ چھڈدا اے: باقی رہن دیندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہوندے چارے ہر کوئی کوشش کردا اے پئی ماڑے نُوں پورا مُن ای لیا جاوے۔ اتے اوسدے پلے لکھ نہ رہن دِتا جاوے۔

بھیڈ بُڈھ موئی، پھینگنی تر آئی۔

معنے :بُڈموئی:ڈُب کے مرگئی ☆پھِینگنی :مینگن ۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے بھیڈ ڈُب کے مر جاوے تاں مینگن دے ترپَین ول کوَن دھیان دیندا اے۔

بھیڈ بھُوری‘ مَینہ ڈبی‘ داڑھی والی رن‘ تِنے چیزاں چھڈ کے سوَدا کریں نشنگ ۔

معنے :بھُوری: بھوسلے رنگ دی ☆مَینہ :مجھ ☆ ڈبی: ڈباں والی‘ دُونہ رنگاں دی ☆ نشنگ :آزادی نال‘ چھتیی ۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھُوسلے رنگ دی بھیڈ‘ ڈبی مَجھ اتے اوہ عوَرت جِسدے مُونہ تے وال ہون‘ ایہ تِنے چنگیاں نئیں ہوندیاں۔ ایہناں نُوں چھڈ کے ہور جِتھے مرضی سوَدا کرلوِیں اوہ فائدے مندر ہووے گا۔

بھیڈ جَنتے جاسی‘ کُتری وَیسی۔

معنے :بھیڈ :بھیڑ ☆ جنتے :جنت وِچ ☆ کُتری وَیسی :حلال ای ہووے گی۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھیڈ وچاری دے مقدر وِچ ای حلال ہون لِکھیا ہوندا اے اوہ ہور کِسے کم آ ای نئیں سکدی‘ ایس لئی جے اوہ جنت ورگی آرامی جگہ وِچ وی ٹُرگئی تاں وی حلال ای ہووے گی۔

بھیڈ جِتھے وَیسی کُتری وَیسی۔

معنے :جِتھے :جِتھاں ☆ وَیسی :جاوے گی ☆ کُتری :حلال ای ہووے گی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑا جِتھے وی جاوے گا نقصان اوس دا ای ہووے گا۔جِسراں بھیڈ کِسے کِلّے تے وی جاوے اوڑک اوس نُوں حلال ای کیتا جاوے گا۔

بھیڈ جِتھے وی جائے گی‘ اُنّ لُہا کے آئے گی۔

معنے :جِتھے :جِتھاں ☆لُہا :اُتروا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑا بندہ جِتھے وی جاوے گا اوہ اپنا نقصان ای کرا کے پرتے گا۔ ہرکوئی ماڑے تے کاٹھی پان لئی سدا ای تیار رہندا اے۔

بھیڈ دا بھڈُ وراسوَ کھواوَجاں ٹگا‘ پُورے دا پُورا۔

معنے :بھڈُ ورا:بھیڈ دا بچہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھیڈ چھیتی سُوپَیندی اے اتے اوس اُتے کیتا خرچ اوسدے بچیاں راہیں پُوری ہوجاندی اے۔

بھیڈ دا بھجیا چُوکنا‘ نہ کِسے رونا‘ نہ کِسے کُوکنا۔

معنے :چُوکنا:لَت دا حِصہ ☆ کُوکنا:فریاد کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تگڑے نُوں ماڑی تکلیف وی ہوجاوے تاں وی سارے اوسدا حال پُچھن لئی جاندے نیں پر ماڑے دی بھانویں لَت وی ٹُٹ جاوے تاں وی اوس وَل کوئی پُچھن نئیں جاندا۔

بھیڈ دا پُچھ پھڑیاں نہ ارار نہ پار۔

معنے :پچُھ :پُوچھل ٗدُم ☆ارار :ایس پاسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کم وِچ مرد ای کم نُوں سِرے چاڑھدے نیں۔ بھیڈ دی پُوچھل پھڑ کے بندہ نہ تاں ایس پاسے جوگا رہ جاندا اے اتے نہ ای پار لگدا اے۔

بھیڈ ڈُب موئی تے مینگن تر پئی۔

معنے : ڈُب موئی: پانی وِچ ڈُب کے مر گئی ☆مینگن :بھیڈ دا گولی ورگا فُضلہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں نُوں مخول کیتا گیا اے جو نہ ہو سکن والیاں گلاں کر کر کے اپنا تے لوکاں دا من پرچاندے رہندے نیں۔

بھیڈ دی چَھڑ گوڈے تِیک۔

معنے :چَھڑ : چھڑی ٗ ڈنگر دا لت مارن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھیڈ وچاری جے کِسے نُوں چھڑی وی مارے گی تاں اگلے دے گوڈے توں ہیٹھاں ای سٹ لگے گی۔ ماڑا بندہ کِسے تگڑے دا وگاڑن وی لگے تاں کیہ وگاڑ سکے گا۔

بھیڈ دے خُونوں کوئی پِنڈ پھاہے نئیں دے دیندا/ بھیڈ دے خُونوں پِنڈ نئیں مارِیدے۔

معنے :خُونوں:خُون توں ☆ پھاہے :پھانسی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی ماڑا جیہا نقصان کِسے کولوں ہو جاوے تاں اوس بدلے پُورے پِنڈ دے لوک تاں نئیں مار دینے چاہیدے۔ تھوڑے نقصان لئی درگذر ای چنگی ہوندی اے۔

بھیڈ رکھی اُنھ نُوں، بیٹھی کھائے کپاہ۔

معنے : اُنھ : اُنّ ٗ اُون۔

ویروا: ایہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں کوئی شَے فائدے لئی رکھی جاوے پر اوہ اُلٹا نقصان کرن لگ پوے۔

بھیڈ سستی ہووے ٗ لوک پُوچھل چا چا ڈیہندن۔

معنے : پُوچھل چا چا: دُم نُوں چُک چُک کے☆ ڈیہندن: ویکھدے نیں

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی شَے سستی لبھدی ہووے تاں لوک اوس وِچ اَیویں ای نُقص لبھن دی واہ لاندے نیں۔

بھیڈ سستی لبھ جائے تاں پُوچھل چُک کے نئیں ویکھِیدی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ وی اوہو مت دِتی گئی اے پئی قِسمت نال جے کوئی شَے سستی لبھ جاوے تاں اوس دے اَیویں نُقص نئیں کڈھی دے۔

بھیڈ سُوئے گی تاں رِکیہ ٗ نہ سُوئے گی تاں رِکیہ۔

معنے :سُوئے گی :بچے دے گی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑے ول جے چار پُتر وی ہو پَین گے تاں کِسے دا کِیہ وگاڑ لَین گے' اوہ روٹی کھان توں گھر وِچ ای لڑ دے رہن گے۔

بھیڈ مُل تے اُوٹھ جھونگا۔

معنے: مُل: قیمت ادا کر کے ☆ جھونگا: سوَدا لَین مگروں دوکاندار کولوں منگ کے مُفت وِچ لئی جان والی شَے۔

ویروا: ایہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں کِسے تھوڑے سارے فائدے لئی زیادہ نقصان جرنا پَے جاوے۔

بھیڈ معشوق تے کُتا عاشق وِچ گدھا وکیل

سمانا' بھیڈ موئی وِچ رڑے دے' گدھا بھرے جرمانہ۔

معنے: سمانا: بنیا پھِرے ☆ رَڑے دے: مَیدان دے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی سنگ چھڈ کے کُسنگ وِچ رل جاوے جاں کِسے ہور دا کیتا کِسے ہور نُوں بھرنا پَے جاوے تاں اوس لئی اوَکھا ہو جاندا اے۔

بھیڈاں اُنھ ای لوہانی اے' کوئی لاہ لوے۔

معنے: لوہانی: اتروانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑے تاں لُٹے جان لئی ای جم دے نیں۔ اوہناں نُوں کوئی لُٹ لوے۔

بھیڈاں تے وِگڑیاں سن' لیلے وی نال ای۔

معنے: وِگڑیاں: کوراہے پئیاں' بگڑ یاں۔

ویروا: ایہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں دسنا ہووے پئی وڈھے تاں خراب ہوئے ای سن اگھوں اوہناں دی اولاد وی نال ای ازایاں ہو گئی اے۔

بھیڈاں ساریاں دے مُونہ کالے۔

معنے: مُونہ کالے: بھَیڑے مُونہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بدفطرت بندہ کدی چنگا ہو نئیں سکدا۔ سارے بدلوک اِک کردار دے ای مالک ہوندے نیں۔

بھیڈاں سٹھ' ہور پئیاں بھٹھ۔

معنے: سٹھ: بھیڈاں دی اِک نسل ☆ ہور: اَور ☆ پئیاں بھٹھ: بیکار گئیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سٹھ نسل دی بھیڈاں ای چنگیاں ہوندِیاں نیں ہور سارِیاں فضُول ای ہوندِیاں نیں۔

بھگیاڑ اکھانہ کھا' تیرا مُونہ لہو بھریا۔

معنے: لہو بھریا: مُونہ نُوں لہُو لگیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو جانور ظالم گِنے جاندے نیں اوہ چِیڑ پاڑ کرن نہ کرن لوک اوہناں نُوں اُنج دا ای جان دے نیں۔

بھولے کٹّے ای دُدّھ چُنگھدے نیں۔

معنے: بھولے: سِدھے سادے ☆ چُنگھدے: پِیندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی واری آلے بھولے جاپن والے لوک ای داء لا جاندے نیں جسراں اوہو جیہے کٹے ہر ویلے مجھاں دے تھناں نُوں چمڑے رہندے نیں۔

پار بھیڑاں، اُرار بھیڑاں، گھِن دے گُلری شکار بھیڑاں۔

معنے: گھِن دے: لَیندے ☆ گُلری: کُتے

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایتھے تاں ہر پاسے بھیڑاں ای بھیڑاں نیں۔ ساڈے گُلراتوں بھیڑاں دا ای شکار کردے۔

پائی دی کھوتی، دھیلے داڈھنگا۔

معنے: پائی: چارٹوپے دانے ☆ دھیلہ: ادھا پیسہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی واری اجڈ اتے گنوار لوک مہنگے کپڑے اتے گہنے لتے پائی پھِر دے نیں حالاں اوہ آپ اوس معیار دے نئیں ہوندے۔

پُتر کھوتی دا، جُھلھ لِیراں دی۔

معنے: جُھلھ: کھوتے تے پان والا موٹا کپڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مخول کیتا گیا اے جو اصل وِچ ہین نسلے ہوندے نیں پر روٹی آ جان نال اوہ شوواں ماردے پھِر دے نیں۔

پٹھ کھائے سٹھ، مُڑ وی پٹھ دی پٹھ۔

معنے: پٹھ: بکری دا بچہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئیہ بچہ بھانویں جنی مرضی روٹی کھا جاوے پر اوسدا ناں گِنن مِتھن وِچ نئیں آوندا۔

پٹھے کھا گئی گاں، غُصہ وَچھے تے۔

معنے: پٹھے: چارہ ☆ وچھے تے: بچھڑے پر۔

ویروا: ایہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں کِسے ہور دا قصور کِسے ہور دے متھے لا دِتا جاوے۔ چارہ تاں گاں کھا گئی اے اوس توں کاوڑ کے وچھے نُوں مارن تاں چنگا نئیں۔

پچھوں ہاتھی وی پئے لنگھن، اگھوں مکھی وی نہ لنگھے۔

معنے: پچھوں: پچھلے پاسیوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ بندے دی نفسیات دسی گئی اے پئی اوسدے مگروں بھانویں ہاتھی وی لنگھ جان تے اوہ پرواہ نئیں کردا پر اگھوں دی مکھی وی لنگھن لگے تاں اوس نُوں برداشت نئیں کردا۔

پرائی بکری گوں گھاء کوَن چریندا اے۔

معنے: گوں: نُوں ☆ گھاء: گھاس ☆ چریندا: پاندا، چاردا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کِسے نُوں اپنی اپنی پئی ہوندی اے۔ پرائے ڈنگر وَچھے نُوں کوَن پٹھے پاندا

اے۔

پرائی گاں داہوانا وڈھا دِسدا اے۔

معنے: ہوانا: تھناں والی تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو وی شے اپنے کول نہ ہووے اوہ ای چنگی لگدی اے۔ بھانویں اوہ اُکّی چنگی نہ ہووے پر بندہ اوسے وَل ای ویکھدا اے۔

پرائی مَنجھ دا تھلھا وڈھا نظر دا اے۔

معنے: منجھ: مجھ، بھینس ☆ تھلھا: ہوانا، دُدھ والی تھاں ☆ نظر دا اے: وڈھا نظر آوندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ وی اوہو گل کیتی گئی اے پئی اگلے کول جو وی شے ہووے اوہ چنگی لگدی اے اتے اپنے کول آئی شے دی قدر گھٹ جاندی اے۔

پکیاں گوہلاں تے کاں نئیں سوَندے۔

معنے: گوہلاں: توُت دا پھل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پکے پھل نُوں ویکھ کے ہر کسے دا کھاجان نُوں ای دِل کردا اے۔

پُن دی گئوُ دے دند کوَن ویکھدا اے۔

معنے: پُن: عطا ☆ گئوُ: گاں ☆ دند ویکھن: عُمر دا حساب لان، ڈنگراں نُوں خرِیدن لگیاں اوہناں دے دند ویکھ کے اوہناں دی عُمر دا حساب لایا جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی کِسے نُوں مُفت وِچ کوئی شَے دے دیوے تاں کوئی وی اوسدی عُمر نئیں پُچھدا۔

پنڈ نُوں اگ لگی، کُتا اروڑی تے۔

معنے: اروُڑی: گند دا ڈھیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اپنی مالکی دا ہیج تاں مالکی والے نُوں ہوندا اے پر پرائے بندے جاں نوَکر چاکر نُوں کاہدی سار ہوندی اے، اوہ مالک نُوں اوَکھت وِچ ویکھ کے کِسے ہور نُوں مالک بنالوے گا۔

پنجالی چھڈ دیندی اے خسم نئیں چھڈ دا۔

معنے: پنجالی: ڈنگراں نُوں ہل جون لگیاں گل پان والا سند۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پنجالی جے ڈنگر دے گلوں جدوں وی لاہیے لہ جاندی اے پر مالک دا دِل ای ڈنگراں نُوں چھڈن تے نئیں کردا۔

پہاڑِیں دی کُونج، روہی دی مُونجھ۔

معنے: پہاڑیں: پہار جُوہ دی ☆ کُونج: اِک پرِندہ جو پنجاب اندر سردرُتے سائبیریا چوں آوندا اے ☆ روہی: زمین دی اِک قِسم ☆ مُونجھ: اُداسی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُونج جو پہاڑ جُوہ دی رہن والی ہوندی اے اوس نُوں روہی نال پیار کِویں ہو سکدا اے اوہ تاں دانہ دُنکا چُگ کے اوتھے جھٹ ٹپان لئی آوندی اے۔

پَیسے دی کُتی، ٹکّے دے ٹُکر کھاوے۔

معنے: ٹکّا: دو پَیسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں نوکراں چاکراں نُوں مخول کیتا گیا اے جو ساری دیہاڑی کِکھ بھن کے دوہرا ئیں کردے اتے سگوں مُفت وِچ روٹیاں پاڑھ دے رہندے نیں۔

پھِٹیا ہویا سنڈھا بُرا، آدمی ہے رنڈا بُرا۔

معنے: پھِٹیا ہویا: صحت مند☆ سنڈھا: بھَینسا☆ رنڈا: رنڈوا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بوہتا پھِٹیا ہویا سنڈھا وی ہر اِک پاسے کھیہڑ دا پھِر دا اے۔ ایسراں رنڈے بندے نُوں وی بوہتا گھر واڑن چنگا نئیں ہوندا۔

تِتّر بنے مِتر، بٹیرا تیرا نہ میرا۔

معنے: بٹیرا: بٹیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تِتّر تاں بندے دا دوست بن ای جاندا اے پر بٹیرا کدی کِسے دا دوست نئیں بن دا۔

تِتّر دے مُونہ لَچھمی۔

معنے: لچھمی: دوَلت، مقدر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے لوکاں کول تِتّر ہووے اوہناں کول دوَلت وی آجاندی اے۔

تِتر کِسے دا نہ مِتر۔

معنے: تِتر: تیتر☆ مِتّر: دوست۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تِتر نُوں بے شک پنجرے پا کے پال لیا جاوے پر جدوں داء لگے گا اوہ اُڈ جاوے گا۔ اوہ کِسے دا یار نئیں بن دا۔

تِتّر مویا اپنی آئی، بٹیرا کیوں مرے۔

معنے: اپنی آئی: قُدرتی موَت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں اِک جی اپنی آئی نال مرجاندا اے تاں دُوجا اوس ول ویکھو ویکھی کاہنوں مرجاوے۔

ترڈّی دا آون کال دی نشانی۔

معنے: آون: آجان☆ کال: قحط۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کِسے سال بوہتی ترڈی آجاوے تاں اوس توں ٹوکا بن جاندا اے جو فصلاں دے پتّر ٹک دیندا اے ایسراں ڈنگراں لئی پٹھا دتھا س گھٹ رہ جاندا اے اتے قحط پَے جاندا اے۔

ترڈّی ٹپے گی تاں کیہڑا پہاڑ ڈھاہ لوے گی۔

معنے: ترڈی: ٹِڈی☆ ٹپے گی: اُچھلے گی☆ ڈھاہن: مسمار کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑا بندہ کِسے انیاں تے جے روَلا پاوے گا وی تاں کیہڑا پہاڑ ڈھاہ کوے

گا۔ ماڑے دی کُوک سُن داوی کون ایں۔

ترڈّی سُوئی' ٹوکا جمیاں۔

معنے: سُوئی: بچہ دِتا ☆ ٹوکا: فصلاں دے پتر ٹک دین والا اِک کیڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں ترڈی بچے دیندی اے تاں اوہ ٹوکے بن کے فصلاں دے پتر کھان لگ پَیندے نیں۔

تن ستھان' چوُ تھامَیدان۔

معنے: ستھان: تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زِندگی دے ہر پڑ اندر جِت حاصل کرن لئی گھوڑے دی بڑی لوڑ ہوندی اے۔

تن من کھوتا' توں من گھمیار'، ایتھے کیہ کرے حبیب لوہار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں نااِنصافی دا ایہ حال ہووے پئی بندے اتے کھوتے دے بھار وِچ کوئی فرق کرن والا ای نہ رہ جاوے تاں اوتھے بندہ وچارہ کروی کیہ سکدا اے۔

تِناں دا ٹٹّو' تیراں دی زِین۔

معنے: ٹٹو: ماڑا گھوڑا۔

ویروا: جدوں ایہ دسنا ہووے پئی بندہ تاں اوس حثیت دانئیں جو اوس نُوں دے دِتی گئی اے تاں ایہ اکھان بولدے نیں۔

توڑے لئی مُونہ اگانہ تے لگام لئی پچھانہ۔

معنے: توڑا: توڑی والا بورا ☆ اگانہ: اگے ☆ پچھانہ: پچھے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں نکھٹو لوکاں بارے دسیا گیا اے جو کھان پین توں تاں چنگے بھلے ہوندے نیں پر کم کرن لگیاں اوہناں نُوں موت پے جاندی اے۔

تیرا ناں کیہ اے پِدی' تیوروں پئی سنجھاپدی ایں۔

معنے: پِدی: نِکا کیڑا ☆ تیوروں: شکلوں ☆ سنجھاپدی: نظر آوندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑے لوک اپنے بھریوے توں ای نظر آجاندے نیں' اوہناں دا حال چال اوہناں دے لباس توں ای دِس پَیندا اے۔

تیری چھاہ چھڈی' تُوں سانوں کُتیاں توں چھڈا۔

معنے: چھاہ: لسّی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی کِسے کول لسّی لَین گیا اگھوں اوس گھروں اوسنوں کُتیاں نے گھیر لیا' لسی لَین والا آکھن لگا مَیں پرت لسّی لَین نئیں آوندا پر توں اِکوار کُتیاں کوں خلاصی کرادے۔

تیری مِلے نہ مِلے' مَینوں دوتھن چودے۔

معنے: مِلے نہ مِلے: دُدھ دیوے نہ دیوے ☆ دوتھن چودے:

دُونہ تھناں دا دُدھ کڈھدے

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لالچی لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو ہر کم وِچ اپنے لالچ نُوں ای اگیرے رکھدے نیں اتے اگلے دا بھلا کدی نئیں سوچدے۔

تھکیا اُوٹھ سراں ول تکے۔

معنے: سراں: سرائے ☆ تکے: ویکھے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُوٹھ بڑا طاقت والا جانور ہوندیاں وی جدوں تھک جاندا اے تاں اوہ آرام کرن لئی ڈھاسے لبھن لگ پَیندا اے۔

تھل اُوٹھاں، جل بیڑیاں، مَہیں دریاواں دے کن، ہان بَیٹھیاں چھیراں، بُوہے آئی جنج، پنجاں دا اِکو ونّ۔

معنے: جل: پانی ☆ مہیں: مجھاں ☆ کن: کنڈھے ☆ ہان: ہم عُمر ☆ چھیراں: کُڑیاں چھوہراں ☆ ونّ: ویلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تھل وِچ ٹُرے جاندے اُوٹھ، دریاواں وِچ وڑیاں مجھاں، ہان دیاں مٹیاراں، اتے بُوہے اُتے آئی جنج ایہناں پنجاں نُوں ویلے نال سانبھ لیا جائے تاں ای چنگا ہوندا اے۔

ٹٹُو بھاڑے کرنا ایں تاں کُڑ ماں دا ای کرنا ایں۔

معنے: ٹٹُو: گھوڑا ☆ بھاڑے کرنا: کرائے تے لینا ☆ کُڑ ماں: مُنڈے کُڑی دے ساکاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جے کوئی شَے کرائے تے ای لَینی ہووے تاں بندہ کِسے اوس کولوں لَے لوے جِتھے بندہ اوس نال کرایہ بھاڑا وی مِتھ لوے۔ ساکاں کولوں ٹٹُو لے کے بھاڑا کرن لگیاں وی بندہ جھکدا اے۔

ٹٹُو دیسی، ٹیٹنے ولائیتی۔

معنے: ٹیٹنے: دولتّیاں، نچن کُدن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو اپنے دیس وِچ رہندیاں غیر مُلکیاں ورگے کھیکھن کردے نیں اتے اوہناں ورگی بولی بولدے نیں۔

ٹٹُو نُوں سوٹا، گھوڑے نُوں سینت۔

معنے: سوٹا: ڈنڈا ☆ سَینت: اشارہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سمجھدار بندہ تاں اشارے نال ای گل سمجھ جاندا اے پر بیکل اتے کُبد ھے نُوں ڈانگاں کھا کے ای مت آوَندی اے۔

ٹٹیولی کہندی اے مَیں اسمان تھمیا ہویا اے۔

معنے: ٹٹیولی: ٹٹیہری ☆ تھمیا: چکیا ہویا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں کمینے بندیاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو اپنی اوَقات ول تاں ویکھدے نئیں پر اوہ ہر کِسے نُوں ایہ ای دسدے پھر دے نیں پئی سارا اسمان اوہناں نے ای چکیا ہویا اے۔

ٹٹیہری توں اسمان نئیں تھمیا جاندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ وی اوہناں بد فطرت لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے پئی چھوٹی نسل دے بندے ہو کے وی وڈھے کمّاں نُوں ہتھ پان لگے ہوندے نیں۔

ٹٹیہری دے ٹٹکیاں رِکیہ ہووُ۔

معنے: ٹٹکیاں: ٹیں ٹیں رِکیتیاں ☆ ہووُ: ہووے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سارے تگڑیاں وِچ جے کوئی ماڑا بندہ گل کرے گا وی تاں اوس دی گل سُن کے کوّن اثر کرے گا۔

ٹٹوا کھا گیا بٹوا، مُڑ ٹٹوے دا ٹٹوا۔

معنے: ٹٹوا: ماڑی نسل دا گھوڑا ☆ بٹوا: پرس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھیڑی نسل دے جانوراں دی جنّی مرضی ٹہل سیوا کر لیئیے پر اوہناں دا کم کار کرن دا طریقہ چنگا نئیں ہو سکدا، اوہناں پرت وی اوہ دے اوہ ای رہنا ایں۔

ٹِڈی/سِلھا دا آوَن کال دی نشانی۔

معنے: سِلھا: ٹِڈی ☆ کال: قحط۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں رِکتوں ترڈی دیاں ہیڑاں دِیاں ہیڑاں ای آ جان تاں اوہ سبھو فصلاں دے پتر کھا جان گیاں اتے ڈنگراں دے پچھے دتھے جوگا پٹھا نئیں رہ جاوے گا اتے کال پے جاوے گا۔

ٹوڈی کِیتا تِیہ کوہ، ڈاچی کِیتا وِیہ کوہ۔

معنے: ٹوڈی: اُوٹھ دی بچی ☆ تِیہ کوہ: تیس کوس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں اوٹنی دے نال اوس دی بچی جاندی ہووے تاں اوہ سجے کھبے اَیویں ای نٹھی پھِر دی اے ایس لئی اوس نُوں بوہتا پینڈا کرنا پیندا اے۔

ٹکّے سیہا مہنگا، روپئے سیہا سستا۔

معنے: ٹکا: دو پَیسے ☆ سیہا: خرگوش۔

ویروا: ایہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں کِسے شَے دے اصل مُل نُوں نہ سنجانیا جاوے اتے من مرضی دا سوَدا کیتا جاوے۔

ٹکّے دا ہاتھی مہنگا، سوَ دا سستا۔

معنے: ٹکّے دا: دو پیسے دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی ویلا اوہ ہوندا اے پئی جیب وِچ پَیسہ نہ ہووے تاں دُونہ پَیسیاں وِچ ہاتھی خریدن وی اوَکھا ہو جاندا اے۔ سستا سوَ دا وی بس پَیسے نال ای خرِیدیا جاسکدا اے۔

ٹُھلھ پُوچھلا، اوَکھل پَیرا، چھجل کنّا، کدی نئیں مَیدانے بھنّا۔

معنے: ٹُھلھ پُوچھلا: ڈِلھی دُم والا ☆ اوَکھل پَیرا: اُکھڑے پَیر دھرن والا ☆ چھجل کنّاں: چھج وانگ وڈھے کنّاں والا ☆ بھنّا: دوَڑیا

ویروا: ایس اکھان وِچ بھیڑے گھوڑے دی کِصفت کردیاں اوسدیاں نشانیاں دسیاں گئیاں نیں پئی جے گھوڑے دی دُم ڈِھلکی ہووے'پَیر دھرن لگیاں اوسدے سُم اگے پچھے پَے پَیندے ہون' اتے اوس دے کن چھج وانگ وڈھے ہون تاں سمجھ لؤ وِ پئی اوہ گھوڑ امید ان وِچ نٹھن دے قابل نئیں۔

جاں چُوہا چوراۓ' جاں کھُڈ چوراے۔

معنے : کھُڈ :بل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں مُنصفاں نے چوری دی واردات تے پردہ پا کے گُناہ کِسے ہور دا متھنا ہووے تاں اوہ کِسے ہور دا ناں لا دیندے نیں جو چوری کرن جوگا وی نئیں ہوندا۔

جاں سنڈھا مجھّاں وِچ' جاں قصائیاں دے ڈیرے۔

معنے :سنڈھا:بھَینسا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نکمّے لوک جاں تاں بُڈھیاں وِچ بہ کے مَن پرچاندے رہندے نیں جاں مُڑ اوہ کِتے تنگڑیاں دے قابو آ جاندے نیں' سنڈھے جاں تاں مجھاں سِنگھدے پھِردے نیں نئیں تاں کوہن والیاں قصائیاں دے کِلّے بَجھ جاندے نیں۔

جُتے دیاں چھِٹراں وی کھانیاں پَیند یاں نیں۔

معنے :جُتے :کم کردے ہوئے ☆ چھِٹراں:لتّاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ گھر وِچ کم کردا ہووے گا اوہ کِسے ویلے دھروَل دَھپا وی کرلوے تاں جرنا ای پَیندا اے۔ جو کما کے لیائے گا اوسدِیاں گلاں وی سُنیاں پَیند یاں نیں۔

جِتھے پِنڈ داوگ' اوتھے اپنی ڈھک۔

معنے : وگ: ڈنگر وچھے دی ہیڑ ☆ ڈھک: رہایش' ڈھکی' چھن' عارضی رہن وسیرہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ نکمے اتے آہلسی لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے پئی جِتھے پِنڈ داوگ ہووے گا اوہ وی اوتھے ای دُدھ پین دے لالچ وِچ چلے جان گے۔

جِتھے گاں' اوتھے ای وچھّا۔

معنے :وچھا: بچھڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جِتھے ماں پیو ہووے گا اوتھے ای اوس دی اوَلاد وی ہووے گی۔ وچھا وی گاں دے مگرے ای جاوے گا۔

جِتھوں دی کھوتی اوتھے آن کھلوتی۔

معنے :جِتھوں: جہاں ☆ کھوتی: گدھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ لکھ اپنی اوَقات نُوں لُکاندا رہوے پر اوڑک اپنی کِسے نہ کِسے حرکت توں پچھانیا ای جاندا اے۔

جتھوں کُونج کرلاوے، اوتھوں پانی جاوے۔

معنے: کُرلاوے: پُکار کرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑی تھانویں کِسے ماڑے نال ظُلم ہووے گا اوس جُوہ چوں رب دی رحمت کنڈ کر جاوے گی۔

جیہدے ڈھگے ماڑے، اوہدے لیکھ وی ماڑے۔

معنے: لیکھ: مقدر ☆ ماڑے: کمزور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے دا ڈنگر وچھا کمزور ہووے گا اوس دے مقدر وی ہوَلے ای ہون گے۔

جِس کدی گھوڑی دی سواری ای نئیں کیتی، اوس ڈِگنا کیہ اے۔

معنے: ڈِگنا: گرنا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ گھوڑی تے سواری کردا ہووے گا اوسدا ڈِگن دا خطرہ وی ہوسکدا اے پر جو کدی گھوڑی تے چڑھیا ای نئیں اوس ڈِگنا کیہ اے۔

جدوں سپ دی موَت آوَندی اے تاں راہ تے آن لیٹ دا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سپ وی اوناں چِر ای بچیا رہندا اے جِناں چِر مرداں دی راہ مَلّ کے نہ بہوے پر جدوں اوس دی موَت آجاوے تاں راہ تے آن کے لیٹ جاندا اے مُڑ کوئی نہ کوئی اوس نُوں ماردین والا آجاندا اے۔

جدوں گِدڑ دی موَت آوَندی اے، تاں اوہ پِنڈ وَلّ آجاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں گِدڑ دی شامت آوَنی ہووے تاں اوہ پِنڈ وَل مُونہ کرلَیندا اے۔ اوتھے کئی کُتے اتے بندے اوس دا پِچھا کرن لئی تیار ہوندے نیں۔

جِس دِن بَڈھ ہووے، بھَیڑ ا اڈنگر ڈھاکے لگے۔

معنے: بڈھ: کنک دے ڈِگے ہوئے سِٹے ☆ بھیڑا: نکما ☆ ڈنگر: پشو ☆ ڈھاکے لگے: پہاڑ تے چڑھ جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نکمے بندے نُوں جدوں وی دِس پوے پئی کوئی کم کرنا پَینا اے اوہ کِتے لانبھے ہوکے اپنی جان بچان لئی لُک کے بہ جاندا اے۔

جِس دے گھر لویرا، اوہ سبھ تھیں چنگیرا۔

معنے: لویرا: دُدھ دین والا ڈنگر ☆ چنگیرا: چنگا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے گھر وِچ دُدھ دین والی کوئی مجھ گاں ہووے گی اوہناں گھر والیاں نُوں دُدھ گھیو اتے لَسّی دہیں کھان پین دی موَج ہووے گی۔

جِناں چویا، اوناں ای تھناں نُوں لایا۔

معنے: چویا: کڈھیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ بھیڑے پسماء والے ڈنگرنُوں مزاخ کیتا گیا اے پئی جے اوہ تھوڑا ایُوہت دُدھ دے وی دیہن تاں وی اوہ سارا اوہناندے تھناں نُوں پسماوَن لئی اوتھے ای لا دِتا جاندا اے۔

جِناں سپ لمّاں، اونی گوہ چوُڑی۔

معنے :لمّاں: لمبا☆ اونی: اُتنی ☆ گوہ: زمین تے رِینگن والا اِک کیڑا۔

ویروا: ایہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں دُونہ کمّاں وِچ حساب تاں اِکو جیہا ای ہووے پر اوہناں دی ظاہری شکل وکھو وکھ ہووے۔

جوانی تے چار دِن بھیڈ تے وی آوَندی اے۔

معنے :بھیڈ : بھیڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جوانی اجیہی شَے وے جدوں آوے تاں جوبن اُنج ای کُچھاں مارن لگ پَیندا اے۔ ایہ تاں بھیڈ اُتے وی چار دِن آ ای جاندی اے۔

جواں دا بوہل، گدوں رکھوالا۔

معنے : جواں: جمع جوَں دی، جوَ ☆ بوہل: ڈھیر☆ گدّوں: کھوتا، گدھا۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی چنگی شَے دی راکھی تے کِسے بُرے نُوں نئیں بٹھانا چاہیدا۔ جِسراں کھوتے دی مَن پسن شَے جوَں دے ڈھیر تے کھوتے نُوں راکھی بٹھا کے جوَں بچالین دی آس رکھن فضوُلی اے۔

جوک لہو ویکھ کے ای لگ دی اے۔

معنے : جوک: جونک ☆ لگدی: چمڑدی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ لالچی اتے کھاؤ لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی جِتّھے وی چار پَیسے جاں مال پانی دِسدا ہووے اوہ اوتھے ای پلا ناپا کے بہ جاندے نیں۔

جوگوں رلی جوگ، اِک نُوں گلھڑ، اِک نُوں پانا روگ۔

معنے : جوگ: ڈھگیاں دی جوڑی ☆ گلھڑ: ڈنگراں دی اِک بیماری جیہدے نال ڈنگر دا گل گُھٹ کت دا☆ پانا روگ: ہاپیاٹائٹس دا پرانا ناں جیہدے نال ڈھڈ وِچ پانی اکٹھا ہو کے زہر بن جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چنگی جوگ رل گئی اے پئی اِک ڈھگے نُوں گلھڑ دی بیماری اے اتے دوجے ڈھگے نُوں پانا روگ اے۔ اوہناں واہی کیہ کرنی اے۔

جے اپنی کُکڑی چنگی ہووے، تاں گواہنڈھیاں گھر آنڈا کیوَں دیوے۔

معنے : گواہنڈھیاں: ہمسایاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے اپنی کُکڑی چنگی ہووے تاں اوہ اپنے ای گھر آنڈے دیوے۔ آنڈے دین لئی ہمسایاں دے کھُڈے وِچ نہ وڑدی پھرے۔ جدوں گھر دا کوئی جی شریکاں دے ہتھ تے چڑھ کے گھر دِیاں

خلاف گلاں کردا پِھرے تاں بولدے نیں۔

جے بُوٹے بُوٹے شیر نیں تاں جھلھ خالی وی نئیں۔

معنے :بُوٹے بُوٹے: ہر رُکھ دے مُڈھ☆جھلھ :جنگل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے ہر تھاں تے شیر ای شیر ہو جان تاں جنگل وِچ ہور جانوروی بڑے نیں۔

جے جُو واں پے جان تاں کھنڈُو لے نئیں سُٹے جاندے۔

معنے :جُو واں: جوئیں☆ کھنڈُو لے: 'گدا' وچھوَنا☆ سُٹے جاندے:پھینکے جاندے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی جے کِترے جُو واں پَے جان تاں جُو واں مکان لئی کوئی ہور طریقہ ورتنا چاہیدا اے۔ اپنے کپڑے ای پھڑ کے باہر سُٹ دین تاں کوئی علاج نئیں۔

جے سوَدے دی سار نہ جانے تاں دوندے چَوَگے خرید۔

معنے :سار: قدر☆ دوندے: اوہ وَیہڑ کا جیہدے ہالی دو دند نِکلے ہون☆ چَوَگا: اوہ وَیہڑ کا جیہدے چار دند نِکل آئے ہون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے بندے نُوں ڈنگر خرِیدن دا ول نہ ہووے تاں اوس نُوں نِکی عُمر دے ڈھگے جو ہالاں دوندے جاں چَوَگے ای لگے ہون خرید نے چاہیدے نیں۔ اوہدے وِچ گھاٹا نئیں پَے سکدا۔

جے کِلّا مضبُوط ہووے تاں مَجھ نئیں نسدی۔

معنے :کِلّا: کھونٹی☆ نسدی: دوَڑدی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے مَجھ مضبُوط کِلّے نال بجھی ہوئی ہووے تاں اوہ گھٹ ای کِلا پٹا کے نٹھ دی اے۔ جدوں کِسے کمزور بندے دی زنانی کِسے نال نِکل جاوے تاں بولدے نیں۔

جے کھواویں نہاری' تاں ترپیاں محل تے ماڑی' جے کھواویں دانا' تاں ترپیاں کاہے تے لانا' جے کھواویں بھوہ' اوہ کاٹھی تے ایہ تُوں۔

معنے : نہاری: چنگی کھاج☆ ترپیاں: ٹپ جاواں گا☆ ماڑی: اُچی عمارت☆ بھوہ: بھوسا☆ کاٹھی: بَیٹھن لئی گھوڑے تے پان والی چمڑے تے لکڑ دی بنی سیٹ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے مالک گھوڑیاں نُوں چنگی خوراک دیندے نیں اوہ گھوڑے محل ماڑیاں وی چھال مار کے ٹپ جاندے نیں' جو نرے دانے پاندے نیں اوہناں دے گھوڑے مَساں کاہی کانے ای ٹپ دے نیں پر جیہڑے بھوہ ورگی ناقص غذا اوہناں نُوں کھواندے نیں گھوڑیاں مُڑ کیہ کم کرنا ہوندا اے۔

جے گڈا نہ سِدھے راہ جاوے' تاں گڈ ہجو کے

کیوں کھاوے۔

معنے : گڈانہ: کھوتا، گدھا☆ گڈ: ریڑی☆ ہجوکے: ہلارے، ہچکولے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیکر ریہڑی دے اگے چُپیا کھوتا راہے راہ ٹُریا جاوے تاں ریہڑی نُوں کدی وی ہچکولے نئی لگ سکدے۔

جے گھابے ہل واہون ہا، داندے دی گل کوئی نہ پُچھے ہا۔

معنے : گھابے: گھیبے، چکوال دی بلد پالن والی اِک قوم☆ واہون ہا: واہندے ہوندے☆ داندے: داند، ڈھگے☆ پُچھے ہا: پُچھدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کر گھیبے جو بس بَلد پال کے ویچ دے نیں، آپوں واہی جوتی دا کم کردے ہوندے تاں اوہناں ڈھگیاں دی صِفت ثنا کر کے کیہنوں سنا سکنی سی۔ اتے دُوجے علاقیاں وِچوں اوتھے کیہنے داند خریدن جانا سی۔

جے مجھ دی پُوچھل لمّیں ہووٗ تاں تے ننگ اپنا ای ڈھکوٗ۔

معنے : لمّیں: لمبی☆ ہووٗ: ہووے گی☆ ننگ: نموج☆ ڈھکوٗ: کجے گی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی دوَلت والا جاں کِسے اختیار والا ہووے گا تاں اوہ دوَلت اوس دے اپنے کم ای آوے گی ہور کِسے نُوں اوسدی دوَلت نال کِیہ۔

جیٹھ جیٹھیاں، ہاڑ پچھیاں، ساون سُوئیاں تے مُجّھیں کہیاں، بھادروں سُوئیاں، کھڑیاں جہیاں۔

معنے : جیٹھ جیٹھیاں: جیٹھ دے مہینے وِچ ظاہر ہوئیاں☆ ہاڑ پچھّیاں: ہاڑ وِچ وَنّ تے آئیاں☆ سُوئیاں: بچے دِتے☆ کھڑیاں جہیاں: بیکار کھلوتیاں رہیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑیاں مُجّھیں جیٹھ مہینے وِچ سُون دے جوجا پن لگن، ہاڑ وِچ اوہناں دے سُون دا پک ہو جاوے اتے ساون جاں بھادروں وِچ سُوپَین اوہ گرمی دے مارے اثر پاروں پُورا دُدھ نئیں دیندِیاں اتے اوہناں دا سُوا حساب نال اوَترا ای جاندا اے۔

جیڈی کُتی اوڈے ای ہڈ چاندی اے۔

معنے : جیڈی: جتنی☆ اوڈے: اُتنے☆ ہڈ: ہڈیاں☆ چاندی: چُکدی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیڈا وڈھا بندا ہووے گا اونا ای کم کر سکے گا۔ جُسے دے مطابق ای بندہ بھار چُک سکدا اے۔

جیکوں ڈسے گوہ، اوُ ندا دارو ُسِند ھ نہ روہ۔

معنے : جیکوں: جِسنوں☆ ڈسے: ڈس لوے☆ گوہ: رینگن

والا اِک جانور☆ اُوندا: اوسدا☆ دارُو: علاج ☆ روہ: روہی داعلاقہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ گوہ جانور دے خطرناک ہون بارے دسیا گیااے پئی اول تاں گوہ کسے نُوں ہائیں مائیں وڈھدی ای نئیں پر جے اوہ کِسے نُوں ڈنگ لوے تاں اوس بندے دا کِتے کوئی علاج نئیں ہوسکدا۔

جَیندی شکل مکرُوہ' اُونداشکارای حرام۔

معنے: جَیندی: جِسدی ☆ شکل: چہرہ ☆ اُوندا: اوسدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جیہڑے جانوراں دی شکل ای سوہنی نہ ہووے اوہناں دا شکار کیتا گوشت وی حرام ہونداااے۔

جِیندے سِر ہتھیار' اُونداکیا اِعتبار۔

معنے: جَیندے: جِسدے ☆ اُوندا: اوسدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی سِنگاں والے جانور اُتے زیادہ وساہ نئیں کرنا چاہیدا اوہ سِنگ مار وی سکدا اے۔

جَیں بیلے دا کوئی شِینہ نئیں' اوس بیلے دا کوئی مُہاگ نئیں۔

معنے: جَیں: جیہڑے☆ بیلے: جنگل☆ شِینہ: شیر☆ مُہاگ: اگل ہتھ' لیڈر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی جنگل دا بادشاہ شیر ہونداااے اتے جیہڑے جنگل وِچ کوئی شیر نہ ہووے اوس دا اگل ہَتھ کوئی نئیں ہوندا۔

جَیں کھاہدا اکُکڑ' اُوکوں کاہدا فِکر۔

معنے: جَیں: جیہنے ☆ اُوکوں: اوس نُوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی جیہڑا اکُکڑ کھا لوے اوس دے سارے فِکر فاقے ای مُک جاندے نیں۔

جیوں جیوں کُکڑی مُوٹی ہوندی اے' آنڈا نِکا دیندی اے۔

معنے: جیُوں جیُوں: جَیسے جَیسے ☆ نِکا: چھوٹا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی بندہ جیُوں جیُوں تگڑا ہوئی جاندا اے' تیُوں تیُوں اوس نُوں دولت نال پیار ودھدا جاندااے اتے اوہ اپنے گھر دیاں تے خرچ گھٹا دیندا اے۔

جیہا چوراں کھڑیا' تیہا کِلّے بدھا۔

معنے: جیہا: جَیسا ☆ کھڑیا: لے گئے ☆ تیہا: تَیسا ☆ کِلّے بدّھا: کھونٹی نال بجھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ نکمّے لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیااے پئی اوہ اوہناں ڈنگراں وانگ نکارے ہوندے نیں جیہناں نُوں بھانویں چور لے جان جاں اوہ مالک دے کِلّے نال بجھے ہون اوہناں کرنا کُجھ نئیں ہوندا۔

جیہی کوکو تیہے بچے۔

معنے : جیہی: جیسی ☆ کوکو: کُکڑی ☆ تیہے : تیسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بچے عام طوُر تے ماں اُتے ای جاندے نیں۔ ماں چنگی ہووے گی تاں بچے وی چنگے ہون گے نئیں تاں اوہ وی ماں ورگے ای ہون گے۔

جیہدا آنڈل وِکے، اوہ کھسّی کیوں کرے۔

معنے : آنڈل: بِناں کھسّی کرن توں ☆ کھسّی کرن: جنسی ست مکاون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کِسے دا آنڈل وَیہڑ کا وِکدا ہووے تاں اوس نوں اوہنوں کھسّی کرا کے ویچن دی کیہ لوڑ اے۔

جیہدے ڈھگے ماڑے، اوہدے کرم ماڑے۔

معنے : ڈھگے: بَیل ☆ ماڑے: کمزور، لِسّے ☆ کرم: مقدر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی واہی وان دی واہی جوتی دا سارا کم اوہدے ڈنگراں دے سِر تے ای چلدا اے۔ جے کر واہی وان دے ڈھگے ماڑے جاں لِسے ہون گے تاں ایہ سمجھ لینا چاہیدا اے پئی اوس دے بخت ماڑے نیں۔

جیہدے گھر ڈھگے ہل واہ، اوہنوں رِزق دی کیہ پرواہ / جیہدے گھر داندہل واہ، اوہنوں دھن دی کیہ پرواہ۔

معنے : داندہل واہ: واہی جوتی دے قابل ڈھگا ☆ دھن: دوَلت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہدے گھر وِچ ہل واہن لئی ڈھگے ہون اوس دے گھر چنگی فصل ہون پاروں دوَلت آ ای جاندی اے۔

جیہدے گھر لویرا، اوہ سبھ توں چنگیرا۔

معنے : لویرا: دُدھ والا ڈنگر ☆ چنگیرا: چنگا، بہتر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جِس نے گھر کویری مجھ گاں رکھی ہوئی اے اوس نوں دُدھ دا آرام رہندا اے اتے دُدھ لین لئی کِتے جاناں نئیں پَیندا۔

جیہڑا بھوَنکدا اے، اوہ پٹیندا نئیں / جیہڑے بھوَنکدے نیں، اوہ وڈھدے نئیں۔

معنے : پٹیندا: وڈھدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھوَکن والے کُتے وڈھدے گھٹ ای نیں اتے ایسراں بوُہتا روَلا پان والا بندہ لڑدا گھٹ ای اے۔

جیہنوں پُوچھوں پھڑ اُٹھایا، اوہنے جوترا کدوں لایا۔

معنے : پُوچھوں: پُوچھل توں، دُم توں ☆ جوترا: اِک ویلے وِچ واہی گئی زمین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو ڈھگا اپنے آپ

اُٹھن جوگا ای نہ ہووے اتے اوس نُوں اٹھان لئی اوس نُوں پُوچھل توں پھڑ کے اٹھانا پوے اوہ جوترا کِویں لا سکدا اے۔

چار دِن تاں بھڈ تے وی آؤندے نیں۔

معنے :بھڈ :بھیڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جوانی دی ترنگ چار دِن تاں بھیڈ ورگے نکارے بھاروُتے وی آؤندے نیں جدوں اوس نُوں ہر پاسے بس اپنی جوانی ای دِسدی اے۔

چار دیہاڑے چیتر دے، کُدھے بکروال۔

معنے : دیہاڑے: دِن☆ چیتر: پنجابی سال بارہواں مہینہ☆ کُدھے:ٹپّے نچے☆ بکروال: بکری مال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چیتر پونگر دی رُت ہون پاروں ڈنگراں وِچ وی نوِیں رت پَیدا ہوندی اے ایس لئی بکریاں ورگے کمزور ڈنگر وی چیتر دے چار دِن کُدن لگ پَیندے نیں۔

چار چوُرے، چار سوُڑے، دو چھوٹے، دو موٹے، گول دُنب، پِٹھ چوُڑی، اوہ لیاویں کنتا گھوڑی۔

معنے : چوُرے: سفَید☆سوُڑے: نِکے، تنگ☆ دُنب: پُوچھل☆ پِٹھ :پُشت☆ کنتا: اوخاوند۔

ویروا: ایس اکھان وِچ چنگی گھوڑی دیاں نشانیاں دسیاں گئیاں نیں پئی کوئی سوانی اپنے گھوڑی خرِیدن ٹُرے خاوند نُوں آکھدی اے پئی گھوڑی دے پَیر سفَید ہون، اتے نِکے ہون، کن نِکے ہون اتے اکھیاں موٹیاں ہون، اوس دی پُوچھل گول ہووے اتے پُٹھا چوُڑا ہووے، تاں اوہ گھوڑی لَے کے آوِیں۔

چاہندا جیون ایں، وَیندا کوہیون اے۔

معنے :جِیون :جیوُندا رہن☆ وَیندا: جاندا کوہیون: کوہیا جان لئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دھوڑ ڈنگر ایس جگ تے کدی وی اپنی مرضی نئیں کر سکدا اوہ رہنا تاں زِندہ چاہندا اے پر اوس نُوں کوہن والے لئی جاندے نیں۔

چِٹی بلی جلیبیاں دی راکھی۔

معنے :چِٹی بلی :بظاہر شریف بلی ☆ راکھی: مُحافظ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دِتی گئی اے پئی بد فِطرت اِنسان بھانویں چِٹے لِیڑے پا کے بھلا مانس وی جاپدا ہووے پر اوس نُوں کدی وی خزانے دی راکھی نئیں بٹھانا چاہیدا۔ بلی بھانویں بڑی وی چنگی ہووے پر اوہ جلیبیاں دی کِیہ راکھی کرے گی۔

چنگی ہووے جوگ تے کاسہ سنگھنا، گھر دا ہووے بی پوے نہ منگنا، چنگی ہووے ٹِیر تے چڑھ کے ٹورئیے، گھر سولکھن نار تے دُکھ سُکھ پھولئیے، ایہ دیوے کرتار تے مُڑ کیوُں بولیے۔

معنے : جوگ: واہی والے دوڈنگر☆ کاسہ سنگھنا: چنگی لسی دا پیالہ ☆ ٹیر: گھوڑی ☆ سولکھن: گناں والی☆ نار: زنانی ☆ کرتار: کرنہار، کرن والا، مالک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ سُکھی جیون ہنڈان دیاں نشانیاں دِسیاں گئیاں نیں پئی واہی وان کول ڈھگیاں دی چنگی جوڑی ہووے،پین نُوں سنگھنی لسی ہووے،پیلی بیچن لگیاں بی گھروں کڈھ کے پان جوگا ہووے،اپنے کول سواری کرن لئی سُتھری گھوڑی ہووے، گھر وِچ زنانی چنگی ہووے تے اوس نال دُکھ سُکھ پھولیا جاسکے تاں ہوررب کولوں کیہ منگنا ہونداا ے۔

چرند چرے نہ چرے، مالک چرنی بھرے۔

معنے : چرند: چرن والے جانور☆ چرے: پٹھے کھاوے☆ چرنی بھرے: چراند ا بھتہ لے لوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پٹھے چرن والا جانور بھانویں پٹھے کھاوے جاں نہ کھاوے پر جِس نال گل کرکے ڈنگر پیلی وِچ چھڈے نیں اوس تاں کِیتے پیسے وصُول ای لینے نیں۔

چڑھیا باون پیر، گھٹن مجھاں گانواں دے کھیر، نال نکھٹن ندیاں دے نیر۔

معنے : باون پیر: ہندو عقیدے مُوجب کال پاون والا دیوتا ☆ گھٹن: کم ہوون ☆ کھیر: دُدھ☆ نکھٹن: کم ہو جان☆ نیر: پانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں باون پیر ناں دا دیوتا ظاہر ہونداا ے تاں مجھاں گانواں دا دُدھ قُدرت ولوں گھٹ جانداا ے۔ایسراں دریاواں نالیاں دا پانی وی گھٹ جانداا ے۔

چڑی آں لکھاں اُتے ای آرام آوَنداا ے۔

معنے : آں: نُوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنے من چاہے کم ای کرداا ے۔چڑی نُوں اپنے لکھاں دے آلھنے وِچ ای شیش محل ورگی چَس آوَندی اے۔

چڑی چُنجھ بھر لے گئی، ندی نہ گھٹیا نیر۔

معنے : چڑی: چڑیا☆ چُنجھ: چونچ ☆ گھٹیا: گھٹ ہویا☆ نیر: پانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے وگدے دریا چوں کوئی پانی دا گھُٹ پی لوے تاں اوتھے کوئی گھاٹا نئیں پَیندا۔مطلب جے تگڑے بندے دے مال چوں ماڑے نُوں روٹی دی بُرکی مِلدی رہوے تاں اوس دا کوئی نقصان نئیں ہوندا۔

چڑی دا چوگا تے چوَدھواں حِصہ۔

معنے : چوگا: چوگ، پکھیرو نُوں کھان لئی پائی جان والی خوراک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مخول کیتا گیاا ے جو وال دی وی کھلھ لاان دی کوشش کردے نیں۔ولا چڑی

دی چوگ دا اگھوں چوُ دھواں حِصہ کویں بنایا جاسکدا اے۔

چڑی دی کلیجی، یاراں حصے دار۔

معنے: کلیجی: جسم دا اِک نِکا جیہا حِصہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک وال دی کھلھ لاہن تُر پیندے نیں۔ چڑی دی کلیجی نال تاں اِک بندے داوی کُجھ نئیں بن دا پر جے اوس وِچ بوُہتے بھائیوال بن جان تاں لوک مخوَل ای کرن گے۔

چڑی کُٹھی، جگ نیوندرا۔

معنے: کُٹھی: حلال کیتی ☆ جگ: دُنیا ☆ نیوندرا: بھاجی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مخوَل کیتا گیا اے جیہناں دے کول کھوان نُوں تاں کُجھ ہوندا نئیں پر اوہ سارے جگ دی دعوت ٹھا کدے پھر دے نیں۔

چڑیاں دی موَت، گنواراں دا ہاسہ۔

معنے: گنواراں: جاہلاں ☆ ہاسہ: مزاخ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑے اتے لِسے دی موَت اُتے ہر کوئی ہس چھڈ دا اے جاں ماڑے دی موَت دی کِسے نُوں پرواہ نئیں ہوندی۔

چڑیاں کھنب کھلارے، وَسن مینہ بتھیرے۔

معنے: کھنب: پر ☆ وَسن: برسن ☆ بتھیرے: کافی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں چڑیاں گھٹے مِٹی وِچ کھنب کھلار کے نہاوَن ورگا کم کرن اودوں مینہ

چوکھے پَین دی آس ہوندی اے۔

چڑیاں ہتھ سُنیہے، کانواں ہتھ سلاماں۔

معنے: سنیہے: پَیغام۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چڑیاں دے ہتھ پَیغام اتے کانواں دے ہتھ کِسے نُوں سلام ٹور نا نِرا موُرکھاں والا کم اے۔ نہ اوہ پَیغام ای اپڑدے نیں اتے نہ اوہ سلام ای پُجدے نیں۔

چکڑ بھریاں مجھاں نال لگیاں کوَن نئیں لبڑدا۔

معنے: چکڑ بھِریاں: کِچڑ نال اٹیاں ☆ لبڑدا: کپڑے خراب ہوندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو وی بھیڑے دی بہنی بہوے گا اوہ وی گھاٹا ضروُر پاوے گا۔

چم نہ ویکھیے، ہڈ ویکھیے۔

معنے: چم: چمڑا ☆ ہڈ: ہڈیاں، جسم دا چھڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی وی ڈنگر وچھا خریدن لگیاں اوس دا نِرا ماس ای نئیں ویکھ لَینا چاہیدا سگوں اوس دے قد کاٹھ نُوں وی دھیان وِچ رکھنا چاہیدا اے۔

چوَل کُتی، ماس دی راکھی۔

معنے: چوَلی: لالچی ☆ ماس: گوشت ☆ راکھی: نگہبانی تے لائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لالچی کُتی نُوں

گوشت دی راکھی تے بنھ دین دانش وندی نئیں۔بُرے بندے نُوں دولت دی راکھی بٹھا دین والا مُورکھ ای سدائے گا۔

چُوہا کھُڈ وِچ آپ نہ ماوے‘ تے چھج گھنی آوے۔

معنے: کھُڈ: بل ☆ ماوے: پُورا آوے ☆ گھنی: لئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جیہناں دے اپنے گھر وِچ بَیٹھن جوگی تھاں نئیں ہوندی پراوہ ہورلوکاں نُوں نال لئی آوندے نیں۔

چُوہے نُوں سُنڈھ دی گنڈھی لبھی‘ پنساری بن بَیٹھا۔

معنے: سُنڈھ دی گنڈھی: سُکے ادرک دی ڈلی ☆ پنساری: حکیم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں جعلی حکیماں نُوں جُگت کیتی گئی اے جو اِک ادھانُسخہ کِتوں لبھ لَیندے نیں اتے اوسے پاروں پھوُنڈاں ماردے پھِردے نیں پئی اوہ حکیم بن بَیٹھے نیں۔

چُوہیا تُداں کِے ڈر‘تیرا وِچ کلھوٹی گھر۔

معنے: تُداں: تینوں ☆ کِے: کاہدا ☆ کلھوٹی: کھُڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جِسدا اپنا چنگا گھر کاٹھ ہووے اوس نُوں کاہدا ڈر ہونداا اے۔اوہ اوکھے ویلے اپنے گھردے اندر بہ جاندا اے۔

چوُہیاں دے ڈروں گھر نئیں چھڈِیدے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بندے نُوں چوہیاں توں ڈردیاں گھرتاں نئیں چھڈ کے ٹُر جانا چاہیدا۔

چھپّراں دیے ٹٹولیے‘نہ مندڑے بول توُں بول‘ہوَنس چلے گھراپنے‘توُں بَیٹھی چکڑ پھول۔

معنے: چَھپّراں: جمع چَھپّر دی‘ عارضی رہایش☆ ٹٹولے: ٹٹولیے‘ اِک پکھوُٹیہری☆ مندڑے: مندے‘بُرے☆ ہوَنس: ہنس‘اِک خُوبصورت پرندہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑے بندے دی تگڑے سامنے کِیہ اوقات ہوندی اے۔تگڑے لوکاں دا رہن سہن چنگا ہوندا اے اتے ماڑے تاں بس چھپراں چھاراں وِچ ای گُذارا کردے نیں۔

چھترا نہ لڑے‘پُنوں کیہ کرے۔

معنے: چھترا: لیلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھیڑکران والے مالک دی ساری شیخی اتے آکڑ تاں اپنے مال نال ای ہوندی اے۔ جے پڑ وِچ نِکلیاں اوس دا چھترا ای بھیڑ نہ بھِڑے تاں مالک تاں شرمِندیاں ای ہونااَیں۔

چھِتّی تھیوے گِدڑی‘ پُوچھ کُوں پاوے چک۔

معنے: چھِتّی: غُصے وِچ‘ تنگ پوے☆ پُوچھ: پُوچھل‘دُم☆

پاوے چک: دندیاں وڈھے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گِدڑی نُوں غُصہ آوے تاں اپنی ای پُوچھل نُوں دندیاں وڈھن لگ پیندی اے۔ ماڑا بندہ اپنا غُصہ وی اپنے جاں اپنے گھر والیاں تے ای کڈھدا اے۔

چھڈ بی بی مانو، چُوہا لُنڈا ای چنگا۔

معنے: لُنڈا: پُوچھل توں بغیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کُجھ نہ لبھدا ہووے اودوں کُجھ ای لبھ جاوے تاں اوس تے ای گذارا کر لَینا چاہیدا اے۔ بلی نُوں جے لُنڈا چُوہا وی لبھ جاوے تاں وی اوس دا گذارہ تاں ہو ای جاندا اے۔

جُتی کُتی، جُجرے وِچ ہگّے۔

معنے: جُتی: ڈھیک چالیاں کرن والی، بہانے بنان والی ☆ جُجرے: کمرے وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بہانے بنان والی کُتی گھر وِچ ای ٹٹی کر دیندی اے۔ بھیڑے اتے بہانے باز لوک کوئی نہ کوئی بہانہ بنا کے نقصان ای کر دے نیں۔

خالی بھانڈے چُوہا آوے، مُفت اِچ اپنی جان ونجاوے۔

معنے: بھانڈے: برتن ☆ ونجاوے: ازایاں کرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چُوہا جے کُجھ کھان دے لالچ وِچ کِسے خالی بھانڈے وِچ پھس جاوے تاں اوتھے اوہ مُفت وِچ ای اپنی جان گوا لوے گا۔

خر تتا گدوں متّا۔

معنے: خر: کھوتا ☆ تتّا: گرم، تتّے تاء ☆ متّا: مت والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھوتے کولوں کم لَینا ہووے تاں تتّے تا ای لَے لینا چاہیدا اے اتے اوس کولوں کم لَین لئی ایہ ای طریقہ چنگا اے۔

خسم دا کُتا، سرہانے چڑھ کے سُتا۔

معنے: خسم: خاوند۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اپنے خاوند دی ہر شَے ای چنگی لگدی اے ایتھوں تیک پئی اپنے مالک دا کُتا بے شک سرہانے ول ہو کے وی سوں جاوے تاں وی اوہ بُرا نئیں لگدا۔

خصماں باجھوں سوَن تریہائیاں۔

معنے: باجھوں: بغیر ☆ سوَن: ساون ماہ ☆ تریہائیاں: پیاسیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مالکاں توں بغیر ڈنگر وچھا ساون دے مینہ پَین والے مہینے وِچ وی پیاسا ای رہ جاندا اے۔

داند پرائے ہالی ہور، جویں بھاوے تویں تور۔

معنے: داند: ڈھگے ☆ ہالی: ہل واہن والے ☆ بھاوے: من

جا ہووے☆ تویں: تیسے ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بیگانے ڈنگراں نال کِسے نُوں ہمدردی نئیں ہوندی اجیہے ہالیاں اگے جدوں پرائے ڈھگے چڑھ جان تاں اوہ اوہناں نُوں بُجھا بُجھا کے ہفا چھڈ دے نیں۔

دانداں جتھاں وی جُلسی، ہل ای دھریکسی ۔

معنے: داند: ڈھگا، بلد☆ جتھاں: جتھے☆ جُلسی: جاوے گا☆ دھریکسی: چلاوے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کِسے نے اپنا کم تاں ہرؤ مرؤ کرنا ای ہوندا اے۔ ڈھگا جتھے وی جاوے گا اوتھے اوس کولوں ہل واہن دا کم ای لیا جاوے گا۔

داند گھاہ نال یاری لاوے تاں کھاوے کیہ ۔

معنے: گھاہ: گھاس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی داند دی تاں خوراک ای گھاہ اے۔ جے اوہ اوسے نال ای یاری دوستی بنا لوے تاں مُڑ بھُکھا مر جاوے گا۔

داند گُمدا گاہ وِچ، رن گُمدی ویاہ وِچ۔

معنے: گُمدا: پھِردا☆ گاہ: فصل نُوں گاہن لئی کھلاریا جان۔

ویروا: ایس اکھن وِچ دسیا گیا اے پئی ڈھگا گاہ وِچ گُم ہو کے ٹُرنوں رہ جاندا اے اتے زنانی جدوں کِسے ویاہ وِچ رلی ہوئی ہووے تاں اوہ پچھا بھُلھ جاندی اے اتے نویں نویں مُکھ ویکھ کے رِیجھاں پُوریاں کردی رہندی اے۔

دِتی کھل نہ کھاندی، کوہلُو چٹّن جاندی۔

معنے: کوہلؤ: تیل کڈھن لئی دیسی مشین☆ چٹّن: چاٹنے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِلّے تے بدھی مَجھ اگے کھل وی پاؤ تاں خوش ہو کے نئیں کھاوے گی پر اپنی مرضی نال کوہلؤ نُوں چٹّن ٹُر پوے گی۔ مطلب ہر پرائی شَے ول نٹھ کے جان نُوں انساناں اتے حیواناں دا بڑا دِل کردا اے۔

دُدھ بانکی مَینہ سوہے، چال بانکی گھوڑیاں، انکھ والا گھبرو سوہے، لاجونتی گوریاں۔

معنے: دُدھ بانکی: چنگا دُدھ دین والی☆ چال بانکی: خُوبصُورت ٹورا☆ انکھ والا: انا پرست☆ لاجونتی: لج پال، غَیرت وند☆ گوریاں: سوہنیاں عوَرتاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مجھ دُدھ دین والی ای چنگی لگدی اے، گھوڑیاں دی چال سُدھ ہووے تاں اوہ چنگیاں لگدیاں نیں، گھبرو اوہ جو غَیرت اتے اَنکھ دا بھریا ہویا ہووے اتے عوَرت اوہ چنگی جو اپنے گھر والیاں دی عِزت دی راکھیوان ہووے۔

دُدھ پین نُوں باندری، ڈنڈے کھان نُوں رِچھ۔

معنے: ڈنڈے کھان: سوٹے کھان، مار کھان☆ رِچھ: رِیچھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی واری شَے دا نقصان تاں کوئی ہور کر جاندا اے پر اوس دا بھگتان ہور کِسے نُوں بھگتنا پَیندا اے۔ کردا ہور اے اتے بھرنا ہور نُوں پَیندا

اے۔

دُدھ ماجھا' گھیو گوکا' بوَہلی باکری۔

معنے: ماجھا: مَجھ دا☆ گوکا: گاں دا☆ باکری: بکری دی۔

ویروا: ایس اکھن راہیں مت دِتی گئی اے پئی پین لئی سبھ توں چنگا مَجھ دا دُدھ ای ہوندا اے' پر گھیو گاں دا چنگا ہوندا اے اتے جے بوَہلی پین تے دِل کرے تاں اوہ بکری دی سبھ توں سوادلی ہوندی اے۔

دُدھل گاں دی لت وی ماڑی نئیں لگدی۔

معنے: دُدھل: دُدھ دین والی☆ ماڑی: بُری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دُدھ دین والی گاں جے لتّاں وی ماردی ہووے مُڑ وی اینڈی بُری نئیں لگدی ایس لئی پئی اوہ دُدھ دیندی اے۔

دُدھیل گاں دیاں چھڑیاں وی سہنیاں پیندیاں نیں۔

معنے: دُدھیل: دُدھ دین والی ☆ چھڑاں: لتّاں مارن☆ سہنیاں: برداشت کرنیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑی تھاں توں کوئی فائدہ ہوندا ہووے اوتھوں بندہ نقصان وی ہس کے جر لیندا اے۔دُدھ دین والی گاں جے چھڑاں وی ماردی ہووے تاں وی چنگی لگدی اے۔

دِسن دا بگلا' مچھیاں دا ٹرکاؤ۔

معنے: دِسن: نظر آون☆ ٹرکاؤ: ہڑپ کرن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ظاہری پکھوں بڑے بھلے مانس دِسدے نیں پر اصل وِچ اوہ اِنج دے ہوندے نیں پئی جو لبھے پوُرا ای مُونہ پا لیندے نیں۔ویکھن نُوں تاں بگلا بھگت نظر آوندا اے پر اوہ پُوریاں ٹُچراں اندر لنگھا لیندا اے۔

دُم نال دوستی' تے سِنگ نال وَیر۔

معنے: دُم: پُوچھل☆ سِنگ: سِینگ☆ وَیر: دُشمنی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو گھر دے وڈھیاں نال تاں اِٹ کُتے دا وَیر رکھدے نیں پر اوہناں دی اوَلاد نال بھرپن پائی پھردے نیں۔

دَمڑی دا ٹٹُو' ہاٹھاں بھنّے۔

معنے: دمڑی: پَیسے دا چوَتھا حِصہ☆ ہاٹھاں بھنّے: دوَڑاں دے مقابلے وِچ حِصہ لوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو کِسے حثیت دے مالک تاں ہوندے نئیں پر وڈھے وڈھے مقابلیاں وِچ جا ٹنگاں پھساندے نیں۔مریا ماریا گھوڑا دوَڑاں وِچ سیر پا کے کروی رکیہ لوے گا۔

دند ٹُٹے' کھُر گھسے' لک نہ چُکے بھار'اِنج دے بُڈھے ڈھگے نُوں کوَن کھواوے چار۔

معنے: کھُر: پَیر☆ لک: کمر☆ اِنج دا: اَیسا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر والے وی کم کران دے لالچ وِچ ای جواناں نُوں کھواندے پیاندے نیں پر بُڈھے کھوسڑ نُوں جیہدے جسم دا کوئی انگ وی ٹھیک کم نہ کردا ہووے کوئ سلبھا ٹُکر کھا کے راضی ہووے گا۔

دند ہِلّے سَنگھ اُگلے، ڈھوُڑیاں مَلّے کنھ، کھولھ خسماں ٹلڑی ہوری دے گل بنھ۔

معنے: دند ہلے: دند ہلدے نیں ☆ سَنگھ: گلا ☆ اُگلے: باہر کڈھ دیوے ☆ ڈُھوڑیاں: پکھواں ☆ کنھ: گردن دے زخم ☆ ٹلڑی: ٹلّی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں ڈنگر دی حالت ماڑی ہو جاوے، اوس دے دند ہلدے ہون، گلے چوں کوئی خوراک اگانہ نہ لنگھدی ہووے اتے کنھ اُتے بہ کے کاں زخماں نُوں پاڑھدے ہون، اوس ویلے مالک نُوں چاہیدا اے پئی اوس ڈنگر دی جان چھڈ دیوے۔

دوانی دی کھوتی، باراں آنیاں دا ڈھنگا۔

معنے: دوانی: دو آنیاں دی، اٹھ پیسیاں دی ☆ ڈھنگا: پیڑا، بنھن لئی پایا رسہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو آپ تاں عقل فکر اتے دانائی ولوں ماٹھے ای ہوون پر اوہ مہنگے لباس پا کے اپنا مُورکھ پُنا لوکان دے جتن کردے پھر دے ہون۔

دوویں لئیں نہ بھُلھ تُوں، گھوڑی مَینہ سورنگ، جیوں جیوں ہون پرانیاں، تیوں تیوں کھولھن رنگ۔

معنے: دوویں: دونوں ☆ مَینہ: مجھ ☆ سورنگ: بدرنگیاں ☆ جیوں: جیسے ☆ تیوں: تیسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مجھ اتے گھوڑی خریدن بارے مت دِتی گئی اے پئی دو رنگی رنگ دی مجھ اتے گھوڑی نئیں چنگی ہوندی۔ اوہ بھانویں وقتی طور چنگی وی جاپے پر عُمر گُذرن دے نال نال اوہ اپنا بھیڑ وکھان لگ پیندی اے۔

دھن گائیں، رعیت ارائیں، حاکم گوڑا کیہ کرے جے بھوئیں ہووے نیائیں۔

معنے: دھن: دولت ☆ گوڑا: جھوٹھا ☆ بھوئیں: زمین ☆ نیائیں: پنڈ دے نالدی زمین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ڈنگراں وِچوں گاں سبھ توں چنگی دولت ہوندی اے۔ ایسراں رعیت ارائیں تابعداری چنگی کردی اے۔ بادشاہ لکھ ظالم وی ہووے اتے لُٹ مار کرن والا وی ہووے پر جے زمین نیائیں کول ہووے تاں اوہ زمین بھانگا پُورا کردی رہندی اے۔

دھن گاؤ دا جایا، جِس سارا مُلکھ وسایا۔

معنے: دھن: آفرین ☆ گاؤ: گاں ☆ جایا: جمیاں ☆ مُلکھ: مُلک ☆ وسایا: آباد کیتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ڈھگےنُوں شاواشے دِتی گئی اے پئی اوس دی واہی جوتی کرن پاروں ساری دُنیا روٹی کھاندی پئی اے۔

دیسی ٹٹُو' خراسانی دولتّے۔

معنے: ٹٹُو: گھوڑا☆ خراسانی: خراسان اِیران دا اِک شہر☆ دولتّے: دولتّیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو دو حرف پڑھ کے اپنی زبان اتے بھریوے نُوں بھُلھ بھلا کے ہور مُلکاں دے لوکاں دی نقل کرن لگے ہون اتے اوکھے ہو ہو اوہناں وانگ دے سانگ اتاردے ہون۔

دیہ پلٹی گھوڑ ابنیا' باشک نانگ بڈ اوا۔

معنے: دیہ: وجُود☆ پلٹی: تبدیل کر لیا☆ باشک ناگ: پھنئیر سپ☆ بڈاوا: جانور ڈران لئی کھیت وِچ لیراں دا بنا کے ٹنگیا بندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو کِسے دے اپنے ای ٹکراں تے پل کے اوسے مالک نُوں اکھوں ویہر کھلوندے ہون اتے اوہناں دے روّیہ بدل لَین دا کوئی پتہ نئیں لگدا۔

ڈاچی کیتا وِیہ کوہ' ٹوڈی کیتا تریہ کوہ۔

معنے: ڈاچی: اُونٹنی☆ ٹوڈی: ڈاچی دی بچی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُوٹھ جاں ڈاچی دے سفر ویلے جدوں اوس دا بچہ بچی نال ہووے تاں اوہ ایدھر اودھر ہو جاندا اے اتے مالک نُوں اوس نُوں ول کے نال رکھنا پَیندا اے' ایسراں اوہ اُوٹھ جاں اُوٹھنی توں ودھ سفر کر لَیندا اے۔

ڈاند بھانویں کانا' سئیں دے مَن گوں بھانا۔

معنے: ڈاند: ڈھگا☆ کانا: اِک اکھ والا☆ سئیں: مالک☆ من گوں: دِل نُوں☆ بھانا: چنگا لگن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو چیز مالک نُوں چنگی لگدی ہووے اوس نُوں لوک لکھ مندا پئے آکھن پر مالک اوس نُوں پیارای کردا رہندا اے۔

ڈانڈ نے چور گھروی وہنا' سادھ گھروی وہنا۔

معنے: وہنا: وگنا☆ سادھ: مالک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ڈھگے دا کِیہ ہوندا اے اوہنے تاں مالک دے گھروی وگنا ای ہوندا اے اتے جے کوئی چور وی لے جاوے تاں اوس اوتھے وی وگنا ای ہوندا اے۔

ڈبی مَینہ' بھُوسلی بھیڈ' مُچھاں والی رن' ایہ تِنے وَن کوَن۔

معنے؛ ڈبی: ڈباں والی' بدرنگ☆ بھُوسلی: مٹی رنگی' بھُوسلے رنگ دی☆ وَن کوَن: چنگیاں نئیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ڈَبے رنگ دی مجھ' بھُوسلے رنگ دی بھیڈ اتے جیہڑی زنانی دے مُونہ تے

وال ہون، ایہ تِنے شَیواں چنگیاں نئیں ہوندِیاں اتے ایہناں توں پُنڈ چھڈاں ای چنگا۔

ڈڈاں دی پنسیری، کدی اِک تے کدی ڈھیری۔

معنے: ڈڈاں: ڈڈُواں☆پنسیری: پنج سیر وزن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بے حثیت لوک اکٹھے ہو جان تاں اوہناں دی کوئی حثیت نئیں ہوندی اوہ کدی سارے اکٹھے ہو جاندے نیں اتے کدی اِک ای رہ جاندا اے۔

ڈِھڈ تاں کھوتا وی بھر لیندا اے۔

معنے: ڈِھڈ: پیٹ☆ کھوتا: گدھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جین دا مقصد جے کر بس کھان پین اتے مر جان ہووے تاں اوہ کم کھوتا وی ساری زِندگی کردا ای رہندا اے، زِندگی دا مقصد کُجھ ہور اے۔

ڈھانڈا پالیا، سیالا ٹالیا۔

معنے: ڈھانڈا: ڈنگر وچھا☆ سیالا: سیال، سردی دا موسم☆ ٹالیا: ٹال دِتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک ڈنگر وَچھے دے دھیانے لگ کے سردِیاں لنگھالیندے نیں ایس لئی پئی کم کار کردیاں سردی گھٹ لگدی اے۔

ڈُھٹّی کُوں اندھارا بھاندے۔

معنے: ڈُھٹّی: بلی☆ کُوں: نُوں☆ اندھارا: اندھیرا☆ بھاندے: چنگا لگدا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بلی نُوں اندھیرا ای چنگا لگدا اے ایس لئی پئی اوہ ہنیرے وِچ ای کوئی چِیز کھان دا کم سوکھا کر سکدی اے۔

ڈھگی نہ وچھّی، طبیعت رہندی اچھی۔

معنے: ڈھگی: گاں☆ وچھّی: گاں دی بچی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ نکمّے لوکاں نُوں مخول کیتا گیا اے پئی آہلکی تے کُجھ نہ کرن والے لوکاں کول ڈنگر وچھا نہ ہووے تاں اوہ بڑے راضی رہندے نیں۔

ڈھونگا ہوئے پار، سائی دیئے اُرار۔

معنے: ڈھونگا: ڈھگے دی اِک قسم، نِیویں لک والا☆ پار: دریا دے دُوجے کنڈھے☆ سائی: پیشگی رقم☆ اُرار: ایس پاسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے نِیویں لک والا ڈھگا دریا دے دُوجے کنڈھے وی کھلیا نظر آوے تاں اپنے پاسے کھلوتے ای سودا کر لینا چاہیدا اے ایس لئی پئی اوہ ڈھگا کدی وی ماڑا نئیں ہو سکدا۔

ذات تاں کانواں نُوں وی پیاری ہوندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنے قبیلے دی وڈھیائی کردا پھر دا اے ایتھوں تیک پئی کانواں نُوں وی اپنی ذات ای چنگی لگدی اے۔

ذات دی کُمّیں، خواجہ خضرؑ دی پوتری۔

معنے: کُمّیں: کچھو کُمّے دی نسل، کچھوپر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بدنسلے وی کِسے خاص نِسبت نال وڈھے لوکاں نال اپنی ذات گنڈھدے پھِر دے نیں جویں کچھوپر پانی وِچ رہن نال حضرت خضرؑ ہوراں نال خاندانی نسب جوڑ داپھِرے تاں آکھیا جاندا اے۔

ذات دی کوہڑ کِرلی، چھتیر اں نُوں جپھے۔

معنے: کوہڑ کِرلی: چھپکلی ☆ جپھے: کلاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہینی ذات دے لوک وی کئی واری اعلیٰ نسل دے لوکاں دی ویکھو ویکھی وڈھے کمّاں نُوں ہتھ پا بہندے نیں پر مگروں جُگتاں کراندے نیں۔

رام گئوُ وی کدے کِلّے بجھیاں نیں۔

معنے: رام گئوُ: رام دِیاں گانواں جو عام کُھلھیاں ای ٹُریاں پھِر دیاں نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اوہ گانواں جو ہندو لوک رام جی دے ناں تے کُھلھیاں چھڈ دیندے نیں اوہناں نُوں کدی کِسے کِلّے نال نئیں بنھیا۔

رُت کچی، گاں گھبنی، مُورکھ آس کرے۔

معنے: رُت: موسم ☆ گھبنی: سُون والی ☆ مُورکھ: پاگل۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی کچا پکا موسم ہووے اتے گاں وی سُون والی ہووے اتے مالک پاگل نُوں اوس گل دی فِکر کرنی چاہیدی اے پر اوس مُورکھ نُوں خُوشی چڑھی ہوئی اے۔

رجّی مَینہ، وِگھے دا اجاڑا۔

معنے: رجّی: رج کے پٹھے کھاہدے ہوئے ☆ مَینہ: مَجھ ☆ وِگھا: چار کنالاں زمین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مَجھ بھانویں پٹھے کھا کھا رجّی ہوئی کیوں نہ ہووے پر فیروی اوہ جے کِتے رسا تڑا کے پیلی وِچ جا پوے تاں وِگھا زمین دی فصل اجاڑن جوگی ہوندی ای اے۔

رجیا گھوڑا، تے بھُکھا ٹٹو۔

معنے: ٹٹو: ماڑا گھوڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑے دی گھر والے چنگی سانبھ کرن تاں اوہ شُوکیا شا کیا رہندا اے پر جے مالک اوسدی ویکھ بھال نہ کرن تاں اوس نُوں لوک ٹٹو ای آکھ چھڈدے نیں۔

رِچھ مسیتی اَپڑے نہ، مُلاں جنگل گچھے نہ۔

معنے: رِچھ: رِیچھ ☆ مسیتی: مسجد وِچ ☆ اَپڑے: آوے ☆ گچھے: جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نہ تاں رِچھ ای مسیت اندر پَیر پاندا اے اتے نہ ای مولوی صاحب اوس

توں ڈردے جنگل جاندے نیں۔

رِچھاں دے گھول قلندر ای جانن۔

معنے: گھول: کُشتی ☆ قلندر: رِچھ نچاون والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنے کم دا جانو ہونداا اے اتے جے کوئی ہور اوہ کم کرن پوے تاں اوس لئی اوکھا ہو جاوے گا۔

رِچھے دی کنڈی اُتو بال کھُسّے دا بھی چنگا۔

معنے: رِچھے: رِچھ ☆ کنڈی: کنڈ، پُشت ☆ اُتو: اُتوں ☆ کھُسّے دا: کھوہن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رِچھ دی کنڈ توں وال کھوہن وی چنگا کم اے۔ رِچھ دے وال مونڈھے نال بنھن نال کئی سوکڑے وال بال چنگے ہو جاندے نیں۔

رکھن مَینہ، جماون دئیں، بھر بھر پیندے باٹ۔

معنے: مَینہ: مجھ ☆ باٹ: باٹی، اِک بھانڈا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے جو لوک مجھاں پال دے نیں، اوہ رج دئیں جماندے نیں اتے مُڑ بھانڈے بھر بھر پیندے نیں اتے موَجاں کردے نیں۔

رن بھیَڑی تے داند ڈبا، کَے کِیتو ای ڈاڈھیا ربا۔

معنے: بھیَڑی: بُری ☆ داند: ڈھگا، بوَلد، بلد، بَیل ☆ ڈبا: تیلیے رنگ دا، بوَ ہتے رنگاں والا ☆ کَے: کیا ☆ کیتو: کیتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوس بندے دے مقدراں دا رونا رویا گیا اے جیہدے پلّے کو پتّی زنانی پَے جاوے جو ہر ویلے اوسدی جان کھائی رکھدی اے اتے جوڑے رنگ دا داند خرِیدلوے اوہ وی گھاٹے وِچ رہندا اے۔

ساڈی بِلی، سانوں ای میاوں۔

معنے: میاوں: ڈران لئی کڈھی بلی دی واج۔

ویروا: کئی واری اپنے ٹُکر تے پلن والے لوک اگھوں مالک نُوں ای اکھِیاں وکھان لگ پَیندے نیں، اوس ویلے ایہ اکھان بولیا جاندا اے۔

سارے پِنڈ وِچ اُوٹھ بدنام۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سادے اتے ڈھوَلوَ ڈھگے قسم دے لوکاں نُوں ای لوک پِنڈاں وِچ اِنج ای بدنام کردے رہندے نیں۔

سانگے دی بکری، کُسانگے دی مَجھ۔

معنے: سانگا: تعلق ☆ کُسانگا: بےتعلقی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تعلق والے تھاں توں بکری مِل جاوے تاں اوہ بےتعلق لوکاں ولوں مِلی مَجھ نالوں بوَہتی چنگی لگدی اے۔

ساہناں دا بھیڑ، جھاڑِیاں دا کھوَ۔

معنے: ساہناں: جمع ساہن دی، مجھاں گانواں نُوں نویں دُدھ کرن لئی رکھیا سنڈھا جاں ڈھگا ☆ بھیڑ: لڑائی ☆ کھوَ: نقصان۔

ویروا: ایس اکھان دا مطلب اے پئی جدوں وی تگڑے لوک آپو وِچ وَیر کٹّن گے تاں اوہناں دی لڑائی وِچ سدا ماڑے لوک ای چڑھاوے چڑھن گے۔

سپ تاں نِکل گیا' لکیر نُوں ڈنڈے۔

معنے: نِکل گیا: نٹھ گیا ☆ ڈنڈے: سوٹے مارن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سپ نُوں مارنا چاہیدا سی' اوس نُوں تاں کوئی مار نئیں سکیا پر اوس دی لکیر نُوں ڈنڈے مار مار اپنی بہادری وکھائی جا رہی اے۔

سپ تے چور دی دہشت بُری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سپ اتے چور نُوں ویکھ کے ای عام بندہ گھبرا جاندا اے اتے اوس نُوں ہتّھاں پَیراں دی پَے جاندی اے۔

سپ داڈنگیا ہو یا رسّی توں وی ڈردا اے / سپ دا ڈنگیا ہو یا سلّی توں وی ڈردا اے۔

معنے: ڈنگیا: ڈسیا ☆ سلّی: رسی' سیہلی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ سپ توں اِکوار ڈنگ مروا لوے اوہ مُڑ ساری عُمر رسی نُوں ویکھ کے وی ڈر دا رہندا اے۔

سپ داڈنگیا چنگا' سیہ داڈنگیا مندا۔

معنے: سیہ: کنڈیاں والا اِک جانور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سپ تاں کٹ لوے تاں اوہ اِک تھانویں ڈنگ ماردا اے پر سیہ جدوں بندے نُوں ویکھ کے اپنے کنڈیاں نال وِنھدی اے تاں کئی کنڈے بندے نُوں چُبھ جاندے نیں اتے ہڈیاں وِچ وی دھس جاندے نیں۔ ایس لئی اوس دا چھیتی آرام نئیں آوندا اتے تکلیف وی ودھ ہوندی اے۔

سپ داڈنگیا نہ مرے' دلوُنے ولے مر جائے۔

معنے: دلُونے ولے: دہشت نال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سپ داڈنگیا تاں خورے بچ ای جاوے پر جو بندہ سپ توں دہشت کھا جاوے اوس دے مرن دا ڈر ہوندا اے۔

سپ دا کٹیا نہ مرے' وَل مرے مر جائے۔

معنے: کٹیا: ڈسیا ☆ وَل مرے: سپ ول مارے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سپ داڈنگیا اُنج تاں ہو سکدا اے بچ ای جاوے پر جدوں سپ اوس دے سامنے وَل ماردا اے ہو سکدا اوس دی دہشت نال ای بندہ مر جاوے۔

سپ دا کھاہدا بچ جاوے' نظر دا کھاہدا نہ بچے۔

معنے: کھاہدا: ڈسیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہ تاں ہو سکدا اے پئی سپ کسے نُوں ڈنگ لوے تے اوہ جانوں بچ جاوے پر حاسد لوکاں دی نظر داڈنگیا بندہ اوکھا ای بچ دا اے۔

سپ دھی نُوں لڑے ،وِس ماں نُوں چڑھے۔

معنے :وِس :زہر دا اثر۔

ویروا: ایہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں تکلیف تاں کِسے ہور نُوں ہووے اتے اوس تکلِیف پاروں چِیکاں کوئی ہور ماردا پھِرے۔

سپ دی کھُڈ وِچ اُنگلاں نئیں دئی دیاں۔

معنے : کھُڈ :بل ،رُڈھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دِتی گئی اے پئی بھَیڑے بندیاں نُوں جان بُجھ کے نئیں چھیڑنا چاہیدا۔

سَپ دی موَت آوے تے اوہ راہ نِچ آ لمّاں ہوندے۔

معنے : راہ نِچ : راہ وِچ ☆لمّاں ہوندے: لماں پَے جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کِسے بُرے دی موَت آوَندی اے تاں اوہ کِسے تگڑے دی راہ وِچ آن کھلوندا اے مُڑ اوس ہتھوں ماریا جاندا اے۔

سپ دی موَت آوے کھُڈ توں باہر تھی بہوے۔

معنے : کھُڈ :بل ☆تھی بہوے: جاکے بَیٹھ جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بُرے بندے دی موَت آوے تاں اوہ اپنے گھر توں باہر جا کے کِسے تگڑے دے ہتّھوں ماریا جاندا اے۔

سپ دے مُونہ کوہڑ کِرلی ،کھاوے تے کوہڑا ، چھڈے تے انھاں۔

معنے :کوہڑا: کوڑی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سپ دے مُونہ وِچ جے چھِپکلی آ جاوے تاں اوس نُوں کھان نال وی اوہ کوہڑا ہو جاندا اے اتے جے چھڈے تاں اوس دے انھیاں ہو جان دا ڈر رہوندا اے۔

سپ دے مُونہ اُتے پیار دین اوَکھا ہوندے۔

معنے :اوَکھا: مُشکل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سپّاں نال پرِیت پانا چنگا نئیں۔ بدخصلت بندے نال پائی پرِیت جدوں وی کرے گئی نقصان ای کرے گی۔

سپ ،شینہ ، فقیر دا کوئی دیس نئیں ہوندا۔

معنے :شِینہ: شیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سپ ،شیر اتے فقیر لوک مرضی دے مالک ہوندے نیں ایہ کدی وی اپنا پکا ٹکانہ بنا کے نئیں رہندے۔

سپ لنگھ گیا ،بَیٹھی لِیک میٹدی۔

معنے :میٹدی: مٹاندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو اپنا نقصان ہو جان تے پرت پرت کے اوسے دا ای

ریڑ کا پائی رکھدے نیں، حالاں ایسراں نقصان پوُرا تاں ہو نئیں سکدا۔

سپ مرے تے دَگا بچے/سپ وی مرجاوے تے لاٹھی وی بچ جاوے۔

معنے: دَگا: ڈنڈا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک انج کردے نیں پئی اوہ اپنے دُشمن نُوں وی مارلَین اتے اوہناں دانقصان وی کوئی نہ ہووے۔

سپ نے ڈنگن تاں چھڈ دِتا، شُوکرن ِکویں چھڈے۔

معنے: شُوکرن: آواز دین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُرے لوک آخری عُمرے جے بدِیاں کرن چھڈ وی دین تاں وی اوہ اپنی شُوکا شاکی نئیں چھڈ دے۔

سَپ نُوں سَپ لڑے، وِس کیہنوں چڑھے۔

معنے: لڑے: ڈسے ☆ وِس: سوج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے جے بُرے اتے فسادی نال کوئی اوسے ورگا لڑ پوے تاں دوویں اِکو جیہے ہون کارن دُونہاں نُوں نقصان دی پرواہ نئیں ہوندی۔

سپاں دے پُت مِیت نہ بن دے، بھانویں چُلیاں دُدھ پیایئے۔

معنے: مِیت: دوست ☆ چُلیاں: ہتھاں وِچ پا پا کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بدفطرت لوک کدی چنگے نئیں ہوسکدے بھانویں اوہناں نال جِناں مرضی پیار کیتا جاوے۔

سپّاں دے سامنے دیوے نئیں بلدے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سپ دے سامنے اوس دے ہوندیاں دیوا بالن دی ہمت کوئی نئیں کر سکدا۔ تگڑے بندے اگے ہمت کرکے سچی گل کرن بڑا ای اوکھا کم اے۔

سَپاں دے سِر تے پیار نئیں دینا چاہیدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُرے بندے نال بوہتا تعلق نئیں ودھانا چاہیدا نئیں تاں اوہ نقصان ضرور کر دیندا اے دُوجا بُرے دی برائی پاروں اکھاں نئیں میہٹ لَینیاں چاہیدیاں نئیں تاں اوہ سِر نُوں چڑھدا اے۔

سپنی اپنے ای بچیاں نُوں کھا جاندی اے۔

معنے: سپنی: سپ دی مادی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سپنی تاں اپنے بچے کھان توں وی نئیں ولاندی اوہ ہور کِسے دا کِیہ لحاظ کرے گی۔

ست سُو تے اِک دھرُو۔

معنے: ست سُو: ست وار سُون ☆ دھرُو: گھسیٹ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اونی تکلیف مجھ گاں نُوں ست وار بچھڑا جمن وِچ نئیں ہوندی جِناں نقصان دھرُو گھسیٹ وِچ ہو جاندا اے۔

سُتھرے ہتھ چڑی' دسو جیُوندی کہ مری۔

معنے :جیُوندی: زِندہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں چڑی اگلے دے ہتھ وِچ ہووے تاں اوس بارے کوئی ایہ کیکن دس سکدا اے پئی اوہ جیوندی اے جاں مرئی ہوئی اے۔ جے کوئی مری ہوئی آکھے تاں اوہ جیوندی وکھا دیوے گا' جے جیوندی آکھے تاں اوہ مری ہوئی وکھا دیوے گا۔

سٹھیں وِیہیں گھوڑی آئی' چوراں نُوں پسند نہ آئی۔

معنے : سٹھیں ویہیں :سٹھ وِیہاں دی' باراں سو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چیز دے مُل دا تاں پتہ لگدا اے جدوں اوس نُوں اپنی کمائی نال خرِیدیا جاوے پر چوراں نوں تاں مُفت دی چیز دی کوئی قدر نئیں ہوندی۔

سِر تے نئیں کُنڈا' ہاتھی پھرے لُنڈا۔

معنے : کُنڈا: اوہ تھاں جیہدے وِچ رسہ پا کے ہاتھی نُوں ٹوردے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جِس نُوں کوئی پُچھن رکھن جاں ٹھاکن جھڑکن والا نہ ہووے اوہ اپنی مرضی نال جِدھر مرضی مُونہ چُک کے بھوَندا پھِر دا اے۔

سراں دا کُتا' سبھ دا یار۔

معنے : سراں: سرائے' مسافر خانہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پھروَنتو لوک ہر کسے دے یار ہوندے نیں۔ ایس لئی پئی اوہ ہر تھاں پھِردے رہندے نیں۔

سنڈھیاں دا بھیڑ' بُوٹیاں دا کھوَ۔

معنے : بھیڑ: ٹکراو☆ بُوٹیاں: پوَدیاں☆ کھوَ: نقصان۔

ویروا: ایس اکھان دا مطلب اے جدوں دو تگڑے بندے لڑن گے تاں وِچ کئی ماڑے اللہ واسطے ای مارے جان گے۔

سنڈھے دا واہوَن' تے کدوُ دا لوَن دووِیں بے سوادے۔

معنے : واہوَن: ہل چلان☆ لوَن: سالن☆ بے سوادے: بے مزہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے سنڈھے نُوں ہل جو لیا جاوے تاں اوس نُوں واہندا بندہ اوس نُوں کُٹ کُٹ کے پھاوا ہو جاندا اے پر اوہ سواد نال ٹُردا نئیں' ایسراں ای کدو دا سالن وی بے سوادا ہوندا اے۔

سَنڈھے سَنڈھے کھہن گے' بوٹیاں دا کھوَہ۔

معنے : سنڈھے: بھینسے☆ کھہن گے: ٹکران گے☆

بُوٹیاں: پَوَدیاں ☆ کھوٗ: نقصان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تگڑے لوک آپو وِچ لڑن گے تاں نقصان ماڑیاں وچاریاں دا ای ہووے گا۔ جِسراں سَنڈ ھے بِھڑن تاں اوہناں دا تاں جاندا کُجھ نئیں پر اوتھے تھلھے آئے فصل بنّے دار ہندا کُجھ نئیں۔

سوٹے دے ڈر باندر نچّے۔

معنے: سوٹے دے ڈر: مارتوں ڈردا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی باندر اپنی خوشی نال نئیں نچدا اسگوں اوہ وچارہ تاں ڈنڈے دی مارتوں ڈردا نچن لگ پَیندا اے۔

سوٗ داندیا وی اِک داندوالے کول جاندا اے۔

معنے: سوٗ داندِیا: سوٗ ڈھگے دا مالک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زندگی وِچ اِک دوسرے نال کم ضرور پَے ای جاندا اے کئی واری گلِیاں دے ککھاں دی وی لوڑ پَے جاندی اے۔

سوٗ دے سار نہ جانے تاں دُوندے' کھیرے وہاجے۔

معنے: سار: قدر ☆ دوندے: اوہ ڈھگا جیہدے ہالی دو دند ای اُگے ہون ☆ کھیرے: اوہ ڈھگا جیہدا کوئی دند نہ نِکلیا ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جِس بندے نُوں سوٗدا کرن دی جاچ نہ ہووے اوہ ڈھگے خرِیدن لگیاں اوہناں دے دند نئیں ویکھدا' ایسراں نکمّے ڈنگر خرِید لَیندا اے ایس لئی اوس نُوں کِھی، رے اتے دُوندے ڈھگے خرِیدنے چاہیدے نیں' اوہناں دی خرِید وِچ کدی گھاٹا نئیں پَیندا۔

سُور تام مویا' پر ٹانڈے بھن کے / سُور ٹانڈے اجاڑ کے مویا تاں کِیہ مویا۔

معنے: تام: تاں ☆ ٹانڈے: فصل دے بُوٹے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے بُرے نُوں اپنا نقصان کرا کے ماروی لیا جاوے تاں کِیہ فائدہ اصل سواد تاں سی جے اوہ نقصان کرن توں پہلاں مارلیا جاندا۔

سُور دا کپیا بچ وَیندے' بھُونڈن دا ٹُھٹھیا نئیں بچدا۔

معنے: کپیا: کٹیا ☆ وَیندے: جاندا اے ☆ بھُونڈن: سُورنی ☆ ٹُھٹھیا: زخمی کیتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دِتی گئی اے پئی سُور جے بندے نُوں زخم لا دیوے تاں اوسدے بچن دی آس کیتی جا سکدی اے پر سُورنی نے جے بندے نُوں زخمی کیتا ہووے تاں بچن اوکھا ہو جاندا اے۔

سُور کیوں موٹا' اخے لہا جانے نہ تروٹا۔

معنے: لہا: لاہا' فائدہ ☆ تروٹا: گھاٹا۔

وِیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہناں بندیاں نُوں لَتّھی چڑھی دی کوئی پرواہ نہ ہووے اوہ ہر ویلے پھٹے ای رہندے نیں پر جو بندہ سوچن وال ہونداا اے اوہ کدی اوسراں موٹا تازہ نئیں رہ سکدا۔

سُوراں تے سُو روجّے ' چاندی دے بدّل گجّے۔

معنے : وجّے :ٹکرائے۔

وِیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سُور دی کھلھ ڈاڈھی ہوندی اے اتے جے سُور وی کِتے نٹھ دے جاندے آپو وِچ ٹکر مار دین تاں اِنج واج آؤندی اے جِویں کوئی چاندی دے بدل آپو وِچ ٹکرائے ہون۔

سُوراں دے ٹَپ سانسی جانن۔

معنے :ٹَپ :زخم کرن۔

وِیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سانسی قوم جو بھلے سمیاں اندر سُور کھاندی ہوندی سی اوہناں نُوں ای ٹھیک ول آؤندا سی پئی سُور نُوں مارن لگیاں اوس دے سر پر تے کیہڑے تھانویں سٹ مارنی ایں۔

سُوراں دے ٹَپ مُہتمم جانن۔

معنے : مُہتمم :اِنتظام کرن والے۔

وِیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سُواراں نُوں مارن دا طریقہ اوہناں نُوں ای آؤندا اے جو روز اوہناں نُوں مارن دا کم کردے نیں۔

سُوراں دے گل ٹلِیاں کوَن گھتّے۔

معنے :ٹلّیاں: گھنٹیاں ☆ گھتّے : پاوے۔

وِیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیاا اے پئی سُوراں دے آؤن توں اگدوں اوہناں دا پتہ تاں ای لگ سکدا اے جے اوہناں دے گل ٹلّیاں پادتیاں جان پر ایہ کم کرن دی ہمت کوَن کر سکدا اے۔

سُوراں کُوں سلام دا کیا پتہ۔

معنے : کُوں :نُوں۔

وِیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی بندہ ایہ سمجھے پئی سُوراں نال سلام دُعا ودھا کے اوہناں کولوں بچیا جا سکدا اے تاں بندے دی بھُلھ اے۔اوہناں نُوں تاں سلام دُعا دا پتہ ای نئیں ہوندا۔

سُوراں کوں سُور سوَ کوہ توں گلیندن / سُوراں کوں سُور سوَ کوہ توں سنجیندِن۔

معنے : کُوں :نُوں ☆ سوَ ہ کوہ: لمیں واٹ ☆ گُلیندن : تلاش کر لَیندے نیں ☆ سنجیندِن :سنجاندے۔

وِیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سُور اپنی برادر نُوں چوکھی لمّیں واٹ توں پچھان لَیندے نیں۔

سُوراں نُوں کھجُوراں ' باندراں نُوں بنات۔

معنے :بُنات :بُنی شَے۔

وِیروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی جو

اوقات ہووے اونی ای اوسدی قدر کرنی چاہیدی اے۔ جے نِکی نسل دے بندے دی حدوں ودھ عزت کروتاں اوہ کمزور غبارے وانگ پاٹ جاوے گا۔

سوئچُو ہا کھا کے بلی حج نُوں چلی۔

ویروا: ایہہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں کوئی بندہ ساری عُمر گُناہ دا کھُو رگھولدا رہیا ہووے اتے جدوں گُناہ کرن جوگا نہ رہ جاوے تاں اوہ پچھلے گناہ دھون لئی مکے نُوں ٹُر پوے۔

سُوئے کھوتی، کلہے گھمیاری۔

معنے: سُوئے: بچہ جنے ☆ کلہے: زور لاوے۔

ویروا: ایہہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں کم کسے دا ہور دا ہووے اتے وخت نُوں کوئی ہور پھڑیا ہویا ہووے مُصیبت کسے ہور نُوں پئی ہوئی ہووے۔

سیانا کاں گندگی تے ڈِگدا اے / سیانا کاں ہمیشہ گند پھرول دا اے۔

معنے: گند: کچرا، گندیاں شَیواں ☆ پھرول: پھول، تلاش کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی ہر شَے اپنے اصلے اُتے ای جاندی اے۔ کاں دی فِطرت وِچ گند پھولن لِکھیا اے، ایس لئی اوہ سدا گند ای پھول کے اپنی خوراک ڈھونددا اے۔

سیانا کاں ہمیشہ وِٹھ تے ای بَیٹھدا اے۔

معنے: کاں: کوا ☆ وِٹھ: پکھوؤ دا فُضلہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زیادہ سیانا کاں سدا گند ای پھرولدا اے۔ گند نُوں بھالدے رہن اوسدی فِطرت اے۔

سہیڑ دِیاں ترئے، چوتھی مُول نہ۔

معنے: سہیڑ: سَیہا، خرگوش ☆ ترئے: ترن ☆ مُول: بلکل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سیہا کمزور جانور ہوندا اے جدوں اوسنوں مارن لئی کُتا سِر تے چڑھ جاوے تاں اوہ اُکہاٹرن جوگا نئیں رہ جاندا۔

سہیڑ انگوری دا، کُتا چُوری دا۔

معنے: انگوری: نویں اُگدی کنک ☆ چُوری: کنک دی روٹی دیاں بُر کیاں کر کے اوہناں نُوں دیسی گھیو اتے کھنڈ وِچ مَلن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی خرگوش نویں اُگدی کنک دے سلوٗ پُٹ کھاندا اے اتے ایسراں کُتے نُوں چُوری چنگی لگدی اے۔

سہیڑ راہیں سُمّیں بازی جِت گئے کُمّیں۔

معنے: سُمّیں: سوں گئے ☆ کُمّیں: کچھوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پئی بندہ چھوہلا ٹُرن والا بھانویں ہووے پر اوہ جے سفر نُوں جاری نہ رکھے تاں

ٹُردے رہن مُٹھا بندہ وی اوس توں اگے لنگھ جاندا اے۔سفر نُوں کری جان ای اگے لنگھن دی شرط اے۔

سیہے ادھوتے مُونہ وی سیہے ای ہوندے نیں۔

معنے: ادھوتے: بن دھویاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو کوئی ہوندا اے اوہ ای رہندا اے۔ سیہے دا مُونہ نہ وی دُھپیا ہووے تاں وی اوہ سیہا ای رہندا اے۔

سیہے دی نئیں، پیہے دی پے گئی اے۔

معنے: پیہے: راستے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے بندے دِیاں لتّاں چوں دی سیہا لنگھ گیا۔اوہنے پچھاں پرت کے ویکھیا تاں پچھے پُوری واہر لگی آوندی سی، اوہ بندہ غش کھا کے ڈِگ پیا۔ کِسے پُچھیا کِیہ ہوگیا سیہا ای لتّاں چوں دی لنگھ گیا اے۔اوس آکھیا ایہ سارے جو پچھے لگے آوندے نیں، میریاں لتّاں ہیٹھوں ای لنگھنے نیں۔

سیہے نُوں کتلے دا گھاؤ ای بڑا۔

معنے: کتلا: پھاڑی ☆ گھاؤ: زخم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی خرگوش نُوں تاں پھاڑی وی مار دیویے تاں اوس لئی اوہ ای تیر ہوندا اے۔اوس نُوں مار سی جیہی سٹ نال ای ڈیگیا جاسکدا اے۔

سہیگا دا مُونہ ہووے، اوہ دیہاڑی چرے، راتیں نہ چرے / سیہگے تیرا مُونہ ہووے تے توں دیہاڑی چریں، راتیں نہ چریں۔

معنے: سہیگا: سیہ، کنڈیاں والا اِک جانور ☆ دیہاڑی: دِن ویلے ☆ چرے: چُگے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سیہ دا مُونہ اُکھا ای نِکا ہوندا اے۔ جے اوس دا مُونہ وڈھا ہووے تاں اوہ وی عام ڈنگراں وانگ دِن ویلے چریا کرے۔

سیہگے آں کِسے لت ماری، اوہ کماد دے بِچ جُل گئی۔

معنے: سیہگے: سیہ ☆ آں: نُوں ☆ بچ: وِچ ☆ جُل گئی: ٹُر گئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سیہ ایڈا نِکا جانور ہوندا اے پئی اوس نُوں لت ماریاں لت اوس نُوں وجدی ای نئیں اتے اگے ول ٹُر جاندی اے۔

شاواشے میری بکری دا، جنّیں لہنا لاہیا کھتری دا، پھِٹے مُونہ میری ماں دا، جنّیں گھیونئیں جوڑیا گاں دا۔

معنے: شاواشے: شاباش ☆ جنّیں: جیہنے ☆ لہنا: قرضہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے سمجھداری نال گھر دے نظام نُوں چلایا جاوے تاں بکری دے دُدھ نُوں ویچ کے وی کھتری دا قرضہ لاہیا جاسکدا اے۔اتے جے گھر

وِچ زنانی کوئی اُنگلاں چٹّن والی ہووے تاں گاں دا گھیو وی جوڑیا نئیں جاسکدا۔

شکار نِکلیا تاں کُتی نُوں جھاڑا آ گیا/ شکار ویلے کُتی ہگا گئی۔

معنے : جھاڑا: پیشاب ☆ ہگاء گئی: فُضلہ خارج کرن لگ پئی۔

ویروا: ایہ اکھان اوہناں لوکاں بارے بولیا جاندا اے جو اُنج تاں بڑِیاں پھڑاں ماردے رہندے نیں پر جدوں کوئی کم پَے جاوے تاں اوہ اپنے کِسے کم دا بہانہ کر کے گل ٹال دیندے نیں۔

شکار نِکلیا تاں کُتی ہلکائی گئی۔

معنے : ہلکائی گئی: ہلکا کُدھ گیا' باولی ہوگئی۔

ویروا ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک کئیاں لوکاں دا آدر کردے رہندے نیں پئی کِسے اوکھے ویلے کم آون گے پر جدوں کم آن پوے تاں اوہ لوک بہانہ لا کے ویلا ٹال دیندے نیں۔

شکل کُتے دی' ہاضمہ رگرجھ دا۔

معنے : رگرجھ: گِدھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اُتوں ہور تے وِچوں ہور ہوندے نیں۔ جاپدا تاں اِنج اے پئی اوہ کُجھ کھا کے پچاء نئیں سکن گے پر جدوں کھاندیاں نُوں ویکھیے تاں اوہناں دی اصل کرتُوت دا پتہ لگدا اے۔

شکل گوہ دی' مزاج پری دا۔

معنے : گوہ: رینگن والا اِک جانور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک ہوندے تاں بڑے ای بدشکل نیں پر اوہ نشک بہنیاں پرِیاں وانگوں کردے نیں۔

شیر اپنی مار کے کھاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دس پائی گئی اے پئی شیر بڑا اصُول والا جانور ہوندا اے اوہ کدی وی مُردار کھان پسند نئیں کردا سگوں آپوں شکار کر کے کھاندا اے اتے کِسے دا کیتا شکار اُکھا ای نئیں کھاندا۔

شیر بھانویں بچے دیوے بھانویں آنڈے' اوہدی مرضی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی قانُون تگڑے دی مرضی نال بن دا اے' اوہ چاہوے تاں سچ وی کُوڑ بن جاوے اتے چاہوے تاں کُوڑ وی سچ بن جاوے۔

شیر پُت اِکو بھلا' سو گِدڑ رکس کم۔

معنے :پُت :پُتر ☆ بھلا: چنگا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی وَصفاں دا مالک جے اِک پُتر وی ہووے تاں وی اوہ پیودے ناں نُوں اُچا کر دیندا اے پر بے وصف بھانویں بوہتے وی ہون اوہ پیو

دے ناں نُوں ڈوب دیندے نیں۔

شیر تے گِدڑ، اِکو گھاٹوں پانی نئیں پیندے۔

معنے: گھاٹوں: گھاٹ توں، پتن توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اعلیٰ طبع دے لوک عام لوکاں ورگا جیُن نئیں جیندے، اوہناں دے ہر کم وِچّوں نفاست نظر آؤندی اے۔

شیر دے کول بکری نئیں بَنّھی دی۔

معنے: بَنّھی دی: رسہ پا کے رکھی دی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے شیر دی خوراک گوشت اے اتے جے بکری نُوں شیر دے نیڑے بنّھیا جاوے گا تاں شیر ضرور اوس تے ہلہ بول دیوے گا۔

شیر دے مُونہ لکڑ کویں آسکدی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تگڑے لوک بڑے ای چالاک ہوندے نیں اوہناں نُوں کدی وی دھوکھہ نئیں دِتا جاسکدا۔

شیر شکار کرے، سارا جنگل رَجّھے / شِینہ دا شکار، جنگل رَجّے۔

معنے: شِینہ: شیر ☆ رجّھے: سیر ہو کے کھائے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شیر جدوں شکار کردا اے تاں اوس دا فائدہ جنگل دے ہور جانوراں نُوں ہوندا اے۔ اوہ تاں تھوڑا بوہتا کھا کے ٹُر جاندا اے پر دُوجے جانور رُڑموَ جاں کردے رہندے نیں۔

شیر نے تاں سدا ماس ای کھانا ہوندا اے۔

معنے: سدا: ہمیشہ ☆ ماس: گوشت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شیر دی خوراک تاں گوشت ای اے اوس تاں اوہ ای کھانا ہوندا اے۔

شیرنی دا دُدھ سونے دے بھانڈے وِچ ای ٹِکدا اے۔

معنے: بھانڈے: برتن ☆ ٹِکدا: رہندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شیرنی دا دُدھ جے سونے دے بھانڈے توں اڈ کِسے ہور بھانڈے وِچ پایا جاوے تاں اوہ پھُٹ جاندا اے۔

شیرا کھانہ کھا، مُونہ لال / شیرا کھانہ کھا، مُونہ رَت بھریا۔

معنے: مُونہ لال: مُونہ دا رنگ سُرخ ☆ رت بھریا: لہوُ نال بھریا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شیر بھانویں کِسے نُوں کُجھ وی نہ آکھے پر اوس دا مُونہ لال ویکھ کے ہر کوئی ایہ اندازہ لاندا اے پئی ایہ کِسے نُوں چیر کے ای آیا اے۔

شیراں دیاں ماریاں، گِدڑ کھاندے نیں۔

معنے: مارِیاں: شکار کِیتیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی صُوفی درویش

لوکاں دی محنت اتے مجاہدے پاروں اوہناں دے درباراں تے چڑھاوے چڑھدے نیں جو درباراں دے متوّلی بہ کے نسلاں تیکر کھاندے رہندے نیں۔

شیراں دے بال شیر ہوندن / شیراں دے پُتر ای شیر ہوندے نیں۔

معنے: بال: بچے ☆ ہوندن: ہوندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شیراں دے پُتر وی شیر ای ہوندے نیں۔ چنگے نسلی لوکاں دی اوَلاد وی عام طوَر تے چنگی ای ہوندی اے۔

شیراں دے مُونہ دُھپے ای ہوندے نیں / شیراں دے مُونہ کِن دھوتے نیں۔

معنے: دُھپے: دھوئے ہوئے ☆ کِن: کِس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شیر دے مُونہ سدا دھوتے ای ہوندے نیں اوہ ایس لئی پئی اوہناں ساہنویں اوہناں دا کوئی نُقص نئیں کڈھ سکدا۔

شیراں ماراں مارِیاں گِدڑ کرن کلول۔

معنے: ماراں مارِیاں: چنگا کم کیتا' شکار کیتا ☆ کلول: موَج میلہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی صُوفی درویش اپنے عمل نال اوہ جوت جگاندے نیں پئی اوہناندے درباراں تے بےعمل لوک وی نسلاں تیکر بہ کے موَج میلہ کردے رہندے نیں۔

شِینہ بھُکھ مرے' پر گھاہ مُول نہ چرے۔

معنے: شِینہ: شیر ☆ مُول: بلکل ☆ چرے: کھاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شیر دی خوَراک گوشت اے ایس لئی اوہ بس گوشت ای کھاندااے۔ جے کِتے اوسنوں شکار نہ وی مِلے تاں وی اوہ بھُکھا رہ لوے گا پر گھاہ بُوٹ اُکا ہی نئیں کھائے گا۔ مطلب ایہ جو بااصُول بندہ ہائیں مائیں بےاصُولی کرن تے نئیں اُترے گا۔

شِینہ نال ہتھ گڈاون ٹھیک نئیں ہوندا۔

معنے: ہتھ گڈاون: ہتھ وِچ ہتّھ پان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شیر دے پنجے وِچ ہتھ پان نال اپنا ای نقصان ہونداا ے۔ اپنے توں ڈاڈھے نال وَیر پان نال نقصان اپنا ای ہونداا ے۔

طوطے دی جِبھ پک گئی' جد پھل پکن تے آیا۔

معنے: جِبھ: جیبھ ☆ پک گئی: نکارہ ہوگئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی طوطے نے آس اُمیدلا کے پھل نہ ہون دا ویلا لنگھا لیا پر جدوں پھل پکن دا ویلا آیا تاں اوسدی جیبھ تے کوئی زخم ہو گیا اتے کُجھ وی کھان جوگا نہ رہ گیا۔

طوطیاں دی ڈار وِچ کاگ نئیں لُکدا۔

معنے: ڈار: قطار ☆ کاگ: کاں ☆ لُکدا: چھُپدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر جنس دے پکھو اپنی نسل وِچ ای پھبدے نیں جے طوطیاں وِچ کاں رل کے اوہناں وِچ لگنا چاہوے تاں ایہ نئیں ہوسکدا۔

عراقی نُوں سَینت، گدھے نُوں سوٹا۔

معنے: عراقی: عراق مُلک دا گھوڑا جیہنوں سبھ توں چنگا جانیا جاندا اے☆سَینت: اشارہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عراقی گھوڑا مالک دی ماری سَینت نال ای ٹُر یا جاندا اے۔ جدوں کہ کھوتے نُوں ٹورن لئی ڈنڈا ورتاپیندا اے۔ مطلب ایہ جو سیانے بندے اشارے نال گل سمجھ جاندے نیں پر کھوتیاں ورگے کُٹ کھا کے ای سمجھدے نیں۔

قداں اُتے ای لدھ ہوندے نیں۔

معنے: لدھ: بوجھ اٹھان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے ڈنگر دا قد کاٹھ ٹھِیک ہووے گا تاں ای اوہ کُجھ بھار وی چُک سکے گا نئیں تاں اوہ بس پَیسے خرچن دی چَٹی ای ہووے گی۔

کالا اکھر بھَینس برابر۔

معنے: کالا اکھر: موٹا کالے رنگ دا حرف۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مخول کیتا گیا اے جو کِسے گل نُوں چوکھا ودھا چڑھا کے کردے نیں پئی اوہ دِل کرے تاں کالے اکھر نُوں وی دوروں ویکھ کے مجھ بنا دھرن۔

کالا کُتا تے ناں موتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک ناں رکھن لگیاں وی وصفاں نُوں نئیں ویکھدے سگوں دِھک مار ای کردے نیں۔

کالے سپ دے ڈنگے دا کوئی مَنتر نئیں۔

معنے: کالا سپ: پھنیئر سپ ☆منتر: علاج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عام سپ جے بندے نُوں ڈنگ لَین تاں اوہناں دا تاں ٹُونا ٹوٹکا ہوسکدا اے پر پھنیئر سپ جے ڈنگ لوے تاں اوس دا کوئی علاج نئیں ہوندا۔ عام طوَر تے سپ لڑے بندے دی اوسے ویلے موَت ہو جاندی اے۔

کاں بدنام، بَج چڑیاں کھاہدا۔

معنے: بَج: بِیج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کاں دے ناں تے لوک اُنج ای مکا لک لا چھڈدے نیں پر اصل وِچ بِی تاں چڑیاں چُگ جاندِیاں نیں کئی وار بدنام تاں کوئی ہور جاندا اے پر کم کوئی ہور وکھا جاندا اے۔

کاں دی رِیجھ اروڑِیاں تے۔

معنے: رِیجھ: خواہش☆اروڑِیاں: گند دے ڈھیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر شَے اپنی فطرت ول پلٹدی اے۔ کاں ہمیشہ اروڑِیاں تے ای گند پھرولدا

اے۔

کاں، کراڑ تے کُتے دا، وساہ نہ کھائیے سُتے دا۔

معنے: کراڑ: کھتری ☆ وساہ: اعتبار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کاں، کھتری اتے کُتا ایہ تِنے جے سُتے ہوئے وی جاپن تاں سُتے ہوئے نئیں ہوندے۔ ایہناں دا اعتبار نئیں کر لینا چاہیدا۔

کاں، کنبوہ، کراڑ قبیلہ پالنا، جٹ، سنڈھا، سنسار قبیلہ گالنا۔

معنے: کنبوہ: ارائیاں دی اِک گوت ☆ گالنا: برباد کرن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کاں، کنبوہ اتے کھتری اپنے قبیلے دی پالنا کردے نیں جدوں کہ جٹ، سنڈھے اتے سنسار اپنے ای قبیلے دا نقصان کرن والے ہوندے نیں۔

کاں گئے ہن کُبکاں دی ٹور سِکھن، اپنی وی ونجا آئے ہن۔

معنے: کُبکاں: تیتر چکور ☆ ونجا آئے: ازایاں کر آئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کِسے نُوں اپنا کم ای کرنا چاہیدا اے جو کم وسوں باہرا ہووے اوس نُوں سِکھن لگیاں بوہتی واری اپنا سِکھیا وی بُھلھ جاندا اے۔

کاں موراں دی چال سِکھدا اِسکھدا اپنی وی بُھلا بیٹھا۔

معنے: کاں: کوا ☆ چال: ٹورا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر جانور دی اپنی اپنی چال ہوندی اے جدوں اوس نُوں چھڈ کے کوئی کِسے ہور دی چال سِکھن لگ پوے تاں اوسنوں اپنی چال وی بُھلھ جاندی اے اتے دُوجے دی اوہ سِکھ نئیں سکدا۔

کانواں توں کُھتّی تے اِلّاں دے اگے۔

معنے: کُھتّی: کھوہی، چھینی ☆ اِلّاں: چیلاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑے کولوں تاں چیز کِسے تگڑے نے کھوہ لئی پئی اگھوں اوسنوں اپنے توں وی تگڑا ٹکر گیا اتے اوہ اوس توں کھوہ کے لے گیا۔

کانواں ٹولی، اِکوای بولی۔

معنے: ٹولی: ڈار، گروہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھیڑے قماش دے لوکاں دا ورتوں ویہار اِکو جیہا ای ہوندا اے۔ اوہناں کولوں چنگیائی دی آس رکھن فضوُل اے۔

کانواں داناں بد، سُنج کریندے گیرے۔

معنے: ناں بد: ناں بدنام ☆ سُنج کریندے: بربادی کردے ☆ گیرے: گھگھیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کانواں دا تاں بس ناں ای بدوُ ہوندا اے اصل وِچ گھگھیاں ای بی چُگ

جاندِ یاں نیں۔

کانواں دی بولی کاں ہی جاندن۔

معنے: بولی: زبان ☆ جاندن: جاندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر قماش دے لوک اپنے طبقے دے ورت ویہار دے چنگے جانو ہوندے نیں۔

کانواں دے آکھے ڈھور نئیں مردے۔

معنے: ڈھور: ڈنگر، پشو۔

ویروا: ایہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں کوئی کِسے لئی اَیویں ای بد دُعاواں کردا ہووے اتے تیجا بندہ اوس نُوں تسلّی دیندیاں آکھدا ہووے پئی کانواں دے آکھے کدی ڈنگر نئیں مر گئے۔

کانواں دے بچے ہنس نہ تھِیون، بھانویں موتی چوگ چگایئے۔

معنے: تھِیون: ہوون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بد نسلے لوکاں دی جِنی مرضی چنگی تربیت کر لویے پر اوہ اپنی نسل دا اثر ضرور وکھاندے رہندے نیں، جِسراں کانواں دے بچیاں نُوں بھانویں خوراک وِچ سُچے موتی کھواندے رہیے پر اوہ کاں ای رہن گے۔

کاونی نوُں کاں پیارا، راونی نُوں راو پیارا۔

معنے: کاونی: کاں دی مادی ☆ راونی: راوَ دی رانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کِسے دی بیوی نُوں اوس دا اپنا خاوند ای چنگا لگدا اے، کاں دی مادی کاں نُوں پسند کردی اے جدوں کہ راوَ دی بیوی نُوں اپنا پتی چنگا لگدا اے۔

کُتا اپنی گھور تے شِینہ ہوندا اے۔

معنے: گھور: ٹِکانہ ☆ شِینہ: شیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنے تھوَہڑ تے ای بہادر ہوندا اے۔ ایتھوں تیک پئی کُتا وی اپنے ڈیرے تے شیر وانگ بھب مار کے پَیندا اے۔

کُتا بھوَنکدا چنگا، دھاڑوی بولدا چنگا۔

معنے: دھاڑوی: دھاڑ مارن والا، حملہ آور۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی ہر کِسے نُوں بس اپنا کم ای کرنا چاہیدا اے۔ کُتا بھوَنکدا ای چنگا لگدا اے اتے دھاڑوی دا کم ہر ویلے روَلا پان ایں ایس لئی اوہ بولدا ای چنگا لگدا اے۔

کُتا بھوَنکے وَڈھ کھائے، آدمی بھوَنکے کُجھ نہ وگاڑے۔

معنے: وڈھ کھائے: کاٹ لوے ☆ وگاڑے: بگاڑے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کُتا کِسے تے بھوَنکے گا تاں اوہ اوسنوں وڈھ لوے گا پر جے بندہ کِسے نال بکواس کردا ہووے گا تاں اگلے دا کِیہ وگاڑ لوے گا بس

اپنی فِطرت ای دسے گا۔

کُتا چِھتا تھِیندے وت وی مالک کُوں سنجاندے۔

معنے: چِھتا: کاہلا' غُصے وِچ ☆ تھِیندے: ہوندا اے ☆ وَت: فیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کُتا غُصے وِچ آ جاوے تاں وی اوہ اپنے مالک نُوں پچھاندا اے۔

کُتا راج بٹھالیے چکی چٹن جائے۔

معنے: بٹھالیے: بٹھا یئے ☆ چٹن: چاٹنے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بادشاہی راج گدی تے وی بس اوہ ای پھبدا اے جو اوس مقام اتے مرتبے نُوں سمجھدا اے جے کِسے کمینے بندے نُوں راج گدی تے بٹھا دِتا جاوے تاں اوہ اوتھے وی اپنی کمینگی وکھان توں نئیں رہوے گا۔

کُتا کُتے دا ماس نئیں کھاندا۔

معنے: ماس: گوشت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُتا وی اپنے ہم جنس دا ماس نئیں کھاندا پر ایہ اِنسان اے جو اپنے ہم جنس دا چھڈ دا ای کُجھ نئیں۔

کُتا کُتے دا وَیری ہوندا اے۔

معنے: وَیری: دُشمن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُتا کُتے دا دُشمن ہوندا اے۔ ہر بُرا بندہ دوجے اپنے ورگے نُوں ویکھ نئیں سوکھاندا۔

کُتا وی بَیٹھن لگیاں پُوچھل فیر کے بہندا اے / کُتا وی جِتھاں بہندا اے پُوچھڑ وتا کے بہندا اے۔

معنے: پُوچھل: دُم ☆ جِتھاں: جِتھے ☆ پُوچھڑ وتا کے: پُوچھل پھیر کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ بندے نُوں مت دِتی گئی اے پئی ہر کم وِچ صفائی دا خاص خیال رکھنا چاہِیدا اے۔ ہر تھاں صفائی کرن توں بغیر ای بَیٹھ جانا چنگا نئیں ہوندا۔

کُتا ہووے تے بھوَنکے نہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھوَنکن کُتے دی فِطرت اے ایس لئی اوہ ہر حال وِچ اوپرے بندے نُوں ویکھ کے بھوَنکن لگ پَیندا اے۔

کُتّی دیاں گوہلاں وانگ ایدھروں وی گئی' تے اودھروں وی گئی۔

معنے: گوہلاں: شہتُوت دا پھل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی واری لالچی لوک ہتھ آئی چیز نُوں چھڈ کے بوہتی نُوں چھپا مارن لگدے نیں پر اگلی وی ہتھ نئیں آوندی' پر جدوں اوسنوں چھڈ کے پہلی ول

جاندے نیں تاں اوہ نئیں رہندی۔

کُتی کُوں چانواں بگا ٹنڈا انے کوں ڈردی۔

معنے : کُوں: نُوں☆ چانواں بگا: وال چر☆ ٹنڈا نے: ٹٹیہنے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے دی کُتی نُوں والچر ہوگیا اوس نے جاتا پئی ایہ کم ٹٹیہنے نے کیتا اے ایس لئی اوہ ٹٹیہنے توں ڈرن لگ پئی۔

کُتّی گوہلاں کھان گئی، اگھوں واء نہ وَگی، پچھوں ویلا کھُنج گیا۔

معنے : اگھوں: اگلے پاسیوں☆ وگی: چلھی ☆ کھُنج گیا: ازایاں ہوگیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی لالچی کُتی کِتے تُوت وَلے گوہلاں کھان دے لالچ وِچ گئی پر اوتھے گئی تاں واء نہ وگی۔ واء وگدی تاں گوہلاں کِر دِیاں، اوہ وچاری پچھانہ مُڑی پئی گھروں روٹی کھالواں پر گھر پرتدیاں نُوں روٹی دا ویلا وی لنگھ گیا سی۔

کُتے بھوُنکن تاں چن نُوں کِیہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چن ول ویکھ کے کُتے بھوُنکدے رہن تاں چن نُوں کِیہ فرق پَیندا اے۔ چنگے بندے دی جے کوئی کنڈ پچھے بُریائی وی پیا کرے تاں اوس دا کِیہ لہ جاندا اے۔

کُتے دی پُوچھل کِسے نے باراں سال ونجلی وِچ پا چھڈی سی پر جدوں باہر کڈھی تاں اووِیں ڈِنگی دی ڈِنگی سی۔

معنے : پُوچھل: دُم☆ ونجلی: بانسری، مُرلی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی فِطرت کدی نئیں بدل سکدی۔ مُورکھ اِنسان لکھ وی سیانیاں وِچ بَیٹھا رہوے پر اوس دی فِطرت مُڑ وی ویلے تے اپنا رنگ وکھا چھڈ دی اے۔

کُتے دی پُوچھڑی سِدھی نہ تھئی، بھانویں ونجلی پئی۔

معنے : پُوچھڑی: پُوچھل، دُم☆ تھئی: ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ وی اوہوای مت دِتی گئی اے ذرا لہجے دے فرق پاروں لفظ بدل گئے نیں۔

کُتے دی دُمڑی سوٗ سال نِلہ بِچ رکھوٗ جدوں کڈھسو تے کرنڈی دی کرنڈی ہوسی۔

معنے : دُمڑی: دُم☆ نِلہ: نالی، ونجلی☆ بِچ: وِچ، میں☆ کڈھسو: کڈھوگے☆ کرنڈی: ڈِنگی☆ ہوسی: ہووے گی۔

ویروا: ایس اکھان دا ویروا سگواں پہلے اکھان والا اے پئی فِطرت کدی تبدیل نئیں ہوسکدی۔

کُتے دی موَت آوے تاں مسیتے چڑھ کے مُوتر دا اے۔

معنے : مُوتر دا: پیشاب کردا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُتے دی جدوں موَت آوت تاں اوہ مسجد وِچ جا پیشاب کردا اے۔ جدوں بُرے بندے دی موَت آوے تاں اپنے توں کِسے بھیڑے نال پنگا لے لیندا اے۔

کُتے سَندی پوُچھلی، کدی نہ سِدھی ہوئے۔

معنے :سَندی: دی ☆ پوُچھلی: دُم پوُچھل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بد فِطرت لوک کدی ٹھیک نئیں ہوسکدے۔ اوہناں نُوں لکھ سمجھالئو پر اوہ ڈِنگے دے ڈِنگے رہندے نیں۔

کُتے کُنوں نہ ڈر، کُتے دی کُتائی کُنوں ڈر۔

معنے : کُنوں: کولوں ☆ کُتائی: کُتیائی فِطرت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُتے کولوں ڈرن دی کیہ لوڑ اے اصل وِچ اوسدی فِطرت ٹھیک نئیں ہوندی ایس لئی اوس دی فِطرت توں ڈرنا چاہیدا اے۔

کُتے کُوں گھیو نئیں پچدا۔

معنے : کُوں: نُوں ☆ گھیو: گھی ☆ پچدا: ہضم ہوندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بد فِطرت دی بھانویں کِنی ٹہل سیوا کرلئو پر اوہ کدی اپنی فِطرت توں باز نئیں آوے گا۔ اوہ جیہڑے بھانڈے وِچ کھاوے گا اوسے وِچ ای مُوترے گا۔

کُتے کھڑی چھاننی، کِس موڑ کے آننی۔

معنے : کھڑی: لَے گیا ☆ چھاننی: آٹا چھانن لئی چھیکدار سند ☆ آننی: لیانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پلیت جانور کوئی شَے لَے جاوے تاں سیانے لوک اوس دا پچھا نئیں کردے ایس لئی پئی اوہ شَے تاں پلیت ہو ای گئی اے ہُن اوہناں دے کِس کم دی۔

کُتے نال لاڈ کرو تے اگھوں مُونہ چٹنے لگ پَیندے۔

معنے :لاڈ: پیار ☆ چٹنے: چٹن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُتے نال جے لاڈ پیار کیتا جاوے تاں اوہ اگھوں بندے دا مُونہ چٹ کے پلیت کرن لگ پَیندا اے ایس لئی پیار وی کِسے چنگی شَے نال ای کرنا چاہیدا اے۔

کُتے نُوں کھیر نئیں پچدی۔

معنے : کھیر : دُدھ، دُدھ چاول رلا کے پکائے گئے ☆ پچدی: ہضم ہوندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بد فِطرت بندے نُوں چنگیائی اتے برائی وِچ فرق نئیں دِسدا ایس لئی اوس دا علاج ڈنڈے نال ای ہوسکدا اے۔

کُتّیا تیرا نئیں تیرے خصم دا مُونہ ماردا اے۔

معنے :خصم: مالک ☆ مُونہ ماردا: شرم آوندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار برائی کرن والےنُوں اوس دے کِسے لگدے لَیندے دی شرم پاروں چھڈ ناپَے جاندااے۔

کُتیاں دے بھونکیاں،فقیر بہ نئیں رہندے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی جے فقیر ایس ڈرتوں گھر بہ رہن پئی اوہناں ول ویکھ کے کُتے بھونکن گے تاں اوہ تاں کدی منگن ای نہ نِکلن۔ مخالف تاں ہر تھاں ہوندے ای نیں بندے نُوں اپنا کم کردیاں رہنا چاہیدااے۔

کُتّیاں دے مُونہ نئیں لگی دا۔

معنے :مُونہ لگن: نیڑے ہون،تعلق جوڑن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں بُرے بندے دے سامنے جان توں پرہیزای کرنا چاہیدااے۔

کُتیاں لکے دریاپلیت نئیں تھیندے۔

معنے : لکے: جیبھ لا کے پانی پیتے☆ پلیت : ناپاک☆ تھیندے: ہوندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی کُتا دریا چوں گھُٹ پانی پی لَیندا اے تاں دریا ناپاک نئیں ہو جاندے۔ جے کوئی بُرا بندہ بھلے بندے نال زیادتی کرلَیندا اے تاں بھلے دا کُجھ نئیں وِگڑدا۔

کِتھ اُٹھ، تے کِتھ اُٹھ دی کَچّی۔

معنے : کِتھ: کِتھے☆ اُٹھ: اُوٹھ☆ کَچّی: دھون، گردن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اُوٹھ دے وڈھا جانور ہون تے حَیرانی دسی گئی اے پئی اوس دا وجود کِنا وڈا ہوندا اے اتے اوسدی گردن کِنی اگے ہوندی اے۔

کِتھ اُٹھ دی کَچّی، کِتھ جوانہ دی جڑھ۔

معنے : جوانہ: اِک آپ مہارے اُگن والی بُوٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُوٹھ دی گردن اتے جوانہ ورگی زمین نال لگی بُوٹی وِچ بڑی وِتھ ہوندی اے۔ جدوں کِسے نامُمکن کم دے ہو جان بارے حَیرانی دسنی ہووے تاں بولدے نیں۔

کٹا کِلے دے زور اڑاندا اے۔

معنے : کٹا: مجھ دا جا☆ اڑاندا: اِڑنگ دا، آواز دیندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنے زور پاروں ای اگلے تے رُعب پاندا اے نئیں تاں ماڑے دا رُعب کون جردا اے۔

کٹّا کِلے دے سر تے ای تِینگھڑدا اے۔

معنے : کٹّا: مجھ دا بچہ☆ تینگھڑدا: اِڑنگدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی کوئی بندہ کِسے نال آکڑدا اے تاں اوہ اپنے تعلق واسطے پاروں ای آکڑدا اے اتے اوہ اپنا زور ای دسدا اے نئیں ماڑا بندہ تاں کِسے دے گل پَین لگیاں سَو وار سوچدا اے۔

کٹی نہ وَچھی، طبیعت رہندی ہَچھی۔

معنے: کٹی: مجھ دی مادی اوَلاد☆ وچھی: گاں دی مادی اوَلاد☆ ہچھی: اچھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ہڈحرام لوکاں دِیاں ڈھیک چالِیاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ ویہلے رہن نال بڑے خوش رہندے نیں۔

کٹھیر، مٹھیر تے ہریال، ڈولی مُول نہ پاندے دھار۔

معنے: کٹھیر: کٹھور، پکی عُمر دی☆ مٹھیر: مٹھی چال والی☆ ہریال: ہر وریالی، جدوں مرضی بول پَین والی☆ ڈولی: بھانڈے☆ دھار: دُدھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَجھ دیاں قِسماں بارے دسیا گیا اے پئی جے مجھ بوُ ہتے سوُئیاں وِچ ہووے جاں مٹھی چالے چلن والی ہووے جاں ہروریالی ہووے تاں اوہ دُدھ گھٹ ای دیندی اے۔

کدی بُڈھے طوطے وی پڑھے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پڑھائی وی بس اِک عُمر تِیک ای ہوسکدی اے اوس مگروں بُڈھی عُمرے کُجھ یادنئیں رہندا۔

کدی دلالاں نُوں وی گھوڑے پئے نیں۔

معنے: دلالاں: جمع دلال دی، سوَدا کران والا☆ پئے: وڈھن پئے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دلال بڑے چتر چالاک ہوندے نیں۔ اوہناں نُوں کدی وی گھوڑے وڈھن نئیں پَیندے۔ جے کوئی گھوڑا ماڑا وی نِکل آوے تاں اوہ وی مالک نُوں ای موڑیا جاندا اے دلال اپنے کول کدی نئیں رکھدا۔

کُڑکُڑ کِتے، آنڈے کِتے۔

معنے: کُڑکُڑ: کُڑکڑان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بھیڑیاں کُکڑیاں دانہ دُنکا تاں مالکاں دے گھروں کھاندِیاں نیں پر آنڈے کِسے ہوردے گھر دے آوَندِیاں نیں۔ بندہ کھاوے کِتوں اتے کم کِسے ہورتھاں کرے تاں بولدے نیں۔

کُکڑ بانگ نہ دیُو گا، تے سویر نئیں ہونی۔

معنے: دیُو: دیوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سارے جگ دے کم تاں چل دے ای رہندے نیں۔ جے کوئی اِک بندہ کم نہ کرے گا تاں کوئی ہور کر چھڈے گا۔

کُکِڑ تھلھے آنڈیاں دا کیا پتہ۔

معنے: کُکِڑ: کُکڑی☆ تھلھے: ہیٹھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اگلے دی مرضی تاں بس اوہ ای جان دا اے، کِیہ پتہ پتہ کُکڑی آنڈے تے بَیٹھی آنڈہ دے ای دیوے گی جاں نہ دیوے گی۔

ککڑنوں ترّکلے دا ڈمھ ای کافی۔

معنے: ترّکلے دا ڈمھ: چرخے دا ے ترّکلے دا زخم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑے بندے نُوں دَھچھے دھروَل نال ای ڈیگیا جاسکدا اے اوس نُوں بوُہتا مارن دی لوڑ نئیں ہوندی۔

ککڑ، نہ مال، دھی نہ بال۔

معنے: ککڑ: ککڑی ☆ مال: ڈنگر ☆ بال: بچہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دِتی گئی اے پئی ککڑی نُوں مال ڈنگر نئیں سمجھیا جاسکدا ایسراں ای کُڑیاں نُوں بچے نئیں سمجھیا جاسکدا۔

ککڑ کھیہ اڈاوے، اپنے سِر وِچ پاوے۔

معنے: کھیہ: خاک ☆ اڈاوے: اڑاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو وی کسے دی برائی کرے گا اوہ اصل وِچ اپنے سِر وِچ ای خاک پاوے گا جِسراں ککڑی ککڑ کھیہ اڈا کے اپنے سِر وِچ ای پالیندے نیں۔

ککڑی آں چنگا جوگے پکڑو تمی ٹراں، مندا جوگے پکڑو تمی ٹراں۔

معنے: آں: نُوں ☆ چنگا جوگے: چنگے کم لئی ☆ تمی: تاں وی ☆ ٹراں: ککڑی دی آواز ☆ مندا: برائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ککڑی نُوں بھانویں حلال کرن لئی پھڑو جاں کھُڈے وِچ ڈکن لئی اوہ اِکو جیہی آواز ای کڈھدی اے۔

ککڑی جانوں گئی، کھان والے نُوں سواد نہ آیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ککڑی وچاری حلال ہوگئی اتے اوس دی زِندگی مُک گئی پر کھان والا نِشک بینیاں ای کردار ہیا۔

ککڑی جتنی ٹُھلھی ہوندی اے، اُتنا اٹڑہ نِکا دیندی اے / ککڑی جِنّی موٹی، آنڈا اونا چھوٹا۔

معنے: ٹُھلھی: موٹی ☆ اٹڑہ: آنڈا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ککڑی جِنی موٹی تازی ہووے گی اونا آنڈا چھوٹا دیوے گی۔ جِتاں امیر بندہ ہووے گا اوس توں فائدہ اوناں ای گھٹ پووے گا۔

ککڑی دی بانگ روا نئیں ہوندی۔

معنے: بانگ روا: بانگ دی اجازت نئیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑا بندہ بھانویں چنگی گل وی کرے پر کوئی اوس نُوں منن لئی تیار نئیں ہوندا۔

ککڑی کھاوے گی نہ تاں کھنڈاوے گی تاں سہی۔

معنے: کھنڈاوے: کھلارے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ککڑی اگے جے کوئی شَے پاوگے تاں اوہ بھانویں اوس نُوں کھاوے بھانویں گھٹ پر پوُہنچے مار مار کھلار ضرور دیوے گی۔

کُکڑی نائی دی مُجرا مقدّم دا۔

معنے: مُجرا: حاضری ☆ مقدّم: جج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑے دی شَے کھوہن توں جے جج دے جا کے مقدمہ بھگتنا پوے تاں عجیب گل ہوندی اے۔

ککّی کیڑی ہاتھی دی موت بن جاندی اے۔

معنے: ککّی کیڑی: بھورے رنگ دی چیونٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مالک سچا کئی وارِی نِکیاں نِکیاں شیواں کولوں وڈھے وڈھے جانور مروا دیندا اے۔

ککھاں دی بیڑی باندر ملاح۔

معنے: ککھاں دی بیڑی: تنکیاں دی کشتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِک تاں سامان بھیڑا اے اتے اُتوں اوس کم نُوں چلان والا ناقص عقل، مُڑ اوہ کم کِویں سِرے چڑھ سکدا اے

کل جمّی گِدڑی، اج اوہدا ویاہ۔

معنے: جمّی: پیدا ہوئی ☆ ویاہ: شادی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کم نُوں سِکھن اتے کرن وِچ کُجھ ویلا لگدا اے پر جے کوئی جھٹ پٹ ای کوئی اجیہا کم کرن لگیا ہووے تاں بولدے نیں۔

کل ویاہی گِدڑی ساون لَتھا مِینہ۔

معنے: لَتھا: شروع ہویا ☆ مِینہ: بارش۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کم ہون دا کُجھ مِتھیا ویلا ہوندا اے پر جے اوس توں اگدوں کرن لگ پوئیے تاں گھاٹا پَیندا اے جِسراں کل دی جم گِدڑی دا اج ویاہ نئیں ہو سکدا، اوس دے پلن پوسن وِچ کُجھ چِر لگدا اے۔

کلّری دا سپ بُرا، پیٹ دا تَپ بُرا۔

معنے: کلری: کلر علاقے دا، کلرا ٹھے علاقے دا ☆ تپ: تاپ۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کلّر والی زمین دا سپ بڑا ای زہریلا ہوندا اے ایسراں ای جو بخار پیٹ ولوں چڑھے اوہ ہائیں مائیں اُتر دا نئیں۔

کُمیّت ٹٹّو، نہ جانے مکھٹّو۔

معنے: کُمیّت ٹٹّو: تیلیا گھوڑا: قیمتی گھوڑا ☆ مکھٹّو: بے کماؤ، بیکار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑا اتے بڑا قیمتی اے پر اوہ آ گیا اے نااہل اتے نکمّے اتے قدر نہ جانن والے دے ہتھ، اوہ اوسدی کِیہ قدر کر سکدا اے۔

کم ہویا پُورا، کھوتے سٹیا بھُورا۔

معنے: بھُورا: سامان بَنھن والا کپڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کم پُورا ہو جاوے تاں کھوتا وی اپنے تے لدھیا سامان تھلے سُٹ دیندا

اے مطلب ایہ پئی لوک اپنے مطلب دے پُورے ہوندے نیں۔

گُنڈھا آکھے میگھرا چل متا متا یئے، پُھلھ آکھے سِنگ بھُریا، چل خسماں کھا یئے۔

معنے: گُنڈھا: گول سِنگاں والا☆ میگھرا: چاتر، کم چور☆ متا متا یے: ارادہ پکا کریے☆ پھُلھ: متھے پھُلی والا ڈھگا☆ سِنگ بھُریا: جیہدا سِنگ ٹُٹا ہویا ہووے☆ خسماں: مالکاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ڈھگے رل کے صلاح پئے کردے نیں اتے گُنڈھا چُور ڈھگا کم چور ڈھگے نال صلاحیں پیا اے، اوہناں نال متھے پھُلھی والا اتے ٹُٹا سِنگ والا وی رل کے فیصلا کر لیندے نیں پئی کم نئیں کرنا بس پٹھے کھاندیاں رہنا ایں۔

گُنڈھ بانکی مَینہ سوہے، کن بانکے گھوڑیاں، مُچھ بانکی گھبرُو سوہون، نار سوہے گوریاں۔

معنے: گُنڈھ بانکی: گُنڈے سِنگاں والی خوبصورت☆ مَینہ: مجھ، بھَینس☆ سوہے: چنگی لگے☆ کن بانکے: خوبصُورت کان☆ مُچھ بانکی: خوبصُورت مؤچھیں☆ سوہون: خوبصُورت لگن☆ نار سوہے: عوَرت خُوبصُورت لگے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کُجھ شَیواں دے گُن دسے گئے نیں پئی مجھ گُنڈھی چُورای سوہنی لگدی اے۔ گھوڑیاں دے کن خوبصورت ہون تاں چنگے لگدے نیں۔ گھبرو دیاں مُچھاں سوہنیاں ہون تاں چنگیاں لگدیاں نیں اتے چِٹے گورے رنگ دیاں مٹیاراں چنگیاں لگدیاں نیں۔

گَنھ والے سنڈھے وی سِروں جُولا نئیں سُٹدے۔

معنے: گَنھ: پھُڑا، لدھ پاروں ہون والا گردن دا زخم☆ جُولا: جُوا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سَنڈھے اپنی انکھ دے مارے کم کری جاندے نیں اتے گرن تے زخم ہویاں وی اوہ جُولا تھلھے نئیں سُٹدے۔

کولہو دے بلدنُوں گھرے ای پنج کوہ۔

معنے: بلد: ڈھگا، بوَلد☆ گھرے: گھر وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کولہو اگے جُپیا ڈھگا وچارہ ساری دیہاڑی اوسے پلانے وِچ ٹُردا ٹُردا ای پنج کوہ پَینڈا کر چھڈ دا اے۔

کوٹھے نُوں اگ لگ گئی اے، چُوہیاں نُوں تاں گَن ہو جان گے۔

معنے: گَن ہو جان: اِنتباہ ہو جان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کوٹھے نُوں اگ لگ گئی اے تاں کوئی گل نئیں پر اوہناں چوہیاں نُوں تاں پتہ لگ جاوے گا جو تھاں تھاں کھُڈاں کڈھدے پھِردے

نیں۔

گُونجاں تے گُڑیاں اِک سمیان۔

معنے :سمیان: سامان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ گُونجاں اتے دھیاں نُوں مسافر مِتھیا گیا اے۔ گُونجاں وی لمّاں پَینڈا کر کے کِتے ہور تھاں آن گھر وساندِ یاں نیں ایسراں ای دھیاں نمانیاں وی اپنا گھر کِسے ہور تھاں جا بناندِ یاں نیں۔

گُونجاں جال اِچ' بچے وبال اِچ۔

معنے :اِچ: میں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے جدوں مانواں مُصیبت وِچ پھس جان تاں اوہناں دے بچیاں دی زِندگی مُصیبتاں وِچ پھس جاندی اے۔

گُونجاں مُلکھیں رُلن' بچے مُول نہ بھُلن۔

معنے :مُلکھیں :مُلکاں وِچ ☆ رُلن :مٹی وِچ مِلن ☆ مُول: بِلکُل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گُونجاں پردیساں وِچ دھکے کھاندیاں پھر دِیاں نیں پر اپنیاں بچیاں نُوں فیر وی نئیں بھُلھدیاں۔

گَیلے کَپلے ہتھ نہ پائیں' دو کوہ چاء اگیرے جائیں۔

معنے : گَیلے کَپلے : گَیلے رنگ دا ڈھگا' کالے رنگ دی بھاہ مارن والا ☆ ہتھ نہ پائیں: خرِیدن دی کوشش نہ کرِیں ☆ اگیرے :اگے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کالے رنگ دی بھاہ مارن والا ڈھگا کدی چنگا نئیں ہوندا۔اوس نُوں خرِیدن توں چنگا ایہ وی پئی جے دو کوہ اگے جا کے کوئی ہور ڈھگا ویکھ لیا جاوے۔

کیہ پدی' کیہ پدی دا شوربہ۔

معنے :پدی: چھوٹی کِیڑی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ چھوٹے لوکاں نُوں جُگت کیتی گئی اے پئی اوہناں دی معاشرے وِچ کوئی حثیت نئیں ہوندی۔

کِیڑی دی جد موَت آوَندی اے' تاں اوہنوں پر لگ جاندے نیں۔

معنے : کِیڑی :چیونٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑے بندے نے جدوں رِکتوں کُٹ کھانی ہوندی اے اوہ تگڑیاں وِچ بہ کے اوہناں وانگ اڈاریاں بھرن لگ پَیندا اے۔

کِیڑی نُوں مُوتر داہڑ ای بڑا۔

معنے :مُوتر: پیشاب ☆ ہڑ: سیلاب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑا بندہ وچارہ تھوڑا نقصان وی کر بہوے تاں اوہ اوس نُوں پوریاں کر دیاں ای

زِندگی لنگھا دیندا اے۔ کیڑی وچاری پیشاب دے ریہڑ دا وی مقابلہ نئیں کر سکدی۔

کیڑی نُوں ٹھُوٹھا ای دریا ہوندا اے۔

معنے: ٹھُوٹھا: پیالہ، کوَل، چھنّا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کیڑی وچاری جے کسے پانی والے بھانڈے وِچ ڈِگ پوے تاں اوس لئی اوہ ای دریا ہوندا اے۔ اوہ وچاری اوس چوں وی جیوندی نئیں نِکل سکدی۔

کیڑی وی ہوَلی ہوَلی پہاڑ تے چڑھ ویندی اے۔

معنے: چڑھ ویندی: چڑھ جاندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مسلسل ٹور بندے نُوں منزل تے اپڑا دیندی اے بھانویں چال مٹھی ای ہووے پر ٹُر جاندی تاں کیڑی وی پہاڑ تے چڑھ جاندی اے۔

کیڑیاں 'چڑیاں' بکریاں' تِنّے ذاتیں ہوتھریاں۔

معنے: ذاتیں: ذاتاں ☆ ہوتھریاں: شَیطان صِفت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کیڑیاں' چڑیاں اتے بکریاں ایہناں تِناں وِچ شیطانی وسب بوُ ہتا پایا جاندا اے۔ ایہ شرارتاں کرن وِچ راضی رہندیاں نیں۔

کیڑیاں دے گھراں وِچ نت دیہاڑی پھُوہڑی۔

معنے: پھُوہڑی: سوگ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کیڑیاں روز ای لوکاں دے پَیراں تھلے آ کے مردیاں رہندیاں نیں' ایس لئی اوہناں دے گھراں وِچ روز ای رون کلّت پیا رہندا اے۔

کھان چین نُوں باندری' ڈنڈے کھان نُوں رِچھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی واری اِنج ہوندا اے پئی کھان پین نُوں تاں کوئی ہور ہوندا اے پر مار کسے ہور نُوں پَیندی رہندی اے۔

کھان نوں شیر' کمان نُوں بکری۔

معنے: کمان: کمائی کرن۔

ویروا: ایہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں کمائی تاں کوئی ہور کردا ہووے اتے کھان نُوں کوئی ہور آ جاندا ہووے۔

کھانا حلوائیاں دے' بھوَ نکنا قصائیاں دے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں بد صِفت لوکاں بارے دسیا گیا اے جو کھاندے تاں کِسے ہور تھاؤں رہندے نیں پر کم کرن لگیاں ہور لوکاں دے کم کردے رہندے نیں۔

کھانگڑ بھیڈ شاگرد جُلاہ' نفع نئیں ایس مالوں' نہ اوہ رج کے دُدھ پیاوے' نہ اوہ کڈھے کالوں۔

معنے: کھانگڑ: کھنگدی رہن والی ☆ کالوں: مُصیبت چوں'

قحط سالی چوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے گھانگڑ بھیڈ کول ہووے تاں اوس دُدھ تاں کیہ پیانا ہونداا ے' ہر ویلے اوہدے مرجان دا ای ڈر رہونداا ے۔ اتے جے کسے جولاہ نُوں وی شاگرد پالیا جاوے تاں اوہ وی اوکھے ویلے کم نئیں آسکدا۔

کھوتی آں کِسے لختئی آکھ سٹیا' اوس گھاء کھان چھڈ دِتا۔

معنے: آں: نُوں ☆ لختئی: رقاصہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑے بندے نُوں جدوں وی کوئی پھُلا دیوے تاں اوہ اپنی خوشامدسُن کے اپنی اوقات ای بھُلھ جانداا ے۔

کھُڈوں نِکلے ڈھک مکوڑے' آپو اپنی راہے دوڑے۔

معنے: کھُڈوں: کھُڈ چوں' بل چوں ☆ ڈھک مکوڑے: پراں والے کیڑے۔

وتروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اولاد بوہتی ہووے تاں اوہ اِنج گھروں نِکلدے نیں جویں کیڑے کھُڈ چوں نِکل کے آپو اپنی راہ مل لیندے نیں۔

کھُڈے چُوہا میویں نہ' تے ڈھاکے بنھے چھج۔

معنے: میویں: پورا آوے ☆ ڈھاکے: ڈھاک وِچ' لک نال ☆ چھج: چھاج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑے بندے لئی اپنے گھر وِچ رہن جوگی تاں تھاں ہے نئیں پر اوہ ہورناں نُوں دعوتاں دیندا پھِر دا اے جسراں چُوہا آپ تاں کھُڈ وِچ پورا نئیں آوندا پر اپنے لک نال چھج بنھی پھِر دا اے۔

کھِڑ' مِٹر' تے ہریال' ڈوَلے اِک نہ پاندی دھار/ کھِڑ' مِٹر' تے ہریال' بھانڈا بھن دی سِر دے نال۔

معنے: کھِڑ: کھتے سبھا دی' مِٹر: کوڑی ☆ ہریال: ہروریالی' تیجے دِن بول پین والی ☆ ڈوَلے: ڈول وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھِٹے سبھاء دی' کوڑی اتے ہروریالی مجھ چنگی نئیں ہوندی اوہ بھانڈے وِچ اِک دھار نئیں پین دیندی اتے دُدھ چون لگیاں چھڑیاں مار مار کے اوسنُوں روہڑ دیندی اے۔ ایہو جیہی مجھ لین توں پرہیز کرن ای چنگا ہونداا ے۔

کھپرے ہیس ڈنگیا' تاں پانی نئیں منگیا۔

معنے: کھپرا: سپ دی اِک قسم ☆ ہیَس: ہے سُو ☆ ڈنگیا: ڈنگ ماریا ☆ پانی نہ منگن: اوسے ویلے مرجان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے نُوں کھپرا سپ ڈنگ لوے۔ اوس دے زہر نال اوہ بندہ اوسے ویلے ای مرجانداا ے۔

کُجھ نہ کیتا تریہاں، دانداں، ہالیاں تے مِینہاں۔

معنے : تریہاں: تِناں ☆ دانداں: جمع داند دی ڈھگے ☆ ہالیاں: ہل واہن والیاں ☆ مِینہاں: مجھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے جدوں قِسمت ماڑی ہووے اودوں لکھ ڈنگر وَچھاوی کول ہووے اتے واہی جوتی وی چنگی ہووے پر جھولی کُجھ نئیں پَیندا۔

کھنب کھُتّی چِڑی غلیلے کھاوے۔

معنے: کھُتّی: کھُسی، بِن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چِڑی دے جے پر لاہ دِتے جان تاں اوہ وچاری اُڈ نئیں سکدی ایس لئی ہر کوئی اوس نُوں ای غلیلے ماردا اے۔ بے سہارا لوکاں نُوں ہر کوئی ڈھولیاں ماردا اے۔

کھوتا، اُوٹھ، تے بکری، چوتھا گاڑیوان، ایہ چارے مِینہ نہ منگدے، بھاویں اُجڑ جائے جہان، طوطا، تِلیئر، توپچی، تیلی تے ترکھان، ایہ پنجے ای بئیمان۔

معنے : گاڑیوان: گڈا واہن والا ☆ بئیمان: بے ایمان ☆ توپچی: توپ چلان والا، نشانے باز

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھوتا، اُوٹھ اتے بکری اپنے پَیر پدھر ہون پاروں کدی مِینہ نئیں منگدے۔ کیونجو اوہناں نُوں تِلک پَین دا ڈر رہندا اے ایسراں اگے دسیاں جنساں طوطا، تِلیئر، توپچی، تیلی اتے ترکھان بارے دسیا گیا اے پئی ایہ ضرور بئیمان ہوندے نیں اتے اگلے نُوں داء لانوں نئیں رہندے۔

کھوتا اوہا، تھڑا اپلانا دُوا۔

معنے : اُوہا؛ اوہ ہی ☆ تھڑا: بنھن تھاں ☆ پلانا: سامان لدن لئی کھوتے تے پائی جان والی جُلھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک بوہتی واری اپنا رنگ روپ وٹا کے لوکاں نُوں مُٹھن لئی مُڑ آ جاندے نیں۔ جھوٹھے اتے لوٹے سیاستداناں نُوں جُگت کیتی گئی اے۔

کھوتا کِیہ جانے گُلقند دا سواد۔

معنے : گُلقند: پھُلاں دی کھنڈ ☆ سواد: مزہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گدھے وچارے نُوں گُلقند دے سواد دی کِیہ سار ہو سکدی اے جاہل بندہ اُچ عِلمی نُوں کِیکن جان سکدا اے۔

کھوتا گُلدّا نئیں، جولاہ کپتّا نئیں، تیلی سوپتّا نئیں۔

معنے : گُلدّا: بن لدن توں ☆ کپتّا: لڑاکا ☆ سوپتّا: عِزتدار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی وی کھوتا اجیہا نئیں ہوندا جیہدے تے بھار نہ لدیا جاندا ہووے، ایسراں کوئی وی جولاہیا کدی لڑاکا نئیں ہو سکدا اتے کوئی تیلی کدی عِزتدار نئیں ہو سکدا۔

کھوتا مرے گھمیار دا دھوبن پاوے وَین۔

معنے: وَین: کُر لاپ، سیاپا۔

ویروا: ایہہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں نقصان تاں کِسے ہور دا ہویا ہووے اتے رون پٹن کوئی ہور لگیا ہووے۔

کھوتا وی پانی کھنگال کے پیندا اے۔

معنے: کھنگال: مُونہہ نال اُتوں ککھ پرال ہٹا کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھوتا وہ پانی دے اُتے آئے ککھ پرال نُوں ہٹان مگروں ای پانی پیندا اے ایس لئی ہر جی نُوں صفائی دا خاص خیال رکھنا چاہیدا اے۔

کھوتی اوڑ دی رُتے پھِٹ جاندی اے۔

معنے: کھوتی: گدھی ☆ اوڑ: خُشک سالی ☆ رُتے: موسم وِچ ☆ پھِٹ جان: صحت مند ہو جان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گدھی خُشک سالی وِچ وی صحت وند رہندی اتے پہلاں نالوں تازی اتے نروئی جاپدی اے۔

کھوتی جایا کھوتا، اوہ وی ویہر پیا۔

معنے: جایا: پَیدا کِیتا ☆ ویہر پیا: آکڑ کھلوتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے نُوں وی بہتا نئیں جاننا چاہیدا کِسے ویلے ماڑا بندہ وی اگھوں آکڑ کھلوندا اے۔

کھوتی ساون مانہ بھُکھی مردی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھوتی لئی گل گلیان والا موسم چنگا نئیں ہوندا اوہ تِلکن دے ڈر توں باہر جا کے گھاہ بُوٹ گھٹ ای چگدی اے ایس لئی بھُکھاں جر دی رہندی اے۔

کھوتی گائیں جوڑ کے دِن گذارے، بوَلد دھنّی، گھیب دے ہانسی حصارے۔

معنے: دھنّی: چکوال دا علاقہ ☆ گھیب: چکوال علاقے دے نیڑے دے وسنیک ☆ ہانسی حصارے: ہانسی حصار دے وڈھے وڈھے سِنگاں والے ڈھگے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دھنی، گھیب اتے ہانسی حصار دے لوک کھوتیاں اتے گانواں نال ہل واہ لیندے نیں پر اوہ ویہڑکیاں نُوں بڑے ای رِیجھ نال پال کے ویچ دے نیں۔

کھوتی لنبڑ دار دی، دُشمن جوار دی۔

معنے: لنبڑ دار: پنڈ دا سرکاری آگو ☆ جوار: پٹھیاں لئی ورتی جان والی اِک فصل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لنبڑ دار دی کھوتی سارے پنڈ دی جوار وِچ کھُلھی ٹُری پھر دی اے اتے اوس دے مالک لنبڑ دار دے اثر پاروں کوئی وی اوس سوٹی نُوں سوٹا وی نئیں ماردا۔

کھوتیاں نال ہل وگن تاں ڈھگیاں دی کیہ کوڑ اے۔

معنے :ہل وگن :ہل جوئے جاسکن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی واہی بس ڈھگے ای کر سکدے نیں ایس توں اڈ جو وی لوکی جوڑ توڑ کردے نیں اوہ بس جَھٹ ٹپائی ہوندی اے۔

کھوتے اُتے کتاباں لدھ دِتیاں جان تاں اوہ عالم نئیں بن جاندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جاہل بندے دے دوالے کتاباں دا ڈھیر لا وی دِتا جاوے تاں وی اوہ جاہل ای رہوے گا' کتاباں وی کِسے عِلم گیان' عرفان اتے نِروان والے ای پڑھیاں ہون تاں اوس نُوں فائدہ دیندیاں نیں۔

کھوتے چڑھی پر گُڑ ماں دے محلّے نئیں گئی۔

معنے : کھوتی چڑھی: کھوتی تے سواری کیتی ☆ گُڑ ماں: ساکاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں کوئی ماڑا کم کر رہیا ہوندا اے تاں اوہ کوشش کردا اے پئی اوس دے نِگدے ساک اوس نُوں اوس حالت وِچ نہ ای ویکھن۔

کھوتے دا تھوڑے دِناں دا جیون ای چنگا۔

معنے :جیون :زِندگی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھیڑا بندہ جے تھوڑے دِن وی جیوے تاں وی اوہ دھرتی تے بوجھ ای ہوندا اے۔

کھوتے دا کھادا نہ پاپ نہ پُن۔

معنے :پاپ: گناہ ☆پُن :فائدہ مند۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھوتے ورگے کِسے اِنسان جوں جے تُسی کھواؤ پیاؤ گے تاں اوس دا نہ کوئی فائدہ اتے نہ ای نقصان ہووے گا' خِدمت وی کِسے بندے دی ای کیتی چنگی ہوندی اے۔

کھوتے دا ماس تے کُتے دے دند۔

معنے :کھوتے دا ماس: گدھے دا گوشت جو بڑا ای سخت ہوندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھوتے دے ماس نُوں کھچن لئی کُتے دے منداں دی ای لوڑ ہوندی اے' ماڑا ماٹا کوئی چڑی جنوراوس دا گوشت کھچ لین دی ہمت نئیں کر سکدا۔ بھیڑے بندے دا علاج وی بس بھیڑا بندہ ای کر سکدا اے۔

کھوتے دی یاری دولتّیاں وافر۔

معنے :یاری: دوستی ☆ دولتّیاں: دولتے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُرے بندے دی یاری وِچ فائدہ نہ ہون دے برابر اتے نقصان ای نقصان ہوندا اے۔

کھوتے دے گل وِچ لعل پایا' اَیویں گوایا۔

معنے :لعل :قیمتی پتھر☆ گوایا :ازایاں کیتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عِزت قدر وی کِسے چنگے بندے نُوں ای دینی چاہیدی اے' بُرے بندے دی عِزت کراں گے تاں اوہ گل نُوں آوے گا۔

کھوتے مرگئے تے گھوڑیاں نُوں راج مِل گیا۔

معنے :راج :حکوٗمت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مخول کیتا گیا اے پئی راج کرن اصل حق تاں کھوتیاں ورگیاں بندیاں دا سی پر اوہ مر گئے اتے فیر گھوڑے راج گدِیاں دے وارث بن گئے۔

کھوتے نُوں کُٹ کے گھوڑا نئیں بنایا جاسکدا۔

معنے :کُٹ :مار کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بدنسل بندے نُوں مار کُٹ کے اُچ نسلا نئیں بنایا جا سکدا۔ سبق پڑھا کے بندے دا خُون نئیں بدلیا جاسکدا۔

کھوتے نُوں کھوتا ای کھُجاندا اے۔

معنے :کھُجاندا :کھُرک کردا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر جنس نُوں اپنی جنس نال ای پیار ہوندا اے۔ اتے اوہ اپنی جنس نال ای رہن نُوں چنگا جان دے نیں۔

کھوتے نُوں گھیو دِتا' ہِنکوں میرے کن پاڑھے۔

معنے :ہِنکوں :ہِنک کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی خِدمت وی کِسے چنگے نسلی بندے دی ای کرنی چاہیدی اے جے تُسی کھوتے دی خِدمت کرن لگ پوو گے تاں اوہ ہِینگ ہِینگ کے تُہاڈے ای کن پاڑھ دیوے گا۔

کھِیر کھا گئی باندری' ٹِبے کھان نُوں رِچھ۔

معنے :ٹِبے :سٹاں☆ رِچھ :ریچھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی کردا کوئی ہوراے اتے اوس دا بھرت کِسے ہور نُوں بھرنا پےَ جاندا اے۔ کھِیر تاں باندری کھا جاندی اے پر قلندر رِچھ نُوں اوس دا قصوٗر وار گن کے مارن لگ پَیندا اے۔

گاں ترِیجے سُوے مُول نہ لئیے۔

معنے :ترِیجے سُوئے :تیسری سُو☆ مُول :بلکُل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گاں پہلے دو سُوئے ای چنگا دُدھ دیندی اے۔ تیجے سُوئے جا کے دُدھ دین توں ہمک جاندی اے۔

گاں چون' منجی اُنن' ترّیا رسی بھن' ترے کم نکم۔

معنے : چون: دُدھ کڈھن☆ اُنن: بُنن☆ ترّیا: تیسرا☆ بھن: وٹن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گاں چون لگیاں وی

چھڑاں کھانیاں پَیندِیاں نیں' ایسراں منجی اُنن لگیاں وی لَک پیڑ کرن لگ پَیندا اتے وان وٹن دا کم وی ہتھ چھلھ دیندا اے ایس لئی ایہ تِنے کم ای کِسے فائدے دے نئیں ہوندے۔

گاں چوئی گُجڑے' نہ گھر وَسے' نہ اُجڑے۔

معنے: چوئی: دُدھ کڈھیا ☆ گُجڑے: گُجے وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گاں اوہ رکھنی چاہیدی اے جو چوکھا دُدھ دین والی ہووے پر جے گُجے وِچ ای گاں چوئی ہووے تاں مُڑ پَٹھے پان دی وی کھیچل نئیں مُڑدی' گاں پالن دا فائدہ کیہ۔

گاں سو جو سیال وِچ دُدھ دیوے۔

معنے: سیال: سردِیاں دی رُت۔

ویروا: ایہ اکھان حضرت سیّد وارث شاہ دے شعر دا ٹوٹا اے۔ ایس وِچ دسیا گیا اے پئی اُچ نسل دی گاں اوہ ہوندی اے جو سردِیاں دی رُت وِچ وی اوسراں ای دُدھ دیندی رہوے نئیں تاں بوہتیاں گایاں چھڑِیاں مار مار مالکاں دے گِٹے گوڈے ای بھن دِیاں رہندیاں نیں۔

گاں مِلے نہ مِلے' ماسی دُدھ دئیں۔

معنے: مِلے نہ مِلے: دُدھ دیوے نہ دیوے ☆ ماسی: خالہ ☆ دئیں: دیویں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک منگن لگے ایہ وی نئیں ویکھدے پئی اگلے دے گھر وِچ کُجھ ہَے جاں نئیں۔ اوہ بس ٹھوٹھا اگے کری ای جاندے نیں۔

گاں میری بگا آنڈا' مارے چھڑیاں' بھنے بھانڈا' آپ نہ دیوے ہوراں دا ڈوھلے' اوہدا مُل تریا کل بولے۔

معنے: بگا آنڈا: چِٹے رنگ دی ☆ چھڑِیاں: چھڑاں' لتاں ☆ بھانڈا: برتن ☆ ڈوھلے: انڈیلے' ازایاں کرے ☆ مُل: قیمت ☆ تریا کل: کوئی تیجا بندہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چِٹے رنگ دی گاں دا ایہ وصف ہوندا اے پئی مِلن لگیاں چھڑِیاں مار مار دُدھ ڈولھ دیندی اے۔ سگوں ہورناں دا چویا وی ڈولھ دیندی اے۔ اوس نُوں ویچ دینا ای چنگا۔ کوئی اوسد مُل کرے سہی اسی ویچ دیاں گے۔

گاں نُوں اپنے سِنگ بھارے نئیں لگدے۔

معنے: سِنگ: سِینگ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے وی جانور نُوں اپنے وجُود دا کوئی حِصہ بھارا نئیں لگدا جسراں گہنا کدی وی عوَرت نُوں بھارا نئیں لگدا۔

گاں نُوں گھاء تے چھڈی دا اے' اروڑی تے نئیں۔

معنے: گھاہ: گھاس ☆ اروڑی: گند دا ڈھیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی چنگی شَے نُوں

چنگی تھاں تے ای رکھنا چاہیدا اے۔ چنگے بندے دا آدر ضرور کرنا چاہیدا اے۔

گانواں مُجھاں دا کیہ میلہ' اوہ چرن جنگلیں' اوہ چرن بیلہ۔

معنے : میلہ: میل، مِلن ☆ چرن: چُگن، پٹھے کھان ☆ بیلہ: دریا دے کنڈھے دا غیر آباد علاقہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گانواں اتے مجھاں دی آپو وِچ کِیہ سیر سانجھ ہوسکدی اے۔ گانواں جنگلاں وِچ چُگ دِیاں نیں اتے مَجھاں جھل بیلے وِچ چرن پسند کر دِیاں نیں۔

گاؤ پُن دی' دند کوُن گِنے۔

معنے : پُن: دان' عطاء☆ دند گِنن: عُمر دا حساب لان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دان کیتی گئی چیز دے عَیب جاں کج نئیں ویکھے جاندے سگوں دین والے دا شُکرانہ کیتا جاندا اے۔

گائیں کتّیں تائیں' مگروں مِلن' جیہناندے سائیں۔

معنے : کتّیں: کاتک ☆ تائیں: تک ☆ مِلن: دُدھ دین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گاں مساں کتّیں دے مہینے تائیں دُدھ دیندی اے مگروں سُک جاندی اے۔ بھر سیال وِچ اوہو گاں دُدھ دیندی اے جیہدے خصم جِیوندے ہوندے نیں اتے ٹہل سیوا چنگی کردے نیں۔

گائیں وَچھیاں تائیں' پہلوں مر گئے وَچھے مگروں مر گئے سائیں۔

معنے : وچھیاں تائیں: وچھیاں دے لئی ☆ سائیں: مالک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گانواں اپنے وچھیاں دے جوان ہون تیکر ای ٹِھیک ٹھاک رہندیاں نیں جے اوہناں وَچھے مر جان تاں مُڑ مالک وی مر جاندے نیں۔

گجّی گجّی لوُمڑی' پدّاں دا سواد۔

معنے : گجّی: عادت پئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے نُوں وی بھیڑی عادت پَے جاوے تاں اوہ ہر ویلے لوکاں دِیاں بدخوئیاں کرن لئی اوہناں دے پِچھے نُوں سِنگھدا اپھر دا اے۔

گدّوں دی لدھ' مانی دا بھلیکھا۔

معنے : گدّوں: گدھا ☆ لدھ: بھار ☆ مانی: دس من دانے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھوتا چوکھا بھار چُک لَیندا اے۔ اوس تے لدھے دانیاں نُوں ویکھ کے اِنج لگدا اے پئی مانی گو دانے ہون گے۔

گدّوں ہِینگے چُک توں' مالک سمجھے بھُکھ توں۔

معنے : ہینگے: ڈھیچوں ڈھیچوں کرے ☆ چُک: وزن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھوتا تاں بھار پاروں ہِینگدا اے پر مالک ایہ سمجھدا اے پئی اوس نُوں بھُکھ لگی ہوئی اے۔

گدھا سواری تے کھیڈ دا مُکٹ۔

معنے: گدھا سواری: کھوتے تے سواری کرنی ☆ مُکٹ: اِنعام، ہار، تاج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں ہوچھے لوکاں نُوں جُگت کیتی گئی جیہناں کول سواری لئی تاں بس کھوتا ہوندا اے پر اوہ کھیڈ دا اوّل انعام جِتن دِیاں خواباں ویکھدے نیں۔

گدھا طوِیلے بدھا، گھاء ڈھوُنڈے گھوڑی۔

معنے: طوِیلے بدھا: اصطبل وِچ بدھیا ہویا ☆ گھاہ: گھاس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھوتے نُوں تاں عِزت مان نال اصطبل وِچ بنھیا گیا اے پر گھوڑی وچاری گھاہ لبھن لئی جُوہاں وِچ رُلدی پھِر دی اے۔

گدھے توں ڈھٹھی، گھمیار نال رُٹھی۔

معنے: ڈھٹھی: ڈِگی ☆ رُٹھی: ناراض ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مزاخ کِیتا گیا اے جو کِسے ہور دے قصُور دی کِسے ہور نُوں سزا دیندے نیں۔ گناہ کِسے ہور دا ہوندا اے اتے اوہ ہور نال مُونہ وٹی پھِر دے نیں۔

گدھے نُوں انباں دا باغ، کوئل نُوں سرہیوں دا ساگ۔

معنے: سرہیوں: سرسوں۔

ویروا: ایہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں نااہل لوکاں نُوں اہل لوکاں دی تھاں دے دِتی جاندی اے۔ اتے کم دے بندے دھکے کھاندے پھِر دے نیں۔

گدھے نُوں کھوایا، نہ پاپ نہ پُن۔

معنے: کھوایا: چارہ پایا ☆ پاپ: گناہ ☆ پُن: دان، عطاء۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی خِدمت وی کِسے بندے دے پُتر دی ای کرنی چاہیدی اے۔ بد نسلے لوکاں دی ٹہل سیوا کرن نال فائدہ کدی نئیں ہوسکدا، ایہ ہوسکدا اے پئی نقصان ہو جاوے۔

گِدڑ جور بھجیندیاں لارا۔

معنے: جور: زور ☆ بھجیندیاں: دوڑدیاں ☆ لارا: لارے لاوے، وعدے کرئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گِدڑ آپ تاں بڑا ای ڈراکل ہوندا اے اتے پورے زور نال نٹھدیاں وی اگلے نُوں لارے لائی جاندا اے۔

گِدڑ دا ماریا شِینہ نئیں کھاندے۔

معنے: ماریا: شکار کِیتا ☆ شِینہ: شیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گِدڑ دا شکار کیتا شیر کدی وی نئیں کھاندا ایس لئی پئی اوہ ایس نُوں اپنی ہانت

سمجھدا اے اُچ نسلے لوک کدی وی کِسے بے غیرت دا پرِ یٹھا ہویا نئیں کھاندے۔

گِدڑ دی سوَ دِن دی حیاتی نالوں شیر دی اِک دِن دی حیاتی چنگی۔

معنے: حیاتی: زِندگی۔

ویروا: ایہ اکھان پنجابی سپراء جٹ فتح علی سلطان ٹیپوُ دے مُونہوں اودوں نِکلیا سی جدوں سرنگا پٹم دے قِلعے وِچ اوہ شہید ہون لگیا سی۔

گِدڑ دی موَت آوے تاں گدھیلے دی مُنّی نال کھہندا اے۔

معنے: گدھیلے: خانہ بدوش قبیلہ ☆ مُنّی: تھمّی ☆ کھہندا: ٹکراندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں گِدڑ دی موَت نیڑے آوے تاں اوہ خانہ بدوش قبیلے دی پکّھی دی تھمّی نال جا کے لک رگڑ دا اے' اوتھوں اوہناں دے کُتے نِکل کے اوس نُوں ڈھا کے بوٹی بوٹی کر دیندے نیں۔

گِدڑ دے گُونہ دی لوڑ پئی' یار ہوری پہاڑ تے چڑھ گئے۔

معنے: گُونہ: فُضلہ ☆ لوڑ: ضرُورت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی واری نکمّے بندے نال وی کوئی کم پَے جاوے تاں اوہ بھاراں تے پَین لگ پَیندا اے۔

گِدڑ ڈِگا کھوُہے' اخے اج ایتھے ای رہواں گے۔

معنے: ڈِگا: ڈِگ پیا ☆ کھُوہے: کھوُہ وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نکمّے اتے آ ہکی بندے نُوں جے کھُوہ وِچ سُٹ دِتا جاوے تاں اوہ ڈھیٹھاں وانگ آ کھدا اے پئی ایتھے ای رہ پَینے آں ایتھے کم تاں کوئی نہ کرنا پَینا۔

گِدڑ سِنگی لَے جا' مگر کِسے دے پَے جا۔

معنے: گِدڑ سِنگھی: اِک کِیڑا جیہنوں سندوُر وِچ کِسے کم لئی جاں کِسے نُوں زیر کرن لئی برکت وجھوں کول رکھدے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دِتی گئی اے پئی جیہڑا کم اڑیا ہووے اتے ہوندا نہ ہووے تاں گِدڑ سنگھی لَے کے اوس بندے کول جاویے تاں گِدڑ سنگھی دی برکت نال اوہ کم ہو جاندا اے۔

گِدڑ نُوں مارنا ہووے تاں گھروں شیر دے مارن دا سمیان کر کے جانا چاہیدا اے۔

معنے: سمیان: سامان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دُشمن نُوں کدی وی کمزور نئیں جاننا چاہیدا۔ جے گھروں گِدڑ نُوں مارن جانا

ہووے تاں وی شیر نُوں مارن والا ہتھیار پتّر لَے کے ٹُری دا اے۔

گِدڑاں دے سوُہرے سُور۔

معنے :سوُہرے: سُسر ال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھیڑے بندے دی ساکا چاری وی عام کر کے بھیڑے لوکاں نال ای ہوندی اے۔

گڈانہ دی سواری، تے کھلّیں دا مٹک۔

معنے : گڈانہ: گدھا☆ کھلّیں :ہاسہ مخول☆ مٹک : ناز نخرہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھوتے دی سواری کرن والیاں نُوں لوک بس مزاخ ای کردے نیں ایس توں ودھ اوہناں نُوں فائدہ کوئی نئیں ہوندا۔

رگرجھ رِکیہ جانے سار پھلاں دی، مُر دے کھاون والی۔

معنے : رِگرجھ: گِدھ☆ سار: خبر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مُردار کھان والی رِگرجھ نُوں پھُلاں دی قدر قیمت دا رِکیہ پتہ ہو سکدا اے۔ جاہل لوک اعلیٰ کردار دے وارث رِکویں بن سکدے نیں۔

رِگرجھ رِکیہ جانے چال ہوُنساں دی۔

معنے : رِگرجھ: گِدھ☆ ہونساں: جمع ہوُنس دی، اِک نایاب پرندہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نا اہل بندے نُوں جے اہل بندے دی تھانویں بٹھا دِتا جاوے تاں اوہ اوس تھاں دِیاں زِمیوارِیاں نُوں نئیں سمجھ سکدا۔

گل کانواں دے کھنباں دا بھار بن گئی۔

معنے : کھنب: پر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار لوک کولوں ای جھوٹھی مُوٹھی گل بنا کے کِسے نُوں سُنا دیندے نیں اتے اوس گل دا ہر تھاں کا کوروَلا پَے جاندا اے۔

گُلر اشنا، گٹے ٹُکے۔

معنے :گُلر : کُتے دا بچہ☆ اشنا: یار، دوست☆ گِٹے : گِٹّنے☆ ٹُکے : کاٹے، کٹے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر شَے اپنے اصلے تے جاندی اے۔ جے کُتے نُوں یار بنایا جاوے گا تاں اوہ گِٹیاں نُوں ای چک مارے گا ہور اوہ کر وی رِکیہ سکدا اے۔

گنجی کبوُتری، محلاں وِچ ڈیرا۔

معنے : گنجی :ہن والاں توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو کِسے تھاں بٹھائے جان دے قابل تاں ہوندے نئیں پر اوہناں نُوں اوس تھانویں دھکوزوری بٹھا دِتا جاندا اے۔

گنوِیں منجھیں دا کیہا میلا' اوہ چرن جھنگی' ایہ چرن بیلا۔

معنے: گِنوِیں: گِنیاں چُنیاں ☆ منجھیں: مجھاں ☆ میلا: میل ☆ چرن: چگن ☆ جھنگی: چھوٹا جنگل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گِنیاں چگیاں مجھاں نُوں وگ تاں نئیں آکھیا جاسکدا بھانویں اوہ کِسے جھنگی وِچ چُگدیاں پھرن جاں بیلے وِچ اوہناں دی کِیہ وٹک اے۔

گُونہ دا کِیڑا گُونہ وِچ ای خوش رہندا اے۔

معنے: گُونہ: غلاضت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُرے بندے بُریاں دے سنگ وِچ ای پھبدے نیں۔ جے اوہناں نُوں بھلیاں دے سنگ وِچ بٹھا وی دِتا جاوے تاں اوازار ہو جاندے نیں۔

گوہ دی موَت آوے تاں اوہ چُوہڑیاں دے گھر جا وڑدی اے / گوہ گُوں موَت نے چاپیا' چوہڑے دا گھر ونج تکیوس۔

معنے: گوہ: رِینگن والا اِک جانور ☆ چُوہڑے: مُردار کھالین والی اِک قوم ☆ گُوں: نُوں ☆ چاپیا: چُکیا ☆ تکیوس: تکیو سُو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے گوہ دی موَت آ جاوے تاں اوہ چُوہڑیاں دے گھر جاوڑدی اے جو اگے ای ایسراں دے حرام جانوراں نُوں لبھدے پھر دے نیں۔

گوہ گُوں مِلی گوہ، جیہی ایہ، تیہی اوہ۔

معنے: گُوں: نُوں ☆ جیہی: جَیسی ☆ تیہی: تَیسی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُرے بندے نُوں دُوجا بُرا مِل جاوے تاں دووِیں ای اِکو جیہے ای ہوندے نیں۔

گوہاں چڑھیاں پھلاہیں' اُترن گیاں چھماہیں۔

معنے: گوہاں: جمع گوہ دی ☆ پھلاہیں: پھلاہ دے رُکھ تے ☆ چھماہیں: چھ مہینیاں مگروں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گوہ بڑا مٹھا جانور اے ایہ جتھے بہ رہوے بہ ای رہندی اے۔ ایہ جے رُکھ تے چڑھ جاوے تاں چھ مہینے اُترن داناں ای نئیں لیندی۔

گوہے دا کِیڑا گوہے چ خوش راہندا ہے۔

معنے: گوہے دا کِیڑا: گوبھر دا کِیڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنے ماحَول وِچ ای راضی رہندا اے۔ جے اوس دی مرضی دے اُلٹ اوس دا ماحَول بدل دِتا جاوے تاں اوہ اوکھا ہو جاندا اے۔

گئوتر تیجے مُل نہ لیجیے' مجھ پنجے تے گھر اِنجے۔

معنے: گئو: گاں ☆ ترِتیجے: تیسرے سوئے ☆ مجھ: بھَینس ☆ پنجے: پنجویں سُوئے ☆ اِنجے: ایسے ای۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گاں جدوں تیجے سُوئے ہو جاوے تاں اوس نُوں مُل نئیں لَینا چاہیدا کیونجو اوس دے دُدھ دین دی آس نئیں ہوندی۔ ایسراں مجھ جدوں پنجویں سوئے ہو جاوے تاں اوہ وی دُدھ دین جوگی نئیں رہندی۔

گئے اُوٹھ اِجڑ رلے۔

معنے: گئے: ٹُر گئے ☆ اِجڑ: گلہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دِسیا گیا اے پئی جو کِسے کولوں ٹُر جاندا اے اوس دی وات پُچھن دا کیہ فائدہ۔

گھال گھال کے بَیل موئے، کھا گئے ترنگ، پال پال کے سَیدا مویا، لَے گیا شیر جنگ۔

معنے: گھال گھال: گھُل گھُل، محنت کر کر ☆ ترنگ: گھوڑے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی محنت کر کر تاں ڈھگے مر جاندے نیں پر گھوڑے نُوں کھان نُوں چوکھا مِل جاندا اے۔ ایسراں ای کماندا کوئی ہور اے اتے موَجاں کوئی ہور کردا اے۔

گھر دے بچھیاں دے دند مُونہ پٹ کے کوئی نئیں دیکھدا۔

معنے: بچھیاں: وچھیاں ☆ مُونہ پٹ کے: مُونہ کھولھ کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو وَچھے گھر دِیاں گائیاں دے ہون اوہناں دی عُمر ویکھن لئی اوہناں دے دند نئیں گِنے جاندے سگوں اوہناں دے تاں ورہے ای گِنے ہوندے نیں۔

گھر دے جمیاں دے دند نئیں ویکھیدے۔

معنے: جمیاں: جایاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ دسیا گیا اے پئی گھر دے جیاں دیاں عُمراں دا پتہ ای ہوندا اے اوہناں لئی ورہے نئیں گِننے پَیندے۔

گھُسی چِڑی، غلیلے کھائے۔

معنے: گھُسی: راہوں کھُنجی، راہ بھُلھی ☆ غلیلے: نشانے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو وی اپنے تھوَڑ نُوں بھُلھ جاندا اے اوہ سدا گھاٹے وِچ ای رہندا اے۔

گھوڑا اپنے پیَریں چور۔

معنے: پیَرِیں: پیَراں نال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑا اپنے پیَراں نال ای چور ہوندا اے۔ اوس تے چڑھن دی ڈِلھ ہوندی اے اوہ سوار نُوں لَے کے علی پنج ہوندا اے۔

گھوڑیاں والیاں دے گھر نیڑے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جیہڑے بندے دے کول سفر لئی اپنا گھوڑا کول ہووے گا اوس نُوں سفر دا کوئی فِکر نئیں ہووے گا اتے اوہ گھر چھیتی اپڑ جاوے

گا۔

گھوڑا اوس دا جیہڑا اسوار رن اوسدی جِسدے گھار۔

معنے: گھار: گھر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑا جیہدے گھر ہوندا اے اوسدا مالک وی اوہ ہوندا اے۔ ایسراں زنانی وی اوسدی ای گِنی جاندی اے جیہدے گھر وسدی ہووے۔

گھوڑا اسوار دی شرم نُوں نئیں اپنی شرم نُوں بھجدا اے۔

معنے: بھجدا: دوڑدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑا اپنے ناں دی شرم نُوں نٹھدا اے اوہ سوار دی عزت لئی نئیں دوڑدا۔

گھوڑا پُتر گھاہ دا، پیو دا نہ ماء دا۔

معنے: ماء: ماں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ گیا اے پئی گھوڑے نُوں گھاہ نال ایناں پیار ہوندا اے پئی اوہ ایس سوادلئی اپنے ماں پیو نُوں وی بھُلھ جاندا اے۔

گھوڑا پیو دا وڈھیار دھیؤ دا۔

معنے: پیؤ: باپ☆ وڈھیار: چڑھتل ☆ دھیؤ: بیٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑے دا مالک تاں پیو اے پر اوس گل تے مان اوس دی دھی وکھاندی پھر دی اے۔

گھوڑا ٹرٹ مویا، اسواری دی ہوس نہ گئی/ گھوڑا ٹُرٹ مویا، سوار دی ہوُنس نہ موئی۔

معنے: ٹُرٹ مویا: تھک ہار گیا☆ ہوُنس: ہَبش۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑا سفر کر کر کے پھاوا ہو گیا پر اسوار ہالی وی اوس تے راضی نہ ہویا۔

گھوڑا تے پھوڑا، ہتھ پھیریاں ودھدا اے۔

معنے؛ پھوڑا: پھِنسی ☆ ودھدا: وڈھا ہوندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑے اتے پھوڑے تے ہتھ پھیریا جاوے تاں دووئیں ای خوش ہوندے نیں۔ پھوڑا وی ایسراں وڈھا ہو جاندا اے۔

گھوڑا تے گھوڑا، نال کُت وی۔

معنے: کُت: کُتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے پروَہنے دے نال گھوڑے دی سانبھ تاں کرنی ای پئی اے پر نال کُتا وی اے اوس نُوں وی گلی پانی ای پَیندی اے۔

گھوڑا تے مرد نہ بُڈھے ہوندن جیکر مِلے مسالہ۔

معنے: ہوندن: ہوندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی آدمی اتے گھوڑے نُوں جیکر پوُری خوراک مِلدی رہوے تے ایہ دووئیں کدی

بُڈھے نئیں ہوندے۔

گھوڑا چالاک بھلا، پُتر ہوشناک بھلا۔

معنے: ہوشناک: ہوش حواس دا مالک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑا تیز طرار ہونا چاہیدا اے اتے پُتر ہوش ہواس والا ای ہونا چاہید اے۔ تاں ای آدر مان ودھدا اے۔

گھوڑا دوڑا کِھن، پیر آزما کِھن۔

معنے: کِھن: لے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑا خرِیدن لگیاں اوس نُوں ٹور کے ویکھنا چاہیدا اے جدوں کہ پیر پھڑن لگیاں اوس نُوں کِسے گلوں ازمالینا چاہیدا اے۔

گھوڑا گھر تے مُل بازار۔

معنے: مُل: قیمت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہہ تاں بڑی عجیب گل ای ہووے گی جے گھر وِچ بجھے گھوڑے دا مُل بن ویکھیاں توں بازار وِچ بیٹھیاں ای مُکا لیا جاوے۔

گھوڑا گھاہ توں ڈرے، تاں ونج کِکر چرے۔

معنے: ونج: جا کے ☆ چرے: کھائے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کِسے نُوں اوسدی من پسند خوراک دِتی جاوے اتے اوہ فیر وی اوس توں ڈردا ہووے تاں اوس نُوں روٹی دینی ای نئیں چاہیدی۔

گھوڑا گھاہ نال پیار کرے گا تاں کھائے گا کِیہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھاہ گھوڑے دی من پسند خوراک اے جے اوہ گھاہ نال ای پیار کرن لگ پیا تاں اوہ کھائے گا کِیہ۔

گھوڑا مَیدانی، مرد خانی۔

معنے: مَیدانی: مَیدان دا دھنی ☆ خانی: خان، پٹھان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑا اوہ ای پنجمار گِنیا جاندا اے جو مَیدان وِچ اپنا رنگ وکھاوے اتے پٹھان نسل دے لوک ای بس بہادر ہوندے نیں۔

گھوڑی دی دُم لمّیں ہووُ، تاں اپنا ای پچھّا کجّوُ۔

معنے: کجّوُ: کجّے گی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے کول بوہتی دوَلت ہووے گی تاں اوہ اوس دے اپنے کم ای آوے گی۔ کِسے ہور نُوں اوس دوَلت نال کِیہ۔

گھوڑی کھرسے تاں مکھی چڑھسے۔

معنے: کھرسے: خارش کرے گی ☆ چڑھسے: چڑھے گی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں گھوڑی جاں گھوڑے نُوں خارش پَے جاوے گی تاں مکھی ورگی کمزور شے وی اوس تے حملہ کر دیوے گی۔

گھوڑی منگی چڑھن نُوں، وچھیری مِلی لِدھ سُٹن

نُوں۔

معنے: چڑھن: سواری کرن ☆ وچھیری: گھوڑی دی بچی ☆ لِدھ: فُضلہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے بندے نے کِسے کولوں کِتے جان لئی گھوڑی منگی پر اوس نے اگلے نُوں وچھیری دی لگام پھڑا دِتی پئی جا کے ایس دی لِدھ سُٹدا رہ۔

گھوڑی نے لت چُکی، کھوتی وی چُک لئی۔

معنے: لت چُکی: ٹنگ اٹھائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مخول کیتا گیا اے جو آپ تاں کِسے دے رُتبے دے مالک ہوندے نئیں پر اوہ ہر ویلے کِسے دی رِیس کرن لئی وکھاوا کردے رہندے نیں۔

گھوڑی نٹھی اِک تماشہ، سوار ڈِگیا دو۔

معنے: نٹھی: دوڑی ☆ ڈِگیا: گر گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی گھوڑی نُوں نٹھان لگدا اے تاں لوک اوس نُوں ویکھن لئی اِکٹھے ہو جاندے نیں اتے ایسراں تماشہ جیہا لگ جاندا اے پر جے اوس گھوڑی توں سوار ڈھہ پوے تاں دُوسرا تماشہ اوتھے وکھرا لگ جاندا اے جتھے اوہ ڈِگدا اے۔

گھوڑی نئیں چڑھے تاں چڑھدے تاں ویکھے نیں۔

معنے: چڑھدے: سوار ہوندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو کِسے کم نُوں کرن دا طریقہ نئیں جان دے ہوندے اتے دُوسرا آکھدا اے پئی توں آپ تاں کم کیتا نئیں پر کِسے نُوں کردیاں وی نئیں ویکھیا۔

گھوڑے اروڑیاں تے، کھوتے کھُرلیاں تے۔

معنے: کھوتے: گدھے ☆ اروڑیاں: گوہے گند دے ڈھیر ☆ کھُرلیاں: ڈنگر وَچھے نُوں پٹھا دتھا پان لئی بنائی گئی تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوس حالت نُوں مزاخ کیتا گیا اے جدوں قابل لوک تاں دھکے کھاندے ہون پر ناقابل اتے نااہل لوک اوہناں دیاں تھانواں مَل کے بیٹھے ہوئے ہون۔

گھوڑے تلّا، رن نُوں کھلّا۔

معنے: تلّا: سواری ہیٹھ ☆ کھلّا: جُتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑا اوہ ای چنگا جو سواری ہیٹھ رہندا ہووے اتے زنانی اوہ ای سُدھ رہندی اے جو اپنے خاوند دے دابے تھلّے ہووے۔

گھوڑے دا مُل اپنے تھاں اُتے ای پَیندا اے۔

معنے: مُل: قیمت ☆ تھاں: جگہ، تھوڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے چنگی شَے دی قدر وی اوس تھاں تے کیتی جاندی اے جتھے کوئی اوس دے

مقام رُتبے نُوں جانن والا ہووے نئیں تاں لوک کھوتا گھوڑا اِک برابر کری رکھدے نیں۔

گھوڑے تھانئیں، مرد مَیدانی۔

معنے : تھانئیں : استھانئیں، تھانواں تے ☆ مَیدانی: مَیدان وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی گھوڑے دامُل وی اوتھے ای پَیندا اے جتھے کوئی اوس دی سنجان کرن والا ہووے اتے مرد دا پتہ وی مَیدان وِچ نِکلیاں ای لگدا اے پئی ایہ کِنیاں کُو دِناں دا جم ایں۔

گھوڑے پُوچھل لمّاں، ڈھُو اپنا کجسی / گھوڑی دی پُوچھل لمیں ہووے گی تاں اپنا ای پِچھا کجّے گی۔

معنے :پُوچھل: دُم ☆لمّاں: لمبی ☆ ڈھوُ :پِٹھ کجسی : کجّے گی، چھپائے گی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی تگڑا ہووے گا جاں دوَلت والا ہووے گا تاں اوس دی دوَلت دا اوس نُوں ای فائدہ ہووے گا ہور کِسے نُوں اوس دی دوَلت نال کیہ؟

گھوڑے دی دُم جتنی بڈّی ہووے، نگیج اپنا ای ڈھکدا اے۔

معنے :بڈّی:وڈی ☆ نگیج:ستر،پچھا ☆ ڈھکدا: کجدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی جے کوئی دوَلت وند جاں تگڑا ہووے گا تاں اوس دوَلت نال اوس دے ای عَیب کجے جان گے اوس دا ہور دُوسرے بندے نُوں کِیہ فائدہ ہوسکدا اے۔

گھوڑے دی عُمر سٹھ سال جے مِلے مسالہ، مرد دی عُمر سوَ سال جے رہے سوکھالا۔

معنے :مسالہ:خوراک ☆ سوکھالا :سوَکھا،صحتوند۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی گھوڑے نُوں جے پُوری خوراک اتے مسالہ مِلدا رہوے تاں اوہ سٹھ سال تِیک عُمر ہنڈا سکدا اے۔ایسراں جے مرد سوَکھا رہوے اتے بروگ ہووے تاں اوہ سوَ سالاں دی عُمر دا مُونہ ویکھ سکدا اے۔

گھوڑے روُڑیاں تے کھوتے خودیں۔

معنے :خودیں: چنگی تھاہر،اعلیٰ تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوس نظام دی نِندیا کیتی گئی اے جیہدے وِچ چنگیاں صِفتاں دے وارث لوک تاں ذلیل ہو رہے ہون اتے بھَیڑے اتے ہِینے لوک اوہناں دِیاں تھانواں ملّی کھلوتے ہون۔

گھوڑے سایاں جوڑے، نئیں تاں مِٹی دے روڑے۔

معنے : سایاں: مالکاں ☆ جوڑے: اکٹھے کیتے ☆ روڑے:

وٹے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑے اوہ ای سوہنے لگدے نیں جو مالکاں نے پال پوس کے اکٹھے کیتے ہون نہیں تاں اوہ بس مٹی دے ڈھیلے ای رہ جاندے نیں کم کار جوگے نہیں رہندے۔

گھوڑے گھر وریاماں، مجھیں گھر سُلطاناں۔

معنے: وریاماں: جمع وریام دی، ور پان والا، زور والا ☆ سلطاناں: جمع سلطان دی، بادشاہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑے بس بہادر لوک ای پال سکدے نیں اتے مجھاں بس تگڑے لوک اتے بادشاہ لوک ای پال سکدے نیں۔

گھوڑے مَنس، رگ نانے ہالی۔

معنے: منس: بندے ☆ رگ: پٹھہ ☆ نانے ہالی: نانے والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑیاں اتے آدمیاں دِیاں عادتاں اپنے نانکیاں تے جاندِیاں نیں۔ نسل دی عادت اتے سبھا اوسدی ماں دے خاندان ورگا ہوندا اے۔

گھوڑے وِیچ سوَداگر سُتے۔

معنے: ویچ: فروخت کر کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑے ایڈی قیمتی چیز ہوندے نیں پئی سوداگراں کول جتاں چر گھوڑے ہون اوناں چر اوہ بھر نیند رسوَں وی نہیں سکدے پر جدوں اوہ اوہناں دے پیسے وٹ لیندے نیں تاں سوکھالے ہو کے گُوڑھی نیند رسوَں جاندے نیں۔

گھوڑیاں تے مرداں، کم پَین اوّلے۔

معنے: اوّلے: عجیب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مرداں اتے گھوڑیاں نُوں زِندگی وِچ اوَکھے کم پَیندے ای رہندے نیں پر ایہ دووِیں وسی تاں گِنے جا سکدے نیں جے ایہ پُوریاں خوبیاں دے مالک ہون اتے اوس ہانبھ نُوں پُوریاں کر کے وکھان دے قابل ہون۔

گھوڑیاں دے دولتّے، گھوڑے ای سہندے نیں۔

معنے: دولتّے: دولتّی، سٹ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی وڈھے کماں وِچ گھاٹے وی وڈھے ای پَیندے نیں ایس لئی اوہ سٹاں تگڑا بندہ ای جر سکدا اے۔ تگڑے بہادر دی سٹ وی کوئی بہادر ای جردا اے۔

گھوڑیاں نعل لگن لگے آن، تے ڈڈاں وی پَیر آن رکھیا/ گھوڑیاں نیل لوائے، تے ڈڈاں بھی پَیر جُل رکھے۔

معنے: نعل: کھُریاں ☆ ڈڈاں: جمع ڈڈ دی، ڈڈو ☆

ٹَیل: کھُرِیاں☆جُل رکھے: جار کھے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی گھوڑیاں دے پَیراں وِچ کھُرِیاں لگدِیاں ویکھ کے اوہناں دی رِیس کرن لئی ڈڈُواں وی اوتھے پَیر جار کھے۔ تگڑے دی رِیس ماڑا کرے گا تاں اپناای نقصان کرائے گا۔

گھوڑیاں والیاں دے گھر نیڑے۔

معنے: نیڑے: نزدِیک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی جیہدے کول اپنی سواری ہوندی اے اوہ اپنے گھر چھیتی اپڑ جاندااے اتے اوہ دُوجیاں دے مُونہ ول نئیں ویکھدا رہندا۔

گھُگھی یارنی، کاں بدنام۔

معنے: گھُگھی: فاختہ☆یارنی: دوست۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی برائی کردا کوئی ہور اے اتے ناں بدوُ کِسے ہوردا ہور جاندااے۔

لاہ لیا پلانا، کھوتی اوہو جیہی۔

معنے: پلانا: کھوتی تے پائی جُلھ جاں موٹا کپڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی جدوں بندہ اپنے اصلی روپ وِچ ہووے تاں اوس دی چنگیائی جاں برائی والے وصفاں دا پتہ لگدااے۔

لِدھ ای کھانی ایں تاں ہاتھی دی کھائیے، کھوتے دی کیوں کھائیے۔

معنے: لِدھ: فُضلہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی جے جُوٹھ ای کھانی پئے تاں کِسے چنگے مرد دی کھانی چاہیدی اے کِسے گھٹیا بندے دی نئیں کھانی چاہیدی۔

لُدھڑاں دے گھر بیہا۔

معنے: لُڈھر: اِک رِینگن والا جانور☆بیہا: باسی خوراک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی لُڈھر اپنی رہی کھہی خوراک وِچ مُوتر دینداا ے اتے اوتھے کِیڑے پَے کے اوس خوراک نُوں کھا جاندے نیں۔ ایسراں اوہناں دے گھر باسی خوراک نئیں رہندی۔ بدلوک آپنا لیہڑ مارن مگروں رہندی روٹی نُوں کُتیاں گوانی کر دیندے نیں پئی کوئی ہور نہ کھالوے۔

لدّیدا مر جائیں گا بھائیا کھوتیا، ایس آوے ہیٹھ کھلوتیا، ایس آوے نئیوں مُکنا، تے توں نئیوں چھُٹنا۔

معنے: لدیدا: لدیا جاندا☆ آوے: آوا، اِٹاں پکان والی تھاں☆چھُٹنا: خلاصی ہونی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کھوتے نُوں دسیا گیااے پئی توں ایس آوے ہیٹھ کھلوتا ایں۔ جتھوں اِٹاں تیرے اُتے لدیاں جاندیاں نیں ایہ اِٹاں کدی وی نئیں مُکنیاں اتے تیری خلاصی کدی وی نئیں ہونی۔

لِسّا ٹٹو‘ سد ہیں سواری۔

معنے :لِسّا: کمزور☆ سد ہیں :جتن کر کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے تانگے اگے گھوڑا ماڑا ہووے تاں اوس تانگے تے سواری وی نئیں بیٹھدی اتے سواری بٹھان لئی سو سو حیلے کرنے پیندے نیں۔

لُنڈا چڑا‘ تاں خصم خُدا۔

معنے :لُنڈا: بِن پراں توں☆ خصم :مالک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کسے جانور دے پر نئیں ہون گے تاں اوس دا بس اللہ ای وارث ہوندا اے۔

لُنڈا سنڈھا کھڑا اڑاوے‘ سنڈھ اڑاوے بنّے‘ بیگانے پُت جو وِچ بٹھالے‘ بھر بھر پیندے چھنّے۔

معنے : لُنڈا: بِن پُوچھل توں☆ سنڈھ: مجھ☆ اڑاوے: اڑ نگے☆ بٹھالے: بٹھائے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لُنڈا سنڈھا کھلوتا اڑاون ڈھا اے اتے مجھ بنّے تے اڑنگن ڈھی اے۔ پر گھر والیاں جو گھر وِچ بیگانے پُتر بٹھائے ہوئے نیں اوہ دُدھ دے چھنّے بھر بھر پیندے نیں۔

لُنڈیا تینوں چور لے جان‘ اساں پٹھے ای کھانے نیں۔

معنے : پٹھے: چارہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کسے نے لُنڈھے سنڈھے نُوں آکھیا پئی تینوں چور لَے جان تاں تاں اوس آکھیا اساں تاں پٹھے ای کھانے نیں۔ بیکار بندے جو کوئی کم نہ کر دے ہون اوہ کِتے وی رہن اوہناں بیکار ای رہنا ہوندا اے۔

لنڈیا مہیں نہ گئی‘ لَے لَے جان قصائی۔

معنے : مہیں: مجھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے ڈنگر ویلے سِر کم نئیں آؤنا تاں اوسنوں بے شک قصائی لَے جان۔

لنگڑا ٹٹو لہور دا دائیا۔

معنے : دائیا: شرط‘ حد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو لتوں لنگے ہو کے وی دور جان دی تیاری کر لیندے نیں۔

لوُمڑی دا شکار کرن لئی شیر دا سامان چاہیدا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے بندے نے کسے ماڑے جیہے جانور دا شکار وی کرنا ہووے تاں اوس ویلے اوس نُوں چاہیدا اے پئی اوہ شیر دے شکار کرن دا سامان کر کے جاوے۔

لویرا چنّے دا، ہالی بنّے دا۔

معنے : لویرا: دُدھ دین والا جانور☆ چنّے دا: چنّے نال بدھا ہویا☆ ہالی: ہل وگن والا جانور☆ بنّے :پَیلی دے کنارے بجھیا جانور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لویرا ڈنگر اوہ چنگا ہوندا اے جو کول ہووے ایسراں ای ہالی ڈنگر اوہ چنگا ہوندا اے جو بنّے تے ہووے جدوں دِل کیتا جو لیا۔

لویری گئی دُدّھ چوان، پھنڈر گئی لتّاں بھنان۔

معنے : لویری: دُدھ دین والی مَجھ گاں☆ پھنڈر: جو مجھ گاں دُدھ دین دے سمے وِچ نہ ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کم نال کوئی کِتے جاوے تاں اگلے اوس دی قدر وی کردے نیں اتے اوہ چنگا وی لگدا اے پر جے اُنج نکما ای ٹُریا پھِرے تاں اوسدی کوئی عِزت وی نئیں کردا۔

ماڑا ڈھگا بتّی روگ / ماڑا ڈنگر، سبھے روگ / ماڑا ڈھگا، چھتّی روگ۔

معنے : بتّی: بتیس، بوہت زیادہ☆ روگ: بیماری☆ چھتّی: چھتیس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ واہی جوتی لئی صحت وند بَیل رکھن دی مت دِتی گئی اے اتے دسیا گیا اے پئی کمزور جانور نوں کئی بیماریاں آن گھیر دیاں نیں۔

ماڑی بھیڈ، جَنے کھنے دی کھیڈ۔

معنے : جَنے کھنے: ہر کسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑے بندے نال ہر کوئی جگتاں اتے مخول ٹھٹھے کردا رہندا اے اتے ماڑا ہون ای اصل وِچ اِک جُرم ایں۔

مال گائیں، رعیت ارائیں، مطلب تائیں، کم پوے تاں چھائیں مائیں۔

معنے : گائیں: گاں☆ چھائیں مائیں: غائب ہو جان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گانواں وی پٹھے کھان نوں تاں چنگیاں بھلیاں ہوندیاں نیں پر جدوں دُدھ دین دا ویلا آوے تاں اُٹک جاندیاں نیں۔ ایسراں ارائیں ذات دے لوک وی بڑے ای مطلبی ہوندے نیں۔ اوکھے بھارے ویلے بھار ونڈان جوگے نئیں ہوندے۔

مال مالِیاں دا، گوہیا ہالِیاں دا۔

معنے : مالَیاں: مالکاں☆ گوہیا: گوبھر☆ ہالِیاں: ہل واہن والیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مال تاں مال دے وارثاں دا ہوندا اے پر نوکر چاکر وچارے اپنے لیڑیاں نوں گوہیا لوان جوگے ای ہوندے نیں۔

مال سہکے گھاہے آں، گھاہ سہکے مالے آں۔

معنے : مال: ڈنگر وچھا☆ گھاہے آں: گھاہ نوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی واری اِنج دا پُٹھا گیڑ اوی چل جاندا اے پئی مال گھاہ نُوں سہکدا اے اتے اوس نُوں تِیلہ کھان لئی نئیں مِلدا اتے گھاہ مال ڈنگر نُوں ترسدا اے پئی کوئی آکے اوس نُوں مُونہ پاوے۔

ماندری سداسپ دے ہتّھوں مردا اے۔

معنے: ماندری: سپ رکھن والا' سپاں دا منتر کرن والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی سپ پالن والا اتے سپاں نال لوکاں نُوں کرتب وکھان والا سداسپ دے ڈنگ نال ای مردا اے۔

مانگھ مہیلا' چیت گھی' ساون تِل چرا' اسُوں کھیر کھوا' جَیں بھاوے تَیں جا۔

معنے: مہیلا: مالش کر' کھر کنا کر☆ تِل: اِل فصل☆ کھیر: دُدھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ گھوڑے دی صحت نُوں ٹھیک رکھن لئی گُر دسے گئے نیں پئی مانگھ مہینے وِچ اوس نُوں کھر کنا کرنا چاہیدا اے' چیتر وِچ اوس نُوں گھیو دینا چاہیدا اے' ساون مہینے وِچ اوس نُوں تِل چارنے چاہیدے نیں' اسؤں دے مہینے وِچ اوس نُوں دُدھ جاں دُدھ دی کھیر کھوانی چاہیدی اے' فیر بھانویں اوس نوں جِتاّ مرضی سفر کرائی جاؤ اوس نُوں کوئی بھار نئیں لگے گا۔

مانگویں کُتے شکار نئیں کھیڈ دے۔

معنے: مانگویں: منگے ہوئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے شکار کھیڈن دا شوق ہووے تاں کُتے اپنے ہونے چاہیدے نیں۔ جے شکار کھیڈن لئی منگے ہوئے کُتے لیاندے جان تاں اوہ شکار نئیں کھیڈ دے۔

ماہل ٹُٹی' لُنڈا ابھڑ کیا۔

معنے: ماہل: کھوہ چوں پانی کڈھن لئی ورتی جان والا سند☆ لُنڈا: بن پُوچھل دے ڈھگا☆ بھڑ کیا: آواز کڈھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نکمے ڈھگے ویہلے ہون ویلے بڑے ای خوش ہوندے نیں۔ کم مُک جان تے کوئی کم کرن لئی اتاولا بن جاوے تاں بولدے نیں۔

مُجھ بھانویں من دُدھ دیوے' کٹّے نُوں کیہ بھاء۔

معنے: کٹا: مجھ دا بچہ☆ بھاء: فائدہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کٹے نے اپنی ماں دا دُدھ نئیں پِیناں تاں اوس نُوں کیہ فائدہ بھانویں اوس دی ماں من دُدھ دیندی ہووے۔

مجھ پانجے' گھر آنجے' گاں تیجے' ڈُوماں دِتیجے۔

معنے: پانجے: پنجویں سُوئے☆ آنجے: لَے آوَنی چاہیدی اے☆ تیجے: تیسرے سُوئے☆ ڈُوماں: مراسِیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی مجھ پنجویں سُوئے وی گھر لَے آوَنی چاہیدی اے پر گاں جدوں تیجے سوئے ہو جاوے تاں اوہ ڈُوماں نُوں مُفت وِچ دے دینی

چاہیدی اے ایس لئی پئی اوہ دُدھ دین جوگی نئیں رہندی۔

مُجھ پھِرے ٹھکّے دی ماری، ماہی پھِرے چُونگھاٹ۔

معنے: ٹھکے دی ماری: ٹھنڈ دی پھنڈی ☆ ماہی: مالک ☆ چُونگھاٹ: چنگن نُوں تیار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مَجھ وچاری پالے دی ماری نِگھ والا کوئی تھاں لبھدی پھِر دی اے پر اوسدا مالک اوس دا دُدھ چنگھن لئی اتاولا ہوئی پھِرے۔

مَجھ سی بُڈھی، بھوں سی سڑیا ہویا، اوہنوں کوئی پاندا نئیں سی، اوہنوں کوئی کھاندا نئیں سی۔

معنے: بھوں: بھوہ ☆ پاندا: پٹھے پاندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار ایس جگ اندر اوہناں لوکاں دا میل ہو جاندا اے جیہناں نُوں ہور کوئی تاں پسند نئیں کردا اتے اوہ آپو وِچ ویاہ کرلیندے نیں۔

مَجھ کٹّے مگر اڑاندی اے۔

معنے: اڑاندی: اڑِنگدی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندیاں تے بندیاں ڈنگراں نُوں وی اپنی اوَلاد نال پیار ہوندا اے۔ مجھ اپنے کٹے دے وکھ ہون تے اڑِنگن لگ پَیندی اے۔

مجھ گاں دم دی، دھی بھَین جمدی۔

معنے: دم: دام، پیسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مجھ گاں نُوں خریدن اتے پالن لئی پَیسے دی لوڑ ہوندی اے پر دھی بھَین اوہ جو شرم حیا اتے گھر والیاں دی عزت دی بھائیوال ہووے۔

مجھ لئیے چوا کے، گھوڑا لئیے دوڑا کے، گھڑا لئیے وجا کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مَجھ لَین لگیاں اوس دا دُدھ چوا کے ویکھ لَینا چاہیدا اے پئی ایہ کِناں کُو دُدھ دیندی اے، گھوڑا لَین لگیاں اوس تے اسواری کر کے اوس نُوں پرکھ لَینا چاہیدا اے اتے مٹی دا گھڑا اخریدن لگیاں اوس نُوں کھڑا کے ویکھ لَینا چاہیدا اے پئی کِتے بوڑا تاں نئیں۔

مَجھ مِلدی نئیں، دھالہ دھاراں منگے۔

معنے: مِلدی: دُدھ دیندی ☆ دھالا: دھاراں لَین والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مجھ دُدھ دین لئی تیار نئیں پر دھاراں لین والا اوسدا اپسماء اڈیکن ڈھا اے۔

مَجھ نُوں ڈُبنا مہنا، مرد نُوں رن چوں بجھنا مہنا۔

معنے: ڈُبنا: پانی وِچ ڈُب جان ☆ مہنا: اِلزام ☆ رن: لڑائی دا مَید ان ☆ بجھنا: نٹھ جانا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مَجھاں جے پانی وِچ ڈُب جان تاں اوہناں لئی نموشی ہوندی اے ایسراں ای جے سُورما مَیدانوں نٹھ جاوے تاں اوس لئی وی اوہ مہنا بن جاندا اے۔

مَجھ والے دے گل ہس، بئے دے گل بھس۔

معنے: ہس: چاندی دا بنیا گل پان والا اِک زیور☆ بئے: دوسرے☆ بھس: خاک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مَجھاں دا ونج کرن والے خوش حال ہوندے نیں اتے ہور کاروبار کرن والیاں دے سِر گھٹا ای پَیندا رہندا اے۔

مجھ ویچ کے گھوڑی لئی، ویکھ بھڑوے دی عقل گئی، دُدھ پینوں گیا لِدھ سٹنی پئی۔

معنے: مجھ: بھینس☆ ویچ: فروخت کر کے☆ بھڑوا: بیقل، مُورکھ، احمق☆ لِدھ: گھوڑی دا فضلہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مَجھ تاں دُدھ دین والا جانور اے پر جو مجھ نُوں ویچ کے گھوڑی لے لوے اوس نُوں مُورکھ ای منّا چاہیدا اے پئی اوہ دُدھ پین توں رہ جاندا اے اتے وادھے دی گھوڑی دی لِدھ اوس نُوں باہر سُٹنی پَیندی اے۔

مجھاں بنھنیاں سوکھیاں، پہلاں گھر سنبھال۔

معنے: بنھن: باندھنا☆ سوکھیاں: آسان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مجھاں نُوں گھر لیا کے بنھن تاں کوئی ایڈا اوکھا کم نئیں پہلاں اپنے گھر نُوں سنبھالن دی فِکر کرنی چاہیدی اے۔

مجھیں تے مچھانیاں، پھگن ماہے ڈولانیاں۔

معنے: مَجھیں: مجھاں☆ مچھانیاں: ماچھناں☆ ماہے: مہینے وِچ☆ ڈولانیاں: ڈُولے پانیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مَجھاں اتے ماچھناں نُوں پھگن دے مہینے گھروں ٹورنا چاہیدا اے۔ اودوں اِوہناں دا رنگ رُوپ ول ہوندا اے۔

مجھیں لے گئے چور، چوَدھری کٹیاں دی راکھی۔

معنے: کٹیاں: بچھڑیاں☆ راکھی: نگہداشت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مجھاں تاں چور کھول کے لے گئے نیں، اودوں راکھی دا ویلا سی تے کیتی نہ ہُن چوَہدری صاحب کٹیاں وچھیاں دی راکھی کرن لگے نیں۔

مچھی دا کیہ کھان، ہر بُرکی نال تھُوہ۔

معنے: مچھی: مچھلی☆ بُرکی: لقمہ☆ تھُوہ: تھُکن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مچھی دا کھان وی بندے نُوں اوازار ای کری رکھدا اے ہر بُرکی نال کوئی نہ کوئی کنڈا مُونہ وِچ ٹُر جاندا اے اتے اوس نُوں کڈھن لگیاں ہر بُرکی نال تھُوہ تھُوہ کرنا پَیندا اے۔

مُڑ گھِڑ کھوتی، بوہڑ تھلے۔

معنے: مُڑ گھِڑ: پرت پرت کے، بار بار☆ کھوتی: گدھی☆ بوہڑ: بڑ دا درخت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں نکمے لوکاں نُوں جُگت کیتی گئی اے جو کوئی کم کرن جوگے تاں ہوندے نئیں پر پرت پرت کے کوئی نہ کوئی بہانہ لا کے چھاں دا ڈھاسنا لبھن لگ

پَیندے نیں۔

مِلدی مَجھ نئیں، لتّاں کٹّے دیاں بھنّاں۔

معنے :مِلدی: دُدھ دیندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک اجیہے بُدھو ناتھ ہوندے نیں پئی قصور کِسے دا ہووے تاں اوس دی سزا کِسے ہور نُوں دین لگ پَیندے نیں۔

مُل بکری، اُوٹھ جھوُ نگا۔

معنے : مُل: قیمت☆ جھوُنگا: سوَدا لَین گئے بال نُوں دوکانداروں دِتی گئی مُفت شَے۔

ویروا: ایہ اکھان اودوں بولیا جاندا اے جدوں کوئی سوَدا تاں کِسے نِکی شَے دا کردا ہووے اتے جھو نگے وِچ کوئی وڈھی شَے منگدا ہووے۔

منتر جانے نہ اٹھوُنہیاں، ہتھ سپّیں پائے۔

معنے : منتر: جادو ٹُونا☆ اٹھوُنہیاں: بچھواں دا☆ سپّیں: سپاں نُوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھٹ زہر والے کیڑے دا دم تاں کر نئیں سکدا پر سپاں دے ڈنگے دا دارو کردا پھِر دا اے۔ جدوں کوئی چھوٹا بندہ وڈھے کم نُوں ہتھ پاندا دِسے تاں بولدے نیں۔

منجھ کُوں اپنی کالوں نئیں نظر دی۔

معنے : مَنجھ : مجھ☆ کالوں: کالا رنگ☆ نظردی: دِسدی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بوہتے لوکاں نُوں اپنی کوئی کمزوری نظر نئیں آوَندی اوہ ہر ویلے بس لوکاں دے گجھ ای لبھدے رہندے نیں۔

منجھیں اجن جھنگ وِدِن، منڈھان اگے کھڑکن لگ گھِنن۔

معنے : اجن: ہالی☆ جھنگ: جنگل☆ ودن: ہون☆ منڈھان: مدھانیاں☆ گھِنن: پَین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اِنج دے چھوہلے ہوندے ہوندے نیں پئی مجھاں ہالی بیلے چَگن گئیاں ہوندیاں نیں تے اوہ گھر وِچ مدھانیاں کھڑکان لگ پَیندے نیں۔ حالاں مجھاں آن گیاں، دُدھ چویا جاوے گا، اوس نُوں جاگ لگے گی، رات لنگھن تے جمّے گا فیر مدھانیاں دی لوڑ پوے گی۔

منجھیں کوں پانی بُڈن مہنا، اُٹھاں کُوں کُر ڈہن مہنا۔

معنے : پانی بُڈن: پانی وِچ ڈُبنا☆ اُٹھاں: اُوٹھاں☆ کُوں: نُوں☆ کُر: خُشکی، سُکا علاقہ☆ ڈہن: ڈِگن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مَجھاں پانی وِچ کدی نئیں ڈُب دِیاں جے اوہ ڈُب جان تاں اوہناں لئی اِلزام اے، ایسراں ای جے اُوٹھ ریتے وِچ بھار تھلّے بہ جان تاں اوہناں لئی وی نموشی والی گل اے۔

منجھیں کُوں شِینہ پیا مہینو ال کُوں مُتر آیا۔

معنے: مَجھیں: مجھاں☆ کُوں: نُوں☆ شِینہ: شیر☆ مہینو ال: مجھاں دا چرواہ☆ مُتر: پیشاب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوس راکھے نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو پُوری راکھی نہ کر سکدا ہووے اتے جدوں اوکھا ویلا ویکھے اودوں پیشاب کرن دے بہانے بہ جاوے۔

منجھیں، منجھیں دِیاں بھَینیں ہوندیاں ہن۔

معنے: بھَینیں: بھیناں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِک کلاس دے لوک سارے اِک دُوجے دے واسطے والے ہوندے نیں۔افسر افسراں دے پیٹی بند بھرا ہوندے نیں ایس لئی اِک افسر خلاف گل کرو تاں دُوجے نُوں چُھبدی اے۔

مور پیَراں ول ویکھ کے جھوُردا اے۔

معنے: جھوُرن: پریشان ہون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مور بھانویں بڑا ای سوہنا پکھواے پر اوسدے پیَراں دا رنگ اوہدا من پسند نئیں ہوندا ایس لئی اوہ پیَراں ول ویکھ کے پریشان ہو جاندا اے۔

موراں دی ٹور سِکھن لئی اپنی وی وسار آئی۔

معنے: ٹور: چال☆ وسار: بھُلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں جُگت کیتی گئی اے جو کوئی چنگا کم سِکھن لئی اپنے پہلے کم دی جاچ وی بھُلا جاندے نیں۔

مُونہ بھیڈ ' پُوچھ باکری۔

معنے: پُوچھ: پُوچھل، دُم☆ باکری: بکری دی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں جُگت کیتی گئی اے جیہناں دا ظاہر باطن وکھر اوکھرا ہوندا اے۔ اجیہے لوکاں دی گل دا کوئی اِعتبار نئیں ہوندا۔

مُوتر کر کے دوَڑ کے پُچھے بوَل کر کے تھوڑا' رُٹی کھا کے پُچھے جِسد ا پنج سواں دا گھوڑا۔

معنے: بوَل: پیشاب☆ رُٹی: روٹی☆ پنج سواں: پنج سوَ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جیکر پیَدل ہووے گا تاں اوہ کِسے منزل تے دیر نال پہنچے گا پر جیہدے کول چنگا گھوڑا سواریلئی ہووے گا اوہ مگروں ٹُر کے وی چھیتی منزل تے پُج جاوے گا۔

موہرے چرے تے پِچھے آوے' وَچھا مرے دُدھ دے ہاوے۔

معنے: موہرے: اگے ول☆ چرے: چگّے، پٹھے کھاوے☆ وچھا: بچھڑا☆ ہاوے: کمی، فراق۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گاں سارے جہان توں اگے چردی اے اتے ساریاں توں مگروں چگ کے باہروں آوندی اے پر اوسدا وچھا دُدھ کھُنوں مرن ڈھا

اے۔ جیہڑی زنانی نُوں بس اپنا ڈِھڈ بھرن دی فِکر ہووے اتے بال بچہ روٹی کھُنوں بھُکھا رہوے تاں بولدے نیں۔

موئی گاں دُدھلی ہوندی اے۔

معنے: موئی: مرگئی ☆ دُدھلی: دُدھ دین والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئیہ موئے نُوں ہر کوئی چنگا ای آکھدا اے۔ اتے مویاں پچھوں چنگا یاد کرن والے جیوندیاں اگلے دی قدر نئیں کردے۔

موئی وچھّی باہمن دے نانویں۔

معنے: وچھّی: گاں دی بچھڑی ☆ نانویں: ناں لان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو جیوندی جاگدی اتے صحتوند جانور تاں کسے نُوں دان نئیں کردے پر جدوں کوئی ڈنگر مرن لگے تاں اوس نُوں کِسے پیر فقیر دے ناں لا دیندے نیں۔

مہنگٹ پچھے پالیاں، مالکاں کھانواں کہ ہالیاں / مہنگن پچھے پالیاں، مالکاں کھانواں کہ ہالیاں۔

معنے: مہنگٹ: مہنگا ڈھگا ☆ مہنگن: مہنگا ڈھگا ☆ پالیاں: جمع پالی دی نوکر، کاما ☆ ہالیاں: جمع ہالی دی، ہل واہن والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دسی گئی اے پئی بلد خریدن لگیاں بوہتا مہنگا نئیں لینا چاہیدا۔ اوہ نوکراں نُوں وی سانبھن اوکھا ہو جاندا اے اتے مالکاں نُوں وی کھا جاندا اے۔

میہناں کٹا، بلد ڈھٹھا۔

معنے: مَینہاں کٹا: سنڈھا، مجھ دا جا ☆ بلد: ڈھگا ☆ ڈھٹھا: ڈِگ پیا۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی جھوٹے جاں سنڈھے وِچ بلد نالوں ودھ زور ہوندا اے۔ ڈھگا پَیلی وِچ بہوں سکدا اے پر سنڈھا ہل وگن نُوں تگڑا ہوندا اے۔

مِیناں ہووے پار سوَ دا کر لے ارار۔

معنے: مِیناں: اوہ ڈھگا جِسدے سِنگ ہیٹھاں نُوں ہون ☆ ارار: ایس پاسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مِینے ڈھگے دی صِفت دسی گئی اے پئی اوہ وگن دے حق چنگا ہوندا اے جے اوہ دریاؤں پار وی ہووے تاں اوس نُوں ویکھن توں بِناں ای سوَدا کر لینا وارے وِچ ہوندا اے۔

مِیناں ہووے ہلدی سِنگیں، زور لاوندا چوہنیں لِنگیں۔

معنے: ہلدی: ہلدے ☆ سِنگیں: سِنگاں نال ☆ چوہنیں: چاروں ☆ لِنگیں: لتاں نال، ٹنگاں نال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مِینے ڈھگے دی صِفت کر دیاں دسیا گیا اے پئی جے اوس دی عُمر زیادہ ہون پاروں اوس دے سِنگ وی ہلدے ہون تاں وی اوہ اپنیاں چوہنہ لتاں نال وگن ویلے پُورا زور لاندا رہندا اے۔

ناگ دے بچے نُوں تلی تے کِھیر پلاء، آخر ڈنگ مریسی۔

معنے: ناگ: سپ ☆ نُوں: نُوں ☆ تلی: ہتھیلی ☆ کِھیر: دُدھ ☆ مریسی: مارے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بدفِطرت لوکاں نال نیکی کیتی وی چنگی نئیں ہوندی اوہناں دی جدوں واہ پیش جاوے اوہ بدی ای کردے نیں ایس لئی پئی فِطرت کدی نئیں بدل سکدی۔

ناگ دے مُونہ وِچ کِرلی، نہ نِگلن دی، نہ اُگلن دی۔

معنے: کِرلی: چھپکلی ☆ نِگلن دی: کھان جوگا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ اجیہا کوّلا پھَس جاندا اے پئی نہ ای اوس کم نُوں چھڈ یاں رَیہ آوندی اے اتے نہ ای کِیتیاں جان بچدی اے۔

ناگ لنگھ وَیندا اے، لِیکا پیار ہندے۔

معنے: ناگ: سپ ☆ وَیندا: جاندا ☆ لِیکا: لِیک، لکیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سپ تاں لنگھ جاندا اے پر لوک اوس دی لکیر کولوں وی ڈردے رہندے نیں۔

ناگ نے ڈنگن چھڈیا اے، شُوکن تاں نئیں چھڈیا۔

معنے: ڈنگن: ڈنگ مارن ☆ شُوکن: آواز دین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سپ جے ڈنگن چھڈ وی دیوے تاں وی اوہ شُوکا شا کی نئیں چھڈدا ایس لئی پئی اوس دا رُعب گھٹ نہ ہووے۔

ناگ نئیں لڑدا، نیت لڑدی ہے۔

معنے: لڑدا: کٹ دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ناگ نے کِسے نُوں کِیہ لڑنا ہوندا اے اصل وِچ بندے دی نیت دی اوس نُوں سزا مِلدی اے اتے کوئی وی جانور مالک دے حُکم امر توں بغیر حملہ نئیں کردا۔

ناگ وی کھُڈ وِچ وڑن ویلے سِدھا تھی وَیندا ہے۔

معنے: کھُڈ: بل ☆ وڑن: داخل ہون ☆ تھی وَیندا: ہو جاندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بڑے بڑے بھَیڑے بندیاں نُوں وی ویلا سِدھیاں کر دیندا اے۔

ناگاں دے وِیہڑے پھُوکے توں پھُوکا۔

معنے: وِیہڑے: صحن وِچ ☆ پھُوکے توں پھُوکا: اِک توں ودھ دُوجا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُرے لوک اکٹھے ہو جان تاں اوہ سارے اِک دُوجے توں ودھ ای اپنی شُوکا شا کی دسدے رہندے نیں۔

ناگاں نال لائی یاری، تاں وقتی کر تیاری۔

معنے :وقتی: اوسے ویلے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سپ دی فِطرت والے بندے نال یاری لا کے بندہ تھوڑا چِر ای خَیر خرِیت نال رہندا اے، بدفِطرت لوک اگلے نُوں کِتے نہ کِتے اُڑنگ دیندے نیں۔

ناہر کوُں کِسے آکھیا، بھیڈاں چریسیں، اوُں آکھیا، جُتی تے پڑکا وی کَے نہ گھِنساں۔

معنے: ناہر: بگھیاڑ☆ چریسیں: چاریں گا☆ کَے: کوئی ☆ گِھنساں: لواں گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُرے بندے نُوں کِتوں لُٹ دا مال مِلدا نظر آوے تاں اوہ ہار ہنبل نئیں سوچدا اتے شکُو را اوس پاسے نُوں نٹھ جاندا اے۔

ناہر کھاوے نہ کھاوے، رت بھرے وَت۔

معنے: رت بھرے وت: اوس دے مُونہ نُوں لہوُ لگیا ہوندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھگیاڑ بھانویں کِسے تے نہ وی ہلہ بولے پر اوہ لہوُ پِین پاروں بدنام تاں ہوندا ای اے۔

نراں دے مُونہ گھراں نُوں۔

معنے: نراں: جمع نردی، گھوڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں گھوڑے دا مُونہ گھر ول کِیتا جاوے تاں اوہ لمیں واٹ وی چھیتی مکاندا اے۔

نوُ سو چوہے کھا کے بِلی حج نُوں چلی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں جُگت کِیتی گئی اے جو ساری عُمر رج کے ظُلم اتے لُٹ مار کردے نیں پر مرن دے نیڑے لوکاں نُوں اتے اپنے آپ نُوں دھوکھا دین لئی حج کرن ٹُر پیندے نیں۔

نوُ کوہ کھوتا، تیراں کوہ گھمیار۔

معنے: کوہ: پرانیاں زمانیاں وِچ سفر دی پیمائش دا پیمانہ، ڈیڈھ مِیل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سفر کردیاں جے کھوتے نُوں نوُ کوہ پینڈا کرنا پوے تاں اوسدے مالک گھمیار نُوں کھوتے نُوں سجے کھبیوں لوکاں دِی فصل نوُں مُونہ مارن توں ڈکدیاں ڈکدیاں تیراں کوہ پینڈا کرنا پے جاندا اے۔

نویں گھوڑی، دند وکھاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑی نُوں جدوں خرِید کے لیاؤ تاں اوہ چڑھن لگیاں ذرا ناز نخرے وکھاندی اے۔

نہ آوا مُلّے، نہ کھوتا چھُٹے۔

معنے: امُلّے: بِناں قدرتوں☆ چھُٹے: چھوٹے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں اوتھے ای جانا چاہیدا اے جیہڑی تھانویں اوس دی قدر قیمت ہووے نئیں تاں اوس دے ڈنگر نُوں کوئی وی پچھے نئیں پاندا۔

نہ پھڑ بیگانی گاں' مارُو لت تے بھنّو بانہ / نہ چو وگانی گاں' مارے لت' بھنّے بانہ / نہ دیہ بیگانی گاں' مارے لت تے بھنّی بانہ۔

معنے: مارُو: مارے گی ☆ بھنّو: توڑ دیوے گے ☆ بانہ: بازُو ☆ وگانی: بیگانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بیگانے ڈنگر نُوں پھڑن لئی جاں چون لئی ہتھ نئیں پانا چاہیدا ایہ وی ہوسکدا اے پئی اوہ چھڑ مار کے لت بانہ ای زخمی کر چھڈے۔

نہ کُتا ویکھے' نہ بھوَنکے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں بُرے بندے والے پاسے جانا ای نئیں چاہیدا ایس لئی پئی نہ اوہ متھّے لگّے اتے نہ ای بھیڑ مند بولے۔

نہ ککڑ بانگ دے گا نہ تُسی اُٹھو گے۔

معنے: ککڑ: مُرغا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر والے ککڑ نُوں حلال کر لئو تا نجو نہ اوہ بانگ دیوے اتے نہ سویرے اُٹھنا پوے' ایہ اکھان آہلکیاں بندیاں دا بنایا ہویا اے۔

واگی تراہ دین' سائیں نئیں تراہندے۔

معنے: واگی: واگ پھڑن والے' ڈنگر نُوں پھڑ کے ٹُرن والے۔

ویروا: ایس اکھاں وِچ دسیا گیا اے پئی واگ توں پھڑ کے اپنا کم کر لَین والے گھوڑے نُوں بھانویں تراہ کے ٹور دین پر گھر والے تاں نئیں تراہندے۔

واہ مجھیں دے جیرے' جو پتّر کھاون' تے کھیر ڈھاون۔

معنے: جیرے: حوصلے ☆ کھیر ڈھاون: دُدھ دین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَجھاں دی صِفت کیتی گئی اے پئی اوہ پَتر کھاندِیاں نیں اتے دُدھ دیندیاں نیں۔

واہی دے حق جھوٹا' لدھن دے حق کھوتا۔

معنے: جھوٹا: سنڈھا ☆ لدھن: بار برداری ☆ کھوتا: گدھا

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی ہل جون واسطے سنڈھا سبھ توں چنگا رہندا اے اتے بھار دی لدائی واسطے گدھا سبھ توں ودھیا رہندا اے۔

واہیاں اوہناں دیاں' جیہناں گھر دے ہَکّے' کُتے اوہناں دے جیہناں دے گوہے سُکّے' گوئے اوہناں دے جیہناں دے منگو ڈُھکّے۔

معنے: واہیاں: واہی جوتی ☆ گھر دے ہکّے: گھروں اپنے ڈنگر لے کے ٹُرے ☆ منگو: ڈنگر وَچھا ☆ ڈُھکّے: سُون دے

ونّ آئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی واہی جوتی بس اوہ بندہ کر سکدا اے جیہدے کول گھر دے چنگے ڈنگر ہون۔ ایسراں حُقہ پین لئی وی گھر دے سُکے گوہے ای کم دیندے نیں پر سُکے گوہے تاں ای لبھدے نیں جے گھر اپنا ڈنگر وچھا وی ہووے۔

وتھ دی پٹھ، نہ پُچھے نہ کُچھے۔

معنے: وَتھ: دھکوزوری ☆ پٹھ: لُکڑی ☆ کُچھے: خبر لَین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دھکوزوری نال کھوہی شَے دی خبر سار لَین کوئی نہ آ وَندا اے۔

وچھیاں دے سنگ رلن کٹّے، اج نہ پٹن، دیہاں پٹے۔

معنے: وچّھے: گوکے ڈنگراں دے بچے ☆ کٹے: مَجھ دے بچے ☆ دیہاں: دِن ویلا، آوَندا کل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے وچھیاں نال کٹّے رک جان گے تاں اج نئیں تاں کل ضرور نقصان ای کرن گے۔ کچی سوچ دے لوک اکٹھے ہو جان گے تاں نقصان ای کرن گے۔

وڈھیاں مچھیاں، چھوٹیاں کوں کھا وَیندِیاں ہن۔

معنے: کھاوَیندِیاں: کھاجاندِیاں ☆ ہن: ہَین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس کائنات دا اصُول اے پئی ایتھے ہر تگڑی شَے ماڑی نُوں کھائی جاندی اے۔

وگّ ڈھوئی مِلے نہ، تے بڑھکدا میرا۔

معنے: وگ: ڈنگراں دا گروہ ☆ ڈھوئی: پناہ ☆ بڑھکدا: بڑھکاں ماردا ☆ مَیرا: زمین وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ وِچ کُجھ لوک ایجیہے ہوندے نیں جیہناں دی گھر وِچ تاں حثیت کوئی نئیں ہوندی پر اوہ باہر جا کے لوکاں تے اَیویں ای اپنا رُعب جماندے پھر دے نیں۔

وگ وے ڈھگیا وگ، جِدھر خسماں دی رضا۔

معنے: وگ: چل ☆ ڈھگیا: او بَیل ☆ خسماں: مالکاں ☆ رضا: مرضی۔

ویروا: ایس اکھان چ دسیا گیا اے پئی ہر شَے نُوں اپنے اپنے مالک دی مرضی مُوجب چلدے رہنا چاہیدا اے۔ جو وی مالک دی رضا دے اُلٹ چلن لگ پوے اوہ گھاٹے ول ٹُر جاندا اے۔

وگدے داند نُوں سوٹی نئیں مارنی چاہِیدی / وہندے داند کُوں سوٹی نہ مار / وہندے کُوں تلھڑ نہ مار۔

معنے: وگدا: ہل وِچ جُپیا ہویا ☆ سوٹی: چھڑی ☆ وہندے:

وگدے☆ داند: ڈھگا☆تلھڑ :سوٹی۔

ویروا: ایس اکھاں وِچ دسیا گیا اے پئی چنگا بھلاکم کردے بندے نُوں اَیویں نئیں ٹوکدیاں رہنا چاہیدا۔ایسراں اوہ کوئی نقصان وی کرسکدا اے۔

ونج آکھیں کالے ڈھگے آں، کیوں کالا کیتا ای بگے آں،اشکر سوہنیا مرنا ایں، مُڑ مُونہ کالا کیوں کرنا ایں۔

معنے :ونج: جاکے☆ آں :نُوں☆ اشکر: اکثر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ بات پا کے اوہناں لوکاں نُوں جُگت کیتی گئی اے جو بُڈھے وارے وسما لا لا کے اپنے چِٹے جھاٹے نُوں کالا کری رکھدے نیں اتے اوہ موت نُوں یاد نئیں رکھدے۔

وہتر اپنے پَیر ہِس چور ہوندا اے۔

معنے :وہتر :کھوتا، خچر، گھوڑا جو بھار چکن دے کم آون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھار لدھن والے جانوراُتے چڑھ کے اوس نُوں اڈی لان دی دیر ہوندی اے اوہ تاں آپوں چور دے نال ٹُر جاندا اے۔

ہاتھی بِکدا آہیا ہِک پَیسے دا، تے کِسے نہ گِھدا، ہاتھی بِکنے لگیا سوَ دا، تے گِھننے سارا لوک آیا۔

معنے : بِکدا: وِکدا☆ آہیا: سی، تھا☆ گِھدا: لیا☆ سارا لوک: سارا پِنڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی قیمتی شَے چوکھے ای سستے بھاء وِکدی ہووے تاں لوک اوس نُوں بَجّی جان کے نئیں خرِیددے۔ پر جے اوسے جانور دا رلدا مِلدا مُل کوئی دسے تاں کئی گاہک بن جاندے نیں۔

ہاتھی پھِرے گراں گراں، جِس دا ہاتھی اوسدا ناں۔

معنے :گراں گراں :پِنڈ پِنڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے دا ہاتھی بھانویں ساریاں پِنڈاں وِچ بھوَندا پھِرے پر ناں تاں اوس دے مالک دا ای لیا جاوے گا پئی ایہ ہاتھی فلانے بندے دا اے۔

ہاتھی جیندا الکھ دا، مویا سوا لکھ دا۔

معنے :جیندا :جیوَندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہاتھی اجیہا جانور اے جو مرن پِچھوں ودھ مُل پواندا اے۔ اوس دے دند اتے ہڈیاں کِنیاں چیزاں وِچ ورتیاں جاندیاں نیں گُنی بندیاں دی لوک مرن پِچھوں وی عِزت کردے رہندے نیں۔

ہاتھی دا بھار ہاتھی ای سانبھے۔

معنے : بھار :وزن☆ سانبھے :سنبھالے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بوہتا سامان چکن لئی وی کوئی تگڑا ای جانور کم دے سکدا اے۔ ہاتھی دا بھار بس

ہاتھی ای چُک سکدا اے۔

ہاتھی دے پَیر ہیٹھ سبھ دا پَیر۔

معنے: سبھ دا پَیر: ساریاں دا پَیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تگڑے دا ستّیں ویہیں سَو ہوندا اے اتے اوس اگے ماڑا ابھا سر کے گل وی نئیں کردا۔

ہاتھی دے دند' کھان نُوں ہور' وکھان نُوں ہور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تگڑے لوکاں دِیاں گلاں ای سُنن والِیاں ہوندِیاں نیں پر جد اوہناں نال کم پَے جاوے تاں فیر گھٹ ای کردے نیں۔

ہاتھی دے سِر تے گُنڈا نہ ہووے تاں شہر ای اجاڑ دیوے۔

معنے: گُنڈا: ہاتھی نُوں سنبھالن لئی پایا رسہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہاتھی ایڈا تگڑا جانور ہوندا اے پئی جے مہاوت نے اوس نُوں اپنی مرضی نال ٹورن لئی گُنڈا نہ پھڑیا ہووے تاں ہاتھی تے پورے شہر نُوں ای برباد کر دیوے۔

ہاتھی لنگھ گیا' پُوچھل اڑ گئی۔

معنے: پُوچھل: دُم۔

ویروا: جدوں کوئی سارا کم ای ہو جاوے پر تھوڑا جیہا کم رہ جان توں سارا کم ای اڑ کے لگ جاوے تاں ایہ اکھان بولدے نیں۔

ہاتھیواناں نال یاریاں' تے بُوہے بھِیڑے۔

معنے: ہاتھیوان: ہاتھی دے مالک ☆ بھِیڑے: تنگ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تگڑے لوکاں نال یاری لا کے آپ وی مُڑ بندے نُوں اُنج دا کھُلھا خرچ کرن والا بننا پَیندا اے نئیں تاں یاری اوکھی نبھدی اے۔

ہاڑی گھی' تے ساون جوی' مانگھ جوُں چار' تِنّے گلاں نہ کریں تاں مُڑ کے نہ بنھیں بھار۔

معنے: ہاڑی: ہاڑ وِچ ☆ جوی: اِک فصل ☆ بھار بنھن: سفر دی تیاری کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھوڑے نُوں ہاڑ مہینے اندر گھیو دینا چاہیدا اے' ساون وِچ اوس نُوں جوی چارنی چاہیدی اے اتے مانگھ وِچ اوس نُوں جوُں چارنے چاہیدے نیں۔ اتے جے ایہ سارا کُجھ نہ کیتا جاوے تاں مُڑ گھوڑے نُوں کدی وی سواری لئی نئیں کڈھنا چاہیدا۔

ہِک سپ' دُو جا اُڈنا۔

معنے: ہِک: اِک ☆ اُڈنا: اُڈن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سپ تاں پہلاں ای بڑا خطرناک ہوندا اے اُتوں جے اوہ اُڈنا ہووے تاں ہور وی خطرناک ہوندا اے۔ اِک تاں بندہ چالاک ہووے اُتوں ہووے وی کِسے گُبّدھی نسل دا تاں وی ایہ

اکھاں بولدے نیں۔

ہِک موئے شیر کُوں سو گِدڑ چا وَیندن۔

معنے: ہِک: اِک ☆ کُوں: نُوں ☆ چا وَیندن: چُک کے لَے جاندے نیں۔

ویروا: ایس اکھاں وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں شیر مرجاوے تاں اوس نُوں چاون لئی کئی گِدڑ جاندے نیں، حالاں کوئی گِدڑ جیوندے جاگدے شیر دے ساہمنیوں لنگھن دی ہمت نئیں کرسکدا۔

ہلی ہلی گِدڑی، رواناں دیاں پھلیاں / گجھی گجھی لُومبڑی، پِداں دا سواد۔

معنے: ہلی ہلی: گیجھ پَے گئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو عادت کِسے نُوں پَے جاوے اوہ ہائیں مائیں جاندی نئیں سگوں بزرگ ہتے تاں آکھدے نیں پئی عادت سِر دے نال ای جاندی اے۔

ہُن تاں بھیڈاں وی مکے چلیاں۔

معنے: بھیڈاں: بھیڑیں۔

ویروا: بھیڈ نُوں عام طوَر تے ہر گند پرال کھالَین والا ڈنگر جانیا جاندا اے۔ جدوں کوئی ہِین کار بندہ نیک کم کرن لگ پوے تاں بولدے نیں۔

ہُن تاں ٹِڈی نُوں وی تھَن لگ گئے۔

معنے: ٹِڈی: ترّڈی۔

ویروا: ترڈی اجیہا کیڑا اے جو دُدھ نئیں دیندا پر جدوں کوئی نامُمکن کم وی ہوندا جاپن لگ پوے جاں کوئی بھیڑا بندہ چنگا کم کردا نظر آوَن لگ پوے تاں بولدے نیں۔

ہنساں نال کھہنڈری میری ٹُچک وچاری، کھُس گئے پَر اوسدے پہلی اڈاری۔

معنے: ہنساں: جمع ہنس دی ☆ کھیہڑ: کھہن، چھیڑ خانی کرن ☆ ٹُچک: لِسا پکھو ☆ اڈاری: اڈان، پرواز۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کِسے نُوں اڈاری مارن لگیاں اپنے پراں دا خیال رکھنا چاہیدا اے۔ جو ایہ خیال نئیں کردا اوہ کِسے نال مقابلہ نئیں کرسکدا۔

ہُوں وے داندا ہُوں، جد ھر خصماں دا مُونہ۔

معنے: ہُوں: ڈگے نُوں ٹورن لئی لائی گئی واج ☆ داندا: او ڈگیا ☆ خصماں: مالکاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی نوکر نُوں اپنے مالک دی مرضی نال کم کرنا چاہیدا اے، جِسراں ڈھگا ہمیشہ مالکاں دی مرضی نال وگدا اے۔

ہیا شیر بچے دا ساتھی، تاں اوہ مار پچھاڑے ہاتھی۔

معنے: ہیا: ہَے وے ☆ شیر بچہ: شیر دا بچہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو کِسے تگڑے دا سنگی ہوویگا جے اوسدا کِسے ہور تگڑے نال واہ پے گیا تاں اوہ اپنے چنگے سنگ دے زور اوہدے نال نبھڑ لوے گا۔

ہیٹھوں بھیڈ دا کھُرا اُتوں باوی رنگ۔

معنے :بھیڈ دا کھُر ا:بھیڈ دا پیَر ☆باوی:بائیں۔

ویروا:ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں دی نِندیا کیتی گئی اے جواُتوں تاں بڑے ای چنگے اتے بَھلے مانس لگدے نیں پر اندروں کھوٹ دے بھرے ہوندے نیں۔جاں اوہناں لوکاں دی گل اے جیہناں دا ظاہر باطن اِک جیہا نہیں ہوندا۔

☆☆☆☆

جِت ہار

اخیر نہیں ویکھی دی۔

معنے :اخیر :اِنتہا۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کر کسے پڑ وِچ نِکلیاں اگلا ریک جاوے اتے اگے لگ کے نٹھ جاوے تاں اوس نُوں مارن اوس دے مگر نہیں جانا چاہیدا ایس لئی پئی کئی وار ہاریا ہویا بندہ وی پرت کے جِتے ہوئے نُوں ہرا دیندا اے۔

بھج جانا مرداں نُوں مہنا ایں۔

معنے :بھج جانا:دوڑ جانا ☆مہنا:اِلزام،شرم۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی وریام مرداوہیو گِنیا جاندا اے جو مَیداں چوں جِت کے پرتے اتے جو کوئی اوتھوں کنڈ وکھا کے نٹھ جاوے اوس نُوں وریام نہیں جھڈو آکھیا جاندا اے۔

جاں سجن مِلے جاں جانوں جایے۔

معنے :سجن:دوست ☆جانوں جایے:مرجایے۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں ہمت

کرکے جاں تاں سجن نُوں پا لَینا چاہیدا اے نہیں تاں اوسدیاں راہواں وِچ تڑف تڑف کے جان دے دینی چاہیدا اے۔

جِت تُہاڈی ہار اساڈی۔

معنے :جِت :جیت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اگلے کولوں بھانویں جِت جان جاں ہار جان پر اوہ اوس نال ہر حال وِچ سانجھ اُنج ای رکھن دے رِیجھوان ہوندے نیں۔

جِت دی وی میری تے پِت دی وی میری۔

معنے :جِت دی: فتح حاصل کردی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کئیاں لوکاں نُوں ہر کم وِچوں بس نفع ای نفع ہوندا اے اتے اوہناں نُوں کدی وی گھاٹا نہیں پَیندا۔

جِت دی تے ہوا وی چنگی ہوندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی بندہ کِسے پڑ وِچوں مَیدان جِت کے گھر پرت دا اے تاں ہر کوئی اوس نُوں مبارکاں دیندا اے۔ ایس لئی جِت دی تاں ہوا وی چنگی ہوندی اے۔

جِس حِیلے کم نِکلے اوہ ای چنگا اے۔

معنے :کم نِکلن :مسلہ حل ہون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دا کم کِتے پھس جاوے تاں اوس نُوں اوہ کم کران لئی ہر حربہ ورت لَینا چاہیدا اے اتے اپنا کم کرا لَینا چاہیدا اے۔

جو جاگے گا سو پاوے گا۔

معنے : جاگے گا: بیدار ہووے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زِندگی دے پڑ اندر ہر کم اکھاں کھولھ کے کرنا چاہیدا اے اتے جو بندہ جاگ کے ہر کم کرے گا اوہ اپنی منزل نُوں وی اپڑ جاوے گا۔

جو مار گیا سو میری۔

معنے : میری: حُکمرانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لڑائی جھگڑے اندر اوہو ای جِت دا اے جو پہلوں وار کر کے اگلے تے قابو پا لَیندا اے اتے اوہو ای جنگ وِچ سُرخرو ہو کے نِکل دا اے۔

جو مقدر وکھاوے ویکھ لئو۔

معنے :لئو: لو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں اپنے مقدر اُتے ہر حال وِچ شاکر رہنا چاہیدا اے اتے جو کُجھ بندے دے مقدر وِچ لِکھیا ہوندا اے اوہ اوس نُوں سر پر مِل کے رہندا اے۔

جی دیاں جی تے من دیاں من۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندے دیاں سبھو سوچاں اتے آساں اوسدے دِل اندر ای رہ جاندیاں

نیں اتے اوہ وچارہ سوچاں دے پہاڑ اسار دا ای جگ توں ٹُر جاندا اے۔

جے وی کِسے نہ لدھی اے۔

معنے : جے : امید☆لدھی :لبھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے وی کم دی آس لان مگروں ناکامی وی ہو سکدی اے ۔ضروری نہیں پئی سوچی ہوئی گل جاں لائی ہوئی آس پوری ہوای جاوے۔

جیہڑا بہوں نویں اُوکوں دُشمن جان۔

معنے : بہوں: زیادہ☆اوُکوں :اوسنوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جو بندہ مِلن ویلے چوکھا نِیواں ہو ہو مِلدا ہووے اوہ کِسے دا سجن نہیں ہو سکدا اتے اوس نُوں اپنا دُشمن سمجھنا چاہیدا اے۔

جیہڑا پہلاں مارے سو یو مِیدی۔

معنے :مِیدی: پہلی ٹاس جِتن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لڑائی وِچ جو بندہ پہلاں وار کرلوے اوس دی دھاک دُوجے لڑن والے تے بہ جاندی اے اتے ساری لڑائی وِچ اوس دا نمبر اُتے ای رہندا اے۔

چٹا نقد تے مِیتوں باہر۔

معنے : چٹا: چٹی، جرمانہ☆مِیتوں :مِیت توں، سجن توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے کھڈ ویلے جے کِسے کھڈ کار کولوں کوئی غلطی ہو جاوے تاں اوس توں ڈن اوسے ویلے لَے لیندے نیں جاں کھیڈ چوں باہر وار کر دیندے نیں۔

چنگا ہویا میری مالا ٹُٹی، مَیں نام جپن توں چھُٹی۔

معنے : مالا: لکڑی دے دانیاں دا بنیا ہار☆ جپن :لَین، یاد کرن☆چھُٹی :آزاد ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی فقیر لوک ہر عمل رب ولوں ای سمجھدے نیں اتے اوہ ہر ہونی وِچ اوسدا کوئی بھیت سمجھدے نیں اتے سدا اوس تے ای خوش رہندے نیں۔

چھترا نہ لڑے تے پنّوں کِیہ کرے۔

معنے :چھترا:بھیڈ دا لیلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کِسے پڑ وِچ نِکلیا ہویا اصل بندہ ای ڈھیری ڈھاہ بہوے تاں اوس نُوں اُشکل اتے ہلا شیری دے کے اگیرے کرن والے کِیہ کر سکدے نیں۔

ہالی کچے گھڑے پانی دے بھرے نیں۔

معنے :ہالی:ابھی تک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک تاں کِسے انہونی مُصیبت وِچ رب سببیں پھس جاندے نیں پر کئی جان بُجھ کے ہر ویلے موّت نُوں ماسی آکھن ٹُرے رہندے نیں ولا کدی کچیاں گھڑیاں وِچ پانی ٹِکیا اے۔

ہالی دِل دُورا اے۔

معنے: دِلی: ہندوستان دا مرکز۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہار جاں جِت راہ وِچ نہیں پئی ہوندی اوس کم لئی چوکھی ہمت کر کے اگے ودھنا پَیندا اے اتے اوس لئی چوکھی مار کھانی پَیندی اے۔

خُدا خُدا کر کے کُفر ٹُٹیا۔

معنے: کُفر ٹُٹیا: جان چھُٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کِتے پھسے ہوے کم چوں کِسے دی جان چھُٹ جاوے اتے اوہ کم ہو جاوے تاں اوہ بندہ چوکھا خوش ہو جاندا اے اتے رب دا شُکر کردا اے۔

رُکھ لاے سی انب دے نِکل پئے کریر۔

معنے: رُکھ: درخت ☆ نِکل پئے: ظاہر ہوے ☆ کریر: کِکر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں مقدراں وِچ گھاٹا ہووے تاں بندہ اپنے ولوں سِدھا کم کردا اے پر اوہ کم ربوں ای اُلٹا ہو جاندا اے اتے پریشانی بندے دی خلاصی نہیں کردی۔

دُشمن بھامیں تکڑا اے پر والی اوہدے نالوں وی تکڑا اے۔

معنے: بھامیں: بھانویں، خواہ ☆ تکڑا: طاقتور ☆ والی: وارث۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں اپنی نیت ٹھیک رکھ کے اگے ٹُر دیاں رہنا چاہیدا اے۔ جے اوسدا دُشمن اوس نالوں طاقت والا وی ہووے تاں وی اوسنوں مالک وَل نظر رکھنی چاہیدی اے جو سارے جہان نالوں تکڑا اے۔

دوای گلاں جِت جاں ہار۔

معنے: جِت: جیت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کِتے وی لڑائی جھگڑا ہو جاوے تاں بندے نُوں جاں تاں جِت ہوندی اے جاں مُڑ ہار ہو جاندی اے تیجی گل تے ہوندی کوئی نہیں۔

دونہ بیڑیاں وِچ لت رکھن نال بندہ کدی پار نہیں لگدا۔

معنے: بیڑیاں: کشتیاں ☆ پار لگن: کنارے لگن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے بندہ کِسے وی پڑ وِچ نِکلے اوس نُوں اِک دھِر وَل ہو کے رہنا چاہیدا اے اتے جو بندہ دُونہ بیڑیاں وِچ لت پھسالَیندا اے اوہ کدی پار نہیں لگ سکدا۔

دو گھُلدے نیں تے اِک ڈھہندا اے۔

معنے: گھُلدے: آپو وِچ گُشتی کردے ☆ ڈھہندا: ہار

کھاندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہار جِت تاں ازلوں ای بنی ہوئی اے۔ جدوں وی دو پہلوان مَیدان وِچ نِکلن گے تاں اوہناں وِچوں جے اِک نُوں جِت ہووے گی تاں دُوجا ہارے گا وی ضرور۔

دو لڑدے نیں تاں اِک ڈِگ پَیندا اے۔

معنے: ڈِگ پَیندا: تھلے ڈھہ جاندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ضروری نہیں پئی ہر لڑائی وِچ جِت ای ہووے جدوں دو بندے لڑن گے تاں اوہناں وِچوں اِک تاں ہار کے تھلے ڈِگے گا ای۔

دھرم نالوں دھڑا پیارا۔

معنے: دھرم: مذہب ☆ دھڑا: پارٹی، سنگ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنی کیتی ہوئی گل دے ایڈے پکے ہوندے نیں پئی اوہ اپنا مذہب بھانویں چھڈ دین پر اپنے دھڑے نُوں کدی نہیں چھڈ دے۔

ڈُبدے سُورج نُوں کدوں کِسے پانی دِتا اے۔

معنے: ڈُبدا سورج: غروب ہون ویلے سورج ☆ پانی دِتا: پانی بھینٹ کیتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ساری دُنیا بس چڑھدے سُورج نُوں ای سلام کردی اے اتے جدوں کِسے تے اوکھے دِن آ جان تاں کوئی وِرلا ای اوس نال سلام لَین دا روادار بن دا اے۔

ڈُبدے نُوں تیلے دا سہارا۔

معنے: تیلے: تِنکے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ ڈُبدا جاندا ہووے تاں اوہ دریا کنڈھے ہر ککھ پرال نُوں ہتھ ماردا اے پئی خَورے کِسے بُجڑی نُوں پھڑیاں ای اوسدی جان بچ سکے۔

ڈری سومری۔

معنے: ڈری: ڈر گئی، سہم گئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ کوئی وی کم کرن لگے جاں کِسے وی پڑ وِچ نِکلے تاں اوس نُوں آخری دم تیکر حَوصلہ نہیں ہارنا چاہیدا۔ جو بندہ وی مَیدانے نِکل کے ڈر جاوے اوہ پکی نال ہار جاندا اے۔

ڈھیندے نُوں ای لوک ڈھاندے نیں۔

معنے: ڈھیندا: ہاری جاندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دا ازلوں ایہوای ٹِچار رہیا اے پئی لوک سدا جِتن والے دے نال کھلو کے بھنگڑے پاندے نیں اتے ہارن والے دے ای کِیڑے کڈھدے نیں۔

راہ چھڈ کُراہے جائے، تُرت دھوکھا کھائے۔

معنے: کُراہے: غلط راہ تے ☆ تُرت: اوسے ویلے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو جی وی سِدھی راہے چڑھیا رہنداا ے اوسنوں کدی تکلیف نہیں ہوندی پر جو بندہ راہ چھڈ کے جان بُجھ کے بکھڑی راہ تے جاوے گا اوہ نقصان اٹھاوے گا۔

زروی گیا تے یاری وی گئی۔

معنے : گیا: مُک گیا۔

ویروا: ایس اکھانوِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار جدوں لوکاں کولوں پَیسے مُک جاندے نیں تاں اوہناں دے کھاؤ یار اوہناں ولوں اکھیاں پھیرلیندے نیں اتے مُڑ پچھان دے وی نہیں۔

سارے اِکو بیڑی دے سوار نیں۔

معنے : بیڑی: کشتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کِسے کم وِچ پھسے لوک اِکو ای مُصِیبت وِچ پھسے ہوندے نیں اتے اوہناں وِچوں چنگا ماڑا کوئی نہیں ہوندا۔

سارے ای ایتھے کن پھڑدے نیں۔

معنے : کن پھڑن: توبہ کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار اِنج ہوندا اے پئی کِسے کم وِچ پھاتے سارے لوک ای کنّاں نُوں ہتھ لان لگے ہوندے نیں اتے اوہناں وِچوں سُکھی کوئی وی نہیں ہوندا۔

سانھاں دی لڑائی وِچ تخت پوش بانیاں دے ای ٹُھڈے نیں۔

معنے : سانھاں: جمع سانھ دی، مجھاں گانواں لان لئی پالیا گیا سنڈھا ڈھگا ☆ تخت پوش: بَیٹھن لئی بنایا گیا لکڑ دا پھٹا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سچی گل ایہوای اے پئی تگڑیاں دی لڑائیہ ہو پوے تاں اوہناں داق تاں جو نقصان ہونا ایں ہونا ای اے پر ماڑیاں دا چوکھا نقصان ہو جاندااے۔

سانھاں دے بھیڑ وِچ کندھ دا نقصان۔

معنے : بھیڑ: لڑائی، ٹکراؤ ☆ کندھ: دیوار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی تگڑیاں دی لڑائی ہوندی ہووے تاں لانبھ کرکے لنگھ جانا چاہیدا ایس لئی پئی اوس وِچ نقصان ماڑیاں دا ای ہونداا ے۔

سوٹے اگے بھوُت پیانچے۔

معنے : سوٹے: ڈنڈے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سزا بڑے بڑے اُوتاں نُوں سُدھ کر دیندی اتے سزا توں بِناں چکڑ چوہدری کدی وی ٹھیک نہیں ہوسکدے۔

شکاری کُتا شیر نال وی کھَیہ جاندااے۔

معنے : کھَیہ جاندا: ٹکرا جاندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی ماحَول بندے دے

جھاکے لاہ دیندا اے اتے شیر نُوں دُوروں ویکھ کے ڈر جان والے کُتے دا جدوں شیر نال رَت واہ پَیندا رہوے تاں اوہ اجھک ہو کے شیر دے گل پَین توں وی نہیں ڈردا۔

قِسمت اگے تدبیر نہیں چلدی/ قِسمت اگے رِکیہ تدبیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں سر پر اوہو ای مِلدا اے جو رب سوہنے پہلے دِن توں اوسدے لیکھاں وِچ لِکھیا ہویا ہوندا اے اتے اوس نوں کوئی اپنی مرضی نال ودھا نہیں سکدا۔

قِسمت دی رَتّی کم آ جاندی اے اتے عقل دا من کم نہیں آ وَندا۔

معنے: رَتّی: اُکی تھوڑی ☆ من: چالھی سیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے تے ربوں ای بھیڑے دِن آ جان تاں اوس ویلے اوس دی ساری عقل گھرل ہو جاندی اے اتے اوتھے مقدر ای جاگن تاں ای پوری پَیندی اے۔

قِسمت دی کھیڈ اوّلی اے۔

معنے: اوّلی: عجیب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جِتن ہارن تاں بس قِسمت دے پاروں ای ہوندا اے کئی وار جِتے جان دی آس ہوندی اے اتے بندہ ہار جاندا اے اتے کئی وار دا ہویا جِت جاندا اے۔

قِسمت سِدھی ہووے تاں سبھ کُجھ۔

معن: سِدھی: حمایت کرن والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دی قِسمت اوسدی یاوری کردی ہووے تاں اوس دیاں پُٹھیاں پئی گوٹیاں وی جِت جاندیاں نیں اتے سارے کم سوَر دے جاندے نیں۔

کاٹ وڈھے ناں تلوار دا۔

معنے: کاٹ: دُشمنی، وَیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لڑائی وِچ کم تاں لڑان والے دے ہتھ کرن لگے ہوندے نیں اتے ناں تلوار دا بن جاندا اے پئی اوس نے چنگی واڈھ کیتی اے۔

کاہے ساہے جے آپ نہ ویاہے۔

معنے: کاہے: کاہدے ☆ ساہے: دِن مِتھے گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے نُوں اپڑن والا فائدہ کِسے ہور نُوں رِکیہ دے سکدا اے۔ فائدہ تاں بس اوسے نُوں ای آکھیا جا سکدا جو بندے دی اپنی ذات نُوں اپڑیا ہووے۔

کُدن چھڈ تے چالے ای پؤ۔

معنے: کُدن: کودن ☆ چالے پَین: اصول دی چال تے چلن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جِت نِری چوکھی دوڑ لایاں وی نصِیب نہیں ہوندی سگوں اپنی چال وِچ اِکسارتا لیؤن یاروں نصِیب ہوندی اے اتے مُستقِل مزاجی یاروں ای نصِیب ہوندی اے۔

کدی تَینڈ یاں کدی مَینڈ یاں۔

معنے: تَینڈ یاں: تیریاں ☆ مَینڈ یاں: میریاں۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی ایہ جہان جِت ہار دی منڈلی ایا ایس وِچ مالک سچا کدی اِک نُوں غالب کر دیندا اتے کدی دُوسرے دی وار آ جاندی اے۔ اتے اِج ای جہان دی کھیڈ چلدی رہندی اے۔

کدی نہ کھُسرے وڑن مَیدانے' کدی نہ بولن بنب۔

معنے: کھُسرے: مخنث ☆ بولن بنب: بکرائیلان' جِت کے آون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُزدِل اتے ڈراکل لوکاں نُوں دھِک کے وی لڑائی دے مَیدان وَل کروتے اوہ اگانہ نہیں ہوندے اتے اجیہے لوک کدی جِت کے وی نہیں پرتدے۔

کدے ہتھ دِیاں لکِیراں وی ٹلیاں نیں۔

معنے: ٹلِیاں: کم کرنوں رہیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں سر پر اوہ کُجھ ای مِلدا اے جو مالک نے اوسدے مقدراں وِچ لِکھیا ہویا ہووے اتے بندہ ایس جگ اندر اپنی ہارنُوں جِت وِچ نہیں بدل سکدا۔

رِکڑاں پَین کرماں والیاں نُوں۔

معنے: رِکڑاں پَین: گیڑاں مَلن' خبراں مِلن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نصِیباں والیاں نُوں کِسے کم دی ہار جِت دیاں خبراں پہلاں ای مِل جاندیاں نیں اتے اوہناں نُوں واپرن والی گل دا پہلوں ای پتہ لگ جاندا اے۔

ککھ دے اولھے لکھ۔

معنے: ککھ: تِنکا ☆ اولھے: اوٹ وِچ۔

ویروا: ایس کھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے نال پڑ پان لگیاں کِسے دی نِری ظاہری حالت ای ویکھ کے اوسدے گل نہیں پَے جانا چاہیدا سگوں کوئی پتہ نہیں پئی اوہ کِنی کُو حَیثیت دا مالک ہووے۔

کرماں نال ولّلی جھگڑے۔

معنے: کرماں: جمع کرم دی' مقدر ☆ وَلّلی: کملی' نیم پاگل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ہتھیں پَیریں تاں کرن جوگے کُجھ نہیں ہوندے پر اوہ ہر ویلے مقدراں دا رونا روندے رہندے نیں اتے سر تے باہواں رکھی پھِردے نیں۔

لکھ دے نال وی لکھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار مقدر چنگے ہون تاں لکھ دے بدلے بندے نُوں لکھ لبھ جاندا اے جیہدے بارے بندے نے کدی سوچیا وی نہیں ہوندا۔

گِدڑ نُوں مارنا ہووے تاں گھروں شیر نُوں مارن دا سامان کر کے جانا چاہیدا اے۔

معنے: گھروں: گھر توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لڑائی جاں جِت ہار دے پڑ وِچ نِکلن لگیاں جیہدے نال مقابلہ ہووے اوس نُوں کدی وی کمزور نہیں سمجھنا چاہیدا اتے اوس نال مقابلہ کرن دا پورا سامان لَے کے گھروں ٹُرنا چاہیدا اے۔

گیان گُنی اوہ مُورکھ مارے، اوہ جِتے جو پہلے ہارے۔

معنے: گیان گُنی: سیانف دے گُن جانن والا ☆ مورکھ: احمق۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گیانی اتے سیانے لوک کِسے وی جنگ جاں مَیدان وِچ ہار جان نُوں کوئی الاہماں نہیں سمجھدے نیں سگوں ہار بندے نُوں مُڑ کے جِتن دا حوصلہ دیندی اے۔

گینڈے دی ڈھال تے بجلی دی تلوار۔

معنے: ڈھال: تلوار دا وار ڈکن لئی بنائی گئی شِیلڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لڑائی وِچ جِتن لئی گینڈے دی کھَل دی بنائی گئی ڈھال اتے لڑائی سمیں لڑن لئی سپات دی بجلی وانگ چمکن والی تلوار چنگی رہندی اے۔

لاٹھی ہتھ وِچ بھرا کنڈ پچھے۔

معنے: کنڈ پچھے: بندے دے پِچھے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لڑائی جھگڑے سمیں ہتھیار اوہ ہوندا اے جو کول ہووے اتے بھرا اوہ ہوندا جو موڈھے نال موڈھا جوڑ کے نال کھلوتا ہویا ہووے۔

لوہے نُوں لوہیا ای وڈھدا اے۔

معنے: وڈھدا: کٹ دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تگڑے بندے نُوں کوئی اوسدا ثانی ای سانبھدا اے اتے ماڑے بندے دے قابو ہایں مایں تگڑا کدی نہیں آوندا۔

مارو مار کری جاؤ ہار جِت تے رب دے وَس۔

معنے: مارو مار: دھڑادھڑ کم کرن ☆ وَس: اختیار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں اپنی جان مار کے محنت کر دیاں رہنا چاہیدا اے باقی پوری پان والا تاں اوہ رب سچا آپ اے اتے اوہ کِسے دی محنت نہیں رکھدا۔

مانگوِیاں دھاڑاں کم نہیں آوندِیاں۔

معنے : مانگوِیاں :منگیاں ہوِیاں ☆ دھاڑاں : جمع دھاڑ دی، ہلہ بولن والے۔

ویروا: ایسا کھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے پڑ وِچ نکلیاں اپنیاں باہواں دا زورای کم دیندا اے اتے منگے ہوے لوک بس وکھاوے دا کم تاں دے جاندے نیں پر بازی جتن وِچ کم نہیں دیندے۔

مسِیت ڈھہ گئی محراب رہ گئی۔

معنے :مسِیت :مسجد ☆ ڈھہ گئی :مسمار ہوگئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ اپنے دِلوں پورا امید ان مار لیندا اے پر اوسدی جِت مُڑ وی ثابت نہیں ہوسکدی اتے اوسدے کم وِچ کُجھ نہ کُجھ کسر رہ ای جاندی اے۔

من دے ہاریاں ہار اے من دے جتیاں جِت اے۔

معنے :ہاریاں :ہار من لیاں ☆ جتیاں :جیت لیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ اگلے دے دِل نُوں مُحبت نال جتن دا وَل جان دا اے اوہ پورے جگ وِچ کدی ہار نہیں کھاندا اتے جو دِلاں نُوں مُحبت دے کلاوے وِچ نہیں لے سکدا اوہ اج وی ہار یا کل وی ہاریا۔

من دی جِت جگ دی جِت ہوندی اے۔

معنے :من دی جِت :دِل نُوں جِت لَین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ اگلے دے دِل نُوں اپنی مُحبت دے کلاوے وِچ لَین دا وَل جان دا اے اوہ پوری دُنیا نُوں فتح کر سکدا اے اتے لوکاں دے دِلاں تے راج کر سکدا اے۔

میاؤں نُوں کوّن پکڑے۔

معنے :میاؤں :بلی دی آواز۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بندہ تگڑے اگے کُجھ نہیں کر سکدا اسگوں روندیاں کُرلاندیاں وی اوسدی گل منی ای پَیندی اے اتے اوہ جو آکھے سو کرنا پَیندا اے۔

میرا مُردا اجے وی تیرے زِندے توں بھارا اے۔

معنے :مُردا :مر گیا ہویا جی ☆ زِندے :زِندہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ات مجبوری وِچ وی پریشان کرن والے اگے سِر نِیواں نہیں کردے سگوں اوس دا ڈٹ کے مقابلہ کرن دا حوصلہ رکھدے نیں۔

میرا وَس چلے تے زمین وِچ نگھیر دیاں/ میرا وس چلے تاں کچے نُوں کھا جانواں۔

معنے :وَس چلے :اختیار ہووے ☆ نگھیر دیاں :واڑ دیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اپئی کئی بندے اِنج دے بُرے ہوندے نیں اتے بھیڑ پاپ کردے نیں پئی اوہناں نُوں معاف کرن دا حوصلہ ای نہیں پَیندا اتے بندہ چاہندیاں

وی اوہناں نُوں مُعاف نہیں کر سکدا۔

مَیں ڈِگا ڈھٹھا وی تیرے تے بھارُو آں۔

معنے : ڈِگا ڈھٹھا: ہاریا ہویا ☆ بھارُو : تگڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی کِسے وی پڑ وِچ نکلے کئی بندے اگلے کولوں ہار وی جان تاں مُڑ وی اوس توں ہار نہیں من دے سگوں اوس نُوں اپنی طاقت دِیاں دھمکِیاں لاندے رہندے نیں۔

مَینوں کوئی نہ مارے تے مَیں سبھناں نُوں مار کے آ سکناں۔

معنے : سبھناں : تمام، ساریاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ڈراکل لوک باہر نِکل کے کِسے نال لڑن لڑان جوگے تاں ہوندے نہیں پر اپنا دِل پشوری کرن لئی گھر بہ کے ای اپنی بہادری دِیاں پھُونڈاں ماردے رہندے نیں۔

نامردی تے مردی وِچ اِک کرُو دی وِتھ ہوندی اے۔

معنے : مردی: مردانگی ☆ کرُو : دو قدم، ساڈھے پنج فُٹ دا فاصلہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بہادراں اتے ڈراکلاں دے جِسم وِچ گھٹ ای فرق ہوندا اے بس اوہناں وِچ جگرے دا ذرا کُو فرق ہوندا اے جیہدے پاروں بہادر ناں کھٹ لَیندے نیں اتے ڈراکل نموشی پلّے پا کے گھر پرتدے نیں۔

نرم لکڑی نُوں گھُن کھا جاندا اے۔

معنے : گھُن : لکڑی نُوں لگی بیماری جو اوسنوں اندروں کھوکھلا کر دیندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک ڈاڈھیاں توں گھبراندے نیں پر ماڑیاں دے دھنگاڑیاں تے چڑھن دی کوشش کردے نیں اتے لتاڑن دی واہ لاندے نیں۔

نِکی واٹ توڑ نہیں اپڑاندی۔

معنے : واٹ : منزل ☆ توڑ : منزل تایں۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی کِسے وی کم وِچ تھوڑی کھیچل دا بہتا فائدہ کدی نہیں ہوسکدا اتے چوکھی محنت دا فائدہ وی چوکھا ای ہوندا اے۔

وہن پئے دریا نہ کدی مُڑدے سُورما ہٹے نہ کدی مَیدان وِچوں۔

معنے : وہن پئے : وگن لگے ☆ سُورما : بہادر مرد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دریا جدوں وگن تے آون تاں اوہناں نُوں من مرضی نال کِسے پاسے موڑیا نہیں جا سکدا اتے بہادر لوک جنگ وِچ کدی کنڈ نہیں وکھاندے سگوں ہِک وِچ گولی کھا کے سُرخرُو ہوندے نیں۔

ہاتھی لنگھ گیا پُوچھل رہ گئی۔

معنے :لنگھ گیا: گذر گیا☆ پُوچھل: دُم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندے دا سارا کم سِرے چڑھ جاندا اے پر تھوڑا جیہا اڑارہ جاندا اے جِس پاروں اوسدی ساری محنت اکارت ٹُر جاندی اے۔

ہار کے وی ہراوے تے جِت کے وی ہراوے۔

معنے :ہراوے :ہارن تے مجبور کر دیوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی تگڑے لوک اِنج دے زوراور وی ہوندے نیں پئی اوہ جِتن جاں ہارن پر اوہناں ہتھوں ہار ماڑے نُوں ای منی پیندی اے۔

ہار گیا سنگھار گیا' مُنہ تے آئی اباسی' پچھوں مِلیا پرانا یار' کتھے چلی ایں ماسی۔

معنے :اباسی :جمائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی کِسے مَیدانوں ہار جاوے تاں اوس نُوں اُکھے وادھوُ بندے وی پئے جُگتاں پئے کردے نیں اتے اوس وَل وکھ وکھ پئے ہسدے نیں۔

ہارے نُوں ہتھیار۔

معنے :ہارے :ہار گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے ماڑا کِسے مَیدان وِچوں ہار جاوے اتے لوک اوسنوں فیر وی جُگتاں کرن تاں اوہ اُک کے ہتھیار چُک ای لَیندا اے۔

ہارے وی ہراوے جِتے وی ہراوے۔

معنے : ہراوے: ہارن تے مجبور کر دیوے☆ جِتے: جِیتے ہوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اپنی ہارنُوں وی کوئی ماڑا اتے ساؤ بندہ ای من دا اے تگڑا جے ہار وی جاوے تاں وی اوہ اپنی ہار منن لئی تیار نہیں ہوندا اتے رونڈ مار کے ہارا گلے دے پیٹے ای پا دیندا اے۔

ہاریا جھکھ ماریا سارا جنگل بہاریا۔

معنے :جھکھ ماریا: پریشان چہرہ☆ بہاریا: بہار آئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی بھر مجے اندر ہار کھا جاوے اوسدا مُکھ کرما جاندا اے اتے بھانویں سارے جنگل وِچ بہار ای کیوں نہ آئی ہووے ہارے دا مُکھ وکھرا ای دِس پیندا اے۔

ہتھ پَیر بچایئے مُوذی نُوں تڑفایئے۔

معنے : مُوذی: بھَیڑا بندہ☆ تڑفایئے: تڑپن تے مجبور کریئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے وی بھَیڑے دُشمن نال واہ پَے جاوے تاں اوس دے وارتوں آپوں بچ کے رہنا چاہیدا اے اتے اوسدا نقصان کردیاں رہنا چاہیدا اے۔

ہتھ میرے نیانا' مَیں تیرا اگھا پچھا جاناں۔

معنے: نیانا: نِکا نیاݨ' رسہ☆ اگھا پچھا: نانکے دادکے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار لوک اگلے توں اپنا آپ لُکان لگے ہوندے نیں حالاں اوہ اوہناں دے پوتڑیاں دے وی جانو ہوندے نیں اتے اوہناں کولوں ککھ لُکیا نہیں ہوندا۔

ہلدی لگی آ پھٹکری' پٹاک بہوا آ پڑی۔

معنے: پٹاک: زیادہ اثر وکھان☆ بہو: بہوں' زیادہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کِسے دے پلیوں دوائی تاں لگدی نہیں پر اوسدا کم سر جاندا اے اتے گھر بَیٹھیاں ای اوسنوں فائدہ ہو جاندا اے۔

ہَے ہَے نہ کھَے کھَے۔

معنے: ہَے ہَے: لڑائی جھگڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کِسے نال جھگڑا ای نبڑ جاوے تاں پرت کے اوس نال جھیڑا کرن دی کوئی وجہ نہیں رہ جاندی اتے بندہ سُکھی ہو جاندا اے۔

یرکایے بہکایے' جے اگلا نہ یرکے تاں آپ یرک جایے / یرکدے نُوں یرکاؤ' نہیں تے آپ یرک جاؤ۔

معنے: یرکایے: دابا مار کے اگلے نُوں پَیراں توں کڈھیے☆ یرکن: اگلے توں ڈردیاں ماریاں ہار من لَین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اگلے نُوں دابا مار کے ڈراں دی کوشش کرو جے اوہ ڈر جاوے تاں جو مرضی گل منوا لئو اتے جے اوہ نہ ڈرے اتے سِدھا ہو کھلوے تاں آپوں لانبھ کر جاؤ۔ ایہو گُلیہ پُلس وی ورت دی اے۔

☆☆☆☆

جگ دی بے ثباتی

آئی نال ہر کوئی مردا اے۔

معنے : آئی:موَت دا ویلا آیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر رُوح نے موَت دا پیالہ چکھنا ای چکھنا ایں۔ ایس لئی جدوں دُھروں درگاہوں بندے دی آ جاوے تاں اوس نُوں کوئی نہیں ٹال سکدا۔

اگے اگ تے پچھے پانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایتھے بندہ کئی وار اِنج دا پھس جاندا اے پئی اوسدے اگے اگ بلدی ہوندی اے جتھوں لنگھن اوسدے وس وِچ نہیں ہوندا اتے پچھے گیاں پانی ہوندا اے جیہدے وِچ ڈُب مرن دا ڈر ہوندا اے۔

اگے بیلی کونہیں نہ بابل نہ ویر۔

معنے : بیلی: دوست ☆ کونہیں: کوئی نہیں ☆ بابل: باپ ☆ ویر: وِیر، بھرا۔

ویروا: ایس اکھان راہیں جگ دی بےثباتی بارے دسدیاں ہویاں مت دِتی گئی اے پئی مرن توں مگروں اوتھے کِسے دا کوئی دوست نہیں ہونا اوتھے بس بندے دے چنگے عمل ای اوس دا سنگ کرن گے۔

اُگھ نہ پَیندی نانکا' جا کتھاہیں پاۓ۔

معنے : اُگھ: خبر ☆ جا: تھاں ☆ کتھاہیں: کتھے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں بابا نانک شاہ فقیر ہوراں دسیا اے پئی ایس جگ دی سمجھ نہیں آوندی پئی بندے نُوں ایس جگ اندر اتے اگلے جہان اندر رہن لئی کتھے تھاں لبھنی ایں۔

اللہ جانے پئی کوریاں بھجنا ایں جاں کھوریاں۔

معنے : کوریاں: بہن ورتے جان توں ☆ کھوریاں: کھُر نے پیاں، گھسنے پیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی زِندگی دا کوئی پتہ نہیں ہوندا پئی اوس نے چڑھدی جوانی وِچ ای اگلے جہان ٹُر جانا ایں جاں بُڈھیاں ہو کے اتے جوانی ہنڈھا کے اوس نے مرنا ایں۔

اللہ ماری ڈوئی، سبھو اِکو ہوئی۔

معنے : ڈوئی: چمچہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی بندہ کِسے نال انیاں کرے تاں اگلے نُوں اوس تے کوڑ وی چڑھ سکدی اے پر جدوں رب کِسے جُوہ نُوں اجاڑ دیوے تاں کوئی کِسے نُوں بُرا نہیں آکھ سکدا۔

اوّل مرنا آ کر مرنا، پھِر مرنوں کِیہ ڈرنا۔

معنے : مرنوں: مرن تھیں۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی ایس جگ دی نینہ بےثباتی تے رکھی گئی اے اتے ہر جی نے موَت دا سواد چکھنا اے۔ ایس لئی مرن توں ڈرن چنگا نہیں۔ مرن برحق اے اتے حق نُوں قبولن چنگیاں دا کم ایں۔

اوہ جو دِسدیاں ڈھیریاں جتھے لکھ پئے' اوتھوں آوندا کوئی نہ ڈِٹھا جاندے لکھ پئے۔

معنے: ڈھیریاں: قبراں ☆ لکھ پئے: تنکے کھلرے نیں ☆ ڈِٹھا: ویکھیا۔

ویروا: ایس اکھان اندر ایس جگ دی بے ثباتی دی گل کر دیاں قبراں دی مثال دِتی گئی اے پئی اوتھوں کوئی وی پرت کے آوندا کدی کسے نہیں ویکھیا پر اوتھے لکھاں لوک ہر روز جاندے رہندے نیں۔

اوہدیاں اوہ ای جانے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بندے نوں آون والے اِک پل دی خبر سار نہیں ہوندی۔ ہر کم نوں بس رب سچا ای جان دا اے پئی اگلے پل وِچ کیہ ہو جانا ایں۔

ایتھے بیٹھ کسے نہیں رہنا میلہ کوئی دم دا۔

معنے: بیٹھ رہن: پکا قیام کرن ☆ کوئی دم دا: ساہواں دی کھیڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ایس زندگی دی ناپائداری بارے گل کر دیاں دسیا گیا اے پئی ایہ جہان چلو چلی دا میلہ اے۔ ایس لئی ایتھے کجھ چنگے عمل کما کے ایتھوں جانا چاہیدا اے۔ پتہ نہیں کیہڑے ویلے ایس کھلّ چوں پھوک نکل جانی ایں۔

ایس سراں وِچ جیہڑا وی آوے گا اوہ مُنڈے نوں ای مارے گا۔

معنے: سراں: سرائے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ازلوں ایہو ای پرت پئی ہوئی اے پئی ہر گناہ دا اِلزام لوک ماڑے تے ای لاندے آئے نیں۔ کم بھانویں کوئی خراب کر جاوے لوک کسے ماڑے تے اوسدا دوس لا دھر دے نیں۔

ایس گھر دا باوا آدم ای نرالا اے۔

معنے: باوا آدم: ٹِچا' اصول۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دیاں دِیاں عادتاں اتے ورتوں سارے جگ توں باہری ہوندی اے۔ اوہ ایس جگ نوں مُک جان والی تھاں نہیں سمجھدے سگوں ایتھے پکے ڈیرے لا کے بیٹھن دی سوچدے رہندے نیں۔

ایدھر کھوہ' اودھر کھائی۔

معنے: ایدھر: ایس پاسے ☆ اودھر: اوس پاسے ☆ کھائی: ٹویا' کھڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زِندگی دی بے ثباتی اندر بندہ کدی اِنج دا پھس جاندا اے پئی اوس نوں کسے پاسے وی نِکلن لئی راہ نہیں لبھدی۔ اوس دے اگے کھوہ ہوندا اے اتے پچھے کھڈ ہوندی اے۔ اوہ جدھر جاوے

اودھرای مرداا اے۔

ایہ سنسار کال دی کھاجا، جیسا منگتا ویسا راجہ۔

معنے: سنسار: دُنیا☆ کال: قحط، موَت☆ کھاجا: خوراک☆ منگتا: بھکاری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر کِسے وی بہ نہیں رہنا۔ایس جگ دے لوک موَت دی خوراک نیں اوہ بادشاہ نُوں وی کھا جاندی اے اتے فقیر نوں وی نہیں چھڈدی۔

پِتاوِچ کوئی سنگی نہیں ہوندا۔

معنے: پِتا: مُصیبت، پریشانی☆ سنگی: ساتھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی خوشیاں ویلے ای یار ہوندا اے اتے جدوں کِسے تے اوکھا ویلا آ جاوے تاں کوئی یار سجن نہیں بن دا۔ایس جگ اندر سارے ای مطلب دے یار ہوندے نیں۔

بھنڈا بھنڈاریا کِنّاں کُو بھار اِک مُٹھ چُک لَے دُوجی تیار۔

معنے: بھنڈا بھنڈاری: ہر پاسے بھنڈیا جان والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندے نُوں ہر پاسیوں اڈّھیاں پریشانیاں اتے مُصیبتاں پئی تے پئی لگیاں جاندیاں نیں اتے اوس نُوں ہُٹ نہیں پُٹن دیندیاں۔

بھوئیں تے ٹکانہ نہ اسمان تے۔

معنے: بھوئیں: زمین☆ ٹکانہ: ٹِکن والی تھاں، رہن تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ اِنج دا بے آسرا ہو جاندا اے پئی اوس نُوں جگ اندر کِتے وی رہن تھاں نہیں لبھدی اتے اوہ بے سہارا ہو کے رہ جاندا اے۔

جان بھانویں نہ جان، ویہڑے آوڑ میرے۔

معنے: بھانویں: خواہ☆ ویہڑے: صحن۔

ویروا: ایس اکھان رنگی شعری تگ وِچ محبوب نُوں مِلن دی سدھر دسدیاں ترلا ماریا گیا اے پئی سجن توں بھانویں میری پرواہ کر جاں نہ کر پر میرے گھر پرت کے آجا اتے میریاں اکھاں دے سامنے رہو۔

جو آیا سو چلسی، سبھ کوئی آئی واری اے۔

معنے: آیا: جمیا☆ چلسی: چلا جاوے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دا ایہ سفر اُکھا ای عارضی اے اتے ایتھے سدا کِسے نے بیٹھ نہیں رہنا۔ ہر کوئی اپنی اپنی وار بھگتا کے ایتھوں چلیا جاوے گا۔

جگ کِسے چھابے پورا نہیں اُتر دا۔

معنے: کِسے چھابے پورا اُترن: کِسے گلوں راضی ہون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دے لوک کدی وی کِسے دے چنگے کم نُوں پروان کرن لئی تیار نہیں ہوندے اتے ہوندے چارے چنگیاں دے وی وَیل

ای لبھدے رہندے نیں۔

چار دِن سُکھ دے فیر اوہو دُکھ۔

معنے :سُکھ :آرام۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی زِندگی وِچ جے کُجھ چرلئی بندے نُوں سُکھ اتے خوشی مِلے تاں اوسنوں رب سچے داشُکر کرنا چاہیدا اے اتے آوَن والے دُکھ دامقابلہ کرن لئی تیار رہنا چاہیدا اے۔

چار دِناں دی کوتوالی،مُڑ کے اوہو رنبا پنجالی۔

معنے :کوتوالی:کوٹ والی،قلعے دی محافظت ☆ رنبا: کُھر پہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں جے اختیار دی کُرسی کُجھ چرلئی مِل وی جاوے تاں اوس نُوں اپنا پِچھا یاد رکھنا چاہیدا اے اتے اوس نُوں کدی نہیں بُھلھنا چاہیدا۔

چُوہے چِٹھیاں لَے گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی کم نہ کرنا ہووے اتے اگلے نُوں مگروں لاہنا ہووے تاں لوک سوَ بہانے بنالیندے نیں۔

ساہ بھریاں کھلھاں دا اعتبار نہیں۔

معنے : ساہ بھریاں کھلھاں: جیوندے جاگدے جانور،ساہ لَین والے جی جنتر وُ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کِسے شَے دا کوئی اعتبار نہیں ہوندا پئی اوہ کِناں چر رہوے گی جاں کدوں تایں جیوے گی، کیہڑا پتہ مالک کیہڑے ویلے سریرچوں جان کڈھ لوے۔

ساہ دا کوئی وساہ نہیں/ ساہ دا کِیہ وساہ۔

معنے : ساہ: سانس ☆ وساہ:اعتبار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی زِندگی بڑی ایہ عارضی اے اتے کوئی پتہ نہیں انسانی سریر وِچلا پکھو کیہڑے ویلے اڈاری مار جاوے اتے سریر مٹی نال مٹی ہو جاوے۔

ساہ نال ای آس اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر بندے دا جے ساہ آوَندا اے تاں ای اوہ ایس جگ اندر آساں لائی پِھر دا اے۔جدوں ساہ مُک جان تاں ساریاں آساں آپے ای مُک جاندیاں نیں۔

کیہڑی گل تے بُھلھیا اے۔

معنے :بُھلھیا:اپنی اوَقاتوں باہر ہویا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے ہوندے تاں دُونہ آنیاں دے نہیں پر اوہ ہر ویلے اپنی اوَقاتوں نِکلے رہندے نیں اتے ایس جگ دی بے ثباتی بارے ذرا وی نہیں سوچدے۔

مور نچدا اے تاں اپنے پَیر ویکھ کے روندا اے۔

معنے :نچدا: ناچ کردا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی لکھ حُسن اتے رُوپ دا مالک ہووے پر مالک نے کوئی نہ کوئی عیب اوسنوں ضرور لائی ہوندی اے۔ موروی ہر پکھوں بڑا ای سوہنا ہوندا اے پر پَیر اوسدے وی سوہنے نہیں ہوندے۔

ندی کنارے رُکھڑا اج ڈھوے جاں کل۔

معنے : رُکھڑا: رُکھ،درخت ☆ ڈھوے :ڈِگے، رُگرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جیہڑی شَے دی کوئی بنیاد نہ ہووے اوس دی موَت دا کوئی پتہ نہیں ہوندا اتے ایس جگ اندر کِسے شَے تے مان کرن مُورکھاں دا کم ایں۔

نہ رہوے مال، نہ رہوے مانی، ایہ دُنیا اے فانی۔

معنے : دوَلت، ڈنگر وچھا ☆ مانی :سوُ دڑوپہ دانے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ایس جگ دی بے ثباتی بارے دسدیاں مت دِتی گئی اے پئی ایس جگ اندر نہ ای چوکھی دوَلت والے رہ سکدے نیں اتے نہ ای ماڑے لوک، ایس جہانوں ساریاں نے کُوچ ای کرنا ایں۔

ہر دی پھِر دی چھاں۔

معنے : ہر دی پھری: چلدی پھِر دی ☆ چھاں: چھاؤں، سایہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کوئی وی شَے پائدار نہیں اتے ایتھے ہر شَے دی آوا جائی لگی ہوئی اے اتے ایہ ای ایس جگ دی خوبصورتی دا کارن وی اے۔

☆☆☆☆

جوانی، بُڈھاوارا

اِک بُڈھیپا سوُ روگ۔

معنے :بُڈھیپا:بُڈھاوارا ☆ روگ :بیماری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندیدی عُمر جدوں زیادہ ہو جاوے تاں جِسم کمزور ہون پاروں اوس تے چار پاسیوں بیماریاں حملے کر دِیاں اتے جِسم وِچ ہر پاسے

درداں ہون لگدِ یاں نیں۔

اکھ نہیں تے ککھ نہیں۔

معنے: ککھ: تِنکا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے سر یر وِچ اکھ اِنج دا انگ اے جیہدے بِناں ٹُر داپھِر دا سر یر بیکار ہو جاندا اے اتے بندہ کِسے کم کار کرن جوگا نہیں رہ جاندا۔

اُوٹھ بُڈھا وی ہو جاوے تے پلانگھ اوڈی ای پُٹ دا اے۔

معنے: پلانگھ: قدم ☆ اوڈی:: پہلے جِنّی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عادت دوسری فِطرت ہوندی اے اتے اوہ عُمر ودھن دے نال گھٹ ای بدلدی اے اتے بندہ سدا اپنی فِطرت مُوجب ای کم کاج کردا اے۔

بُڈھا بچہ اِک بروبر۔

معنے: بروبر: برابر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ مت دِتی گئی اے پئی بڈھا بندہ اتے بال اِک سبھاء دے ہوندے نیں۔ بندہ جدوں بُڈھا ہو جاوے تاں اوس دیاں عادتاں سکوِیاں بال ورگیاں ای ہو جاندیاں نیں۔

بُڈھا پُرش، گھیو کھاوے تاں ٹنگاں ٹُرس۔

معنے: پُرش: بندہ ☆ ٹُرس: ٹرسؤ گیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں بُڈھا ہو جاوے تاں اوسدے سارے انگ نتانے ہو جاندے نیں اتے اوس دے ٹُر دیاں پھِر دیاں رہن لئی ضرؤری اے پئی اوہ دیسی گھیو اتے ہور چنگی خوراک کھاندا رہوے۔

بُڈھا چور مسیتیں ڈیرے۔

معنے: ڈیرے: قیام۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ساری عُمر بندہ کِنّے ھے کم بھانویں کردا رہوے پر جدوں اوہ چلنوں پھِرنوں رہ جاندا اے اتے بدی کرنوں آتر ہو جاندا اے تاں اوہ مسجد وِچ جاڈیرا لاندا اے۔

بُڈھا کم پرکھے اتے بال من مرضی کرے۔

معنے: پرکھے: ویکھے جاچے ☆ من مرضی: دِل دی مرضی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُڈھا بندہ ہر کم اتے گل نُوں گوہ کرکے پرکھدا اے پر بالہ ایانے ہُوڑمت ہوندے نیں اتے اوہ ہائیں مائیں کِسے دی مت نہیں من دے۔

بُڈھا مِنتیں نہیں ویاہی دا۔

معنے: مِنتیں: ترلے مِنت نال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئیہ جدوں بندہ عُمروں ڈھلیا ہویا ہووے تاں اوس دا ویاہ نِرا ترلے مِنتاں نال نہیں ہو سکدا۔ جاں تاں اوس کول دوَلت چوکھی ہووے جاں چوکھے اختیار دا مالک ہووے فیر اوسدے ویاہ دی کوئی راہ

نِکل سکدی اے۔

بُڈھا وریام نہیں تے بھُکھا سخی نہیں۔

معنے :وریام :وریان والا، زوروالا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُڈھے وارے بندے دے سرِ یر وِچ جوانی والا ست اتے آہنگس نہیں رہ جاندی ایس لئی اوہ کِسے نال ور نہیں پا سکدا۔اِنج ای جو بندہ آپوں بھُکھا ہووے اوہ کِسے نُوں سخاوت نہیں کرسکدا۔

بُڈھی بکری بگھیاڑاں نال مخول۔

معنے : بگھیاڑاں: جمع بگھیاڑ دی، بھیڑیا☆مخول: مزاخ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بُڈھا بندہ جے جواناں نال چھیڑ خانی کرے گا تاں اوہناں کولوں پاسے ای بھنوائے گا۔ایس لئی زور ولوں اپنے ثانی نال ہتھ جوڑی وی کرنی چاہیدی اے۔

بُڈھی رن خدیجہ ناں۔

معنے :بُڈھی :ضعیف۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک اپنے نازنخرے بُڈھے وارے وی گھٹ نہیں ہون دیندے اتے اوہ اپنے ناں توں ایہ ای ظاہر کردے نیں پئی اوہ ہالی تاں جوان ای نیں۔

بُڈھی رن زُلیخا ناں۔

معنے :رن: زنانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ وی دسیا گیا اے پئی بندے دا دِل تاں سدا ای جوان رہندا اے بھانویں اوہ عُمروں بُڈھا ای کیوں نہ ہو جاوے۔اتے اوسدا دِل وی جوانی والے چوچلے کرن تے کردا ای رہندا اے۔

بُڈھی قصور دی کھاندی پیندی گھوردی۔

معنے :قصور: پنجاب دا اِک شہر☆گھوردی: مُونہ وٹ دی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی قصور شہر دیاں زنانیاں وِچ وفا گھٹ ای ہوندی اے اوہ زنانیاں بُڈھے وارے تِیک اپنے خاوند دے گھروں کھاندیاں پیندیاں وی اوس نُوں اکھاں وکھاندیاں رہندیاں نیں۔

بُڈھی کنجری تیل دا اجاڑا۔

معنے : کنجری: فاحشہ عوُرت☆اجاڑا: نقصان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی فاحشہ عوُرت دا کاروبار وی بس جوانی دے جوش نال ای چلدا اے۔ جدوں اوہ بُڈھی ہو جاوے تاں اوسدی جوبن گئیں تاں سُک جاندی اے اتے اوہ نِرا بیکار ہار شنگھار کرن جوگی ای رہ جاندی اے۔

بُڈھی کنجری، ڈیرے دی راکھی۔

معنے : ڈیرا: ٹھکانہ☆راکھی: محافظ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سارے لوک بس بھوُرے بن کے جوانی دا رس چوسن دے ای رِتجھوان ہوندے نیں۔جدوں کنجری دا بُڈھا وارا آ جاوے اوس دی

جوبن ئیں وَل کوئی پرت کے نہیں ویکھدا اتے اوہ بس ڈیرے دی راکھی کرن جوگی ای رہ جاندی اے۔

بُڈھی گھوڑی بناتی ہنّی۔

معنے: بناتی: تاراں والی، خوبصورت، ☆ ہنی: کاٹھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک کوئی وی کم کار جاں ہار شنگھار کرن لگیاں اپنی عُمر دا خیال نہیں رکھدے اتے بُڈھے وارے وی شوخیاں کردے پھِر دے نیں۔

بُڈھی گھوڑی لال لگام۔

معنے: لال: سُرخ ☆ لگام: گھوڑی نُوں اپنی مرضی نال ٹورن لئی پایا گیا رسہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک بُڈھے وارے وی ہار شنگھار کرن ٹُرے ہوندے نیں۔ اوہناں نُوں اپنی بُڈھی عُمر پاروں ماسہ خیال نہیں آؤندا پئی لوک اوہناں نُوں کِیہ آکھن گے۔

بُڈھی مَجھ دُدھ شکر دا گھولنا، بُڈھے مرد دی رن گلے دا ڈھولنا۔

معنے: گھولنا: مِلانا ☆ ڈھولنا: ڈھول دی شکل ورگا زیور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُڈھی مجھ دا دُدھ چنگا تِلورے والا ہوندا اے اتے اوس چوں گھیو چنگا نِکلدا اے۔ پر بُڈھے وارے جے کوئی بندہ جوان زنانی کر لوے تاں اوس نُوں اوس دے ناز نخرے بڑے چُکنے پَیندے نیں۔

بُڈھے طوطے پڑھن قُران۔

معنے: بُڈھے: ضعیف۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کم اپنی عُمر نال ای پھبدا اے۔ جو بندہ بُڈھے وارے جوانی والا کم کرن لگے تاں چھیتی ای ہف جاوے گا اتے پٹریوں لہہ جاوے گا۔

بُڈھے مرن توں ڈران اتے جوان نٹھ جان توں۔

معنے: نٹھ جان: گھروں دوڑ جان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر کوئی اگلے توں ہر ویلے عِزت کراندے رہن دا ای رِتجھوان ہوندا اے۔ بُڈھے گھر والیاں نُوں مرجان دا ترہ پا کے ڈراندے رہن رہندے نیں اتے گھبرو گھر دیاں نُوں گھروں نٹھ جان دیاں دھمکیاں لاندے رہندے نیں۔

بندہ مُچھ نال تے زنانی گُت نال سوہندی اے۔

معنے: مُچھ: مُوچھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے مُنہ تے مُچھاں ہون تاں اوہ پھبدا اے اتے زنانی دے وال لمیں ہون اتے اوس نے گُت کیتی ہوئی ہووے تاں اوہ چنگی لگدی اے۔

بُڈھے مُنہ مہاسے۔

معنے: مہاسے: داغ دھبے، کِل شاہیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مُکھڑے دا رُعب

داب وی بس جوانی دے خون پاروں ای ہوندا اے۔
جدوں بندہ عُمر وں ڈھل جاوے تاں اوس دے چہرے تے
جھُرڑیاں پے جاندیاں نیں اتے چہرے دی کھچ مُک
جاندی اے۔

بُڈھے نہیں ویاہیدے۔

معنے :ویاہیدے:ویاہ کرن۔
ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بُڈھے
بندے دا ویاہ نہیں کرنا چاہیدا۔ اِک تاں اُنج اوسدیاں قبر
وِچ لتّاں ہوندیاں نیں اتے دُوجا بُڈھے وارے دے ویاہ
دا فائدہ بُڈھے نُوں گھٹ اتے گوانڈھیاں نُوں ودھ ہوندا
اے۔

بُڈھے وارے جایا پُوت'پیو پُتر دووین اُوت۔

معنے :پُوت:پُتر ☆ اُوت: اُلو۔
ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُڈھے وارے جمیں
اوّلاد نال پیو پیار ودھ کردا اے اتے داب دھاسہ گھٹ کردا
اے۔اِنج اوّلاد وِگڑ جاندی اے اتے مگروں بُڈھا اوس گل
تے ساری عُمر پچھوتاندا رہندا اے۔

بُڈھے وارے خلق دوارے۔

معنے : بُڈھے وارے: بڑھاپے دے زمانے۔☆ خلق
دوارے:خلقت دے دروازے تے۔
ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دی
عُمر زیادہ ہو جاوے اتے اوہ ٹُرنوں پھِرنوں رہ جاوے تاں
اوہ بس گھر دیاں دے وس ای پے جاندا اے اتے اوہناں دا
ادھین ہو کے رہ جاندا اے۔

بُڈھے موئے جیوندیاں دے وَس۔

معنے :موئے:مر گئے ☆ وَس:اختیار۔
ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں وڈھیرا ہو
جاوے جاں مر جاوے تاں اوہ وچارہ آپ تاں ہلن جُلن
جوگا رہ نہیں جاندا ایس لئی اوہ گھر دیاں دے وس پے جاندا
اے'اوہ ای اوسدا پاسہ تھُلھن تے تھُلھن۔

بُڈھے وارے مِٹی پلیت۔

معنے :مِٹی پلیت:مِٹی خراب'بھیڑی حالت۔
ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی وڈھیری عُمرے
بندے دے جِسم وِچ کمزوری آ جاندی اے اتے ہر
پاسیوں اوس دے جِسم تے بیماریاں ہلّے کر دیاں نیں دُوجا
گھر والے وی گھٹ ای پرواہ کردے نیں ۔اِنج بندہ
بُڈھے وارے دھکے دوڑیاں وِچ ای زِندگی لنگھ دی اے۔

بُرا حال تے بوَنگے دیہاڑے۔

معنے :بوَنگ:بیکار ☆ دیہاڑے:دِن۔
ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پچھلی عُمرے
بندے دا بھیڑا ای حال ہوندا اے۔کمزوری اتے بیماری
اوس نُوں تنگ کر دی اے نال دِن وی اِنج دے بھیڑے آ
جاندے نیں پئی کوئی اوسدا حال چال نہیں پُچھدا۔

بڑھاپے پاروں بندے دی مت ماری جاندی اے۔

معنے: مت ماری جاون: ہوش ٹھکانے نہ رہون۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی بندے دا سریر جدوں تگڑا ہووے تاں بندہ ساریاں عقلاں پدھار سکدا اے پر جدوں اوہ بُڈھا ہو جاوے اتے کُجھ کرن جوگا نہ رہ جاوے تاں اوس دا دماغ وی کم کرن چھڈ جاندا اے اتے اوہ بیماریاں ماردار ہندا اے۔

بڑھاپے دی لاٹھی کوݨ بن دا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی چلدے پھر دے دا ای سنگی ہوندا اے اتے جدوں بُڈھیپا آجاوے تاں اوس ویلے نِگدے وی نک دندیاں وڈھن لگ پَیندے نیں۔

بڑھاپے دی مٹی خراب ہوندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی جوانی والی ای چنگی عُمر اے۔ جدوں بندہ بُڈھا ہو جاوے تاں اوس دا بھیڑا حال ای ہوندا اے اتے اوس دا پُچھن والا وی کوئی گھٹ ای ہوندا اے۔

بل ہِن تِتّا نہیں۔

معنے: بل: زور☆ تتا: جوش۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے ہڈاں وِچ زور ہووے تاں اوس دا اپنے آپ ای پتہ لگ جاندا اے۔ اتے جیکر اوس وِچ آہنگس ای نہ ہووے تاں اوس نے کِیہ کرتب وکھانا ایں۔

بَلّاں اُتے ای بڑھکاں وج دِیاں نیں۔

معنے: بلّاں: جمع بَل دی' زور☆ بڑھکاں: للکرے 'للکارے۔

ویرواق: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دے وجود وِچ آہنگس ست ہووے تاں ای اوہ کِسے نُوں للکر دا اے۔ نہیں تاں اگلا دوسُن کے وی اگھوں کِسے نال اُچی نہیں بولدا۔

بُولا روٹی دی ٹِپ ٹِپ سُن لَیند دا اے۔

معنے: ٹِپ ٹِپ: روٹی پکن دی واج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ بولا بنیا ہوندا اے اتے کِسے دی گل ہائیں مائیں نہیں سُن دا اوہ وی روٹی پکن دی واج سُن کے چنگیر کول ٹُر جاندا اے اتے روٹی کھان لگیاں اوہ بولا نہیں رہندا۔

بولت بولت بُڈھے بکاری۔

معنے: بولت: بولدا☆ بُڈھے بکاری: بُڈھی عُمرے ہویا بیکار بندہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ بھانویں بُڈھا ہو کے چلنوں پھرنوں وی کیوں نہ رہ جاوے پر اوہ اگلیاں دے نقص کڈھن توں مُڑ وی نہیں مُڑدا اتے ہر ویلے

گھر دیاں نُوں ٹوکا ٹاکی کردا ای رہندا اے۔

بُہت گئی تھوڑی رہی۔

معنے: گئی: گزر گئی ☆ رہی: رہ گئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُڈھے وارے بندے دی چوکھی عُمر لنگھ گئی ہوندی اے اتے تھوڑی پچھے بچدی ہوندی اے۔ ایس لئی اوس نُوں اپنیاں کِیتیاں دی فِکر پَے جاندی اے۔

بُڈھے وارے بندے دِیاں رب نال گلاں ہوندیاں نیں۔

معنے: بُڈھے وارے: بڑھاپے وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جوانی دے زور وِچ اپنے رب نُوں بُھلیا ہویا ہوندا اے اتے جدوں اوسدی عُمر وڈھیری ہو جاوے تاں اوس نُوں اپنیاں کِیتیاں یاد پَیندیاں نیں تاں اوہ رب سچے کولوں اپنے گناہواں دی معافی منگدا رہندا اے۔

بُڈھے وارے جوانی دے ہلارے۔

معنے: ہلارے: لورے، مزے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کم عُمر دے نال ای پھبدا اے۔ جے بندہ بُڈھا ہو گیا ہووے اتے اوہ جوانی دے لورے لَین دیاں سوچاں سوچن لگ پوے تاں لوک اوس نُوں مُورکھ ای سمجھن گے۔

بُڈھی ویہڑے دی راکھی۔

معنے: ویہڑے: صحن ☆ راکھی: محافظ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُڈھی عُمرے بندے دی آل اولاد ماپیاں نُوں گھٹ ای صلاح مشورے وِچ رلاندی اے۔ اوہ بس ویلے کویلے گھر دی راکھی کرن جوگے ای رہ جاندے نیں۔

بَیٹھا بُڈھا پئی نکارا تے کھلوتا میری۔

معنے: نکار: نکارا پن ☆ میری: بادشاہی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ چلدا پھردا رہوے تاں بھانویں اوہ کُجھ وی نہ کرے اوسدا رُعب ہوندا اے پر جو چلنوں پھرنوں رہ جاوے اوہ کِسے کم دا نہیں رہ جاندا۔

بُڈھی ہوئی کنجری، سَینٹ دا اجاڑا۔

معنے: کنجری: فاحشہ عوُرت ☆ سَینٹ: خوشبو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جوان عُمرے تاں کنجری اپنے نازنخریاں نال لوکاں نُوں بھرما کے اوہناں توں پَیسے وٹ دی رہندی اے پر وڈھیری عُمرے گاہک گھٹ پھسدے نیں اتے اوہ اپنے بناء سنگھار تے دھگانے ای پیسے لاندی رہندی اے۔

بُڈھے دی چوٹ، نہ کندھ نہ کوٹ۔

معنے: چوٹ: سٹ ☆ کندھ: دیوار ☆ کوٹ: قِلعہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُڈھا بندہ عُمر دے چوکھے تجربے وِچوں لنگھیا ہوندا اے ایس لئی اوہ جدوں وی کوئی گل کرے گا تاں اوہ گل تجربے وِچ گُجھی ہوئی ہووے گی۔ اِنج اوہ گل ہر مَیدانے جِت کے آوے گی۔

بُڈھے دی یاری اُٹھن بَیٹھن دی خواری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ بُڈھے نال یاری گنڈھے گا اوس نُوں کئی مُصیبتاں وی جرنیاں پَین گیاں۔ بُڈھے نُوں اٹھان جاں بٹھان لئی اوس نُوں سہارا بننا پوے گا تے اوس نُوں اگے پِچھے کھڑن وی اوکھا ہووے گا۔

پرانی دیگچی قلعی دے چاء۔

معنے: چاء: چاہت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا پئی بندہ دانا پردھانا تاں ای لگدا اے پئی عُمر دے نال نال اوہ سیانا ہوندا لگا جاوے۔ پر جے وڈھیری عُمرے کلف لاندا پھِرے تاں سیانے اوسدا موَجوای بنان گے۔

تراوے سُورمیاں اپنیں باہیں۔

معنے: تر: تَیر ☆ سُورمیاں: بہادرا ☆ اپنیں باہیں: اپنیاں باہواں دے زور نال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر اپنی جوانی دے زور نال ای بندہ جیوندا رہ سکدا اے اتے ماڑے تے کمزور نُوں لوک ایس جگ اندر سُکھ نال چَین نہیں دیندے۔

جوانی انھی ہوندی اے۔

معنے: اَنھی: اندھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جوانی دی عُمر جوش والی ہوندی اے اتے ایس عُمرے گھبرو لوک عقل فِکر دا خیال گھٹ ای رکھدے نیں اتے ہوش کولوں گھٹ تے جوش کولوں ودھ کم لَیندے نیں۔

جوانی جھیڑیاں دی تانی۔

معنے: جھیڑیاں: جھگڑیاں ☆ تانی: دھاگیاں دا اوہ جُٹ جو کپڑا اُنن لئی ورتیا جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جوان عُمرے ہر جی داد ھکے نال لڑان نُوں جی کردا اے اتے سر پر دا جوش اگلے نُوں ہر ویلے کپت کر دیاں رہن تے مجبور کردا رہندا اے۔

جوانی گئی تے رن لبھی پرِ کِس کم۔

معنے: گئی: لنگھ گئی، مُک گئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رن نُوں بھوگن دا سواد تاں بس جوانی وِچ ای ہوندا اے اتے جے بُڈھیاں ہویاں زنانی لبھ جاوے تاں بندے نُوں اوسدا کوئی فائدہ نہیں ہوندا۔

جُونڈا دُھپ وِچ چِٹا نہیں ہو گیا۔

معنے: جُونڈا: والاں دا جُٹ ☆ چِٹا: سفید۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے نُوں

دے سر وِچ دھوَلے آ جان تاں اوس دے عقل فکر پکروڑ ہو جانے چاہیدے نیں اتے اوس وِچوں مُنڈ پُنے دا سبھاء مُک جانا چاہیدا اے۔

جیہڑے گھر نہیں بُڈھا اوہ گھر سمجھو ڈِگا۔

معنے :بُڈھا: وڈھیری عُمر دا بندہ ☆ ڈِگا: گِر گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ کوئی سیانا جی ہووے تاں اوسدی گھر وِچ برکت ہوندی اے اتے کِتے تتا ٹھنڈا ہون ویلے گھر والیاں نُوں دابا دھاسہ مار کے سمجھا بُجھا لَیندا اے۔

جِتھے حُسن اوتھے عِشق۔

معنے :حُسن :خوبصورتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی حُسن اتے جوانی اِنج دی کِھچ پان والی شَے وے پئی جیہڑی وستی وِچ ایہ ہوَدا ہووے گا اوس تھاں حُسن دے پُجاری عاشق آپنے آپ ای اپڑدے لگے جان گے۔

جدوں ساتھے جوبن ٹُر ویکھدا الوکی' چھڈ گیا جوبن ہتھ پھڑا گیا سوٹی۔

معنے : ساتھے: ساڈے کول ☆ ٹُر ویکھدا: ٹور ویکھدا ☆ سوٹی: ڈنڈا' بڑھاپے دا سہارا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جوانی ویلے مُکھڑے تے جوبن دیاں لالیاں بھخ دیاں نیں اتے ہر کوئی جوانی دے رُوپ دے اگے ہو ہو نظارے کردا اے پر بُڈھیپے وِچ کوئی اگانہ ہو کے حال وی نہیں پُچھدا۔

جیہڑا کالا اوہو بابے دا سالا۔

معنے : کالا: کالے رنگ دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ بُڈھا ہو جاوے تاں اوس دے مُکھ توں جوانی دا رنگ رُوپ مُک جان پاروں ہر کوئی اوس نُوں مزاخاں کردا رہندا اے۔

جدوں مَیں جوان ساں صوبیدار گھر دا' جدوں مَیں بُڈھا ہویا کُتا ہویا دردا' وڈھے نِکے آکھدے بُڈھا کیوں نہیں مردا۔

معنے :صوبیدار: وارث ☆ دردا: دروازے دا۔

ویروا: ایس اکھان ورگے شعر اندر دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ جوان ہوندا اے اتے اوَلاد نِکی ہوندی اے تاں اوسدا گھر وِچ حُکم چلدا اے پر جدوں اوہ بُڈھا ہو جاوے تاں ساری اوَلاد اوس نُوں کُتے وانگ دُرکارن لگ پَیندی اے اتے گھر دا ہر کوئی جی ایہ ای سوچدا رہندا اے پئی ایہ بُڈھا خوَرے کیوں نہیں مردا۔

جدھر گئی سوہنی مگرے مہینوال۔

معنے : سوہنی: مشہور لوک داستان سوہنی مہینوال دی نائکہ ☆ مگرے: مگر ای' اوسدے پچھے ☆ مہینوال: سوہنی دا عاشق۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سوہنی مہینوال قصے دے پاتراں وِچوں جے کر سوہنی دریا دیاں لہراں دی نذر ہو گئی سی تاں مہینوال وی پچھے نہیں سی رہیا۔ اوس وی دریا وِچ چھال مار کے اپنی جان لہراں دے سُپرد کر دِتی سی۔

چِٹی داڑھی تے ایڈا اخراب۔

معنے :چِٹی داڑھی: وڈھیری عُمر ☆ ایڈا: اِتنا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مُنڈ پُنے وِچ تاں کوئی غلطی کر لوے تاں کوئی مُنڈا کھُنڈا سمجھ کے معاف کر دیوے گا پر جدوں دھوَلا جھاٹا ہووے اتے بندہ کبڈ جے کم کرے تاں سارے ای اوراور کرن لگ دے نیں۔

چِٹے وال موَت دا سُنیہا۔

معنے :چِٹے :سفَید ☆ سُنیہا: پَیغام۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھر جوانی وِچ بندے دے وال شاہ کالے ہوندے نیں پر فیر جِیوں جِیوں اوس تے بڑھاپا آؤندا اے تاں اوسدے وال ہوَلی ہوَلی بگوں پھٹرن لگ پَیندے نیں اتے اِک ویلے سارے ای بگے ہو جاندے نیں اتے بندہ موَت دیاں برونہاں تے اپڑ جاندا اے۔

چُونڈی وِدھیاں لہو نِکلدا اے۔

معنے :چُونڈی وڈھن: کِسے دانہواں نال ماس پھٹرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھر جوانی ویلے کئی لوک ایڈے نازک ہوندے نیں پئی اوہناں دے سریر وِچ چُونڈی وڈھیاں لہو نکل آؤندا اے۔

چھب گُھٹڑی وِچ تے صورت طباق وِچ۔

معنے :چھب: جسم دی خوبصورتی ☆ صورت: چہرہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جوان لڑکی نُوں اپنا حُسن لُکا کے رکھنا چاہیدا اے ایس نال اوسدی خوبصورتی ودھدی اے اتے اپنا چہرہ وی عام لوکائی دے ساہنویں نہیں آون دینا چاہیدا۔

حُسن جوانی ماپے، تن رنگ نہیں لبھنے۔

معنے :ماپے: ماء تے پَے، ماں پیو۔

ویروا: ایس کاھان وِچ دسیا گیا اے پئی حُسن اتے جوانی وی زِندگی وِچ اِنسان نُوں بس اِکوار ای مِلدے نیں اتے ماپیاں ورگا سُچّل پیار وی جگ وِچ ہور کِسے کولوں کدی وی نہیں لبھ سکدا۔

خوش رہو آباد رہو، نہ وِسرو نہ یاد رہو۔

معنے :وِسرو: بھُلھ جاؤ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اگلے نُوں اِنج دی دُعا دیندے نیں پئی اوہ بھانویں خوش رہوے جاں نہ رہوے، کِسے نُوں بھُلھ جاوے جاں یاد رکھے کِسے نُوں اوس نال کوئی فرق نہیں پَیندا۔

دردمند نُوں سارا اے دُکھڑے دی، جا کے پُچھ لَے کِسے بیمار کولوں۔

معنے: سار: خبر☆ دُکھڑے: دُکھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے دے دُکھ تکلیف دی سار خبر وی بس اوس نُوں ای ہوندی اے جیہدے دِل اندر کِسے دا درد ہووے۔ اتے ایہ گل پتہ کرنی ہووے تاں کِسے بیمار کول جانا چاہیدا اے۔

دِل وِچ ہووے قرار چنگے لگن دِن دیہاڑ۔

معنے: دِن دیہاڑ: تہوار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں دِلوں خوش ہووے اتے اوس نُوں کوئی پریشانی نہ ہووے بندے نُوں دِن دیہاڑ وی تاں ای چنگے لگدے نیں اتے اوہ ہس ہس ہر اِک نال مِلدا اے۔

دھوَلے نال پیلا بجھے، رنگ نہ وٹایا مت تاں لیسی۔

معنے: دھوَلے: چِٹے وال☆ لیسی: لوے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بال ایانیاں نُوں سدا بزرگاں کول بہنا چاہیدا اے۔ اوس نال اوہناں دی مَت سوَردی اے اتے اوہ جیِن دے گُر سِکھدے نیں۔

دو روپے پلّے، خُدا تھلے۔

معنے: پلّے: پاس، کول☆ تھلے: بیٹھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی بندے دے گھر خوشحالی ہوندی اے اتے اوس نُوں کوئی فِکر فاقہ نہیں ہوندا تاں اوس ویلے اوہ مالک نُوں گھٹ ای یاد رکھدا اے پر جدوں کوئی مُصیبت آ جاوے مُڑ اوہو بندہ اوسدا ناں جپن لگ پَیندا اے۔

راج، مال، رُوپ، جات، جوبن پنجے ٹھگ۔

معنے: راج: حکومت☆ مال: دوَلت☆ رُوپ: حُسن☆ جوبن: جوانی☆ ٹھگ: فراڈیے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کوئی وی شَے بندے دی اپنی اتے اوسدے نال جان والی نہیں ہوندی۔ اوسدے نال جے جاوے گا تاں بس اوسدا چنگا عمل جاوے گا۔

رنگ رُوپ تے نہ بُھلیے۔

معنے: بُھلیے: موہت ہوئیے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی کِسے نال پیار کرن لگیاں بس اگلے دا رنگ رُوپ ای نہیں ویکھ لینا چاہیدا سگوں اوسدے کردار بارے وی پُچھ دس کر لینی چاہیدی اے۔

رنگ سوہنا کِیہ کرنا جے گُن نہ ہوون پلّے۔

معنے: گُن: خوبیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے بندے وِچ کوئی خوبی ای نہ ہووے تاں اوسدا رنگ رُوپ اتے حُسن جوانی کیہڑے کم دی رہ جاندی اے۔

رنگ مُشکی نہ کھنگ نہ خُشکی۔

معنے :مُشکی :سانولا،ساوَلا رنگ،

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ساوَلے رنگ دے لوکاں دے چہرے تے گرمی سردی گھٹ ای اثر کردی اے اِنج اوہ موسم دی تبدیلی پاروں شکلوں بدشکل نہیں ہوندے۔

رُوپ پیا رووے تے بخت پیا کھاوے۔

معنے :رُوپ:حُسن،جوانی ☆ بخت:مقدر،لیکھ۔

ویروا:ایس جگ اندر لوکی سوہن پچھے مردے نیں پئی کئی وار حُسن والے ساری عُمر اپنے مقدراں دی ہار پاروں روندے رہندے نیں پر مقدراں والے کالے کلوٹے موَج کردے رہندے نیں۔

روپ رووے تے قسمت ہسّے ۔

معنے :قِسمت :مقدر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر بڑے بڑے حُسن دے مالک روندے پھر دے نیں اتے قِسمت دے مالک موَج میلہ کردے ہسدے کھیڈ دے نیں۔

رُوپ پیا رووے تے بخت پیا کھاوے۔

معنے :رُوپ:حُسن ☆ بخت:مقدر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہ لازمی نہیں پئی جیہڑے لوک مُکھڑے دے سوہنے ہون اوہناں دے بخت وی چنگے ای ہون۔کئی وار بڑے بڑے حُسن دے مالک روٹی نُوں ترسدے رہندے نیں اتے کالے چو بر موَجاں کرن لگے ہوندے نیں۔

رَت تے اَت داوَیرا اے۔

معنے :رَت:خون ☆ اَت:ظُلم دی اخیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دے جِسم وِچ لہو وی ہووے اتے اوس نال کوئی دھرو کرن لگے تاں اوسدا لہو پکھر ای پَیندا اے اتے اوہ اگلے دے گل پے ای جاندا اے۔

رَت ای رانی ہوندی اے۔

معنے :رانی:راجے دی بیوی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھر جوانی وِچ جے بندے دے جِسم وِچ ساہ ست ہووے تاں اوسنوں جگ دی ہر شَے ای چنگی لگدی اے اتے اوسدا کِسے نال بھڑن نُوں وی دِل کردا رہندا اے۔

رَت رانی ہوندی اے۔

معنے :رَت:خُون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں جِسم وِچ نرویا لہو ہووے تاں اوس ویلے بندے دا سریر جوان ہوندا اے اتے اوس نُوں آلے دوالے دی ہر شَے چنگی لگدی اے۔

سِر کالا مُنہ بالا، سِر چِٹا مُنہ کالا۔

معنے :سِر کالا :وال کالے ☆ بالا : اُچا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ جوانی دی عُمرے ہوندا اے اوہ کم کارزورلا کے کردا اے اتے ہر تھاں اوسدی عِزت ہوندی اے۔ پر جدوں اوسدے سِر وِچ دھوَلے آ جان تاں اوہ کم توں ہوَلی ہوَلی رہ جاندا اے اتے گھر وِچ اوسدی عِزت گھٹ جاندی اے۔

سوہنی شہزادی تے عمل خراب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بندے دی اصل خوبصورتی اوسدا چنگا عمل اتے کردار ہوندا اے۔ نہ مُنہ دا رنگ چنگا ہووے اتے کردار کوئی نہ ہووے تاں اوسدی کوَڈی وٹک نہیں ہوسکدی۔

سوہنیاں متھے بھاگ نہیں تے کوجھِیاں کیسر بھِنیاں نیں، کوئی بہ پواندی رو رہیاں، کوئی سُتیاں آساں پُنیاں نیں۔

معنے : بھاگ: نصِیب ☆ کوجھیاں: بد صورت ☆ کیسر بھِنیاں: متھے کیسر لگا، سواگناں ☆ پُنیاں: پوریاں ہو گئیاں۔

ویروا: اکھان رنگے ایس شعر اندر دسیا گیا اے پئی کئی خوبصورت مقدراں دی ماریاروں رون لگیاں نیں اتے کئی بدصورت اپنے خاوند دے متھے دا تاج بنیاں نیں۔ کئی ساری عُمر خاوند دیاں پوانداں وَل بہ کے رون لگیاں ہوندیاں نیں اتے کئی سُتیاں دے ای مقدر جاگ پَیندے نیں۔

سجری نہ بیہی ہمیش اِکو جیہی۔

معنے :سجری: تازہ ☆ بیہی : باسی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ساری عُمر اِکو ڈگر تے چلدیاں اتے کولہو دے ڈھگے وانگ وگدیاں ای لنگھا دیندے نیں اتے خوشی جاں چاء ناں دی شَے دی شَے اوہناں نُوں ویکھنی نصِیب نہیں ہوندی۔

سدا جوبن نہیں رہنا۔

معنے : جوبن : جوانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بندے تے کئی پہرے لگدے نیں اتے جوانی بندے تے سدا نہیں رہندی کُجھ چِر بُلاراں دے کے سدا لئی ٹُر جاندی اے اتے بڑھاپا آن پھیرا پاندا اے۔

سِر وِچ خصاب تے ہتھ وِچ کتاب۔

معنے ؛ خصاب: والاں نُوں کالیاں کرن والی دوا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک بُڈھے وارے پڑھائی چھوہ دھر دے نیں اتے اوہ اوس کم نُوں ہر ویلے لگے رہندے نیں تے اپنا وارا نہیں ویکھدے۔

قبر وِچ لتّاں تے جوانی دے چونچلے۔

معنے :قبر وِچ لتّاں: مرن نیڑے اپڑن ☆ چونچلے:

حرکتاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک مرن منجے تے پئے ہوندے نیں اتے اوہناں دِیاں انگلیاں نال گلاں ہوندیاں نیں پر اوہ فیروی مُنڈ پُن دِیاں خواباں ویکھدے رہندے نیں۔

کدی بُڈھے طوطے وی پڑھدے نیں۔

معنے: بُڈھے طوطے: وڈھیری عُمر دے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پڑھائی لکھائی دی وی اِک خاص عُمر ہوندی اے۔ بندہ پڑھ لِکھ وی بس اونا تکیر ای سکدا اے جدوں تِیک اوس دا حافظہ چنگا ساتھ دیوے مگروں تاں بس دھکے شاہی والا کم ای رہ جاندا اے۔

کالیاں توں جد بگے آئے' موَت نشانی آئی۔

معنے: بگے: سفَید۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دے کالے والاں توں بگے وال اوسدے سِر وِچ آون لگ پَین تاں بندے نُوں سمجھ لَینا چاہیدا اے پئی ایہ موَت دے نیڑے ہون دی نشانی ایں۔

کالیاں نال وِگڑی اے دھوَلیاں نال سوار لے۔

معنے: وِگڑی: بگڑی ☆ دھوَلیاں: دھوَلے: چِٹے وال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ مُنڈ پُنے وِچ غلطیاں کر کے بدنامی کھٹ لَیندا اے تاں اوہ وڈھیری عُمرے کوشش کردا اے پئی اوہ اِنج دے کم کرے پئی اوسدی وڈھیری عُمر وِچ لوک اوسدی عزت کرن۔

کمزوری مار کھان دی نشانی ہوندی اے۔

معنے: مار کھان: کُٹ کھان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں اگلے دے گل پَین لگیاں اپنے وجود دی آہنگس وَل جھات مار لَینی چاہیدی اے۔ جے اوہ ہووے ای لکھ کنڈے جوگا نہ اتے گل پَے جاوے کِسے تگڑے دے تاں اوس مار ای کھانی ہوندی اے۔

کندھ نُوں گارا تے بُڈھے نُوں سہارا۔

معنے: گارا: گلی مٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جنج کچی کندھ نُوں مِٹی دا لے دیندیاں رہن دی لوڑ ہوندی اے اِنج ای بُڈھے بندے نُوں خوراک دی لوڑ ہوندی اے۔ اتے اوسدی پُچھ دَس ہوندی رہوے تاں اوہ سَوکھا رہندا اے۔

کھوتی دی جوانی وی چنگی لگدی اے۔

معنے: چنگی: خوب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جوانی دی رُت اِی اِنج دی ہوندی اے پئی اوہ کِسے کوجھے توں کوجھے تے وی آ جاوے تاں اوسدا رنگ رُوپ سونکھا کر دیندی اے۔

کرے داڑھی والا' بھرے مُچھاں والا۔

معنے: داڑھی والا: وڈھیری عُمر دا بندہ ☆ مُچھاں والا: جوان

بندہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر بُہتی وار اِنج ہوندا اے پئی ایتھے قصورتاں کوئی ہور بندہ کردا اے اتے اوسدا بھگتان کِسے ہورنُوں بھگتاں پے جاندا اے۔

کوئی نہ بنیا مِیت تے ویلے چھل گئے۔

معنے :مِیت :دوست' یار سجن ☆ چھل گئے: گذر گئے۔

ویروا: اس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ ساری زِندگی سجناں نُوں سِکدیاں ای لنگھا دیندا اے اتے اوسدی عُمر وی کنڈھے لگ جاندی اے پر اوس نُوں کوئی مِتر نہیں مِلدا۔

گوڈا اتے موڈھا سلامت رہن تے بندہ نہیں ڈولدا۔

معنے : گوڈا: گُٹنا ☆ موڈھا: شانہ ☆ ڈولدا: کمزوری سمجھدا۔

ویروا: ایسا کھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی صحت ٹھیک ہووے اتے اوسدے گوڈے اتے موڈھے ٹھیک کم کردے رہن تاں بندے دی صحت ٹھیک رہندی اے۔

گوگا وڈھا کہ بھگوان۔

معنے : گوگا: مدھرا ٹھگنا ☆ بھگوان: مالک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سدا تگڑے ماڑے جاں وڈھے نِکے اِکو جیہاں خوبیاں دے مالک نہیں ہو سکدے اتے ہر اِک وِچ رب نے فرق پا کے گھلھیا ہویا اے۔

گیہوں دا سِٹا نہیں ویکھیا۔

معنے : گیہوں: کنک ☆ سِٹا: خوشہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے جدوں حدوں ودھ کے اجان بنن دی کوشش کرن تاں اگلے اوسنوں جُگت کردیاں آکھدے نیں پئی ایس وچارے تاں ہالی کنک دا سِٹا وی نہیں ویکھیا۔

منہ اُتے داڑھی آ گئی پر مت نہ آئی۔

معنے :مت: عقل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اِنج دے مُورکھ دُدھ پی کے وڈھے ہوئے ہوندے نیں پئی اوہ ادھ بُڈھ وی ہو جان تاں وی کدی عقل دی گل کرن اوہناں نُوں نصیب نہیں ہوندی۔

موٹا آدمی خواہ مخواہ ای معقول لگدا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی قد کاٹھ والا اتے موٹا تازہ بندہ ویکھن والے نُوں نُوں چنگا اتے بااعتبار ای لگدا اے اتے اگلا اوس تے اعتبار وی کر ای لیندا اے اتے اوسدی عزت اوسدے جوان ہون پاروں کرن لگدا اے۔

مِرگ جیہیاں اکھیں' مکھ چیتے رنگا۔

معنے : مِرگ: ہرن ☆ اکھیں: اکھیاں ☆ مکھ: مُنہ ☆

چِیتے رنگا:چِترے دے رنگ ورگا ڈب کھڑبا۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دی جوانی اِنج دی ہوندی اے پئی اوہناں دِیاں اکھاں تاں سوہنیاں ہوندیاں نیں پر چہرہ خوبصورت نہیں ہوندا۔

مُنہ وِچ کِنے دندنی۔

معنے :مُنہ وِچ کِنے دندہون:عُمر کِنی ہون۔

ویروا:ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی کئی لوک اپنی عُمر ویکھ کے گل نہیں کردے سگوں ہرتھاں تے پنچمار بن بن بہندے نیں اتے اپنی عُمر توں ودھ کے گل کردے نیں۔

مُنہ وِچوں دُدھ دی بو آوَندی اے۔

معنے : مُنہ وِچوں دُدھ دی بو آوَن: عُمر نِکی ہون' نابالغ ہون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ہالی بال عُمرے ایہ ہوندے نیں اتے اوہ اپنے منوں سیانف دیاں گلاں کرن لگدے نیں پر عقل تاں عُمر دے نال ای پکروڑ ہوندی اے۔

مُنہ منگلوارے آرکڈھیا ہیسوٗ۔

معنے : منگلوارے: منگوار☆ آر: ہارٗ وانگ☆ ہیسوٗ: ہے وے۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تنگڑیاں نُوں تنگڑیاں دی کوئی بج نہیں دِسدی پر ماڑیاں نُوں ہرکوئی مزاخاں کردا اے اتے اوہناں دے وجود دے انگ انگ نُوں لوک پُنن توں باز نہیں رہندے۔

نِکا سبھ توں ترکھا۔

معنے :نِکا: چھوٹا☆ترکھا: تیز طرار۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک عُمروں اتے قدوں کاٹھوں بھانویں نِکے دِسدے نیں پر اوہ گُناں دے پُورے ہوندے نیں اتے اوہ وڈھیاں نالوں کِتے چالاک ہوندے نیں۔

نِکلے ہوے دند پھیر نہیں جمدے۔

معنے :دند: دانت☆جمدے: اُگدے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عُمر دا جو حِصہ لنگھ جاوے اوہ پرت کے کدی نہیں آوَندا اتے جیہڑا بھانڈا اِکوار بھج جاوے اوہ پرت کدی نہیں جُڑدا۔ایس لئی ہرکم سوچ سمجھ کے کرنا چاہیدا اے۔

نہ اگلی توں نہ پِچھلی توں' مَیں صدقے جانواں وِچلی توں۔

معنے : صدقے جانواں: قُربان ہوواں☆ وِچلی وچکارلی عُمر' جوانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بال عُمر وِچ بچے نُوں کِسے گل دی سار نہیں ہوندی اتے بُڈھیپے اندر بندہ مرن منجا مَلّا ای کھلوتا ہوندا اے پر جوانی ای عُمر نُوں ای بس عُمر آکھیا جاسکدا اے۔

نہ مُنہ وِچ دند نہ ڈِھڈ وِچ آندر۔

معنے: آندر: آنت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک جدوں چوکھے ای وڈھیرے ہو جان تاں اوہناں نُوں روٹی ہضم نہیں ہوندی ایس لئی پئی اوہناں دے دند وی ن،کل جاندے نیں اتے آندراں دی کمزوریاں ہو جاندِیاں نیں۔

ئین پرَین نروے تے سبھے سوَرے ہوے۔

معنے: ئین پرَین: جسم دے حصے ☆ نروے: صحت وند ☆ سوَرے: سنورے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں عبندے دا سریر صحت والا ہووے تاں اوہ سُکھ نال چلدا پھِردا رہندا اے اتے اوس نُوں کوئی فِکر نہیں ہوندی۔

نِکی کُتی وڈھے ہڈ۔

معنے: ہڈ: ہڈیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک نِکی عُمرے ای چنگا قد کاٹھ کڈھ جاندے نیں اتے اوہناں دا چنگا پھڑ بن جاندا اے۔

نوِیں مُحبت، ہڑ دا پانی۔

معنے: ہڑ: سَیلاب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چڑھدی عُمرے بال نُوں جے کِسے نال مُحبت ہو جاوے تاں اوسدی محبت ہڑ دے پانی وانگ ہوندی اے جیہنوں ڈکن ایڈا سوَکھا نہیں ہوندا۔

ئین پران نروے تے سبھو کم ہوے۔

معنے: ئین پران: جسمانی انگ ☆ نروے: صحتوند۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے لِنگ پَیر کم کردے ہون اتے اوسدی صحت چنگی ہووے تاں اوہ سارے ای کم کردا رہندا اے اتے اوسنوں کِسے دی متھاجی دی لوڑ نہیں رہندی۔

والاں آلی مان کریندی، گنجی داوی اللہ۔

معنے: کریندی: کردی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر رُوپ والے لوک اپنے حُسن اُتے بڑا ای مان کردے نیں پر جیہڑے لوک بُہتے حُسن دے مالک نہیں ہوندے اوہناں داوی رب وارث ہوندا اے۔

وِیہاں ورہیاں دی زنانی ڈھلک جاندی اے۔

معنے: وِیہاں ورہیاں: وِیہ سالاں ☆ ڈھلک جاندی: جوبن مٹھا ہو جاندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زنانی تے جوبن بس تھوڑے سال ای ہوندا اے اتے اوسدا جوبن ویاہ مگروں چھیتی ای ماٹھا پَے جاندا اے اتے اوسدی جوانی زوال والے پاسے ٹُر پَیندی اے۔

وگ چرینداویہڑ کا، چھاتی پھُٹدی نار، مَس بھناں گھبروُتِنے انھے یار۔

معنے: وگ چرینداِ: ڈنگراں وِچ چُگدا☆ چھاتی پھُٹدی: اُٹھدی جوانی وِچ☆ مَس بھناں: مُس پھُٹدا، جوانی چڑھدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سجری جوانی وِچ ویہڑ کا، جوانی چڑھدی کڑی اتے الُوں گھبروایہ تِنے عُمر دے اوس حصے وِچ ہوندے نیں جتھے بندہ کِسے وی کم دا سمجھداری نال فَیصلہ نہیں کرسکدا۔

ہڈی چمڑا رہ گیا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندیہ جدوں جسمانی پکھوں چوکھا ای ماڑا ہوجاوے تاں اوس ویلے اوسدیاں ہڈیاں وی اوسدا ماس چھڈ جاندیاں نیں اتے اوہ چوکھا ای لِسا ہوجاندا اے۔

ہُن تے اکھاں دیاں سُویاں ای رہ گئیاں نیں۔

معنے: ہُن: اب☆ اکھاں دیاں سُویاں: اکھاں وِچ وڑ گئیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں ات دا بُڈھا ہوجاوے اتے اوس نُوں نظر آوَنوں وی رہ جاوے تاں اوس نُوں سامنے کھلوتا بندہ وی سوئی وانگ ای نظر آوَندا اے۔

ہوٹھ مَلاں تے دُدھ نِکل آوے۔

معنے: ملاں: مالش کراں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں نُوں نِکی عُمرے ای سیانے لوکاں والے گیان دا بھلیکھا لگ جاندا اے حالاں بندہ عُمر دے نال ای سیانا ہوندا اے اتے اوس وِچ عقل پکدی اے۔

ہان نُوں ہان پیارا ہوندا اے۔

معنے: ہان: ہم عُمری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِک عُمر دے لوکاں دا آپو وِچ پیار رہون قُدرتی گل اے۔ اتے اِک عُمر دے لوکاں نُوں اپنا ہان چنگا لگدا اے۔

ہتھ پران نروئے تے سارے کم ہووے۔

معنے: پران: جسم دے حصے☆ نروے: صحت وند۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ چلدے پھِردے نَین پرَ ییناں دا ای اے۔ جے اوسدا جسم چلدا پھِردا ہووے گا تاں اوہ سارے کم کاج کرن جوگا وی ہووے گا۔

یاں کرڑ جھوٹ جاں مَس پھُٹ۔

معنے: کرڑ جھوٹ: پکی عُمر دا☆مَس پھُٹا: داڑھی اُگدی عُمرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی عُمر جاں

تاں اوہ چنگی ہوندی اے جدوں اوہ پکروڑ عُمرے ہووے
جاں مُڑ جدوں اوس نُوں مَس پھُٹدی ہووے اتے اوہ
چڑھدی جوانی دی لوردے ہلارے لے رہیا ہووے۔

جھوٹھی آکڑ، پھوکا وکھاوا

**آب آب کر مویوں بچڑا، فارسیاں گھر گالے، جیکر
جاناں پانی منگدا، دیندی بھر بھر پیالے۔**

معنے: آب آب: پانی پانی ☆ بچڑا: بچیا ☆ گالے: برباد کیتے۔

ویروا: ایس اکھان بارے اِک کہانی دسدے نیں پئی کسے مائی دا بچہ فارسیاں دے راج سمیں فوج وِچ بھرتی ہو گیا۔اوہ گھر آیا تے آب آب کرے۔ ماں سمجھ نہ سکی۔اوڑک اوہ تریہ پاروں مر گیا۔ ماں نُوں جدوں پتہ لگا پئی پانی نُوں آب آکھدے نیں تاں ہتھ ملدی رہ گئی۔

آپ پِنّے، گھوڑے گھِنّے۔

معنے: پِنّے: منگے، بھیکھ منگے ☆ گھِنّے: لوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی آپ تاں بُوہے بُوہے منگن جاندا اے پر حالت ایہو اے پئی راٹھاں دی نقل کرن لئی گھوڑے خرِیدن دیاں خواباں ویکھدا اے۔

آپ پھِرے تسّی، ونڈدی پھِرے لسّی۔

معنے: تسّی: تریہائی ☆ ونڈدی: تقسیم کردی

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اپنے پِین جوگا تاں پانی وی نئیں اتے آپوں تریہائی ٹُری پھِردی اے پر لسّی لوکاں وِچ ونڈن دیاں گلاں کردی اے۔

آپ سِروں ننگی، چولی کیہنوں دیاں منگی۔

معنے: سِروں ننگی: اُتلے توں بِناں ☆ چولی: چُنی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اپنا تاں سِر کجن جوگا وی لیڑا نئیں اتے آکھدی اے میتھوں کیہڑا سِر دا لیڑا اپیا منگدا اے۔مَیں کیہنوں دیاں تے کیہنوں نہ دیاں۔

آپ کِسے جیہی نہ، نقل لاہنوں رہی نہ۔

معنے: جیہی: جَیسی ☆ لاہنوں: اتارنوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی آپ تاں خوبیاں پاروں کِسے ورگی وی نئیں پر ہر اِک دی نقل کرن وِچ شیر اے۔

آپ مرے بھُکھا، ادھی کُتے بھَن پائی۔

معنے: بھَن: توڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اپنے کول تاں ٹکر کھان نُوں ہے کوئی نئیں پر جیکر کول روٹی آ گئی اے تاں اپنی سخاوت دا وکھاوا کرن لئی ادھی کُتے نُوں پا دِتی اے۔

آپ میاں منگتے، باہر کھڑے درویش۔

معنے: منگتے: بھکاری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر والا آپ تاں

منگن والا اے پر حیرانی دی گل اے پئی اوسدے بُوہے اگے وی درویش کھلوتے نیں۔

آپ نوُں تھاوَں نئیں، پنج پیر ساتھی۔

معنے : تھاوَں: تھاں، جگہ ☆ پنج پیر : پنج درویش۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اپنے آپ دے بَیٹھن جوگی تاں تھاں کول ہے نئیں۔ پر پنج پِیراں نُوں اپنا سنگی دسکےای نال ای بنائی پھِر دااے۔

آپے ای، نوَں شوہ دی بھوُا۔

معنے : آپے ای: خود ای ☆ نوَشوہ: اِک بُزرگ درویش ☆ بھُوا: پھُپھی، پیو دی بھَین،

ویروا: ایس اکھان وِچ اوس زنانی بارے دسیا گیا اے جو ہر ویلے اپنے آپ ای نیک لوکاں نال اپنی ساکاچاری گنڈھ دی پھِر دی اے،

آپے جُماں، جنج نال۔

معنے :جُماں: اِک ناں، ہر اِک تھانویں اپڑ جان والا بُدھو ☆ جنج :بارات۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بُدھو دھکو زوری ہر اِک نال ساک گنڈھ کے اوہناں دی جنجے ٹُر پَیندے نیں۔

آسے پاسے پھِٹ گراں، پانی پین نوُں کوئی نہ تھاں۔

معنے :پھِٹ گراں :تگڑے پِنڈ ☆ تھاں : جگہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو ہر تھاں اپنے پِنڈ دیاں صِفتاں کردے نئیں تھکدے پر پِنڈ وِچ اوہناں نُوں پانی پین لئی کوئی کھُوہ دی من تے نئیں چڑھن دیندا۔

آسوں پاسوں گئی، ٹنگاروں نہ گئی۔

معنے : آسوں پاسوں: ہر پاسیوں ☆ ٹنگاروں: آکڑ، وکھاوے توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں مُورکھاں بارے دس پائی گئی اے جو اپنیاں چالاکیاں پاروں ساریاں نُوں ناراض کر لَیندے نیں پر فیر وی اوہناں دا نازنخرا اُنج دا اُنج ای رہندا اے۔

آسوں پاسوں سہنی، میانوں سنگھنی۔

معنے : سہنی: برداشت کرن والی ☆ میانوں: وچکاروں ☆ سنگھنی: کثیف۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو گلیں باتیں لوکاں دامن پرچاندے نیں پر ورتن لگیاں بھَیڑے نِکلدے نیں۔

آکڑ پھوُں، پھِٹے موُنہ۔

معنے : اکڑ پھُوں: آکڑ اتے پھوُں پھوں کرن ☆ پھِٹے مُونہ: دُرکارن۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی آکڑ اتے تکبّر

پاروں شیخیاں وگاڑن چنگا کم نئیں ہوندا اتے ایہجے لوک پھٹکارن جوگ ہوندے نیں۔

آ کڑ سُنج دی، پیڑھی مُنج دی۔

معنے : آکڑ: تکبّر ☆ سُنج: تنہائی ☆ پیہڑی: بیٹھن والی چوکی ورگی شے ☆ مُنج: سرکنڈیاں داکھر درا وان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی جے آکڑ ویکھیے تاں اوہ پائی نئیں جاندی پر گھر دا ایہ حال اے پئی پیہڑی ورگی نِکی جیہی شےٓ وی مُنج دی اُنی ہوئی اے۔

آندراں بھُکھیاں، مُچھاں تے چوٗل۔

معنے : آندراں: آنتیں ☆ مُچھ: مونچھ ☆ چوٗل: چاول

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی ڈِھڈ وِچ تاں شےٓ ہے کوئی نئیں پر مُچھاں تے چوٗلاں دا دانہ اڑائی پھِر دے نیں۔

آ ؤ بیٹھو، پیو پانی، ایہ تِنے چیزاں مُل نہ آنی۔

معنے : مُل: قیمت نال ☆ آنی: آوندیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیااے جو ہر کسے نُوں اُنج ای آ کے بیٹھن تے پانی پین دی صُلع ماردے رہندے نیں اتے آکھدے نیں پئی ایہ تِنے شیواں مُل نئیں آوندیاں۔

آ ؤ بیٹھو سجنو گھر باہر تُساڈا، کھاؤ پیو اپنا، گُن گاؤ اساڈا۔

معنے : تُساڈا: آپ دا، تُہاڈا ☆ گُن گاؤ: خوبی بیان کرو ☆ اساڈا: ساڈی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیااے جو اُیویں پھوکیاں مُحبتاں ظاہر کردے رہندے نیں۔ اوہ آکھدے نیں پئی کھاؤ اپنے گھراں توں پر جَس ساڈے گوٗندے رہوو۔

آ ؤ بھراؤ بہندے ونجھو، ساڈے گھر کاج اے۔ کھاون پیون اپنا، ساڈا دِل درازاے۔

معنے : ونجھو: جاؤ ☆ کاج: ویاہ، کم ☆ دراز: لماں، دلیر۔

ویروا: ایہ اکھان اوہناں لوکاں دی نیت تے چانن پاندااے جو ہتھوں کُجھ نئیں جھاڑدے، بس لوکاں نُوں گلّیں باتیں پرچاندے رہندے نیں۔ پئی ساڈے گھر ویاہ اے اوتھے اپنی روٹی کھایو ایس لئی پئی اسی دلیر بڑے آں۔

آ ؤ سجنو گھر باہر تواڈا، آٹا لے لئو اپنا، توا لے لئو ساڈ ا۔

معنے : تواڈا: آپ دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ وی اوہناں لوکاں نُوں ای ٹچکر کیتی گئی اے جو آکھدے نیں پئی ساڈے گھر جم جم آؤ، ایہ تُہاڈا اپنا گھر اے۔ روٹیاں پکان لئی آٹا اتے لوڑیدا بالن اپنا لے آؤ اتے توا ساڈا لے لئو۔

آون ونجن بھوں، ڈیون کُھنّن گھٹ۔

معنے : ونجن: جاون ☆ بہوں: بوہت زیادہ ☆ ڈیون: دین ☆ گھِنن :لَین۔

ویروا: ایہ اکھان اوہناں چالاک لوکاں بارے وے جو ہر ویلے اگلے دے گھر جا کے اگلے دا دِل پشوری کر دے رہندے نیں پر جدوں کوئی شئے منگو تاں چِٹا تر یا جواب دے دیندے نیں۔

آہرن گُچھے مارنی' سوئی کرنی دان۔

معنے : آہرن: لوہیا گرم کر کے من پسند شیواں بنان لئی ہتھوڑے تھلّے رکھی جاں والی لوہے دی سِل ☆ گُچھے مارنی: بغل وِچ لُکا لینی ☆ دان: دے دین۔

ویروا: ایس اکھان اوہناں چاتر لوکاں دی گل کیتی گئی اے جو کِسے دی قیمتی شئے لبھے تاں لُکا لیندے نیں پر جے گھٹ مُلّی شئے ہووے تاں اوہ اگلے نُوں پرتا کے اپناناں مشہور کراندے نیں۔

اپنا آپ دِسے نہ' لوک پسندے آئے نہ۔

معنے : دِسے :نظر آوے ☆ پسندے :پسند۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نوں جُگت کیتی گئی اے جو اپنے آپ وَل تاں جھاتی نئیں ماردے اتے لوکاں دے عَیب ثواب پُن دے رہندے نیں۔

اپنے مُونہ مِیاں مِٹھو۔

معنے :مِیاں مِٹھو :میاں مِٹھا' چنگے سبھا دابندہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں ہینے لوکاں دی گل کیتی گئی اے جو اپنے پاپ لُکان لئی ہر کِسے اگے ہر ویلے اپنیاں وڈھیایاں کر دے نئیں تھکدے۔ حالاں صِفت تے اوہ ہوندی اے جو اگل کِسے دے مُونہ تے کرے۔

اپنے وَیدنوں گھولم گھالا' ساڈے وَیدنوں پھوکم پھوکا۔

معنے : وَید: حکیم ☆ گھولم گھالا: چنگیاں شیواں ☆ پھُوکم پھاکا: جھٹ ٹپاؤ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنیاں دی تاں چنگی ٹہل سیوا کردا اے پر پرایاں دی واری اَیویں گُونگلواں توں مِٹی ای جھاڑ دا اے۔

اپنیاں نہ دسّاں' پرائیاں کر کر ہسّاں۔

معنے :دساں :بتاواں ☆ پرائیاں :غیراں دیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں دا موَجُو بنایا گیا اے جو اپنے اندر تاں جھات ماردے نئیں' اپنے پاپ تاں ویکھدے نئیں پر لوکاں دیاں من گھڑت گلاں کر کر ہسدے رہندے نیں۔

اپنیاں مَیں کچھّے ماراں' بہ پرائیاں پھولاں۔

معنے : کچھے ماراں :بغل ہیٹھ لُکاواں ☆ پھولاں : ذِکر اذکار کراں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں طعن کیتی گئی اے جو اپنیاں کمیاں کوتاہیاں ول تاں جھات نئیں پاندے پر

اَٹھے پہر لوکاں دیاں گلاں کر کر سواد لَیندے رہندے نیں۔

اِتنی کُو جان، سوَ گز دی زبان۔

معنے: اِتنی کُو: اینی کُو، ذرا ساری ☆ سوَ گز دی زبان: لمّیں زبان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑی جیہی جان ہون دے باوجود دی زبان چلا کے چتر ائیاں کرن توں لوک باز نئیں آؤندے۔ اتے ہر ویلے اپنیاں ای صِفتاں وِچ رُجھے رہندے نیں۔

اُتلا دھڑ سیّد دا، تلواں دھڑ رعیت دا۔

معنے: اُتلا دھڑ: جسم دا اُتے والا حِصہ ☆ تلواں دھڑ: ہیٹھلا حِصہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوکاں نے کئی رُوپ بنا کے رکھے ہوئے نیں۔ اوہناں دی گل بات توں اِنج لگدا اے پئی سیّد پاک نیں پر جدوں اوہناں نال ورتوں کیتی جاوے تاں عام بندیاں ورگے ای نِکلدے نیں۔

اُتوں ٹیپ ٹاپ، بچّوں خانہ خراب۔

معنے: ٹیپ ٹاپ: شو شا، شوخی بناوٹ ☆ بچّوں: وِچوں، پنجاب دے کئی تھانواں تے 'ب' دی تھانویں 'و' بولدے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ وی اوہناں پھوکے فَیر کرن والیاں بارے دسیا گیا اے جو اُتوں تاں بڑے شُو کے با کے ہوئے لگدے نیں، پر نیڑے ہون نال اوہناں دی ساری اصلیت دا پتہ لگدا اے۔

اُتوں مَنجھوں ننگا، گِٹّے کَج کَج ٹُرے۔

معنے: اُتوں: سِر توں ☆ منجھوں: لکّوں ☆ گِٹّے: ٹخنے ☆ کَج کَج: چھپا چھپا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے نہ سِر تے کوئی لیڑا اے اتے نہ ای لک کوئی چنگی شے پائی اے پر اپنے گِٹیاں نُوں وی چھپا چھپا کے ٹُردا ہویا پھوکا وکھاوا کردا اے۔

اُٹھ نہ سکے تے ہبوُں پیا کھیڈے۔

معنے: ہبوُں: اِک کھیڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کمزوری پاروں اُٹھ کے تاں بہ نئیں سکدا پر ہبوں کھیڈن لگا اے اے تانجو لوکاں نُوں پتہ لگے پئی ہالی چنگا بھلا اے۔

اُچالمّاں گھبرو، پلّے ٹھیکریاں۔

معنے: لمّاں: لمبا ☆ گھبرو: نوَ جوان ☆ ٹھیکریاں: مٹّی دے بھانڈیاں دے ٹوٹے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چنگا جوان بندہ اے پر ہالی وی پلّے ٹھیکریاں بنھی پھِردا اے تانجو لوک ایہ سمجھ پئی ہالی بال ای اے۔

اُچی دوکان، پھِکا پکوان۔

معنے :پھِکا:بے سواد،بے مزہ☆ پکوان: پکی ہوئی شَے ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جو وی اُچی دُکان سجا کے بَیٹھا ہویا ہووے گا اوس دا پکوان بے سوادا ای ہووے گا۔

ادھ پاء آٹا، چوبارے رسوئی / ادھ پاء کھچڑی، چوبارے رسوئی/ پاء چوَل تے چوبارے رسوئی۔

معنے :رسوئی: باورچی خانہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ تاں پکان نُوں کُجھ وی نئیں اتے باورچی خانہ چوبارے اُتے بنایا اے تاں جو لوکاں نُوں اوتھوں نِکلدا دھوُں دُوروں دِس پوے۔

اِک دمڑی بی بی دے پلّے، بی بی ہار گھِنّے جاں چھلّے۔

معنے : دمڑی: پَیسے دا چوتھا حِصہ☆ گھِنّے: خریدے☆ چھلّے: مُندریاں، چھاپاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بی بی دے پلّے تاں ککھ کنڈھا وی نئیں ۔ اوہ ہار جاں چھاپاں چھلّے خرِیدن دیاں خواباں ویکھن لگی ہوئی اے۔

اِک کُڑی نُوں مکنا لبھا، دُھنی تے لٹکایا۔

معنے : مکنا: چہرے تے لٹکان والا کپڑا۔

ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے کُڑی نُوں مکنا لبھ گیا اوس نے لَینا تاں اوس نُوں مُونہ تے سی پر اوہ اوس نُوں دُھنی تے لٹکائی پھر دی سی تاں جو لوک اوہ مکنا ویکھ سکن۔

اِک رجھیا تڑنگدا اے، اِک بھُکھا ای تڑنگی جاوے۔

معنے : رجھیا: امیر☆ تڑنگدا: آکڑ وکھاندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک تاں دوَلت دی مستی پاروں آکڑ وکھاندے نیں پر کُجھ بھُکھے بنگالیاں دی آکڑ نُوں سوچُو ہڑے چَک دے نیں۔

اکھاں نال گُل نہ ڈِٹھا، ناں گُل بی بی۔

معنے :گُل :پھُلھ☆ ڈِٹھا: ویکھیا

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو آپ تاں اوس مرتبے دے ہوندے نئیں پر ناں اُچے اُچے رکھ لَیندے نیں تانجو لوک اوہناں توں بھلیکھا کھا جان۔

اکھیاں توں دِسے نہ، ناں نُور پری۔

معنے : دِسے: نظر آوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عوَرت نُوں تاں اکھاں توں دِس دا کُجھ نئیں پر اوس دا ناں نُور پری رکھیا ہویا اے جویں سارے جہان دے نُور دی اوہ ای وارث ہووے۔

اکھر اِک نہ جاندا، ناں عِلم دین۔

معنے : اکھر: حرف۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پڑھ تاں اِک حرف نئیں سکدا پر ناں اوس داوی عِلم دِین اے۔ اِنج لگدا اے جِویں علم نُوں تھمّی ایس ای دِتی ہوئی اے۔

اکھیں کجلا' تے سوٗہرے دا سوگ / اکھیں کجلا' تے سوٗہرے دی سوٗہ۔

معنے: کجلا: سُرمہ ☆ سوٗہرا: سُسر ☆ سوگ: افسوس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں دی نِندیا کیتی گئی اے جو لوک ظاہری پکھوں تاں غم دی حالت وِچ ہوندے نیں پر اپنے بناءشنگار وِچ ماسہ رتی فرق نئیں پَین دیندے۔

اُلر بانہ سُلکھنی' وِچوں چھچّی سکھنی۔

معنے: اُلر: جھکاؤ ☆ بانہ: بازوٗ ☆ سُلکھنی: خوبصورت ☆ چھچّی: چھابی' چنگیر ☆ سکھنی: خالی۔

ویروا: ایس اکھانوِچ دسیا گیا اے پئی اگلا بانہ نُوں تاں بڑے سوہنے ڈھنگ نال اگے کر کے اگلے ول پُونے نال سجی چنگیر نُوں کرر ہیا اے پر چنگیر وِچ ہے کُجھ نئیں۔

اُلٹی کھوپری' انھاں گیان۔

معنے: اُلٹی: پُٹھی ☆ کھوپری: سر ☆ انھاں: بوٗہت زیادہ ☆ گیان: جانکاری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دماغ دی پھرکی تاں پُٹھی فِٹ ہوئی لگدی اے پر ان مِنے عِلم عرفان دے دعوے کری پھِر دا اے۔

الف گُوں جانے کِلّی' ناں مُحمد فاضل۔

معنے: گُوں: کوٗئوں ☆ کِلّی: کھونٹی۔

ویروا: ایس اکھان راہیں اوہناں بارے دسیا گیا اے جو ہر ویلے اپنی حثیت نُوں ودھا چڑھا کے لوکاں نُوں دسدے نیں' حالاں اوہ آپ اوہ کُجھ ہوندے نئیں۔

اُن دی چولی' ریشم دا بخیا۔

معنے: چُولی: لِباس' کُرتہ ☆ بخیہ: ٹانکا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھٹیا کپڑے نُوں ریشم ورگے ملائم دھاگے نال ٹانکے لائے جا رہے نیں۔ نااہل لوکاں نُوں اہلاں دے دھنگاڑے چاڑھیا جا رہیا اے۔

اندر پَین کڑلاں' باہر بنسی والے نال گلّاں۔

معنے: اندر: پیٹ وِچ ☆ کڑلاں: درد دیاں لہراں ☆ بنسی والا: بانسری والا' خاندان والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک اپنے مُکھ تے کئی چہرے سجالیندے نیں۔ پیٹ وِچ تاں بھُکھ نال درد دیاں لہراں اُٹھ رہیاں ہوندیاں نیں اتے اوہ مُونہ تے مانگویں ہاسے سجا کے اپنے خاندان نال گلاں کری جاندے نیں۔

اندر ملّیا تھمّیاں' ویہڑیا سلام علیکم۔

معنے: تھمّیاں: ستوٗناں ☆ ویہڑیا: اے صحن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک اپنی غریبی نُوں ہائیں مائیں کِسے سامنے ظاہر نئیں ہون دیندے۔ مکان دے اندرتاں تھمیاں نے ملیا ہویا اے اتے ویہڑے نال دُعا سلام کردے رہندے نیں۔

اُنگل دِسدی نئیں، ناں درازعلی۔

معنے: اُنگل: اُنگلی ☆ دِسدی: نظر آوندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک ایڈے چاتر ہوندے نیں پئی بھانویں بندے دی اُنگل کِسے نُوں نظر نہ آوندی ہووے پر جگ تے رُعب پان لئی اوسدا ناں دراز علی رکھ لَیندے نیں تانجو لوکاں نُوں اوسدے قدبُت بارے بھلیکھے پَیندے رہن۔

اُنگل کپّی، لہُو وگایا، وِچ شہیداں ناں رکھایا۔

معنے: کپّی: کٹی ☆ وگایا: بہایا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوکی شہیداں وِچ ناں لکھوان لئی ویلے سر پھوکا وکھاوا کرن لئی اپنی اُنگل نُوں چیرا دے کے اپنا لہُو وگا کے شہیداں دی صف وِچ جا کھلوندے نیں۔

اڈّوں پڈّوں گئی، ٹنگاروں مُول نہ گئی۔

معنے: اڈّوں پڈّوں: ہر پاسیوں ☆ ٹنگاروں: آکڑ توں، پھوکے وکھاوے توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے کاسے جوگے نئیں رہ جاندے پر اوہ مُونہ دی لالی مٹھی نئیں ہون دیندے۔ اتے بھانویں ٹُرن جوگے نہ رہ جان پر شُو کا شاکی گھٹ نئیں ہون دیندے۔

اونویں رہندی سِنگری پنگری، گھر وِچ کائینس چھبّی مُنگری۔

معنے: سِنگری پنگری: بنی ٹھنی ☆ کائینس: کوئی نئیں سُو ☆ چھبّی: چھابی ☆ مُنگری: نِکا چھنّا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زنانی اُنج تاں ہر ویلے بنی پھبی رہندی اے پر حال ایہہ وے پئی گھر وِچ روٹی کھان اتے پانی پین جوگا وی کوئی بھانڈا وی نئیں۔

اونویں کملی سڈاوے، آپ بھلیاں کُوں راہ لاوے۔

معنے: اونویں: وَیسے ☆ کملی: پاگل ☆ سڈاوے: اکھواوے ☆ بھلیاں: چنگیاں چنگیاں ☆ کُوں: نُوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُنج تاں اوہ بی بی لوکاں دی نظر وِچ پاگل بنی ہوئی اے پر اوہ تاں سیانیاں سیانیاں نُوں راہے چاڑھ دیندی اے۔

اَیویں سیر، دھگانے دھڑی۔

معنے: اَیویں: وَیسے ☆ دھگانے: زبردستی۔

ویروا: ایہ اکھان اودوں بولدے نیں جدوں بندے دی حثیت تاں اُکّھی گھٹ ہووے پر اوہ دھکوزوری ہر تھاں اپنی ودھ حثیت منواندا پھرے۔

باپ نہ ماری پِدڑی، پُتر تیرانداز۔

معنے: پِدڑی: پِدی، پِدوکڑ۔

ویروا: ایہ اکھان اودوں بولدے نیں جدوں بندے دی خاندانی حثیت تے ہووے کُجھ نہ اتے اوہ ہر تھاں اَیویں ودھ ودھ گلاں کردا پھر دا ہووے۔

بات لکّھ دی، کرنی ککّھ دی۔

معنے: لکھّ دی: قیمتی ☆ کرنی: کیتا گیا کم ☆ ککھ: بے حثیت چیز، خاشاک، تِنکا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ گلاں تاں بڑیاں بڑیاں کردا اے پر جدوں اوسدا عمل ویکھن وِچ آؤندا اے تاں اوہ اُکا کھیہ مٹی ہوندا اے۔

بارہیں ورہیں مکان آئی، ہسدیاں نُوں روان آئی۔

معنے: مکان: کِسے مرے تے افسوس کرن والے جی ☆ روان: رُلان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے دی خوشی غمی وِچ ویلے نال رلدا ای بندہ سوہنا لگدا اے۔ کوقت کِیتا کوئی کم وی چنگا نئیں ہوندا۔

باں باں ڈھیر، لبھت تھولی۔

معنے: باں باں: آہ وفریاد ☆ لبھت: فائدہ ☆ تھولی: گھٹ، تھوڑی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک کِسے وی مسلے تے روَلا تاں چوکھا پا دھر دے نیں حالاں اصل وِچ اوس فریاد دا فائدہ گھٹ ای ہوندا اے۔

باہر خاں خاں لچھے، اندر بوڑا گھڑا نچے۔

معنے: خاں خاں لچھے: عِزت نال پکاریا جاوے ☆ بوڑا: تریڑیا، جو وگدا ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی باہر تاں ہر کوئی خاں صاحب آکھ کے پکاردا اے پر گھر دا حال ماڑا اے، گھر وِچ اِکو گھڑا اے اوس چوں وی پانی چوندا اے۔

باہر میاں پنج ہزاری، گھر بی بی جھولے دی ماری۔

معنے: پنج ہزاری: پنج ہزار دے منصب دا وارث۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی باہر لوکاں وِچ تاں میاں صاحب اپنا پنج ہزاری منصب لوکاں نُوں دسدے رہندے نیں پر گھر دا ایہ حال اے پئی اوہناں دی بیوی نُوں فالج ہویا اے اتے بھیڑا حال اے۔ جیہڑے بندے گھر ول دھیان نہ دین تے باہر پھُونڈاں مار دے پھرن اوہناں بارے بولیا جاندا اے۔

باہر میاں صُوبیدار، گھر وِچ بیوی جھوُنکے بھاڑ۔

معنے: صُوبیدار: فوج عُہدیدار ☆ جھوُنکے: جھوکے ☆ بھاڑ: بھٹھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی باہر تاں بندہ لوکاں نُوں دسدا پھِردا اے پئی اوہ صُوبیدار اے پر گھر دا مندا

حال اے اتے اوسدی بیوی گھر وِچ بھُٹھی تاندی اے۔

باہروں چِٹی چانی، دِل ہنیری رات۔

معنے: چِٹی چانی: دُدھ رنگی تصویر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسے گیا اے پئی باہروں تاں تصویر ڈاڈھی پوچی ہوئی لگدی اے پر اپنا کُجھ کرن تے وی اوس بندے نے اپنے اندر دے ہنیرے ول جھات نئیں پائی۔ اوس دے دِل اندر ہر پاسے ہنیر اپسریا ہویا اے۔

باہروں خان گھر وِچ لکڑپھیری کھا مرے۔

معنے: خان: مالک، وڈیرا☆ پھیری کھا مرے: پھِر دا مر جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی باہر تاں بندا خان صاحب بنیاپھِردا اے پر گھر دا ایہ حال اے پئی لکڑی دانے لبھدی پھیرے لا لا مر جاندی اے پر دانہ کھان نُوں نئیں لبھدا۔

بتّی دِن تے تیتی میلے، تتّا جاوے کیہڑے ویلے۔

معنے: بتّی: بتّیس☆ تیتی: تینتّیس☆ تتّا: بدبخت☆ کیہڑے: کوَن سے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ویہلے لوکاں نوں میلے جان توں اڈ تاں کم ہوندا کوئی نئیں۔ پر جدوں میلے ای پورا مہینہ چلدے رہن تاں اوہ وچارہ کِدھر کِدھر جاوے۔

بچڑی بخت بھری، پلّے عمل نہ ذری۔

معنے: بچڑی: بچّی، بیٹی☆ بخت بھری: مقدراں والی☆ ذری: ذرہ، ماسہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بچی تاں بڑی نصیباں والی اے پر اوس دے پلے عمل دا بھورا کوئی نئیں اتے پار لنگھاون لئی اصل چیز عمل اے۔

بلد دا بلند خاں بن گیا۔

معنے: بلد: ڈھگا، داند۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوکی ناں اَیویں ای بِن سوچیاں دھر لَیندے نیں، جو ڈھگے ورگا اُچا لماں ہویا اوس نُوں بلند خاں آکھن لگ پئے۔

بُڈھی کنجری، بِستر ے دی راکھی۔

معنے: بُڈھی: عُمر رسیدہ☆ کنجری: بے غَیرت عوَرت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بدکرداروی جدوں عُمروں ڈھل جاندے نیں تاں بدی تاں کر نئیں سکدے مُڑ اپنے بِسترے دی راکھی تے لگ جاندے نیں۔

بُرقعہ ہا پٹ دا، وِچوں نِکلیا ڈھنڈار۔

معنے: بُرقعہ: پردے لئی لیا لباس☆ ڈھنڈار: کھنڈر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُرقعہ تے ریشم دا سی، اِنج لگدا سی پئی وِچ کوئی حُور صِفت زنانی ہووے گی پر جدوں ویکھیا تاں وِچوں تاں ڈھانچہ ای نِکل آیا۔

بھوے ڈُوماں، بھیڈ ویاوے، تیرے کرمیں لیلا

جاوے۔

معنے: ویاوے: بھیڈ سُون والی ہووے گی ☆ کرمیں: نصیباں وِچ ☆ لیلا: بھیڈ دا بچہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک رَکویں سا کاں نُوں لاراں لا کے اپنے کم کڈھ لَیندے نیں۔ بھیڈ ہالی نوِیں وی نئیں ہوئی تے ڈُوم نُوں لارلائی جارہی اے پئی بھیڈ نوِیں ہووے گی، اوہ بچہ دیوے گی اتے جے اوہ نر ہویا تاں تینوں دے دیاں گے۔

بھوَ کڑی پَیر لتاڑیا، مَیں کیکن جیواں۔

معنے: بھوَ کڑی: پتنگا، پروانہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پھوکا وکھاوا کرن والیاں لوکاں دے پَیر تے جے پروانہ وی بہ کے اُڈ جاوے تاں لوکاں نُوں وکھاندے پھِر دے نیں پئی اوہ پروانہ پَیر زخمی کر گیا اے۔

بے شرم دی پِٹھ اُتے اک اُگ کھلوتا، اخے چلو چھانویں ای بہواں گے۔

معنے: پِٹھ: پُشت ☆ اک: اِک جھاڑی ☆ چھانویں: سایے وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نکمّے بندے کول کئی بہانے ہوندے نیں، ایسراں دے اِک بندے دی پُشت تے گھاہ اُگ پیا تاں اوس نے شرمندہ ہون دی تھانویں آکھ دِتا ایس دی چھانویں بہ لیا کراں گے۔

بیا الاوے، تاں مُول نہ بھاوے، آپ الاوے تاں ویہڑا سہاوے۔

معنے: بیا الاوے: دوسرا بولے ☆ مُول: بلکل ☆ بھاوے: چنگا لگے ☆ ویہڑا: صحن ☆ سہاوے: سوہنا لگے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی ہر بندے نُوں اپنی گل ای چنگی لگدی اے۔ دُوجے دی کیتی اُکّا چنگی نئیں لگدی۔

بیڑی ڈِٹھے، پَیر ڈِنگے۔

معنے: ڈِٹھے: ویکھ کے ☆ پَیر ڈِنگے: ٹُرنوں آتر پَیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں منزل نیڑے آوندی اے تاں کئی لوک ٹُرنوں آتر ہو کے منزل دے نیڑے ای بہ کے ویلا ونجا دیندے نیں۔

بیڑی نہ مہانے، اخے مَینوں پار پچاؤ۔

معنے: مہانے: ملاح، بیڑی وان ☆ پار پچاؤ: پار لنگھاؤ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دریا دے کنڈھے پار جان دا کوئی اِنتظام نئیں اتے باوا لوک ضِد کر رہے نیں پئی مَینوں دوسرے کنڈھے اپڑا دیو۔

بیلی دے کپڑے مانگویں، داڑھی گُوں لَیندے کیس، تَیں جیہے گھبرُو، گھنے مِلن اساڈے دیس۔

معنے: مانگویں: منگے ہوئے ☆ لَیندے: لاندا اے ☆ کیس:

خضاب☆ تَیں: تیرے☆ جیہے: جَیسے ☆ گھنے: بوہت۔
ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی منگے ہوئے لیڑے پا کے ڈاڑھی نُوں وسما لا کے ویہلے پھر دے عام گبھرو ساڈے دیس وِچ نظر آ جاندے نیں۔ اوہ ساری دیہاڑی ککھ بھَن کے دوہرا نئیں کردے، بس گلاں دا کھٹیا کھاندے نیں۔

بھری بھکنّی، چُپ چپیتی، کھڑکے کنّوں سکھنی۔

معنے: بھری بھکّنی: بھرپور☆ چُپ چپیتی: خاموش☆ کھڑکے: آواز دیوے☆ کنّوں: کنّی توں، جیبوں☆ سَکھنی: خالی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی عِلم گیان والا ہوندا اے اوہ چُپ رہندا اے اتے جو وی عِلموں وانجیا ہوندا اے اوہ ہر ویلے باں باں کردا رہندا اے اتے اپنی کم علمی لوکاں نُوں دسدا رہندا اے۔

بھن گھڑایاں ڈھیڈلیاں، بتھاڑی اوہا۔

معنے: بھن: توڑ☆ گھڑائیاں: بنوائیاں☆ ڈھیڈلیاں: ڈنڈیاں، اِک زیور☆ بتھاڑی: مُونہ، بھوتھاڑ☆ اوہا: اوہ ہی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پہلے سونے دے زیور نُوں بھن توڑ کے نواں زیور بنوا کے پالَین نال بندہ اُچا تاں نئیں ہوسکدا۔ ایسراں کیتیاں مُونہ تاں اوہ ای رہندا اے۔

بھُکھا شوَقین، بوجھے وِچ گاجراں۔

معنے: شوَقین: شوَق رکھن والا☆ بوجھا: جیب۔
ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ڈِھڈوں تاں بھُکھا اے پر اپنی آکڑ مٹھی نئیں ہون دیندا اتے لوکاں نُوں وکھاوا کرن لئی بوجھے وِچ گاجراں پائی پھردا اے۔

بھُکھے شرِیف، تے رَجّے ذلیل توں ڈرنا چاہِیدا اے۔

معنے: بھُکھے شریف: غریب بھلا مانس☆ رجّے ذلیل: بدبخت امیر
ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سارے ماڑے لوک وی چنگے نئیں ہوندے کئی ماڑے غرِیب ظالم وی ہوندے نیں، اوہناں کولوں اتے امیر لوکاں وِچوں جیہڑے ذلیل لوک نیں اوہناں کولوں بچنا ضروری اے۔ اوہناندا نقصانیا بچدا اوَکھا ای اے۔

پاء وِچ سواپاء پاوو، تاں باہر آ جاسی۔

معنے: پاء: پاؤ☆ پاوو: ڈالو☆ جاسی: جاوے گا۔
ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر بندہ اپنے میعار دی گل ای کردا اے۔ جیڈا کِسے دا بھانڈا ہووے اوس نال اوڈی ای گل کرنی چاہیدی اے۔ کم عِلم نال اُچی گل کیتی جاوے گی تاں اوسدے اُتوں دی لنگھ جاوے گی۔

پاء نہ پڑھی، وخت نوں پھڑی / پاء نہ پڑھی،

پھاہے چڑھی۔

معنے : پاء: پارے دا چوتھا حِصہ ☆ وخت :مُصیبت ☆ پھاہے چڑھی:مُصیبت نُوں پھڑی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو گھٹ پڑھے لکھے ہوندے نیں پر ہر ویلے پھَڑاں ماردے نئیں تھکدے۔اوہناں دی گھٹ عِلمی ای اوڑک اوہناں نُوں پھسا دیندی اے۔

پاء نہ پڑھی، پھٹّے اگے چڑھی / پاء نہ پڑھیا، بیوی دا متھّا سڑیا۔

معنے : پھٹے اگے چڑھی: اُچے تھانویں آن کھلوتی ☆ متھا سڑیا: خوبصورتی نوں پسند نہ کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تھوڑا پڑھیا بندہ عام لوکاں دے عَیب ثواب لبھدا پھِر دا اے، اتے اپنی گھٹ عِلمی تے شرمندہ نئیں تھِیندا۔

پانی اِچ گکڑاں، مدھانی مارے ٹکراں۔

معنے : گکڑاں: گِٹکاں ☆ مدھانی: بلونی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک پھوکے وکھاوے لئی اَیویں ای پانی وِچ گِٹکاں پا کے مدھانی پا لَیندے نیں اتے اوہ مدھانی نال ٹکراں لگن پاروں دُدھ رِڑکن دا جھوٗلا لوکاں نُوں پائی رکھ دے نیں۔حالاں پانی نُوں رِڑکیاں تاں کدی گھیو نئیں نِکل سکدا۔

پانی گِٹے گِٹے، مِیر مہاناں ہاں تے پٹّے۔

معنے : گِٹے گِٹے : نہ ہون دے برابر☆ مِیر مہاناں: ملاح ☆ ہاں تے پٹے :دِل تے دوہتھڑاں مارے، احتجاج کرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دریا وِچ پانی تاں اُکا گھٹ اے پر ملاح اپنی حثیت دسن لئی روَلا پان ڈہا اے پئی پانی بڑا اے، اسی کسراں پار لگاں گے۔

پائی آٹا، پَنڈ پلیتھن۔

معنے : پائی: چار سیر☆ پَنڈ: پَنڈ، گٹھڑی ☆ پلیتھن : پکان ویلے روٹیاں نُوں لایا جان والا اُخشکا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک ہر گل وِچ وکھاوا کرن توں نئیں ٹلدے۔کئی لوکاں کول گُنھیا آٹا تاں گھٹ ہوندا اے پر اوہ روٹیاں پکان لئی پلیتھن دی پنڈ نال چائی پھِر دے نیں۔

پتّو داشوٗقین، بوجھے وِچ گاجراں۔

معنے :بوجھے: جیب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُتوں تاں بابو بنیا لگدا اے پر لوکاں نُوں مال دوَلت دا بھلیکھا پان لئی جیب وِچ گاجراں پائی پھِر دا اے۔

پَٹ دی پچھاڑی، مُنجھ دیاں واگاں۔

معنے : پَٹ: ریشم ☆ پچھاڑی: پِچھلا پاسہ☆ مُنجھ : مُنج، سرکنڈا☆ واگاں:مُہاراں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پچھلے پاسے تاں ریشم دا اچھاڑ پیا نظر آ ؤندا اے پر حال ایہ وے پئی اوسے جانور نُوں واگ مُنج دی پائی ہوئی اے جو سبھ توں نکھِد رسی اے۔

پُٹیا پہاڑ، نِکلیا چوہا۔

معنے: پُٹیا: کھودیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے چنگے کم دی آس اُتے ڈاڈھا ای اوکھا کم کیتا گیا پر اوتھوں لبھا کُجھ نہ۔ اتے پہاڑ کھودن مگروں اِک چوہا اوتھوں نِکل آیا۔

پڑ پڑ بہوں، جھالا تھولا۔

معنے: پڑ پڑ: ٹٹّی کردے ویلے وی آواز ☆ بہوں: بوہت ☆ جھالا: جھاڑا، ٹٹّی ☆ تھولا: تھوڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں دی ہند یا گیتی گئی اے جو ہر کم وِچ روَلا بڑا پاندے نیں پر جدوں عمل دی واری آوے تاں کر کے وکھان اوہناں لئی اوکھا ہو جاندا اے۔

پَڑ تے گھوٹو، بندر تے تراڈاں۔

معنے: پڑ: پَیلی، پڑ، مقابلے دی تھاں، کم دی جاہ ☆ گھوٹو: گل گھوٹو، ڈنگراں دا اِک روگ ☆ بندر: کھُرلی ☆ تراڈاں: ڈکار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو گھر ویہلے بہ کے بڑیاں بہادریاں کردے نیں پر جدوں کم کرن دی واری آوے تاں اوہ بیماری دا بہانہ لا دیندے نیں۔ کھُرلی تے بجھا ویہلا داند تاں بڑھکاں ماردا اے پر جدوں پنجالی ول کریئے تاں اوس نُوں گل گھوٹو ہو جاندا اے۔

پلّے تماکو نئیں، حُقّہ واری نال۔

معنے: تماکو: تمباکو ☆ واری: باری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ بندے اپنے پلیوں خرچ کرن لگے تاں مردے نیں پر جدوں کِسے دے کول گئے ہون تاں اپنی واری نئیں کھنجن دیندے۔ اوہناں دے پلّے تمباکو دی چلم تاں ہوندی نئیں پر لوکاں دے حُقّے تے جا کے بَیٹھے رہندے نیں۔

پلّے نئیں خاک، ناں عبدالرزاق۔

معنے: خاک: مٹّی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو گھروں تاں اُکّے ماڑے ہوندے نیں پر اوہناں نے ناں اُچے رکھوائے ہوندے نیں۔

پلّے نئیں دھیلہ، رن کردی میلہ میلہ۔

معنے: دھیلہ: ادھا پَیسہ ☆ رن: عوَرت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر تاں پھوٹی کوڑی نئیں پر عوَرت فیر وی ایڈی بیوقوف اے پئی میلے جان دیاں تیاریاں کرن لگی اے۔

پلّے نئیں سیر آٹا، ہینگدی دا سنگھ پاٹا۔

معنے: پلّے: پلّو، ☆ ہینگدی: آکڑدی ☆ سنگھ: گلا ☆ پاٹا:

پھٹ گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ تاں اِک سیر آٹا ہے نئیں پر رَولا جہانوں بوُہتا پایا ہویا اے اتے جنے کھنے نُوں دسیا جا رہیا اے۔

پلّے نئیں کوَڈی، ناں نواب خاں۔

معنے: پلّے: پاس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے کول تاں پَیسہ دھیلہ ہے کوئی نئیں پر گھر والیاں نے جگ تے رُعب پان لئی اوسدا ناں امیر لوکاں والا رکھیا ہوندا اے۔

پلّے نئیں کوَڈی، ناں کروڑی مل۔

معنے: پلّے: جیب وِچ ☆ کوَڈی: کوڑی ☆ کروڑی مل: کروڑ پتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دس پائی گئی اے پئی اوس دے کول تاں کھوٹا پَیسہ وی نئیں پر لوکاں نُوں بُھلیکھے وِچ رکھن لئی ناں اوسدا کروڑی مل رکھیا ہویا نیں۔

پنج کھلّے، پگ جھلّے، سائیں پَت رکھی۔

معنے: کھلّے: جُتیاں ☆ جھلّے: برداشت کیتے ☆ پَت: عِزت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک اِنج دے مُورکھ ہوندے نیں پئی اپنی بے عِزتی دی گل کرن لگیاں وی لوکاں کولوں نئیں جھکدے جاں اِنج آکھ لئو پئی اوہناں نُوں عِزت بیزتی وِچ فرق کرن آوَندا ای نئیں۔

پہلی پوَڑھی چڑھ نہ جانے، اُتلے ڈالے نُوں ہتھ پاوے۔

معنے: ڈالے: ڈنڈے ☆ نُوں: نُوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک پوَڑھی دے پہلے ڈنڈے تے تاں چڑھن جوگے نئیں ہوندے پر اوہ آخری ڈنڈے نُوں ہتھ پا کے چھت تے پَیر پان دے رِتجھوان ہوندے نیں۔

پہنی تاں سٹھاں دی جوڑی، نئیں تاں نکوں وی بوڑی۔

معنے: سٹھاں دی جوڑی: سٹھاں روپیاں دا زیور ☆ نکّوں: نک توں ☆ بوڑی: خالی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنے آپ نُوں عِزت دار بنان لئی مہنگا زیور پان دے رِتجھوان ہوندے نیں اتے جے کول زیور خرِیدن جوگے پَیسے نہ ہون تاں اوہ پہلا زیور وی لاہ وگاہندے نیں۔

پَیسہ نہ پلّے، کھیسہ پیا ہلّے۔

معنے: پلّے: پلّو وِچ، جیب وِچ ☆ کھیسہ: جیب، بوجھی ☆ ہلّے: حرکت کرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پلّے تے کوئی پائی پَیسہ نئیں پر اگلے دی بُوجھی فیر وی اِنج ہلدی اے جویں اوس وِچ چوکھا مال ہووے۔

پیسہ نہ کوڑی، بازار جاوے دوڑی۔

معنے: کوڑی: کوڈی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کول تاں اِک دوانی کھوٹی وی نئیں پر فیروی لوکاں نوں وکھان لئی بازار نُوں دوڑدی جارہی اے پئی لوکاں نُوں پتہ چلے پئی کُجھ خرِیدن چلی اے۔

پَیسے دی رَن، ٹکے دِیاں جلماں لواوے۔

معنے: ٹکا: دوپَیسے ☆ جلماں: جوکاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زنانی تاں اینڈی ودھ اہمیت دی مالک نئیں پر اوسدے دوا دارو تے بڑے پَیسے خرچ کیتے جارہے نیں۔

پیٹ گُڑکے کھانے گُوں، پھُمن لگے وہانے گُوں۔

معنے: گُڑکے: گُڑ گُڑ کرے ☆ گُوں: نُوں ☆ پھُمن: پھُاھ ☆ وہانے: تکِیے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی حال تاں ایہ وے پئی ڈِھڈ وِچ بھُکھ پاروں گُڑ گُڑ ہوئی جاندی اے پر وکھاوا کرن لئی تکِیے نُوں پھُمن لائے جارہے نیں۔

پیو لکھیّا، پُتر کروڑی۔

معنے: لکّھیا: لکھ پتی ☆ کروڑی: کروڑ پتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پیو تے لکھ پتی سی پر پُتر کروڑ پتی بنیا پھِر دا اے۔ اوہ اپنی دولت دا حثیت توں ودھ کے وکھاوا کردا پھِر دا اے۔

پیو مویا پدھرتے، پُتر داناں تخت رام۔

معنے: پدھر: تھل، بے درخت زمین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پیو وچارہ تاں باہر بے درخت زمین وِچ مر گیا سی پر پُتر داناں تخت رام اے پئی اوہ تخت دا وارث اے۔

پھتوُ دے یار، کئی گِدڑ کئی گھمیار۔

معنے: پھتو: فضول آدمی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی فضُول بندے دے یار وی اوس وانگوں فضُول ای ہوندے نیں۔

پھتوُ گدوں آنی، چھلیاں جوگی۔

معنے: گدوں: کھوتی ☆ چھلیاں: بھُٹے ☆ جوگی: لئی، کے لیے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِک جنا دُوجے نُوں آکھدا اے پئی کھوتی آئی اے اتے دُوجا چھَپ آکھدا اے پئی چھلیاں ڈھوہن لئی۔

پھلانی مِٹھا زہر اے، جو پھکے مرجاوے۔

معنے: پھلانی: خوشامد ☆ پھکے: کھاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی خوشامد بھَیڑی شَے وے۔ جیہدی خوشامد ہوندی اے بھانویں اوس نُوں چنگا

ای لگدا اے پر اوہ اصل وِچ اوس دی موَت بن جاندی اے۔

پھوُ کی شیخی دا مُل مخوَل۔

معنے: پھو کی: پھُوک دین٬ خوشامد کرن☆ شیخی: چالا کی☆ مُل: قیمت☆ مخوَل: مذاق۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نِری شیخی کِسے نُوں کر یے تاں اوسدا مُل اگلے ولوں مخوَل دی شکل وِچ وصُولنا پَیندا اے۔

پھوُ کے سنکھ وجاوے دیپا۔

معنے: پھُوکے: خالی☆ سنکھ: اِک ساز جو مُونہ اگے رکھ کے پھوک مارن نال وجدا اے☆ دِیپا: دیپ سنگھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دِیپ سنگھ نُوں مت دِتی گئی اے پئی جے سنکھ وجان نال وی کوئی ہلاّ گُلا نئیں ہوندا تاں توں پھوکے سنکھ ای وجائی جا۔

تائے دی دھی چلی٬ مَیں کیوُں رہواں اکلّی۔

معنے: تایا: پیو دا وڈّا بھرا☆ اکلّی: اکیلی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوکی اپنی زندگی دے عمل بوُہتی واری دُوجیاں ولوں ویکھ کے کردے نیں۔ اِک کُڑی ٹُر گئی اے تاں اوسدے چاچے دی دھی وی جان دی فِکر وِچ اے۔

ترکہ ہِک گھوڑی٬ پاگاں لہوُر توڑی۔

معنے: ترکہ: جائداد☆ ہِک: اِک☆ پاگاں: مشہوری☆ توڑی: تائیں٬ تک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جھُگّے چوں اِک گھوڑی ای گھوڑی بندے دے کول اے پر اوس نے اپنی مشہوُری توڑ لہوُر تیکر کیتی ہوئی اے۔

ترسا پانی منگے٬ ماشکی مشک ٹنگے۔

معنے: ترسا: ترہایا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کِسے نُوں لوڑ ہووے اودوں تاں اوہ لوڑ پوری نہ کرنی اتے اگوں پچھوں اپنی دوَلت دے لشکارے وکھاندیاں پھِرنا۔

تروپے دا ڈاں نہ آوے٬ ویترن دا قابل اے۔

معنے: تروپے دا ڈاں: سِین دا وَل٬ سِینے دا طرِیقہ☆ ویترن: کپڑے دی کٹائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اگلے نُوں کپڑے سِین دی تاں جاچ ہَے نئیں پر اوہ ویترن لئی کپڑے پھڑی پھِردا اے۔ جیہڑا کم آوَندا نہ ہووے اوس نُوں ہتھ پان دا کیہ فائدہ۔

تریز کپڑے دی سِر تے نہ٬ ناں سرفراز خاں۔

معنے: ترِیز: لکیر

ویروا: ایس اکھان وِچ وی اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو اُچے ناں رکھ کے امیر لوکاں دی پال وِچ رَلن دے رِیجھوان ہوندے نیں۔ سِر تے تاں ماسہ لِیر وی نئیں بنھی

ہوندی اتے ناں سرفراز خاں رکھیا ہونداا ے۔

تِنّاں وِچ نہ تیراں وِچ/ تِناں وِچ نہ تیراں وِچ' نہ لوٹے والے بیراں وِچ۔

معنے :تِناں وِچ نہ تیراں وِچ: کِسے گِنتی وِچ نہ ہون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ کِسے گِنتی وِچ تاں ہے نئیں پر اوہ فیر وی ودھ ودھ کے گلاں کرن لگا اے۔ حالاں اوہ تاں لوٹے والے بیراں وِچ وی گِنیا نئیں جاندا۔

تیل نہ مٹھیّائی ،چُلھے دھری کڑاہی۔

معنے :مٹھیّائی: مُونہ نُوں مِٹھا کر دین والی ☆ چُلھے : چُلھ تے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے کول نہ تاں تیل اے اتے نہ ای مٹھیّائی بنان لئی کوئی ہور وست اے پر اوہ چُلھ اتے کڑاہی دھر کے اَیویں وکھاوا کر رہیا اے۔

تھوتھے شاہ دیاں مَن وِچ کھیپاں' پنجیں لواں پنجاہیں ویچاں۔

معنے : تھوتھے شاہ: فضُول آدمی ☆ من وِچ کھیپاں: خیالی پلاء☆ پنجیں :پنج روپیاں وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پاگل لوک من وِچ ہر ویلے ایہو خیال کری رکھدے نیں پئی کِسراں اسی پنجاں روپیاں دی شَے لَے کے اوس نُوں پنجاہنہاں روپیاں وِچ ویچ سکیے۔

ٹاٹ دالنگوٹا' نواباں نال یاری۔

معنے :ٹاٹ :موٹا کپڑا ☆لنگوٹا:لنگوٹ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے کول تاں ہے کُجھ نئیں ۔اوس کول اِکو ای لنگوٹا اتے اوہ وی ٹاٹ دا پر فیر وی اوہ نواباں نال یاریاں گنڈھن دیاں خواباں ویکھدا رہنداا ے۔

ٹاٹ دی جُلّی ،ریشم دا بخیا۔

معنے :جُلّی :رضائی ☆ بخیا:تروپا' ٹانکا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی غرِیبی دا تاں ایہ حال اے پئی اوس دے اُتے لَین لئی رضائی ٹاٹ دی بنی ہوئی اے پر اوہ اوس نُوں ریشم دے ٹانکے لالا لوکاں نُوں وکھائی جارہیا اے۔

ٹاٹ دی ہَنگی ،مُنج دی تَنی' دیکھ بھلا دیوُ راہیں رکویں دی بنی۔

معنے :ہَنگی : چھاننی ☆ مُنج : سرکنڈے داوان ☆ تَنی :رسی' کھچ کے بدھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ٹاٹ دی چھاننی بنی اے اتے اوس نُوں مُنج دی رسی نال تنیا گیا اے اوس نُوں ویکھ کے ایہ تاں دس دیو پئی اوس نال کم رکیویں سُدھ ہوسکدا

اے۔

ٹبر بھکھا مرے، بنر اسیلاں کرے۔

معنے :ٹبر:بیوی، بال بچہ☆ بنرا: لاڑا، خاوند☆ سَیلاں: جمع سَیل دی، سَیر ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ کھان پین دی کوئی شَے نئیں، بال بچہ بھکھاں جردا اے پر گھر دا مالک سَیر سپاٹے کردا پھِر دا اے۔

ٹِرپھِر وڈھی، رکاباں مُنج دِیاں۔

معنے : ٹِرپھِر : ٹُوہر ٹپّا ☆ رکاباں: گھوڑی تے پان والے سامان نال پَیر رکھن والیاں تھانواں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ گھوڑے اُتے چڑھ کے اوس نُوں بڑے ناچ نچاندا اے اتے اپنا ٹُوہر ٹپّا وکھاندا پھِر دا اے پر حال ایہ وے پئی گھوڑی دی کاٹھی نال رکاباں جیہڑیاں عام کر کے چم دیاں ہوندیاں نیں، اوہ مُنج ورگی ناقص رسی دیاں نیں۔

ٹِنڈ دانے، گھراٹیں سایاں۔

معنے : ٹِنڈ: کھوہ دا لوٹا جو مٹّی دا بنیا ہوندا سی☆ گھراٹیں: گھراٹاں تے، دانے پیہن والے سند☆ سایاں: پیشگی رقم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ تاں ہتھ والی چکی نال پیہن جوگے دانے وی ہے نئیں پر گھراٹاں نُوں سایاں دِتیاں جا رہیاں نیں۔

ٹُنڈی بانہ، چوڑی دا چاء/ ٹُٹی بانہ، چوڑیاں دا چاء۔

معنے :ٹُنڈی: وڈّی ہوئی ☆ بانہ: بازُو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے بانہ تاں وڈّی ہوئی اے اتے اوس اُتے چوڑیاں کھلو وی نئیں سکدیاں پر مُڑ وی چوڑیاں پان دی رِیجھ اے۔ انگ تاں سلامت نئیں پر ناز نخرے صحت منداں والے نیں۔

ٹُنوا گیا پتّاں نوں، نہ پت آئے نہ ٹُنوا۔

معنے :ٹُنوا: بیقل، مُورکھ☆ پتّاں: پتر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی احمق بندہ کِسے کم نُوں گیا اتے اوتھے جا کے کم نُوں وسار بیٹھا۔ نہ اوہ کم ای کر کے آیا جو کرن گیا سی اتے نہ ای آپ پرت کے آیا۔

ٹھک ٹھک وڈی، رکاباں مُنج دِیاں، خاں چڑھیا شکار، خبراں سُنج دِیاں۔

معنے : ٹھک ٹھک: کھڑاک، ٹُوہر ٹپّا ☆ رکاباں: گھوڑے دی کاٹھی دے پَیر رکھن والے تھاں☆ سُنج: اجاڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ناں تاں بڑا ای وڈّا اے پر حال ایہ وے پئی گھوڑے دیاں رکاباں مُنج دیاں پایاں ہوئیاں نیں۔ خان ہوری شکار چڑھے ہوئے نیں پر ہر پاسے بربادی دیاں خبراں نیں۔

ٹھیکرے بِچ اگ، دوزخاں نال مُقابلہ۔

معنے: ٹھیکرا: وڈھی ٹھیکری ☆ بچ: وچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گنجی دھونا کِیہ اے اتے نچوڑنا کِیہ اے۔ اگ تاں ٹھکری اُتے رکھی ہوئی اتے دوزخ نال متھالان دا ارادہ بنایا اے۔ ایہ کِسراں ہوسکدا اے۔

جاپ دے اولھے پاپ۔

معنے: جاپ: مالک دا ذِکر ☆ اولھے: بھیس وِچ ☆ پاپ: گُناہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُوڑے لوک ہر تھاں وکھرا ای کم وکھاندے نیں۔ کُجھ لوک رب سچے دا ذِکر کردے نظر آوندے نیں پر اوہ اوس کم دا بہانہ بنا کے وڈھے گُناہ کردے رہندے نیں۔

جان نہ پچھان، بی بی جی سلام۔

معنے: جان پچھان: تعلق واسطہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک بڑے ای دائی ہوندے نیں اوہ کِسے دے جانو نہ وی ہون تاں وی دھکوزوری تعلق گنڈھن دے حِیلے کردے رہندے نیں تا نجو اوہ کوئی ٹھگی ٹھوری چلا سکن۔

جِدھر وَیسن لوک لوکائی، مَیں وی وَیساں چُونڈا چائی۔

معنے: وَیسن: جان گے ☆ لوک لوکائی: دُنیا والے ☆ وَیساں: جانواں گی/گا ☆ چُونڈا چائی: وال بنا سوار کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک کدی کوئی کھوڑا نئیں کھُنجن دیندے۔ جیہڑے پاسے جگ والے جان اوہ اگڈوں اوسے پاسےٗوں سبھ توں اگیرے اپڑے ہوندے نیں۔

جم نہ ڈِٹھا بوریا، سُفنے آئی کھٹ۔

معنے: جم نہ ڈِٹھا: جم کے نہ ویکھیا ☆ بوریا: بوری ☆ سُفنے آئی: خواب وِچ آئی ☆ کھٹ: منجی، چارپائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جِس نے جمن لا توں لَے کے بوری وی نئیں ویکھی ہوندی اوس دے خواب وِچ منجی کِویں آ سکدی اے۔ جو ایسراں دیاں خواباں ویکھدا اے اوہ کُوڑ ماردا اے۔

جم نہ کنگھی واہی، سواہندا ڈِنگا۔

معنے: جم: جمن توں لے کے ☆ واہی: پھیری ☆ سواہندا: چیر ☆ ڈنگا: اِک پاسے تے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہنوں جمن لا توں لَے کے کنگھی واہنی نصیب نئیں ہوئی اوہ ڈِنگا چیر کڈھ کے ٹُریا پھر دا اے۔

جنج پرائی احمق نچّے، جنگھاں تڑوڑے کپڑے گھتے۔

معنے: جنج: بارات ☆ پرائی: بیگانی ☆ جنگھاں: لتاں ☆

ترُوڑے: توڑے ☆ کپڑے گھتے: کپڑے پاوے، لیِڑے پاڑھے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جنج کِسے دی ہوندی اے اتے مُورکھ اوس وِچ بھنگڑے پاندا پھِردا اے۔ اوہ اَیویں ای اپنیاں لتّاں تھکاندا اے اتے لیِڑے پاڑ دا رہندا اے۔

جنج پرائی احمق نچن مجھوُ ننگے۔

معنے: نچن: ناچ کرن ☆ مجھو: لکّوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پرائیاں جنجاں وِچ اُلو باٹے اَیویں ای نچ نچ کے حالوں بے حال ہوئی جاندے نیں اتے اوہناں نُوں اپنیاں لیِڑیاں دی سُرت ساروی نئیں رہندی۔

جوڑا گھوڑا لکھ دا، گھر ترَے پاء آٹا پک دا۔

معنے: جوڑا گھوڑا: کپڑے اتے گھوڑا ☆ ترے پاء: تین پاء۔

ویروا: ایس اکھان وِچ پھُونڈاں مارن والیاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ جدوں باہر نِکلدے نیں تاں اوہناں دی آکڑ نُوں سوچو ہڑے نئیں چُک سکدے اتے اوہناں دا لباس تے گھوڑا ویکھ کے لگدا اے پئی بڑے ای کھاندے پیندے گھروں آئے نیں پر گھر دا ایہ حال ہوندا اے پئی اوتھے جیاں دے کھان پکان جوگا آٹا وی نئیں ہوندا۔

جے خیالی پلاء پکائیے، گھیو تاں کھُلھا پائیے۔

معنے: خیالی پلاء: گلیں باتیں پکوان پکانا ☆ کھُلھا: عام، زیادہ۔

ویروا: ایس خیال وِچ باتُونی لوکاں نُوں ٹِچکر کیتی گئی اے جو ہر ویلے خیالی پلاء پکاندے اتے اپنا چِتّوُ ریہڑدے رہندے نیں پر اوہناں دے بوجھے وِچ دمڑی نئیں ہوندی۔

جے تُوں ہَیں مُنڈھ منڈھان، تاں اساں وی ہَیں چندر بھان۔

معنے: مُنڈھ منڈھان: گھبرو جوان ☆ چندر بھان: چن دے مُکھڑے والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے توں سوہنا مُنڈا ایں اتے جوان گھبرو ایں تاں اسی وی چن دے مُکھڑے والے آں اسی وی تیرے نالوں کِسے پکھوں گھٹ نئیں۔

جیُوندیاں پُتر نہ منّے، مویاں کرے سرادھ۔

معنے: جِیوندیاں: زِندہ ہوندیاں ☆ منّے: آکھے نہ لگے ☆ سرادھ: لنگر لوان، دُعا اسیس کران۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پُتر اپنے پیو دے جِیوندیاں تے اوسدے آکھے نئیں لگدا پر جدوں پیو مر جاوے اودوں اوس دے ناں تے دُعا اسیس کراندا پھِردا اے اتے لنگر لاندا پھِردا اے۔

جیہدے گھر وِچ بوٹا ہرنڈ دا، اوہدا ناں غُلاب دین۔

معنے: ہرنڈ: ہنڈ وَلا' بیکار رُکھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہدے گھر وِچ ہرنڈ دا بُوٹا اُگیا اے اتے ہور کوئی چج دا رُکھ وی نئیں' اوس دا ناں غُلاب دِین اے۔

جیہڑا بھانڈا سکھنا ہووے' اوہ ای کھڑکدا اے۔جئیاں گنڈھاں' تئیا رس نیں۔

معنے: بھانڈا: برتن ☆ کھڑکدا: آواز دیندا ☆ جئیاں گنڈھاں: جیسی گنے دی پوری ☆ تئیا: تیسا ☆ رس نیں: رس اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسے گیا اے پئی جیڈی کُو عقل فِکر دا مالک ہووے گا اوسراں دی ای گل کرے گا۔جیہو جیہا گنا ہووے گا' اوسراں دا ای اوس دا مزہ ہووے گا۔

جھاڑیا جھنبیا' بھرا جیوُں دا تیوں۔

معنے: جھاڑن جھنبن: بےعزتی کرن ☆ جیوں داتیوں: اُنج دا اُنج' وِیسے دا وَیسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شرمندے لوکاں نُوں لکھ لعن طعن کرلئو پر اوہ اپنیاں عادتاں نئیں بدلدے اتے اوسراں دے اوسراں ای رہندے نیں۔

جھوُٹھیے وڈھیایئے' تینوُں کتھے کتھے پایئے۔

معنے: وڈھایئے: تعریفے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں جُگت کیتی گئی اے جو ہر ویلے جنے کھنے دے مُونہ تے اپنیاں ای تعریفاں کردے رہندے نیں' حالاں اوہناں وِچ اوہ وصف ہوندے وی نئیں۔

چار دِن دی کوتوالی' فیر اوہو ای رَنبہ پنجالی۔

معنے: کوتوالی: کوٹ وال' شہر جاں قلعے دا راکھا ☆ رنبہ: کُھرپہ ☆ پنجالی: ڈھگے جون لئی سند۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کِسے نُوں چار دِن چنگی نوکری مِل جاوے تاں اوسنوں پاٹ نئیں مرنا چاہیدا۔ویلا بدلدیاں دیر نئیں لگدی۔اختیار مِلے تے اوس دی غلط ورتوں نئیں کرنی چاہیدی۔

چاونے دا ناں سُن کے تاں کھوتی وی گھاہ چھڈ دیندی اے۔

معنے: چاونا: وڈھیائی' خوشامد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی خوشامد ایڈی بُری چیز اے پئی بھلے بھلے ایس دا داء کھا جاندے نیں' ایتھوں سِیداں پئی کھوتی وی پٹھے کھان چھڈ کے کن خوشامد کرن والے ول لالیندی اے۔

چبڑی دا چِہرہ' ناں نور بی بی۔

معنے: چبڑی: چبڑ' اک بوٹی جو آپ مہارے اُگدی اے اوسنوں ڈبے رنگ دا پھل لگدا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مُکھڑا تاں چبڑ ورگا

نِکا جیہا اے اتے خُوبصورت وی نئیں پر ناں رکھن والیاں
توں وارے وارے جایئے جیہناں نے نور بی بی ناں رکھ دِتا
اے۔

چبنے چھولے، ڈکار باداماں دے۔

معنے: چبن: سُکی شَے چباں ☆ چھولے: چنے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ کم تے کوئی ماڑا
کردا اے پر وکھاوا تگڑے کم دا کردا اے۔ کھاندا ماڑی شَے
وے اتے دسدا کُجھ ہور اے۔

چبنے چوَل تے چٹنیاں اُنگلاں۔

معنے: چوَل: چاول ☆ چٹنیاں: چاٹنا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ چب تاں سُکے
چوَل رہیا اے پر مگروں اُنگلاں اِنج چٹ رہیا جویں اوس
نے کوئی تھِندی شَے کھادی ہووے۔

چپے جِنّی کوٹھڑی، مَیں تیرا محلّے دار۔

معنے: چپے جِنّی: بالشت برابر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی رہن
تھاں تاں چج دی ہے نئیں پر دھکے نال ای اگلے دا محلّے دار
بنی پھِردا اے۔

چِٹّے کپڑے، تے کھیسے خالی۔

معنے: چِٹے کپڑے: سفَید کپڑے ☆ کھیسے: جیباں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک اپنے کوجھ
لُکان لئی ہر ویلے چِٹے لیڑے پائی پھِر دے نیں پر اصل گل
اے ہوندی اے پئی اوہناں دے پلّے کُجھ نئیں ہوندا۔

چِٹّے کپڑے، گنڈھوں خالی۔

معنے: گنڈھوں خالی: جیب خالی۔

ویروا: ایس اکھان دا مطلب وی اوہ ای اے پئی بندہ
لیڑے تاں سفَید پائی پھِردا اے پر حال ایہ وے پئی
اوسدے بوجھے وِچ کھوٹی کوَڈی وی نئیں۔

چِٹیاں پگاں، سلاماں دی چٹّی۔

معنے: چِٹیاں پگاں: سفَید دستاراں ☆ چٹی: بھگتان، ہرجانہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں چِٹیاں پگاں
بدھیاں ہون تاں ہر پاسے سلاماں کرن والے اگیرے آ
کے سلام کر دے ای رہندے نیں اتے بس سلام دا ای بھار
چُکنا پیندا اے۔

چِڑی دی چوگ، تے چوَدھواں حصہ۔

معنے: چِڑی دی چوگ: اوہ خوَراک جو چِڑی کھا سکے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دانے تاں مساں
چِڑی دے چُگن جوگے نیں، پر اوسدا وی چوَدھواں حصہ
منگن والے منگ لیندے نیں۔

چُلی جوگا پانی نئیں، باغاں نُوں پئی دینی آں۔

معنے: چُلی: جو پانی ہتھیلی وِچ آ جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کول پانی تاں ایناں

نئیں پئی اوس نال چُلی ای بھری جا سکے پر باغاں نوں پانی دین دیاں باندھاں بندھیاں جارہیاں نیں۔

چتّاں ترّپے تاں بھُٹھ بھُنّے۔

معنے: چتّاں: ڈھارے دا اِک پکھا☆ ترّپے: چوئے☆ بھٹھ: بھٹھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی ماڑا بندہ جے روَلا پاوے گا وی تاں کِسے دا کیہ وگاڑلوے گا۔ جے تیلیے دا اِک چتّاں چووی پوے گا تاں کیہڑا بھٹھ ڈھاہ دیوے گا۔

چُونے گچ قبر' تے مُرہ بئیمان۔

معنے: چُونے گچ: چُونے ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی کئی لوک اپنا آپ تاں بڑا ای سوارلشکا کے رکھدے نیں پر اندروں اوہ پُورے بئیمان ہوندے نیں۔ اوہناں بس لوکاں نُوں ٹھگن لئی بھیس وٹایا ہونداا ے۔

چنا بھُڑکو تاں کیہڑا پہاڑ ڈھاہ لئو۔

معنے: چنا: چنیاں دا دانہ☆ بھُڑکو: کڑاہی وِچ سیک نال اُبھڑے گا☆ ڈھاہ لئو: مسمار کرلوے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی ماڑا بندہ جے احتجاج وِی کرے گا تاں اوسدی گل کوَن سُنے گا۔ چھولیاں دا دانہ بھُجن ویلے جے کڑاہی وِچ ٹپے نچے گا تاں کیہڑا پہاڑ ڈیگ لوے گا۔

چتّاں ترپسی تاں اپنا مُونہ بھناسی۔

معنے: ترپسی: کُدے گا☆ بھنا سی: بھنا لوے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی جے چھولیاں دا دانہ کڑاہی وِچ ٹپے گا تاں اوسدا اپنا نک مُونہ بھجے گا کِسے دا کِیہ جاوے گا۔ ماڑے داروَن گرلان کوئی مُل نئیں پواندا۔

چوہا ہَر دل دی گنڈھی لبھ کے پنساری بن بیٹھا۔

معنے: ہَر دل دی گنڈھی: ادرک دی ڈلی' سُنڈھ دی ڈلی☆ پنساری: حکیم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کِسے اجانو بندے نُوں کوئی کم دی شے ہتھ آ جاوے تاں اوہ ہراِک نُوں اوہو وکھائی پھِردا اے۔ چوہا سُنڈھ دی ڈلی نُوں لَے کے پنساری نئیں بن سکدا۔ ہر کم نُوں جانن لئی تجربہ وی چاہیدا اے۔

چَھپّر تے چھاں نئیں' ڈیوڑھی چ نگارا۔

معنے: چَھپّر: کوٹھا سِر لُکاء کرن دی تھاں☆ ڈیوڑھی: ڈیوڈھی باہرلے بُوہے دے اندر وار چھتّی ہوئی تھاں☆ نگارا: نقارہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں دی نِندیا کیتی گئی اے جو اپنی حثیت توں ودھ کے وکھالے کردے پھِردے نیں۔ گھر وِچ تاں سِر لُکا کے بیٹھن جوگی جاہ ہوندی نئیں اتے اوہ نقارہ ڈیوڈھی وِچ رکھی بیٹھے ہوندے نیں۔

چَھج الاوے، چَھجلی الاوے، چھنو کل پرون کیوں الاوے۔

معنے: چھج: چھاج، دانے صاف کرن لئی سَند ☆ چھجلی: وڈھا چھج جو بھلیاں سمیاں اندر دھڑاں لان لئی ورتی جاندی سی ☆ چھنوکل: چھیکدار ☆ پرون: چھاننی ☆ الاوے: بولے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے جیہڑا بندہ آپ ہر پکھوں سنپورن اے اوہ تاں کسے نُوں گل وی کر لوے تاں پھب جاندی اے۔ پر جو آپوں عَیبی ہووے اوہ کِسے دے عَیب کڈھدا پھِرے تاں لوک اوس نُوں جُگتاں ای کرن گے۔س

چھچھوُندر دے سِر وِچ دھنیے دا تیل۔

معنے: چھچھوُندر: اِک بے ڈھبا جنوُر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دِتی گئی اے پئی گھٹیا لوکاں دا آدر مان شریف لوکاں وانگ نئیں کرنا چاہیدا۔ بے قدرے نُوں قدر راس نئیں آوندی ایس لئی چھچھوُندر دے سِر وِچ دھنیے دا مہنگا تیل لان دا کوئی فائدہ نئیں ہوسکدا۔

چھِکے ہتھ نہ اپڑے، تھُوہ کوڑی۔

معنے: چھِکا: گُچھا ☆ تھُوہ کوڑی: چنگی نئیں، دفع کرو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک جدوں کِسے اُچی تھاہر تے نئیں پُج سکدے تاں اوہ بڑے آرام نال آکھ دیندے نیں پئی دَفع کرو، اوہ وی کوئی تھاں اے جان والی اے۔ جِتھے ہتھ نہ اپڑ سکیا اوس نُوں کوڑی آکھ کے بَھنڈ چھڈیا۔

چھوٹا گھر، وڈھی کڑمائی۔

معنے: کڑمائی: منگنی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر تے نِکا جیہا اے پر لوکاں نُوں اپنا ٹوہر وکھان لئی لوکاں نے وڈھی ساری منگنی کرو کھائی اے پئی اوس علاقے وِچ اوہناں دی بلے بلے ہو جاوے۔۔

چھوٹا مُونہ، تے وڈھی گل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک گل کرن لگیاں اپنی حثیت ول جھاتی نئیں ماردے جو مُونہ در آوے آکھ دیندے نیں۔

چُوہیاں کولوں ڈردے لٹھ ماراں وِچ ناں۔

معنے: لٹھ مار: لڑن والا، بلی مار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک اُنج تاں چُوہیاں کولوں ڈردے ہوندے نیں پر اُنج اوہ ہر تھاں لڑاکو پہلواناں وِچ گِنے جاندے نیں۔

چُوہیاں کولوں ڈردے ناں شیر سِنگھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک بڑے ای ڈراکل ہوندے نیں پر اوہ لوکاں وِچ اپنا رُعب بنان لئی ناں

شیر سِنگھ رکھوالیندے نیں۔

حویلی میئیں باقر دی، وِچ سلیموں آکڑ دی۔

معنے: حویلی: ڈنگر بنھن لئی تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا اے پئی کُجھ لوک تاں اپنی دوَلت دے سِر تے آکڑ دے نیں پر کُجھ مُورکھ لوکاں دی جائیداد دا سہارا لئے کے پھُونڈاں ماردے پھِر دے نیں۔ حویلی تاں کِسے تگڑے بندے دی اے پر اوس وِچ ماڑا بندہ انج ای لنگھدا ہویا آکڑاں بھنی جاندا اے۔

خالی سنکھ وجاء وے دیپا۔

معنے: سنکھ: سِکھاں دا نقارہ ☆ دیپا: دِیپ سِنگھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی کم نہ ہووے مُڑ وی اپنا ٹوُہر ٹپا رکھن لئی سنکھ وجائی رکھنا چاہیدا اے۔

خان سُورمے چڑھے شکار، مکھی گھیری وِچ بازار، ماری نئیں پر لنگی کیتی، واہ فتح اوہناں دُھر توں کیتی۔

معنے: خان سُورمے: پٹھان بہادر☆ لنگی: لنگڑی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ پٹھان قوم دے بہادراں دی گل دسی گئی اے پئی اوہ شکار چڑھے اتے اوہناں مکھی بازار وِچ گھیر لئی اتے اوسنوں وی مار نئیں سکے سگوں بس لنگڑی ای کر سکے۔ اوہناں دی فتح دی سلاحنا کرنی چاہیدی اے۔

دال مسراں دی، دم پلاؤ دا۔

معنے: دم: پکن والی شئے نُوں پکن ویلے ڈھکنا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک لوکاں نُوں دھوکھہ دین توں نئیں مُڑ دے اوہناں نے گھر مسراں دی دال رِنھی ہووے تے لوکاں نُوں وکھان لئی اوس نُوں پلاء ورگا دم دے چھڈ دے نیں۔

دُدھ دوہیا نئیں، بچڑا اگھُٹ گھُٹ پی۔

معنے: دوہیا: چویا☆ بچڑا: بچہ☆ گھُٹ گھُٹ: گھوُنٹ گھوُنٹ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مَجھ جاں گاں ہیٹھوں دُدھ تاں ہالی چویا نئیں اتے پین بارے متاں پہلاں ای دِتیاں جارہیاں نیں۔

در بھارواں، پچھاڑی ننگی۔

معنے: در: دروازہ☆ بھارواں: شُوکا شاکی والا☆ پچھاڑی: پچھلا پاسہ

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دروازے نُوں ویکھ کے تاں گھر دی بڑی شو جاپدی اے پر حال ایہہ وے پئی پچھاڑی والے پاسے دی کندھ وی کوئی نئیں۔

در تے بیری نئیں، ناں باغ شاہ۔

معنے: بیری: بیر دا رُکھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دروازے تے تاں کوئی بھیڑے توں بھیڑا رُکھ وی نئیں پر ناں باغ شاہ رکھیا ہویا اے۔

درنہ دروازہ، مَینڈے اُچے ماڑ۔

معنے: در: راہ ☆ مَینڈے: میرے ☆ ماڑ: محل۔

ویروا: ایس اکھان وچ اوہناں لوکاں نُوں مخول کیتا گیا اے جیہناں دے گھر دا مُونہ سِر تے ہوندا کوئی نئیں اوہ لوکاں نُوں دَسدے پھِر دے نیں پئی ساڈے محلاں دی آ گل اے۔

دم شاہوُ کاراں دے، صبوُن گراں داناں۔

معنے: دم: پَیسے، دام ☆ شاہوکار: بیاج دے قرض دین والے ☆ صبُون: صابن ☆ گراں: پِنڈ، گاؤں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پِنڈ اُتے پَیسے تاں سارے شاہوُ کاراں نیں لائے ہوئے نیں پر اوس داناں لوکاں اپنی مرضی دا رکھیا اے۔

دم لگن شاہ دے، تے سراں سُکھے دی۔

معنے: شاہ: شاہوکار ☆ سراں: مسافر رہن تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سراں اُتے سارے پَیسے تاں شاہوُ کار نے لائے نیں پر ناں اوس نُوں چلان والے دا رکھیا جاندا اے۔

دِنے اللہ ہوُ، راتیں جندرے دھُوہ۔

معنے: جندرے دُھوہ: تالے توڑن

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں مذہبی رُوپ وٹان والیاں بارے دسیا گیا اے پئی جو دِن ویلے لوکاں نُوں وکھان لئی ہر ویلے اللہ اللہ کردے رہندے نیں پر رات نُوں لوکاں دے گھراں وِچ سنھاں لاندے پھِر دے نیں۔

دو ول پگڑی دے، ڈیڈھ ہتھ طُرا۔

معنے: وَل: پیچ ☆ طُرا: ٹُرلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ ماڑا اے۔ اوہ پوری پگ تے خرید نئیں سکیا۔ نکی جیہی پگ اے پر اپنا ٹوُہر وِدھان لئی اوسدا طُرہ لمّاں رکھی پھِر دا اے۔

دیسی ٹٹوُ، خراسانی دولتے۔

معنے: دیسی ٹٹو: دیسی کھوتا ☆ خراسانی دولتے: خراسان علاقے دیاں دولتّیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دیسی کھوتا ہو کے وی غَیر مُلکی ڈھنگ نال دولتے مار رہیا اے۔ جدوں کوئی اپنی اوَقات بھُلھ کے باہر دے دیس دے لوکاں وانگ کھیکھن کرن لگے تاں بولدے نیں۔

ڈرے بلی توں، ناں شیر خاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُز دِل لوک وی اپنے ناں بہادر لوکاں ورگے رکھ کے اپنا من پرچاندے رہندے نیں۔

ڈوُمنی دی نتھ، کدے نک کدی ہتھ۔

معنے: ڈُومنی: مراسن ☆ نتھ: نک دا زیور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کمینے لوکاں کول کوئی

چنگی شَے آ جاوے تاں اوہ اوس دا وکھالا کرن لئی کئی کئی کھیکھن کردے رہندے نیں۔

ڈھای بُوٹیاں، فتّو باغبان۔

معنے: ڈھائی: تھوڑیاں ☆ بُوٹیاں: نِکے بُوٹے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی باغیچے وِچ بس دو تِن نِکے نِکے بُوٹے لگے ہوئے نیں پر ناں فتّو باغبان رکھالیا اے۔

ڈھڈ سڑے روٹی نُوں، جُوڑا چاڑھے ووہٹی نُوں۔

معنے: ڈِھڈ: پیٹ ☆ جُوڑا: والاں دا سجاوٹ لئی بنایا جُونڈا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ کھان نُوں کُجھ نئیں پر بیوی نے جُوڑا کیتا ہویا اے۔ پھوکے وکھاوے ہر تھاں نظر آوندے نیں۔

ڈِھڈوں بُھکھی، ناں دوَلتاں بی بی۔

معنے: ڈِھڈوں: پیٹ توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو گھروں تاں بُھکھے ہوندے نیں پر اپنے ناں امیر لوکاں ورگے رکھ لیندے نیں، تانجو کِسے نُوں اوہناں دی اصل حالت دی خبر نہ ہو سکے۔

ڈھڈھوں بُھکھی، ڈکار مکھانیاں دے۔

معنے: ڈِھڈوں: پیٹ توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ڈِھڈ وِچ تاں بُھکھ آندراں نُوں ولھیٹ پائی جاندی اے پر لوکاں نُوں وکھان لئی ڈکار اِنج دے لئے جا رہے نیں جویں مکھانے کھاہدے ہون۔

ڈیدھ پاء کھچڑی، چوبارے رسوئی۔

معنے: کھچڑی: چوَلاں وِچ دال رلا کے پکائی ہوئی ☆ رسوئی: باورچی خانہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ بُھکھ دا تاں ایہ حال اے پئی گھر وِچ ڈیڈھ پا کھچڑی پکی ہوئی اے۔ پر وکھاوے دی ایہ حالت اے پئی چوبارے وِچ باورچی خانہ بنایا ہویا اے۔

ذات دی پدی، آلھنا ٹُوس تے۔

معنے: پدی: نِکی ☆ آلھنا: گھونسلا ☆ ٹُوس: چوٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ذات وَلوں تاں اُکے ای ہینے ہوندے نیں پر اوہناں دے وکھاوے دا ایہ حال ہوندا اے پئی اوہ ہر تھاں اُچے ہو ہو بہندے نیں۔

ذات دی پدی، چھٹا بازاں دا۔

معنے: چھٹا: کھلارا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ذات وَلّوں تاں اوس دی کوئی حثیت نئیں پر لوکاں وِچ اپنی جھوٹھی حثیت بنان لئی ہر پاسے باز چھڈے ہوئے نیں۔

ذات دی گُٹانی، تکمے مُنج دے۔

معنے: گُٹانی: مُنج کُٹن والیاں دی زنانی ☆ تکمے: تمغے

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ذات ولّوں تاں اوہ مُنج کُٹن والیاں دی زنانی اے پر تمغے مُنج دے ای لائی پھر دی اے۔ مُنج کُٹن والیاں نُوں وَلا کِتھوں تمغہ مِل سکدا اے۔

ذات دی کُراڑی، مُونہ کعبے دوُ۔

معنے: کراڑی: کھتر انی ☆ دُو: ول، طرف۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ذاتوں ہندو ہو کے کعبے ول عقیدت نال مُونہ کِویں کر سکدا اے اتے جے کردا اے تاں اوہ نِرا وکھاوا اے۔

ذات دی کُر کِلی، تے تھمّاں نال اڑیکے۔

معنے: کُر کِلی: کوہڑ کِرلی، چھپکلی ☆ اڑیکے: رکاوٹاں، جوڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ذات ولوں تاں کوہڑ کِرلی اے پر تھمّاں نال مقابلے کرن لگی اے۔ جدوں کوئی نِکا بندہ وڈھے بندیاں دا راہ مل کھلووے تاں آکھدے نیں۔

ذات دی کمّیں، خواجہ خضرؑ دی پوتری۔

معنے: کمّیں: کمین، بے زمین لوک ☆ خواجہ خضرؑ: حضرت خضرؑ جو پانیاں دے بادشاہ نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کمیاں بارے دسیا گیا اے پئی کمینے لوکاں دی وڈھیاں لوکاں نال سانجھ کِویں ہو سکدی اے اوہ بس اَیویں وکھاوے لئی وڈھیاں نال اپنی سانجھ جگاندے پھِر دے نیں۔

ذات دی کنیری، ناں غلام فاطمہ۔

معنے: کنیری: کانیاں دیاں چِکاں بنان والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ذات دی تاں اُکّی نِکی جیہی زنانی ایں پر اوس نے اپنا ناں وڈھے لوکاں والا رکھیا ہویا اے۔

ذات دی کوہڑ کِرلی، شہتیراں نُوں جپھے۔

معنے: کوہڑ کِرلی: چھپکلی ☆ شہتیراں: جمع شہتیر دی، چھت دا سہارا ☆ جپھے: کلاوے۔

ویروا: جدوں کوئی نِکی حثیت دا بندہ وڈھیاں پھڑاں مارے جاں اپنے توں تگڑے بندے ساہنویں آن کھلووے تاں بولدے نیں۔

ربٹ دا فِیتا، جِس کھچیا لمّاں کِیتا۔

معنے: ربٹ: ربڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ خوشامد پسند لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہناں دی اپنی کوئی پکی پیڈھی سوچ نئیں ہوندی سگوں اوہ خوشامدیاں دیاں چاپلوسی سُن کے خوش ہوندے رہندے نیں۔

رُکھی لبھدی نئیں، چوری کُٹ کے کھاسوُں۔

معنے : رُکھی: بِن گھیو جاں ہور سالن توں ☆ چُوری: روٹی دے ٹکریاں نُوں گھیو کھنڈ وِچ ملن ☆ کھاسوں: کھاواں گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں بُھکھے تماش بیناں بارے دسیا گیا اے جیہناں دے گھر سُکی روٹی کھان لئی تاں ہوندی نئیں پر اوہ لوکاں ساہنویں چُوری کُٹ کے کھان دِیاں گلاں کردے رہندے نیں۔

رُکھی نہ لہندی، چُوری کُٹ کُٹ بہندی۔

معنے :لہندی: اُتر دی، لبھدی۔

ویروا: ایس اکھن وِچ وی دسیا گیا اے پئی رُکھی سُکی تاں لبھدی نئیں پر چُوری کُٹ کُٹ کھان دیاں صلاحواں کردی نئیں تھکدی۔

رُواں نہ دھواں، شَیطان مارے جُوواں۔

معنے :رُواں دُھواں: مالی حثیت ☆ جوواں: جمع جُوں دی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں شیخی باز لوکاں بارے دسیا گیا اے جیہناں دی اپنی مالی حثیت تاں ہوندی کوئی نئیں پر اوہ آکھدے نیں شَیطان دا کِیہ اے اوہ تاں ہر ویلے ساڈے سِر دیاں جوواں کڈھدا رہندا اے۔

روٹی تِھندی ہووے نہ ہووے، چوٹی تِھندی ضرور رہووے۔

معنے :تھِندی: گھیو والی، چوپڑی ☆ چوٹی: سِر دے وال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عام شوخے لوکاں دا حیاتی دا ویہار ایہ ہوندا اے پئی گھروں بھانویں چِٹے بُھکھے ہون پر اپنی ٹوَہر ٹاہر وِچ ماسہ فرق نئیں پَین دیندے۔

روٹی نہ کپڑا، لڑن نُوں تکڑا۔

معنے :نُوں: نُوں ☆ تکڑا: تگڑا، مضبوط، تیار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ روٹی کھان نُوں ہووے نہ ہووے پر کُجھ لوک لڑائی لڑن نُوں ہر ویلے تیار رہندے رہندے نیں۔ اوہ لڑائی راہیں اپنا ناں کڈھن دے رِیجھوان ہوندے نیں۔

روڑ گچھی گاں گھبنی، مُورکھ آس کرے۔

معنے : روڑ گچھی: روہڑ دِتی، ضائع کر دِتی ☆ گاں گھبنی: گھبن گاں، سُون والی گاں ☆ مُورکھ: احمق۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں احمقاں بارے دسیا گیا اے جو اپنیں ہتھیں اپنا نقصان کر لیندے نیں پر مُڑ اُنج ای سُکیاں آساں لا کے زِندگی لنگھائی جاندے نیں۔

طاق تے بَیٹھا اُلّو، بھر بھر ونڈے ڈُلّو۔

معنے :طاق: بالکونی، اُچی تھاں ☆ ڈلو: ڈلاں، وڈھا بھانڈا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اُلّو وی جدوں کِسے اُچی تھاہر تے جا بہوے تاں اوسدا ہتھ وی کُھلھا ہو جاندا اے، اتے اوہ وی لوکاں نُوں کُھلے ہتھ شَیواں دین لگ پَیندا اے۔

ظاہر رحمانی، کم شَیطانی۔

معنے : ظاہر رحمانی: نیک صُورت، بھلا مانس مُکھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو اندروں تاں نیت دے کھوٹے ہوندے نیں پر لوکاں نُوں ٹھگن کارن اپنا رُوپ مُوٗمناں جاں نیک بندیاں ورگا بنائی پھر دے نیں

ساؤ سجن سو مِلے گل لگیاں باہیں، ساڈے اُتے جُلھیاں، اوہناں تے اوہ وی ناہیں۔

معنے : ساؤ : بھلا مانس، چنگا اِنسان ☆ گل لگیاں باہیں: پالے دے ماریاں باہواں گل نال لگیاں ☆ جُلھیاں: رضائیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اسی تاں اگے ای ماڑے ساں پر سانوں جو دوست مِلے نیں اوہ تاں اُکھے ای کنگلے نیں۔ ساڈے کول تاں سیال وِچ اُتے لَین لئی رضائیاں ہَے نیں پر اوہناں کول تاں اوہ وی نئیں اتے اوہ تاں باہواں گل نال لا کے ٹُرے پھر دے نیں۔

سائیاں کِدھرے، ودھایاں کِدھرے۔

معنے : سائیاں: سائی دین، سَوٗدے دی پیشگی رقم ☆ ودھائیاں: مراسی نُوں اوسدے دُعا اسیس کرن دے دِتے جان والے پَیسے۔ ☆ کِدھرے: کِسے ہور تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں چور صِفت لوکاں بارے دسیا گیا اے جو کدی وی زبان اتے وعدے دے سچے نئیں ہوندے اتے داء دپالا کے اپنا جھٹ لنگھاندے نیں اوہ لار تاں کِسے نُوں لائی رکھدے نیں پر کم کِسے دُوسرے دے آ جاندے نیں۔

سبھ کُجھ تیڈا، بُلبُل بھترِ تیجے دی۔

معنے : تیڈا: تیرا ☆ بھترِ تیجے: بھترِیۓ، بھتیجے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں چاتر چِتر لوکاں بارے دسیا گیا اے جو گلیں باتیں لوکاں توں ہر شَے وار دے پھر دے نیں پر اپنا پرنالہ اوتھے دا اوتھے ای رکھدے نیں۔

سِر سینک پیریں نیوراں۔

معنے : سینک: سیک کرن ☆ نیوراں: گھوڑے دے پَیر دا زخم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دے پَیراں وِچ کوئی زخم ہووے تاں اوہ لوکاں وِچ اپنی تکلیف داوکھاوا کرن لئی سِر وِچ سیک کرن لگ پَیندے نیں۔

سِروں پَیروں ننگے ہاں، جہان نالوں چنگے ہاں۔

معنے : سِروں پَیروں: سِر پَیر توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو اپنے عَیب نُوں عَیب من دے ای نئیں سگوں اپنی برائی تے وی فخر کر دے نئیں تھکدے۔

سِروں گنجی، کنگھیاں دا جوڑا۔

معنے : گنجی: بن والاں توں ☆ جوڑا: دوشیواں

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سِر تے وال تاں

ہَے کوئی اَتے کول دو کنگھیاں رکھیاں ہویاں نیں پئی سواندے واہندے ہوندے آن۔

سرہیوں جیڈ ے پیٹھے، کُبخت پیا ویکھے۔

معنے: سرہیوں: اِک فصل جیہدے بی دا دانہ بڑا ای نِکا ہوندا اے☆ پیٹھے: اِک سبزی☆ کُبخت: کم بخت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سرہیوں دے بی جیڈا پیٹھا کدی ہوای نئیں سکدا پر کم بخت بندہ اوس دیاں وی خواباں ویکھدا رہندا اے۔ جاں اجیہی انہونی دے خواب کوئی کم بخت ای ویکھ سکدا اے۔

سُوت نہ پتان، جُلاہیاں نال ڈانگوڈانگی/ گھر تند نہ تانی، جُلاہیاں نال ڈانگوڈانگی۔

معنے: سُوت نہ پتان: سُوتر اتے تانی☆ ڈانگوڈانگی: لڑائی جھگڑے دی حالت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں مُورکھاں بارے دسیا گیا اے جو آپنے گھروں تاں چِٹے بھُکھے ہوندے نیں پر لوکاں نال بے مقصد ای لڑائیاں لڑدے رہندے نیں۔

سُوتر دی اَٹی، تے یُوسف دی خریدار۔

معنے: سُوتر دی اٹی: تھوڑا جیہا سُوت☆ یُوسفؑ: حضرت یعقُوبؑ پیغمبر دے جگ چوں سوہنے پُتر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوس عوَرت بارے دسیا گیا اے جو حضرت یوُسف ہوراں نُوں سُوتر دی اٹی توں مُل لین لئی بازارے آ گئی سی۔ چوکھی قیمتی شَے نُوں سستے بھاء خرِیدن دے رِیجھواناں نُوں ٹُچکر کیتی گئی اے۔

سوَنا اروڑی تے، سُپنے شیش محلاں دے۔

معنے: سوَنا: سوَن، آرام کرن☆ اروُڑی: گند والی جگہ، گوبھر والی تھاں☆ سُپنے: سُفنے، خواب☆ شِیش محل: شیشے دے محل۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی اپنے کول تاں آرام کرن لئی کوئی جاہ نہ ہونی اتے خواب ویکھنے شِیش محلاں وِچ وسن دے۔

سیر دُدھ، ویہ سیر پانی، گُھمر گُھمر پھرے مدھانی۔

معنے: وِیہ سیر: بیس سیر☆ گُھمر گُھمر: گھم گھم☆ مدھانی: بلونی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ پھوکا وکھاوا کرن والیاں بارے دسیا گیا اے پئی سوانیاں اِک سیر دُدھ وِچ لمّاں پانی پا کے گھم گھم مدھانی پھیر کے اپنے گوڑ دی نمائش لاندیاں رہندیاں نیں۔

شرم آوَن جان والی شے وے، بندے نُوں ڈھیٹھ ہونا چاہیدا اے۔

معنے: ڈھیٹھ: بے شرم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ بے شرماں نُوں جُگت کردیاں آکھیا گیا اے پئی شرم کیہڑی کھان والی شَے اے۔ ایہ تاں

آؤندی جاندی رہندی اے پر بندہ بے شرم ہونا چاہیدا اے
تاں ای اوہ ترقی کر سکدا اے۔

شکل چڑیلاں دی، مزاج پریاں دا۔

معنے: چڑیل: ڈائن، چمڑ جان والی بلاء ☆ پریاں: جناتی مخلوق دی مونث۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں بارے لوکاں بارے دسیا گیا اے جو شکلوں تاں کِسے کم دے ہوندے نئیں، پر اوہناں دے ناز نخرے بڑے ای اوّلے ہوندے نیں اتے ایویں ہر ویلے ای مُونہ سوار سوار گلاں کری جاندے نیں۔

فاقے پئے مراں گے، کلول پئے کراں گے۔

معنے: کلول: موَجاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ شرمندے لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہناں تے غُربت آ جاوے تاں اوہ فیر وی ڈھیٹھاں وانگر جیندے نیں اتے بھکھ نُوں شرمندگی نال نئیں ماپدے۔

قبر چُونے گچ، بچّوں مُردہ خراب۔

معنے: چُونے گچ: چونا سفیدی والی ☆ بچّوں: وِچوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے مرن تے اوسدی پکی جاں ٹائیلاں والی قبر بنان دا اوناں چر کوئی فائدہ نئیں جناں چر مرن والا باکردار نہ ہووے۔

قبر کُتے دی، اچھاڑ مِشر ودی دا۔

معنے: اچھاڑ: غلاف ☆ مِشر ودی: ٹُوہر ٹپے والا، قیمتی کپڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی قبر دا ایہ حال اے پئی اوہ تاں کُتے بندے دی اے پر اوس اُتے قیمتی کپڑے دا اچھاڑ پا کے اوس دا ٹُوہر ودھایا گیا اے۔

قبر کنجر دی، اچھاڑ بافتے دا۔

معنے: کنجر: بے غیرت ☆ اچھاڑ: دربار تے پان والی چادر ☆ بافتہ: تِلّا، چمکدار دھاگہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اندر بے غیرت دی لاش پئی ہوئی اے پر اوس اُتے تِلے دار کپڑے دی چادر چاڑھی جا رہی اے۔

کالُو دھوتے کپڑے، کانواں توں وی کالے، تیں پلائی لَسّی، گنگا ہنگھا لے۔

معنے: کالُو: ناں ☆ تیں: اوس ☆ گنگا ہنگالے: وِچ گنگا دریا جتاں پانی پا کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کالو ناں دے بندے نے لیڑے دھوتے تاں اوہ ہالی کاں دے رنگ نالوں وی کالے سن۔ اتے اوس نے جدوں لَسّی پلائی تاں اوس وِچ گنگا دریا جِتاں پانی پا کے اوس نُوں کانواں دے اتھروُ بنا دھریا۔

کُپّے وِچ رِگٹکاں ہوکا درا کھدا۔

معنے: کُپا: بھانڈا ☆ رِگٹکاں: گُٹھلیاں ☆ ہوکا: اعلان ☆

دراکھ: کشمش۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پھوکے بندے ہر تھاں جھوٹھیاں شاناں وکھاندے نئیں تھکدے۔ لوک بوجھے وِچ کِسے شَے نُوں کھا کے اوس دیاں رِٹکاں پا کے لوکاں نُوں کشمش دا بھلیکھا پان دی واہ لاندے نیں۔

کسبت کولیاں دی، مغز فوٗجداراں دا۔

معنے: کسبت: کسب، کم کار، پیشہ☆ مغز: داماغ ☆ فوٗجداراں: فوٗج دے افسراں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہہ مت دِتی گئی اے پئی لوکی اپنی حثیت توں ودھ کے اپنے آپ دا وکھالا کردے نیں۔ اوہ بھانویں کولیاں دی دلالی ای کردے ہون پر اوہناں دا دماغ ہر ویلے ستویں اسمان تے ٹنگیا ہوندا اے۔

کدی پگ بنّھاں، کدی پٹکا، دُنیا چار دِناں دا لٹکا۔

معنے: پٹکا: سِر تے بنّھن والا صافہ، پرنا☆ لٹکا: مزہ، سواد، ہلارہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہہ دسیا گیا اے پئی لوکی جگ تے اپنی دوَلت دا رُعب پان لئی اپنے رُوپ وٹاندے رہندے نیں۔ اتے دُنیا نُوں چار دِناں دا ہلارہ سمجھدے نیں۔

کرنی ککھ دی، گل لکھ دی۔

معنے: کرنی: کرت، کرتوت☆ ککھ: تیلا، بے قیمت چیز۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوکی کرتوت ولّوں بھانویں ماڑے ای ہون پر گل کرن لگیاں اپنے پیراں ول جھات نئیں پاندے۔ بھانویں اوہناں دے پلّے کُجھ وی نہ ہووے مُڑ وی وکھاوا کرنوں نئیں رہندے۔

کرنی نہ کرتوت، چل میرے پُوت۔

معنے: کرتُوت: کم☆ پُوت: پُتر۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی کئی لوک کرنی ولوں تاں رج کے ماڑے ہوندے نیں پر اپنے پھوکے وکھاوے لئی سبھناں توں اگے ٹُرے پھِردے نیں۔

کُڑی ڈراوے، تھُک کے۔

معنے: کُڑی: الھڑ مٹیار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کِسے اُتے جوانی آوَندی اے تاں اوس دے نازنخرے وی اوسراں دے ای ہو جاندے نیں۔ اوسدے ہر کم نُوں لوک اداواں سمجھ لیندے نیں۔

کُنّی اِچ ککھ کوئنیں، اَنے گلن ڈیوس۔

معنے: کُنّی: ہانڈی☆ کوئنیں: کوئی نئیں☆ گلن ڈیوس: گلن دیوٗ، گلنے دے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پھوکا وکھاوا کرن والے لوک سکھنی ہانڈی ای چُلھ تے رکھ کے تھلّے اگ ڈاہی جاندے نیں اتے لوکاں نُوں سنا کے آکھی جاندے پئی ایس نُوں ہالی ہور گلن دیو تانجو لوکاں نُوں

گوشت دا بھلیکھا پیندا رہوے۔

کنّیں نہ پاپڑی، نکّلی ودھی آکڑی۔

معنے: پاپڑی: ہلکا زیور☆ ودھی آکڑی: تکبّر کردی پھرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بی بی دے کنّیں تاں ہوُلا جیہا سونے دا زیور وی نئیں پر فیر وی اوس دی آکڑ نوں سو چوُہڑے چک دے نیں۔

ککُڑی پَیر لتاڑیا، اج مَیں ولّ نئیں آں۔

معنے: پَیر لتاڑن: مِدھن، تھلّے دین☆ ول: ٹھیک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھیکھن کرن والے لوک اَیویں ای بیمار بن بہندے نیں۔ اوہناں دے پَیر تے جے ککُڑی ورگے ہوَلے جیہے جانور دا پَیر وی آ جاوے تاں مَنجی مل لَیندے نیں۔

ککُڑی نائی دی، مُجرا مقدّم دا۔

معنے: ککُڑی: مُرغی☆ مُجرا: دعوت، موَسیقی دا پڑ☆ مقدّم: حاکم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک کِسے نُوں دعوت دے کے وی روٹی اپنے گھروں نئیں کھواندے سگوں کِسے ہور نُوں ای اوس کم لئی وی پھسا لَیندے نیں۔

ککھ دی کہانی، کوئی کے تائیں سُنسی۔

معنے: کے تائیں: کدوں تائیں☆ سُنسی: سُنے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گل وی کوئی چج دی ای کرنی چاہیدی اے۔ جے کر ککھ جاں کِسے بے قیمت شَے دی کوئی کہانی چھوہ دھرے تاں اوہ لوکی کِناں کو چر سُنن گے۔

ککھ نہ پلّے، بازار کھڑی ہلّے۔

معنے: ککھ: کُجھ، تِنکا☆ ہلّے: ناز نخرے کرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیب وِچ تاں ہے کُجھ نئیں پر فیر وی بازار دے چوُرستے وِچ کھلو کے ناز نخرے وکھائے جا رہے نیں۔

ککھاں دی جھوُنپڑی، دند کھند دا پاڑچھا / ککھاں دی کُلی، دند کھند دا پاڑچھا۔

معنے: دند کھند: ہاتھی دند☆ پاڑچھا: چھت دا پانی کڈھن لئی بنایا لوہے دی پتری دا سند۔

ویروا: ایس اکھان وِچ جعلی لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ ہر شَے وِچ وکھاوا کرنوں نئیں مُڑدے۔ اوہ ککھاں دی کُلی نُوں وی ہاتھی دند دا پاڑچھا لا کے اوس نُوں محل بنا دھردے نیں۔

کنک کھیتے، دھی پیٹے، آ جوایا منڈے کھالا۔

معنے: کھیتے: کھیت وَچ☆ پیٹے: پیٹ وِچ☆ جوائی: داماد☆ مَنڈے: مِٹھیاں روٹیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں دی ہِند یا کیتی گئی اے جو ویلا آون توں اگدوں ای لوکاں نُوں سائیاں ودھائیاں

لان لگ پَیندے نیں، حالاں اوہناں نُوں ایہ پک وی نئیں ہوندا پئی کم سِرے چڑھے گا وی جاں نئیں چڑھے گا۔

کل دالپیا دیہوں بیہا، اج دالِپیا ویکھو ہا۔

معنے: لِپیا: لپائی کِیتی، کیتا کم ☆ دیہوں: دِن ویلے ☆ ویکھو ہا: ویکھنا سی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کل دا کیتا کم تاں پرانا ہوگیا اے۔ ہُن تاں اج دے کِیتے نُوں ویکھن دی لوڑ اے۔

کل جمّی گِدڑی، اج اوہدا ویاہ۔

معنے: جمّی: پَیدا ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ناممکن گلاں کیکن ممکن ہوسکدیاں نیں۔ کل دی جمی گِدڑی دا ویاہ اج کیکن ہوسکدا اے۔ کوئی انہونا کم ہوندا ویکھ کے بولیا جاندا اے۔

کوڈی نئیں پلّے، سیر باغ دی چلّے۔

معنے: کوڈی: کوڑی، پیسہ ☆ چلّے: ٹُرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ دسیا گیا اے پئی کول تاں پَیسہ ہے کوئی نئیں پر باغ دی سیر نُوں جان دِیاں تیاریاں نیں۔

کول کوڈی نہ، بازاریں لیکھے۔

معنے: کوڈی: کوڑی ☆ لیکھے: حساب کتاب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے کول تاں اِک پَیسہ وی نئیں پر اوہ بازار وِچ جا کے لوکاں نال اَیویں ای حساب کتاب کرن لگیا اے۔

کوہ ٹُری نہ، بابا تھیائی / تریہائی۔

معنے: کوہ: ڈیڈھ مِیل سفر ☆ تھیائی: پیاسی ☆ تریہائی: پیاسی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سفر تاں ہالی شُروع وی نئیں ہویا اتے پیاس لگ وی گئی اے۔ ہوچھے لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ ہر کم وِچ وکھالا کرن دے رَتجھوان ہوندے نیں۔

کوئی نہ جانے اُسّے کوُں، لتّاں مارے دُھسّے کوُں۔

معنے: اُسّے کوُں: اوس نُوں ☆ لتّاں: ٹنگاں، ٹانگیں ☆ دُھسّے: سیال سمیں وِچ اُتے لَین والی گرم چادر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جیہناں دی وسیب جاں وسوں اندر کوئی حثیت نئیں ہوندی پر اوہ اُنج ای ہر تیجے دِن کوئی نہ کوئی رَولا بنا کے لوکاں وِچ اپنی سنجان پکیری کردے رہندے نیں۔ کُجھ نہ ہو سکے تاں اپنی چادر نُوں ای لتّاں مار کے لوکاں نُوں اکٹھیاں کر لَیندے نیں۔

کَیں کوُں اِڈے، کَیں کوُں بڈّے۔

معنے: کَیں: کِسے ☆ کوُں: نُوں ☆ اِڈے: ایدھر ☆ بڈھے: اودھر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ چتر چالاک لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ کِسے نُوں سچّا وکھا کے اتے کِسے نُوں کھباوکھا کے اپنا بُتا سار دے رہندے نیں۔

کھانیاں مُولیاں' تے ڈکار گاجراں دے۔

معنے: ڈکار: پیٹ وِچوں واء سنگھ راہ نِکلن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں چاتر لوکاں بارے دسیا گیا اے جو اپنی مالی حالت لِسّی ہون تے وی اپنی کمزوری کِسے تے ظاہر نئیں ہون دیندے۔اوہ گھروں مُولیاں کھا کے نِکلن تے لوکاں نُوں دس دے نیں پئی گاجراں کھا کے آئے نیں۔

کھاون پیون اپنا' نِری سامالَیکی۔

معنے: نِری: صِرف ☆ سامالَیکی: سلام دُعا دا تعلق۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو گھروں کھا کے ہرتھاں سلام دُعا راہیں سانجھاں پکیریاں کردے پھر دے نیں۔

کھُسے نہ کھساوے' جھڈو اُگھر اُگھر آوے۔

معنے: کھُسے: اپنا نقصان کرے ☆ کھساوے: گھُس جانا' راہوں کھُنجنا ☆ جھڈو: بیقل' مُورکھ ☆ اگھر اگھر: ابھر ابھر' لڑائی دی تیاری کر کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں مُورکھاں بارے دسیا گیا اے جو نہ تاں کِسے دا نقصان کرن جوگے ہوندے نیں اُنج ای اگلے دے گل پین دی واء لاندے رہندے نیں تانجو اوہناں دا وی ہر تھاں ذِکر اذکار ہوندا رہوے۔

کھوتی آں کِسے لُختئی آکھ سٹیا' اُس گھاہ کھانا چھوڑ دِتا۔

معنے: آں: نُوں ☆ لُختئی: رقاصہ' ڈانسر ☆ سٹیا: دِتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو جھوٹھی خوشامد سُن کے کپڑیاں توں باہر ہو کھلوندے نیں۔ کھوتی نُوں کِسے نے رقاصہ آکھ دِتا تاں اوہ گھاہ کھان ای چھڈ بیٹھی۔

کھوتے تے چڑھی' لتاں نئیں لمکائیاں۔

معنے: لمکائیاں: لمیاں کیتیاں' تھلے ول کیتیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں جُگت کیتی گئی اے جو ماڑی حالت وِچ رہندیاں وی اوس نُوں مَن توں آکی ہوئے رہندے نیں۔

کھوتے چڑھی' پر کُڑماں دے محلے نئیں گئی۔

معنے: کُڑماں: جمع کُڑم دی' جِتھے مُنڈا جاں کُڑی ویاہی ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں چاتر لوکاں بارے دسیا گیا اے جو اپنی بے عِزتی نُوں بے عِزتی منن لئی تیار ای نئیں ہوندے۔اوہ ایہ تاں مَن لیندے نیں پر کھوتے تے سواری کیتی اے پر کُڑماں والے پاسے بھانویں گئے وی ہون پر مَن دے نئیں۔

گٹھی نئیں دھیلہ، کیہنے چڑھنا ریلا۔

معنے :گٹھی: گٹھ وِچ، جیب وِچ ☆ ریلا: ریل تے، سواری تے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پلّے کوئی پیسہ نئیں اتے گڈی چڑھن دیاں تیاریاں ہون ڈٹھیاں نیں۔ایسراں کوَن گڈی وِچ بَیٹھن دیوے گا۔

گلاں کرن نُوں اوَلیا، کرتُوتیں کھیہ۔

معنے : کرتوُتیں :عمل ولوں، کرکے وکھان والے پاسیوں ☆ کھیہ : خاک،مٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں دی نِندیا کیتی گئی اے جو گلیں باتیں تاں بڑے پنجمار ہوندے نیں پر کوئی کم کرکے وکھان وِچ اوہ دوانی دے نئیں ہوندے۔

گلاں والے جِت گئے، دماں والے ہار گئے۔

معنے : دماں والے :پَیسے والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر گلاں دے گلادڑی جِت جاندے نیں پر پَیسے والے ہار جاندے نیں۔چاتر لوک ہر مَیدان اندر بازی لَے جاندے نیں۔

گلاں ولوں مَیں وڈھی، عقلوں وڈھی جیٹھانی۔

معنے : جیٹھانی: جیٹھ دی بیوی، اپنے خاوند دے وڈھے بھرا دی زنانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو کِسے نُوں اُنج تاں پلّے نئیں بنھدے پر عقل ولّوں اوڑک مار کھا جاندے نیں۔

گلّیں اسیں چنگیریاں، اُچاریں بُریاں۔

معنے : چنگیریاں: چنگیاں، بہتر ☆ اُچاریں:گل بات دا ول۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں دی نِندیا کیتی گئی اے جو بِناں سوچے سمجھے گلاں کری جاندے نیں اتے جِنیاں ودھ گلاں کیتیاں جان گیاں، اونیاں غلطیاں وی ہون گیاں۔گلاں کرن تاں سوَکھا لگدا اے پر گل کرن کوئی کوئی جان دا اے۔

گلّیں باتیں مَیں بڑی، کرتُوتیں میری بھَین۔

معنے : بڑی؛ وڈھی ☆ کرتُوتیں :عمل ولوں، کرکے وکھان دا عمل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک ساری عقل اپنے گھر وِچ ای رکھدے نیں۔اوہ حیاتی دے گُن آپو وِچ ونڈ کے کِسے جوگا کُجھ نئیں چھڈدے۔

گلّیں گلّاں، دمیں گھوڑے۔

معنے :گلّیں گلّاں :مُونہ نال خالی گلاں کرن ☆ دمیں : داماں نال،پَیسیاں نال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گلاں نال بندہ پہاڑ تاں اُسار ای لَیندا اے پر گھوڑے لَین لئی نِریاں گلاں کم نئیں دیندِیاں پر پَیسے خرچنے پَیندے نیں۔

گلیں لگی، آٹا کُتیاں کھاہدا۔

معنے :گلّیں لگی: گلاں وِچ رُجھی، باتاں کرن وِچ مصرُوف۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا اے پئی چاترا تے نِرا گلاں نال من پرچان والے اوڑک اپنا نقصان ای کر بیٹھدے نیں۔ کوئی زنانی آٹا گُھنن لگی تے اوہ چھڈ کے گوانڈھن نال گلاں کرن لگی، پچھا بھُلھ گئی تے آٹا کُتے کھا گئے۔

گلے لُون، تے پٹے لوہیا۔

معنے : گلے: کھرے، پکھرے ☆ پٹے :فریاد کرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کُجھ اجیہے لوک وہ ہوندے نیں جو دُوجیاں دے دُکھ درد دے بھائیوال بنن دی تھانویں اوہناں دے دُکھ دا فائدہ چُک لَیندے نیں۔

گلیاں ہوئیاں ویہلیاں، لُنڈے دا میدان۔

معنے : ویہلِیاں: خالی ☆ لُنڈے :بِن پُوچھل دے ڈھگے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں مقابلہ کرن والا کوئی نہ رہ جاوے تاں بِن پُوچھل توں بدصُورت لگن والا ڈھگا وی مُعتبر بن کھلوندا اے اتے ہر مَیدان جِت لَیندا اے۔

گُن گناوے، ٹوٹا پاوے۔

معنے : گُن گناوے: اپنیاں خُوبیاں رِگنوائے ☆ ٹوٹا پاوے: گھاٹا پاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی اپنیاں خُوبیاں ہر اِک تائیں دسدا پھرے اوہ آخر اِک دِن گھاٹا ای پاندا اے، کِسے نہ کِسے اوگن پاروں پھڑیا ای جاندا اے۔

گوڈے تھلھے دِیدنئیں پوَندی، ناں چراغ علی۔

معنے : گوڈے تھلھے : گُٹنے دے نیچے ☆ دِید: نظر ☆ پوَندی: پَیندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بوُ ہتے لوکی بندے دا ناں اوہدے وصفاں مطابق نئیں
رکھدے۔ اِک بندے نُوں اپنے ای گوڈیاں توں تھلھے تاں کُجھ دِسدا نہ ہووے پر اوس داناں چراغ علی رکھ دین عجیب لگدا اے۔

گوَں بھناوے جوَں، بھانویں گلّے ای ہون۔

معنے : گوَں: گا کے ☆ بھناوے: بھوناوے ☆ جوَں: اِک فصل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لالچی لوک ہر حال وِچ اپنا کم کڈھن جان دے نیں۔ چالاک بندہ اگلے نُوں گوَں سنا کے جوَں بھنا ای لَیندا اے بھانویں اوہ گلّے ہون اتے اوہناں نال ریت چمبڑی ہووے۔

گہنے رکھ کے گہنے پاوے، وڈھے مَلک دی رن سڈاوے۔

معنے : گہنے رکھ کے: زمین گہنے پا کے، زمین دے پیسے لے کے☆ گہنے: زیور☆ رن: بیوی☆ سڈاوے: سداوے، اکھواوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عوْرتاں زیور نال بڑا پیار کردیاں نیں۔ اوہ اپنے خاوند کولوں زمین گہنے پوا کے وی زیور خرِیدن توں نئیں اُکدیاں اتے زیور پا کے وڈھے ملک دی رن اکھوان وِچ فخر سمجھدِیاں نیں۔

گھر آٹا نئیں، گھراٹیں سایاں۔

معنے: گھراٹیں: گھراٹ دی جمع۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہوچھے لوک جیہناں دے گھر وِچ کُجھ وی کھان نُوں نئیں ہوندا اوہ وی اَیویں لوکاں تے سُکا رُعب جمان لئی گھراٹاں تے جا کے آٹا پِسوان دا بھاء پُچھدے پھِردے نیں۔

گھر بھُکھ ننگ، بوُہے تے ڈیوڑھی۔

معنے: بھُکھ ننگ: غُربت، ☆ ڈیوڑھی: ڈیوڑھی۔

ویروا ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پھوکا وکھاوا کرن والے لوک ہر ہر حیلے لوکاں تے اپنی گوڑی چوہدرا دا سِکہ جمان دے رِیجھوان ہوندے نیں۔ گھر بھانویں بھُکھ نچدی ہووے پر اوہ باہروں بن پھب کے رہندے نیں۔

گھر دانے نئیں ، اُکھلی توں ڈانگو ڈانگی۔

معنے : اُکھلی: چوْل چھڑن لئی زمین وِچ بنایا ٹویا☆ ڈانگو ڈانگی: لڑائی وِچ رُجھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ تاں دانے ہے ای نئیں پر ہوچھے اَتے وکھاوا کرن والے لوک اُکھلی اُتے دانے چھڑن توں اَیویں ای لڑی جاندے نیں تانجو لوکاں نُوں ایہ سِدھ ہووے پئی ایہناں دے گھر دانے بڑے نیں۔

گھر ڈانگ نہ، اتے میری بندوُق چائی آویں /
گھر ڈانگ نہ، اتے میری سانگ گھِن آیو۔

معنے: ڈانگ: لمّاں سوٹا☆ چائی آویں: چُکی آویں☆ سانگ: نیزہ☆ گھِن آیو: لَے آیو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے گھر تاں ڈنڈا وی کوئی نئیں ہوندا اتے لوکاں نُوں وکھاون لئی وڈھے ہتھیاراں دے ناں لَے کے لوکاں نُوں ڈران لگیا ہوندا اے

گھر صبُونی، ہانڈی رِجھے الُونی۔

معنے: صبُونی: صابن پھِریا، صاف سُتھرا☆ ہانڈی: دیگچی☆ رِجھے: پکے☆ الُونی: بناں لُون توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر دی ٹیپ ٹاپ تاں بڑی اے پر گھر وِچ ایہ حال اے جو ہانڈی وِچ پان لئی نمک وی گھر وِچ ہے نئیں۔

گھر کھان نوُں نئیں، ماں پیہن گئی اے۔

معنے: پیہن: پیسن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ تاں دانے ای ہے نئیں اتے لوکاں نُوں دسیا جا رہیا اے پئی ماں آٹا پیہن لئی چکی تے گئی ہوئی اے۔

گھر کھپّن نئیں، مرن نُوں اتاولے۔

معنے: کھپن: کفن ☆ اتاولے: کاہلے، چھوہلے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ تاں کفن جوگا کپڑا خریدن جوگے پیسے نئیں پر مرن دا چا چڑھیا ہویا اے تے کاہلیاں پئیاں نیں۔

گھر مَڈھل دی روٹی، باہر لمّیں دھوتی۔

معنے: مُڈھل: بھلے ویلیاں دی اِک ماڑی کھاج جو کنک وانگ بیج دے سن ☆ لمّیں دھوتی: نیواں تہمت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ تاں مُڈھل ورگی ماڑی جنس دی روٹی پکی ہوئی اے پر باہر تہمت نیواں رکھ کے دھکے دے راٹھ بنے پھر دے نیں۔

گھر موچیاں دا، ناں دھرم سال۔

معنے: دھرم سال: دھرم سالہ، مذہبی عبادت گاہ، خیراتی سراں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں ٹچکر کیتی گئی اے جو نِکیاں تھانواں نُوں وڈھے ناں دے دھردے نیں۔موچیاں دے گھر نُوں دھرم سال آکھن دھرم سال نال مخول کرن والی گل اے۔

گھر نہ کھان کاں، کُتے داناں مانکا۔

معنے: مانکا: موتی ورگا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر تاں کانواں دے کھان جوگا بھوراوی نئیں لبھدا اتے کُتے داناں مانکا رکھیا ہویا اے۔ پھوکا وکھاوا ایس توں ودھ کیہ ہوسکدا اے۔

گھر نہ گھاٹ، قوم دا لاٹ۔

معنے: گھاٹ: پتن ☆ لاٹ: لارڈ، امیر آدمی، نواب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پھوکا وکھاوا کرن والیاں دا ایہ حال ہوندا اے پئی اوہناں دا نہ تے کوئی رہن لئی گھر ہوندا اے اتے نہ ای پتن جتھوں بھتا اُگراہن دی آس ہووے پر فیر وی اوہ لوکاں نُوں اپنی قوم دسن لگیاں نواباں نال ای شجرہ نسب جوڑ دے نیں۔

گھر نئیں دانکا، کُتے داناں مانکا۔

معنے: دانکا: دانہ پھکا ☆ مانکا: موتی دیاں صِفتاں والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں بھکھے لوکاں نُوں مخول کیتا گیا اے جو اپنے گھر ول تاں جھات نئیں پاندے پر کُتے دا ناں مانک رکھ کے اَویں ای اپنا من پرچاندے رہندے نیں۔

گھر وِچ کُتا نئیں، ناں بہادر خان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں جگت کیتی گئی اے جو بڑے ای ڈراکل ہوندے نیں پر اوہناں اپنے

بالاں دے ناں بڑے جنگجو قبیلے دے لوکاں ورگے رکھے
ہوندے نیں۔

گھرِ وِچ پیسہ نئیں، ناں لکّھی رام۔

معنے :لکّھی رام:لکھ داتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ تاں بھکھ بھنگڑے پاندی ہوندی اے پر باہر لے لوکاں نُوں دھوکھا دین لئی ناں لکّھی شاہ رکھیا ہویا اے۔

گھروں ٹُرے نئیں، پندھ نہ پئے، راہ تکدیاں دے عقل گئے۔

معنے :پَندھ:سفر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہالی گھروں نِکل کے سفرے تاں پئے نئیں، پر دُوروں ای سفر نُوں ویکھ کے ہوشاں گواچن لگ پیاں نیں۔ کُجھ ویکھن توں بِناں ای اوس کم دی اوکھت توں گھبراء پَین لگ پئے نیں۔

گھگھرا چڑھ ہوئی کُنّے، اماں مبارک ہووی۔

معنے : گھگھرا: عوَرتاں دا اِک لباس☆ چڑھ ہوئی: چاڑھیا☆ کُنّے :دھوبی دا بُھٹھل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک ہالی کم چھوہندے وی نئیں اتے اوس کم دی کامیابی دیاں گھر والیاں نُوں مبارکاں دین لگ پَیندے نیں۔ کپڑے نُوں ہالی بُھٹھل وِچ پایا ای اے اتے مبارکاں مِلن لگ پئیاں نیں۔

گھگھرا رکھے گاہنے، کھاوے لاچی دانے۔

معنے : گاہنے: گہنے، مُستاجری ☆ لاچی دانے: لاچیاں دے دانے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک اجیہے فضُول خرچ ہوندے نیں پئی اوہ اپنے جسم دے کپڑے گہنے پا کے وی اپنے مُونہ دی چوگ نئیں گھٹن دیندے۔

گھگھرا رنگیا نئیں، ماسی مبارک ہووی۔

معنے :رنگیا: رنگ کیتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک ڈاڈھے ای چاتر ہوندے نیں۔ کم ہالی ادھ پچدھا وی نئیں ہویا ہوندا اتے اوہ پہلاں ای مبارکاں دین لگ پَیندے نیں۔

گھگھری گوں ٹاکیاں، سُتھن سانبھی پئی اے۔

معنے : گھگھری: گھگھرا، اِک لباس☆ گوں: نُوں ☆ ٹاکیاں: جوڑ☆ سُتھن :شلوار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک اپنی غُربت نُوں لُکان لئی جھوٹھ ماردے رہندے نیں۔ اوہناندے کپڑے پاٹے ہون تاں اوہ آکھدے نیں پئی گھر وِچ دُوجے کپڑے سانبھ کے رکھے ہوئے نیں۔

گھگھری نہس ٹنگاں تے، سمدی پلنگاں تے۔

معنے :نہس: نئیں سُو☆ ٹنگاں: لتّاں☆ سمدی: سوُندی ☆

پلنگاں:پلنگاں۔

ویروا:ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو گھروں تاں اپنے ماڑے ہوندے نیں پئی لگ بدّھی دھوتی وی لتّاں پُوریاں نئیں کجدی پر اوہ پلنگاں تے سوں کے پھوکا وکھاوا کردے رہندے نیں۔

گھوڑا پیو دا بڈیار دھیؤ دا۔

معنے:پیؤ:پیؤ،باپ☆بڈیار:نخرہ،آکڑ☆دھیؤ:دھی،بیٹی۔

ویروا:ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی لوک اپنی کرتوت ول جھات نئیں ماردے سگوں بیگانیاں سہاریاں تے آکڑ دے پھردے نیں۔باپ دے گھر گھوڑا ہووے اتے دھی اپنے گھر آکڑ وکھاندی پھرے تاں بولدے نیں۔

گھول گھماواں سٹھ گز،پاڑھ نہ دیواں رگیکو / گھول گھمائیاں سٹھ گز،پاڑھ نہ دیندی اِک گز۔

معنے: گھول گھماواں:قُربان کر دیاں، وار دیاں☆ رگیکو: رگرہ۔

ویروا:ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو زبانی کلامی تاں اگلے تے قُربان ہو ہو پَیندے نیں پر جدوں کُجھ دان کرن دا ویلا آوے تاں چھوئں موئں ہو جاندے نیں، سٹھ گز کپڑا دین دے دعویدار ویلا آون تے اِک رگرہ کپڑا دین نُوں وی تیار نئیں ہوندے۔

گھولی تھِیواں، صدقے تھِیواں، مَیڈے دِل دی وسدی، کھاون پیون اپنا، مَیڈی جِبھ نہ گھسدی۔

معنے: گھولی تھِیواں: قُربان جاواں☆ صدقے: واری☆ مَیڈے: میرے☆ دِل دی وسدی: دِل دی بستی☆ جِبھ: جیبھ، زبان☆ گھسدی: گھستی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں چاتر لوکاں بارے دسیا گیا اے جو زبانی پلال کردے رہندے نیں پر پلیوں کُجھ وی جھاڑن لئی تیار نئیں ہوندے۔ اوہ اگلے توں اَیویں ای قُربان ہو ہو پَیندے نیں پر لوڑ دی اِک شئے دین لگیاں اوہناں نُوں پیڑ پَے جاندی اے۔

لاٹ صاحب دا سالا، وڈا لاٹی کین۔

معنے:لاٹ: لارڈ،نواب☆لاٹی کین:آکڑ خاں۔

ویروا:ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی لوکی اپنے ساکاں دے ناں لَے لَے ہر تھاں اپنی ٹُوہر بناندے پھردے نیں، حالاں اوہناں وِچ کوئی وصف نئیں ہوندا۔

لالہ لکھاں دی پرواہ نئیں کردا، اکّاں کولوں ڈردا۔

معنے:لالہ:کھتری☆اکاں:جمع اَک دی،اِک آپ مُہاری اُگن والی بُوٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھتری اُنج تاں لکھاں دی وی پرواہ نئیں کردا پر ہوندا بڑا اڈراکل اے۔اوہ اک ورگی جھاڑی ویکھ کے وی ڈر جاندا اے۔

لوٹے وِچ دانے، کُدھن کُٹانے۔

معنے : لوٹا: بھانڈا' ہتھ مُونہہ دھون لئی بنایا مٹی جاں لوہے دا بھانڈا ☆ کُدھن: جوش وکھان ☆ گُٹانے: مُنج کُٹن والے ماڑی ذات۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئیاں بندیاں دی اوقات ایہہ ہوندی اے پئی گھر کھان جوگا نئیں ہوندا' گھر لوٹے وِچ دانے ہوندے نیں پر اگلے دے گل پَین لئی ہر ویلے تیار رہندے نیں۔

لوک بَلیندے کاٹھیاں' شیکن بالے ٹانڈے۔

معنے : بَلیندے: بالدے ☆ کاٹھیاں: لکڑ کاٹھ' لکڑاں ☆ شَیکن: شوقین' بد سلیقہ ☆ ٹانڈے: مکئی دی فصل دیاں سوٹیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سیانے لوک تاں گھراں وِچ روٹی ٹُکر کرن لگیاں لکڑیاں بالدے نیں پر بدسلیقہ عورت گھر وِچ پئے مکئی دے ٹانڈیاں نُوں ای اگ لا دیندی اے۔

مال پرایا لُٹ کے کھاوے لَپ گھرّپ' سوُئی لَبھی تے دے دِتی بُچکا گھاؤ گھپ۔

معنے :لَپ گھرّپ: لپّاں بھر بھر ☆ بُچکا: گٹھڑی ☆ گھاؤ گھپ: لکا لئی' سانبھ لئی' ہضم کر لئی۔

ویروا: ایس اکھان اندر اِک مت دِتی گئی اے پئی کُجھ لوک ڈاڈھے ای پکھنڈی ہوندے نیں۔ اوہ دُونہ دُونہ ہتّھیں پرایا مال ہضم کری جاندے نیں۔ پر اوہناں نُوں جے کِسے دی کوئی ماڑی شَے مِل جاوے تاں اپنی پارسائی دا سِکہ جمان لئی اوہ تاں مالک نُوں موڑ دیندے نیں پر جے کوئی چنگی شَے لبھ جاوے تاں پی جاندے نیں۔

مالا تیری کاٹھ دی' دھاگے لئی پرو' مَن وِچ گھُنڈی پاپ دی' مُڑ ناں چپیاں کیہ ہو۔

معنے : کاٹھ: لکڑی ☆ پرو: پا لئی ☆ گھُنڈی: گنڈھ ☆ پاپ: گُناہ ☆ ناں چپیاں: مالک داناں لیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندیا جے اپنی مالا وِچ لکڑ دے منکے پرو کے توں ظاہری پکھوں دھرمی بن بَیٹھا ایں تاں ایس داتینوں کوئی فائدہ نئیں ہونا۔ جدوں تیک بندے دامَن صاف نئیں ہوندا اوناں تیک نام جپن دا وی کوئی لابھ نئیں ہوسکدا۔

ماڑی اکھ تے پھر کے گوڈا۔

معنے : ماڑی: دُکھی' تکلیف وِچ ☆ پھر کے: کنبے' ماس دا ہِلن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تکلیف کِسے ہور تاں ہوندی اے اتے لوک وکھاوا کرن لئی دسدے ہور تھاں نیں۔ ایہہ کِسراں ہوسکدا اے پئی تکلیف تاں اکھ نُوں ہووے اتے گوڈا پھرکن لگ پوے۔

ماماں ونڈے پھلِیاں' بھنیواں پھلیاں پھرے۔

معنے : پھلِیاں: پھُلڑیاں' بھیوں کے بھُنے ہوئے چوّل ☆

بھنیواں: بھانجا ☆ پھلیا: پھونڈ دا' آکڑیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نیکی دا کم تاں کوئی رِشتے دار کرر رہیا اے پر اوس دا بھنیواں مامے دی اوس نیکی پچھے پھونڈاں مار دا پھِر دا اے۔

مامے دے کنّیں بیر بلیاں' بھنیواں آکڑ آکڑ ٹُرے۔

معنے: کنّیں: کناں وِچ ☆ بیر بلیاں: پرانے زمانے دا تِویتڑیاں ورگا اِک زیور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوکاں دی اپنی حیثیت تاں ہوندی کُجھ نئیں پر اوہ بیگانی شُہرت نُوں اپنے ناں نویں لا کے آکڑے پھِر دے نیں۔ مامے دے کناں وِچ پئیاں بیر بلیاں نال بھنویں دی شان تاں ودھ نئیں سکدی۔

مامے کنّیں دُر' بھنیواں آکڑیا۔

معنے: دُر: موتی ☆ آکڑیا: تکبریا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنے وصفاں دے سہارے جین دی جاچ نئیں سِکھدے سگوں ساکاں دی دَولت دے سِر تے تکبر کردے پھِردے نیں۔

ماں اکڑورتی' پیو تاندلا' پُتر کیسر دی جڑ/ ماں مریڑی' پیو تنڈولا' دھی کیسر دی کھاڑ۔

معنے: اکڑورتی؛ اِک بیکار بُوٹی ☆ تاندلا: اِک بُوٹی جِس دا ساگ وی پکاندے نیں ☆ کیسر: زعفران ☆ مریڑی: ماڑی ☆ تنڈولا: پتیاں والی سبزی دا ناں ☆ کھاڑ: کھڈا' ٹویا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماں پیو تاں اُکے ای بے حثیت نیں پر پُتر دی آکڑ نئیں پائی جاندی اتے اوہ ہر پاسے اپنی غرِیبی نُوں لُکان لئی شوواں مار دا پھِر دا اے۔

ماں بھٹھیاری' پُتر آکڑ خان۔

معنے: بھٹھیاری: دانے بھُنن والی۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دا ایہ حال ہوندا اے پئی ماں تاں لوکاں دے دانے بھُنن کے گذارا کردی اے پر پُتر دی آکڑ ست سوَ چوہڑے چُک دے نیں۔

ماں پنسایت دی' پُتر قتع خاں۔

معنے: پنسایت: بھیڑے حالیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماں دی وسیب وِچ عِزت آدر کوئی نئیں اتے اوہ پوہریا پوہریا کر کے جوڑ دی پھِر دی اے اتے پُتر نُوں اوس گل دی ماسہ پرواہ نئیں اتے اوس دا ناں قتع خاں اے۔

ماں پُر ہیبت' پُتر مِیر عالم خان۔

معنے: پُر ہیبت: مزدُورنی ☆ مِیر عالم: زمانے دا امیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماں تاں وچاری

محنت مزدُوری کر کے بچیاں دے ڈنگ پُورے کردی اے پر اوسے دا پُتر زمانے دا امیر آدمی بنن دے خواب ویکھدا اے۔

ماں پِنّے، پُتر گھوڑے گِھنّے۔

معنے: پِنّے: منگے، بھیک منگے ☆ گِھنّے: لوے، خرِیدے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماں وچاری منگ پِن کے اپنا گذارا کردی اے پر اوسدا پُتر راٹھ بنیا پھِردا اے اتے گھوڑے خرِیددا پھِردا اے۔

ماں پھِرے پھوسی پھوسی نُوں، پُت گوہاوے بخشے۔

معنے: پھوسی پھوسی: اِک اِک ڈنگر دا گوہیا، گوبھر ☆ پُت: پُتر ☆ گوہاوے: ہگیرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماں شوہدی تاں گوہیا اکٹھا کرن لئی اِک اِک ڈنگر دے مگر ٹُری پھِردی اے پر پُتر لوکاں نُوں ہگیرے دان کرن لگیا اے۔

ماں ٹُنڈی، پیو کانا، پُتر موتیے دا دانا۔

معنے: ٹُنڈی: جیہدا ہتّھ وڈھیا ہووے ☆ کانا: اِک اکھ والا ☆ موتیے: موتی، اِک پھُل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماں دا تاں ہتھ وڈھیا ہویا اے اتے اوہ ٹُنڈی ہون پاروں وخت نُوں پھڑی ہوئی اتے پیو دی اِک اکھ ای ہے نئیں پر پُتر موتیے دا دانا بنیا کھلا اے۔

ماں دی رُکھ مدّھکی، دھی داناں نِگھی۔

معنے: رُکھ مدھکی: بیکار حثیت، پالے ٹھردی، نشے دا بوٹا ☆ نِگھی: گرمی تا پدی ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماں تاں ساری عُمر پالے ٹھردی بُڈھی ہو گئی اے پر دھی تاں اِنج لگدا اے پالا ویکھیا ای نئیں، اوس دا تاں ناں ای نِگھی اے۔

ماں دیاں جنگھاں نینہ، دھیو داناں دوڑنی۔

معنے: جنگھاں: لتّاں ☆ نینہ: نئیں، ہے نئیں ☆ دِھیو: دھی، بیٹی ☆ دوڑنی: دوڑن والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک اپنی اوقات بھُلھ جاندے نیں۔ایہ گل عجیب لگدی اے پئی ماں دیاں تاں لتّاں ای نہ ہون اتے دھی دوڑاں لاندی پھِرے۔

ماں کولوں ہیجلی، پھپھے کُٹنی۔

معنے: ہیجلی: مُحبت کرن والی، ہیج وِنڈاون والی ☆ پھپھے کُٹن: کُٹنی، دھوکھے باز عوَرت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہ کسراں ہو سکدا اے پئی پھپھے کُٹن ماں نالوں ودھ پیار کرن والی ہووے جے کوئی اِنج کردی اے تاں اوہ دھوکھے باز اے۔

ماں گنجی، ست گھوڑے اسبابی۔

معنے: گنجی: بِن والاں توں ☆ اسبابی: سامان نال لدھے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماں دا تاں ایہ حال اے پئی غریبی نے اوس دے سر تے وال وی نئیں رہن دِتے پر اوس گھر وِچ سامان چُک کے اگانہ پچھاں جان والے ست گھوڑے رکویں ہوسکدے نیں۔

ماں مرگئی گوہے چُندی، دھی داناں بخت بھری۔

معنے: گوہے چُن دی: گوبھرا کٹھا کردی، پَلِیاں چوں ڈنگراں دے کیتے سُکے گوہے اکٹھے کردی ☆ بَخت بھری: مقدراں والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دا ایہ حال ہوندا اے پئی اوہناں دے ماں پیو رو دھو کے حیاتی لنگھاندے نیں پر اوہناں دی اوَلاد اپنے آپ نُوں جدّی امیر دسدی پھِر دی اے۔

ماں مرگئی سِر وں ننگی، دھی داناں بُجکی۔

معنے: بُجکی: سر تے چُکیا تھوڑا جیہا بھار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماں تاں ساری عُمر اُتلے نُوں ترسدی مرگئی اتے دھی نے اپنا ناں ای بُجکی رکھا لیا اے جو اپنی ماں دی غریبی نُوں کج سکے۔

ماں مَری رُکھا جنی، دھی داناں چِک مچِک۔

معنے: رُکھا جنی: سُکے ٹکر کھان والی ☆ چِک مچِک: لوکاں دے گل پَین والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماں تے سُکیاں روٹیاں نُوں ترسدی مرگئی اے اتے دھی لوکاں نال باہواں ٹُنگی رکھدی اے۔

ماں مرے رُکھانی، دھی داناں دیہی۔

معنے: رُکھانی: رُکھے ٹکر چبدی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماں تاں ساری عُمر رُکھے ٹکر کھاندی رہ گئی پر دھی نے اپنا ناں ای کھان والی وَست دیہی رکھا لیا اے۔

ماں مَلے مسافراں دا آٹا، پُتّر پاٹے خاں۔

معنے: مَلے: گُنھے ☆ پاٹے خاں: آکڑ خاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک اپنے پَیراں ول نئیں ویکھدے۔ اوہناں دیاں مانواں تاں آئے گئے مسافراں دے آٹے نُوں گُنھ کے گذارہ کردیاں نیں پر اوہناں دے پُتراں دی آکڑ نئیں سانبھی جاندی۔

ماں مَلے مسافراں دا آٹا، پُتّر کَچھاں مارے۔

معنے: کَچھاں مارے: خوشیاں مناوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک اپنی غیرت نُوں اُکّا ای بُھلا کے بس آکڑ نال جینا جان دے نیں۔ ماں بھانویں مزدُوری کرکے کے اوہناں دا پیٹ پالدی ہووے پر اوہ ہرویلے موَجاں مان دے پھِر دے نیں۔

ماں مَیں گوہیاں نُوں جانواں جاں سہیاں نُوں جانواں۔

معنے: گوہیاں: گوہے اکٹھے کرن ☆ سہیاں: جمع سہے دی،

خرگوش۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک بس پھوکا وکھاوا کرن لئی گھر والیاں نُوں وی اُنگلاں تے نچائی پھِر دے نیں۔ چالاک لوک ماں نال وی جھوٹھ مارنوں نئیں اُکدے۔

ماری نہ چُوہی، ناں قتع خاں۔

معنے: چُوہی: چُوہیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوکی اپنی اوقات نُوں بھُلھ کے بڑاں ماردے رہندے نیں۔ چھوٹے لوک وڈھے ناں رکھ کے من پرچاندے رہندے نیں۔

مِٹی دا پہلوان، لتّاں ریت دیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوکی پھوکے رنگ جماون لئی اُتوں کُجھ تے وِچوں کُجھ بنے رہندے نیں۔ اوہ جاپدے بھانویں مِٹی دے بنے ای نیں پر اوہناں دیاں لتّاں ریت دیاں بنیاں ہوئیاں ہوندیاں نیں۔

مُجّھوں ننگے، مجھلوُ سرہاندی۔

معنے: مُجّھوں: لکّوں ☆ مجھلوُ: تہمت، لُکدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ دسیا گیا اے پئی غُربت دا تاں ایہ حال اے پئی سَتر کجن نُوں شَے کوئی نئیں اتے آکھدا ایہ وِے پئی مَیں تہمت سرہاندی رکھیا ہویا اے۔

مچّھی رہی دریا، رن مرچاں کُٹے۔

معنے: مچھی: مچھلی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہوچھے لوک دریا توں مچھی پھڑن لئی جان تاں گھر والی نُوں مرچاں کُٹن دا آکھ جاندے نیں ہالاں ایہ ضرُوری تاں نئیں پئی مچھی قابُو آ ای جاوے۔

مردی دے مُونہ گھیولایا، میری گھیو کھاندی موئی۔

معنے: مردی: جدوں مرن لگی ☆ گھیولایا: گھی لا دِتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں دی فِطرت بارے دسیا گیا اے جو جیوندیاں بُزرگاں دی تاں سیوا کردے نئیں پر اوہناں دے مرن ویلے اوہناں دے مُونہ گھیو نال چوپڑ دیندے نیں تانجو لوک سمجھن پئی مرن والا گھیو کھاندا مویا اے۔

مردی مرگئی، پر چوچلیاں توں نہ گئی۔

معنے؛ مردی مرگئی: ختم ہوگئی ☆ چُو چلے: شیخیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک اجیہے ہوندے نیں پئی اوہ ساری عُمر اپنیاں شیخ براقیاں نئیں چھڈدے۔ بھانویں اوہناں دے پلّے ککھ نہ رہوے اوہ شوخیاں کرن توں نئیں اُکدے۔

مردی مرگئی پر مُکھ دی لالی نہ گئی۔

معنے: مُکھ دی لالی: چہرے دا لال رنگ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ بدکردار لوک ساری عُمر اپنیاں عادتاں نئیں بدلدے۔ اوہ مرن منجی تے

پَے کے وی اپنا آپ شنگاری رکھدے نیں۔

مرن لگی، ٹُکر ہتھ وِچ۔

معنے :ٹُکر :روٹی

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک اُنج تاں وڈھیرے گھر والیاں دا خیال نئیں رکھدے پر جے کوئی وڈھیرا اکھاں میٹن لگے تاں اوسدے ہتھ وِچ روٹی پھڑا دیندے نیں تانجو ایہ پتہ لگے پئی اوہ کھاندا ہنڈاندا مویا اے۔

منجی نہ پتھاری، اخے بیٹھک میڈی بھاری۔

معنے : منجی: چارپائی ☆ پتھاری: بسترا ☆ میڈی: میری ☆ بھاری :تگڑی، وڈھی۔

ویروا: ایس اکھان راہیں شیخی باز لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہناں کول ہوندا تاں کُجھ وی نئیں پر اوہ ہر کسے نُوں آکھدے نئیں تھکدے پئی ساڈی بیٹھک بڑی تگڑی اے۔

مُنگھلی چوِیندی نئیں، اخے کِلّے ٹھوکیساں۔

معنے : مُنگلی: کِلّے ٹھوکن لئی بنایا سَند ☆ چوِیندی: چُکی جاندی ☆ ٹھوکیساں :ٹھوکاں گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں چِڑی پہلواناں بارے دسیا گیا اے جو کرن جوگے تاں کُجھ ہوندے نئیں پر پھڑاں وڈھیاں وڈھیاں ماردے رہندے نیں۔ جو مُنگلی چُکن جوگا ای نئیں اوہ کِلّا کِویں ٹھوک لوے گا۔

مِینہ آیاں لُڑھے نہ، بھاہ لگیاں سڑے نہ۔

معنے :لُڑھے: رُڑھے ☆ بھاہ:اگ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دِتی گئی اے پئی کئی لوک اوہ ہوندے نیں جیہڑے ہر اوکھے ویلے چوں اپنی چتر چالاکی نال نِکل جاندے نیں۔

مُونہ چوپڑیا مَن مندا، چِٹے کپڑے تے تَن گندا۔

معنے : چوپڑیا: چمکایا ☆ مَن : روح ☆ مندا: بھَیڑا ☆ تَن : جِسم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوکی ایس قسم دا ویس کر کے رکھدے نیں پئی اُتوں بڑے ای دھرمی لگدے نیں، پر اوہ چِٹے لیڑے پا کے وی اندروں اونے ای گندے ہوندے نیں۔اصل صفائی دِل دی صفائی اے

مُونہ وِچ دند نہ، داتن لوہے دی۔

معنے :داتن :مسواک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو کِسے کم کرن دی تاں ہمت نئیں رکھدے پر ہتّھ وڈھے وڈھے کمّاں نُوں پالیندے نیں۔مُونہ وِچ دَند دِسدا نئیں پر مُونہ وِچ لوہے دی مسواک پائی پھِردے نیں۔

مُونہ موماناں، دِل چوراں دے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکی بھلی جنتا نُوں ٹھگن لئی اپنے چہرے تاں موماناں ورگے بنالیندے

نیں پر اصل وِچ اوہ اندروں کالے کاں ہوندے نیں اتے پورے چور ہوندے نیں۔

مُونہوں بولے تے ہَینس تولے۔

معنے :ہَینس :پھکڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک گھٹ بولدے نیں پر جدوں بولن اودوں بھیڑے ای بولدے نیں اخے مُر دی اَبل تاں کُوئے نہ نئیں تاں کھپن پاڑھے۔

مُونہوں تائب' دِلوں نہ توبہ'رب صفائیوں وانجے'
گڑوے وانگ وِچوں آلوُدہ' اُتوں دِسن مانجے۔

معنے : تائب: توبہ کیتی ہوئی ☆ وانجے: ضائع کیتے ☆ گڑوے: گڈوے' بھانڈے ☆ آلودہ: گندے ☆ مانجے: صاف کیتے ہوئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بوہتے لوک ایجیے نیں جیہناں دا اندر باہر اِک جیہا نئیں ہوندا۔اوہ باہروں تاں بڑے ای توبہ تائب کرن والے نظر آوندے نیں پر اوہناں دے دِلاں وِچ گند بھریا ہوندا اے۔اوہ گڈوے وانگوں باہروں بڑے لِشکنے پُشکنے دِسدے نیں پر اندر جھات پایاں اچھاہن آوندی اے۔

موئی رِیجھ نال' کھپن بھورے دا۔

معنے : رِیجھ : خواہش ☆ کھپن : کفن ☆ بھورے: موٹے کپڑے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا اے پئی لوکی اوّلے اوّلے شوق پال لَیندے نیں پر اوس حثیت دے ہوندے نئیں۔مرن دا چاتے بڑا سی پر گھر کفن جوگے پَیسے وی نئیں سن۔اوہدے لئی کفن دے تھاں بھُورا ولیٹنا پیا۔

موئی رِیجھاں دی' دبّی بھورے وِچ۔

معنے :رِیجھاں: خوشیاں ☆ دبّی :دفن کیتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مرن دا چا تاں بڑا سی پر دفن کرن نُوں کفن وی کوئی نئیں سی' ایس لئی بھُورے وِچ کفنیچنی پئی۔

مہنی نُوں مہنا' تیرا پیو گنڈھیلا۔

معنے :مہنی: مہنا مارن والی' طعنہ دین والی ☆ مہنا: طعنہ ☆ گنڈھیلا: چھج باہن' چھج گنڈھن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مہنا مارن والے نُوں لوک اوس توں تگڑا مہنا مار کے سنا دیندے نیں پئی تیرا پیو چھج گنڈھن والا سی۔

میاں جی دی داڑھی' واہ واہ وِچ گئی۔

معنے :واہ واہ وِچ گئی :تعریف کردیاں ای مُکا دِتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی واری کِسے دی تعرِیف کردیاں وی اوس دا نقصان ہو جاندا اے۔ایسراں ای ساریاں نے موَلوی صاحب دی داڑھی دی تعریف کردیاں اوسدا اِک اِک وال پُٹیا تے اوہناں دی ساری داڑھی ایسے تعرِیف اندر ای مُک گئی۔

مینڈے سوٗہرے نِیاں وڈھیاں جاگیراں‘ مینڈی پِپنی لَمکن لیراں۔

معنے : مَینڈے: میرے☆ سوٗہرے: سُسر☆ نِیاں: دِیاں☆ پِپنی : گل، جِسم تے☆ لمکن :لٹکن☆ لِیراں : ٹاکیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی کئی لوک اپنی ٹوٗہر ٹاہرتاں بڑی دسدے رہندے نیں اتے لوکاں نوٗں اپنیاں ساکاں دِیاں جاگیراں وکھاندے نئیں تھکدے پر اوہناندے گھر دیاں دے سارے لیڑے پاٹے ہوندے نیں۔

نالے پُن‘ نالے پھلیاں۔

معنے :پُن :عطا☆ پھلیاں :پھلی دی جمع۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی چاتر لوک کِسے نوٗں دان کرن لگیاں وی ہدھارای کردے نیں۔

ناں وَڈھے‘ درشن چھوٹے۔

معنے :درشن :نظارہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی جیہناں بارے دوٗر توں بڑی مشہوری سُنی گئی نیڑے آوَن تے پتہ لگیا پئی اوہ تاں پڑاوُپڑے ای نیں۔

ناں خُد اِیوں بڈا‘ نہ پھوہڑی تے نہ ترڈّا۔

معنے : ناں: نامٗ مشہوری☆ بڈا: وڈھا☆ پھوہڑی:

صف☆ ترڈّا:چٹائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی کُجھ لوکاں دے ناں دی بڑی مشہوری ہوندی اے پر نیڑے گیاں اوہناں دے ڈیرے تے نہ کوئی بَیٹھن جوگی جاہ ہوندی اے اتے نہ بَیٹھن لئی کوئی صف جاں پھوہڑی وِچھی ہوندی اے۔

ناں ملُوک زادی‘ تکمے مُنج دے۔

معنے :ملُوک زادی: نرم مِزاج☆ تکمے : تمغے‘ برتری دا نشان☆ مُنج : کانیاں توں بنایا گیا کھُردراوان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی کئی لوکاں دے ناں توں تاں ایہ سِدھ ہوندا اے پئی مِزاج بڑا نرم اے پر اوہناں نوٗں وی امتیازی نشان تاں مُنج دے ای لگے ہوئے ہوندے نیں۔

ناں بڑا‘ گراں اجاڑ۔

معنے :گراں :پِنڈ‘ وستی☆ اجاڑ :برباد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی کئی پِنڈاں دے ناں بڑے مشہوُر ہوندے نیں پر جدوں اوہناں دے وِچ جایئے تاں اوہ اجاڑ ای دِسدے نیں اتے ہرپاسے کھولے ای وِکھن والے نوٗں ٹُچکراں کردے نیں۔

ناں میراچواتی‘ گھر سڑوا لئو۔

معنے :چواتی: کِسے شَے نوٗں اِک پاسے لائی ہوئی اگ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں شرارتی لوکاں دی ہند یا کیتی گئی اے جو ہر ویلے لوکاں دے گھراں وِچ شرارتاں

کردے اتے فساد پواندے پھِر دے نیں

ناں مئیں دا مِصری خاں، مُونہ وِچ پاؤ تاں سواہ وی نہ۔

معنے: مئیں: میاں ☆ مِصری: مِٹھی شے ☆ سواہ: خاک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک ناں تاں اِنج دے رکھ لیندے نیں پئی اِنج لگدا اے بڑے ای مِٹھے سبھاء دے نیں پر جدوں اوہناں نال ورتا پَے جاوے تاں اوہ کَکھوں ہَولے نِکلدے نیں۔

نانواں نِتھو دا، تھیوا نِکھودا۔

معنے: نانواں: دَولت ☆ تھیوا: نگ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دَولت کِسے ہور دی لگی ہوندی اے پر اوس دَولت دے سہارے تے موَجاں کوئی ہور کردا پھِر دا اے۔

نک نہ ناساں، ادھ وِچ باہساں۔

معنے: ناساں: نتھنے ☆ باہساں: بہساں، بہواں گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو آپ تاں کِسے کم دے نئیں ہوندے پر لوکاں دے ادھ وِچکار ڈُھک کے بہندے نیں۔

نک نہ ناساں، بیٹھی ہوئی کھاساں۔

معنے: کھاساں: کھاواں گی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دا ہتھ خُوبصوُرتی ولّوں بھانویں تنگ ای ہوندا اے پر فیر وی اوہ آکھدے نیں پئی پئی منجی تے بہ کے روٹی کھانواں گے۔

نک نہ ناساں، پلنگھ چڑھ باہساں۔

معنے: باہساں: بہواں گی۔

ویروا: ایس اکھان دا مطلب وی پِچھلے ورگا ای اے۔ پئی کوجھے لوک بوُہتے نخرے وکھاندے نیں اتے اوہ پلنگ تے چڑھ کے بہندے ذرا شرم نئیں کردے۔

نک نہ ناساں، مُوڑھے چڑھ باہساں۔

معنے: مُوڑھے: پُنجھ تے بَیٹھن لئی کانیاں دا بنیا پیہڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں ٹُچکر کیتی گئی اے جو حُسن ولوں تاں کِسے گھڑے دے ڈھکن نئیں ہوندے پر فیر وی لوکاں وِچکار اُچے ہو ہو بَیٹھدے نیں۔

نک نہ ناساں، نتھ گھڑاساں۔

معنے: نتھ: نک دا زیور ☆ گھڑاساں: بنواواں گی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مخول کِیتا گیا اے جو مُونہ متھے تاں لگدے نئیں ہوندے پر زیور پا کے اپنا رُعب ودھان دیاں خواباں ویکھدے رہندے نیں۔

نکٹا بچہ، سبھ تھیں اُچا۔

معنے: نکٹا: نک کٹے والا ☆ تھیں: نالوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہینے لوک ہر محفل وِچ اُچے ہو ہو بہندے نیں اتے اوہ اپنے ہین انگ نُوں لُکان

لئی لوکاں نُوں سوہنے بن بن وکھاندے نیں۔

نکے تے چلیا سیم' بولدا بیای میم۔

معنے: نکّے: نک ☆ سیم: سینڈھ ☆ بیائی: بئی' دوجے دی ☆ میم: برائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئیاں لوکاں دا اپنا تاں ایہ حال ہوندا اے پئی اوہناں دا نک وگی جا رہیا ہوندا اے پر فیر وی اوہ دُوجیاں لوکاں دے عَیب گِنی جاندے نیں۔

نمبردار مَیں' روٹی مَیڈا ابھرا دیسی۔

معنے: نمبردار: پنڈ دا آگو ☆ میڈا: میرا ☆ دیسی: دیوے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ جھوٹھے چوہدریاں دی نِندیا کیتی گئی اے جو ہر کم وِچ اگے ہو ہو کھلوندے نیں پر آئے گئے نُوں روٹی دین ویلے بھرا دا گھر وکھا دیندے نیں۔

نو سو چُوہے کھا کے بلی حج نُوں چلی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا جو ساری عُمر بدیاں کردے رہندے نیں پر آخری عُمرے اپنیاں بدیاں نُوں دھون دا خیال لے کے حج کرن لئی ٹُر پَیندے نیں۔

نوَ کوہ دریا' تنبا موڈھے تے۔

معنے: نوَ کوہ: نوَ کوہاں دی واٹ تے ☆ تنبا: لکدا' شلوار ☆ موڈھا: شانہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں ہوچھے لوکاں بارے دسیا گیا اے جو کم کرن توں چوکھا چِر اگدُوں ای اوس دیاں تیاریاں کرن لگ پَیندے نیں۔ دریا ہالی تیراں مِیل دُور ہوندا اے پر اپنے کپڑے لاہ کے پہلاں ای موڈھے تے رکھ لَیندے نیں۔

نوِیں مسِیت کوُں رنگ لگا' مِل مِل بہندے روڑے' چُونڈیاں توں اِنکار کریندے' جِیوں ڈاچی دے توڑے۔

معنے: روڑے: گنجے ☆ چُونڈیاں: والاں دے پٹے ☆ کریندے: کردے ☆ جِیوں: جِیسے ☆ ڈاچی: اُونٹنی ☆ توڑے: بوتے' اُوٹھ دے بچے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ظاہری وضع قطع والے لوکاں نُوں جُگت کیتی گئی اے جو نوِیں مسیت بنن تے وال منا کے اوتھے جا بَیٹھے نیں اتے ڈاچی دے بوتیاں وانگ گھون مکونے بنے پھِردے نیں پر ایہ سبھ کُجھ وکھاوے دا کم اے۔

نہ اٹا' نہ لوٹا' ناں غلام شاہ۔

معنے: اٹا: آٹا۔

ویروا: ایس اکھان وچ اوہناں لوکاں نُوں مخول کیتا گیا اے جو ماڑے ہو کے وی اُچیاں لوکاں والے ناں رکھ کے لوکاں نُوں اپنی حثیت بارے بھلیکھے پاندے رہندے نیں۔

نہ بُرقعہ نہ بُکل' بی بی مستوُرا اے۔

معنے : بُرقعہ: پردے دار عوَرت دا لباس ☆ بُکل : اوڑھ ☆ مستُور: پردے دار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پردہ عوَرت دا لباس اے پر جو عوَرت بن برُقعے اتے بُکل دے ٹُری پھِر دی اے اوس نُوں پردے دار خاتون کِویں آکھیا جا سکدا اے۔

نہ دیوے نہ کھوائے' اجایاں شاہ اکھوائے۔

معنے : اجایاں:فضوُل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نہ تاں ایہ کِسے نُوں کوئی کوَڈی دین جوگا اے اتے نہ ای گھر آئے نُوں روٹی دا بھورا کھوان جوگا اے' پر اَیویں ای فیروی شاہ سدائی جاندا اے۔

نہ گڈوی' نہ ٹلاّ ' اشنان کرن چلاّ ۔

معنے : گڈوی: نہان لئی ورتیا جان والا بھانڈا ☆ ٹلاّ : کپڑا ☆ اشنان: نہان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں مُورکھ لوکاں نُوں جُگت کیتی گئی اے جو کِسے وی کم دا مناسب اِنتظام کرن توں بغیر ای کم کرن ٹُر پَیندے نیں۔ نہان لئی جانا ہووے تاں کول گڈوی اتے کپڑا تاں ضرور ہونا چاہیدا اے۔

نہ لَینی نہ دینی' گاواڈُوما گا۔

معنے :لَینی: لَینی ☆ دینی : دینی ☆ گاوا: گا بھئی ☆ ڈُوم: مراسی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک اجیہے ہوندے نیں جیہناں کول کِسے نُوں دین جوگا تاں ہوندا کُجھ نئیں جاں دینا چاہندے نئیں پر اوہ گان والے نُوں سَکیاں ای ہلا شیریاں دئی لگے جاندے نیں۔

ندیدی پلّے گُڑ پیا' چٹیندی سارا دِن گیا۔

معنے : ندیدی: جِس نے کُجھ نہ ویکھیا ہووے ☆ چٹیندی: چٹ دیاں ☆ دِن گیا: دِن لنگھ گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی کئی وار کِسے اجیہے بندے نُوں کوئی شَے لبھ جاندی جو اوس دے جوگ نئیں ہوندا تاں اوہ مُڑ اوہ سارے جہان نُوں وکھاندا پھِر دا اے۔

وال جیہناندے ٹبیاں ٹکّے' اوہناں وی چاور پائے۔

معنے :ٹبیّاں ٹکّے : وِرلے ہوئے ☆ چاور: مور پنکھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ دسیا گیا اے جیہناں دے سِر تے وال بس ٹبیاں دی شکل وِچ کِتے کِتے رہ گئے نیں اوہ وی سِر تے پھُلھ بُوٹے پوائی پھِر دے نیں۔

واہ خان دی گھوڑی' اندر بدھُوں' تھال بھنیندی' باہر بدھوُں کاں پٹیندے۔

معنے : بدھوُں: بنھیے تاں ☆ تھال بھنیندی: بھانڈے بھن دی اے ☆ کاں پٹیندے: کاں ماس پُٹ دے نیں' کاں

ماس نوچدے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ خان صاحب دی مریڑی گھوڑی نُوں مخول کیتا گیا اے پئی جے اوس نُوں اندر وار بَنھیا جاوے تاں دولتّے مار مار بھانڈے بھن چھڈ دی اے پر جے اوس نُوں باہر بنھیے تاں کاں اوسدا ماس نوچدے رہندے نیں۔

وَخت پیا دریاوِیں کُوں، کُبّا نائی وی تارا۔

معنے: وَخت: مُصیبت، پریشانی ☆ دریاویں: دریاواں ☆ کُوں: نُوں ☆ کُبّا: جیہدا کُب نِکلیا ہووے ☆ تارا: ترنہار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے جدوں کِسے تگڑے بندے نُوں دِن پَے جان تاں ماڑے وی اوس دے بروبر ہو ہو بہندے نیں۔ جدوں دریاؤ ہتے وَیہلاں وِچ ونڈیا جاوے تاں کُبّے نائی ورگے وی اوس وِچ ترن دیاں گلاں کرن لگ پَیندے نیں۔

ہانڈی اُبلُو تاں اپنے ای کنڈھے ساڑُو۔

معنے: اُبلُو: اُبلے گی ☆ کنڈھے: کنارے ☆ ساڑُو: ساڑے گی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو وی کِسے دا حسد کرے گا اوہ اپنا خُون ای ساڑے گا۔ جیہدا حسد کِیتا جارہیا اے اوس دا کوئی نقصان نئیں ہونا،

ہتھ کڑے، دِل بھکھاں نال سڑے۔

معنے: کڑے: زیور ☆ سڑے: جلے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ دسیا گیا اے پئی ہتھاں وِچ تاں سونے دے کڑے پا کے دوَلت دا وکھاوا کیتا جارہیا اے، پر حال اے وے پئی ڈِھڈ بھکھ نال بلوُں بلوُں پیا کردا اے۔

ہتھ نہ اپڑے، تھُوہ کوَڑی۔

معنے: تھُوہ: تھُکن دی حالت ☆ کوَڑی: کڑوی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں چاتر لوکاں بارے دسیا گیا اے جو کِسے کم نُوں کرن دی پُوری واہ لاندے نیں پر جدوں اوہ کم ہو نئیں سکدا تاں آکھ دیندے نیں ایہ کم تاں ساڈے وارے دا ای۔

ہتّھ نہ پلّے، بازار گھلی ہلّے۔

معنے: پلّے: جیب وِچ ☆ ہلّے: مٹکے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں چتر چالاک لوکاں دی فِطرت بارے دسیا گیا اے جیہناں دی جیب تاں اُکّی خالی ہوندی اے پر اوہ بازار وِچ ہر دُوکان ساہنویں کھلو کے اِنج دیاں حرکتاں کردے نیں پئی سارا بازار ای خرِیدن آ گئے ہون۔

ہتھیں مہندی، پَیریں مہندی، اپنے مہنے بیہو مَیکوں دیندی۔

معنے: مہنے: طعنے ☆ مَیکُوں: مَینوُں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنے آپ ول جھاتی نئیں پاندا' اوس نُوں بس دُوجیاں وِچ کج نظر آوندے نیں اپنی اکھ دا چھتیر وی نظر نئیں آوندا' ایس لئی لوکی دُوجیاں نُوں مہنے دین وِچ سَوکھت جان دے نیں۔

ہٹی وِچ کپاہ' مَینڈ ی تانی چلا۔

معنے: ہٹی: دوکان۔

ویروا: ایس دوکان وِچ اوہناں لوکاں نُوں طنز کیتی گئی اے جو ہوا وِچ قلعے اُسار دے رہندے نیں۔ اوہناں نے ہالی کپاہ تاں مُل لئی نئیں ہوندی پر جولا ہے اُتے تانی چلان دا حکم لاگو کرن لگ پَیندے نیں' حالاں کپاہ نُوں گھر لیؤن مگروں ویلن' کتن' اٹیرن اتے ہور کئی پسھڑ کرنے پَیندے نیں۔

ہِک بھُکھا' اِک ٹنگاری۔

معنے: ٹنگاری: آکڑ خان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں دی نکھیدی کیتی گئی اے جو اِک تاں ہوندے اُکہے ای بھُکھے بنگالی نیں اُتوں اوہناں دی آکڑ چوہڑیاں ورگی ہوندی اے۔

ہِک پاء لوڑ ای منگدَیں سیر' چادر دیکھ کے پَیر وگھیر۔

معنے: لوڑ: ضرورت ☆ منگدَیں: منگنا ایں ☆ وگھیر: پھَیلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں کمتیاں نُوں مت دِتی گئی اے جو پاء دی لوڑ ہووے تاں سیر منگدے نیں اتے اپنی حالت دا خیال نئیں رکھدے۔

ہِک پِنّاں' دُوجے حلوے تے کھیر۔

معنے: پِنّاں: بھِیکھ منگن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں ہوچھے منگتیاں بارے دسیا گیا اے پئی اِک تاں اوہ لوکاں دے بُوہے جا کے منگدے نیں نالے اگلیاں کولوں حلوے تے کھیر دا مطالبہ کردے نیں۔

ہِک ڈِسن بھُکھے' دُوجے ترکھ چڑھے۔

معنے: ہِک: اِک ☆ ڈِسن: نظر آوَن ☆ ترکھ چڑھے: پان چڑھے' تیز ہوئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں دی ہِند یا کیتی گئی اے جو اِک تاں ہوندے بھُکھے نیں دُوجا اُکھڑی کُہاڑی وانگ اگلے دے گل نُوں آوندے نیں۔

ہِک ڈُھکدی نئیں' مَیں دو پرنیساں۔

معنے: ہِک: اِک ☆ ڈُھکدی: جنج چڑھدی ☆ پرنیساں: ویاہواں گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک چِٹے بھُکھے ہوندے نیں ایس لئی لوک اوہناں نُوں ساک نئیں دیندے پر اوہ دو دو ویاہ اکٹھے کرن دیاں پھڑاں ماردے رہندے نیں۔

ہل جوگی' نہ گاہ دی' بھنبھیری آں راہ دی۔

معنے : جوگی: قابل ☆ گاہ: فصل دے دانے وکھ کرن دی حالت ☆ بھنبھیری: پتنگا، تتلی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں وِیہلڑ لوکاں دا مزاخ اڈایا گیا اے جو نہ تاں ہل واہ سکدے نیں اتے نہ ای گاہ گاہن دا کم کر سکدے نیں پر اوہ راہواں کچھن ویلے چنگے بھلے ہو جاندے نیں۔

ہَل نہ ہِکے ناں دوَڑنی۔

معنے: ہِکے: سکے ☆ دوَڑنی: دوَڑن والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں بارے دسیا گیا اے جو کوئی کم کرن جوگے تاں ہوندے نئیں پر اوہناں اپنے ناں اِنج دے رکھے ہوندے نیں جویں بڑے ای پنجمار ہوندے نیں۔

ہِنگ آئی، تے باٹ نُوں لائی۔

معنے: ہِنگ: اِک بدبُودار بُوٹی ☆ باٹ: باٹی، بھانڈا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں مُورکھ لوکاں دی گل کیتی گئی اے جو کائی نایاب شَے لبھ جاوے تاں کُتیاں گوانی کر دیندے نیں اتے بدبودار شَے گھر دیاں بھانڈیاں نُوں لِنبی جاندے نیں۔

ہِنگ لگے نہ پھٹکری، رنگ چوکھا آوے۔

معنے: پھٹکری: کھٹی وست۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں مکھی چوس لوکاں بارے دسیا گیا اے جو چاہندے نیں پئی اوہناں دے پلّیوں کھوٹی دوانی وی نہ لگے پر اوہناں دا کم وی پُورا پھبواں ہو جاوے۔

ہوَلا بھانڈا، بہوں کھڑکے۔

معنے: ہوَلا: ہلکا ☆ بھانڈا: برتن ☆ بہوَں: بوہت زیادہ ☆ کھڑکے: آواز کرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اِک امر سچ دسیا گیا اے پئی چھوٹے معیار دے بندے بوہتا روَلا پاندے نیں، گھٹ عِلم والے بوہتیاں بحثاں کردے نیں۔ جویں خالی بھانڈے زیادہ آواز دیندے نیں۔

ہوَنساں نال کھیڈیندڑی میری وچک وچاری، کُھلھ گئے پر اوس دے، وال پہلی اڈاری۔

معنے: ہوَنس: ہنس ☆ کھیدیندڑی: کھیڈ دی، چھیڑخانیاں کردی ☆ وچک: بطخ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو نِکے معیار دا بندہ وڈھے لوکاں نال کھہوے گا اوہ نقصان کرا بہوے گا۔ جسراں بطخ جے کر ہوَنس دا مقابلہ کرن لگے گی تاں راہ وِچ رہ جاوے گی۔

ہوچھا کیہ سوارے، اِک وار کرے، سوَ وار رِچتارے۔

معنے: ہوچھا: وکھاوا کرن والا ☆ سوارے: سنوارے، فائدہ

دیوے☆چتارے:مہنا مارے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی شوخا بندہ کِسے دا کیہ بھلا کرسکدا اے۔ اوہ جے کِسے دا اِک واری بھلا کرے گا تاں سَو واری اگلے نُوں چیتا کراوے گا اتے مہنے مارے گا۔

پیٹھوں اُتوں ننگے آں، سارے جہانوں چنگے آں۔

معنے :پیٹھوں:لکوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو آپوں تاں کِسے کم جوگے ہوندے نئیں پر اوہ فیر وی اوہ اپنے آپ نُوں ای سارے جگ نالوں چنگا جان دے نیں۔

پیٹھوں بھیڑ دا کھُرا اُتوں بائی رنگ۔

معنے :پیٹھوں:تھلھیوں☆کھُرا:پَیر دا نشان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ چاتر لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ اُتوں تاں بڑے ای بھولے اتے بھلے مانس دِسدے نیں پر جدوں اوہناں نُوں پھول کے ویکھیے تاں اوہ اندروں رنگ برنگے نِکلدے نیں۔

☆☆☆☆

جِن، بھوُت

اوَلیا دے گھر بھوتنا۔

معنے :اوَلیا: نیک☆بھُوتنا:نِکا بھوت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بڑے ای چنگے اتے نیک لوکاں دے گھریں وی کُبُدھے بال جم

پَیندے نیں جو اپنے ماں پیو دے ناں نُوں کالک لا دیندے نیں۔

انھی دیوی، نک وڈھے پُجاری۔

معنے: دیوی: دیوتے دی مادی ☆ پُجاری: پُوجن والے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی جِسراں دے کھان والے ہون اوسراں دے ای پریہن والے ہوندے نیں۔ جِسراں دی دیوی بدصُورت ہووے گی اوسدے منن والے وی اوسراں دے ای بدشکل ہون گے۔

باہمنی دے پُوت، کوئی جِن کوئی بھُوت۔

معنے: پُوت: پُتر

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی باہمنیاں کردارولوں ماٹھیاں ای ہوندیاں نیں۔ ایس لئی اوہناں دی اَولاد وی رَلے دی ہون کر کے بُہتی وار اَوتر سبھاء دی ای ہوندی اے۔

بسنتر دیوتا، گھر لگے تاں جاپے۔

معنے: بسنتر دیوتا: اگ دا دیوتا۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی اگ دے دیوتے نُوں سارے ای سلاماں کردے نیں پر جدوں گھر نُوں اگ لگے تاں اوس دی تپش دا پتہ لگدا اے اتے اوس پاروں نقصان دی سار ہوندی اے۔

بھاگ تے بھُوتنا، ویکھ کے نہیں لگدے۔

معنے: بھاگ: مقدر ☆ بھُوتنا: نِکا بھُوت۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی مقدر جدوں بدلن لگے تاں اِک پل وِچ بدل جاندا اے اتے اِنج بھوتنا وی چمبڑان لگیاں اِک پل نہیں لاندا۔ ایہ سبھ قُدرت دی کھیڈ اے۔

بھوت جانوں نہیں تنگیوں ماردا اے۔

معنے: تنگیوں: تنگی توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جِن بھوت جیہنوں وی چمبڑ جاوے اوس نُوں جانوں وی کدی نہیں ماردا پر اوہ اوس نوں تنگ ای اینا کردا اے پئی بندہ جانوں مر جاندا اے۔

بھُوت کدی پُت نہیں بن دا۔

معنے: پُت: پُتر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسا گیا اے پئی جِن بھوت کدی وی کِسے دے پُتر بن کے کِسے دی سیوا نہیں کردے۔ سگوں اوہ جِس نُوں وی چمبڑ دے نیں اوس نُوں تنگ ای کردے نیں۔

بھُوت نُوں پتھر دی سٹ نہیں لگدی۔

معنے: سٹ: چوٹ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسا گیا اے پئی بھُوت نُوں عِلم دے زور نال ای قابو کیتا جا سکدا اے جے کوئی آکھے پئی اوس نُوں کِسے ہتھیار نال مار لیا جاوے گا تاں ایہ جھُوٹھی گل

اے۔

بھوت وی ماروں نسدا اے / بھوت وی مار کولوں ڈردا اے۔

معنے: ماروں: مار کٹائی توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھوت وی اودوں ڈر کے اگلے دی خلاصی کردا اے جدوں اوس نُوں علم دے زور نال ماریا کُٹیا جاوے اتے تنگ کیتا جاوے۔

بھُوتاں نُوں کِیہ تابوتاں نال / بھُوتاں کُوں کیا تابُوتاں نال۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی جدوں کِسے نے کِسے نال بدی کرنی ای ہووے تاں اوہ اوسدی عزت دا کدوں خیال رکھدا اے۔ اوہ تاں اپنی مرضی دی دھرُو گھسیٹ کردا رہندا اے۔

جِن تے راج، گھر وڑے اوکھے ای نِکلدے نیں۔

معنے: راج: مستری ☆ گھر وڑے: گھر وِچ داخل ہوے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی جِسراں کِسے نُوں جن چمبڑ جاوے تاں اوکھا ای خلاصی کردا اے۔ اِنج ای جے گھر وِچ کوٹھیاں دی اساری تے مِستری لا لوئیے تاں اوہ وی کوئی نہ کوئی کم کڈھی رکھدا اے اتے اوکھا ای کم مُکا کے جاندا اے۔

جِنّ چھوڑے، بھُوت چھوڑے ایہ کڈاہیں نہ چھوڑے۔

معنے: کڈاہیں: کدی وی۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی جن بھُوت تاں بندے نُوں چمبڑ جاوے تاں ہو سکدا اے اوسنوں کِسے عامل دے ڈر توں چھڈ ای دیوے پر بُرے بندے اگے پھس جان والیاں دی گھٹ ای خلاصی ہوندی اے۔

جِن نکل جاندا اے، جَنّ نہیں نِکلدا۔

معنے: جَنّ: شک۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی بندے نُوں چمبڑیا جِن تاں عملیات نال نِکل سکدا اے پر جدوں بندے دے ذہن وِچ شک پَے جاوے تاں اوہ ہائیں مائیں نہیں نِکل دا۔

جیہڑی بلا اچھنی، اوہ بُنھ ای اچھنی۔

معنے: اچھنی: آوَنی ☆ بُنھ: نیواں پاسہ۔

ویروا: پوٹھوہاری لہجے دے ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی جو آفت وی پَیندی اے اوہ سدا ماڑیاں تے ای پَیندی اے اتے اوہ نِیویں پاسے ای آوندی اے اُچے پاسے کدی نہیں جاندی ڈِٹھی۔

ڈائن دے کُھڑ مُنڈا، ہُن وی ہے نہیں، ہُن وی ہے نہیں۔

معنے : ڈائن: بلا ☆ گُھڑ: گودی وِچ۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی بُرے بندے دے وس پیاں کدی فائدہ تاں ہوسکدا ای نہیں۔ اوس جدوی کرنا ایں بھیڑا ای کرنا ایں' ہر شے اپنی فِطرت توں اُلٹ کوئی کم نہیں کردی۔

ڈائن وانگوں ہاں کڈھی ویندیں۔

معنے : ہاں:دِل ☆ کڈھی وَیندیَں : کڈھ لئی جاناایں۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی کئی لوک اِنج دے بدفِطرت ہوندے نیں جوڈائن وانگ بندے دادِل ای جھس چھڈدے نیں اتے اوس نُوں کِسے کم جوگا نہیں رہن دیندے۔

ڈنڈے اگے بھُوت نچدا اے۔

معنے : ڈنڈا:سوٹا' طاقت دی علامت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر کوئی تگڑے اگے لِف جاندا اے اتے بڑے بڑے اکھڑ لوک وی ڈنڈے توں ڈردے سِدھے ہوجاندے نیں۔

ڈَین آپ تاں مرگئی پر دندلاہ کے آلے وِچ دھر گئی۔

معنے : ڈَین: بلا ☆ لاہ:اتار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بُرے بندے تاں مگروں لہ ای جاندے نیں اتے اوسہناں دا کھلاریا ہویا فساد چوکھا چِر پچھا نہیں چھڈدا اتے لوکاں نُوں وخت نُوں پھڑی رکھدا اے۔

ڈَین دے گُھڑ مُنڈا۔

معنے : گُھڑ : ڈھاکے' کول' چکیا ہویا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار لوک اِنج دِیاں انہونیاں گلاں کردے نیں جومنّن سُنن وِچ ای نہیں آوندیاں جویں ڈَین دے گُھڑ کدی مُنڈا ہوای نہیں سکدا۔

ڈَین کھاوے تاں مُنہ لال نہ کھاوے تاں مُنہ لال۔

معنے : لال:سُرخ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کئی بندے ربوں ای اِنج دے بدنام ہوندے نیں پئی اوہ بدی کرن نہ کرن پر بدی سداناں اوہناں دے ای لگدی اے۔

ڈَین وی ست گھر چھڈ دیندی اے۔

معنے :چھڈ دیندی: معاف کر دیندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی لکھ بُرا وی ہووے پر کُجھ نہ کُجھ لوکاں نُوں اوہ وی ولا ای جاندا اے اتے کُجھ اِنج دے خبیث ہوندے نیں پئی اپنے پرائے وِچ فرق ای نہیں کردے۔

راہ وَیندی بلاء' ویہڑے تھیندی اے۔

معنے : راہ وَیندی: راہے جاندی ☆ ویہڑے تِھیندی: صحن

وِچ جاندی اے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی جدوں مقدراں وِچ ہار ہووے اتے دِناں وِچ فرق ہووے تاں راہے جاندی مُصیبت وی دھکے نال بندے دے گل پے جاندی اے۔

ست گھر تاں ڈائن وی ولاچھڈ دی اے۔

معنے: ولاچھڈن: چھڈ دین۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی بُرے لوک ایڈے بد فِطرت ہوندے نیں پئی کوئی اُچا نیواں تھاں ویکھدے ای نہیں حالاں ڈائن وی کجھ گھراں نُوں تاں مُعاف کرای دیندی اے۔

شکل بھوتاں ورگی تے ناں البیلے خاں۔

معنے: بھوتاں: بھوت دی جمع ☆ ورگی: جَیسی ☆ البیلا: سوہنا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک شکلوں تے ایڈے کوجھے ہوندے نیں پئی اوہناں دی شکل جِتاں بھوتاں ورگی ہوندی اے پر اوہناں دے ناں حوراں پریاں ورگے ہوندے نیں۔

کانواں کول ڈھول وجانے' بھوتاں کولوں مُراداں۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی کانواں دے کول لکھ ڈھول وی وجالوِ یے اوہناں اپنا کم کر کے جانا ہوندا اے۔ اتے بد فِطرت بندے کولوں کِسے کم دی آس لائین والا وی آپوں سمجھدار نہیں ہوندا۔

کل دی بھوُتنی' مڑھیاں دا ادھ۔

معنے: کل دی: نِکی عُمر دی ☆ مڑھیاں دا ادھ: مُردے ساڑن والی تھاں وِچ ادھ دی حِصیدار ☆ سِویاں: مڑھیاں۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی کئی لوک اپنی عُمر جاں اپنی اوَقات نہیں ویکھدے سگوں اوہ دھکے نال ای ہر تھاں ادھ دے بھائیوال بنے پھِر دے نیں۔

کل دی بھُوتنی' سِویاں چ ادھ۔

معنے: بھوتنی: نِکی بھوت ☆ سِویاں: مُردے ساڑن والی تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنا قد کاٹھ نہیں ویکھدے سگوں ہر تھاں ملّاں مارن دی کردے نیں اتے ہر کم وِچ لت اڑان دی واہ لاندے نیں۔

مُونہ نہ متھا' جِن پہاڑوں لتھا۔

معنے: مُونہ متھا: چہرے دے خدوخال۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی کئی لوک ایڈے مُونہ متھے تاں لگدے نہیں ہوندے مگر اوہ اپنے آپ نُوں جگ دے سبھناں توں سوہنے جی سمجھدے نیں۔

نِکیاں بھوتاں وڈھے بھوت پڑھاے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی کئی واری اِنج داکل جگ وی آجاندا اے پئی نِکے لوک اپنی اوقاتوں ودھ کے وڈھیاں لوکاں نُوں متاں دیون لگ پَیندے نیں۔

☆☆☆☆

جیون پندھ

آبرو داصدقہ جان‘ جان داصدقہ مال.

معنے: جان: زِندگی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے بندے دی عِزت بچ جاوے تاں سمجھ لوے پئی اوسدی جان بچ گئی اے اتے جان بچ جاوے تاں اوس توں مال قُربان کرن کوئی اوکھا کم نئیں۔

آپ مرے‘ تے کتھے دھرے.

معنے: دھرے: رکھے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ آئی نال مر جاوے تاں گھر والے اوس لئی سو بندوبست کردے نیں پر جیہڑا اپنی موتے آپ ای مر جاوے اوس نُوں اوہ عِزت کتھے لبھدی اے۔

آپ مویاں بِن‘ سورگ نئیں مِلدا.

معنے: مویاں: مریاں ☆ بِن: بغیر ☆ سورگ: جنت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جنت بندے لئی بڑی من چاہی شَے وے پر اوس لئی وی پہلاں مرنا ضرُوری اے‘ جیوندی جانے اوہ وی نئیں لبھدی۔

آپ موئے‘ جگ پرلو.

معنے: موئے: مر گئے ☆ پرلو: قیامت۔

ویروا: پوادھی لہجے دے ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں مر جاندا اے تاں اوس لئی تاں سارے جہان وِچ ای قیامت آجاندی اے۔

آپ ویہاجے معاملے‘ آپے ای ہڈ پئے.

معنے: ویہاجے: پیٹے پائے ☆ ہڈ پئے: بھگتنے پے گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دِیاں اپنیاں کیتیاں ای بندے دے اگے آجاندِیاں نیں۔ کسے دے گناہ کدی کسے نُوں نئیں بھگتنے پئے۔

آدمی دی قدر دا پتہ اوہدے مرن پچھوں لگدا

اے/ بندے دا پتہ ٹُر گیاں جاں مر گیاں لگدا اے۔

معنے :ٹُر گیاں: چلے جان مگروں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک جیندیاں بندے دی قدر گھٹ ای کردے نیں پر بندے دی قدر دا اودوں پتہ لگدا اے جدوں اوہ کول نہ رہوے۔

آسن قبراں، تاں لگسن خبراں.

معنے : آسن: آن گیاں ☆لگسن :لگن گیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے نُوں اپنی موَت نیڑے دِسدی ہووے تاں اوس نُوں اپنے کیتے پاپ چیتے آوندے نیں۔

اِک جان کِدھر کِدھر جاوے۔

معنے : جان: جِسم۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ کلم کارا ای ہووے تاں اوہ کیہڑا کیہڑا کم کر سکدا اے۔

اِک دم نال ای سبھ کُجھ اے۔

معنے : دم: زِندگی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس زِندگی دا سارا سواد جیوندے رہن نال ای اے۔

اِک دام دا وساہ نئیں۔

معنے : وساہ: اعتبار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس زِندگی وِچ کِسے نُوں ایہ اُکھا اعتبار نئیں پئی اگلا ساہ وی آوے گا جاں نئیں۔

اکانت دا واسہ، جھیڑ نہ ہاسہ۔

معنے : اکانت: اکیلے دا☆ واسہ: واس، رہن سہن ☆ جھیڑ: جھگڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ کولاں وِچ رل کے رہندا ہووے تاں کدی کِسے نال لڑائی ہو گئی کدی صُلح کر لئی پر اکلیاں وسن والیاں نہ کِسے نال لڑائی کرنی ہوندی اے اتے نہ ای ہسن کھیڈن ہوندا اے۔

آکھن کُکڑ اُتے جد اِک وار جوانی آوے، کوٹھا چھڈ بنیرے چڑھدا، مت کوٹھا ِگر جاوے.

معنے : مت: متاں، شاید۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جوانی ایڈی نشے والی شَے ہوندی اے پئی جے ایہ اِکوار کُکڑ تے وی آ جاوے تاں اوہ کوٹھے تے پھر دا ہویا بنیرے تے چڑھ جاندا اے پئی ہو سکدا اے پئی اوسدی جوانی دے بھار نال کوٹھا ای ڈِگ پوے۔

آئی جو قبر وِچ جالھ، کِیہ سوَڑی کِیہ موکلی.

معنے : جالھ : برداشت کر☆سوَڑی: تنگ ☆ موکلی: کھلھی

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں مُصیبت

وِچ پھَس جاوے تاں اوس نُوں دِل نُوں مضبُوط کر کے اوہ ویلا لنگھانا چاہیدا اے۔ مُصِیبت بھانویں نِکی ہووے جاں وڈھی اوہ لنگھ ای جاندی اے۔

آئی جے قبر وِچ رات' کیہ سوَڑی تے کیہ موکلی.

معنے :سوَڑی: تنگ ☆ موکلی: کُشادہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے بندے نے مر کے قبرے پے ای جانا ایں تاں اوس نُوں تنگ جاں کُشادہ قبر نال کیہ۔

آئی دے تیر کڈاہیں ناہیں چُکدے.

معنے : آئی: موَت دا ویلا ☆ کڈاہیں: کِتے وی ☆ ناہیں: نئیں ☆ چُکدے: اُکدے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں دُھر درگاہوں بندے دی موَت دا پروانہ جاری ہو جاوے تاں اوس اُتے کوئی دوا جاں دم درُوْ دکم نئیں کردا۔

آئی ہوئی نئیں ٹلدی.

معنے :ٹلدی: ہٹ دی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دا رب ولوں لِکھیا ویلا آن پُجے تاں اوس نُوں کوئی وی نئیں ٹال سکدا۔

آیا بندہ آئی روزی' گیا بندہ گئی روزی.

معنے :روزی: خوراک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں جگ تے جم دا اے تاں اوس دے جمن توں اگدوں رب سچا اوس دا رِزق زمین تے گھلھ دیندا اے اتے جدوں اوہ مر جاندا اے تاں اوس دا رِزق وی جگ توں نکھڑ جاندا اے۔

آئیاں مُچھاں' کے کِسے آں پچھاں' آئی داڑھی' منت کاڑھی.

معنے : مُچھاں: مُوچھیں ☆ کے: کیا ☆ کِسے آں: کِسے نُوں ☆ کاڑھی: کاہدی۔

ویروا: ہِندکو لہجے دے ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں مُچھاں آ گئیاں تاں جوانی دے زور پاروں بندہ کِسے توں مشورہ لین وی ہانت سمجھدا اے اتے جدوں داڑھی آ جاوے تاں کِسے اگے مِنت کرن نُوں اپنی بے عِزتی سمجھن لگ پَیندا اے۔

ابُوّ اکل مرنا ایں تاں اج مر جا' دھن والی گُتھلی دس مرجا' ایہ ساری دُنیا کہندی آ' مُونہ آئی بات نہ رہندی آ.

معنے :ابُوّا: والد ☆ دھن والی گُتھلی :پَیسے والی پوٹلی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں وڈھیری عُمر دا ہو جاوے تاں گھر والیاں نُوں اوس دی زِندگی دی ماسہ پرواہ نئیں ہوندی۔ بس اوس دی دوَلت سانبھن دی فِکر ہوندی اے۔

اپنی عقل تے پرایا دھن وددھا ای دِسدے نیں.

معنے ؛پرایا دھن: پرائی دوَلت ☆ دِسدے: نظر آوندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر مُورکھ بندے نُوں اپنی عقل اتے کِسے دی دوَلت زیادہ ای نظر آوندی اے۔

اپنے ڈنڈاں دا زوراں ای کم آوندا اے.

معنے: ڈنڈاں: جمع ڈنڈ دی' باہواں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اوکھے ویلے بندے دا اپنیاں باہواں دا زوراں ای اوسدے کم آوندا اے اتے ہور سارے نٹھ بھج جاندے نیں۔

اپنے ہتھ ای اگے آوندے نیں / اپنے ہتھ ای اگیرے جُلھدے نیں.

معنے ؛ اگے آوندے: کم آوندے ☆ اگیرے: اگے ☆ جُلھدے: جاندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اگلے جہان جا کے بندے دے اپنے ہتھاں نال کیتا دان ای کم آوناایں۔

اُتوں تھلیوں ننگے آں' جہان کولوں چنگے آں.

معنے: تھلیوں: لکّوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں بے شرم لوکاں بارے دسیا گیا اے جو آپ تاں کِسے کم دے نئیں ہوندے پر اوہ سارے وَیل ہوندیاں وی اپنے آپ نُوں ای سارے جہان توں چنگے سمجھدے نیں۔

اُٹھ فریدا سُتیا' تیرے مُونہ تے آیا بُور' تیرا اگہا نیڑے آ گیا' پچھا رہ گیا دُور.

معنے: بُور: بھرُون پَے جان ☆ اگہا: اگے دا سفر ☆ نیڑے: نزدِیک۔

ویروا: حضرت فرِیدؒ ہوراں دے ایس اکھان رنگے بول وِچ آکھیا گیا اے پئی بندیا تُوں سُتا پیا ایں پر تیرے اگے تاں سفر مُکیا پیا اے۔توں جِتھوں ٹُریا سَیں اوہ تھاں دُور رہ گئی اے ایس لئی ہُن تے غفلت دی نِیندر مُکا دے' موَت تیرے سِر تے آن کھلوتی اے۔

اُٹھ وے مَناں' بیگانیاں دھناں.

معنے: مناں: دِلا ☆ دھناں: مال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بندے دا اپنا کُجھ وی نئیں۔اوسدا اوجود اتے مال دوَلت سبھ رب سچے دا اے۔

اج موئے' کل دو جادِن.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر کِسے دا وی کُجھ اعتبار نئیں۔اوہ جدوں وی مردا اے تاں لوک اگلے دِن اوس نُوں بھُلھ جاندے نیں۔

اج وی مرنا' کل وی مرنا' اِس مرنے تھیں کیہ ڈرنا.

معنے: مرنے: مرجان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہ زِندگی موَت

دے پَیراں تے کھلوتی اے ایس لئی موَت تاں ہرؤ مرؤ آوَنی ای آوَنی اے۔ موَت کولوں ڈرن فضُول اے ایس لئی پئی ڈریاں ایہ ٹل نئیں سکدی۔

اُچی رووا ں، سُنے جہان، نِیویں رووا ں، بھرے تلاء۔

معنے: تلاء: تالاب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دُکھ بندے نُوں رون تے مجبوُر کردیندے نیں پر جے اُچی رویا جاوے تاں جگ سُن کے ٹھٹھے کردا اے پر جے نِیویں رویا جاوے تاں دِل دا تلاء بھر جاندا اے۔

اُچیاں اُچیاں ڈھکیاں، اُڈ اُڈ آندے ککھ، اودھروں آوَندا کوئی نہ تکیا، ایدھروں جاون لکھ۔

معنے: ڈھکیاں: ڈھک لَین والیاں، کوٹھے ☆ ککھ: تِنکے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھانویں بندہ لکھ اُچے کوٹھے بنالوے پر ویلے دی ہنیری زِندگی نُوں کھا جاندی اے۔ اتے ایس جگ وِچ اوس پاسیوں کوئی نئیں آوَندا پر سارے اوس پاسے نُوں ای نہ پرت آون لئی ٹُر جاندے نیں۔

ادھی چھڈ، ساری نُوں دھائے، بوَہتی نئیں، سو مُولوں جائے۔

معنے: دھائے: جائے ☆ بوَہتی: زیادہ ☆ مُولوں: اصلوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں اپنے مقدر تے شاکر رہنا چاہیدا اے جے اوہ ہتّھ وِچ پھڑی ادھی روٹی نُوں چھڈ کے ساری وَل نٹھے تاں کئی واری اوہ ساری وی نئیں لبھدی اتے پرتدیاں نُوں اوہ ادھی وی ہتّھ نئیں آوَندی۔

ادھو، ادھو، ادھو، لکھ کھٹیو، کروڑ کھٹیو، پلّے کُجھ نہ بدھو۔

معنے: کھٹیو: کمایا ☆ پلّے: جیب وِچ ☆ بدّھو: باندھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ ایس جگ اندر کروڑاں وی اکٹھے کرلئے پر جاندی واری ہتھ جھاڑ کے ای ایتھوں جاندا اے۔ ایس لئی اوس نُوں جگ دی ایہ مایا ہُونجھن لگیاں موَت وی چیتے رہنی چاہیدی اے۔

اِنے موئی نئیں آکڑی پئی اے۔

معنے؛ آکڑی: اکڑی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کِسے دی موَت نُوں وی موَت نئیں من دے اتے ویہڑے پئی ہوئی لاش نُوں ویکھ کے وی آکھدے نیں پئی بندہ نئیں مویا سگوں آکڑیا پیا اے۔

اِک تاں مُردہ بولے نہ، جے بولے تاں کھپھن پاڑھے۔

معنے: کھپھن: کفن ☆ پاڑھے: پھاڑے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے بڑے

چُپ چاپ رہندے نیں پر جدوں کِتے غُصے وِچ آ جان تاں اوہ کفن ای پاڑھ دیندے نیں۔

اِک جان، ہزار سدھر.

معنے؛ جان: زِندگی ☆ سدھر: آس، خواہش۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوبھی بندہ اپنے من اندر لالچ دا ایڈا اوڈھا تنبُو رتالیندا اے پئی اوس دا بالن پُورا کرن لئی خواہشاں دے پہاڑ اُسار دار ہندا اے۔

اِک ساہ، ہزار چاء، اِک دم لکھ اُمید.

معنے: ساہ: سانس ☆ چاء: خوشیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی زِندگی بھانویں آخری ساہ تے کیوں نہ اپڑی ہوئی ہووے پر اوسدا لالچ اتے سدھراں پوُرِیاں نئیں ہوندِیاں، اوہ ہر دم نال نوِیں آس لائی پھِر دا اے۔

اِک مَیں جیہا، اِک میرے توں وی نِکھد۔

معنے: مَیں جیہا: میرے جَیسا ☆ نِکھد: بھیڑا۔

ویروا؛ ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک تاں عام بندے ورگے ہوندے نیں پر کُجھ اُکھے ای کِسے کم دے نئیں ہوندے۔

اِک وار ہر اِک تے ساون آؤندا اے۔

معنے؛ ساون: من پرچاوے دی رُت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِنسانی زِندگی وِچ اِک وار بندے دی من پسند رُت وی ضرُور آ جاندی اے۔

اکھ پھرّکنی نہ مِلے، مُونہ وِچ رہوے گراہ، لکھ دی لعنت سُتھر یا، جے دم دا کریں وساہ.

معنے: پَھرکنی: جھپکنی ☆ گراہ: بُرکی ☆ دم: سانس ☆ وساہ: اعتبار۔

ویروا: سُتھرے شاہ دے شعر دے اکھان روپ وِچ دسیا گیا اے پئی ایہ زِندگی اینی ناپائدار اے پئی ایس وِچ بندہ مرضی نال اپنی اکھ وی نئیں جھمّک سکدا اتے مُونہ وِچ پائی بُرکی مُونہ وِچ رہ جاندی اے اتے موَت دا ٹل کھڑک جاندا اے۔

اکھ ٹڈی رہ گئی، کجل لے گیا کاں.

معنے: ٹڈی: کھُلھی ☆ کجل: سُرمہ ☆ کاں: کوّا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ ایس جگ اندر اپنے حُسن دے جلوے لوکاں نُوں وکھان لئی بڑِیاں ای سُرم سلائیاں کردا اے۔ پر موَت ویلے اوس دیاں اوہ اکھاں کھُلھِیاں ای رہ جاندِیاں نیں۔

اکھاں نال جہان ایں.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اکھاں دی ایس انسانی زِندگی وِچ بڑی نمایاں حثیت اے۔ ایہناں توں بغیر انسان ٹُر پھِر تاں بھانویں سکدا ای اے پر جگ جہان

دِیاں زنگینیاں نُوں نئیں ویکھ سکدا۔

اکھیں سُکھ، کلیجے ٹھنڈ.

معنے: اکھیں: اکھیاں وِچ ☆سُکھ: آرام۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں اکھیاں نُوں سُکھ مِلے اتے کلیجا ٹھنڈا ہووے تاں بندہ راضی خوشی زِندگی گُزاردا رہندا اے۔

اکھیں نُوٹدیاں ورہے لنگھ جاندے نیں.

معنے: نُوٹدیاں: میٹدیاں ☆ورہے: سال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے سُوندیاں جاگدیاں ای سالاں تے سال لنگھی جاندے نیں۔

اکھیں ویکھ نہ رجیا، بہوں رنگ تماشے۔

معنے: بہوں: بہُت۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی بندہ ساری عُمر تماشے ویکھدا رہندا اے پر اوسدا رج فیر وی نئیں ہوندا اتے اوہ ہور کُجھ ویکھن لئی رِیجھیا رہندا اے۔

اگلی نہ پچھلی، دھاڑاں مارے وِچلی.

معنے: دھاڑاں مارے: بکرے بلاوے، ہلّے کرے☆ وِچلی: وچکارلی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پہلی عُمر انجان سیان ہوندی اے اتے پچھلی عُمرے اُنج پچھلے پکھے پانی لگ جاندا اے۔ پر جوانی دی عُمر اوہ ہوندی اے جیہدے وِچ دھکے نال کِسے نال کھہندیاں رہن لئی جی کردا اے۔

اوُترک مرے تاں ارواح کوُن بھرے.

معنے: اوُترک: اوُتر، بے اوُلاد☆ ارواح بھرن: ختم تے دُعا کرن کران۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو وچارے بے اوُلاد ایس جہانوں چلے جاندے نیں اوہناں دا ختم دوان جاں بھوگ پان لئی وی کوئی نئیں رہ جاندا۔

اوہ جو دِسدیاں ڈھیریاں، جتھے لکھ پئے، اوتھوں کوئی نہ آوندا، ایتھوں لکھ گئے.

معنے: دِسدیاں: نظر آوندیاں☆ ڈھیریاں: قبراں ☆جتھے: جہاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہ جو قبراں نظر آ رہیاں نیں جتھے لکھ کھلرے نظر آوندے نیں ایہ بڑے نامی لوکاں دِیاں قبراں نیں، پر ایس جہان دی ایہ ای کہانی اے پئی ایتھوں تاں لکھاں جاندے نیں پر اودھروں کوئی پرت کے نئیں آوندا۔

ایسے آئے ہور، جیہناں اگلے دِتے ٹور.

معنے: ٹور: روانہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس زِندگی دا اصول اے پئی پہلاں آئے ٹُرے جاندے نیں اتے اوہناں دی

تھاں مگروں آون والے لمّی جاندے نیں۔

ایہ اساڈا جینا' دُھپ سہوے نہ سی.

معنے :سہوے: برداشت کرے ☆ سی: ٹھیس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندے دا سبھاء اِنج دا ہو جاندا اے پئی نہ ای اوہ گرمی نُوں برداشت کر سکدا اے اتے نہ ای اوہ ذرا وی سٹ پھیٹ جر سکدا اے۔

ایہ جگ مِٹھا' اگلا کیہنے ڈِٹھا.

معنے :مِٹھا: سوادلا ☆ ڈِٹھا: ویکھیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں مُورکھ مت دے لوکاں بارے دسیا گیا اے جو سمجھدے نیں پئی ایس جگ جہان اندر ای موج میلا کر لئو اگلا جہان کیہنے جا ویکھیا اے۔

بابا وی گرم' بابے دیاں گولیاں وی گرم.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِک تاں حکیم کوڑے سبھاء دا اے۔ اُتوں اوس دِیاں دِتیاں گولیاں وی چوکھیاں گرم نیں ایس لئی فائدے دے تھاں نقصان ای ہو سکدا اے۔

بابے گل ٹل بنھ دو ' نئیں مردا' گھروڑ دا' کھڑک نئیں کردا.

معنے :ٹل: وڈھی ٹلی ☆ کھڑک: کھڑاک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی وڈھیرا بابا جدوں گھر آ ؤندا اے تاں کھنگوُرا مار کے نئیں آ ؤندا ایس لئی اوس دے گل ٹل پا دینا چاہیدا اے تانجو گھروڑن لگیاں اوس دا پتہ لگ جاوے۔

بارہیں ورہیں مکان آئی' ہسدیاں نُوں روان آئی.

معنے : مکان: افسوس کرن لئی آئے جی ☆ روان: رُلانے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی ہر کم ای ویلے سِر کیتا ای چنگا رہندا اے جے بندہ کِسے مر گئے توں چوکھا چر مگروں اوہناں دے گھر افسوس کرن لئی ٹُر جاوے تاں اگلیاں دا بھُلھیا دُکھ چیتے کران والی گل بن جاندی اے۔

بِٹ بِٹ تکے' بول نہ سکے.

معنے :بِٹ بِٹ : تاڑی لا کے ☆ تکے: ویکھے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ بندے دی اخیر ی حالت بارے دسیا گیا اے پئی اخیر تے پجیا بندہ تاڑی لا کے ویکھی تاں جاندا اے پر دِل دی دسن جوگا نئیں رہ جاندا۔

بدشکلا ہووے' بدعملا نہ ہووے.

معنے : بدشکلا: بدشکل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ بھانویں کم صُورت ہووے پر ہووے با اصُول اتے جے بدعمل ہووے اتے سوہنا سونکھا وی ہووے تاں اوہ کِسے کم دا نئیں۔

بَدھا چٹی جو بھرے' نہ گُن نہ اُپکار.

معنے : بدھا: قابو آیا☆ چٹی: مُفت دی بھرنی ☆ گُن: خوبی☆ اُپکار: دان۔
ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نیکی وی اوہ ہوندی اوہ جومن مرضی نال کیتی جاوے پر جے بندہ بدھا رُدھا نیکی کرئے تاں اوہ کِسے نیکی جاں دان دے کھاتے نئیں پَیندی۔

بُڈھا ڈرے مرن توں، جوان خصم کرن توں.

معنے :بُڈھا: وڈھیرا☆ خصم: خاوند۔
ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ وڈھیرا ہو جاوے تاں اوس نُوں اپنی موت نیڑے دِسدی اے تاں اوہ ڈردا اے پر جوان زنانی خصم کرن توں گھبراندی اے پئی خورے کیہو جیہا ہووے۔

بُڈھے وارے چج، عاقبت نُوں لانا چھج.

معنے :چج :سِکھیا☆ لانا چھج :خراب کرن۔
ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں جوانی وِچ گناہ کرنے چھڈ دینے چاہیدے نیں پر جے اوہ بُڈھے وارے جا کے اللہ اللہ جاں رام رام کرن لگے گا تاں اوس نال اوسدی عاقبت سوَرن دا پک نئیں ایس لئی پئی اوس ویلے تاں اوہ برائی کرن جوگا ای نئیں رہندا۔

بُڈھے وارے، خلق دوارے.

معنے :وارے: زمانے، دوَر☆ خلق دوارے: لوکاں جا گے۔
ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی وڈھیری عُمرے بندہ گلیاں وِچ لنگھدے لوکاں نُوں دھکے نال واجاں مار مار کے گلاں کرن جوگا ای رہ جاندا اے۔

بُڈھیپا، سوَ بیماریاں دی اِک بیماری.

معنے :بُڈھیپا: ضعیف اُلعُمری، وڈھیری عُمر۔
ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ بُڈھا ہو جاوے تاں ہر پاسیوں کمزور سریر تے بیمارِیاں دے ہلے ہوندے نیں ایس لئی ایہ سمجھ لینا چاہیدا اے پئی وڈھیری عُمر اپنے آپ وِچ اِک بیماری ای اے۔

بڈھیپا سُوردیا ڈھیکیا، تِنّوں کِسّ نئیں ویکھیا.

معنے :بُڈھیپا: ضعیف اُلعُمری☆ سُوردا ڈھیکا: سُوردا پُتر۔
ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی وڈھیری عُمر وِچ جا کے بندہ چلنوں پھرنوں آتر ہون دے نال نال گھر دیاں لئی وی اوازاری بن جاندا اے، پر ایہ بھار سبھناں نُوں چکنا ای پَیندا اے۔

بندہ ٹھنڈ نال نئیں مردا، بھُکھ نال مردا اے.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سردی نے بندے نُوں کیہ مارنا ہوندا اے اوس وچارے دی مِڑتن اوس نُوں ماردیندی اے۔

بندہ جیوے سوَ ورہے، جے جیندا رہوے سو کھالا.

معنے :سوَ ورہے: سوَ سال☆ سو کھالا: سوَکھا۔
ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جنی مرضی عُمر

ہنڈالوے پراوس عُمر دا سوادتاں ای اے جے اوہ غماں اتے دُکھاں توں بچیا رہوے اتے اوسدی صحت چنگی ہووے۔

بندہ کرے اٹھاراں اُٹھی، اوتھے مُکدی ویہ اے۔

معنے :مُکدی: پوری ہوندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ اپنی ساری زِندگی وِچ بڑِیاں ای ہیر یاں پھیرِ یاں کردا اے پر اوہ اوس موَت توں کدی نئیں بچ کے کِدھرے جاسکدا۔

بندہ کہے دِن گیا، عُمر گھٹیندی جائے۔

معنے ؛ گھٹیندی: گھٹ دی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ دِن دے ڈُبن اُتے سمجھدا اے پئی اوہ دِن ڈُب گیا اے پر اصل وِچ اوسدی زِندگی دا اِک دِن ہور گھٹ جاندا اے جِس دی اوس نُوں سارنئیں ہوندی۔

بندہ مُچھ پھوٹ، جاں کرڑ جھوٹ۔

معنے : مُچھ پھوٹ: مِس بھِناں، مَس پھُٹا، مُچھاں اُگن والی عُمر ☆ کرڑ جھوٹ: پکروڑ عُمر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی عُمر اوہ چنگی ہوندی اے، جدوں اوس نُوں ہالی مُچھاں پھُٹدِ یاں ہون جاں مُڑ جدوں اوہ سیانی عُمر دا ہو جاوے۔

بندہ مُک جاندا اے پر سوچاں نئیں مُکدِ یاں۔

معنے : مُک جاندا: ختم ہو جاندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ ایس جہان اندر موَت دِیاں چھلاّں دے دھکے سہ سہ کے اوڑک مر مُک جاندا اے پر جان لگاوی سوچاں دی پنڈ سِر تے ای چا کے جاندا اے۔

بندہ نئیں رہندا، بندے دی گل رہ جاندی اے۔

معنے :نئیں رہندا: مر جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ ایس جگ اندر اپنا ویلا بھوگ کے ایتھوں ٹُر جاندا اے پر اوسدِ یاں کیتِیاں چنگیاں گلاں زمانے تے سدالئی رہ جاندِ یاں نیں۔

بندے ٹُر گئے اتے مر گئے یاد آوندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیوندی جانے بندے دا لوک مُل نئیں پاندے، پر جدوں اوہ مر مُک جاوے جاں ٹُر جاوے تاں اوس دی تھوڑ چیتے آوندی اے۔

بندے جیہا کیہڑا پکھوُ، جو بِن کھنباں توں اُڈ جائے۔

معنے : پکھوُ: پرندہ ☆ کھنباں: پراں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے وِچ بھانویں پکھواں ورگی اُڈن شکتی نئیں ہوندی پر فیروی اوہ بِنا کھنباں توں ای پرواز کرلَیندا اے۔

بندے نُوں ڈھیٹھ ہونا چاہیدا اے، شرم آوَن جان والی شَے اے۔

معنے : ڈھیٹھ : بے شرم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ بے شرم لوکاں نُوں جُگت کیتی گئی اے پئی بندے نُوں ڈھیٹھ ہونا چاہیدا اے اتے سِر نِیواں کرکے سارِیاں ای جرلَینِیاں چاہیدِیاں نیں، شرم دا کِیہ اے۔

بنی دے سبھو ساتھی، وِگڑی دا کوئی نئیں۔

معنے: بنی: بہتر حالت ☆ وِگڑی: بگڑی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دے دِن چنگے ہون تاں ہر کوئی نٹھ نٹھ کے اوس دے نال رل ٹُردا اے پر جدوں دِن پے جان تاں کوئی وی اگانہ ہو کے بانہ نئیں پھڑدا۔

بنی ویلے کوئی نئیں بوہڑدا / بنی دا کوئی واہرُو نئیں۔

معنے: بنی ویلے: اوکھے ویلے، مُصیبت ویلے ☆ بوہڑدا: اچانک آوندا ☆ واہرُو: وات لَین والا، اگے لگ کے ٹُرن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سبھے رِشتے رج کھاندیاں دے ای ہوندے نیں، اوکھے ویلے کوئی انگ ساک ای ہوندا اے جو بانہہ کھلی کرکے مدد کرن لئی اگانہ آوے۔

بوہتی گئی، تھوڑی رہ گئی۔

معنے: بوہتی: زیادہ ☆ گئی: گذرگئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں زیادہ عُمر لنگھ جاوے اتے تھوڑی پِچھے رہ جاوے تاں بندے نُوں اگے دی فِکر پے جاندی اے۔

بے شرمی دی زِندگی توں عِزت دی موت چنگی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں عِزت دی حیاتی لنگھانی چاہیدی اے اتے بے شرمی دی موت نالوں مرجانا چاہیدا اے۔

بیگانے ہاوے، نیند نہ آوے۔

معنے؛ ہاوے: دُکھ تکلیف۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اِنج دا پھوکا وکھاوا وی کردے نیں پئی اوہناں نُوں کِسے دے دُکھ وِچ نیندر ای نئیں آوندی۔

بھٹھ وے جوبن تینڈی یاری، وداع نہ کیتو ای جھلدی واری۔

معنے: تینڈی: تیری ☆ جھلدی واری: جاندی واری۔

ویروا: پوٹھوہاری لہجے دے ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جوانی دا سنگ وی کوئی ایڈا چنگا سنگ نئیں جدوں بندہ اگلے سفر دی تیاری وِچ ہوندا اے تاں اوس دا جوبن وی اوس نُوں موڑھا نئیں دے سکدا۔

پٹیا نہ ساتا، بندہ گیا گواتا۔

معنے؛ پٹیا: رویا کُرلایا ☆ ساتا: مرن والے دے ست

دِن ☆ گیا گواتا: ازایاں ہو گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مرن والے دا گھٹو گھٹ ست دِن سوگ ضرور کرنا چاہیدا اے نئیں تاں مرن والا تاں کِسے کم نہ آیا۔

پچھے موئے، پچھے دبے گئے.

معنے: دبّے گئے: دفنا دِتے گئے۔

ویروا؛ ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں کوئی وی مسلہ سودھن لگیاں مرے مُردے نئیں پٹنے چاہیدے۔ سگوں گل مکان لئی اپنے موجودہ حالات نُوں سامنے رکھنا چاہیدا اے۔

پچھلے نہ مردے، تاں فوٗجاں اپنیاں ای ہوندیاں.

معنے: پچھلے: جو گذر گئے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے ایس جگ وِچ موَت نہ ہوندی تاں ہر گھر دی اپنی فوٗج ہوندی اتے ہر پاسے اِنسان ای انسان ٹکراں ماردے پھِردے۔

پچھوں آئے ہور جیہناں اگلے دِتے ٹور.

معنے: ٹور: چلدے کیتے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پچھوں نویں جی جمدے لگے جاندے نیں اتے پہلے اگلے جہان نُوں ٹُرے لگے جاندے نیں ایہ ای ربی نظام دا منشا اے۔

پکی بیری بیٹھاں مرنا ایں، نئیں تاں مرنا ای نئیں.

معنے: پکی بیری: جیہری بیری دے بیر پکے ہون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ لالچی لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ مرن لگیاں وی لالچ نئیں چھڈدے اتے آکھدے نیں پکی بیری تھلّے ای دفنایو۔

پنج پُتر، پنجاہ پوترے، اجے وی بابا گھاہ کھوترے.

معنے: کھوترے: کٹے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ لالچی لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی پُتر پوترے ہوندیاں وی لالچی بندے کم کار ایس لئی نئیں چھڈدے پئی چلو کُجھ گھر آ ای جاوے گا۔

پئیاں کھُنباں، ڈھائی دیہاڑ تے راج.

معنے: کھُنباں: اپنے آپ کاہلی نال اُگن والی اِک بُوٹی ☆ دیہاڑ: دِن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھُنب جدوں زمین وِچوں نِکلدی اے تاں لگدا اے پئی چوکھا چِر ایتھے رہوے گی پر اوسدی زِندگی نِری دو چار دِن ای ہوندی اے۔

پَیدل تے اسوار دی رات ہِکی جائی آندی اے.

معنے: ہِکی جائی: اِکوتھاں تے۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی بندہ بھانویں پَیدل ای کیوں نہ ٹُریا جاندا ہووے اوس دا سوار نالوں منزل تے اپڑن تیک تھوڑا ای فرق رہ جاندا اے۔

پھِٹ ایہو جیہامِت ٗجیں ودھایا پیٹ.

معنے :پھِٹ : دُرکارن ☆مِت :دوست ☆جیں :جیہنے ۔

ویروا:ایہ اکھان وِچ اجیہے بندے تے لعنت پائی گئی اے جیہنے ویہلیاں رہ رہ کے اپناڈِھڈ ودھالیا ہونداا ے اتے کم کارکرن توں ہر ویلے کنی کترانداا ے۔

پھِر دی چکی ویکھ کے ٗ دِتا یاراں روٗ دُونہ پُڑاں وِچ آ کے خالی گیا نہ کوٗجیہناں نُوں رب آپے رکھے ٗڈر اوہناں نہ کوٗرہن محفوٗظ اوہ رب دے فضلوں مانی کول کھلو.

معنے :دُونہ: دو☆ پُڑاں: جمع پُڑ دی ٗچکی دا پتھر☆ کو: کوئی ☆ مانی: چکی دے اُتلے پُڑدے وچکارلوہے دی کِلی ٗ جتھوں دی پیہن لئی دانے پائی دے نیں۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیاا ے پئی ایس جگ دی مِثال چلدی چکی دی اے جیہنوں ویکھ کے لوک ڈردے مارے رون لگ پَیندے نیں پئی چکی دے دُونہ پُڑویاں وِچ آ کے کوئی کِسراں بچ سکداا ے پر جِسدا ناں مالک نے بچانا ہووے اوہ بچ جان والیاں دانیاں وانگ مانی نال لگیا رہندا اے اتے رب دے فضل نال بچ جاندا اے۔

تلی تے آیا ٗ گلی وِچ وگاہیا.

معنے :تلی :ہتھیلی ☆ وگاہیا:پھینک دِتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اِنج دے ہوندے نیں پئی جوکُجھ ہتھ آوے اوس نُوں بے مقصد ای ازایاں کردیندے نیں۔

تن سُکھی ٗمن سُکھی.

معنے :تن :جسم ☆سُکھی : آرام وِچ ☆من :دِل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے بندے دا جسم تندرُست ہووے گا تاں اوسدی رُوح وی تندرُست ہووے گی۔

تدوں آوس ترس ٗ جد اپنا کوئی مرس.

معنے : تدوں :اوس ویلے☆ آوس: آوے گا سُو☆ مرس: مرے گا۔

ویروا: ایس اکھان وچ اوہناں پتھر دِل لوکاں بارے دسیا گیا اے جو کِسے دے مرن تے اتھرُنئیں کیردے اتے دسیا گیا اے جدوں اوہناں دا کوئی اپنا مرجاوے تاں اوہناں نُوں سار ہوندی اے۔

توبہ دابُوہا ہر ویلے کھُلھا رہنداا ے.

معنے :بُوہا: دروازہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے لئی رب سچے ولوں توبہ دابُوہا ہر ویلے کھُلھیا رہنداا ے بندہ کِسے ویلے وی اپنے گناہواں توں شرمندہ ہو کے سچے دِلوں معافی منگ لوے تاں رب معاف کردیندا اے۔

تینُوں کِسے نال کیہ ٗ تُوں اپنے آپ جی.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں کسے ول ویکھ کے نئیں سڑنا چاہیدا اسگوں اپنی زِندگی سُکھ چَین نال گذارنی چاہیدی اے۔

ٹُرمرداسوپھُرمردا، جوبہ مرداسوجھُرمردا.

معنے: ٹُر مردا: جو کم کردا مرے☆ پھُر مردا: کامیاب ہوندا☆جھُرمردا: پچھتا کے مردا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں اپنے کم کاج لئی اُدھمی ہونا چاہیدا اے پر جو آہلس دی موّت مردا اے اوہ پچھتاندا ای مر جاندا اے پر جو اُدھم نال اپنا کم کاج کری رکھدا اے اوہ سکون دی موّت مردا اے۔

جان اے تاں جہان ایں.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے زِندگی اے تاں سارے سُکھ اتے زِندگی دا مزہ بندہ مان سکدا اے۔ پر جے زِندگی نئیں تاں جگ دی کاہدی فِکر۔

جان بچی تاں لکھ کھٹیا.

معنے: کھٹیا: کمایا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے مُشکل ویلے جانوں بچ جاوے تاں اوہ سمجھے پئی اوس نے لکھاں دی کمائی کرلئی اے۔

جان سبھ نُوں پیاری ہوندی اے.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اپنی زِندگی نال ہر کوئی پیار کردا اے اتے جدوں وی زِندگی نُوں کوئی مُصیبت پَین لگدی اے تاں بندہ اوس توں بچن دی کوشش ضرور کردا اے۔

جان سُکھ، جہان سُکھ.

معنے: جان سُکھ: جے زِندگی سُکھی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے بندے دی جان سُکھ وِچ اے تاں اوس لئی سارا جہان ای سُکھی ہوندا اے۔

جِتھے پَیر ہووی، اوتھے خَیر ہووی.

معنے: پَیر ہووی: پَیر دھریں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دُعا اسیس کیتی گئی اے پئی توں جتھے وی جانویں اوتھے رب سچا تیری خَیر رکھے۔

جد جوبن سی، تد جتن سی لاگو سبھ کو، جوبن رتن گوالیا، جِند بھئی مسافر ہو.

معنے: رتن: قیمتی پتھر ہیرا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں جوانی سی تاں ہر کم وِچ اپنا زور ازمائی دا سی پر جدوں جوانی دا ہیرا نہ رہیا تاں زِندگی وی چھیتی ای مسافر ہوگئی۔

جدوں کڈھ کے سامنے کِیتا، چیکاں نِکل گئیاں.

معنے: کڈھ کے: نِکال کے☆چیکاں: چیخاں۔

ویروا: کِسے سادھو سنت دی ایس بولی وِچ اعمال نامے دے

بارے دسیا گیا اے پئی جدوں اوہ بندے دے سامنے کیتا جاوے تاں اوس نُوں اپنے عملاں دے مند چنگ دا سارا چانن ہو جاندا اے۔

جس جیوُنا، اپجس مرنا.

معنے: جس: خوبی دا اظہار ☆ اپجس: بدی دا اظہار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دا جیون اِنج دا ہونا چاہیدا اے پئی ہر کوئی اوس دی اچھائی دی تعرِیف کرے اتے ایہ ای سوچیا جیون اے پر جے ہر کوئی اوس بندے دی بُرائی کرے تاں اوس نُوں زِندگی نئیں آکھیا جا سکدا۔

جگ ماہی دا وسدا، کوئی روندا تے کوئی ہسدا.

معنے: جگ ماہی دا: مالک دا مُلک ☆ وسدا: آباد اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رب سوہنے دا ایہ مُلک سدا توں وسدا ای رہیا اے ایتھے کوئی رو رہیا ہوندا اے اتے کوئی ہس رہیا ہوندا اے۔

جُل کھڈوَلی موَجاں مانے، آکڑ پالے ٹھردی.

معنے: جُل کھڈوَلی: رضائی وِچ کھیڈن والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی سیال رُتے ماڑے چنگے جُلّے وِچ رہوے گا اوہ بچیا رہوے گا پر جیہڑا ہر ویلے باہر پالے وِچ آکڑیا پھرے گا اوہ پالے ٹھرڑدا رہوے گا۔

جُلھ کندوَلی موَجاں مانے، آکڑ پالے ٹھردی.

معنے: جُلھ کندوَلی: رضائی وِچ وڑیا ☆ ٹھردی: ٹھُٹھر دی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ سیال رُت وِچ اپنے دوالے رضائی لئی رکھے گا اوہ بچیا رہوے گا پر سانھے وانگے آکڑے لوک پالے ای ٹھردے نیں۔

جِنی نھاتی، اوناں پُن.

معنے: پُن: فائدہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گنگا تیرتھ تے جا کے کوئی ہِندو جِتاں وی نہاوے گا اوس دا اوناں فائدہ وی بس اوسے نُوں ای ہووے گا۔

جوانی ویلے بھُس، بُڈھیپے ویلے چھائی.

معنے: بھُس: گرمی دا اثر ☆ چھائی: کالک، داغ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ جوانی وِچ ای بھُس دا ماریا ہووے گا وڈھیری عُمرے اوس دے مُونہ تے کالوں ورت جاوے گی۔

جوانی تاں پتھر اُتے وی آوَندی اے.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جوانی دی رُت اِیڈی چنگی ہوندی اے پئی اوس ویلے ہر کوئی سوہنا لگدا اے ایتھوں سِیداں پئی پتھر تے وی جوانی آئی ہووے تاں اوہ وی سوہنا لگ دا اے۔

جوانی بڑی مستانی، بُڈھیپا بڑا لعنتی.

معنے :بُڈھیپا:بُڈھی عُمر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جوانی وِچ جدوں بندے دا سریر پُورے زور وِچ ہوندا اے تاں اوس نُوں واء مینہ یاد نئیں ہوندے، پر بُڈھی عُمرے بندے دا انگ انگ دُکھن لگ پَیندا اے۔

جو گھڑیا، سو بھجنا.

معنے : گھڑیا: بنایا گیا☆ بھجنا: ٹُٹنا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو وی ایس جگ اندر بنایا جاوے گا اوہ اوڑک اِک دِن ٹُٹ ای جاوے گا اتے اوسدا وجُود مُک جاوے گا۔

جو مَن وِچ وَسے، اوہ سُپنے وَسے.

معنے :من: دِل☆ وسے: بسے☆ سُپنے :سُفنے، خواب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ کِسے دے دِل وِچ وسدا ہووے رات نُوں خواباں وِچ وی اوہ ای مِل دا اے۔

جو نِیوُندا، سو بھاگ.

معنے :نِیوُندا: جھُک دا☆ بھاگ: مقدراں والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی آکڑ اتے خودی بندے نُوں لَے کے بہ جاندی اے۔ ایس جگ اندر جو لِف جاندا اے اوہ بچ جاندا اے، اوہ ٹُھڈا نئیں۔

جی نال جہان ایں/ جان اے تاں جہان ایں.

معنے :جی: زِندگی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے جیوندا اے تاں اوس لئی جہان دی قدر قیمت وی اے جے اوہ جیوندا ای نئیں تاں اوس لئی جہان دی کیہ قدر۔

جیہڑا اڈرے، اُساں بچکار سوالو.

معنے : اُساں: اوس نُوں☆ بچکار: پچکار، پیار پوچا پاکے☆ سوالو: سُلا دیو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو ڈردا ہووے اوس نال پیار پوچا پاکے اپنا ویلا کڈھ لینا چاہیدا اے۔

جیہڑے جین گے سو پین گے.

معنے :جین گے؛ زِندہ رہن گے۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی جو بندہ جیوندا ہووے گا اوہ حیاتی دی چس مان دا رہوے گا جو مر گیا اوس لئی قیامت آ گئی۔

جیہڑے ڈر ڈر کے رہے، اوہ ڈھیر سوَ ہرے گئے/ جیہڑی ڈر دی رہی، اوہ ڈھیر سوَ ہرے گئی.

معنے :ڈھیر: کافی زیادہ☆ سوَ ہرے گئے: سُسرال گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی زِندگی دے مَیدان وِچ ڈر گیا سو مر گیا۔ بندے نُوں کوئی فیصلہ کرن لگیاں جُرات نال قدم چکنا چاہیدا اے زِندگی موَت تاں رب دے ہتھ وِچ اے۔

جیہناں بدلے پاپ کمائے، کتھے نی تیرے گھر دے/جنہاں دے لئی پاپ کمانا ایں کتھے نی اوہ گھر دے۔

معنے: بدلے:لئی، جوگے ☆ پاپ کمائے: گناہ کھٹے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی اپنی کرنی بھرنی دا ای اوس نُوں عیب ثواب مِلنا اے پر جو بال بچے لئی کھوہا موہی کردا رہوے گا اوس نُوں گھر والیاں کدے وی بچا نئیں لَینا اتے کھان نُوں سارا بال بچہ اتے بھُگتن نُوں اکلا ہووے گا۔

جِیبھ اج بولدی اے، کل بند.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہ زبان اج تاں بولدی اے پر کل نُوں ایس نے بند وی ہونا ایں ایس لئی سمجھ سوچ کے ای عمل کمان چنگا اے پئی جدوں بندہ بولنوں رہ جاوے تاں وی لوک اوسدی عزت کرن۔

جِیون کوُڑا آسرا، موَت حق دی واٹ.

معنے: جِیون: زِندگی ☆ کُوڑا: جھوٹھا ☆ واٹ: سفر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہ زِندگی جھوٹھ دا اِک سفر اے جیہدی اخیر ماڑی اے پر موَت برحق اے اوس نُوں کوئی نئیں ٹال سکدا۔

جِیوُندی جان نُوں دُکھ ہزار.

معنے: جِیوندی جان: زِندہ جی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی زِندگی وِچ لکھاں دُکھ سُکھ آوندے ای رہندے نیں اتے سدا اِک جیہے دِن نئیں رہندے ویلا بدل دا رہندا اے۔

جِیوندی کَیں نہ سُٹّی، موئی دھڑا دھڑ پٹّی.

معنے: کَیں: کِسے ☆ دھڑا دھڑ: چوکھی، زیادہ ☆ پٹّی: ماتم کیتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں مُورکھ مت دے لوکاں بارے دسیا گیا اے جو جِیوندیاں تاں ماپیاں دی سیوا نئیں کردے پر جدوں اوہ مر جان تاں اوہناں دے سرہانے کھلو کے وَین پان لگے رہندے نیں۔

جِیوُندے مُونہ تے مِٹّی نئیں پائیدی.

معنے: جِیوندے مُونہ تے: زِندہ بندے تے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں مرن تے دفنائی دا اے جِیوندے نُوں ای نئیں مریاں وانگ جان کے دفنایا جا سکدا۔

جِیوُندیاں سِٹھنیاں، مویاں پِٹنیاں.

معنے: جِیوُندیاں: زِندگی وِچ ☆ سِٹھنیاں: ہاسہ مخول، جُگت بازی ☆ پِٹنیاں: رون کرلان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر لوک جِیوندیاں دی تاں قدر نئیں کردے سگوں اوہناں نُوں ٹِچکراں کردے رہندے نیں پر مرن اُتے اوہناں لئی ای دُونہ دُونہ ہتھیں پٹن لگ پَیندے نیں۔

جیندیاں نال جھیڑے، مویاں نال نکھیڑے.

معنے: جیندیاں: زِندہ لوکاں ☆ جھیڑے: جھگڑے ☆ نکھیڑے:وضاحتاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جیندا ہووے تاں اوس نال جھگڑا وی ہو سکدا اے پر مرچکیاں مگروں اوہناں دے وارثاں نال نکھیڑے کرن چنگا نئیں لگدا۔

جیوندیاں نُوں دھکے مویاں نُوں چوَل پکے.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک اپنے گھر والیاں دے وڈھیرے ہون تے اوہناں دی پوری عزت نئیں کردے پر اوہناں دے مرن تے چوَل پکا کے اوہناندے ناں دے ختم دواندے پھِر دے نیں۔

جیوے آسا، مرے نِراسا.

معنے: آسا: آسا والا ☆ نِراسا: بے اُمید۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ آس دے سہارے ای زِندہ رہندا اے پر جدوں اوس نُوں اپنے دوالے کِتے وی اپنی آس پُوری ہوندی نہ دِسدی ہووے تاں اوہ چھیتی ای مرجاندا اے۔

جے جانا مرونجنا، مِٹھا بولیے جگ، عُمر ونجائی آ ازایاں، کُوڑے لارے لگ.

معنے: مرونجنا: مرجانا ☆ مِٹھا بولیے جگ: لوکاں نال مِٹھا بولیے ☆ عُمر ونجائی: عُمر گوائی ☆ لارے: وعدے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں ایہ تاں پتہ اے پئی اوس نے مر ای جانا اے ایس لئی اوس نُوں لوکاں نال مِٹھا بولنا چاہیدا اے اتے ایس دُنیا دے کوڑے لارے مگر لگ کے عُمر ازایاں نئیں کرنی چاہیدی۔

جے چاہو سُکھ جیویا، بھلا سبھس دا منگ.

معنے: جیویا: زِندگی دا ☆ سبھس: سبھ دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندیا جے توں سُکھ دی زِندگی گذارن دا رِیجھوان ایں تاں ہر اِک دا بھلا منگ دا رہیا کر، رب تیرے تے راضی ہو جاوے گا۔

جے سُکھ چاہویں جین دا، کھُلھے کھنبیں اُڈ.

معنے: جین: زِندگی ☆ کھُلھے کھنبیں: آزاد پراں نال ☆ اُڈ: اُڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بندیا جے توں آزادی نال زِندگی دے دِن لنگھان دا رِیجھوان ایں تاں توں اپنی حثیت نُوں کِسے نال نتھی نہ کر ایسراں تیری آزادی گھٹے نئیں پوے گی۔

چار دِناں دی چاننی، فیر انھیری رات.

ویروا: ایس اکھان وِچ زِندگی دی مثال رات نال دے کے دسیا گیا اے پئی چاننی دی رُت تھوڑے دِن ای ہوندی اے مُڑ پرت کے انھیری رات ای آجاندی اے، ایسراں جوانی وِچ چار دِن دے موَج میلے مگروں بھیڑا حال ہو جاندا اے۔

چار دیہاڑے شوٗق دے، مُڑ اوہو کُتے بھوٗنکدے.

معنے :مُڑ :دوبارہ

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زِندگی وِچ وی موَج مستی بس جوانی دے چار دِناں وِچ ای ہوندی اے مگروں بُڈھیاں ہو کے تاں بھیڑا حال ای ہو جاندا اے۔

چالھی خالی، پنجھاہ منجھا، سٹھ قبر کھٹ.

معنے : منجھا:ادھ وِچ ☆ کھٹ: منجی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے اندر چالِھیاں سالاں تیک ماں دے دُدھ دا تران رہندا اے۔ ایس لئی بندے وِچ اوس ویلے تیکر مُنڈ پُنا رہندا اے، پنجھاہ سالاں دا ہو کے اوہ عقل دے ادھ وِچ اپڑدا اے پر سٹھ سالاں دا ہون تے اوس دی مرن منجی تیار ہون لگدی اے۔

چِٹّا جھاٹا، حیادا گھاٹا.

معنے :چِٹا جھاٹا: چِٹے وال ☆ حیادا گھاٹا: شرم دی کمی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ساری عُمر ای شرم حیا دا خیال نئیں رکھدے ایتھوں تیک پئی چِٹیاں والاں سنے وی بے شرمی دیاں گلاں کردے گھاٹ نئیں کھاندے۔

چِٹّا جھاٹا، آٹا خراب.

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں مُورکھ زنانیاں دی بیقلی بارے دسیا گیا اے پئی اوہ بھانویں وڈھیریاں وی ہو جان پر دِل کرے تے آٹا کنالی وِچ پا کے گُنھن لگیاں کِسے زنانی نال گلیں رُجھ جان تے آٹا کُتے بِلے خراب کر جان۔

چِٹیاں قبراں تے ہی پھُلھ چڑھدے نیں.

معنے :چِٹیاں قبراں: چُونے گچ قبراں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پھُلھ وی امیر اں دِیاں قبراں تے ای چاڑھے جاندے نیں ماڑا جیہڑا اپنی روٹی ای مساں پوری کردا ہووے اوہ اپنے نِگدیاں دی قبر تے پھُلھ کِیکن چاڑھ سکدا اے۔

چک مرے جاں کھا مرے.

معنے : چک مرے: بھار چُک کے مرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مرن اخیر بندے دا مقدر اے، اوہ بھانویں کم کردا چلا جاوے جاں نِرا کھاندا پِیندا ای ٹُر جاوے جانا تاں اوس ہوندا ای اے۔

جُگ ہے جاں لُگ، جیندیاں نال ہے.

معنے :جُگ :جُجت ☆ لُگ :جھیڑا، وکھر اوَیہن ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جُجت بازی جاں مخوَل بس جِیوندیاں جِیاں نال ای کِیتا جاسکدا اے پر مر گیاں تاں ساری کھیڈ ای مُک جاندی اے۔

حِرصی مویا، کھٹو ٹویا.

معنے :حِرصی :لالچی ☆ کھٹو: کڈھو ☆ ٹویا: گڑھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی حرصی بندہ مر جاوے تاں لوک آکھدے نیں پئی ایس نُوں چھیتی نال قبرے پا دیو۔ ایس لئی پئی ایس نُوں پتہ لگے پئی حرص دا فائدہ کیہ اے۔

حُسن خوراکوں، عقل پوشاکوں.

معنے: خوراکوں: خوراک نال ☆ پوشاکوں: لباس نال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چنگی خوراک کھان نال بندے دی نفاست دا پتہ لگدا اے اتے لباس پان توں بندے دی عقل دا پتہ لگدا اے۔

حُسن، جوانی، زر پلّے، نیواں ہو کے کیوں چلّے.

معنے: زر: دوَلت ☆ پلّے: پاس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے کول حُسن دی دوَلت وی ہووے اتے عُمر وی جوان ہووے اتے کول مال پانی وی کٹھا ہووے تاں اوس ویلے کوئی وِرلا لووالا جی ای نیوں کے ٹُردا اے۔

حُسن، جوانی، ماپے، تن رنگ نئیں لبھدے.

معنے: ماپے: ماں پے، ماں پیو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے ہورتاں بندے نُوں سبھ کُجھ لبھ جاندا اے پر ایس جگ اندر جوانی وی اِک وار آوندی اے مُڑ لکھ ترلے پاؤ نہ پرتدی اے، حُسن دا سارا جلوہ وی جوانی پاروں ای ہوندا اے اتے ماپیاں ورگا سُچا پیار وی ہور کِدھروں نئیں لبھدا۔

دم دا کیہ بھرواسہ، کدی تولہ کدی ماسہ.

معنے: دم: ساہ ☆ بھرواسہ: بھروسہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کمزوری دی حالت وِچ بندے دا کوئی حال نئیں ہوندا اوسدی طبیعت نُوں اِک تھاں قرار نئیں ہوندا۔

دم دا کیہ بھرواسہ، چڑیاں موَت، گواراں ہاسہ.

معنے: بھرواسہ: بھروسہ ☆ گواراں: جمع گوار دی، جاہل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِنسان دی زِندگی دا کوئی اعتبار نئیں ہوندا پر ماڑیاں دے مرن تے مُورکھ ہسن لگے ہوندے نیں حالاں اوہناں آپ وی اوسے ای راہے لنگھنا ہوندا اے۔

دم دا کیہ وساہ، آوے آوے نہ آوے.

معنے: دم: ساہ ☆ وساہ: اِعتبار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے ساہ دا کوئی اعتبار نئیں ہوندا پئی اوہ کیہڑے ویلے آوَن توں رُک جاوے۔

دم دا دم، نہ جھورا نہ غم.

معنے: دم دا دم: کلّا کارا بندہ ☆ جھورا: پچھتاوا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ کلا کارا ہووے تاں اوس نُوں کسے قِسم دا کوئی پچھتاوا جاں غم نئیں ہوندا۔

دم کا دم، نہ دھوکھ نہ غم، کمائے گی دُنیا، کھائیں

گے ہم۔

معنے: پوادھی لہجے دے ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کلّے کارے فقیر منش لوکاں نُوں ایس گل دی موَج ہوندی اے پئی اوہ سارا دِن کُجھ نئیں کردے اتے وِیہلے بہ کے کھاندے رہندے نیں۔

دُنیا چلو چلی دا میلہ۔

معنے: معنے: چلو چلی: مسافر جین۔

ویرا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہ زِندگی اِک سراں دا رہن ایں جتھے مسافر رات نُوں آ کے قیام کردا اے اتے دِن ویلے روان ہو جاندا اے۔

دوپہر بُڈھے دی لہر، دِن ڈھلیا تاں بُڈھا گلیا۔

معنے: لہر: موَج ☆ ڈھلیا: لوَڈھا ویلا ہو گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سیال رُتے دوپہراں ویلے بُڈھے بابے دُھپے بہ کے دُھپ سیکدے سوادلَیندے رہندے نیں جدوں دِن ذرا ڈھلے چلا جاوے تاں ٹھنڈ پاروں بابیاں نُوں پالا ہون لگ پَیندا اے۔

دوَڑ کدائیاں کیتیاں، مُلکھاں دے وِچ ڈھیر، مرگ نہ پچھا چھڈدی، مَیں نٹھیا چار چوفیر۔

معنے: دوَڑ کدائیاں: نٹھ بھج ☆ مُلکھاں: مُلکاں ☆ ڈھیر: کافی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ بھانویں نٹھ کے دُنیا دی دُوجی نُکر وِچ کیوں نہ چلا جاوے پر موَت اوس نُوں متھے ویلے اتے متھے تھاں تے آن کے گھیرا پا لَیندی اے۔

دھاگہ لمّاں چاہیدا اے کوئی فکر نئیں۔

معنے: دھاگہ: عُمر ☆ لمّاں: لمبا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عُمر دی رسی لمّی ہووے تاں بندے نُوں موَت توں ڈَیہلنا نئیں چاہیدا۔

دُھر درگاہوں ٹُٹی ہوئی نئیں جُڑدی۔

معنے: دُھر درگاہوں: رب سچے ولوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ اوناں چِر جیندا اے جدوں تیک اوس دی موَت دا پروانہ اُتوں جاری نئیں ہوندا پر جدوں اُتوں حُکم آ جاوے اوس ویلے کوئی واہ پیش نئیں جاسکدی۔

دھوَلی داڑھی تے ایڈا اخراب۔

معنے: دھوَلی داڑھی: چِٹی داڑھی ☆ ایڈا: اِتنا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں بد بخت لوکاں نُوں مت دِتی گئی اے جو بگ داڑھیے ہو کے وی پاپ کرنوں باز نئیں آوندے۔

دُھوں آبادی دی نشانی ہوندا اے۔

معنے: دھوُں: دھواں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جتھے وی دُھوں

دُھخدا ہووے گا اوس تھاں تے پک نال کوئی آبادی ای ہووے گی۔

ڈِٹھا مُو نہ مِٹھا.

معنے :ڈِٹھا:ویکھیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو شَے ویکھ لئی جاوے اوہ ای چنگی جاں ماڑی لگدی اے جیہنوں ویکھیا نئیں اوس بارے بندہ کیہ وچار دس سکدا اے۔

رُتاں مُڑ مُڑ آوندیاں، مریا مُڑے نہ کو.

معنے :رُتاں :موسم ☆مُڑے:واپس آوے☆کو:کوئی۔

ویرواق:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جگ دِیاں سبھے بہاراں زِندگی نال ای نیں جو پرت پرت کے آوندِیاں جاندِیاں رہندِیاں نیں، پر جو بندہ اِک واری جگ نُوں چھڈ جاوے اوہ کدی وی پرت کے نئیں آوندا بھانویں بہاراں پرت پرت آوندِیاں رہن۔

رُستم جیہے بہادر وڈھے، موَت آئی تے دنداڑے.

معنے :رُستم؛اِیران دامشہور پہلوان☆اڈے:کُھلّھے۔

ویروا:ایس اکھاں وِچ دسیا گیا اے پئی موَت کِسے توں نئیں ولاندی اتے اپنے مِتھے ویلے تے ہر اِک نُوں آن مِلدی اے بھانویں کوئی رُستم ورگا نامی پہلوان ای کیوں نہ ہووے۔

روسے بھگ جھکی دے کھولے.

معنے :روسے:ناراضگی☆بھگ:بھاگ☆جھکی:ٹُٹی منجی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں دُونہ جِیاں وِچ روساپے جاوے تاں مُڑ وکھرِیاں منجِیاں تے ہو ہو بہندے نیں اتے صُلح ہون ویلے اوہ مُڑ اِک تھانویں رل بَیٹھدے نیں۔

رُل مویاں دے کیہے جنازے.

معنے ؛رُل موئے:جوذلیل ہو کے مرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو لوک مرن توں اگدوں ای ذلیل ہو جان اوہناں دا جنازہ پڑھان دا کیہ فائدہ؟

رتّجھ نال موئی اے بھورے وِچ دبو.

معنے ؛ رتّجھ: خواہش☆ موئی: مری☆ بھورے: تہ خانے۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ چاء نال مردا اے اوس نُوں تہ خانے وِچ دفنانا چاہیدا اے۔

زِندگی ہس دنداں دی پرِیت ہوندی اے.

معنے ؛ہس دنداں دی پرِیت :ہاسے دا پیار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زِندگی بس اِکدُوجے نال ہسن کھیڈن داناں ایں اتے جو ایہ نئیں کر سکدا اوسدی زِندگی اوس لئی عذاب بن جاندی اے۔

ساڈے تن ہتھ زیِوتیں ہے مِلکھ تیرا وارث

کاس نُوں ولیں ولانیاں نُوں.

معنے : مِلکھ: زمین ☆ کاس: کاہے' کیوں ☆ ولیں: گھیریں ☆ ولانیاں: ولے ہوئے تھاں۔

ویروا: وارث شاہؒ ہوراں اپنے اکھاناں ورگے شعر وِچ دسیا اے پئی بندے دے اپنے ساڈھے تن ہتھ زمین وِچ ای اوسدی قبر بن دی' اوہ وی جے نصیب ہو جاوے تاں اتے بندہ ایس جگ اندر کاہدے لئی ہر شَے نُوں اڈے جپھے مارن لگیا اے۔

سارے مؤنہ ملاحظے جیوندیاں دے ہوندے نیں.

معنے :مُونہ ملاحظے :مُونہ رکھن والی گل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جیوندا ہووے تاں کئی اوس دی گل رکھن لئی اوس دے ساہنویں سچی وی گل نئیں کردے پر جدوں بندہ مر جاوے تاں تھوڑے دِناں وِچ ای مرن والے بندے دی شکل وی بھُلھ جاندی اے۔

ساہ بھریاں کھلھاں دا کیہ اعتبار.

معنے : ساہ بھرِیاں کھلاّں: سانس والی کھال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جاندار شَے دا کاہدا اعتبار ہوندا اے پئی کیہڑے ویلے اوسدی جان نِکل جاوے۔

ساہ دا کیہ وساہ.

معنے : ساہ: سانس ☆ وساہ: اِعتبار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں اپنی زِندگی تے کدی وی اِعتبار نئیں کر لینا چاہیدا' کوئی پتہ نئیں کیہڑے ویلے کُوچ دا نگارا وج جاوے۔

سُتا مویا' اِک بروبر.

معنے :سُتا: سویا ☆ مویا: مریا ہویا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں سوں جاوے تاں اوس نُوں اپنے آپ دی خبر نئیں ہوندی اوہ مر گئے بندے وانگ ای ہوندا اے۔

سُپنیا تُوں سُلطان ہَیں' اُتم تیری ذات' سوَ ورہیاں دے وِچھڑے' آن ملاویں رات.

معنے : سُپنیا: اوخواب ☆ سُلطان: بادشاہ ☆ اُتم: اُچی ☆ وِچھڑے: بچھڑے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی خواب اڈی چنگی چیز ہوندی اے پئی ایہ سوَ سالاں دے وِچھڑیاں نُوں اپنے گھر وِچ منجی تے لیٹیاں لیٹیاں ای آن ملاندی اے۔ اتے گذر ریا ویلا بندے دے ساہنویں لیا کھلاہر دی اے۔

سِر آئی قضا نئیں ٹلدی.

معنے :سِر آئی: سِر تے آئی ☆ قضا: موَت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی موَت جدوں آ جاوے تاں اوہ کِسے حِیلے وی ٹالی نئیں جاسکدی' اوہ ہر حال

وِچ واپرای جاندی اے۔

سِر دا بھار پَیراں تے آ وَندا اے۔

معنے :سِر دا بھار:سِر تے چُکیا بوجھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نے جو وی بھار چُکیا ہووے اوس دے پَیراں لئی ٹُرن اوکھا ہو جاندا اے۔ بندے دی کیتی برائی بوہتی واراوسدی اولادتوں وی بھُگتنی پَے جاندی اے۔

سِراں نال سرداریاں ہوندِیاں نیں۔

معنے :سِراں نال: زِندگی نال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سرداری کرن لئی وی جِیاں دی لوڑ ہوندی اے۔ کلّے کارے دی تاں کوئی گل سُنن نُوں ای تیار نئیں ہوندا۔

سِنجھ دے موئے نُوں، کوئی کیں تائیں روئے۔

معنے :سِنجھ :تڑکا،سویر☆ کیں :کدوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ تڑکے سویرے مرجاوے اوس نُوں کوئی کِناں کُو چر روندا رہوے اوڑک رور و کھِکھیاں بہ جاندِیاں نیں۔

سوَ رنگاں وِچ اِکو ای رس، بھانویں اُجڑ، بھانویں وَس۔

معنے :رس:گل☆ وَس:آباد ہو۔

ویروا: ایس اکھاں وِچ دسیا گیا اے پئی جو کُجھ ہو جانا ایں اوہ ہو کے ای رہندا اے اوس نُوں کِسے حال وِچ ٹالیا نئیں جا سکدا۔

سوَ سال نہ سڑے سوَال جیہا ہو رہے جو۔

معنے : جیہا:جَیسا۔

ویروا: ایس اکھاں وِچ دسیا گیا اے پئی جو وی لِف جان والا ہووے اوس نُوں ہائیں مائیں کوئی نقصان نئیں ہوندا اتے اوہ مُدتاں تِیک قائم رہندا اے۔

سَے ورہے جیونا، اوڑک مرنا۔

معنے :سَے :سوَ☆ ورہے:سال☆ اوڑک:آخر کار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ بھانویں سوَ سال جِیوندا رہ لوے پر آخر کار اوسدی موَت تاں آوَنی ای ہوندی اے۔

عُمر، جوانی، دوَلت پلّے، اَیسا وَیسا نِیوُں کے چلّے۔

معنے : پلّے : جیب وِچ☆ اِیسا وَیسا:بُرا چنگا☆ نِیوں:لِف کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جوانی دی عُمر دا زور ہووے اتے کول پَیسے وی ہون تاں ہر کوئی اوس بندے دی عِزت کردا اے۔

فریدا خاک نہ نِندیئے، خاکو جیڈ نہ کوئے، جیوندیاں پَیراں تلے، مویاں اوپر ہوئے۔

معنے :نِندیے:بے عِزتی نہ کریے☆ خاکو جیڈ:مٹی ورگا،

ویروا: حضرت فریدؒ ہوراں دے ایس اکھان رنگے بول وِچ دسیا گیا اے پئی ایس مٹی دی بندے نُوں عزت کر دیاں رہنا چاہیدا اے۔ ایہ جیوندیاں پَیراں دا بھار چُک دی اے اتے مرن ویلے بندے نُوں اپنے اندر کج لیندی اے۔

قبر تے قبر نئیں بن دی.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مُردہ دفنان لئی وی واندے تھاں تے ای قبر بنائی جاندی اے قبر اُتے قبر نئیں بن سکدی۔

قبر کنجر دی، اچھاڑ بافتے دا.

معنے: کنجر: بے غیرت ☆ اچھاڑ: قبر تے پایا جان والا کپڑا ☆ بافتہ: اُنیا ہویا، تِلّا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں جُگت کیتی گئی اے جو بندے دی عِزت کرن لگیاں اوس دا چنگ مند نئیں ویکھدے سگوں بُریاں دیاں قبراں اُتے اطلس دے اچھاڑ چاڑھ دے رہندے نیں۔

قبر وی لیکھاں والیاں نُوں ای نصیب ہوندی اے.

معنے: لیکھاں والیاں: نصیباں والیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ وِچ قبر وی نصیباں نال ای نصیب ہوندی اے۔ نئیں تاں بعضے لوک وچارے اجیہی حالت وِچ مردے نیں پئی لاش ای نئیں لبھدی۔

قبراں لم تلمّیاں اُتے کِکھ پئے، اودھروں کوئی نہ آیا، ایدھروں لکھ گئے.

معنے: لم تلمّیاں: وڈھیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زندگی دا انت موت اے اسی ویکھنے آں پئی وڈھیاں وڈھیاں قبراں اُتے وی کِکھ اُڈے پھر دے نیں اتے جیون دی سراں وِچوں اِک وار جان والا کوئی پرت کے نئیں آوندا بھانویں ایس پاسیوں لکھاں کروڑاں ہر ویلے ای ٹُرے گئے نیں۔

کال دے ہتّھ کمان، نہ بُڈھا چھڈے، نہ جوان.

معنے: کال: سماں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ویلے دے ہتھ وِچ اِنسانی زِندگی دیاں واگاں نیں اوہ نہ بُڈھا ویکھدا اے اتے نہ ای جوان ویکھدا اے سبھ نُوں ویلے دے پُڑ تھلے دئی جاندا اے۔

کالیاں چمّاں نُوں رونی ایں، ایتھے کلغیاں والے لدھ گئے نیں.

معنے: کالے چم: ڈنگر وچھا ☆ لدھ گئے: ٹُر گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایتھے ہر شئے نُوں فناہ اے۔ بھانویں کوئی ماڑا ہووے جاں تگڑا اوس نے اخیر ایتھوں جانا ایں، رہے ناں اللہ دا۔

کد بابا مرے تے کد بَیل ونڈیے۔

معنے : کد: کب ☆ ونڈِیے: تقسیم کریے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ بابے دے گھر والیاں دی اوس بارے نیت نُوں ظاہر کیتا گیا اے پئی مُنڈیاں دے ویاہ ہون تے اوہناں نُوں وکھ ہون دا بڑا چاء ہوندا اے پر پیو جیوندی جانے ایہ کرن نئیں دیندا ایس لئی اوہ پیو دے مرن دی دُعا کردے نیں تانجوڈھگے ونڈ کے اوہ وکھ ہوسکن۔

کرداوی ڈر' نہ کرداوی ڈر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی بدی کردیاں وی رب کولوں ڈردے رہنا چاہیدا اے اتے بدی نہ وی کیتی جاوے تاں وی رب کولوں ڈردیاں رہنا چاہیدا اے۔

کلّا بندہ نہ ہسدا سوہنا' نہ روندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی کلم کارا بندہ جے ہسدا وی ہووے تاں عجیب ای لگدا اے اتے جے روندا وی ہووے تاں وی عجیب لگدا اے۔

کن دھوکھہ کھا سکدے نیں' اکھاں نئیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سُنی ہوئی گل وِچ تاں کوئی دھوکھا فریب ہوسکدا اے پر ویکھی ہوئی شے وِچ کِسے نُوں پتّو پان اوکھا ہوندا اے۔

کنگالی دا بچپنا' نِری بادشاہی' امیری دا بُڈھیپا بُھس چھائی۔

معنے : کنگالی: غُربت ☆ بُھس چھائی: کھیہ مٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے بچپنے وِچ غریبی آ جاوے تاں اوہ بادشاہی ورگی ہوندی اے پر جے امیری وِچ بُڈھیپا آ جاوے تاں آل اولاد چوں کوئی نیڑے نئیں جاندا اتے بندہ بے سوادی دے ساہ پُورے کردا اے۔

کوّسے جین' اسیسے مرن۔

معنے : کوّسے: جیہناں دے وس وِچ کُجھ نہ ہووے ☆ اسیسے: جیہناں نُوں لوک دُعاواں دیندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی واری اِنج وی ہوندا اے پئی بے آس مردا بندہ تاں جیندا رہندا اے پر جیہدے لئی کئی دُعاواں کرن والے ہون اوہ مر جاندا اے۔

کوئی کدی کِسے دی قبرے نئیں پَیندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے دا کِسے نال لکھ موہ پیار ہووے پر کوئی وی کِسے دے مرن تے کِسے دی قبرے نئیں پَیندا۔

کوئی کِسے دی آئی نئیں مردا۔

معنے : آئی: موَت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنی موَت ویلے ای مردا اے کوئی وی کِسے دی آئی موَت دا حصے دار نئیں بن سکدا۔

کوئی مرے، کوئی جیوے، سُتھرا گھول پتاسے پیوے.

ویروا: سُتھرے شاہ دے اکھان ورگے شعر وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں فقیری سبھاء دا ہونا چاہیدا اے۔ جِس نُوں نہ کِسے دے جمن دا چاء ہوندا اے اتے نہ کِسے دے مرن دا ہرکھ۔ اوہ ہر ویلے اپنے حال وِچ مست ہوندا اے۔

کوئی مرے، کوئی ملہار گائے.

معنے: ملہار: برسات دا راگ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس زِندگی وِچ کِسے پاسے سوگ صفاں وِچھیاں ہوندیاں نیں اتے دوُسرے پاسے من پرچاوے لئی لوک راگ رنگ وِچ لگے ہوندے نیں۔

کوئی نئیں پُچھدا، اگلے دے مونہ وِچ کِنّے دند نیں.

معنے: کِنّے: کِتنے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر بندہ اگلے نُوں مِلن لگیاں اوسدی عُمر دا حساب نئیں لاندا سگوں اوسدی عقل گیان نُوں ای ویکھدا اے۔

گور گور وِدیا، سِر سِر موَت.

معنے: گور گور: ہر گورو☆ وِدیا: عقل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر گورو دی وکھری تعلیم ہوندی اے اتے ہر کِسے نے سر پر مرنا ای اے اتے موَت نُوں کوئی نئیں ٹال سکدا۔

گئی جوانی، آیا بُڈھیپا، صوُرت رنگ وٹاوے، کِھلن چھوہر، بھوَ نکن کُتے، بُڈھے بھولو آئے.

معنے: بُڈھیپا: بڑھاپا☆ وٹاوے: تبدِیل کرے☆ کِھلّن: ہسن☆ چھوہر: مُنڈے کُڑیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جوانی دے زور وِچ ہر کوئی بندے دی عِزت کردا اے پر جدوں بڑھاپا آ جاوے تاں سارے کُڑیاں مُنڈے اوس نُوں مخوَل کردے اوس دے کئی کئی ناں دھر دے نیں۔

گھٹی دا کوئی دارُو نئیں ہوندا.

معنے: گھٹی: گھٹ گئی، مُک گئی☆ دارُو: علاج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دے دِن رب ولّوں پُورے ہو جان تاں فیر اوس نُوں بچان لئی کوئی دوا دارُو کم نئیں دے سکدا۔

لمّیں جیبھ، چھیتی موَت.

معنے: لمّیں جیبھ: لمی زبان☆ چھیتی: جلدی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑا بندہ زبان دراز ہووے اوہ چھیتی ای کِسے نہ کِسے نال سِر ڈھاء کے موَت دے مُونہ وِچ جا پَیندا اے۔

ماپے،حُسن جوانی، کالے کیس نئیں بھُلھنے.

معنے : ماپے: ماں پے،والدَین ☆ کیس: وال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی بندہ جدوں بُڈھا ہو جاوے تاں اوس نُوں اوسدے ماں پیو،جوانی دا جوبن اتے کالے والاں دی لشک پُشک ساری عُمر نئیں بھُلھدی۔

مارے آپ،بہانہ تاپ.

معنے : تاپ: بخار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں رب سچے نے کِسے نُوں اپنے کول لے جانا ہووے تاں اوس نُوں اپنے کول کھڑن لئی کوئی نہ کوئی اجیہا بہانہ بنالَیندا اے پئی لوکی ایہ ای آکھدے نیں پئی بیماری جاں فلانے ڈھنگ نال مریا اے۔

مردی مرگئی،پر چوچلیاں توں نہ گئی.

معنے : مردی مرگئی: مرن والی ہوگئی ☆ چوچلے: نازنخرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اِنج دے ہوندے نیں پئی اوہناں دِیاں قبروِچ لتاں ہوندِیاں نیں پر اوہ نازنخرے اتے وکھاوے کرن توں نئیں رہ سکدے۔

مُردے تے تِن دِن بھارے ہوندے نیں.

معنے : بھارے: مُشکل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مرن والے بندے لئی تِن دِن بڑے ای مُشکل ہوندے نیں جدوں اوسدے گھر والے وَین پان لگے ہوندے نیں اودھر اوسدا حساب کتاب ہون لگیا ہوندا اے۔

مرگئے سائیں،چھڈ گئے جائیں.

معنے : سائیں: مالک ☆ جائیں: جگہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں مرمُک جاندا اے تاں اوہ تھانواں جیہناں تے اوہ ساری عُمر مَلّاں ماردا رہندا اے اوہ ایتھے اُنج ای پئیاں رہ جاندِیاں نیں اتے اوسدی عقل نُوں مخول کردِیاں نیں۔

مرن پچھوں بندے دی قدر دا پتہ لگدا اے.

معنے : قدر: اہمیت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک جِیوندیاں تاں بندے دی قدر نئیں کردے پر جدوں اوہ مرجاوے تاں اوس دی لوڑ پوے تاں اوہ چیتے آوندا اے۔

مرن حق دی واٹ اے.

معنے : مرن: مرجان ☆ حق دی واٹ: رب سچے ول نُوں سفر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مرکے رب سچے ول پرتنا ای ہر بندے دا آخری سفر اے اتے ایس توں کوئی چاہندیاں وی مُنکر نئیں ہوسکدا۔

مرن لگی تے ٹُکر ہتّھے وِچ.

معنے : ہتّھے: ہتھ وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ساری عُمر روٹی نُوں سہکدے مرجاندے نیں پر مرن لگیاں گھر والے روٹی ہتھ وِچ پھڑا دیندے نیں پئی ساڈا کھاندا ہنڈاندا مریا اے۔

مرن لگی تاں شُکر سامنا.

معنے :شُکر سامنا: ہر ویلے شُکر کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں اُنھی طاقت دا مالک ہوندا اے اودوں رب نُوں بھُلھی کھلوتا ہوندا اے۔ پر جدوں مرن نیڑے جاوے تاں ہر ویلے اوس دا شُکر کرن لگ پَیندا اے۔

مرن لگی تے شُوکر سامنا.

معنے :شُوکر: جنگلی سُور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے نے زِندگی وِچ چنگے کم گھٹ ای کیتے ہون تاں اوسنوں مرن ویلے بھیڑے جانوراں دِیاں شکلاں دکھائی دین لگ پَیندِیاں۔

مرن والا مر گیا' نُسخہ ازمیج گیا.

معنے :ازمیج گیا: آزمایا گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مُورکھ حکیماں نُوں مخول کیتا گیا اے پئی اوہناں دِی دتی دوائی نال بندہ مر جاوے تاں اوہ آکھدے نیں پئی مرن والا تے مر ای گیا اے پر نُسخے دا تاں پتہ لگ گیا اے پئی ایہ پہلی سٹے ای بیمار نُوں اگلے جہان نُوں ٹور دیندا اے۔

مرنا مُول تے جیون راہا' وِچ دِلگیری گھاٹا.

معنے :مُول: اصل زر☆ راہا: راہ۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی ایس زِندگی دی بُنیاد ای مرن تے رکھی گئی اے اتے ایہ زِندگی اِک سفر اے۔ بندے نُوں خوش خوش رہ کے سفر کرنا چاہیدا اے دِلگیر ہو کے بہ رہن نال کوئی فائدہ نئیں ہوندا۔

مرِیندے دا ہتھ پکڑیا وَیندا اے' بُلیندے دی زبان نئیں پکڑی وَیندی.

معنے : مرِیندا: مردا ہویا☆ وَیندا: جاندا☆ بُلیندے: بولدے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ مرن لگیا ہووے تاں کوئی بندہ اوس دا ہتھ تاں نپ سکدا اے پر بولن والے دی زبان نُوں کوئی رسہ نئیں پا سکدا' اوہ جو مُونہ در آوے بولی جاندا اے۔

مرے جیوُندیاں دے وس.

معنے :جیوندیاں: جیندیاں☆ وس: اختیار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو لوک مرجان اوہ اپنی مرضی تاں کر نئیں سکدے، اوہ تاں گھر والے دی مرضی ہوندی اے پئی اوہناں نُوں کِسراں دفناندے نیں وڈھیری عُمرے بس گھر والے ای وڈھیریاں نُوں تھُلھدے

پرتدے رہندے نیں۔

مُلک ماہی دا وسّے‘ کوئی رووے تے کوئی ہسّے.

معنے: ماہی: مالک ☆ وسّے: آباد رہوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رب دی بادشاہی اِنج ای قائم اے‘ کوئی ایتھے رون لگیا ہونداا ے اتے کوئی ہسن لگیا ہونداا ے پر رب دی شاہی نُوں کوئی فرق نیں پَیندا۔

من منگے بادشاہیاں‘میں کِتھوں کڈھاں.

معنے: من: دِل ☆ کِتھوں کڈھاں: کِتھوں لیاواں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دا دِل اپنے لالچ پاروں ہر ویلے ہر شَے اپنے کلاوے وِچ لَین دی گل کرداا ے۔ پر بندے نُوں تاں بس اوہ کُجھ ای مِلداا ے جو اوسدے مقدراں وِچ لِکھیا ہونداا ے۔

من نُوں بھاوے تاں ڈیلا وی سپاری اے.

معنے: من نُوں بھاوے: دِل نُوں چنگا لگے ☆ ڈیلا: کرہی نال لگن والا پھل ☆ سپاری: پان وِچ پان والی سخت خُشک شَے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے بندے دے دِل نُوں چنگی لگ جاوے تاں اوہ گھٹیا چیز نُوں وی ودھیا سمجھن لگ پوے۔

مندھراادھا زِمیں وِچ ہونداا ے.

معنے: مندھرا: مدھرا‘ سمدھر‘ گِٹھنا‘ پست قد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چھوٹے قد دے بندے نُوں عقلوں فِکروں وی چھوٹا نئیں سمجھ لینا چاہیدا۔ اوہ بڑا چالاک ہونداا ے اتے عربی محاورے مُوجب اوہ فِتنہ وی ہونداا ے۔

موَت امیر غریب نئیں ویکھدی.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی موَت بندے نُوں مارن لگیاں اوسدی دوَلت دے وادھے گھاٹے نُوں نئیں ویکھدی سگوں اوہ اپنے مِتھے ویلے تے آ ای جاندی اے۔

موَت بندے دی راکھی ہوندی اے.

معنے: راکھی: مُحافظ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی موَت بندے دی اوس ویلے تیکر حفاظت کردی اے جدوں تِیک اوسدا مِتھیا ویلا نئیں آ جاندا۔ اوناں چِر اوہ اوس نُوں کُجھ نئیں ہون دیندی۔

موَت تے گاہک دا کوئی ویلا نئیں ہوندا.

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتے گئی اے پئی بندے نُوں موَت ہر ویلے چیتے رکھنی چاہیدی اے اتے اپنی دوکان چھڈ کے نئیں جانا چاہیدا۔ ایس لئی پئی گاہک کِسے ویلے وی آسکدی اے۔

موَت دا دارو کِسے نہ لَدھا.

معنے: دارُو: عِلاج ☆ لَدھا: لبھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بڑے بڑے دانے پردھانے زورلا کے ایس جگ توں ٹُر گئے نیں پر موَت توں بچن دا علاج اج تِیک کوئی نئیں کرسکیا۔

موَت دا مزہ سبھ نے چکھنا ایں.

ویروا: ایس اکھان وِچ قُرانی آیت دا ترجمہ دسیا گیا اے پئی جو وی ایس جگ تے آیا اے اوس نے ہرؤ مرؤ ایس جہان توں جانا ایں ایس لئی چنگی کرنی کر کے جان ای چنگا کم ایں۔

موَت دسیاں زحمت قبُول ہوندی اے / موَت سناوَ تپ قبُول کریندن.

معنے: زحمت: بیماری ☆ تپ: بخار ☆ قبُول کریندن: کردے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے دی موَت آ جاوے تاں اوس نُوں بخار جاں کوئی ہور زحمت آن گھیر دی اے اتے موَت دا بہانہ بن جاندا اے۔

موَت گھمائے پیہڑیاں، رِزق گھمائے آب.

معنے: پیہڑیاں: نسلاں ☆ آب: پانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی موَت نسلاں نُوں اپنے مُونہہ پالیندی اے اتے بندے دا رزق اوس نُوں جگ اندر ہر تھاں لئی پھِر دا اے۔

موَت لیا وے دھکے نال زوراور دے اگے.

معنے: دھکے نال: زبردستی ☆ زوراور: زوا آور، تگڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں موَت لِکھی ہوئی ہووے تاں بندہ کِسے تگڑے نال مَتھا نہ وی لانا چاہوے تاں وی موَت دھکے نال اوس نال متھا لوا ای دیندی اے۔

موَت نُوں ڈھویا، زحمت قبُول کیتی.

معنے: ڈھویا: تُحفہ ☆ زحمت: بیماری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بعضی واری موَت ولوں مرن توں اگدوُں زحمت جاں بیماری آ جاندی اے اتے مرن والے دے گھر والے اوس دی موَت نیڑے سمجھن لگ پَیندے نیں۔

مُونہہ لائی، کم نہ آئی.

معنے: مُونہہ لان: نیڑے کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر بندہ اپنی اصل تے ای جاندا اے، بھَیڑے بندے نُوں جِناں مرضی دھنگاڑیاں تے چاڑھ لئو پر اوہ جد کد کرے گا نقصان ای کرے گا۔

مُونہہ منگی موَت نئیں مِلدی.

معنے: مُونہہ منگی: اپنے مُونہوں منگی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے رب کولوں

آپوں موَت منگن لگ پوے تاں اوہ کدی نئیں مِلدی اتے موَت جدوں وی آ وَندی اے اوس مالک دے حُکم امر نال ای آ وَندی اے۔

مُونہ منگیاں موَت جے تھیوے، تاں مُڑ دُکھیا اِک نہ جیوے.

معنے: تھِیوے: ہووے☆جیوے: جِیے۔☆ دُکھِیا: دُکھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے اپنے دِلوں منگی موَت مِل سکدی ہووے تاں ایس جگ اندر دُکھی اِنسان کوئی وی جِیوندا نہ رہوے اتے اوہ سارے ای مرن قبُول لین۔

موئی تاں جے ساہ نہ آیا.

معنے: موئی: مرگئی ☆ ساہ: سانس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں اینا اوَکھا ہو جاوے پئی اوس دی کِدھرے پیش ای نہ جاندی ہووے تاں اوسدا مرنوں بِناں کوئی چارہ نئیں رہ جاندا۔

موئی رن گِٹے دی سٹ، مرد مرے تاں سِر دی سٹ.

معنے: گِٹے دی سٹ: ٹخنے کی چوٹ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے جے وسدے رسدے گھر چوں بیوی فوَت ہو جاوے تاں گھر دے مالک لئی اگے پِچھے جان اوَکھا ہو جاندا اے۔ پر جے گھر دا سربراہ مر جاوے تاں عوَرت لئی سِر دی سٹ ہوندی اے اوہ بے سہارا ہو کے رہ جاندی اے۔

موئی رِیجھ نال، دبّی دہلیج نال.

معنے: دہلیج: دہلیز۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زنانی نُوں مرن دا تاں بڑا چا سی پر اوس نُوں دفنا گھر دے بُوہے دے نیڑے ای گیا۔

موئی شُوکاں نال، دبی بھُورے تھلے.

معنے: موئی: مری ☆ شُوکاں: شوواں، ٹوہراں ☆ دبی: دفن ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دی اوَقات ایہہ ہوندی اے پئی اوہ ہر کم وِچ اپنی شوخی ضرور وکھاندے نیں پر گھروں اینے ماڑے ہوندے نیں پئی اوہناں کول مویاں نُوں دفنان جوگا کپڑا وی نئیں ہوندا۔

مویا لگیا کنڈھے، جِیوندا لگیا کندھے.

معنے: کندھے: کندھ نال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جِیوندے نُوں تاں گھر والے پُچھ دے نئیں اتے اوہ کندھاں نال لگ کے دُھپ سیک دا پھِر دا اے پر مر جاوے تاں اوہ سوَکھا ہو جاندا اے۔

مویا پیا جیندے دے وس، بھانویں رکھے بھانویں

مارے.

معنے: مویاپیا: مرن لاگے گیا ہویا ☆ وس: اختیار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مرن نیڑے اپڑیا بندہ جیوندیاں دے وس پَے جاندا اے اوہ چاہن تاں اوس دی سیوا کر کے چار دِن سوَکھے لنگھا دین جاں اوس نُوں موَت دے ساہ پُورے کرن لئی چھڈ دین۔

مویاں تے ہل وگدے آئے نیں.

معنے: ہل وگدے: زمین وگدی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی قبراں دے نشان ہوَلی ہوَلی مِٹ جان پاروں اوتھے ازلاں توں ای ہل وگدے رہے نیں۔

مویاں دیاں قبراں، جیوندیاں دے گھر/جیندے داجہان، مائے داگُستان.

معنے: مویاں: مرگیاں ☆ جیوندیاں: زندہ لوکاں ☆ مائے: موئے ☆ گُستان: قبرستان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیوندے لوک بڑیاں ای رِیجھاں نال بناشنگھار کے گھر بناندے نیں۔ پر اوہناں نُوں ایہ سارئیں ہوندی پئی اوہناں دی اصل رہن تھاں قبر اے اتے اوس لئی وی کُجھ کرنا ضروری اے۔

موئے بابے دیاں اکھیں وڈھیاں.

معنے: وڈھیاں: بڑیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر لوک جیوندے بندے دی تاں قدر نئیں کردے پر جے اوہ مر جاوے تاں اوس دے آلے دوالے پھِر کے اوس دیاں صِفتاں کرن لگ پَیندے نیں۔

موئے تے ٹُر گئے یاد آوندے نیں.

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں کول نہ رہوے تاں اوس دی اصل قدر قیمت دا اودوں ای پتہ لگدا اے جدوں کم پوے تے اوہ کول نہ ہووے۔

موئے دا سوگ قُلاں تائیں.

معنے: سوگ: افسوس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ مر جاوے تاں اوس دے ختم تیک اوس دا افسوس کردے نیں مگروں لوک اپنے کمیں کاریں رُجھ جاندے نیں۔

موئے دا مُونہ چوپڑیا، اخے ساڈا گھیو کھاندا مریا اے.

معنے: چوپڑیا: گھیو نال تر کیتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیوندی جانے تاں گھر والے بُڈھڑیاں دی خبر سار نئیں لَیندے پر مرن مگروں اوس دے مُونہ نُوں گھیو لا دیندے نیں پئی گھیو کھاندا ہویا مریا اے۔

موئے جیوندیاں دے وس، بھانویں رکھن بھانویں

پُورن.

معنے: وس: اختیار ☆ پُورن: دفنان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مریا بندہ تاں گھر والیاں دے پرنے ای پیا ہونداا ے اوہناں دی مرضی اے پئی اوس نُوں چھیتی دفنا دین جاں کول رکھی رکھن۔

نِبھ اہ جِندڑی نِبھ، جِویں بترِیں ڈنڈِیں جِبھ.

معنے: نِبھ: گذارا کر ☆ جِندڑی: زِندگی ☆ بترِیں: بتیس ☆ ڈنڈِیں: دنداں وِچ ☆ جِبھ: جیبھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں ہر بدی اتے پاپ گُناہ توں اِنج بچنا چاہیدا اے جِویں جیبھ بتّیاں دنداں وِچ رہ کے وی اوہناں دے ہلّے توں بچی رہندی اے۔

ندی کنارے رُکھڑا، اج ڈِگیا کہ کل.

معنے: رُکھڑا: رُکھ، درخت ☆ ڈِگیا: گر یا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی مِثال اوس رُکھ ورگی اے جو دریا دے کنڈھے دے اُتے ہووے اوس دا کوئی پتہ نئیں پئی کیہڑے ویلے دریا اوس پاسے نُوں ڈھاء لاکے اوس نُوں اپنے وِچ سُٹ لوے۔

نہ اگلی توں، نہ پچھلی توں، مَیں صدقے جانواں وِچلی توں.

معنے: صدقے جانواں: قُربان جانواں ☆ وِچلی: وچکار والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عُمر دا پہلا حِصہ بال پُنے وِچ لنگھ جاندا اے اتے اخیری حِصہ بُڈھیپے دی کمزوری کھا جاندی اے پر عُمر دا وچکارلا حِصہ ای چنگا ہوندا اے جدوں بندہ جوان ہوندا اے۔

نہ جھومر نہ تاڑی، ازایاں مُونہ تے داڑھی.

معنے: جھومر: پنجاب وِچ اِک لوک ناچ ☆ تاڑی: تالی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے نُوں جھومر پان جاں تاڑی مارن دی جاچ وی نہ ہووے اوس دے مُونہ تے داڑھی آ جاوے تاں اوس دی جوانی نُوں فضُول ای سمجھنا چاہیدا اے۔

نہ قُل نہ ساتا، مُردہ گیا گواتا.

معنے: قُل: مُردے دا ختم ☆ ساتا: مرن والے دا ستویں دِن دا ختم ☆ گواتا: ازایاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے مرن والے دا قُل اتے ساتا نہ ہووے تاں سمجھو پئی مُردہ ایس جہانوں اَیویں ای ٹُر گیا اے۔

نہ مرے نہ منجی چھڈے.

معنے: منجی: چارپائی ☆ چھڈے: چھوڑے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بُڈھے لمیں بیماری ہنڈان پاروں چوکھا چِر منجی تے پئے رہن کارن گھر والیاں لئی پریشانی دا کارن بن جاندے نیں۔

نیندر سُولی اُتے وی آ جاندی اے.

معنے :نیندر:نیند۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نیندر اِنسانی صحت لئی اینی ضروری اے پئی اوہ آ ای جاندی اے بھانویں بندہ سُولی دے پھٹے تے ای کیوں نہ چڑھیا ہویا ہووے۔

واری آپو اپنی، چلے مشائخ شیخ.

معنے :مشائخ شیخ:بزرگ ہستیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی موت ہر اِک نوں آؤنی ایں اتے بندہ بھانویں جتاں مرضی نیک پرہیزگار ہووے اوس نے اپنی واری تے ایس جہان نوں چھڈ کے جانا ای ہوندا اے۔

واری آپو اپنی، کوئی نہ بنّھے دھیر.

معنے :دھیر بنّھن :پکا ٹِکانا بنائی رکھن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر کِسے نے اپنے متھے ویلے تے جہانوں ٹُر جانا ہوندا اے۔ ایتھے کوئی پکا ٹکانا بنا کے نئیں رہ سکدا۔

ودھی دا سوَ دارو، گھٹی دا اِک نہ.

معنے :ودھی:بچی ☆ دارو:علاج ☆ گھٹی:مُکن تے آئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کر کِسے دی زِندگی بچنی ہووے تاں رب اوس لئی سو سبب لا دیندا اے۔ پر جدوں رب ولوں ویلا پُگ جاوے تاں کوئی دوا اثر نئیں کر دی۔

ودھی نوں تانئیں، گھٹی دا اُپا نئیں / ودھی نوں سَتّے ای خَیراں ہوندیاں نیں.

معنے : تاء:سیک، ڈر ☆ گھٹی:ختم ہو گئی ☆ اُپاء:علاج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دی زِندگی ودھی ہوئی ہووے تاں رب کول اوس نوں بچان لئی لکھاں طرِیقے نیں۔ پر جے ویلا پورا ہو جاوے تاں کوئی عقل وی کم نئیں آؤندی۔

ہان نوں ہان پیارا ہوندا اے.

معنے :ہان:ہم عُمری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہم عُمر لوک اِک دُوجے نوں چنگے لگدے نیں۔

ہتھ دی ہتھ رہے، مُو نہ وِچ رہوے گراہ، لکھ دی لعنت سُتھر یا، جے دم دا کریں وساہ.

معنے :گراہ:بُرکی، لُقمہ ☆ وساہ:اعتبار۔

ویروا: سُتھرے شاہ دے ایس اکھان رنگے شعر وِچ دسیا گیا اے پئی ایس زِندگی دا کوئی اِعتبار نئیں۔ ایتھے ہتھ وِچ پھڑیا لُقمہ ہتھ وِچ رہ جاندا اے اتے مُونہ وِچ پایا مُونہ وِچ اتے جان نِکل جاندی اے۔ ایس لئی جو بندہ ایس زِندگی تے اِعتبار کردا اے اوس توں وڈھا مُورکھ کوَن ہو سکدا اے۔

ہُٹ ہُٹ مری، توڑ نہ چڑھی.

معنے :ہُٹ ہُٹ مری: تھک ٹُٹ کے مرگئی ☆ توڑ نہ چڑھی: منزل تیک نہ پُجّی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو لوک تھک ٹُٹ کے مر جان اوہناں دِیاں دِلاں دِیاں دِلاں وِچ رہ جاندِیاں نیں۔

ہُٹ مویا، تے تُرٹ مویا، ہِک برابر.

معنے :ہُٹ مویا: ہف کے مرگیا، مُسڑ نال مرگیا ☆ تُرٹ مویا: تھک کے مریا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ مُسڑ نال مرجاوے اتے جو بندہ تھک ٹُٹ کے مرجاوے اوہ دوویں برابرای ہوندے نیں۔

ہرکوئی ساہواں دا ای بھُکھا اے.

معنے :ساہواں دا بھُکھا: زِندگی دا رِتجھوان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہرکوئی لمّیں زِندگی ہنڈان دا رِتجھوان ہوندا اے اتے ایہ نئیں سمجھدا پئی بوہتی زِندگی وِچ بوہتے گناہ ہون گے۔

ہِکے تاں مُردہ بولے نہ، بیا کھپھن پاڑھے.

معنے :ہِکے :اِک ☆ بیا: دُوسرا ☆ کھپھن :کفن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک تاں ہر حالت وِچ چُپ رہن دے عادی ہوندے نیں پئی کئی تاں اِنج دے ہوندے نیں پئی اِنج لگدا اے پئی مرے ہوئے وی کفن پاڑھ کے باہر نِکل آون گے۔

ہوُلی ہوُلی چگّے، سُنج کر یندی جھگّے.

معنے :چگّے :کھائے ☆ سُنج کر یندی: خالی کر دیندی ☆ جھگّے : گھر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی موَت ہوُلی ہوُلی اِک اِک کر کے جِیاں نُوں مُونہ پاندی اے اتے ایسراں اوہ ہوُلی ہوُلی سارے گھر خالی کر دیندی اے۔

ہونی مُول نہ ٹلے.

معنے :ہونی: ہوونہار، آئی قضا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی موَت کدی وی بندے توں نئیں ٹل سکدی۔ اوہ مِتھے ویلے تے آ کے ای رہندی اے۔

ہنوں ہلّے، تاں بندہ چلے.

معنے :ہنوں: پِچھلا دند۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے پِچھلے دند کم کردے ہون تاں ای بندہ کُجھ کھا پی سکدا اے اتے جِیوندا رہ سکدا اے جدوں ہنوں ہلن لگ پَین تاں کھان پِین اوَکھا ہو جاندا اے۔

ہیٹھ پرالی اُتے سلّے، جیہے آئے، تیہے چلے.

معنے :پرالی: مُونجی دا چارہ ☆ سلّے :کانے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑے لوک بھَیڑے حال دی زِندگی لنگھا کے اتے دُکھ بھوگ کے ایس جہانوں ٹُر جاندے نیں۔

یتیم رونے دے ہلتھے ہوئن۔

معنے: رونے: روون☆ ہلتھے: عادی☆ ہوئن: ہوندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماں پیو دے ماتر بال روندیاں رہن دے عادی ہو چُکے ہوندے نیں ایس لئی اوہناں دی ایہ عادت ہائیں مائیں ہٹ دی نئیں۔

☆☆☆☆

جین مرن

آدمی ٹھیڈے کھا کے ای سمجھدا اے۔

معنے: ٹھیڈے: ٹُردیاں زمین تے لگی کِسے شَے جاں اِٹ روڑے دی پَیر نُوں سٹ وجن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس زِندگی دے پڑ وِچ ہر کوئی ماں دے پیٹوں ای سِکھ کے نہیں آوندا سگوں ایس جگ اندر گھاٹے کھا کھا کے ای ایس جگ دے ویہار دی سمجھ آوندی اے۔

آہلسی روندا مرسی۔

معنے: آہلسی: سُستی دا ماریا☆ مرسی: مرے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی آہلسی اتے نکمے لوک ساری عُمر کھٹدے کھاندے تاں وَے کُجھ نہیں اتے اوہ ساری عُمر مقدراں دا گِلہ کردے ای ایس جہانوں ٹُر جاندے نیں۔

آوندے داناں سُجھا، گئے داناں مُکتا۔

معنے: سُجھا: ناراض، موٹا☆ مُکتا: فارغ، ویہلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جو بندہ وی آوندا اے اوہنوں ایس جگ دِیاں مُصیبتاں اتے پریشانیاں گھیری رکھدیاں نیں پر مرن مگروں ہر کوئی ایس جگ دیاں سیاپاں توں جان چھڈ الیندا اے۔

آے ساں رب دی یادنُوں تے ویلن لگ پۓ کپاہ۔

معنے: ویلن: وڑیونیں کپاہ چوں وکھ کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بندہ بس رب سوہنے دا ناں جپن لئی آوندا اے پر ایتھے آ کے جگ دے کھوبے دی جِلھن وِچ کھُب کے رہ جاندا اے۔

اکھِیاں میہٹڈے رِکیہ دیر لگدی اے۔

معنے: میہٹڈے: بند کر دیاں، مر دیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے زِندگی موت بس اوس مالک دے ہتھ وِچ ای اے۔ اتے مرن لگیاں کوئی پتہ نہیں لگدا پئی بندہ کیہڑے ویلے اکھاں میہٹ جاندا اے۔

اگلیاں دی کیتی پچھلیاں تے آئی۔

معنے: اگلے: پہلاں ہو گُذرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار اِنج وی ہوندا اے پئی ماپیاں دی کیتی کوئی برائی اوہناں دی اولادنُوں بھُگتنی پَے جاندی اے حالاں اوہناں آپوں اجیہا کوئی بھیڑ نہیں کیتا ہوندا۔

ایہناں داڈنگیا پانی نہیں منگدا۔

معنے: ڈنگیا: ڈنگ کھادا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے ایس جگ اندر زہری سپاں توں وی بھیڑے ہوندے نیں اتے اوہناں دا ہتھ پھریا ہووے تاں بندہ ساری عُمر نہیں اُٹھدا۔

بدھی نُوں کوئی نہیں مار سکدا۔

معنے: بدھی: ودھی ہوئی۔

ویروا: شکرگڑھی پنجابی دے لہجے وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں رب ولوں بندے دی زِندگی دے دِن ہالی ودھے ہون تاں اوس نُوں کوئی وی نہیں مار سکدا۔ پر جدوں ربوں ای بندے دی ہر جاوے تاں اوسدا کوئی علاج نہیں۔

بابا مر گیا کال وِچ لُون نہ لبھیا دال وِچ۔

معنے: کال: قحط☆لُون: نمک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے ساری عُمر بھُکھ نال گھول گھُلدیاں ای لنگھا دیندے نیں اتے اوہناں نُوں مردے دم تِیک سواد دی روٹی نصِیب نہیں ہوندی۔

باپو مردیاں ویکھیا تے موت توں کڈھی توبہ۔

معنے: باپو: باپ☆ کڈھی توبہ: توبہ کیتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِنسان ایس جگ دیاں لذتاں وِچ پھس کے اپنی موت نُوں وسار دیندا اے اتے اِنج اوہ گُراہے پَے کے پُٹھے کارن کرن لگدا اے۔ پر جدوں کسے نُوں مردیاں ویکھدا اے تاں گھڑی دی گھڑی مُوم ہوندا اے پر مُڑ پتھر ہو جاندا اے۔

بھیڑاں اکٹھیاں ہو کے وی چھُری تھلے ای آؤنا ایں۔

معنے :چھُری تھلے آؤن: حلال ہون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کمدِ لے لوکاں دی بھانویں فوج وی کیوں نہ رل جاوے اوہ کِسے دا کُجھ نہیں وگاڑ سکدی اتے ہارن اتے مرن اوہناں دا مقدر ہوندا اے۔

بے شرمی دی لوئی نالوں ٹھرٹھر مویا چنگا۔

معنے : لوئی :لیلیاں دی اُن دا موٹا کپڑا☆ ٹھرٹھر: پالے نال ٹھُٹھر کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیِن مرن دی انکھ آن نال چنگا لگدا اے اتے بے شرمی دی دوَلت نالوں بھُکھیاں رہ لَین اتے اوسے بھوکھڑے وِچ مر جان کِتے چنگا ہوندا اے۔

بکری دے نصیبیں چھُری ای ہوندی اے۔

معنے :نصیبیں :لیکھاں وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو کُجھ وی تقدیر کِسے دی لِکھی ہوئی ہووے اوہ اوس نال واپر کے ای رہندی اے۔کوئی حیلے وسیلے نال اوس نُوں کدی وی نہیں ٹال سکدا۔

بکری گھاہ نال یاری کرے تے ڈِھڈ کِویں بھرے۔

معنے :یاری کرے :یاری لاوے☆ ڈھڈ : پیٹ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے ئی گھاہ تے بکری دی من بھانی کھاج ہوندی اے۔ جے بکری گھاہ دی راکھی تے لا دِتی جاوے اتے اوہ گھاہ نال دوستی کرلوے تاں اوہ بھُکھی مر جاوے گی۔

بھوئیں پاٹ جاوے تے نِگھر جا۔

معنے : بھوئیں: زمین ☆ پاٹ جاوے: پھٹ جاوے☆ نِگھر جا:غرق ہو جا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی کِسے دِیاں بھیڑیاں کرتو تاں توں اَک جاندا اے تاں اوس لئی بد اسیس کردا اے پئی کِتے زمین پاٹ جاوے اتے توں اوس وِچ غرق ہو جاویں تاں ای چنگا اے۔

بھیڈ تے وی چار دِن جوانی آؤندی اے۔

معنے :بھیڈ : بھیڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی کمزور ہووے تاں کدی اوی طاقت والا وی ضرور ہوندا اے اتے جوانی کمزورے توں کمزورے تے وی زِندگی وِچ اِکوار ضرور آؤندی اے۔

بھیڈ جتھے جاوے مُنّی جاوے۔

معنے :مُنّی جاوے:اوس دی اُن لاہ لئی جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کمزور بندے نُوں لوک ہر تھاں ای تنگ کردے نیں اتے نقصان سدا اوس دا ای ہوندا اے۔

بے دردٗوں سار کِیہ دُکھڑے دی، جا کے پُچھ لَے کِسے بیمار کولوں۔

معنے: سار: خبر ☆ دُکھڑا: دُکھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے نُوں کوئی دُکھ تکلیف نہ ہووے اوس نوں کِسے دے دُکھ درد دی کِیہ پرواہ ہو سکدی اے۔ اتے ایس گل دا پک کرنا ہووے تاں کِسے بیمار کولوں دُکھ بارے پُچھ لینا چاہیدا اے۔

پرہیز ای بڑی دوا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی حِکمت دا سبھ توں وڈھا گُر ایہ وے ئی بیمار پرہیز ضرور کرے۔ جدوں بیمار پرہیز کرن سِکھ لوے گا تاں اوہ بیماریاں دے مارو ہلیاں توں بچیار ہوے گا۔

پرہیز سبھ توں چنگا نُسخہ اے۔

معنے: نُسخہ: بیماری دے اُپائی دوا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بیمار اپنی بیماری وِچ پرہیز کرن سِکھ لیندا اے اوہ بیماریاں توں کافی حد تیک بچیار رہندا اے اتے اوہ بماریاں دا مقابلہ کرن دا چج سِکھ لیندا اے۔

پشم دے لاہون نال مُردہ ہوَلا نہیں ہو جاندا۔

معنے: پشم: وال، اُن ☆ لاہون: اتارن ☆ ہوَلا: ہلکا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے نُوں نہ ہون برابر رعایت کر کے اوس تے احسان چاڑھن اوس نال جُگت کرن والی گل اے اتے ایہ کِیتیاں اگلے نُوں کوئی خاص فائدہ نہیں ہوندا۔

پِچھلے موئے پِچھے دَبے گئے۔

معنے: موئے: مر گئے ☆ دبے گئے: دفن ہو گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں سدا چالوسمیں دی گل کرنی چاہیدی اے اتے پرانیاں دُشمنیاں پاروں کئدھیاں گلاں کر کر نویاں ساںجھاں نُوں خراب نہیں کر لینا چاہیدا۔

پہلوں جی فیر جہان۔

معنے: جی: جان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے وی اوکھت ویلے بندے نُوں پہلاں اپنی جان بچان دی فِکر کرنی چاہیدی اے اوس توں مگروں کِسے نال اوکھت وِچ ہتھ پوانا چاہیدا اے۔

تِتر تے اپنی آئی نال مریا تُوں کیوں مریں بٹیر۔

معنے: آئی: موت دا ویلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گا اے پئی جدوں اِک دھِر اپنی رب ولوں آئی موَت نال مرجاندا اے تاں اوسدے ہر کھ وِچ ہور کِسے نُوں تاں نہیں مرجانا چاہیدا۔

تدوں آوس ترس جدوں اپنا کوئی مرس۔

معنے: آوس: آوے گا ☆ مرس: مرے گا سُو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے عام بندے نُوں کِسے دے دُکھ درد دی گھٹ ای پرواہ ہوندی اے پر اوہ دُکھ جدوں اوہنوں آپ نُوں اپڑدا اے تاں اوسنوں پتہ لگدا اے پئی دُکھ ہون ویلے کِیہ تکلیف ہوندی اے۔

تقدیر اگے تدبیر نہیں چلدی/ تقدیر اگے تدبیر کِیہ؟

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ لکھ چترایاں کر لوے پر ربی کماں وِچ لت نہیں اڑا سکدا اے اتے ربی تقدیر سبھ توں ڈاڈھی اے اوس اگے کِسے دی واہ پیش نہیں جا سکدی۔

تقدیر دی کھیڈ اوّلی اے۔

معنے: اوّلی: عجیب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ ایس جگ اندر لکھ چالاکیاں اتے چترایاں کرلوے پر اوہ اوہ تقدیر دے تگڑے ہتھ اگے مجبور اے اتے کوئی وی ایس جگ اندر تقدیر دی عجیب کھیڈ نُوں نہیں سمجھ سکدا۔

تقدِیر سِدھی ہووے تاں سبھ کُجھ سِدھا۔

معنے: سِدھی: سِیدھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دے مقدراں وِچ جِت ہووے تاں لکھ اوکھت وی نظر آوے پر اوس بندے دا کُجھ نہیں وگاڑ سکدی اتے کوئی اوسدا وال وِنگا نہیں کر سکدا۔

تن لگی دُھپڑی، بلا چاہے چھُپڑی۔

معنے: دُھپڑی: دُھپ ☆ چھُپڑی: چھُپ جاے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں کِسے دُکھ جاں بیماری توں خلاصی پا لوے تاں اوہ مُڑ اوس دُکھ دے مُڑ آون دی پرواہ نہیں کردا اتے اوس ولوں ویسرا ہو کے بہ جاندا اے۔

تُوں ایں تے دُنیا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ایس جگ وِچ کِسے نال اینا ٹُٹ کے پیار کردے نیں پئی اوس توں بناں جِیوندے نہیں رہ سکدے اتے ہر ویلے بس اوسدا ناں ای جپدے رہندے نیں۔

تھُک تیرے جمن تے۔

معنے: تھُک: تھُکن، لعنت پان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی اپنے توں نِکی عُمر دا بال جاں بندہ کوئی کوجھی جاں بھَیڑی گل

کرے تاں اوس نُوں پھٹکار پان لئی آکھیا جاندا اے۔

تھُک داڑھی پھِٹے مُنہ۔

معنے: تھُک داڑھی: لعنت ہووی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے جدوں بندہ سیانا بیانا ہو کے وی کوئی کبُدھی گل کرے جاں کوئی بونگی مارے تاں کول بَیٹھے سیانے بندے اوسدا مُنہ پھٹکار دیندے نیں۔

تھوڑی رہ گئی بُہتی کٹ گئی۔

معنے: رہ گئی: پِچھے بچ گئی ☆ کٹ گئی: لنگھ گئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں جوانی دی مستی وِچ ہوندا اے تاں اوہ ربی حُکماں دی گھٹ پرواہ کردا اے پر جدوں اوہ مرن مَنجے تے پَین لگدا اے تاں اوسنوں رب چیتے آجاندا اے۔

تُوں قبر کڈھ میری مَیں دَب آواں تَینوں۔

معنے: دب آواں: دفنا آواں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں اِک دِھر کِسے نُوں مرن مارن تے تلّی ہوئی ہووے گی تاں اگلا وی اوسدے گل پھُلھاں دے ہار نہیں پاوے گا سگوں اوہ وی اوس نال اُنج دا سلوک ای کرے گا۔

جان اے تاں جہان اے۔

معنے: جان: زِندگی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جیون دے سارے سُر سواد زِندگی نال ای نیں اتے جدوں بندہ جیوندا ہوندا اے اوس لئی سارا جہان وسدا ہوندا اے پر جدوں مر جاوے اوس لئی سار جگ ای اُجڑ جاندا اے۔

جان اے تے سبھ کُجھ اے۔

معنے: سبھ کُجھ: ہر شَے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر سارے مزے زِندگی نال ای نیں اتے جو بندہ جیوندا نہیں رہندا اوس لئی ایس جگ دے سارے سُر سواد مُک جاندے نیں۔

جان بچی تاں لکھاں دا فائدہ۔

معنے: لکھاں دا فائدہ: چوکھا لابھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ کِسے عجیب مُصیبت وِچ پھس جاندا اے اتے اوس وِچوں اوس دا نِکلن اوکھا ہو جاندا اے اتے جے اوس وِچوں بچ جاوے تاں اوسنوں رب دا لکھ لکھ شُکر کرنا چاہیدا اے۔

جان دا کِیہ بھرواسہ بندہ پانی وِچ پتاسہ۔

معنے: جان: زِندگی ☆ بھرواسہ: یقین ☆ پتاسہ: پتاشہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اپنی بندے دی زِندگی دے اِک پل دا وساہ نہیں کرنا چاہیدا اتے بندے دی زندگی سگوں اِنج ای اے جویں اوہ پتاسہ جو پانی وِچ رکھیا ہووے جو کھُرن لگیاں اِک پل نہیں لاندا۔

جان دی جان گئی اِیمان دا ایمان گیا۔

معنے : گیا: ٹُر گیا۔

معنے : ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار اِنج ہوندا اے پئی بندہ بس اپنی جان بچان لئی اپنا اِیمان ونجا دیندا اے پر فیر وی اوسدی جان وی نہیں بچدی اتے اوس دا اِیمان وی نہیں رہندا۔

جِتھوں دا مُردہ ہووے اوتھے ای دبو۔

معنے : دبو: دفن کرو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مرن والا بندہ جیہڑی تھاں دا ہووے اوس نُوں اوتھے ای دفنا دینا چاہیدا اے۔ جیہڑی تھاں دا کوئی مسلہ ہووے اوس نُوں اوتھے ای مُکا دینا چاہیدا اے۔

جِتھوں دی مٹی سی اوتھے ای جا لگی۔

معنے : جِتھوں: جہاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دا مرلہ جیہڑی تھاں نویں لِکھیا ہوندا اے بندہ سر پر اوسے تھاں نویں ای مردا اے اتے اوہ لانبھے جان دی واہ وی لاوے تاں وی نہیں جا سکدا۔

جٹ نُوں مریاں تاں جانیے جے تیرویں ہو جاوے۔

معنے : مریاں: مر گیاں ☆ جانیے: سمجھیے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جٹ قوم ڈاڈھی ای کبُدھی اتے ہُوڑمت ہوندی اے۔ ایہ جے مر وی جاوے تاں وی کوئی پتہ نہیں ہوندا پئی قبروں نکل کے اگلے دے گل پَے جاوے۔

جِچر ساس، اُچر آس۔

معنے : جِچر : جدوں تیک ☆ ساس: سانس، زِندگی ☆ اُچر: اودوں تیک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھانویں جیون دا محل موَت دیاں نیہاں تے اُساریا گیا اے پر فیر وی بندہ جدوں تیک جیوندا رہندا اے اوہ آساں دے شیش محل اُساردا رہندا اے۔

جد اکھاں بند کر لَینیاں مُڑ مگروں جو کُجھ مرضی پیا ہووے۔

معنے : اکھاں بند کر لَینیاں: مر جانا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سارے مزے جاں لڑایاں بھڑایاں تاں بس جیوندے ہوندیاں دیاں نیں بندہ جدوں مر ای جاوے تاں اوسنوں پِچھے رہ جان والیاں نال کیہ؟

جد تایں جِنا، تد تایں سِینا۔

معنے : جد تایں: جدوں تیک ☆ تد تایں: اوس ویلے تیک ☆ سِینا: ذِکر کرنا، کم کار کرنا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں تِیک جِیوندا ہوندا اے اودوں تِیک اوہ کُجھ نہ کُجھ کردیاں رہن دی ہمت کردا ای رہندا اے پر مرن مگروں اوہ ویہلا ہو جاندا اے۔

جد تک دم، تد تک غم۔

معنے: جد: جدوں ☆ دم: ساہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں تِیک بندے دی ساہ دی دوڑی قائم رہندی اے اودوں تِیک دُکھا تے غم اوس نال پِہیڑی پاوا پائی رکھدے نیں اتے اوسدا پچھا نہیں چھڈ دے۔

جد تِیکر عراقوں زہر دا توڑا آوے گا تدوں تِیک سپ دا ڈنگیا مر جاوے گا۔

معنے: عراقوں: عراق توں ☆ توڑا: نِکی بوری ☆ تدوں تِیک: اوس ویلے تِیک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر دُکھدا ویلے سِر علاج جاں اُپاء کرلینا چاہیدا اے اتے جے بندہ مرن منجی تے پیا ہویا ہووے اتے اوس دے علاج لئی دوا لین لئی بندہ کِسے ہور مُلک نُوں ٹور دِتا جاوے تاں اوسدے پرتدیاں نُوں بیمار تاں نبھ جاوے گا۔

جدوں جِیواں گے تدوں سِیواں گے۔

معنے: جدوں: جب ☆ تدوں: اوس ویلے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زِندگی دے سارے کم دھندے زِندگی دے نال ای نیں۔ مر گیاں دے تاں سارے کم ای چھُٹ جاندے نیں اتے بندے نُوں کوئی فِکر نہیں رہ جاندا۔

جُڑ دی نہیں ایہہ دُھر دی ٹُٹی، دھری رہے سبھ دارُو بوٹی۔

معنے: جُڑ دی: گنڈھی جاندی ☆ دُھر: ازل ☆ دھری رہے: کِسے کم نہ آوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں رب ولوں بندے دے دِن پُگ جان اتے موت دا ویلا آ جاوے تاں اوس ویلے کوئی دوا دارو کم نہیں دیندا اتے بندہ اپنے سچے مالک نال جا مِلدا اے۔

جُگ جُگ جیا کر دُدھ پُتا سے پِیا کر۔

معنے: جُگ جُگ: ہر زمانے اندر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دُعا کیتی گئی اے پئی شالا سدا ای جِیوندے وسدے رہو اتے ساری زِندگی چنگا کھاندے پِیندے اتے موج جاں کردے رہو۔

جیے نال جہان ایں / جی نال ای جہان ایں۔

معنے: جیے: زِندگی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ جگ اندر جِیوندا اے اوس نُوں ای جگ جہان دے مزے دا پتہ لگ

سکدا اے پر جو ایس جگ توں چلا جاندا اے اوس لئی ساری دُنیا ای مرجاندی اے۔

جاں مارے بھاولی دا کم' جاں مارے بھادروں دا گھم۔

معنے: بھاولی: بھائیوالی' شراکت دا کم ☆ گھم: گھوماں' مُہسڑ' گرمی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو وی کم کرن لگیاں تھوڑا کم بندہ بھانویں کر لوے پر بھائیوالی دا کم نہ کرے۔ اِنج بھادروں دا گھوماں ایڈا بُرا ہوندا اے پئی سر یر نُوں کھڑک چھڑ جاندی اے۔

جاں موے جاں مارلیا۔

معنے: موے: مر گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لڑائی جھگڑا اتے فساد کرن دا کوئی لابھ تاں ہوندا نہیں اوس وِچ بندہ جاں آپوں کِسے دے ہتھوں ماریا جاندا اے جاں کِسے نُوں مار دیندا اے۔

جا موئی' سکھا نہ موئی۔

معنے: موئی: مرگئی ☆ سکھا: برداشت کر کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے جمن توں لے کے مرن تِیک دا اِک ویلا رب سچے نے مِتھیا اے پر بندہ ایس جگ اندر ساری عُمر لوکاں نال پڑا ای بنھی رکھدا اے اتے دوجیاں نُوں برداشت نہیں کردا۔

جے جاناں مر ونجنا مِٹھا بولیے جگ' عُمر ونجائی ضائع کوڑے کارے لگ۔

معنے: ونجنا: جانا ☆ جگ: دُنیا ☆ ونجائی: ضائع کیتی ☆ کوڑے: جھوٹھے ☆ کارے: کم' دھندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر آ کے بندہ اِنج دا دِل لا لیندا اے پئی اوہ ایہہ بھُلھ ای جاندا اے پئی ایتھوں پرت کے وی جانا ایں۔ ایتھے آون دا مطلب بس رب دی مخلوق نال پیار کرن ایں جو ایہہ نہیں کردا اوسدی عبادت کِسے کم دی نہیں۔

جیندے دا ہر کوئی' موے دا کوئی نہ۔

معنے: جیندے: زِندہ بندے ☆ موے: مر گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی جیوندے جاگدے لوکاں نال ای سانجھاں پکیاں کردا اے پر جدوں بندہ مر جاوے تاں اوس نالوں سبھناں دِیاں سانجھاں مُک جاندیاں نیں۔

جیندیاں دا ای میلہ ہوندا اے۔

معنے: جیندیاں: زِندہ لوکاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر میل گیل دا ای ناں میلہ اے اتے ایہہ میلہ بس جیوندے لوکاں نال ای سجدا اے مرن مگروں بندے لئی ایہہ سبھ میلے مُک

جاندے نیں۔

جیون موت کسے دے ہتھ نہیں۔

معنے :جیون :زندگی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زِندگی موت بس خُدا دے ہتھ وِچ اے اتے کوئی بندہ اپنی مرضی نال اپنے ساہ ودھا گھٹا نہیں سکدا۔

جیوندے رہے تے مِلاں گے لکھ واری، مر گئے تے دِلوں بھلاونا نہیں۔

معنے :جیوندے :زِندہ ☆مِلاں گے :مُلاقات ہووے گی۔

ویروا: اکھان رنگے ایس امر گوَن دی ایس تگ وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جیوندا ہووے تاں کِتے نہ کِتے مِل ای پیندا اے پر سواد تاں ایہ وے پئی مر گئے سجناں دی یاد وی دِل وِچ تازی رکھی جاوے۔

جیوندیاں لیکھاں سڑے، مویاں موتیاں بھرے۔

معنے : لیکھاں سڑے :مقدراں دے ہارے ☆ موتیاں بھرے :عزت دتے گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک جیوندیاں ماپیاں دی قدر کردے نہیں اتے اوہ دھکے کھاندے رہندے نیں پر جدوں اوہ مر جاندے نیں تاں اوناں دے ختم درود تے چالیہے کرن لگ پیندے نیں۔

جیہڑی رات قبر وِچ آؤنی چاہیدی اے اوہ باہر نہیں آؤنی۔

معنے :قبر وِچ آؤنی :مرن تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں ایہ پک ہونا چاہیدا اے پئی زِندگی اتے موت بس مالک سچے دے ہتھ اے اتے ایس تے جو پک پکا لیندا اے اوہ ہور کسے توں نہیں ڈردا اتے کھلوت داناں ای دِین ایں۔

جتھوں دا مُردہ ہووے اوتھے ای دفن ہوندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی وی جھیڑا اوڑک اوتھے جا کے ای نبڑدا اے جتھے اوس نے نبڑنا ہووے اتے ہور تھاں تے اوسدا فائدہ جاں نقصان نہیں ہو سکدا۔

جیہناں لئی توں پاپ کماے کتھے نی تیرے گھر دے۔

معنے : پاپ: گناہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں سدا حق سچ دی روزی ای کھانی چاہیدی اے۔ اتے جو لوک جگ دے مال دی مار ڈھار کر کے خزانے جمع کردے نیں اوہناں دی موت ویلے اوہناں دا کوئی ننگدا اوہناں نُوں مرنوں نہیں بچا سکدا۔

جیندیاں دا جہان تے مویاں دا گُستان۔

معنے : جہان: دُنیا ☆ گُستان :قبرستان۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی جیوندا بندہ ای ایس جگ جہان دِیاں رونقاں ویکھ تے مان سکدا اے پر جدوں اوہ مر جاوے تاں اوہ قبراں وِچ پیار رہندا اے جتھے اوہ نہ ہِل جُل سکدا اے اتے نہ ای من مرضی کر سکدا اے۔

چار کپڑے وِدھ پاڑھے ہون گے۔

معنے: پاڑھے ہون گے: ہنڈھاے ہون گے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر کوئی اونی عُمر ای ہنڈھاندا اے جنّی اوہ دُھروں لکھوا کے آیا ہوندا اے اتے کوئی گھٹ عُمر پاندا اے اتے کوئی گھٹ عُمر ہنڈاندا اے۔

چار مِنیہ بُہتے ویکھے ہون گے۔

معنے: مِینہ: بارش۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر کوئی وکھو وکھ عُمر ہنڈھا کے جاندا اے، کوئی کچے عُمرے ای اللہ کول ٹُر جاندا اے اتے کئی لمیں عُمر ہنڈھا کے اگلے جہان جاندے نیں۔

چاقو قاتل دے ہتھ وِچ موَت جراح دے ہتھ وِچ۔

معنے: جراح: چیڑ پاڑ کرن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی موَت اودوں ای ہوندی اے جدوں ربوں ویلا آ جاوے اتے اُنج لکھ کوئی کِسے نُوں مارن دے منصوبے بناندا پھرے کوئی اوس ہتھوں نہیں مردا۔

چھُٹی ہیر جنجالوں، کھیڑے رہے خیالوں۔

معنے: جنجالوں: مُصیبت توں ☆ کھیڑے: ہیر دے دھکو زوری دے بنائے گئے سوہرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہیر دا ویاہ اوس دی مرضی توں اُلٹ رنگپور کھیڑیاں دے کر دِتا گیا اتے فیر ہیر وچاری نُوں گھر دیاں نے زہر چا دِتا۔ اوہ وچاری مر گئی اتے کھیڑے وی اوسدے مگروں لہ گئے۔

چِتو اں دیاں قبراں وی دُھروں جاندیاں نیں۔

معنے: چِتو: گل تے نہ پُورا اُترن والا ☆ دھروں: مُڈھوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ گل کر کے اوس تے پہرہ نہیں دیندا اوس دی قبر دا وی رب نشان مِٹا دیندا اے اتے اوس داناں لین والا کوئی نہیں رہ جاندا۔

چٹیاں قبراں تے ای کوئی پھُلھ پاندا اے۔

معنے: چٹیاں قبراں: چنگیاں بنیاں ہویاں قبراں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تگڑے لوک مر کے وی تگڑے ای رہندے نیں اتے اوہناں دیاں قبراں تے ای لوک پھُلھ پاندے نیں اتے اوہناں بارے ای کھلو کے دُعاوی کردے نیں۔

چڑیاں دی موَت گنواراں دا ہاسہ۔

معنے: گنواراں: جمع گنواردی، جاہل، اُجڈ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑیاں وچاریاں دے مرن تے مُورکھ لوک مُنہ جوڑ جوڑ ہسدے نیں پر پتہ اودوں لگدا اے جدوں اپنے گھر نُوں اگ لگے۔

حیاتی دا کوئی وساہ نہیں۔

معنے: حیاتی: زِندگی ☆ وساہ: اعتبار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اوہ مُورکھ نیں جو ایس جگ نُوں پکا رہن وسیرا جان کے ایتھے شیش محل اُساردے نیں حالاں ایس زِندگی دا کوئی وساہ نہیں پئی کیہڑے ویلے بندے دی پھُوک نِکل جاوے۔

حیاتی موَت کِسے دے ہتھ نہیں۔

معنے: حیاتی: زِندگی ☆ ہتھ نہیں: وس وِچ نہیں۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دسّی گئی اے پئی بندے دی حیاتی بڑی ای عارضی شَے وے بندے نُوں اپنی اِک پل دی زِندگی دا وی وساہ نہیں پئی کیہڑے ویلے موَت دے فِرشتے نے آدھوَنوں پھڑ نا ایں۔

خُدا جیہنوں بچاوے اوس تے آفت رکویں آوے۔

معنے: بچاوے: بچالوے ☆ رکویں: کیسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے دا رِزق رب نے ہالی زمین تے لِکھیا ہووے اوس نُوں کوئی لکھ مارن دے حیلے کرے پر اوہ ناکام ہو جاندا اے۔

خبرے کورے بھجن گے جاں کھورے۔

معنے: کورے: اوّڑتے، بن ورتن توں ☆ کھورے: کھُرن والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زِندگی اتے موَت بارے کِسے نُوں ایس گل دا پتہ نہیں ہوندا پئی کیہنے کیہڑے ویلے اگلے جہان ٹُر جانا ایں۔ ایس کل دا پتہ بس رب سوہنے نُوں ای ہوندا اے۔

خس کم جہاں پاک۔

معنے: خس: کوڑا کباڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی بھیڑا بندہ ایس جہان توں مردا اے تاں ماڑیاں دی جان چھُٹ دی اے اتے اوہ اپنے گھر وِچ خوشی کردے نیں۔ بھیڑے لوک دھرتی تے بھارا ای نیں۔

خون سِر چڑھ کے بولدا اے۔

معنے: خون: کِسے دا کیتا قتل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے دا کیِتا قتل لکھ لُکا وی لیا جاوے پر اوہ فیر وی ربوں ای کدی نہ کدی اوہ لوکائی وِچ ظاہر ہو کے قاتل نُوں دے گل وِچ رسہ ضرور پوا دیندا اے۔

دبی ہتھ نہالیا کوئی نہیں۔

معنے : دبی: دفن ہوئی ☆ نہالیا: نہوایا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی جو بندہ ایس جہانوں ٹُر جاندا اے اوس لئی کوئی چِیے جاں مرے اوسدا جگ نالوں رِشتہ مُک جاندااے اتے اوہ کِسے دا سوار وگاڑ کُجھ نہیں سکدا۔

دم جیندِ یں تیئں۔

معنے : دم: ساہ' سانس ☆ جیندِ یں: جیوندیاں ☆ تیئں: تائیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی زِندگی دِیاں سبھ آس مراداں زِندگی نال ای نیں اتے جدوں بندہ مر جاوے تاں اوسدیاں سبھے آساں وی قبرے پَے جاندیاں نیں۔

دم دا کِیہ بھرواسہ۔

معنے : بھرواسہ: یقین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی بندہ حیاتی دے رُکھ اُتے موَت دے پکھو وانگ ایں کوئی پتہ نہیں اوس اوتھوں کیہڑے ویلے اڈاری مار جانا ایں اتے رُکھ اوتھے رہ جانا ایں۔

دم دا کِیہ بھرواسہ آوے آوے نہ آوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی ایہ زِندگی ساہواں دی مُحتاج اے اتے جے ساہ آوندا رہوے تاں زِندگی اے نہیں تاں موَت اے ایس لئی زِندگی تے اعتبار کر لین والے مورکھ لوک ہوندے نیں۔

دُنیا دے کم کدی پُورے نہیں ہوندے۔

معنے : پُورے ہون: مکمل ہون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بندہ اِک کم پورا کردا اے تاں کوئی دوسرا کم مُنہ کڈھ لَیندا اے اِنجگ دے کم کدی پورے نہیں ہوندے تے بندہ پورا ہو جاندا اے۔

دو دِن بہار' دس دِن پت جھڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی ایس انسان دی زِندگی نری پھُلھاں دی سیج ای نہیں ہوندی اتے بندہ کوئی چار دِن سُکھ دے ویکھ لوے تاں اوس نُوں چوکھا چر دُکھ وی جرنے پَے جاندے نیں۔

دُور گئے دی آس ہوندی اے۔

معنے : آس: اُمید۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے ئی جو بندہ وی کِتے دور گیا ہوندا اے اوس دے پرت آون دی آس ہوندی اے پر مرگیاں دیاں شکلاں وی بھُلھ جاندِیاں نیں۔

دھا گہ لمّاں نہیں سما۔

معنے : لمّاں: لمبا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی جے ودھی ہووے تاں کوئی لکھ اوہنوں مارن دے حِیلے کرے پر اوسنوں کُجھ نہیں ہوندا اتے اوسدی جان رب بچا ای لَیندا

اے۔

ڈُھر دے لِکھے ہوئے نُوں کوُن مٹاوے۔

معنے: ڈُھر: ازل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ لکھ چارے کر لوے پر ازلوں لِکھی تقدیر کدی نہیں ٹلدی اتے اوہ بندے تے واپر کے ای رہندی اے۔

دِنوں پہلاں جو مریا سو تریا۔

معنے: دِنوں پہلاں: متھے ویلے توں اگدوں☆ تریا: کامیاب ہویا، منزل پالئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مرن توں اگدوں مرجان دے ربی حُکم بارے دسیا گیا اے پئی جو جیوندا ای مویاں وانگ ہو جاندا اے اتے اوس توں کِسے نُوں نقصان نہیں اپڑدا اوہ اپنی منزل نُوں پالیندا اے۔

دُنیا پھِر دی دا پھیرا اے۔

معنے: پھِر دی دا پھیرا: چلن پھِرن والیاں دا آون جان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بس اِکو پھیرا اے اتے حالات بدلدے ای رہندے نیں ایس لئی بندے نُوں ایس جگ اندر بندہ بن کے ای رہنا چاہیدا اے۔

ڈُھروں ٹُٹی نُوں کوُن گنڈھے۔

معنے: ڈُھروں: رب ولوں☆ ٹُٹی: مُک گئی☆ گنڈھے: جوڑے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ اوہناں چر ای جیوندا رہندا اے جدوں تیک اوسدے لکھ رب ولوں ودھے ہون۔ جدوں اوسدا ویلا رب ولوں پورا ہو جاوے اودوں اوہ اِک پل نہیں جیوں سکدا۔

ڈھُر دی ٹُٹی نہیں جُڑدی۔

معنے: ڈُھر: شروع لا☆ ٹُٹی: نکھُٹی، ہری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دا جیِن اودوں تیک ای اے جدوں تیک ڈھُر درگاہوں اوسدی چِٹھی نہیں آوندی، جدوں اوتھوں حُکم آ جاوے اوہنوں کوئی نہیں ٹال سکدا۔

دس نی بی بی ٹھیکریے، کِت وَل گئے سامان، اوہ گُڑیاں گھبرو کھیڈ گئے، جَیندے کلر وِچ مکان۔

معنے: ٹھیکری: مٹی دے بھانڈے دی ببری☆ کِت وَل: کیہڑے پاسے☆ جَیندے: جیہدے☆ کلر وِچ مکان: کلر وِچ قبراں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ جگ دی بے ثباتی بارے دسدیاں اِک ٹھیکری کولوں پُچھیا گیا اے پئی ایس جگ اندر اوہ سوہنے سوہنے مُکھڑے جو ایتھے کھیڈاں کھیڈ دے ہوندے سن اوہ کِتھے ٹُر گئے نیں اوہ تے ٹھیکری دسدی اے جیہناں دیاں قبراں دی مٹی نُوں اج کلر کھان لگیا اے اوہ اوہو گُڑیاں مُنڈے سن۔

ڈاچی اودوں سُوے گی جدوں سایں مر جان گے۔

معنے: ڈاچی: اونٹنی ☆ سُوے گی: بچہ دیوے گی ☆ سایں: مالک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے دی آس ایڈی لمیں ہو جاندی اے پئی اوہ پُوری ہوندیاں بندہ اگلے جہان ٹُر جاندا اے۔ ڈاچی پورے سال مگروں بوتی بوتا دیندی اے۔

ڈُب موئی ڈیکے نہ سوٗ ہرے نہ پیکے۔

معنے: ڈیکے: ڈیک وِچ' اِک نالہ جو ناروال شیخوپورے دی جوٗ ہے وگدا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دا جین تاں بے سوادا ہوندا اے ای اے پر اوہناں دا مرن وی جگ توں باہرا ایہ ہوندا اے اتے اوہ مرن لگیاں وی کوئی نواں چن ایہ چاڑھ دے نیں۔

ڈِگ پئے اسمان توں نہیں مردے' ثابت جیہناں دیاں رزق دِیاں ڈھیریاں نی۔

معنے: ثابت: باقی ☆ ڈھیریاں: ڈھیر۔

ویروا: حضرت وارث شاہؒ ہوراں دی اکھان رنگی شعری تُک وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں تیک کِسے دی زِندگی ودھی ہووے اوس نُوں بھانویں اسمانوں پھڑ کے وگاہیا جاوے تاں وی اوہ نہیں مر سکدا۔

ڈردار ہو جاون توں نہ کر مان تران۔

معنے: جاون: چلے جاون' مر جاون ☆ مان تران: آکڑ' تکبر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں ایس جگ اندر بڑا ای ڈر کے رہنا چاہیدا اے اتے اوس نُوں ایس مرگھنی زِندگی دا ماسہ مان نہیں کرنا چاہیدا اتے ہر ویلے اپنی موٗت لئی تیار رہنا چاہیدا اے۔

ڈردی ہر ہر کردی۔

معنے: ہر ہر: ہر وِچ مالک دا جاپ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بندہ موٗت توں ڈردا ہر ویلے مالک مالک نُوں یاد کردا رہندا اے اتے جو بندہ اوسدی یاد نُوں نہ بھُلھے رب وی اوس تے رحم کردا اے۔

ڈرک ڈرک کردی موئی تے پیکے نہ پُنّی۔

معنے: ڈرک: ڈر ☆ موئی: مرگئی ☆ پُنّی: اپڑی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کوئی وی کم چھوہن لگیاں اوس کم توں ڈردے راہ وِچ ای مر کھپ جاندے نیں اتے اوہ منزل تیک کدی نہیں پُج سکدے۔

رب جوائے تے کیہڑا مارے۔

معنے: جوائے: زِندہ رکھے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زِندگی موَت بس رب سچے دے حُکم امر نال اے اتے جیہنوں اوس مالک نے زِندہ رکھنا ہووے اوس نُوں کوئی نہیں مار سکدا۔

رب دی رضا بندے دی کِیہ واہ۔

معنے: رضا: مرضی ☆ واہ: طاقت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دا جمن مرن اوس مالک دے ہتھ وِچ اے اتے بندے دی کوئی مجال نہیں پئی اوس وِچ اپنی مرضی نال اِک پل دا وی وادھا گھاٹا کر سکے۔

رب دے رکھن دے راہ نیارے۔

معنے: رکھن: بچان ☆ نیارے: عجیب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ لکھ بندے نُوں مارن دے حِیلے کر لوے پر جدوں رب سچے نے اوس نُوں بچانا ہووے تاں اوس کول کئی طریقے نیں۔ اوہ لکھاں سبب لا دیندا اے۔

رُتاں مُڑ مُڑ آوندِیاں مر یا مُڑے نہ کو۔

معنے: رُتاں: موسم ☆ مُڑے: واپس آوے ☆ کو: کوئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ اِک وار ایس جہانوں ٹُر جاوے لکھ زمانہ بیا پرتے اتے رُتاں موسم بدلدے رہن پر اوہ اِکوار جان توں مگروں کدی وی پرت کے نہیں آوندا۔

رتّی بھر دھن وی نال نہیں جاندا۔

معنے: رتّی بھر: ماسہ ☆ دھن: دوَلت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے مرن ویلے اوسدی جوڑی مایا چوں اِک پائی پَیسہ وی اوسدے نال نہیں جا سکدا جوا گلے جہان جا کے اوسدے دُکھ گھٹا سکدا ہووے۔

رج نہ کوئی جِیو یا۔

معنے: جِیو یا: زِندہ رہیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جِیون مارن بس رب دے وس وِچ اے اتے ایس جگ اندر کوئی بندہ وی اپنی مرضی نال چوکھا چر نہیں جِیندا رہ سکدا اوسنوں ربی حُکم پاروں جانا ای پَیندا اے۔

رِزق اے نہ موَت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ کئی وار اِنج دا کوّلا مُصیبت وِچ پھس جاندا اے پئی اوتھے نہ ای اوس نُوں روٹی دی بُرکی لبھدی اے اتے نہ ای اوسنوں موَت ای آوندی اے۔

رکھے رب تے مارے کیہڑا۔

معنے: رکھے: بچاوے ☆ کیہڑا: کوَن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں رب کِسے دی حفاظت کردا ہووے تاں مُڑ مارن تاں اِک بنّے رہیا

اوس وَل کوئی مَیلی اکھ نال وی نہیں ویکھ سکدا۔

روگی دے بھانے سبھ روگی۔

معنے: روگی: روگ والا ☆ بھانے: لئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بیمار بندہ آپ سارے جہانوں ودھ دُکھی ہوندا اے ایس لئی اوہ سمجھدا اے پئی ساری دُنیا ای دُکھی اے اتے بیمار اے۔

رب کٹے تے سواہ دی چُونڈی نال وی کٹ دیندا اے۔

معنے: کٹے: مکاوے، ختم کرے ☆ سواہ: خاک ☆ چُونڈی: چُٹکی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رب جدوں بندے دی بیماری ختم کرن تے آوے تاں بِناں کِسے دوائی توں وی آرام دے دیندا اے۔ اتے مویا مُکا بندہ وی دِناں وِچ چنگا بھلا ہو جاندا اے۔

رب دی مرضی سبھ توں تگڑی۔

معنے: مرضی: رضا ☆ تگڑی: طاقتور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس زِندگی وِچ بندہ جیندا رہن لئی لکھاں ہتھ پَیر ماردا اے پر جدوں دُھروں لکھی دا پروانہ اوس کول آ جاوے تاں بندہ اوتھے ہتھ وی نہیں ہلا سکدا۔

رب دے رکھن دے راہ نیارے نیں۔

معنے: نیارے: عجیب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں رب نے کِسے دی جان بچانی ہووے تاں اوس کول لکھ طریقے نیں اتے بندہ وی حَیران رہ جاندا اے۔

رب جدوں رکھنا ہووے بلدی اگ چوں وی رکھ لَیندا اے۔

معنے: رکھنا: بچانا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رب سوہنا بڑیاں ای حِکمتاں دا وارث اے۔ اوہ جدوں کِسے نُوں بچان تے آوے تاں لکھاں خطریاں وِچوں وی بندے نُوں کڈھ لَیندا اے۔

رُتاں مُڑ مُڑ آوندیاں مریا مُڑے نہ کو۔

معنے: رُتاں: موسم ☆ کو: کوئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیوندیاں نُوں ایس جگ اندر پرت پرت کے موسم آوندے نیں پر مر گیا بندہ کدی وی پرت کے ایس جگ تے نہیں آوندا۔

ربا اسی تیرے، مرن نُوں ہور بتھیرے۔

معنے: بتھیرے: کافی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک رب نال وی ٹھگی مارن دی واہ لاندے نیں اتے موت دے ویلے وی اوس نال جھوٹھی مُحبت دا پکھنڈ جگا کے مرنوں بچن

دی واہ لاندے نیں۔

روز قیامت نُوں ہون گے کدی رُوحاں دے میلے۔

معنے: روز قیامت: قیامت دے دِن☆ میلے: میل، مُلاقات۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں مر جاوے تاں اوس مگروں مُڑ کے ساریاں رُوحاں دا میل قیامت والے دِن ای ہونا ایں اتے اوتھے ساریاں کرنیاں بھرنیاں دانیاں نیبڑا وی ہونا ایں۔

روندے جان تے مویاں دی خبر لیان۔

معنے: روندے جان: حال پاہریا کردے ہوئے جان☆ مویاں: مرگیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے وی کم تے جان لگیاں بندے نُوں چائیں سِھائیں جانا چاہیدا اے۔ جو بندہ کِتے روندیاں کُرلاندیاں جاوے گا اوہ اوتھوں کدی چنگی خبر لَے کے نہیں پرتے گا۔

زِندگی ہس دنداں دی پریت اے۔

معنے: ہس دنداں: ہسدے ہوئے دند☆ پریت: محبت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بندے نُوں لوکاں تائیں ہر ویلے بس ہاسے ای ونڈ دیاں رہنا چاہیدا اے اتے زِندگی دا مقصد ایس توں ودھ کُجھ وی نہیں۔

زمین پاٹ جاوے تے نِگھر جا۔

معنے: پاٹ جاوے: پھٹ جاوے☆ نِگھر جا: غرق ہو جا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جیہدے توں چوکھا ای اکیا ہویا ہووے اتے ہتھیں اوسدا کُجھ نہ وگاڑ سکدا ہووے اوس نُوں غرق ہو جان دی ای بد اسیس دیندا اے۔

زِندگی موَت کِسے دے ہتھ نہیں۔

معنے: ہتھ نہیں: اختیار وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دا جیّن مرن بس رب سوہنے دے وس وِچ اے اتے اوس وِچ کوئی بندہ اپنی دوَلت جاں اختیار دے زور نال اِک پل دا وادھا گھاٹا نہیں کر سکدا۔

ساڈا جنازہ ویکھو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کِسے دی جھوٹھی شُہرت اتے وڈھیائی نُوں جگت کرن لئی آکھدے نیں پئی اوہناں دے پلّے اُنج تاں ککھ نہیں پر اوہناں دے جنازے تے چوکھے لوک آ جان گے۔

ساڈی جان لئی تے جلا دا اے۔

معنے: جان: زِندگی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اپنی زِندگی وِچ کئی لوک کِسے دِیاں مندِیاں کرتُوتاں توں چوکھے ای اَک

جاندے نیں اتے اوسدی شکل ویکھن وی پسندنہیں کردے۔

سادھودی پھوہڑی وچھائی اے۔

معنے : سادھوُ: درویش☆ پھوہڑی: سوگ لئی وچھایا جان والا کپڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑے لوک اپنے بارے بارے مسکینی دی حالت داذِکر کردیاں دسدے نیں پئی اوہ مساں گذر گذران ای کردے پئے نیں۔

ساڈھے تن ہتھ زِمیں ہے مُلک تیرا' وارث کاس نُوں ولیں ولانیاں نُوں۔

معنے : ساڈھے تن ہتھ: ہر بندے دے اپنے ساڈے تن ہتھ اوسدی قبر ہوندی اے☆ ولانیاں: قبضے کیتی تھاں۔

ویروا: حضرت وارث شاہؒ ہوراں دی اکھان رنگی شعری تگ وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے ساڈھے تن ہتھ اوس دی قبر دی تھاں بن دی اے اتے اوہ وی جے نصیباں نال مِل جاوے اتے بندہ مُورکھ ایس فناہ نگری وِچ مال دوَلت نُوں جپھے مارن لگیا اے۔

سنسار کال دی کھاجا' جیہا گدھا تیہا خواجہ۔

معنے : سنسار کال: ایس جگ دے قحط☆ کھاجا: خوراک☆ جیہا: جیسا☆ تیہا: تیسا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بھانویں کوئی جگ داتا ہووے جاں اُکھا ماڑا اوس نے موَت دی چکی دے پُڑاں ہیٹھوں دی ای لنگھنا ہوندا اے اتے اوتھے کِسے دا بچاءنہیں۔

سَے ورہے جینا اوڑک مرنا۔

معنے : سَے ورہے: سوَ سال☆ اوڑک: آخر کار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس زِندگی دا محل موَت دیاں نینہاں اُتے اُسریا ہویا اے۔ ایس جگ اندر بندہ سوَ سال وی زِندہ رہ لوے آخر اوس نے مرنا ای ہوندا اے۔

ساہ دا وساہ نہیں۔

معنے : ساہ: سانس☆ وساہ: اِعتبار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی زِندگی سُوتر دی تند وانگ کچی اے اتے کوئی پتہ نہیں پئی اگلا ساہ وی آوے جاں نہ آوے۔

سجن آون تے اکھاں ٹھرن۔

معنے : ٹھرن: ٹھنڈیاں ہون۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی جیون دے ایس پڑ اندر یار دوست کئی واری نِگدے ساکاں نالوں وی نیڑے ہو جاندے نیں اتے اوہناں نال بندہ اوہ دُکھ سُکھ وی کر لَیندا اے جو ساکاں نال نہیں کرسکدا۔

سدا دی ہائے ہائے کوئی نہیں سُندا۔

معنے :سدا: ہمیشہ۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی کسے بیمار جاں دُکھی دی ہائے ہائے وی کوئی کسے حد تیک ای سُن سکدا اے۔ جے کوئی ہر ویلے ہائے ہائے ای کردا رہوے تاں گھر والے وی اُک جاندے نیں۔

فیر کوَن مرے کوَن جیوے۔

معنے : جیوے: زِندہ رہوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں ہر کم ویلے سِر کرنا چاہیدا اے اتے چنگیائی کرن لگیاں وہ ڈِلھ نہیں کرنی چاہیدی ایس لئی پئی بندے نُوں زِندگی موَت دا کوئی پتہ نہیں ہوندا۔

فرشیاں نے گھر ای ویکھ لیا اے۔

معنے : گھر ای ویکھ لیا اے: پکا ای ڈیرا لا لیا اے۔

ویروا: ایس اا کھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار اِک گھر وِچ ہیٹھ اُتے ای موَتاں ہون لگ پَیندیاں نیں اتے لوک آکھن لگ پَیندے نیں پئی اِنج لگدا پئی موَت دے فرشتے نے ایس گھر دی راہ ای پھڑ لئی اے۔

قتل دی تے واء وی بُری ہوندی اے۔

معنے : واء: ہوا' اوا ڑہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی قتل ایڈی بُری شَے وے پئی جتھے ہو جاوے اوتھوں دے قتل کرن والیاں دے کئی ساک سَین وی رب دے ناں تے ای پیڑے جاندے نیں اتے پُلس پَیسے وٹن لئی کئی ہورناں نُوں وی نتھی کری پھِردی اے۔

قاتل دی دھوڑ وی بھَیڑی/ قاتل دی ہوا وی بُری۔

معنے : دھوُڑ: گرد غبار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی قتل ہو جان مگروں قاتل جیہڑے پاسے وی جاوے لوک اوس توں نفرت کردے نیں اتے کوئی بندہ اوس نُوں نیڑے لان لئی تیار نہیں ہوندا۔

قبر اُتے قبر نہ بنایئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی قبرستان بنان لگیاں ایس گل دا خاص دھیان رکھنا چاہیدا اے پئی قبر کسے پرانی قبر والی تھاں نہ بنے تانجو پہلی قبر دی بے حُرمتی نہ ہووے۔

قبر وِچ سبھ برابر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر لوکاں دھن دوَلت دی وادھ گھاٹ پاروں اُچان نِیوان دے چوکھے تھڑے بنا لئے ہوئے نیں پر مرن مگروں تاں چنگے عملاں والے نُوں ای آدر مِلدا اے۔

قبر لئی سبھ برابر بھانویں لنگا تیلی بھانویں بہادر۔

معنے : لنگا: لنگڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گا اے پئی موَت اتے کسے دی

کوئی واہ داہ نہیں جاندی۔ اوتھے کوئی کمزورا بندہ ہووے جاں کوئی نامی پہلوان ہووے، موَت سبھناں نال اِکو جیہا ای سلوک کردی اے۔

قضانُوں کوئی نہیں روک سکدا۔

معنے: قضا: موَت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں دھُروں بندے دی لِکھی ہوئی تقدیر دا پروانہ جاری ہو جاوے تاں اوسدی موَت دے حُکم نُوں کوئی اِک پل اگے پچھے نہیں کر سکدا۔

کُبّے دے ماری لت، اوہدے کاری آ گئی۔

معنے: کُبّا: کُبڑا☆ لت: ٹانگ☆ کاری آ گئی: فائدے وند ثابت ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کوئی کِسے دے نقصان لئی کوئی کم کردا اے پر اوس کم نال اگلے نُوں چوکھا فائدہ ہو جاندا اے اتے اپنے منوں نقصان کرن دا سوچن والا ہتھ مَلدا ای رہ جاندا اے۔

کُبے نُوں لت کاری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کوئی کِسے دے نقصان لئی اوس نال کوئی برائی کرن لگدا اے پر اوہ برائی اگلے دی بھلیائی بن کے اوس دے کم آ جاندی اے۔

کُجھ بِیت گئی اے کُجھ بِیت جاوے گی۔

معنے: بِیت گئی: گُذر گئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عُمر ہر روز گھٹدی رہندی اے اتے اِنج ہولی ہولی اِک اِک پل گھٹدی ہوئی اوڑک مُک جاندی اے اتے بندہ اگلے جہان دی تیاری کر لَیندا اے۔

کندھ رہوے گی بتھیرے چڑھ جان گے۔

معنے: کندھ: دِیوار☆ رہوے گی: بچی رہوے گی☆ بتھیرے: چوکھے، کافی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زِندگی دیاں ساریاں آساں اتے بہاراں بس زِندگی نال ای نیں جے کے زِندگی ای نہ رہوے تاں باقی کُجھ نہیں رہ جاندا۔

کھیتی مالک دی بھانویں کچی وھڈے جاں پکی۔

معنے: بھانویں: خواہ☆ وھڈے: کٹے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جِنج بندہ فصل بیج کے اپنیہ مرضی نال کچی وی وھڈ سکدا اے، اِنج ای اِنسان وی رب سوہنے دی کھیتی وانگ نیں۔ مالک سوہنے دی موَج اے پئی اوہ کدوں کِسے دیاں جڑہاں نُوں داتر پھیر لوے۔

کندھ کولوں وی پُچھ لئیے۔

معنے: پُچھ لئیے: صلاح لَے لئیے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی وی کم کرن کار کرن توں اگدُوں اوس بارے کِسے سیانے نال صلاح ضرور کر لَینی چاہیدی اے اتے جے

کوئی سیانا نہ لبھے تاں اُکھے ای بےعقل نال وی صلاح کرن وِچ کوئی حرج نہیں۔

کالا کر گیا ٹالا، رتڑ بُری بلا۔

معنے: ٹالا: ٹل گیا ☆ رتڑ: رتے رنگ دا، سُرخ رنگ دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کالا سپ وی بڑا ای زہری ہوندا اے پر اوسدا ڈنگیا بچ سکدا اے پر رتے رنگ دے سپ دا ڈنگیا تے پانی وی نہیں منگ سکدا اتے اوسے ویلے ای مر جاندا اے۔

کالے دا ڈنگیا جنتر نہ منتر۔

معنے: ڈنگیا: ڈسیا ☆ جنتر منتر: جادو ٹونا، ٹونا ٹوٹکا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کالے رنگ دے ناگ دا ڈسیا بندہ اوکھا ای بچ دا اے اتے اوس اُتے کوئی عمل جاں دوا دارو گھٹ ای اثر کردا اے۔

کوَن کِسے نال جاندا اے۔

معنے: نال جان: سِک ساتھ مرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مرن والے دا ہر کھ تاں سبھناں نُوں ای ہوندا اے پر مویاں نال کدی کوئی مر نہیں جاندا اتے اوڑک بندہ رو دھو کے صبر ای کر ای جاندا اے۔

کوئی دم دی کھیڈ اے۔

معنے: دم: ساہواں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہ زِندگی اِک عارضی قیام دا ناں ایں اتے اتے بندے نُوں کوئی خبر نہیں پئی کیہڑے ویلے اوسدے ساہ بر و بر ہو جانے نیں اتے کِیتیاں کتریاں جگ تے ای رہ جانیاں نیں۔

کوئی مرے کوئی نچّے گاے۔

معنے: نچّے گاے: خوشی کرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان دی ایہو ای رِیت اے پئی کِسے گھر وِچ موَت دی پھُوہڑی وِچھی ہوئی ہوندی اے اتے نالدے گھر وِچ خوشیاں دے شادیانے وجن لگے ہوندے نیں۔

کھوتے دا تھوڑے دِن دا جِیون ای چنگا۔

معنے: جِیون: زِندگی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھیڑا اتے کُبڑھا بندہ تھوڑا چر ای جِیوے تاں چنگا ہوندا اے ایجیہے بندے بس دھرتی تے بھارو ای ہوندے نیں اوہناں دا لوکائی نُوں فائدہ کوئی نہیں ہوندا۔

کیل کریندے ہنس نُوں آچنتوں باز پئے۔

معنے: کیل: نازنخرے ☆ کریندے: کردے ☆ چنتوں: اچن چیت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی موَت اِنج اچن چیت آوندی اے پئی ہسدے وسدے گھراں اندر اِک پل وِچ پھُوہڑی وچھوا دیندی اے اتے ہاسے دے تھاں

روں پٹن ہون لگ پَیندا اے۔

کوئی جان گے موَجاں مان دے، کوئی جان گے گھٹا چھاندے۔

معنے: موَجاں مانن: عیاشی کرن ☆ گھٹا چھاندے: مِٹی چھاندے، بیکار کم کردے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کئی لوک ساری عُمر موَج میلہ کردے رہندے نیں اتے کئی وچارے ساری عُمر دھکے دھوڑے ای کھاندے رہندے نیں اتے اِنج ای جگ توں ٹُر جاندے نیں۔

کوئی چِر جِیندیاں سمیے نی، ڈھولے ٹُرت نوائی۔

معنے: کوئی چِر: کُنی دیر ☆ ٹُرت نوائی: اوسے ویلے نِیویں کیتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی دھیاں بھیناں ماپیاں دے گھر بڑے ای سُکھ راج بھوگدیاں نیں پر جدوں سوہرے گھر جان تاں اوہناں نُوں اپنے خاوندتوں پُچھ کے ٹُرنا پَیندا اے۔

گُل گئے گُلشن گئے، جنگی دھتورے رہ گئے، عاقل گئے سیانے گئے تے بے شعورے رہ گئے۔

معنے: گُل: پھُلاں ☆ دھتورے: اِک بُوٹا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پھُلاں دی شان جنگل نال ہوندی اے، جدوں جنگل ای نہ رہن تاں جنگل وِچ آپ مُہارے اُگن والے دھتورے ای رہ جاندے نیں اتے جدوں کِسے وسوں وِچوں دانے ٹُر جان تاں مگر ڈُرلی جتھا ای رہ جاندا اے۔

گھٹی دا کوئی دارُو نہیں ہوندا۔

معنے: گھٹی: مُک گئی ☆ دارو: علاج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ساریاں موَجاں زِندگی نال ای نیں اتے بندہ پھُونڈاں وی بس اون چِر ای مار سکدا اے جدوں تیک اوسدی زِندگی ربّوں ودھی ہوئی ہووے۔ پر جدوں اُتوں حُکم آ جاوے اوس ویلے کوئی چترائی کم نہیں دیندی۔

گدّوں دا تھوڑے دِن دا جِیون ای چنگا۔

معنے: گدّوں: کھوتے ☆ جِیون: زِندہ رہن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھیڑے بندے دی زِندگی تھوڑی ای ہووے تاں چنگی۔ اوہ چھیتی مرے گا تاں لوکاں دی اوس توں جان چھُٹے گی اتے ماڑے خلاصی پان گے۔

گئیاں سبھ سیاپے، روون آپو آپے۔

معنے: سیاپے: مرگ والی تھاں ☆ آپو آپے: اپنے اپنے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کِتے مرگ ہو جاوے اتے اوتھے زنانیاں افسوس کرن لئی جان تاں اوہ اوس مرن والے دی ہمدردی وِچ نہیں روندیاں سگوں اوہناں نُوں اپنے اپنے موے چیتے آ جاندے نیں۔

گھڑی پل دی آس نہیں کرے گل دی گل۔

معنے: گھڑی پل: اُکہا تھوڑا ویلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر بندہ ہر ویلے موَت دی مُٹھ وِچ ہوندا اے اتے جو فیر وی آساں لاندا رہوے پئی کل کلوتر نُوں ایہہ کُجھ کر لاں گا اوہ مُورکھ اے۔

گھڑی وِچ گھڑیال اے۔

معنے: گھڑیال: گھنٹہ کھڑکان والا کلاک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں اپنی حیاتی دے اِک پل دی وی خبر نہیں ہوندی پئی اگلی گھڑی کِیہ ہو جانا ایں اتے جدوں موَت دا ٹل کھڑک جاوے سارے دھرے دے دھرے رہ جاندے نیں۔

لمّیں جیبھ تے چھیتی موَت۔

معنے: لمیں: لمبی ☆ جیبھ: زبان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اِنج دے بدزبانے ہوندے نیں پئی اوہ ہر ویلے بکواس کردے ایہہ رہندے نیں اتے کِسے نہ کِسے نال پڑ وِڈی ای رکھدے نیں اوہناں نُوں لتھی چڑھی دی پرواہ نہیں ہوندی۔

مارِیے اوتھے جتھے پانی نہ لبھے۔

معنے: جتھے: جہان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُرے بندے نُوں قابو آ جان مگروں کدی معاف نہیں کرنا چاہیدا اتے اوس نُوں اوس دُھرگ وِچ سُٹنا چاہیدا اے جتھے اوہ سدا یاد رکھے۔

ماریا پانی نہ منگے۔

معنے: پانی منگن: مرن لاگے گیاں پانی دی طلب کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ایڈے بد نسلے ہوندے نیں پئی اوہناں کولوں کدی کِسے اِنسان نُوں فائدہ ہو سکدا ای نہیں سگوں اوہناں دا مُنیا رُکھ کدی ہرا ہوندا ای نہیں۔

ماں پیو تے مر گئے میتھے دھروئی کر گئے۔

معنے: میتھے: مَینوں ☆ دھروئی کر گئے: مُصیبت وِچ پا گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی زنانی ساہوریاں ولوں تپی ہووے تاں اوہ اپنے ماں پیو نُوں یاد کر کر اپنی مُصیبت دے رونے روندی رہندی اے۔

ماں پیو مر گئے مَینوں دہریا کر گئے۔

معنے: دہریا: مالک نُوں نہ منن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار ویاہ مگروں زنانیاں وچاریاں دے پیش بھَیڑے بندے پے جاندے نیں جو ہر ویلے اوہناں نُوں تائی رکھدے نیں اتے پل سُکھ دا انہیں کٹن دیندے۔

مر گئے تے شہید مار آئے تاں غازی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار اِنج دے حالات ہو جاندے نیں پئی کِسے کم واسطہ جو وی نکلے بندے لئی لاہیوندا ای ہوندا اے اتے اوس نُوں کِسے پاسیوں وی گھاٹا نہیں پَیندا۔

مرداہویاوی ملہار گاوے۔

معنے: ملہار: برکھا رُت دا راگ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے اِنج دے وی ہوندے نیں پئی اوہ لکھ اوکھے وی ہون پر اوہ اپنا موَج میلہ نہیں چھڈدے اتے مرن منجے تے پَے کے وی گاوَن لگے ہوندے نیں۔

موئے جِیوندیاں دے وس۔

معنے: موئے: مر گئے ☆ جِیوندیاں: زِندہ لوکاں ☆ وس: اختیار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جِیوندی جانے ای اپنیاں مرضیاں کر سکدا اے پر جدوں مر جاوے تاں اوہ اپنے ِنگدیاں دے وس پَے جاندا اے' اوہ اوس نال جو مرضی سلوک کر لَین۔

مُردے تے جِویں سوَ من اووِیں ہزار من۔

معنے: جِویں: جَیسے ☆ اووِیں: اُنج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ مر گیا اوس دا جگ نالوں تعلق مُک گیا اوس دی قبر تے بھانویں ودھ مٹی پادِتی جاوے جاں گھٹ اوس تاں بولنا نہیں ہوندا۔

مُردے نُوں بہ کے روندے نیں اتے روزی نُوں کھلو کے۔

معنے: بہ کے: بَیٹھ کے ☆ روزی: روزگار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اِنسان ایس جگ اندر دُونہ روٹیاں دی فِکر وِچ حیاتی دِیاں اوَکھتاں نال گھُلدا

گھُلدا قبرے جا پَیندا اے اتے لوک اوسدی منجی کول بہ کے وَین پان لگدے نیں۔

مرن دی ویلھ نہیں۔

معنے: ویلھ: فراغت' فرُصت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک زِندگی دے کماں وِچ اینے رُجھ جاندے نیں پئی اوہناں کول ضروری توں ضروری کم لئی وی ویلا نہیں ہوندا اتے اوہ ہر ویلے دھندے ای لگے رہندے نیں۔

مرن نُوں تُریا پر کفن دی گھاٹ / مرن نُوں چلے کفن دا ٹوٹا۔

معنے: گھاٹ: کمی ☆ ٹوٹا: کمی' گھاٹا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اوہناں دے ساری عُمر کم ولّلے ای رہندے نیں ایتھوں تیک پئی اوہناں دے مرن ویلے اوہناں نُوں کوئی کفن ای نہیں لبھدا۔

مرے جاں جِیوے ماسی۔

معنے: ماسی: ماں دی بہن، خالہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ دُکھ وِچ ہووے جاں سُکھ وِچ اوسدے ساکاں دے ہیچ تاں کدی نہیں بدل سکدا اتے ساک ساک ای رہندے نیں۔

مُک چُک جانی شَے دا وساہ نہ کریے۔

معنے: مُک چُک جانی: ختم ہو جان والی ☆ وساہ: اعتبار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر شَے فناہ ہو جانی ایں ایس لئی ایس مر مُک جان والی زِندگی وِچ کِسے شَے نُوں وی بھلُھ کے وی پائدار اتے سدا رہن والی نہیں سمجھ لَینا چاہیدا۔

مرے تے جمّے گُجھے نہیں رہندے۔

معنے: جمّے: پَیدا ہووے ☆ گُجھے: خُفیہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی ایس جگ وِچ جو کوئی وی جمداجاں مرداا ے اوس دا سارے جگ نُوں پتہ لگ ای جاندا اے اتے اوس نُوں لوکاں توں کِناں کُو چر لُکایا جا سکدا اے۔

موَت بلاوا اچھوپ آ جاندا اے۔

معنے: بلاوا: سدا ☆ اچھوپ: بے سبب، اچن چیت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی موَت اِنج دی شَے اے جو آوَن لگیاں کدی اپنا آپ نہیں دسدی اتے اچن چیت ای آ جاندی اے اتے بندے نُوں اپنے نال لَے جاندی اے۔

موَت بھلی کہ جان کندنی۔

معنے: جان کندنی: موَت آوَن توں پہلوں اوسدی تکلِیف۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جان کندل دا ویلا اوہ ہوندا اے جو موَت آوَن توں اگدوں دا ویلا ہوندا اے اوہ ویلا جی نُوں ایڈا تنگ کردا اے پئی موَت توں وی بھارو جاپدا اے۔

موَت توں بچن تے زحمت گوارا کرن۔

معنے: زحمت: دُکھ بیماری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے موَت توں بچ جان تاں اوہ زِندہ رہن دے لالچ وِچ چوکھی بیماری بھوگن لئی وی تیار ہو جاندے نیں۔

موَت دا سواد سبھ نے چکھنا ایں۔

معنے: سواد: مزہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ قُران پاک دی آیت دا ترجمہ دسیا گیا اے جیہدے وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان دے ہر جی جنت و نے موَت دا سواد چکھنا ایں اتے اوس توں کوئی نہیں بچ سکدا۔

موَت دی کوئی دوا نہیں۔

معنے: دوا: دوائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر ہور ہر بیماری دی دوا رب سوہنے نے بنائی اے پر موَت دا کوئی

دوادارو نہیں اتے اوس توں کوئی جی جتر و نہیں بچ سکدا۔

موَت دی گھڑی سِر تے کھڑی۔

معنے: گھڑی: ویلا ☆ کھڑی: کھلوتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ ایس جہان اندر موَت دے ہتھاں وِچ کھڈَونا ایں اتے موَت جدوں چاہوے اتے جتھے چاہوے اوس نُوں مُنہ وِچ پالوے۔

موَت ہر جی دے سِر تے کھلی اے۔

معنے: جی: اِنسان ☆ کھلی: کھلوتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہ مُورکھ اِنسان ایہ سمجھدا اے پئی موَت اوس توں دُورا اے پر موَت ہر ویلے اوسدے سِر تے کھلوتی ہوندی اے جو کِسے ویلے وی اوسنوں بوچ سکدی اے۔

موے نال مریا تے نہیں جاندا۔

معنے: موے: مر گئے۔

ویرو: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پئی ہر کِسے نُوں اپنے نِگدے دے مرن دا دُکھ تے بھانویں لوکاں نالوں ودھ ای ہوندا اے پر کوئی وی مرن والے دے نال نہیں مر جاندا۔

مرن لگیاں کیہڑے ہاتھی گھوڑے بھیڑ نے پَیندے نیں۔

معنے: بھیڑن: کاٹھی پا کے تیار کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دا ساہ آوَندا رہوے تاں اوسدی حیات اے، ساہ نہ آوے تاں اوسدی موَت اے۔ اِنج موَت واسطے کوئی خاص تیاری نہیں کرنی پَیندی۔ موَت مرضی دی مالک اے جدوں مرضی مالک سچا ساہ کھچ لوے۔

مرن مگروں وڈھے نِکے عملاں پاروں ای ہون گے۔

معنے: مرن مگروں: موَت توں بعد ☆ پاروں: دی وجہ نال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر وڈھا چھوٹا ہون دا معیار دوَلت دی واہدھ گھاٹ پاروں مِتھیا جاندا اے پر موَت توں مگروں وڈھا چھوٹا اوس دے عملاں پاروں مِتھیا جاوے گا۔

موَت گھر ویکھ گئی اے۔

معنے: ویکھ: دیکھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار اِنج ہوندا اے پئی اِک گھر وِچ پِٹھ اُتے ای جی مرن لگ پَیندے نیں اتے اوس ویلے گھر والے آکھن لگ پَیندے نیں پئی موَت نے ایہ گھر ویکھ لیا اے۔

موَت مگروں سیاپا ای ہوندا اے۔

معنے: سیاپا: رون کُرلان، وَین پان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے وی گھر وِچ جدوں موَت دی ہونی واپر جاوے تاں اوس گھر وِچ رون

ٹُرلان ای ہوندا رہندا اے اتے گھر والے مرن والے نُوں یاد کرکرا تھرو کیر دے رہندے نیں۔

مؤت دا پھڑیا رحمت قبوُل کرلیندا اے۔

معنے: پھڑیا: قابوآیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے نُوں اپنے سامنے مؤت دِسدی ہووے اوہ مؤت توں جان چھڈان لئی کوئی بیماری جاں رحمت اپنے گل پان لئی تیار ہو جاندا اے۔

موئی مائی ٹُٹی سگائی۔

معنے: موئی: مرگئی ☆ مائی: ماں ☆ سگائی: منگنی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر مُنہاں نُوں ملاحظے ہوندے نیں اتے سِراں نُوں سلاماں ہوندیاں نیں جدوں کوئی ساک مر جاوے تاں اوس نال ساکا چاری مُک جاندی اے۔

موئے بابے دے دند سوہنے / موے بابے دِیاں اکھاں وڈھیاں۔

معنے: موے: مرگئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دی ایہا رِیت اے پئی لوک جیوندے بندے دی تاں گل سُنن گوارا نہیں کردے پر جدوں بندہ مر جاوے تاں سارے اوسدیاں صِفتاں کرکر جگ دی مُکا لک توں بچن لگ پَیندے نیں۔

موے دا کوئی ناں نہیں لیندا جیندے نُوں سبھ چیتن۔

معنے: جیندے: زِندہ ☆ چیتن: چیتے رکھن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ جگ واسیاں دے رویے بارے دسیا گیا اے پئی اوہ جیوندیاں اگے تاں لِف لِف پَیندے نیں پر مرگیاں نُوں مگروں گھٹ لوک ای چیتے رکھدے نیں۔

مویا لگے کنڈھے، جیندا لگے دھندے۔

معنے: کنڈھے: کنارے ☆ جیندا: جیوندا، زِندہ ☆ دھندے: کم کار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مویاں نال مریا نہیں جا سکدا، لوک مر جان والے نُوں کفنیرن مگروں دفنا آوندے نیں اتے آ کے پہلے وانگ ای اپنے کم دھندے وِچ لگ جاندے نیں۔

مویاں نال مریا نہیں جاسکدا۔

معنے: مویاں: مرگیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جگ وِچ رہندیاں مرگیاں دا دُکھ تاں ہر اِک نُوں ہوندا ای اے پر کوئی لکھ روندا گُرلاندا رہوے پر مویاں نال مر کوئی نہیں جاندا، دُکھ ہوَلی ہوَلی جگ ولوں ویکھ کے گھٹ جاندا اے۔

مویاں تے ہل وگدے لگے آئے نیں۔

معنے: ہل وگن: نشان مِٹن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہ جگ اندرازلاں توں موَت بندیاں نُوں کھاندی رہی اے اتے ایس وِچ پوٹے پوٹے تے قبراں سن جیہناں دے ویلے دے گُزرن نال نشان گواچ گئے نیں۔

مہری دی عُمر ست سال تے بلد دی عُمر نوَ سال۔

معنے: مہری: زنانی، مہر والی ☆ بلد: ڈھگا۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی زنانی دی بھر جوبن دی عُمر بس ست کو سال ای ہوندی اے اتے ڈھگے دی پوراکم کارکرن دی عُمر بس نوَ کو سال ای ہونداا ے۔

مِیاں دے مِیاں گئے بُرے بُرے سُفنے آئے۔

معنے: مِیاں دے مِیاں: خاوند دا پیو☆ گئے: مر گئے ☆سُفنے: خواب۔

ویروا: ایس اھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں زنانی دا خاوند مرنوں مگروں اوسدا سوہرا وی مر جاوے تاں اوس وچاری لئی کوئی سہارا نہیں رہ جاندا اتے اوہ وچاری بھَیڑ یاں بھَیڑ یاں خواباں ویکھن جوگی رہ جاندی اے۔

موے تے سوَ دُرے۔

معنے: دُرے: کوڑے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ جگ واسیاں دی پرانی ریت بارے دسیا گیا اے پئی اوہ جیندیاں اگے جی جی کردے نیں پر جدوں کوئی مر جاوے تاں اوسدے کیڑے کڈھن لگ جاندے نیں۔

مریاں نال مرنہیں جائی دا۔

معنے: مریاں: مویاں، مرگیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مرگیاں دا سوگ ہر کھتاں ہر اِک نُوں ہونداای اے پر مرن والے دے نال اج تک کوئی نہیں مرگیا۔ دُنیا چاری سارا کُجھ ای کرنا پَیندا اے۔

مرگیا ڈھولا سمیے نی، مر ساریاں ای جانا۔

معنے: ڈھولا: ڈھول، ماہی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر لوکاں دے بڑے بڑے پیارے وی ایس جہانوں مر کے ٹُر گئے نیں۔ ایس جہان اندر کِسے بہ نہیں رہنا سبھناں ایتھوں مر کے جانا ای اے۔

مرن تے منگن لگیاں مُنہ ڈِنگا ہونداا ے۔

معنے: ڈِنگا: ٹیڑھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہوندے چارے کِسے دے بُوہے منگن لئی نہیں جانا چاہیدا ایس لئی پئی منگن گیا بندہ اپنے آپ نُوں مر گیا سمجھ لوے اتے منگن گیاں اتے مرگیاں مُنہ ڈِنگا ہو جانداا ے۔

مرن جٹ دیاں بھیڈاں، مَیں ڈھمکیر یاں بنھ بنھ کھیڈاں۔

معنے :ڈھمکیر یاں :اِک کھیڈ۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی کسے نُوں کِسے دے نقصان دی ایس جگ اندر ماسہ پرواہ نہیں ہوندی ، ہر کوئی اپنے دُکھ درد دا ای فِکر کردا اے اتے دوجے دے نقصان دی ماسہ فِکر نہیں کردا۔

مُکرے تے موے دا کوئی دارو نہیں۔

معنے :مُکرے :گل کر کے پھِر جان والے☆ دارُو :علاج۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی جو بندہ اپنی شرم نُوں کھوہ کھاتے پا کے اپنی کیتی گل توں ای مُکر جاندا اے اوسنوں کِویں منایا جاسکدا اے۔اوہ تاں موے بندے وانگ کِسے گل دا جواب وی نہیں دے سکدا۔

ملنگ دی جان نِکل رہی سی تے ویکھن والے آکھدے سن ڈنڈ کڈھن لگیا اے۔

معنے :ملنگ :درویش☆ ڈنڈ کڈھن :ورزش کرن۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی کسے نُوں کِسے دے دُکھ درد دی ماسہ پرواہ نہیں ہوندی۔لوک اگلے نُوں مردیاں ویکھ کے وی سمجھدے نیں پئی ایہ کھیکھن ای کرن لگیا اے۔

موے موے ماموں دی ارواح۔

معنے :موے موے :نہ ہون برابر☆ ارواح :رُوح لئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اینڈے چالاک ہوندے نیں پئی کِتے منت وی منگن تاں اوتھے اوہ شَے دیندے نیں جیہڑی ہور کِسے کم نہ آوَنی ہووے اتے نہ ای وِک سکدی ہووے۔

مویا رُوح ککھ نہیں سہندا۔

معنے :ککھ سہن :چھوٹی شَے برداشت کرن۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی کِسے مر گئے بندے دا گلہ شِکوہ نہیں کرنا چاہیدا اتے جے کوئی مرے بندے دا گِلہ شِکوہ کرے تاں شِکوہ کرن والے نال رب ناراض ہوندا اے۔

مویاں دے مُنہ سیتے تے اُتے وہن ہل۔

معنے :سیتے :سی دِتے گئے☆ وہن :وگن۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی کئی لوک مجبور لوکاں نُوں ای مجبور کردے جاندے نیں اتے رب سچے کولوں ماسہ نہیں ڈردے۔

مر گئے اللہ لوک نہ کِسے حِرص نہ کِسے سوگ۔

معنے :اللہ لوک :درویش☆ سوگ :دُکھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی کوئی جائداد دا وارث مرے تاں اوسدی اَولادنُوں اوسدا مال سانبھن دی فِکر ہوندی اے پر جدوں کوئی درویش مر جاوے تاں اوس مگروں کِسے نُوں کاہدا لالچ ہوسکدا اے اتے اوسدا سوگ وی کیہنوں ہوسکدا اے۔

مرگئے تے مُکر گئے دا کِیہ علاج۔

معنے :مُکر گئے :اِنکاری ہوگئے۔

ویروا: ایس گل وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ تاں بس اپنی گل نال ہوندا اے۔ جو بندہ اپنی آکھی گل توں مُکر جاوے اوس والا تاں اوہ ای حال ہوندا اے جِویں مرے بندے نُوں کوئی پرت کے جگ وِچ نہیں لیا سکدا اِنج مُکرے نُوں مناں وی اَو کھا اے۔

مرمر کے جگ پرّتا۔

معنے : جگ پرّتا: دُنیا نال پیار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مُورکھ لوک مرن مگروں وی جگ نال ای پیار کرن کردے رہن دیاں خواباں ویکھدے رہندے نیں اتے اگلے جہان دی سوچن دی تھاں پچھلے پَینڈے دے فِکر وند ہوندے نیں۔

مرنا اِکووار جاں پرت پرت۔

معنے :اِکووار: اِک وار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نے ایس جگ اندر بس اِک وار ای مرنا ایں ایس لئی اوس نُوں جگ اندر

اچھیاں کرنیاں کر کے جانیاں چاہیداں نیں پئی اوہ رہندی دُنیا تِیک یاد کیتا جاندا رہوے۔

مرے پیو دِیاں وڈھیاں اکھیں۔

معنے :اکھیں :اکھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک جیوندیاں تاں ماں پیو دی عزت آدر کردے نہیں پر جدوں اوہ فوت ہو جان تاں جگ نُوں وکھان لئی لوکاں سامنے اوہناں دِیاں صِفتاں کر کر لوکاں نُوں سناندے رہندے نیں۔

مرے مردار پھِر وی گنویں ملہار۔

معنے : مردار: مویا ہویا ☆ گنویں: گاوے ☆ ملہار: اِک راگ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک مردے مر جاندے نیں مُڑ وی اوہ اپنیاں عادتاں نہیں چھڈ دے اتے اِنج لگدا اے جِویں موئے ہوئے وی ملہار راگ گنویں جاندے نیں۔

موَت گمائیاں پیہڑیاں تے رِزق گمائی آب۔

معنے : گمائیاں: گُم کر دِتیاں ☆ پیہڑیاں :نسلاں ☆ آب: چمک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں چنگے بھلے وسدے گھراں وِچ موَت ڈھاہ لا دیوے تاں اوس گھر دیاں نسلاں مُک جاندیاں نیں۔ اِنج ای جدوں وسدے رَسدے گھراں وِچ رِزق دی گھاٹ پاروں بھکھ پے جاوے تاں اوہناں گھراں دا رُعب مُک جاندا اے۔

موَت لیاوے دھکے نال زوراور دے اگے۔

معنے :زوراور: زوروالا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی موت دا لِکھیا ویلا کدی نہیں ٹلدا اتے بندہ لکھ بچن دی واہ وی لاوے پر اوسدی موت اوسنوں اپنے توں تگڑے ول دھکے نال لَے ای جاندی اے اتے اوہ کدی وی نہیں بچ سکدا۔

موت نُوں ڈھویا، رحمت قبول کیتی۔

معنے: ڈھویا: تُحفہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دی موت نیڑے آجاندی اے تاں اوسدی موت دی شکل وِچ پہلاں اوس نُوں کوئی نہ کوئی بیماری آن گھیردی اے جو اوس نُوں جہانوں لَے جاندی اے۔

مویا لگے کنڈھے، جیوندا لگے دھندے۔

معنے: کنڈھے: کنارے ☆ دھندے: کم کاج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں مرن والے نُوں لوک دفنا دیندے نیں تاں اوہ اللہ میاں کول ٹُر جاندا اے پر گھر والے جا کے اپنے کمیں کاریں رُجھ جاندے نیں۔

نائی ہر اِک دے سِر تے اُسترا لَے کے کھلوتا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی موت دا فرشتہ ہر ویلے اِنسان دے سِر تے موت دا سایہ بن کے کھلوتا ہویا ہوندا اے اتے بندے نُوں کوئی پتہ نہیں ہوندا پئی اوسدی موت کیہڑے ویلے آجانی ایں۔

نِکیاں ہوندیاں ڈھور چُرائے، وڈھیاں ہویاں ہل، بُڈھیاں ہو کے تسبی پھڑ لئی، رب الاہمے لاہے۔

معنے: ڈھور چرائے: ڈنگر چارے ☆ وڈھیاں ہویاں: جوان ہو کے ☆ الاہمے: مہنے، طعنے ☆ لاہے: اتارے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ نِکیاں جوانی دی ساری عُمرے اپنے کمیں کاریں لگیاں رہندا اے پر جدوں بُڈھا ہو جاندا اے اتے اوس نُوں اپنی موت چیتے آؤندی اے تاں رب نُوں راضی کرن لئی تسبی پھڑ لَیندا اے۔

ناڑی ویکھیاں روگ لبھدا اے۔

معنے: ناڑی: نبض، ناڑ ☆ روگ: بیماری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر گل دی کوئی نہ کوئی وجہ ضرور ہوندی اے اتے جے اوس وجہ دا پتہ لگ جاوے تاں مسلہ چھیتی حل ہو جاندا اے جویں حکیم نبض ویکھ کے مرض پچھان لَیندا اے۔

نہ ناں لَین والا نہ پانی پیان والا۔

معنے: ناں لَین والا: ذِکر کرن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئیاں گھراں وِچ موت اِنج دا ہُونجھا پھیر دیندی اے پئی مگر رہ گیاں جِیاں

دی پُچھ پرتیت کرن والا اتے مُنہ وِچ پانی پان والا وی کوئی نہیں رہ جاندا۔

نانی موئی پڑموکلا۔

معنے :پڑموکلا:مَیدان کُھلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک بس اپنے فائدے دا ای سوچدے رہندے نیں اتے اوس لئی اوہ اپنے ساکاں تیکر دے ادب احترام نُوں وی بُھلھ جاندے نیں۔

نہ پرہیز چنگا اے نہ ای علاج۔

معنے : چنگا: بہتر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بیماری جاں روگ ایناں ودھ جاندا اے پئی اوس دا علاج بس مَوت نال ای ہوسکدا اے اوس ویلے نہ دوائی
کم وکھاندی اے اتے نہ ای پرہیز فائدہ دیندا اے۔

نہ ناں لیوا نہ پانی دیوا۔

معنے : ناں لیوا: ناں لَین والا‘ نسل ☆ پانی دیوا: پانی دین والا‘ مردے دے مُنہ وِچ پانی چوان والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اِنج بے بسی دی حالت وِچ مر جاندے نیں پئی اوہناں مردیاں دے مُنہ وِچ پانی چوان والا کوئی نہیں ہوندا اتے نہ ای مویاں مگروں اوہناں داناں لَین والا کوئی رہ جاندا اے۔

نِیویا سو جِیویا۔

معنے :نِیویا: نِیوں گیا‘ جُھک گیا ☆ جِیویا: زِندہ ہو گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر اصل جِیون اوہ جدوں بندہ اپنے مالک اگے نِیوں کے رہوے اتے اپنا تکبّر مار کے عاجزاں وانگ دا جِیون ہنڈا اے۔

واری آپو اپنی‘ کوئی نہ بنھے دھیر۔

معنے :واری: باری ☆ بنھے دھیر: پَیر نہ ڈھا سکے‘ مرضی نال رہ سکے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دی سراں اندر بندے نُوں مسافراں وانگ رہنا چاہیدا اے اتے ایتھے رہ کے کوئی متکالا کے جیوندا نہیں رہ سکدا‘ ہر کسے اپنی واری نال ایتھوں جانا ہوندا اے۔

وال نہ وِنگا کر سکے جے سبھ جگ دُشمن ہووے۔

معنے :وال وِنگا کر سکے: بال ڈِنگا کر سکے‘ معمولی نقصان کر سکے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں تِیک بندے دی ربوں ہر یہ ہوئی نہ ہووے اوس ویلے تیکر پورا زمانہ وی بندے دا دُشمن بن کے اوس دا کُجھ نہیں وگاڑ سکدا۔

ودھی نُوں سِتّے ای خَیراں ہوندیاں نیں۔

معنے :ودھی: بچی ہوئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی زِندگی جے رب ولوں ودھی ہوئی ہووے تاں کوئی اوس نُوں نہیں مار سکدا۔ اتے جدوں دُھروں گھٹ جاوے تاں اوس دا کوئی علاج نہیں کرسکدا۔

ودھی نُوں تاء نہیں گھٹی نُوں اُپاء نہیں/ودھی نُوں ڈر نہیں گھٹی دا دارُو نہیں/ ودھی نُوں غم نہیں گھٹی دا دارُو نہیں۔

معنے : تاء: سیک، نقصان☆ گھٹی: گھٹ گئی، مُک گئی☆ اُپاء: علاج☆ دارُو: علاج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں ربوں بندے دے دانے ودھے ہون تاں اوہ وڈھیاں وڈھیاں آفتاں کولوں وی بچ جاندا اے پر جدوں امروں ویلا پُگ جاوے تاں بندے نُوں کوئی حِیلہ وسِیلہ نہیں بچا سکدا۔

ودھی نُوں کوئی نہیں مار سکدا۔

معنے : ودھی: ربوں بچی ہوئی زِندگی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہدے دانے ربوں ودھے ہون اوس نُوں کوئی لکھ مارن دے چارے کرے پر کوئی نہپ کوئی حِیلہ اوسدے بچن دا رب دی ذات بنا ای دیندی اے۔

ودھیری کٹ گئی تھوڑی رہ گئی۔

معنے : کٹ گئی: مُک گئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں اخیر عُمر نُوں اپڑ جاوے تاں اوہ ہر ویلے موت نُوں یاد کردا رہندا اے پئی ہُن اوسدی تھوڑی عُمر ای رہ گئی اے۔

ودھیک پُنگارا، پت جھڑ دی نشانی۔

معنے : ودھیک: زیادہ☆ پُنگارا: پونگر، پھوٹک، پُھلھ پتے نِکلن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی پورے عروج اُتے اپڑ جاوے تاں سمجھ لینا چاہیدا اے پئی اوسدا زوال نیڑے ڈُھک پیا اے اتے اوسدا عروج مُکن والا اے۔

وعدے توں دم، زیادہ نہ کم۔

معنے : دم: ساہ، سانس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زِندگی موت دا ویلا بندے دا متھیا ہویا اے اتے اوس توں اگے پچھے اِک گھڑی وی نہیں ہوسکدی اتے بندہ اپنی مرضی نال اِک ساہ نہیں لے سکدا۔

ویکھی ٹھوک وجا کے دُنیا مطلب دی۔

معنے : ٹھوک وجا کے: چنگا پرکھ کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ نُوں جِناں مرضی ازما لیا جاوے پر ایس جگ دے چوکھے لوک بس اپنا مطلب ای کڈھدے نیں اتے مگروں اکھاں پرتا لیندے نیں۔

ویلا آیا ہو یا نہیں ٹلدا۔

معنے :ٹلدا: پچھے ہٹ دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیئن مرن دا سارا ویلا رب سچے نے پہلوں ای مِتھیا ہوندا اے اتے جدوں اوہ ویلا آ جاوے تاں اوس وِچ اِک پل دا اگہا پچھا نہیں کیتا جاسکدا۔

ہتھ دی ہتھ وِچ رہے تے مُنہ وِچ رہوے گراہ، لکھ دی لعنت جے دم دا کریں وساہ۔

معنے : ہتھ دی ہتھ وِچ رہے: روٹی ہتھ وِچ پھڑی رہ جاوے☆ گراہ: بُرکی☆ وساہ: اعتبار۔

ویروا: بابے سُتھرے شاہ دے ایس اکھان رنگے شعر اندر انسانی زِندگی دی بے اعتباری بارے دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہتھ وِچ پھڑی روٹی ہتھ وِچ رہ جاندی اے اتے مُنہ وِچ پان نصیب نہیں ہوندی فیر وی مُورکھ لوک منگے ساہواں تے اعتبار کردے رہندے نیں۔

ہتھ تے زہر رکھیا اے جو کھاوے گا سوای مرے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں کول زِندگی دا دارُو تاں ہوندا کوئی نہیں اوہ ہر اِک نُوں مار دین لئی ای ہر تھاں تے چکر چلاندے پھر دے نیں۔

ہتھیں اپنیں خَیر کما مریے۔

معنے :خَیر کمان: بھلے دا کم کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں چاہیدا اے پئی مرن توں اگدوں لوک بھلیائی دے اِنج دے کم کرکے جاوے پئی پچھوں لوک اوسنوں چنگیوں یاد کردے رہن۔

ہتھیں دیئے، ہتھیں لایئے' ایسا نہ ویکھیا جو پچھے وی گھلھے۔

معنے :ہتھیں دیئے: ہتھاں نال دان کریے☆ پچھے گھلھے : مرن مگروں کسے نُوں کوئی شے اپڑا سکے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بندے نُوں جیوندی جانے ای لوکائی وِچ دان کردیاں رہنا چاہیدا اے اتے اوہ کُجھ ای مرن مگروں بندے دے کم آوندا اے۔ مرن مگروں کوئی کسے نُوں کُجھ نہیں دے سکدا۔

ہر رات کوئی نہ کوئی تھاں ڈھہندی اے۔

معنے :ڈھہندی: مسمار ہوندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ جہان دی نینہ موت دے محل تے رکھی گئی اے اتے اوہ موت دا سِلسلہ ہر ویلے کِتے نہ کِتے واپردا ای رہندا اے۔

ہگن گئی نہ بوہڑی، جوگی کِسے دے میت۔

معنے :ہگن گئی: رفع حاجت لئی گئی☆ میت: دوست۔

ویروا: ایسا کھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کوئی پتہ

نہیں لگدا پئی کیہڑے ویلے کیہدی موَت ہو جانی ایں۔ جے بندہ ٹُر گیاں جوگیاں دے پرت آن دی آس لائی رکھے تاں اوہ بڑا ای مُورکھ ہونداا ے۔

ہر روگ دادارُو اے۔

معنے: روگ: بیماری ☆ دارُو: دوا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر رب نے جنیاں وی بیماریاں بنایاں نیں اوہناں دے علاج وی بنائے نیں پر موَت اوہ بیماری اے جیہدا علاج کوئی نہیں۔

ہزار نعمت تے اِک تندرُستی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے کول جے لکھ دوَلت اتے ون سوَنیاں نعمتاں وی ہون تاں جے اوسدی صحت ٹھیک نہ ہووے تاں اوہ ساریاں اوسدے کِسے کم نہیں آوَندیاں۔

ہوندیاں ای نہ مویا جو کفن تھوڑا لگدا۔

معنے: ہوندیاں: پَیسے کول ہوندیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے کِسے تے خرچ کرنا تاں چاہندے نہیں ہوندے اتے کئی ڈھنگاں دِیاں ڈھیک چالیاں کردیاں رہندے نیں۔

ہیری پھیری وَت شاہ نی ڈھیری۔

معنے: ہیری پھیری: ہیرا پھیری ☆ وَت: فیر وی ☆ نی: دی ☆ ڈھیری: قبر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک ساری عُمر اِک کم چنگا نہیں کردے اتے ہر برائی پُچ کے کردے نیں پر اوہناں دے مرن مگروں لوک اوہناں دی قبر تے اچھاڑ پاکے اوہناں نُوں شاہ جی بناکے آپوں کمائی کرن لگ پَیندے نیں۔

یااللہ خَیر ہتھ بچاوِیں پَیر۔

معنے: ہتھ بچاوِیں پَیر: جسم سلامت رکھیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دُعا کیتی گئی اے پئی اللہ سوہنے اگے ہر ویلے سلامتی دِیاں دُعاواں کردیاں رہنا چاہیدا اے نالے اللہ سوہنا سچے دِلوں کیتی دُعا نُوں سُن وی ضرور لَینداا ے۔

یااللہ خَیر' یااللہ خَیر۔

معنے: خَیر: خَیریت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سارے جہان دا پالنہار بس مالک سوہنا ایں اتے اوس اگے ہر ویلے خَیر دی دُعا کردیاں رہنا چاہیدا اے۔

☆☆☆☆

چتر چالاکی، جُت بازی

آپ کِسے جیہی نہ، گل کرنوں رہی نہ۔

معنے: جیہی: جَیسی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک آپ تاں کِسے کم جوگے ہوندے نہیں پر اوہ کِسے نُوں گل کرن توں باز فیروی نہیں رہندے۔

آپ نُوں ہِپ ہِپ، دُوجیاں نُوں تھوُہ تھُوہ۔

معنے: ہپ ہپ: چھیتی کھان دا کم ☆ تھُوہ تھُوہ: تھُکن دا کم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنے ڈِھڈ والے ای ہوندے نیں اتے اپنے مُنہ وَل ای سبھ کُجھ لئی جاندے نیں پر دُوجیاں کولوں کریچک کھاندے نیں۔

آپ نہ جوگی، گوانڈھ ولائے۔

معنے: جوگی: لئی ☆ ولائے: گھیرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنے آپ جوگے تاں ہوندے نہیں پر اوہ لوکاں نُوں گھیردے پھِردے نیں۔ اتے تھاں تھاں اپنی چترائی وکھاندے پھِردے نیں۔

آپ نہ ماندے، تے گامب تنی آندے۔

معنے: ماندے: سماوے ☆ گامب: توند، ڈِھڈ ☆ تنی: کڈھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنے جوگے تاں ہوندے نہیں پر اوہ لوکاں سامنے ڈِھڈ کڈھ کے اِنج ٹُردے نیں جویں اوہ کوئی راٹھی کِین ہون اتے بڑے ای بہادر ہون۔

آپ نہ وَتے، تینُوں کِتھے گھتے۔

معنے: وَتے: جاوے ☆ گھتے: پاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ آپوں کِسے کم کار جوگا نہ ہووے اتے منگ کے کھان لگیا ہووے اوہ کِسے دی کِیہ امداد کر سکدا اے۔

آپ نہ وَنجھے سوُہرے، ہورناں متّیں دے۔

معنے: وَنجھے: جاوے ☆ متّیں: متاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک آپ تاں چج دا کوئی کم کردے نہیں ہوندے پر اوہ لوکاں نُوں متّاں دیندے رہندے نیں پئی فلانی واری اساں ایہ کُجھ کیتا اوہ کُجھ کیتا۔

اُپروں نرم وِچوں سخت، چِٹا سادہ بگلہ بھگت۔

معنے: اُپروں: اُتوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوکاں نے بڑے ای رُوپ بنائے ہوندے نیں اوہ اُتوں بھانویں بگلے بھگت وانگ ویکھن نُوں بھلے مانس ای لگن پر اوہ کرتوتاں دے پُورے ہوندے نیں۔ اوہ سبھ کُجھ کھا جان مگروں وی اگلے نُوں پتہ نہیں لگن دیندے۔

آسوں پاسوں سہونی میانوں گڈڑ / آسوں پاسوں سہونی میانوں سنگھنی۔

معنے: سہونی: برداشت کرن والی☆ میانوں: وِچوں☆ گڈڑ: گڑ بڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چاتر لوک اِنج دے وی ہوندے نیں جو اُتوں تاں بڑے ای چنگے اتے بھلے مانس لگدے نیں پر دِل دے رج کے کوڑھے ہوندے نیں۔

آنی ایئے تیئے، تَینوں کر چھڈوُں اپنی جیئے۔

معنے: ایئے تیئے: اَیرا وغیرا☆ جیئے: جَیسی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک اگلے بندے نُوں وی اپنی سنگت وِچ بٹھا کے اپنے ورگا کرن دا چارہ ماردے رہندے نیں اتے اوہ ہر کسے نُوں اپنی چالاکی دے پُٹھ پیٹھ دین دے رِیجھوان ہوندے نیں۔

اپنا رکھے، پرایا چکھے، اوسنوں پین درگاہوں دھکے۔

معنے: رکھے: سنبھال لوے☆ درگاہوں: رب دے درباروں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ اپنا حق تاں لَے لَیندا اے اتے اوہ کِسے دا حق کھوہن دی واہ لاندا اے تاں اوس نُوں رب سچے دے درباروں پھٹکار پَے جاندی اے اتے اجیہے بندے دا کِسے جُگ بھلا نہیں ہوندا۔

اپنی کُچھ وِچ، بیے دی ہتھ وِچ / اپنی ماری کُچھ اِچ، بیئے دی ماری ہتھ اِچ۔

معنے: کُچھ: بغل☆ بیے: دُوسرے☆ ماری: شکار کیتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک ایڈے چاتر نیں پئی اوہ اپنی ہر شَے تاں لُکا کے رکھدے نیں پر کِسے دی کمزوری نُوں چھج وِچ پا کے چھٹن دی واہ لاندے نیں۔

اپنی نہ ڈساں، تے پرائی تے ہسّاں۔

معنے: ڈساں: دساں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوکاں نُوں اپنی کمی جاں کمزوری تاں اُکّی نظر نہیں آؤندی اتے اوہ ہر ویلے لوکاں دیاں گلاں کر کر ہسدے رہندے نیں۔ ایتھے اپنی مَنجی ہیٹھ کوئی ڈانگ نہیں پھیردا۔

اپنے پکائیں نہ، ساڈے گھر آئیں نہ۔

معنے: اپنے: اپنے گھر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ایہ ای کوشش کردے نیں پئی اگلے نُوں ای داء لالیا جاوے اتے ہوندے چارے اپنا پَیسہ نہ بھوریا جاوے۔ روٹی وی تنِے وِیلے کِسے دے گھروں ای کھادی جاوے۔

اپنے نَین مَینوُں دیہ، تُوں ٹمکاندا پھِر۔

معنے: نَین: اکھیاں ☆ ٹمکاندا: وکھاندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک ایس جگ اندر بس اپنا مطلب کڈھن پِچھے ای پئے ہوندے نیں۔ اوس مطلب کڈھن وِچ اگلے دا بھانویں کُجھ رہوے جاں نہ رہوے۔

اپنیاں دے گِٹے بنھے، چُمیں پَیر پرایاں دے۔

معنے: گِٹے: ٹخنے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک گلاں باتاں نال ای لوکاں نُوں پرچائی رکھدے نیں پر جدوں اوہناں دی اپنیاں نال ورتوں نُوں ویکھیا جاوے تاں اوتھے اوہ چنگے بھلے دِسدے نیں۔

اُتوں مَجھوں ننگی، جہان کولوں چنگی۔

معنے: مَجھوں: لکوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوکاں کول بھانویں ککھ وی نہ ہووے فیر وی اوہ گلیں باتیں لوکاں نُوں وارے نہیں آون دیندے۔ اپنے بھانویں جسم تے لیڑے وی نہ ہون مُڑ وی اوہ اپنے آپ نُوں سبھ توں چنگا ای سمجھدے نیں۔

اُتوں بھولا، وِچوں بنب دا گولا۔

معنے: اُتوں: ظاہری پکھوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ظاہری طوٗر تے تاں بڑے ای بھولے اتے بھلے مانس نظر آوندے نیں پر اصل وِچ اوہ بڑے ای بھَیڑے اتے کوپتّے ہوندے نیں۔

ارار ہوواں تاں جھوٹا دیواں، پار ہوواں تاں چُوچا۔

معنے: ارار: دریا دے ایس پاسے ☆ جھوٹا: نوٗجوان سنڈھا ☆ چُوچا: نِکا کٹڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوکاں نُوں جدوں کِسے نال کوئی کم پے جاوے تاں کم کران دے بدلے وِچ اوہ اُچے اُچے وعدے کر لَیندے نیں۔ پر جدوں اوہ کم ہو جاوے تاں کِیتے کارے وِچ سَنڈھے دے تھاں اگلے دے ہتھ چُوچا پھڑا دیندے نیں۔

استاداں دے وارے وارے جائیے۔

معنے: وارے وارے جاں: قُربان ہون۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر لوکی بڑیاں بڑیاں ای چالاکیاں کر جاندے نیں اتے اوہناں کولوں بچ کے رہن ای چنگا ہوندا اے۔

اُستا کار اُچکا، چیلے چوڑ چوپٹ۔

معنے: اُستا کار: استاد، چاتر ☆ چیلے: شاگرد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو استاد ای چتر چالاک ہون گے اوہناں دے چیلے تاں اسمان نُوں ٹاکی لا وی لَین گے اتے لاہ وی لَین گے۔

اشرفِیاں لُٹا دِتیاں تے کولیاں تے مُہر۔

معنے: کولیاں: جمع کولے دی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چالاک لوک کم دی شَے دی سانبھ تاں کرنہیں سکدے پر نکمی شَے دی راکھی کرن لگے ہوندے نیں۔

اِک الاہون نُوں، دُوجا سہلاون نُوں۔

معنے: الاہون: چکن، چاون ☆ سہلاون: اگلے نُوں مُطمئن کرن نُوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک اِنج دے ہوندے نیں پئی اِک بھرا چوری کر لَیندا اے اتے دوسرا اوسدیاں قسماں دیندا پھِردا اے اتے لُٹے جان والیاں دے نال نال ٹُریا پھِردا اے۔

اِکو ای چُونڈی وڈھاں، نَو مَن لہو کڈھاں۔

معنے: چُونڈی: ہتھ دے نہواں نال اگلے دا جسم کٹن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک اِنج دے ہوندے نیں پئی اوہ ظاہری پکھوں بھانویں اگلے دا گھٹ ای نقصان کردے دِسن پر اوہ اصل وِچ اگلے نُوں مرن ہاکا کر دیندے نیں۔

اکھاں طوطے دِیاں، گلاّں مَینا دِیاں۔

معنے: مَینا: طوطے دی مادی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک اِنج دے ہوندے نیں پئی اوہ گلاں تاں ہور کردے نظر آوندے نیں پر اصل وِچ اوہ اگلے نُوں کوئی ہور سمجھاؤنیاں پان لگے ہوندے نیں۔

اگے سوہریاں دے پنج ہل وگدے آہن، ہُن وگدے آڈھائی، سوہریا مَیں بختاور آئی۔

معنے: سوہریاں: سُسرال ☆ آہن: سن ☆ بختاور: بختاں والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک بھانویں اگلے دا ککھ نہ چھڈن مُڑ وی اگلے نُوں ایہہ ای دسدے رہندے نیں پئی ساڈے ناں دی برکت نال ای تُوں ٹُریا پھِرنا ایں اتے روزی روٹی کھانا ایں۔

اماں نی اماں، مَیں کیہڑے ویلے نکمّا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نکمّے اتے چاتر لوک کِسے ویلے وی اپنی کمکوسی منن لئی تیار نہیں ہوندے۔ سگوں اگلے نُوں اوہ سدا پنجبارا ای بن بن دَسدے نیں۔

انگن آیا بھانویں نہ، کُھرڑ بہوے نلجّ۔

معنے :انگن :ویہڑے☆ کُھرڑ : گودی ☆نلّج :بےَ غیرت ۔
ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی چاتر لوک اِنج دے وی ہوندے نیں پئی اگلا بھانویں اوہناں نُوں ویہڑے نہ وڑن دیندا ہووے پر اوہ اپنی چترائی نال اگلے دے کُھرڑے چڑھن دی واہ لاندے رہندے نیں۔

انگُوٹھے وڈھی ' آرسی منگے ۔

معنے :انگوٹھے وڈھی: اوہ زنانی جِسدا انگوٹھا وڈھیا ہویا ہووے☆ آرسی :انگوٹھےنُوں پان والی شیشے والی چھاپ۔
ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی چاتر لوک اِنج دے وی ہوندے نیں پئی اوہناں وِچ کوئی گُن نہ وی ہووے فیر وی اوہ اگلےنُوں اپنا گُن چیتے کرن لگے ہوندے نیں۔

اوَتر کُوں مِلیا نکھترّا' ہِک لُکائی بھیڈ' بےُ لُکایا چھترا۔

معنے :اوَتر: بے اوَلادُ بھیڑا☆ نکھترا: بد☆ بےُ: دُوسرے☆ چھترا:بھیڈ دا بچہ۔
ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی چالاک بندےنُوں کوئی ہور چالاک بندہ مِل جاوے تاں فیر اوہ دوویں ای اِک دُوجے نُوں داء لا لَیندے نیں۔اتے دوویں ای سانویں رہوندے نیں۔

ایڈی چھوہلی' کڈ مارے گولی۔

معنے : چھوہلی:جَلد باز۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اِنج دے چاتر وی ہوندے نے پئی اوہ گلاں باتاں نال ای اگلے نُوں مُچھ کے لَے جاندے نیں۔اتے اگلےنُوں اودوں پتہ لگدا اے جدوں اوہ سر مُنا بہنداا اے۔

بُڈھی کنجری' دَیرے دی راکھی۔

معنے :دَیرے:چوپال۔
ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی چاتر لوک اِنج دے ہوندے نیں پئی اوہ بدکردار ہون مگروں وڈھیری عُمرے ہر پریہ اندر اپنی بھلمانسی اتے شرافت ثابت کردے لوکاں کولوں مُہراں لواندے پھِردے نیں۔

بغل وِچ چھُری'مُنہ وِچ رام رام۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوکاں نے اپنے چہرے اُتے ہور چہرے سجائے ہوندے نیں ۔اوہناں دا بول تے تول کدی وی سانواں نہیں ہوندا۔دسدے کُجھ ہور نیں اتے کردے کُجھ ہور نیں۔

بگلا بھگت'مچھیاں دارا کھا۔

معنے : بگلا بھگت:وڈھا بگلا☆ راکھا:مُحافظ۔
ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی چاتر لوک اندروں تاں وڈھ کے کھا جان والے ای ہوندے نیں پئی ظاہری پکھوں اوہ بڑے ای نیک نظر آوندے نیں۔

بھار چاون ویلے چنگا بھلا' گھال بھرن ویلے

ڈورا۔

معنے: بھار چاون: وزن چکن ☆ گال بھرن: گل دا جواب دین ☆ ڈورا: بولا' نہ سُنن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے اپنا کم کار کرن نُوں تاں چنگے بھلے ہوندے نیں پر جدوں کوئی کم لئی اوہناں کول آوے تاں اوس ویلے ڈورے بن بہندے نیں۔

بھائی ہوراں دان کیتی، نیفے والی جُوں۔

معنے: دان: عطا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چاتر لوک کسے نُوں کُجھ دین نہیں چاہندے ہوندے اتے اوہ جے کسے نُوں جے کُجھ دین وی تاں اوہ کُجھ دیندے نیں جو اگلے نُوں چاہیدا نہیں ہوندا اتے اوس لئی نقصان دین والا ای ہوندا اے۔

بہوں چترائی، عقل دا گھاٹا۔

معنے: بہوں: بُہت زیادہ ☆ چترائی: چالاکی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اپنے آپ نُوں بُہتا چالاک سمجھن والا بندہ وی عام طوَر تے عقل ولوں پَیدل ای ہوندا اے۔ پر لوکاں دیاں حرکتاں تے وی اوہ اصل گل نُوں سمجھ نہیں سکدا۔

بیگانی پِٹھ تے مُوہلا' کپاہوں کُول / پرائے سِر مُوہلا' ککھوں وی کُولا۔

معنے: پِٹھ: پُشت ☆ مُوہلا: دانے چھڑن والی مُوہلی ☆ کُولا: نرم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھار جدوں کِسے ہور نے چکیا ہویا ہوئے تاں ویکھن والے نُوں ایڈا بھارا نہیں لگدا پر جدوں اپنے سِر تے پوے تاں اوس دے بھار دا پتہ لگ جاندا اے۔

بے شرمی آوَن جان والی شَے وے، بندہ ڈھیٹھ ہونا چاہیدا اے۔

معنے: ڈھیٹھ: بے شرم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی انکھ والا ہوندا اے اوہ ای سدا گھاٹے وی کھاندا اے۔ پر جو بندہ بے شرم ہووے اوہ ہر پاسیوں کُجھ نہ کُجھ کھٹ کے ای جاندا اے۔

پاپی پاپ ای سوچدا اے۔

معنے: پاپی: گناہگار ☆ پاپ: گناہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر بندہ اپنی سوچ مُوجب ای کم کار کردا اے۔ چنگے لوک چنگیائی دا کم کرن چنگا جان دے نیں پر بھیڑے کدی وی بھیڑ کرن توں نہیں اُکدے۔

پاپی دی بیڑی، ڈُبے گھُمن گھیری۔

معنے: گھُمن گھیری: منجدھار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گناہی لوک جنی مرضی چترائی کر کے لوکاں نُوں داء دیّا لالَین پر اوڑک اوہناں دی بیڑی غرق ضرور رہو جاندی اے اتے اوہناں دا ناں نشان مُک جانداا ے۔

پائی والی سنگے، پڑوپی والی منگے۔

معنے: پائی: چار ٹوپے ☆ سنگے: شرماوے ☆ پڑوپی: ٹوپے دا چوتھا حِصہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک انج دے وی ہوندے نیں پئی کِسے کولوں اُکھی تھوڑی جنس لَینی ہووے تاں وی اگلے داہُو ہاپُٹ ماردے نیں پر بھلا مانس کِسے توں دِتا قرض لَین لگیاں وی سَنگدا اے۔

پرائے سِر جُتیاں، بی بی دادِل دریا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کِسے گل وِچ کِسے ہور دی بے عزتی ہوندی ہووے تاں سنن والے دا کِیہ جانداا ے۔

پِنڈ نُوں اگ لگی، کُتا اروڑی تے / اگ لگے تاں کُتا کندھی تے / اگ لگی تاں کُتا نیائیں۔

معنے: اروڑی: گند دا ڈھیر ☆ نیائیں: پنڈ لاگلی زمین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کمینے اتے بدکردار لوک لوکاں وِچ فساد پوا کے آپوں اِک لانبھے ہو کے ویکھدے رہندے نیں اتے اوہناں نُوں ماسہ شرم نہیں آوندی۔

پھِسے کُٹن، لگی کُٹن۔

معنے: پھِسے کُٹن: کُٹنی ☆ کُٹن: دھوکھہ دین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چتر چالاک اتے بدکردار لوک ایس جگ اندر جھُوٹھ دا کھٹیا ای کھاندے نیں اتے ہر کِسے نُوں چکر وِچ پائی رکھدے نیں۔

پھیرن دی آڑی، چُنگ گھتن دی ہوشیاری۔

معنے: آڑی: رکاوٹ ☆ چُنگ گھتن: دانے بھنان لئی اپنے دانے بھٹھی وِچ پان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک کِسے اصول نُوں مُکھ رکھ کے زِندگی نہیں گذاردے سگوں ہر تھاں اپنا ای لُچ تلن دی واہ لاندے نیں۔

تُرٹ تُرٹ بھناں، توڑ نہ پُٹاں۔

معنے: تُرٹ تُرٹ: زور لا کے ☆ بھناں: بجھیا، نُٹھیا ☆ پُٹاں: اپڑیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار چاتر لوک بڑی چالاکی نال نٹھ بھج کر کے کِتے اپڑن دی واہ لاندے نیں پر اوہناں دی ساری کِیتی کتری کم نہیں آوندی۔

تر کہ اِک گھوڑی، پاگا لاہور توڑی۔

معنے: پاگا: پگ دا لڑ ☆ توڑی: تائیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دی جائیداد تاں اپنی ہوندی کُجھ نہیں پر اوہ گھوڑی تے بہ کے پگ دالڑ چوکھا پچھے تیک لمکائی رکھدے نیں پئی لوک اوہناں نُوں چنگا سردا پُجدا سمجھن۔

تُوں آئی ایں کم اسار، مَیں بیٹھی آں غم وسار / تُوں آئیوں کم اسار کے، مَیں بیٹھی کم وسار کے۔

معنے: اسار کے: مکمل کر کے ☆ وسار کے: بھُلا کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک ہر حال وِچ اگلے نُوں ای داء لان دا سوچدے نیں اتے کِسے نہ کِسے ڈھنگ نال اوس نُوں اپنی چڑھتل ای وکھاندے نیں۔

تُوں تے مَیں ہِکے، لوک پرائے پھِکے۔

معنے: ہِکے: اِک ای ☆ پھِکے: بے ذائقہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک اگلے نُوں گلاں باتاں وِچ پرچا کے اپنے نیڑے لا کے اپنا کم کڈھ لَیندے نیں اتے بھولیاں نُوں ایہ پک کرائی رکھدے نیں پئی اسی دوویں اِک ای آں بھَیڑے تاں بس لوک ای نیں۔

توں گاھ بھریں میری، مَیں گل کراں تیری۔

معنے: گاھ بھرن: ہنگورا دین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر اتے چالاک لوک اگلے نُوں گلاں نال بھرما کے اتے چتر چالاکیاں لا کے ای اپنا کم کڈھ لَیندے نیں۔

تُوں میرا بال کھیڈا، مَیں تیری کھیر کھانی آں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک ہر گل وِچ اگلے کولوں فائدہ کھٹن جان دے نیں اتے اوہ ہوندے چارے اگلے کولوں کدی وی داء نہیں کھاندے۔

توں نہ پائی آ چھپری، میں نہ پائی آ چُلھ، جد ھر مرضی آ جُلھ۔

معنے: چھپری: کانیاں دی چھاں ☆ جُلھ: جا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر اتے آہلسی لوک ہتھیں پَیریں کُجھ وی کرن جوگے نہیں ہوندے اوہ بس گلاں دا کھٹیا ای کھاندے نیں۔

تھالے وِچ شکر بھوری، آ کھاں تینُوں سناواں ہوری۔

معنے: بھوری: باریک پیتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک جدوں وی گل کردے نیں اوہ گل کِسے ہور نال کردے ہوندے نیں پر سنان کِسے ہور نُوں لگے ہوندے نیں۔

تِیر نہیں تاں تُکا ای سہی۔

معنے: تُکا: اندازہ، چھلھی دادانے لاہن مگروں بچیا گُودا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر اتے چالاک

لوک ہر حال وِچ اگلے کولوں اپنا کم کران جان دے نیں۔ جے اِک طریقے اوہناں دا کم نہ بنے تاں اوہ کوئی ہور ڈھنگ ورت لیندے نیں۔

تیری کانی اکھ چمکے میرا پھینا نک' دوویں دِھراں اِکوجیہیاں' خاطر جمع رکھ۔

معنے :پھِینا نک: چپٹی ناک ☆ دِھراں :لوک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک بھانویں اُکےای بدشکل وی کیوں نہ ہون پر اوہ اگلے دا وی کوئی نہ کوئی نُقص کڈھ ای دھر دے نیں۔

تیرے لارے' رنڈے رہن کوارے / تیرے لارے' منڈے رہن کوارے۔

معنے :لارے:وعدے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک ہر اِک نال عجیب وعدے کری جاندے نیں اتے پُورا کوئی وعدہ وی نہیں کردے۔ سگوں اوہ اپنے لاریاں نال رنڈیاں نُوں وی کوارے بنائی جاندے نیں۔

تیرے ڈھڈ وِچ اے تے میرے نونہاں وِچ اے۔

معنے :نونہ:ناخن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوکاں سامنے کوئی بندہ گل کرن لگے تاں اوہ اوس نُوں اپنی وڈھیائی دسن لئی آکھدے نیں پئی ایس گل دا تاں اوہناں نُوں پہلاں ای پتہ سی۔

تیل طمع جاں کو مِلے' تُرت نرم ہو جا۔

معنے :طمع :لالچ ☆ تُرت :اوسے ویلے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لالچ ایڈی بُری بلا اے پئی چاتر لوک لالچ دے سبز باغ وکھا وکھا بھلیاں نُوں ٹھگ دے رہندے نیں۔

پِیٹھا نہ چھڑیا' تے بنّی لے گھر وڑیا۔

معنے :پِیٹھا: چکی تے پیسا ☆ بنّی :ووہٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک گلاں دے اِیکن پہاڑ اسار دے نیں پئی اوہ کُجھ وی نہ کماندے ہون مُڑ وی کِتے نہ کِتے ویاہ ضرور کرا ای لیندے نیں۔

پینٹھ پئی نہیں' گنڈھ کپ حاضر۔

معنے :پینٹھ : اٹھویں دِن لگن والی منڈی ☆ گنڈھ کپ: جیب کترا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر اتے چالاک لوک اِنج دے وی ہوندے نیں پئی ہالی کِسے کم دا مُنڈھ وی نہیں بجھدا پر اوہ لوکاں نُوں لارا بُتا لا کے اپنا کم کڈھ لیندے نیں۔

تیرا مال سو میرا مال' میرا مال تے میرا ای اے۔

معنے :مال: سامان' دولت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک اگلے دے مال دوَلت نُوں وی اپنے پیو دی جاگیر ای سمجھدے نیں اتے اوس تے ہتھ پان لگیاں ماسہ شرم نہیں کردے۔

تیڑوں اُتوں ننگے، جہان کولوں چنگے۔

معنے: تیڑوں: لکوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک بھانویں لکوں اتے گلوں ننگے وی ہون فیر وی اوہ کِسے نُوں گل نہیں کرن دیندے۔ اتے اپنے آپ نُوں سارے جہان نالوں چنگا ای سمجھدے نیں۔

تیڑوں ننگی، ڈھاکاں تے ہتھ۔

معنے: ڈھاکاں: بغلاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چاتر لوک اِنج دے بےشرم وی ہوندے نیں پئی اوہ اپنے لباس وَل نہیں ویکھدے۔ لیڑے پاٹے وی ہون تاں وی اوہناں دی آکڑ نُوں سوُچُوہڑے چُکدے نیں۔

جیہڑے سکولے توں پڑھیا ایں، مَیں اوتھوں دیاں اِٹاں لائیاں ہویاں نیں۔

معنے: اِٹاں لان: اساری کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ بارے دسیا گیا اے پئی کئی وار چالاک بندیاں نُوں اگھوں اوہناں توں تگڑے چالاک مِل جاندے نیں اتے اوہناں دی ذرا پیش نہیں جان دیندے۔

جیندی زبان تکھیری، اُوندی ذات اُچیری۔

معنے: تکھیری: تِکھی، تیز ☆ اُچیری: اُچی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جو لوک زبان دے چاتر ہوندے نیں اوہ لوکاں وِچ اپنی ذات وی اُچی ثابت کرا لیندے نیں اوہ اپنی چترائی پاروں ہر تھاں اپناناں کڈھا ای لیندے نیں۔

جیہناں چت نہ بھاوندے، نِیوں نِیوں کرن سلام۔

معنے: چت نہ بھاوندے: چنگے نہ لگدے ☆ نِیوں نِیوں: نِیویں ہوہو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چاتر لوک اِنج دے وی ہوندے نیں پئی اوہ اگلے نُوں اُکھے چنگے نہیں لگدے ہوندے پر فیر وی اگلے نُوں لِف لِف سلاماں کردے اتے اوڑک اوس نُوں بھرما کے اپنا کم کڈھ ای لیندے نیں۔

چاتر، چور، ونجارہ، گھر آوے تاں جاپے۔

معنے: چاتر: چالاک ☆ ونجارہ: وَنج کرن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک، چور اتے کاروباری بندے پرت کے گھر آجاون تاں ای منّنا چاہیدا اے۔ کوئی پتہ نہیں ہوندا پئی اوہ کِیہ چن چاڑھ کے گھر پرتن اتے لینے دے دینے پَے جان۔

چاتر نالوں وَیری بھلا، مُورکھ بھلا نہ مِیت۔

معنے : وَیری: دُشمن☆ بھلا: چنگا☆مُورکھ: بیقل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک بندے نالوں بندے دا دُشمن اوس نُوں گھٹ نقصان دیندا اے اتے بیقل سجن جدوں کردا اے نقصان ای کردا اے۔

چاتر نالوں وَیری چنگا، مُورکھ نالوں یار، بھیڈ دی پوچھل پھڑ کے بندہ کدی نہ لگے پار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دا دُشمن وی اوناں نقصان نہیں کر سکدا جِناں چالاک بندہ کر دیندا اے اتے بیوقوف سجن نالوں سیانا دُشمن چنگا ہوندا اے اتے کِسے وی اوَکھت وِچ کِسے مرد دے پِچھے لگ کے ای بندہ کامیاب ہو سکدا اے۔

چالاکاں دے دو دو حصے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک اپنی چتر چالاکی نال ہرتھاں توں داء لا لیندے نیں اتے اپنے حصے توں ودھ کھوہ کھنج لیندے نیں۔

چُپ چپیتا، مارے گِیٹا، نالے آکھے مَیں کُجھ نہیں کیتا۔

معنے : گِیٹا: پتھر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی مِیسنے لوک ایڈے بھیڑے ہوندے نیں پئی اوہ لُک کے وار وی کر جاندے نیں اتے لوکاں دے سامنے کدی من دے وی نہیں۔

چٹی پئی مہر تے، سرگلی گھتی شہر تے۔

معنے : چَٹی: ہرجانہ☆ مہر: مالک☆ سرگلی: ساری☆ گھتی: پادِتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک اِنج دے ہوندے نیں پئی جے اوہناں نُوں کوئی ہرجانہ وی تارنا پَے جاوے تاں اوہ اوس نُوں ہور لوکاں تے پا دیندے نیں۔

چٹی وی میری، پٹی وی میری۔

معنے : پَٹی: زمین دا لمّاں ٹوٹا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوکاں نُوں جے ہرجانہ تارنا پَے جاوے تاں اوہ اوس ہرجانے دے بہانے اگلے دی زمین تے ای قبضہ کر لَیندے نیں۔

چٹوکے دا پڑکا، بُڑ بُڑ وادھے دی۔

معنے : چٹوکے: چٹاکی، چپیڑ ☆بُڑ بُڑ: ناراضگی دسن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چاتر لوک اگلے نُوں مار وی لَیندے نیں اتے وادھے دے ناراض وی ہو جاندے نیں۔

چُراں اُدھر، مینگناں اُدھر۔

معنے : چُراں: چراں☆اُدھر: ہور پاسے۔

ویروا: پوادھی لہجے دے ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی

چاتر اتے چالاک لوک کھاندے ،کتوں ہور گھروں نیں پر کم کِسے ہور دے آؤندے نیں۔

چکی پھیرن دی آڑی، چُنگ گھتن دی ہوشیاری۔

معنے : آڑی: اڑن والی، جھجکن والی ☆ چُنگ گھتن : بھنان لئی کڑاہی وِچ پائے گئے دانے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چاتر لوکاں نُوں کم کرن لگیاں موت دِسدی ہوندی اے پر اوہ کھان پین نُوں دوجیاں سبھناں توں اگے ہوندے نیں۔

چمڑی جائے، پر دمڑی نہ جائے۔

معنے : چمڑی: چمڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک اِنج دے ہوندے نیں پئی اوہناں دا چمڑا بھانویں لہ جاوے تے لہ جاوے پر اوہ ہوندے چارے اپنے ہتھوں پیسہ نہیں ڈِگن دیندے۔

چنگا کِیتا اپنے کھاتے، مندا کِیتا رب دے کھاتے۔

معنے : کھاتے: حساب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چاتر لوک جو وی چنگا کم کرن اوہ اپنے پیٹے پالیندے نیں اتے جو کم سِرے نہ چڑھے اوہ رب دے ناں لا دیندے نیں پئی اوہ اوسنوں منظور ای نہیں سی۔

چھِکے تے پڑچھکا، تُسی بارہ تے مَیں ہِکا۔

معنے : چھِکا: چال ☆ ہِکا: اِک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک کدی وی اگلے نُوں سچا نہیں ہون دیندے اتے ہر گل وِچ اوہ آپ ای سچے ہو جاندے نیں۔

چھِکے ہتھ نہ اپڑی تے تھُوہ کوڑی۔

معنے : اپڑی: پوہنچی ☆ تھُوہ کوڑی: شَے چنگی نہیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چاتر لوک اِنج دے ہوندے نیں پئی جدوں کِسے مِتھے پینڈے تے اپڑ نہیں سکدے تاں اوہ آکھ دیندے نیں پئی مَیں ایہ کم کرنا ای نہیں چاہندا۔

چھوٹی نہ ویکھ پتال کرے چھیک۔

معنے : پتال: تہ وِچ، ڈُونگھ وِچ ☆ چھیک: سوراخ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ویکھن نُوں کُجھ وی نظر نہیں آؤندے ہوندے پر اُنج اوہ دِناں دے پُورے ہوندے نیں اتے اوہناں دا ڈنگیا پانی وی نہیں منگدا۔

خوشامد دا مُنہ کالا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو لوک وی چتر چالاکیاں کردے رہندے نیں اتے لوکاں دِیاں خوشامداں کردے رہندے نیں اوڑک اوہ بدنام ہو جاندے نیں۔

داءداتا' ونج وریام۔

معنے: داء: فریب ☆ وَنج: بانس، زوردی علامت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک دغا فریب نُوں اپنا پالن ہار سمجھدے نیں اتے طاقت نُوں ای کامیابی دی علامت سمجھدے نیں حالاں اوہناں دا ایہ خیال غلط ہونداا ے۔

دانے مُرلی دے' ہتھ گھگھوُنُوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چاتر لوک ہور سوٗدا لَین لئی پَیسے دے کے سوٗدا ہور پھڑن لگ پَیندے نیں۔گل ہور کردے نیں اتے عمل ہور کردے نیں۔

دُنیا کھایئے مکر سے' روٹی کھایئے شکر سے / دُنیا لُوٹو مکر سے' روٹی کھاؤ شکر سے۔

معنے: مکر: فریب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک دُنیا نُوں دھوکھے نال ای کھائی جاندے نیں اتے اپنا مُنہ مِٹھا کری رکھدے نیں۔

دو پیّیاں وِسر گئیاں' یاراں دیاں دُور بلائیں گئیاں۔

معنے: وِسر گئیاں: بُھلھ گئیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر اتے شرمندے لوکاں نُوں ماروی پَے جاوے تاں وی اوہناں نُوں مت نہیں آسکدی۔اوہ مار کھا کے وی اوسراں دے اوسراں ای رہندے نیں۔

دُوجے دی اکھ دا تِنکا وی دِس پَیندا اے' اپنا چھتیر وی نہیں دِسدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک بس دُوسریاں دے گُجّ ای کڈھ دے رہندے نیں اتے اپنی منجی تھلّے ڈانگ کدی وی نہیں پھیر دے۔

دُوجے دے تھال وِچ لڈُو وڈھا ای جاپدا اے۔

معنے: جاپدا: نظر آوٗندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں اپنے گھر وِچ پیّیاں شَیواں بھانویں وڈِھیاں ای ہون نِکیاں نظر آوٗندیاں نیں اتے اگلے دے گھر دی ہر شے وڈھی ای دِسدی اے۔

رُڑھدا خربُوزہ' پتراں دے نمّت۔

معنے: نمّت: واسطے، بہانے

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی خربوزہ جدوں وی رُڑھدا جاندا ہووے تاں اوس نُوں پتراں دا سہارا ای کافی ہونداا ے۔اوس سہارے ای اوہ رُڑی جاندا اے۔

ساڈے گھر آوٗگے تاں کیہ لیاوٗگے' اسی تُہاڈے گھر آواں گے تاں کیہ دیوگے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک کدی

وی اگلے نُوں کُجھ نہیں دیندے اتے ہر حال وِچ اگلے کولوں کُجھ لَے لَین دی ای گل کردے نیں۔

سائیاں کِتے' ودھائیاں کِتے۔

معنے :سائیاں: سوٗدا پکا کرن دی پیشگی رقم ☆ ودھائیاں: پَیسے دینے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک کِسے سوٗدے دی گل کِسے ہور نال پکی کرلَیندے نیں اتے سوٗدا کِسے ہورتھاں ویچ دیندے نیں۔

ستُّو من متُّو' کب گھولو' کب چکھو' کھچڑی پکائی' کھائی' چل میرے بھائی۔

معنے :ستّو: کچے جوٗں دا آٹا ☆ من متو: من نُوں متاں دین والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھان پین والی وست پاروں ستّو ہوندے تاں چنگے نیں پر اوہناں نُوں گھولن دی بڑی کھیچل کرنی پَیندی اے۔ایس نالوں کھچڑی پکان کھان سوٗکھا ہوندا اے۔چالاک لوکاں دے اگلے نُوں مُچھ لَین دے داء بارے دسیا گیا اے۔

سِر تیرے پیار دھراں'پیٹھ تیرے انگیار دھراں' تُوں سڑ جائیں تاں کِیہ کراں۔

معنے :دھراں: کراں ☆ انگیار: انگار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک اُتوں والی دا تاں کِسے نال پیار ای کردے نیں پر اندروں اوس بارے سڑدے رہندے نیں اتے اوس دے دُکھ وِچ تپدے رہندے نیں۔

سس توں چوری آئی آں' جوانہ توں کنک وٹالَے۔

معنے :وٹالَے :تبدیل کرلَے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ چتر چالاک لوکاں بارے دسیا گیا اے پئی اوہ ہر گل وِچ اگلے نُوں ٹھگ لَین دے بڑے ای سوہنے طریقے ورت دے نیں۔جوٗں ورگی سستی وست دے کے اگلے کولوں کنک ورگی مہنگی جنس وٹان دا چارہ کردے نیں۔

سسّو سس توں چوری' مانہ سانویں مرچاں۔

معنے :سانویں:برابر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک اگلے نُوں داء لان اتے اوس کولوں مندی شَے توں چنگی شَے وٹان دے بہانے وی بڑی ای چترائی نال کردے نیں۔

سِنّے سِنّے تیرے' سُکے سُکے میرے۔

معنے :سِنّے :گِلّے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک ہر تھاں اپنی چالاکی پاروں بھلے مانساں نُوں داء دیالا ای لَیندے نیں۔اتے اگلیاں نُوں اپنی چترائی پاروں ماسہ سمجھ

نہیں آون دیندے۔

سُنیا سی کروڑ دا، ویکھیا تے لکھ دا، راہ پیاں سَو دا، واہ پیاں لکھ دا۔

معنے: واہ پیاں: کم پیاں ☆ لکھ دا: بیکار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک دُوروں تاں بڑے ای اصولاں والے اتے قیمتی بندے نظر آؤندے نیں پر اپرکھ کے ویکھن نال اوہناں دا سارا پول کھُلھ جاندا اے۔ اتے جدوں اوہناں نال واسطہ پوے تاں اوہناں دی اصلیت ظاہر ہو جاندی اے۔

سوای میر اسکّا، جو دیوے رِدھا پکا۔

معنے: سکّا: قریبی ☆ رِدھا پکا: پکا پکایا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چالاک لوک اگلے کولوں بس کھان دے سکے ہوندے نیں اتے اندروں اُنج ای کھوچل ہوندے نیں اتے اپنے آپ نُوں ذرا داء نہیں لگن دیندے۔

سویر دی گئی، تے شامیں آئی، دس نی مائے مَیں وِچ کیہ بُریائی۔

معنے: مَیں وِچ: میرے وِچ ☆ بُریائی: برائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک جنیاں مرضی برائیاں کردے ہون پر اوہ اگلے دے مُنہ تے دھکے نال سچے ہوای جاندے نیں اتے اپنے پراں تے کدی پانی نہیں پَین دیندے۔

سِیس نِوائے کیہ کرن، جے منوں کسوُدھے جان /
سِیس نِوائے کِی کرن، جے رِدے نہ بھجن /
سِیس نِوائے کیا تھیے، جے رِدے کسُودھے جائے۔

معنے: سِیس نِوائے: سر نیویں کیتے ☆ کسودھے: پُٹھے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک جے کِسے دے سامنے اوکھے ویلے سِر نیواں کروی لَین تاں وی اوس دا کِیہ فائدہ جدوں اوہناں اپنی نیت نُوں صاف نہیں کرنا اتے اپنے کم کار نُوں ٹھیک نہیں کرنا۔

شرمِندے دا علاج ییئیں ییئیں۔

معنے: ییئیں ییئیں: ترلامنت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی کِسے گل توں جھوٹھا پَیندا ہووے اوہ مُڑ ترلا منت کر کے اگلے کولوں اپنی جان چھڈا ای لَیندا اے اتے اوہ اپنی عِزت دی ماسہ پرواہ نہیں کردا۔

سَو گز واراں، اِک گز نہ پاڑھاں۔

معنے: واراں: قُربان کراں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چالاک لوک گلیں باتیں تاں اگلے نُوں چنگا پر چالیندے نیں پر پلّیوں کُجھ دین لگیاں اوہناں دی سَنگھی گھُٹی جاندی اے۔

شیخی خورے نُوں کِسے کیہا تیرے گھر نُوں اگ لگی اے' اوس آکھیا فیر کیہ ہویا' میری شیخی تے قائم ایں۔

معنے: شیخی خورا: شیخیاں کرن والا' شَیطان صِفت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک اِنج دے ہوندے نیں پئی اوہ کدی وی کِسے اگے جھوٹھے نہیں پَیندے سگوں ہر گل وِچ سچے ای رہندے نیں۔

شیخی دامُنہ کالا۔

معنے: شیخی: چالاکی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُہتیاں چالاکیاں کرن والے لوک اوڑک بھنڈے ای جاندے نیں اتے اوہناں دی عزت اوڑک لوکاں دے دِلاں وِچوں مُک جاندی اے۔

شَیطان وی بالاں کولوں ڈر گیا ہئی۔

معنے: ہئی: سی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بال ایانے ایڈے شرارتی ہوندے نیں پئی اوہناں اگے شَیطان وہ ہتھ جوڑدا اے اتے اوہ اوہناں دیاں شراتاں اگے لِف جاندا اے۔

عقل دا انھاں' گنڈھ دا پُورا۔

معنے: گنڈھ دا پورا: اپنی جیب دا خیال رکھن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک بھانویں اُکھےای کملے کیوں نہ جاپدے ہون پر اوہ اپنی جیب دا کدی وساہ نہیں کھاندے اتے پلیوں پَیسہ خرچ کرن حرام سمجھدے نیں۔

کچھ وِچ کاتی ناں غرِیب داس۔

معنے: کاتی: چھُری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک اُتوں بھانویں بھلیاں لوکاں والے ناں رکھ کے لوکاں نُوں ٹھگ دے پھِرن پر اوہ بغلاں وِچ چھُرِیاں لُکائی پھِر دے نیں پئی کوئی ڈھائے چڑھے سہی۔

کچھّاں ہیٹھ قُرآن' تے نظر ڈھگے تے۔

معنے: ڈھگے: بَیل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک اپنے مذہب نُوں کاروبار لئی ورتدے نیں اتے جھوٹھیاں قسماں نیاں چان لگیاں ماسہ شرم حیا نہیں کردے۔

کُر تے ٹُر نہ سکدی' دریاویں تے توُلھے بدھیندی۔

معنے: کُر: خُشکی ☆ سگدی: سکدی ☆ دریاویں: دریاواں تے ☆ توُلھے: تُلھے' پار لنگھن لئی ککھاں کانیاں دا بنایا مُوڑھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کم تاں کرن جوگے نہیں ہوندے پر اپنی چتر چالاکی دسن لئی اوہ وڈھے

وڈھے کماں دے منصوبے بنان لگے رہندے نیں۔

کرتُمّیں دی کارْ دِسن دا سوہنا تے عملاں دا خراب۔

معنے: کار: کم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کم ای بھَیڑے کردے نیں اتے اوس کم دا چنگا نتیجہ کِویں نِکل سکدا اے۔ اوہ بھانویں شکلوں سوہنے وی لگدے ہون پر عملاں ولوں بھَیڑے ای ہوندے نیں۔

کراڑتھی کے اُڑدا تولے' ایہ وی کوئی بھَلھ اے' دُشمن تھِیوے اولے گھولے' ایہ کوئی بھَلھ اے۔

معنے: کراڑ: کھتری ☆ اُڑدا: نیواں ☆ اولے گھولے: پیار کرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کھتری ہو کے نِیواں جُکھدا سوَدا تول کے دیوے تاں اوس وِچ وی اوس دی کوئی چترائی ای لُکی ہووے گی۔ ایسراں ای جے دُشمن اپنے دُشمن نال پیار دیاں گلاں کرن لگ پوے تاں اوس وِچ وی اوس دی کوئی چالاکی ای لُکی ہووے گی۔

کُڑکُڑ کِتے' آنڈے کِتے۔

معنے: کُڑکُڑ: کُکڑی دی آنڈا دین تھاں تھاں لبھن ویلے آواز۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک لارے لپّے تاں کِتے ہور لائی جاندے نیں اتے فائدہ کِسے ہور نُوں دے دیندے نیں اتے اپنے کم دی ماسہ سمجھ وی نہیں آوَن دیندے۔

کم ہویا پُورا' کھوتے سُٹیا بھُورا۔

معنے: بھُورا: موٹا کپڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک جدوں اپنا کم کڈھ لَین تاں اگلے دا کم کرن توں اِنکار کر دیندے نیں۔ اتے آرام نال اِک لانبھے ہو کھلوندے نیں۔

کنک کھیت' کُڑی پیٹ' آ جوائیا منڈے کھا۔

معنے: مَنڈے: مِٹھی روٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک اِنج دے ہوندے نیں پئی اوہ اپنا کم کڈھن لئی اگلے نُوں اِنج دا لارا لپّا لائی رکھدے پئی ہوا اندر ای قلعے بنا کے وکھا دیندے نیں۔

کوَڑا کوَڑا تھُوہ' مِٹھا مِٹھا ہپ۔

معنے: تھُوہ: تھُک دین ☆ ہپ: کھا جان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک بس اپنا کم کڈھن ای جان دے نیں۔ اتے جدوں اگلے نُوں اوہناں نال کوئی کم پوے تاں اوہ پچھان دے ای نہیں۔

کوئی جِیوے کوئی مرے' اینِدے پنج کھرے۔

معنے: اینِدے: ایس دے ☆ پنج کھرے: پنج روپئے صاف وصول۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک کدی وی گھاٹا نہیں پاندے اوہ ہر حال وِچ اپنا کم کر لَیندے نیں۔ کوئی جِیوے جاں مرے اوہ اپنا بھنگا پُورا کر لَیندے نیں۔

کھاوے کِسے دا، گاوے کِسے دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک کھاندے کِسے ہور گھر چوں ہوندے نیں پر اوہ کم کار کِسے ہور دے جا کے کردے نیں۔ اتے کھادا کدی حلال نہیں کردے۔

کھلنے دی جا دے، بیٹھنے دی جا مَیں آپ بنا گھِنساں۔

معنے: کھَلنے: کھلون ☆ جاء: جگہ ☆ گھِنساں: لواں۔

ویروا: پوٹھوہاری لہجے دے ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک جے کِسے تھاں پَیر اڑا لَین تاں اوس تھاں نُوں ہا ئیں مائیں چھڈدے نہیں سگوں ہور تھاں مَلّ کے اوتھے قبضہ کر لَیندے نیں۔

گالیں کرِیجن من بھانِیاں، گھیو بھانویں گھتن نہ گھتن۔

معنے: گالیں کرِیجن: گلاں کرن ☆ من بھانیاں: دِل پسند ☆ گھتن: پان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک بس رنگ برنگیاں گلاں کر کے ای اگلے دا دِل پشوری کر دیندے نیں بھانویں اگلے دا کُجھ سوارن جاں نہ سوارن۔

گِڈر دے گُونہ دی لوڑ پئی، یار پہاڑیں جا چڑھے۔

معنے: گُونہ: فُضلہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوکاں نال جے کم پَے جاوے تاں اوہ بھاراں تے پَین لگ پَیندے نیں اتے کِسے نُوں ہا ئیں مائیں نظر ای نہیں آ ئوندے۔

گُڑ، گھی، مَیدہ تیرا، جل پھوک بسنتر میرا۔

معنے: جل: پانی ☆ پھوک بسنتر: بالن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک ہر حال وِچ اگلے نُوں ای دا دپّا لاندے نیں اتے اپنے ہتھوں دھیلہ وی ہوَ لا نہیں کردے۔

گل لا ئیے گِٹّے، کوئی رووے تے کوئی پِٹّے۔

معنے: گِٹّے: ٹخنے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک بھلیاں لوکاں نُوں ساڑن لئی اجیہی وکھیوں گل کر دے نیں پئی اگلے نُوں سَتّیں کپڑیں اگ لگ جاندی اے۔

گلّ کراں گلّ نال، نک وڈھاں وَل نال / گل کرو گل نال، نک وڈھو ول نال۔

معنے: وَل: فریب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک جدوں وی کوئی گل کردے نیں تاں اوس وِچ وَل پا کے ای کردے نیں اتے اپنی چترائی نال اگلے دی بے عزتی کر دیندے نیں۔

گل ہوئی پرانی، بُکل مار بیٹھی چوَ دھرانی۔

معنے: بُکل مار بیٹھی: شرم حیا والی بن بیٹھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک ساری عُمر بھانویں بھیڑیاں کرتوتاں ای کردے رہن پر ذرا کو گل پرانی ہو جاوے تاں اوہ عزتدار بن کے پراں تے پانی نہیں پَین دیندے۔

گلّاں والے جِتّے، دماں والے ہارے۔

معنے: دمّاں: پَیسیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر چاتر لوک اپنی چترائی پاروں زِندگی دے مَیدانوں جِت جاندے نیں اتے اوتھے پَیسے والے وی ہار جاندے نیں۔

گلّیں اسی چنگیریاں، آچاریں بُریاں۔

معنے: اچاریں: بولن داوَل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک اپنی چترائی پاروں ہرتھاں بڑبڑ کردے پھردے نیں پر اوہناں دا پول اوڑک کھُلھ ای جاندا اے اتے اوڑک اوہ پھڑے ای جاندے نیں۔

گنڈھ دا پُورا، عقل دا انھا۔

معنے: گنڈھ دا پُورا: پلیوں خرچ نہ کرن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چاتر لوک پلیوں پَیسہ کدی ہوَلا نہیں کردے اتے عقلوں اوہ اُکّے ای پُورے ہوندے نیں۔ اپنی چترائی نال کئی یاویاں مار جاندے نیں۔

گوَں بھناوے جوَں، بھانویں گلّے ای ہون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک گلاں باتاں اتے اپنی چترائی پاروں ای کِسے نُوں اگے نہیں لنگھن دیندے اُنج بھانویں اوہناں دے پلّے ککھ کنڈھا وی نہ ہووے۔

گوَں نِکلی، اکھ پرتی۔

معنے: گوَں نِکلی: گانا گا کے ویہلی ہوئی ☆ اکھ پرتی: اکھ پھیرلئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گاوَن وجاوَن والے لوک بڑے ای چاتر اتے چالاک ہوندے نیں۔ جدوں اگلے کولوں پَیسے لَینے ہون اودوں ہس ہس گلاں کردے نیں اتے مگروں کِسے نُوں پچھان دے ای نہیں۔

گھر دیاں نُوں ڈانگاں، باہر دیاں نُوں بانگاں۔

معنے: ڈانگاں: جمع ڈانگ دی، مار کٹائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک گھر دیاں جِیاں نُوں تاں کُڈ کُڈ پَیندے نیں اتے باہر دے لوکاں وِچ

بڑے ای مذہبی دا رُوپ دھار کے رکھدے نیں۔

گھڑی وِچ تولا، گھڑی وِچ ماسہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک کِسے نُوں اپنی اصلیت دا پتہ نہیں لگن دیندے اتے ہر پل اندر اپنا کوئی وکھرا رُوپ وٹالیندے نیں کدی مسکین بن جاندے نیں اتے کدی راٹھ دا رُوپ وٹالیندے نیں۔

گھول گھمائیاں سٹھ گز، پاڑھ نہ دیندی اِک گز۔

معنے: گھول گھمائیاں: قُربان کراں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک اگلے بندے نُوں اپنی مُحبت دا دھوکھا دین لئی چتر ایاں تاں بڑیاں ای کردے نیں اتے سبھ کُجھ اوس توں وارن دے وعدے کردے نیں پر لوڑ پَین تے ککھ وی نہیں دیندے۔

گئے رُمانے روجڑے، رہ گئے نوَں تے وِیہ۔

معنے: روجڑے: روضے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک ہر کِسے نُوں داء لان لئی جھوٹھے ای لارے لپّے لائی جاندے نیں۔ اِک روزہ مُکن تے اوہناں نُوں مُکن نیڑے اپڑن دا ہوکا دین لگ پَیندے نیں۔

لتّھا تمّاں، وِسری اماں/لتّھا طمع، وساری امّاں۔

معنے: تمّاں: طمع ☆ وِسری: بھُلھ گئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لالچی لوک ہر کم بس اپنے لوبھ لالچ لئی ای کردے نیں اتے جدوں کِسے کولوں لالچ پُورا ہو جاوے تاں اوہ اپنی ماں تیکر نُوں وی بھُلھ جاندے نیں۔

لتّھی چڑھی نہ جان دا، مشری بے پرواہ۔

معنے: لتّھی چڑھی: اچان رِیوان، شرم حیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک رج کے بے شرم ہوندے نیں اتے اوہ بس اپنے کم نال کم ای رکھدے نیں اتے شرم حیا نُوں اُکّا وسار دیندے نیں۔

لجاؤ مرے، ڈھیٹھا ؤ جیے۔

معنے: لجاؤ: لج والا، شرم والا ☆ ڈھیٹھاؤ: ڈھیٹھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شرم حیا والا بندہ تاں بس گل نال ای مر جاندا اے اتے ڈھیٹھ اتے بے شرم نُوں کوئی پرواہ نہیں ہوندی پئی 'دوپٹیاں وِسر گئیاں یاراں دِیاں دُور بلائیں گئیاں'۔

لُچا سبھ تھیں اُچا۔

معنے: لُچّا: بدمعاش۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر لُچّے اتے بدمعاش لوک ہر تھاں اپنی چتر چالاکی نال اتے روند مار کے اپنی گل منوا ای لَیندے نیں۔ اوہ جھوٹھے وی ہون تاں روند مار کے سچے بن جاندے نیں۔

لُچّے سبھ تھیں اچھے۔

معنے :لُچھے :وَل دارلوک' چالاک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک ہر تھاں اپنا جھُوٹھ سچ مار کے اپنی گل منوا ای لَیندے نیں اتے ہر اِک دی نظر وِچ سچے وی وی بن جاندے نیں۔

لڑدیاں دے پِچھے' بجھدیاں دے اگے۔

معنے :بجھدیاں:دوڑدیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک بس گلاں باتاں دے ای پُورے ہوندے نیں کرتُوتیں اوہ دوانی دے نہیں ہوندے۔ اوہ لڑائی وِچ سبھناں توں پِچھے اتے نٹھن لگیاں سبھ توں اگے ہوندے نیں۔

لسی جوگے آنا' تے ڈول کنڈی پِچھے / منگن چڑھنا اتے ٹِنڈ چھپاؤنی۔

معنے :جوگے :لئی ☆ ڈولا :ڈول ☆ کنڈی :کنڈ' پُشت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک منگن لئی وی جان تاں وی اوہ اپنا منگن والا بھانڈا کِسے نُوں نظر نہیں آؤن دیندے۔ ایس لئی پئی اوہ لوکاں دیاں نظراں وِچ بدنام نہ ہون۔

لوک لوکاں نال' بُڈھی املوکاں نال۔

معنے :املوکاں :جمع املوک دی' اِک گھٹیا پھل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک ہر تھاں بَیٹھے اپنا کم وکھائی جاندے نیں اتے لوکی گلاں وِچ رُجھے ہون تاں اوہ کھان وِچ لگے رہندے نیں۔

مارے آپ تے ناں گورے ڈانڈ دا۔

معنے :ڈانڈ :بلد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک کم کوئی ہور کردے نیں اتے وکھاوا کِسے ہور دا کر دیندے نیں۔ اوہ کِسے نُوں مار آپوں وی لَین تاں ناں ڈھگے دا لا دیندے نیں۔

مائے مرگئی ایں' اِسی گھرے دا کر گئی ایں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک کِسے دے وی سَکے نہیں ہوندے سگوں اوہ اپنے ماں پیو دے وی سکے نہیں ہوندے اتے اوہناں دے کم وِچ وی نُکتہ چِینیاں کردے رہندے نیں۔

مُڑ کوہاڑی' اوسے ونجھ۔

معنے :وَنجھ :دستہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک پرت پرت کے اپنا مطلب ای اگے رکھدے نیں اتے گل گل اُتے اپنا مطلب اگے رکھدے نیں۔ اوہ اگلے دی گل من دے ای نہیں۔

مطلب لئی کِسے نے کھوتے نُوں پیو آکھ لیا سی۔

معنے :کھوتے :گدھے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک ہر

اِک نُوں اپنا یار بنا کے اپنا کم کڈھ لَیندے نیں اتے لوڑ ویلے کھوتے نُوں وی پیو بنا لَیندے نیں۔

منتر نہ جانے اٹھوُ ہیاں، ہتھ سپّیں پائے۔

معنے :منتر: ٹُونا ☆ سپّیں: سپاں نُوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چاتر لوک اوہ کم کرن جوگے نہیں ہوندے جیہیدیاں ہبّاں ہب دے رہندے نیں۔اتے وکھاوے لئی وکھرے وکھرے کم کر کے لوکاں نُوں وکھاندے نیں۔

مُنہ ناہیں ڈِٹھا ویانگاں دا، نہیں تاں ناں نہ گھِنیں ہانا نگاں دا۔

معنے: ڈِٹھا: ویکھیا ☆ ویانگاں: لان بجھان والیاں ☆ گھِنیں ہا: لیا ہوندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر چتر چالاک اتے لان بجھان والے لوک سپاں توں وی بُرے ہوندے نیں۔اوہناں دا کھلاریا فساد کدی مُٹھا ہوا ای نہیں سکدا۔

مَیں چگھاں لوکاں، چگھتُو میراناں۔

معنے: چگھاں: مزاخ کراں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو لوک ہر ویلے بھلے مانساں نُوں مزاخاں کردے رہندے نیں اوہناں نُوں اپنے کِیتے اُتے شرم نہیں آؤندی سگوں اوہ تھاں تھاں اپنیاں وڈھیائیاں کردے پھر دے نیں۔

مَیں نہیں تیرے رہندی، تیری کھاندے دی داڑھی ہلدی اے۔

معنے: تیرے رہندی: تیرے نال رہندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک جدوں وی کِسے دا نُقص کڈھن تے آ جان تاں اَیویں ای کوئی نہ کوئی اوہ بہانہ بنا لَیندے نیں جیہڑا اگلے دے مَنن وِچ ای نہیں آؤندا۔

نالے ماسی، نالے چُونڈیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک اتے حرام زادے لوک اپنے سکیاں توں وی نہیں ولاندے اتے اپنے نِکدیاں نال وی اپنی خباثت وکھان توں نہیں رہندے۔

نِرا گالِیں نال ڈھڈ نہیں بھرِیندا۔

معنے: گالِیں: گلاں باتاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پیٹ دی اگ بُجھان لئی اگلے نُوں روٹی دینی چاہیدی اے پر چالاک لوک اگلے نُوں سچّے کھبّے دیاں گلاں سُنا سُنا کے اوسدا من پرچائی جاندے نیں۔

نک کپایا، بوجھے پایا، ناں رکھایا شرمندی۔

معنے: نک کپایا: اپنا نک کٹوایا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بے شرم اتے حُجت

باز لوکاں دا بھانویں سارے جگ اندر نگ ای کیوں نہ وڈھیا جاوے مُڑ وی اوہ بے شرماں وانگ اگے اگے سر ڈاہی جاندے نیں۔

نک کپایاں، مُنہ کھُلھ جاندا اے۔

معنے : نک کپایاں : نک کٹایاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بے شرم لوکاں دا نک وی وڈا دِتا جاوے تاں وی اوہ چالاکیاں توں نہیں رہ سکدے سگوں ہور ہور بے شرم اتے بڑبولے ہو جاندے نیں۔

نِویں رُوں تے تیہر تِس کپاہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک اپنیاں گلاں باتاں نال ای اگلے نُوں سمجھ نہیں آون دیندے اتے اپنی چالاکی نال ای چنگی شَے نُوں مندیاں بنا دیندے اتے مندی شَے نُوں چنگیاں کر دیندے نیں۔

نَیں لنگھے، خواجہ خِضر وِسریا۔

معنے :نَیں : ندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک اپنا کم کرن ای جان دے نیں اتے کم کڈھن مگروں اپنے مُحسن نُوں اُکا بھُلھ بھُلا جاندے نیں۔

واہ میاں دی چاکری، پیٹ بھُکھا تے دھوَن آکڑی۔

معنے : آکڑی :اکڑی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چالاک لوک کِسے تگڑے بندے کول نوکری کردے ہون تاں ڈِھڈوں بھانویں اوہ بھُکھے ای رہندے ہون پر اوہناں دی دھوَن وِچ چھ سُوتر دا سرِیا پیا ہویا ہوندا اے۔

وِچو وِچ کھائی جاوَ، اُتوں رَولا پائی جاوَ۔

معنے :رَولا :شور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک اِنج کردے نیں پئی اوہ اندروں اندری کھائی وی جاندے نیں پر اُتوں والی دے لوکاں نال رَل کے واعظ نصیحت وی کری جاندے نیں۔

وکھانی ہجّی، مارنی کھبّی۔

معنے :وکھانی :دکھانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چتر اتے چالاک لوک دسدے کُجھ ہور نیں پر اوہناں عمل سدا اوس دے اُلٹ ہوندا اے۔اوہ دسدے کُجھ ہور نیں اتے کردے کُجھ ہور نیں۔

ہتھ میرے مواتانی، کوئی دسو ویہڑا۔

معنے :مواتا :اگ والا نبوُ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک اتے بھیڑے لوک ہر تھاں اگ لان لئی ہر ویلے اپنے ہتھ وِچ مواتا لئی پھِردے نیں اتے ہر کِسے دے گھر اگ لان لئی

تیار رہندے نیں۔

ہتھ وِچ پھڑی آ تسبی' مُنہ وِچ رکھی آ گال' مالا ایتھے ای رہنی' بول چلن گے نال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے لوک اُتوں ہورا تے اندروں کھوٹے ہوندے نیں اوہناں نُوں اوہناں دے عملاں دا گناہ ثواب مِلدا ای رہندا اے پر اوہ بھُلھیں پئے ہوئے ہوندے نیں اتے اپنے نال ہون والی جزا سزا نُوں بھُلھی کھلوتے نیں۔

ہتّھاں نال لاون' پَیر اں نال بجھاون۔

معنے: لاون: بالن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک کِسے دے گھر نُوں اگ لاندے تاں اپنے ہتھاں نال نیں پر بجھان ویلے وی سبھ توں اگے ہوکے پَیر مار مار کے اگ نُوں بُجھان دی تھاں کھلار کے ہور ودھان دا چارہ کردے نیں۔

ہُجھاں باندراں تے ٹُکر قلندراں۔

معنے: ہُجھاں: جمع ہُجھ دی' ٹھیس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چالاک لوک ساری دیہاڑی تنگ تاں کِسے ہور نُوں کردے رہندے نیں اتے اوس دا معاوضہ کِسے ہور نُوں دے دیندے نیں۔

ہسّوں گڑی' تے کڑیوں چھاپ' ہُن تے چھاپوں وی جواب۔

معنے: ہسّوں: ہس توں' اِک موٹے زیور توں ☆ گڑی: پتلا زیور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک کِسے کولوں لئی ہوئی شَے پرتان لگیاں اوس نُوں کدی وی پُوری شَے نہیں دیندے سگوں اوس نُوں داء دپا ای لا لَیندے نیں۔

ہِک کوہجھا' بیا کُھُڑے پڈّے۔

معنے: کوہجھا: بدشکل ☆ بیا: دوسرا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کُجھ تاں ہوندے ای بدشکل نیں اتے جے اوہناں نُوں کوئی مُنہ لا ای لوے تاں اوہ اگلے نُوں رج کے تنگ وی کردے نیں۔

ہِنگ لگے نہ پھٹکری' رنگ چوکھا آوے۔

معنے: ہِنگ: اِک بُوٹی ☆ چوکھا: زیادہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک لوک ہر ویلے ایہہ ای سوچدے نیں پئی اوہناں دا پلیوں کُجھ خرچ نہ ہووے اتے اوہناں نُوں فائدہ وی لوکاں نالوں زیادہ ہو جاوے۔

ہیٹھاں نہ اُتّے' مَیں ادھ وِچ سوَندی آں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چالاک اتے مکار لوک کِسے نال وی راضی نہیں رہ سکدے اتے ہر اِک نُوں کوئی نویں چالاکی ای دس کے ٹھگ دے رہندے نیں۔

یاراں بھی دغا، پیر اں بھی دغا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بدفطرت لوک اِنج دے وی ہوندے نیں جو نہ تاں اپنے یاراں سنگیاں توں ولاندے نیں اتے نہ ای اپنے پیراں دا لحاظ کردے نیں۔ اوہ ہر کسے نُوں داء ای لاندے نیں۔

☆☆☆☆

چرخہ، تند، تانی

تند تند جوڑ دیاں تانیاں بن جاندیاں نیں۔

معنے: تند: تار، دھاگہ۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی بندہ پوہریا پوہریا کردیاں ای دوَلت اکٹھی کرلیندا اے اتے راتو رات امیر ہون دی خواب ویکھنا والے گھاٹے وِچ ای رہندے نیں۔

چرخہ راج، کشیدہ رانی، چکی پیہوے دوزخ جانی۔

معنے: کشِیدہ: دھاگ دا کم ☆ دوزخ جانی: دوزخ وِچ جان والی۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جو عوَرتاں چرخہ کتدیاں نیں اوہ راج گدی دیاں وارثاں ہوندیاں نیں اتے جو کشِیدہ کاری کردیاں نیں اوہ رانیاں بن کے زِندگی گذاردیاں نیں پر چکی پیہن والی عوَرت جیوندی ای دوزخ وِچ پئی ہوئی ہوندی اے۔

چرخہ میرا پھیرواں بُدھو مرے تاں تیرھواں۔

معنے: پھیرواں: پھِرن والا۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی کئی زنانیاں اپنے خاوند دے مرن دی اُڈیک لائی رکھدیاں نیں اتے سوچدیاں نیں پئی ہُن والا خاوند مرئے گا تاں اگھوں تیرھواں خاوند کراں گی۔

چلن چت سُہیلیاں، گوہڑے دِتے ونڈ۔

معنے: چلن چت: ٹُرن دا خیال ☆ گوہڑے: گینوِیاں پُونیاں۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی جدوں سُہیلیاں دا

خیال چرخے کتن دا بن جاوے تاں اوہ آپو وِچ پُونیاں دے گوہڑے ونڈلیندِیاں نیں اتے چرخے گھوکا دیندِیاں نیں۔

کتن نُوں روح نئیں، چرخے نُوں ڈُھو۔

معنے: رُوح: من، دِل ☆ ڈُھو: دوس۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دا آپوں کوئی کم کرن نُوں جی نئیں ہوندا پر اوہ اپنے کِسے سَند نُوں دوش دے دیندے نیں۔

☆☆☆☆

چور، سادھ، ٹھگ

آہرن کچھے مارنی، سُوئی کرنی دان۔

معنے: کُچھے مارنی: بغل وِچ دینی ☆ دان: عطا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک وڈھی شَے دی چوری کردے نیں اتے اپناناں کڈھن لئی چوری کِیتیاں نِکیاں شَیواں ماڑیاں نُوں مُفت وِچ دیندے رہندے نیں۔

اپنا آپ سانبھیے، چور نہ کِسے نُوں آکھیے۔

معنے: سانبھیے: سمبھالیے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں اپنیاں شَیواں دی سانبھ آپ کرنی چاہیدی اے اتے کِسے نُوں چور نہیں آکھنا چاہیدا ایس لئی پئی کِسے نُوں چور آکھیاں غلط فہمی وی ہوسکدی اے۔

اُتوں ہور، وِچوں چور۔

معنے: وِچوں: اندروں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اُتوں تاں بھلے مانس ای لگدے نیں اتے اِنج لگدا اے پئی اوہ پُورے شریف نیں پر اندروں اوہ گُناں دے پُورے چور ہوندے نیں۔

اڈِٹھا چور سادھ ای دِسدا اے/ اڈٹھا چور شاہد ہوندے۔

معنے: اڈِٹھا: جیہنوں ویکھیا ہویا نہ ہووے ☆ سادھ: ساؤ، بھلامانس ☆ شاہد: گواہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیکر چور نُوں پہلاں ویکھیا نہ ہووے تاں اوہ بھانویں چوری دا کھُر اپنن والیاں

وِچ رلیاپھرے کِسے نُوں کاہدا پتہ لگ سکدا اے۔

اشرفیاں دی لُٹ' گولیاں تے مُہر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چاتر چور قیمتی شَیواں لُٹ کے گھر نُوں لے جاندے نیں اتے بے مُل شَیواں تے مُہراں لاکے اوہناں نُوں محفُوظ بناندے پھِردے نیں۔

اِک چوری دُوجی سینہ زوری/اِک چوری' نالے سینہ زوری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چور اِنج دے وی ہوندے نیں پئی اوہ شَے چوری وی کردے نیں اتے نال اگلے نال دھکاوی کردے نیں۔

اِک چوری اُتوں سِینہ زوری۔

معنے: سِینہ زوری: دھکے شاہی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کُجھ لوک اِک تاں کم بھَیڑا کردے نیں اُتوں اوہ دھکے شاہی وی کردے رہندے نیں اتے اگلے نُوں گلاں راہیں وارے نہیں آون دیندے۔

اکھ لگی' تے مال بیگانا۔

معنے: اکھ لگی: نیند رآگئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر بندے نُوں اپنے سامان دی سانبھ سنبھال آپوں جاگدیاں رہ کے کرنہ چاہیدی اے۔ جے سامان دی راکھی کردیاں بندہ سَوں جاوے مُڑ راکھی کیہنے کرنی اے۔

اندھاری رات' چوراں کِیتے سوغات۔

معنے: اندھاری: اندھیری ☆ کِیتے: لئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اندھیری رات چوراں لئی بڑی ای منافعے والی ہوندی اے ایس لئی پئی اوہناں نُوں چُوری تے جاندیاں کوئی گھٹ ای ویکھدا اے اتے اوہ اپنے کم نُوں چھیتی مُکالیندے نیں۔

اوہو چور تے اوہوای کھُرا نپدا پھِرے۔

معنے: کھُرا نپن: کھوج کڈھن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی واری جیہڑی وسوں وِچ چوری ہوئی ہووے۔ چور وی اوتھوں دے ہون کرکے گھر والیاں دے نال کھُرا کڈھن ٹُرے پھِردے نیں تانجو کوئی اوہناں تے شک نہ کرے۔

بَدھا چور تے چھُٹّا جھا گڑو۔

معنے: بَدھا: قابوآیا ☆ چھُٹا: چھُٹ گیا' خلاصی پا گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوری سمیں جیہڑا بندہ قابوآ جاوے اوہ تاں چور مِتھ دِتا جاندا اے پر جیہڑے بندے تے شک ہووے اوہ رَولا پاکے اتے جھوٹھ سچ مارکے اپنی جان چھڈا ای لَیندا اے۔

بَدھے چور نُوں ہر کوئی مارے۔

معنے: گُوں: نُوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں چور کِتے سَنھ اُتے قابو آ جاوے تاں اوس نُوں اوہ بندہ وی دوسٹاں لا لیندا اے جیہنے کدی زِندگی وی مکھی نہیں ماری ہوندی۔

بُڈھا بُڈھی اِیوُں بَیٹھے، جِیوُں سنھ تے چور۔

معنے: سنھ: چوری دا مقام۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماں پیو جدوں وڈھیرے ہو جان بھیڑی اوَلاد نُوں اتے ہور گھر والیاں نُوں بُرے ای لگن لگ پَیندے نیں اتے بھیڑی اوَلاد اوہناں نُوں جگتاں کرن لگ پَیندی اے۔

بُڈھا چور مسیتیں ڈیرے۔

معنے: مسیتیں: مسیت اندر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور ساری عُمر تاں رب سچے نُوں بھُلا کے چوریاں کردیاں لنگھا دیندا اے۔ پر جدوں ٹُرنوں پھرنوں رہ جاوے تاں مسیت اندر جا ڈیرا لاندا اے اتے لوکاں نُوں ہدایتاں دین لگ پَیندا اے۔

پتر کھڑکیا، چور سرکیا۔

معنے: کھڑکیا: آواز آئی ☆ سرکیا: ہل گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور جدوں سَنھ تے جاندا اے تاں اوتھے سنھ لاندیاں کوئی کھڑک وی ہل جاوے تاں چور اوتھوں نٹھن اتے جان بچان دی کردا اے۔

پرالی والے کُٹے گئے، دھائیں والے بچ گئے۔

معنے: پرالی: مونجی پھنڈن مگروں بچے ککھ ☆ دھائیں: دھان، چاول۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ایہ وی ہوندا اے پئی کئی واری اصلی چور تاں بچ نِکلدے نیں پر اوہناں دے سامان دی رہند کھُوہند اکٹھی کرن والے پھڑے جاندے نیں۔

پِنڈ بجھا نہیں، اُچکے اگیتر ے۔

معنے: بَجھا: بنیا ☆ اُچکے: چور، بدمعاش ☆ اگیترے: پہلاں

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار اِنج وی ہوندا اے پئی کِتے پِنڈ وسان دِیاں ہالی صلاحواں ای ہوندیاں نیں اتے اوس نُوں لُٹن والے آ وی جاندے نیں۔ کئی وار کم ہالی سِرے چڑھیا نہیں ہوندا اتے اوس دا بھٹھ بٹھان والے پہلاں ای اپڑ جاندے نیں۔

پتھّے دتھّے دے چور نُوں دھروَل دھپھا ای کری دا اے۔

معنے: پتھے دتھّے: چارا ☆ دھروَل دھپھا: دھکے دین اتے کوئی چپیڑ مارن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر جُرم دی سزا اوسدے جرم دے حساب نال ای دینی چاہیدی اے۔ پٹھیاں دی چوری کرن والے نُوں بس ماڑی موٹی سزا ای

دینی کافی ہوندی اے۔

پہلی چوری، پہلا ای پھاہ۔

معنے: پھاہ: مُصیبت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی واری چوراں نوں پہلی سنھ تے گیاں ای پھاہ پئے جاندا اے اتے اوہ ہور چوریاں کرن جوگے نہیں رہ جاندے۔

تِل چور، بجّر چور۔

معنے: تِل چور: تِلاں نُوں چوری کرن والا ☆ بجّر: بجری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تِلاں دے چور نُوں چوری کرن دا کوئی فائدہ نہیں ہوندا۔ اوہ تھوڑے ہون کر کے اوہ کِنے کُو چوری کیتے جاسکدے نیں۔

تُوں اپنی گٹھڑی سانبھ تینوں چوراں نال کیہ۔

معنے: سالھ: سنبھال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں اپنے سامان دی آپ راکھی کرنی چاہیدی اے اتے چور سدا لُگّے مال اُتے ای لُگدا اے۔

ٹھگ مِلدے ٹھگاں نُوں، سِر وں لاہ گھِندے پگاں نُوں / ٹھگ ملیندے ٹھگاں، سِر وں لاہ گھِندے پگاں۔

معنے: گھِندے: لَیندے ☆ ملیندے: مِلدے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں ٹھگ جاں دھوکھا بازاں نُوں اگّھوں وی دھوکھا دین والے ای ٹکر جان تاں اوہ اگلے دے سِر وں پگاں وی لاہ کے لَے جاندے نیں۔

ٹھگاں توں بچیا تاں چور لَے گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار اِنج ہوندا اے پئی بندہ جے ٹھگ بازاں دے گھسّے توں بچ جاوے تاں اوہو سامان رات نُوں چور لَے جاندے نیں۔

جاندے چور دی لنگوٹی سہی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں چور سنھ توں قابو کرن لگیاں نٹھ وگے تاں جے اوس دا تہبند ای لاہ لیا جاوے تاں وی فائدہ ای ہوندا اے، کُجھ تاں دے گیا اے ناں۔

جُتّی چور نُوں لِتر پوَلا ای ہوندا اے، پھاہے نہیں لائی دا۔

معنے: لِتّر پوَلا: جُتّی کھوسڑا، جُتیاں مارن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نِکیاں چوریاں کرن والے نُوں سزا وی معمولی ای دینی چاہیدی اے اتے جُرم دی سختی دے حساب نال ای سزا وی دینی بن دی اے۔

جندرے چوراں لئی نہیں ہوندے / جندرے سادھاں لئی ہوندے نیں، چوراں لئی نہیں ہوندے / جندرے سادھاں کیتے

ہوندن، چور کیتے نہیں ہوندے۔

معنے: جندرے: تالے☆ سادھاں: شریف لوکاں☆ کیتے: لئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھراں نُوں مارن والے جندرے تاں بس شریف لوکاں لئی ہوندے نیں۔ پئی اوہ کوئی چھیڑ خانی نہ کرن پر چوراں لئی جندرے توڑن کیہڑا اوکھا کم ہوندا اے۔

جِنّے کالے، اونے میرے پیودے سالے۔

معنے: کالے: چور لئی علامتی لفظ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جو لوک وی چورلوک نیں اوہ بڑے ای ہندن جوگ ہوندے نیں اتے اوہ حرامدے لوک ای ہوندے نیں اوہ بھانویں زِندگی دے کِسے کھیتر وِچ ہون اوہناں نُوں رج بھنڈنا چاہیدا اے۔

جیندی چوری تھِیندی اے، لوک ست کھلّے وی اُوں کوں مریندن۔

معنے: تھِیندی: ہوندی☆ ست کھلّے: ست جُتیاں☆ اُون گوں: اوس نُوں☆ مریندن: ماردے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ وِچ بُہتی واری ایہ ای ہوندا اے پئی جس دی چوری ہو جاوے لوک الزام وی اوسے تے ای لاندے نیں پئی تُوں شَیواں دی سانبھ کیوں نہیں کیتی۔

جیندی چوری تھِیوے، اُوندا اِیمان چلا ویندے۔

معنے: تھِیوے: ہووے☆ اُوندا: اوہدا☆ وَیندے: جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہدے گھر چوری ہو جاوے اوس دی نظر وِچ تاں سارے ای چور ہوندے نیں ایسراں اوس کولوں کِسے وَل اُنگلی کرن لگیاں کوتاہی وی ہوسکدی اے۔

جیہا سُوئی چور، تیہا بجر چور۔

معنے: بجر: بجری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوری بھانویں نِکی ہووے جاں موٹی اوہ چوری ای ہوندی اے۔ چور جے اج نِکی چوری کردا اے تاں کل نُوں وڈھی وی ضرور کرے گا ایس لئی اوہنوں معاف نہیں کرنا چاہیدا۔

جیہی کِلّے بدھی، تیہی چوراں کھڑی۔

معنے: کِلّے بدھی: خصماں دے ڈیرے تے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اِنج دے بیکار ہوندے نیں جو کدی وی کِسے دے کم نہیں آسکدے۔ اوہ بھانویں گھر ہون جاں باہر کِسے نُوں کوئی فائدہ نہیں دے سکدے۔

چار چور چوراسی اسیں، ہلا کیتا چوراں نس گئے

اسیں، لعنت چوراں، واہ واہ اسیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اِک جُگت کیتی گئی اے پئی چور تے تھوڑے سن پر اوہناں نُوں پھڑن والے بندیاں دی پُوری واہر سی۔ پر فیر وی چوراں نے جد سادھاں نُوں للکریا تے تاں اوہناں دی ساری واہر نٹھ گئی اتے اوہ واہر دے بندے فیر وی چوراں تے لعنت پاندے ہوئے اپنے آپ دی وڈھیائی کرن لگے سن۔

چنگا کر کے بہالیے 'پیڑھے لئے چُرا/ چنگی کہ بہالیے، پیڑھے لئے چُرا۔

معنے: بہالیے: بٹھالیے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اِنج دے بد فِطرت ہوندے نیں پئی اوہناں نُوں چنگا سمجھ کے عِزت آدر نال گھر وِچ بٹھایا جاوے تاں اوہ گھیودے پیڑھے ای لَے کے علی پنج ہو جاندے نیں۔

چنگی کر بھیالی، پیڑے لئے چُرا۔

معنے: بھیالی: بھائیوالی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھیڑے لوکاں نال رل کے کاروبار کیتا جاوے تاں بندے نُوں نقصان ای ہوندا اے ایس لئی پئی چور صِفت بندے ہر تھاں اپنا کم وکھا کے ای رہندے نیں۔

چور اُچکّا چوہدری، گُنڈھی رن پردھان۔

معنے: چوہدری: چوتھ ہری، چوتھے حصے دا مالک، سرکار لئی چوتھا حِصہ اگراہن والا ☆ پردھان: مُعتبر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دا ازلاں توں ای ایہ وطیرہ رہیا اے پئی ایتھے چور اُچکا ای اگل ہتھ بن جاندا اے اتے بدمعاش زنانی ہر تھاں اپنی منوا لَیندی اے۔

چور اوہ چیز چُراوے، جو مالک نُوں بھاوے۔

معنے: بھاوے: چنگی لگے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور وی اوہ شَے ای چوری کردا اے جو گھر والے مالک نُوں چنگی لگدی ہوندی اے۔

چور پئے گھر باہمناں، وَسن گھر ججماناں۔

معنے: ججماناں: جمع ججمان دی، چوہدری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں باہمناں دے گھر چور پَین تاں اوہ کم وی چوہدری ای کراندے نیں۔ گُجھ تاں باہمن وچارے لُٹے جاندے نیں اتے گُجھ پر یہ نیاں کرن والے چوہدر اوہناں توں لَے کے کھا پی جاندے نیں۔

چور تے ڈاکو رل مِل گئے، واڑاں کھادی کھیتی۔

معنے: واڑاں: جمع واڑ دی، راکھی لئی فصل دوالے گڈھے گئے کنڈیاں دے موہڑے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں چوراں دے

نال سرکاری ڈاکو رَل جان اتے مُڑ فصل نوں اوسدی واڑ ای کھان لگ پوے تاں اوس فصل دا مالک کِویں بچ سکدا اے۔

چور تے سپ دی دہشت بُری ہوندی اے / چور تے نانگ دی وڈھی ہیبت ہوندی اے۔

معنے : ہَیبت :خوَف۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رات سمیں چوری کرن آئے چوردا اتے سپ دا بڑا ای ڈر ہوندا اے۔کوئی وی ہائیں مائیں چورجاں سپ تے حملہ کرن دی کوشش نہیں کردا۔

چور تے کُتی رل جان' تاں سنھ لگے ای لگے۔

معنے :سنھ :چوری دی واردات۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں چوراں دے نال راکھی کرن والے وی رَل جان تاں اوس گھر نُوں لٹے جان توں کوئن بچاسکدا اے۔

چور تے لاٹھی دو جنے' مَیں تے باپُو کلے / چور تے چگھا دو جنے' مَیں تے باپُو کلے۔

معنے :چگھا: گھر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اکلے چور تے اوسدی ڈانگ نُوں وی دو سمجھ لیندے نیں اتے اپنی گِنتی کرن لگیاں اپنے آپ نُوں گھٹ ای دسدے نیں اصل گل اے ہوندی اے پئی چوردی دہشت پاروں اگھاں ہوکے اوس نال لڑن نُوں دِل نہیں کردا۔

چور جانجی' چور مانجھی' چور ویاہون آئے۔

معنے : جانجی :جنج نال آیا بندہ ☆ مانجھی: زِرا روٹی کھاکے ڈِھڈ تے ہتھ پھیرن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار اِنج ہوندا اے پئی کِسے دیس اندر قانون دی حُکمرانی نہ ہون پاروں وسیب دے پُورے لوک ای چور بن جاندے نیں اوتھے مُڑ کانے نُوں کانا کوئن آکھ سکدا اے۔

چور جانے چوردی سار۔

معنے :سار:خبر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوردی سار خبر وی بس چور ای سمجھ سکدا اے۔ اوہ ایس لئی پئی اوہ اوہدیاں کِمیاں کوتاہیاں دا جانو وی بس اوہ ای ہوندا اے۔

چور چکار' ونجارا' گھر آوے تاں جاپے۔

معنے :ونجارہ:ونج کرن والا۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی چور جدوں گھروں جاندا اے تاں چوری کر دیاں پھڑیا وی جاسکدا اے ایسراں اوہ گھر مُڑ کے آ ای جاوے تاں ای آیا سمجھنا چاہیدا اے ۔ایسراں ونجارے دا وی کوئی پتہ نہیں ہوندا پئی باہر پھیرے تے نِکلیا کدوں گھر پرتے۔

چور چُوری کر گئے' تُوں بیٹھی ڈھول وجا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گھر وِچ اپنے سامان دی سانبھ سنبھال جدوں کیتی نہیں جا سکی تاں چوری ہون دے مگروں ڈھول وجا کے لوک اکٹھے کرن دا کِیہ فائدہ؟

چور چوریوں جاوے' پر ہیرا پھیریوں نہ جاوے۔

معنے: ہیرا پھیری: دھوکھا دین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوری کرن چور دی فِطرت بن جاندی اے اوہ چوری کرن چھڈ وی دیوے مُڑ وی اوہ ساری زِندگی جھوٹھ اتے ہیرا پھیری نہیں چھڈدا۔

چور دا بھائی گنڈھ کٹا/ چور دا بھرا گنڈھ کُترا۔

معنے: گنڈھ کٹا: جیب تراش۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چورا تے گنڈھ کپ لوک اِک ای قماش دے لوک ہوندے نیں بس واردات دے طرِیقے وِچ تھوڑا فرق ہوندا اے۔ ایس لئی اپنے کم کار پاروں اوہ بھرا بھرا ای ہوندے نیں۔

چور دا پُتر چور ہوندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عام طوَر تے اوَلاد دیاں عادتاں اتے کم کار وی ماپیاں تے ای جاندا اے اتے چور دا پُتر وی عام طوَر تے چور ای ہوندا اے۔

چور دا تے ڈَین دا جھس نہیں جاندا۔

معنے: جھس: عادت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور بھانویں چوری چھڈ وی دیوے مُڑ وی اوس چوری کرن دی اوہ عادت نہیں جاندی اتے۔ ایسراں ای ڈائن وی اپنا کم کرنوں نہیں رہ سکدی۔

چور دا شاہدی دِیوا۔

معنے: شاہدی: گواہی دین والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رات نُوں جدوں سارے جیاں دے ستّیاں چور چوری کرن آوَندا اے تاں اوس ویلے اوسنوں بس دِیوا ای ویکھ رہیا ہوندا اے۔

چور دا مال ہر کوئی کھاوے۔

معنے: مال: دوَلت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور دا چوری کِیتا گیا مال دوَلت پُلس اتے کئی ہور کھان وِچ اوس نال رَل جاندے نیں۔

چور دِل دا تھولا ہوندا اے۔

معنے: تھولا: تھوڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور جدوں سنھ اُتے جاندا اے تاں اوس ویلے ماڑے جیہے کھڑک نال وی اوہ نٹھ جاندا اے' ایس لئی پئی اوہ ڈرا کل بڑا ہوندا اے۔

چور دی داڑھی وِچ تِنکا/ چور دی داڑھی وِچ ککھ'

ول ول مارے ہتھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی بھر پریہ اندر چورنُوں پھڑن دی گل ہورہی ہووے اتے چوراوتھے موَجود ہووے تاں چورنُوں پسوڑی پَے جاندی اے۔ اوسدے مُکھ دیاں ہوایاں اُڈ جاندیاں نیں اتے ایکن اوہ پھڑیا جاندااے۔

چوردی ماں کدتیک خَیر مناؤ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے داکم کار ای چنگا نہ ہووے تاں اوس دی ماں دیاں دعاواں کِناں کُو چر اوس نُوں بچائی رکھن گیاں۔

چوردی ماں، نہ دُھپ، نہ چھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھیڑا کم کرن والیاں لوکاں دے ماپے وی رُل جاندے نیں اتے اوہناں نُوں دھُپ چھان دافروی بھُلھ جاندااے۔

چوردی ماں اندروڑ کے روندی اے / چوردی ماں گُجھی رووے۔

معنے: گُجھی: چھُپ کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوری ایڈا بُرا پیشہ اے پئی اوس دے پھڑے جان جاں سزا ہون تے اوس دی ماں کِسے دے سامنے رون کلّت وی نہیں کردی۔ ایس لئی پئی لوک اگھوں گلاں کردے نیں۔

چوردی نِگاہ بُچکے وِچ۔

معنے: بُچکے: گٹھڑی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور ہر ویلے ایس گل دی تاڑ وِچ ہونداا ے پئی مالک دی نظر لانبھے ہوئے اتے اوہ اوس دا سامان لے کے نٹھے۔

چوردے پَیر کوئی نہیں ہوندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور جو لُک کے چوری کردا اے اوہ بڑا ای کمدِلا ہوندا اے اتے چوری کردیاں جے اوس تھاں تے ککھ وی ہل جاوے تاں چور اوتھوں تاری بنھ جاندااے۔

چوردے گھرچوں چوری داداندا پُچھ مِل وَنجے تاں خَیر ہے۔

معنے: پُچھ: پُوچھل، دُم ☆ مِل وَنجے: مِل جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوری کیتے گئے ڈنگر دی جے پُوچھل وی چوردے گھروں لبھ جاوے تاں بڑی گل سمجھ لَینی چاہیدی اے نہیں تاں چوری ہویا مال خسماں نُوں پرت کے گھٹ ای مِلدا اے۔

چوردے گھر کدی دیوا نہیں بلدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور بھانویں لکھاں دی چوری وی کردا رہوے پر اوسدے گھر بھُکھ ای نچدی رہندی اے۔ اتے اوس دے رِزق وِچ کدی برکت نہیں

پَیندی۔

چور رجیانہ' سادھ بھُکھانہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور بھانویں ساری عُمر وی لوکاں دے گھراں وِچ چورِیاں کردا رہوے فیر وی اوہ بھُکھے دا بھُکھا ای رہندا اے۔ اتے جیہدے گھر وِچ چوری ہوندی اے رب اوسنوں پرت کے اوس توں ودھ مال دے دیندا اے۔

چور سیہانے چور نُوں۔

معنے: سیہانے: پچھانے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور دُوسرے چور نُوں جھبدے ای سنجھاں لیندا اے۔ اتے اوہ اِک دُوجے دی ٹور اتے ویکھنی توں اِک دُوجے نُوں چھیتی ای پچھان لیندے نیں۔

چور کُتے داناں نہ ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوری ایڈا بُرا کسب اے پئی شالا کِسے کُتے داناں وی چور نہ ہووے۔

چور کڈاہیں نہیں رجدا' سادھ کڈاہیں بھُکھا نہیں تھِیندا۔

معنے: کڈاہیں: کدی وی ☆ سادھ: بھلا مانس' ساؤ ☆ تھِیندا: رہندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور جِنیاں مرضی چورِیاں کر لوے پر اوس دے گھروں بھُکھ نہیں جاندی پر بھلے مانس دے گھر وِچ چوری ہون توں مگروں وی رب دی خَیر ہوندی اے اتے اللہ اوس نُوں پرت کے رِزق دے دیندا اے۔

چور کوں چٹّی بھلی' کُتے کوں گٹّی بھلی' گندی رن سٹّی بھلی۔

معنے: چٹی: جرمانہ ☆ گٹی: زنجیر ☆ سٹی: دفع کیتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور نُوں پھڑن سمیں اوس توں تاوان لَے لَینا ای چنگا ہوندا اے۔ اتے کُتے نُوں سنگل پا کے رکھنا چاہیدا اے اتے فاحشہ زنانی نُوں گھروں کڈھ دین ای چنگا ہوندا اے۔

چور مُک گئے کہ ہنیرا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں دی ایہہ دُنیا بنی ایں ایتھوں نہ تاں چور ای مُکے نیں اتے نہ ای ہنیرا مُکیا اے۔ ایہہ کم ازلاں توں چلدا ای رہیا اے۔

چور نالوں پنڈ کاہلی۔

معنے: پَنڈ: گٹھڑی ☆ کاہلی: جلدی وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار نال کھڑن والے ڈِھلے ہوندے نیں اتے نال جان والے اوہناں توں وی پہلاں تیار ہوئی کھلوتے ہوندے نیں۔

چور نُوں آکھنا سنھ لا' سادھ نُوں آکھنا پھڑ لیا/چور

نُوں آکھنا لگ جا، سادھ نُوں آکھنا پھڑ لَے / چور نُوں آکھے لگ، سادھ نُوں آکھے لگی آ۔

معنے :سَنھ :نقب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چاتر لوک اِنج دے وی ہوندے نیں جو چورنُوں چوری تے گھلھ کے مگروں گھر والےنُوں وی چور بارے دس دیندے نیں پئی اوہ چوری کرن آوَندا پیا جے۔

چورنُوں بس چوری ای سُجھدی اے۔

معنے :سُجھدی :اوہڑدی، کرن نُوں دِل کردا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور ہر ویلے چوری کرن دے ای حِیل وسِیلے لبھدا رہندا اے۔ اتے اوس نُوں چوری توں اڈ ہور کوئی خیال آوَندا ای نہیں۔

چورنُوں بُوٹے وی سپاہی ای جاپدے نیں۔

معنے : بُوٹے :نِکے درخت ☆ جاپدے :نظر آوَندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور جدوں چوری تے جاندا اے تاں چار چوفیرے نِکے بُوٹے وی اوس نُوں اِنج ای لگدے نیں جویں اوس نُوں پھڑن والے سپاہی ہون۔

چورنُوں چور ای دِسدا اے۔

معنے :دِسدا :نظر آوَندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور ہر دُوجے بندے نُوں وی چور ای سمجھدا اے اتے اوسدے خیال وِچ سارا جہان ای چور ہوندا اے۔

چورنُوں کھاندے نوں نہ ویکھیے، کُٹیندے نوں ویکھیے / چورنُوں کھاندیاں نہ ویکھیے، مار پَیندیاں ویکھیے۔

معنے : کُٹیندے :کُٹ کھاندے، مار کھاندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور جدوں کسے دے گھر سنھ لا کے مزے لَے لَے کھاندا ہووے اوس ویلے اوس وَل نہیں ویکھنا چاہیدا سگوں جیہڑے ویلے اوس نُوں پُلس کولوں کُٹاپا چڑھدا ہووے اودوں اوس نُوں ضرُور ویکھنا چاہیدا اے۔

چورنُوں نہ مارئیے، چور دی ماں نُوں ماریے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُرے بندے نُوں نہیں مارنا چاہیدا سگوں اوسدی ماں نُوں مار دینا چاہیدا اے پئی اگھوں اوہ کوئی اجیہا کُکرما جمّیں ای نہ۔

چور نہ کفن، نہ گور۔

معنے :گور :قبر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور اجیڈے بدبخت ہوندے نیں پئی اوہناں تے رب کدی راضی نہیں ہوندا اتے اوہناں نُوں کفن اتے قبر گھٹ ای نصِیب ہوندی اے۔

چوروی آکھے' چوراوئے چور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر چور وی بھلے لوکاں نُوں چور بنان اتے اوہناں تے الزام لان لگیاں ذرا شرم نہیں کھاندے۔

چوراں اتے چوکاراں' ہنیری رات وِچ پوّں باراں۔

معنے: چوکاراں: چوراں ☆ پوّں باراں: موّج میلہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوراں چکاراں لئی ہنیری رات اندر بڑی موّج ہوندی اے اتے اوہناں دا کم وَل بن جان دی آس ہوندی اے۔

چوراں پت نہ کائی' بھانویں ہوون سگے بھائی۔

معنے: پَت: عِزت ☆ کائی: کوئی ☆ بھانویں: خواہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور بھانویں سکا بھرا وی ہووے فیر وی اوسدی کوئی عِزت نہیں ہوندی۔ ایس لئی پئی اوس دا دھندہ ای عِزت ودھان والا نہیں ہوندا سگوں نک وڈھان والا ہوندا اے۔

چوراں دی ٹولی' ہِکو ای بولی۔

معنے: ٹولی: گروہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سارے چوراں دی اِکو ای زبان ہوندی اے اتے اوہ سارے اِک دُوجے دی زبان سمجھدے اتے پچھان دے ہوندے نیں۔

چوراں دی لُک بُری' بدروں دی اُک بُری' ساون دی سُک بُری۔

معنے: لُک: چھپن ☆ بدروں: بھادروں ☆ اُک: مِینہ دا نہ پَینا' کھُنج جانا ☆ سُک: سُکا لنگھ جانا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوراں واسطے اوہناں دی لُکن تھاں جو ہوندی اے اوہ عام لوکاں لئی چنگی نہیں ہوندی' بھادروں دے مہینے وِچ مِینہ نہ پَین اتے سوَن مہینہ وی سُکا لنگھ جاوے تاں اوہ وی واہیواناں لئی چنگا نہیں ہوندا۔

چوراں دی ماں' کوٹھی وِچ مُونہ۔

معنے: کوٹھی: دانے پان والا نِکا کمرہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوراں دی ماں ہر ویلے چوراں دیاں لیاندیاں شَیواں ورتن لئی کوٹھی وِچوں چیزاں کڈھ کڈھ ورتدی رہندی اے۔

چوراں دے پُتر کدی گھبرو نہیں ہوندے۔

معنے: گھبرو: جوان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوراں دی اوَلاد وی پُلس دے سائے سِکے تھلے رہ رہ سر پر کڈھنوں رہ جاندی اے اتے اوہ کدی بھرجوانی نہیں مان دے۔

چوراں دے جھیڑے' بھاگواناں دے بھلے۔

معنے: جھیڑے: جھگڑے ☆ بھاگوان: بھاگاں والیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کِتے چور آپو وِچ ناراض ہو جان تاں اوہ چوریاں بارے اِکدُوجے دا پول کھولھ دیندے نیں اتے ایسراں جیہناں دی چوری ہوئی ہوندی اے اوہناں دا بھلا ہو جاندا اے۔

چوراں دے کپڑے، ڈانگاں دے گز۔

معنے: ڈانگاں: جمع ڈانگ دی، وڈھا سوٹا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں چوری دا مال مُفت وِچ ہتھ آیا ہویا ہووے تاں چور اوسنوں ونڈن لگیاں ڈانگاں دے گز بنا لیندے نیں۔

چوراں دے کدی محل نہیں اُسردے۔

معنے: اُسردے: تعمیر ہوندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوری چکاری کرن والے جاں تاں پُلس کولوں لِتر کھاندے ہوندے نیں جاں جیلاں وِچ رہندے نیں اتے اوہناں دے گھراں دا نک نقشہ گھٹ ای سوَردا اے۔

چوراں دے گھر وی چوراں جاندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار چوراں دے گھر چوری کرن لئی وی چور جا لُکدے نیں۔ اتے اوہناں نُوں شرمندگی توں اڈ کجھ نہیں لبھدا۔

چوراں دے نہ چوراں باجھوں، لبھے جان ٹِکانے۔

معنے: ٹِکانے: ٹِکن دی تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوراں نُوں چوراں دے ٹِکانیاں دا سارا ای پتہ ہوندا اے اتے کِسے چور نُوں لبھن لئی کِسے چور دا ای سہارا لینا پَیندا اے۔

چوراں نال وی تے شاہداں نال وی۔

معنے: شاہداں: گواہواں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چاتر لوک چوراں نال وی رَل جاندے نیں اتے گواہی دین والیاں دے وی نال نال تُرے پھِردے نیں۔

چوراں نُوں آکھے لگو، سادھاں نُوں آکھے جاگو/چوراں نُوں آکھے لاگو لوکاں نُوں آکھے جاگو/چوراں نُوں کہنا لگّو، سادھاں نُوں کہنا بَجھّو/چوراں نُوں کہنا لگّو، سادھاں نُوں کہنا آئے جے۔

معنے: لاگو: لگ جاؤ، چوری کر لئو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اِنج دے وی ہوندے نیں جو دُونہیں ولّیں ہو جاندے نیں اتے چوری کرن والیاں دے وی یار ہوندے نیں اتے جتھے چوری ہونی ہووے اوہناں نال وی تعلق بنائی رکھدے نیں۔ اِک پاسے چوراں نُوں چوری کرن لئی گھلھدے نیں دُوجے پاسے گھر والیاں نُوں وی دس دیندے نیں۔

چوراں نُوں بُو بُو نہیں بھاوندی۔

معنے :بُو بُو :شور شرابا☆ بھاوندی: چنگی لگدی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوراں دا کم چُپ نال جُڑیا ہویا ہوندا اے۔ایس لئی جتھے بُہتا رَولا گَولا ہووے اوتھے چور دا کھلون اَوکھا ہو جاندا اے۔

چوراں نُوں پئے مور تے موراں نُوں پئیاں قضائیں/چوراں نُوں وی مور پے جاندے نیں۔

معنے :قضائیں :موَت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار چوراں نُوں وی اگھوں ہور چور پے کے لُٹ کے لے جاندے نیں اتے اوہناں نُوں موَت آن گھیر دی اے۔

چوراں ٬یاراں ٬عاشقاں ٬قسمت نال ویہار۔

معنے :ویہار :ورتوں ٬تعلق۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوراں ٬یاراں اتے عاشقاں دا قِسمت نال ای کھوڑا پھبدا اے اتے جے پھڑے جان تاں اوہناں نُوں چھتر اڑوی چنگی ہوندی اے۔

چوراں ٬یاراں٬ لپراں٬ سوگندھ نہ بُڈھیاں کھپراں۔

معنے :لپراں:یاوہ گو☆ سوگندھ:قسم☆ کھپراں :رَولا پان والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوراں ٬یاراں اتے جھوٹھ بولن والیاں اتے ہر ویلے رَولا پان والیاں بُڈھیاں دی سَونہ نہیں دِتی جا سکدی۔اوہناں دا کوئی پتہ نہیں ہوندا پئی کیہڑے ویلے رَکیہ چن چاڑھ دین۔

چوروں چاہوے قُطب بناوے٬ جِس تے چاہوے کرم کماوے۔

معنے :قُطب :ولایت دا اِک اُچا مرتبہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہ مالک سچے دی مرضی اے پئی اوہ جیہنوں چاہوے اپنے کمال کرم پاروں چورتوں اوسے ویلے قُطب دے رُتبے تے اپڑا دیوے۔

چوری دا پانی وی مِٹھا جاپدا اے/چوری دا گُڑ بُہتا مِٹھا لگدا اے۔

معنے :جاپدا:لگدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوری کیتی ہوئی ہر شَے چوری کرن والے نُوں چنگی لگدی اے۔جِسراں حرام وِچ مزہ بُہتا ہوندا اتے اوس مزہ لَین والے نُوں رب سچا دھرگ وِچ سُٹ دیندا اے۔

چوری ککھ دی وی٬ چوری لکھ دی وی۔

معنے :ککھ دی:تھوڑی شَے دی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوری تاں چوری ای ہوندی اے۔ بھانویں اوہ نِکی ہووے جاں وڈھی

ہووے۔

چوری مہنا، یاری مہنا، مزدُوری وِچ کاہدا مہنا/چوریوں مہنا، یاریوں مہنا، محنت توں کاہدا مہنا۔

معنے: مہنا: اِلزام۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوری کرن جاں کِسے زنانی نال یاری لانا تاں بھیڑا کم ہوسکدا اے اتے پر مزدُوری کرن لگیاں کوئی اِلزام نہیں دے سکدا

چوری، یاری، ٹھگی، مرداں لئی مہنا۔

معنے: ٹھگی: دھوکھہ دہی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کامل مرداں نُوں چوری کرن، کِسے زنانی نال یاری لان اتے کِسے نال دھوکھا کرن سبھ توں وڈھا اِلزام ہوندا اے۔

چوری، یاری، چاکری، باہجھ وسیلے نہ۔

معنے: چاکری: نوکری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوری واسطے وی کوئی سُوہ دین والا ہووے تاں ای چوری ہوندی اے، ایسراں کِسے نال ناجائز تعلق گنڈھن لئی وی کِسے وچولے دی لوڑ پَیندی اے اتے نوکری لبھن لئی وی کِسے دی مدد دی لوڑ ہوندی اے۔

خربُوزیاں دے چورنوں لت مُکا کافی۔

معنے: لت مُکا: معمولی پٹائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی چور کھکھڑیاں کھوہندا پھڑیا جاوے تاں اوس نُوں دھپا دھروَل ای کافی ہوندی اے ،بُہتا سزا دین چنگا نہیں ہوندا۔

خصماں دی سالم دیہاڑ، چوراں دی ہِک چھٹی۔

معنے: خصماں: مالکاں ☆ سالم: پوری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مالکاں دی پوری دیہاڑی دی کمائی چور اِک گھڑی وِچ ای لَے کے ٹُر جاندے نیں۔

دھوبیاں دے گھر ڈھکے چور، اوہ نہ لُٹے، لُٹے ہور/ جُلاہیاں دے گھر ڈھکے چور، اوہ نہ لُٹے، لُٹے ہور۔

معنے: ڈُھکے: پئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے جولاہیاں دے گھر چور پَے جان تاں اوہ لوکاں دے کپڑے جو جولاہیاں گھر اُنن لئی آئے ہوندے نیں اوہ لَے کے ٹُر جاندے نیں، جولاہیاں دی ذاتی شَے کوئی وی نہیں جاندی۔

سائیاں دے پھٹ میلے چوراں دا بھلا۔

معنے: پھِٹ میلے: وَیر،بدسلوکی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں گھراں دے مالکاں وِچ دو پھیڑ پئی ہووے تاں اوس نال چوراں دا لٹن وِچ بھلا ہو جاندا اے۔ ایس لئی پئی مالک آپو وِچ ناراض

ہون پاروں اکٹھے ہو کے چوراں مگر نہیں پَیندے۔

سائیں چور تے وگیں والے زور۔

معنے: وگیں والے: وگاں والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں مالک ای آپ چور بن جان تاں وَگ چھتی ای مُک جاندے نیں۔

سرکار وِچ اندھار، سادھ کُوڑا، چور سچیار۔

معنے: سچیار: سچا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں سرکار ای انھی ہو جاوے تاں اوہ چور کولوں پَیسے وَٹ کے چور نُوں سچا ثابت کر دیندی اے اتے مالک نُوں جھوٹھا ثابت کر دیندی اے۔

سنھوں پھڑیے چور نُوں، چھجوں پھڑیے یار نُوں۔

معنے: سنھوں: سنھ توں، چوری دے مقام توں ☆ چھجوں: سیج توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اَیویں ای کِسے تے اِلزام نہیں لا دینا چاہیدا چور نُوں وی اُتوں پھڑیا جاوے تاں اوس تے دوس لانا چاہیدا اے۔ ایسراں جے کِسے بدکردار نُوں کِسے دے بسترے توں پھڑیا جاوے تاں اِلزام لانا چاہیدا اے۔

سوَ دِن چور دا، اِک دِن سادھ دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور جے سوَ چورِیاں وی کر لوے فیر وی اوس کدی نہ کدی تاں پھڑیا ای جانا ہوندا اے اتے جدوں پھڑیا جاندا اے تاں لُٹّھن والے ساری کسر کڈھ لَیندے نیں۔

سُولی چڑھیا چور، ہسن ہارے لوک۔

معنے: ہسنہارے: ہسن والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چور جدوں چوری کرن جاندا اے تاں اوہ حساب نال سُولی تے ٹنگیا ہویا ہوندا اے لوک اَیویں اوس نُوں مزاخاں پئے کردے نیں۔

سُوئی لبھی تاں دے دِتی، بُھچکا گھاوگھپ۔

معنے: بُھچکا: بُچکا، گٹھڑی ☆ گھاوگھپ: کھا گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی چاتر لوک اِنج دے ہوندے نیں پئی کِسے دی معمولی شَے لبھ لَین تاں اگلے دے گھر دین جاندے نیں پر جے کوئی وڈھی شَے لبھ جاوے تاں کھا جاندے نیں۔

کُتی چور رل گئے، راکھی کرے گا کَون۔

معنے: رَل گئے: مِل گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں راکھے ای چوراں نال مِل جاون تاں گھر وِچ ہون والی چوری نُوں کَون ڈکالا سکے گا۔

کرنے اُٹھ چوری تے لبھنے بُوٹیاں اِچ۔

معنے: اُٹھ: اُوٹھ ☆ لبھنے: تلاش کرنے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے اُوٹھاں ورگے جانور ای چوری کرنے ہون تاں اوہ نِکے نِکے بُوٹیاں وِچوں تاں نہیں لبھدے۔

ککڑی چور نُوں جانوں نہیں مارِیدا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چھوٹی موٹی چوری کرن والے چور نُوں بُہتی سزا نہیں دینی چاہیدی۔اوس نُوں دھپا دھروَل ای بڑا ہوندا اے۔

کنگنی دا چور' دھپے مار کے چھوڑ۔

معنے :کنگنی: پرانے سمیاں دی اِک فصل ☆ دھپے: چپیڑاں' تھپڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نِکی موٹی چوری کرن والے چور نُوں بس تراہ دین ای کافی ہوندا اے اتے بُہتی سزا دے کے اوس نال وَیر نہیں پالینا چاہیدا۔

لوٹُو دے گھر کوئی نہیں' ہانڈی اے تاں ڈوئی نہیں۔

معنے :لوٹُو: چور' لُٹن والا ☆ ڈوئی: سالن پان والا لکڑ دا چمچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چوراں دے گھر کدی نہیں وسدے اتے اوہناں نُوں رب دی مار ہوندی اے۔اوہناں گھر جے سالن ہووے تاں سالن پان والا چمچہ کوئی نہیں ہوندا۔

مال وہُونا' دھرمی چور۔

معنے :وہونا:بغیر' خالی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے کولوں مال نہ پھڑیا جاوے اوس نُوں چور بنان اوکھا ہوندا اے۔چور اودوں ای ثابت ہوندا اے جدوں اوس کولوں مال پھڑیا جاوے۔

ماماں گواہ تے بھیڈاں اپنیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں چور گُتی رَل جان تاں کسے شَے تے قبضہ کرن اوکھا نہیں ہوندا۔ایس لئی پئی گواہ کوئی نہ ہووے تاں چوری ہضم کرن سوکھا ہو جاندا اے۔

مرد بیکار' چور جاں بیمار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دِن ویلے ویہلا پھِرن والا بندہ جاں تاں چور ہوسکدا اے جاں مُڑ بیمار مرد ہوسکدا اے۔جو اپنا کم نہیں کردا اتے کما کے نہیں کھاندا۔

مینہ اُٹھ تے' چور ڈِٹھ تے / مینہ اُٹھے تے' چور ڈِٹھے تے۔

معنے :اُٹھ تے: اُچی تھاں تے ☆ ڈِٹھ: ویکھی ہوئی تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بارش سدا اوتھے ای وسدی اے جتھے اوہدے پَین دی منظوری ہووے اتے چور سدا پہلاں ویکھی چاکھی تھاں تے ای لُٹ دا اے۔

نالے چور' نالے چتر۔

معنے: چتر: چالاک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک نالے تاں چوری کردے نیں اتے نال چالاکی کر کے گلانواں اپنے گلوں لاہ کے کِسے ہور دے گل پان دی واہ لاندے نیں۔

نالے چوری، نالے سِینہ زوری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک نالے تاں چوری کردے نیں اتے نال دھکا شاہی وی کردے نیں۔ اتے اپنے پراں تے پانی نہیں پَین دیندے۔

نہ آوے چور، نہ کُتا بھوَ نکے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اپنے سامان دی راکھی آپ کرنی چاہیدی اے۔ جے گھر وِچ چور وڑے گا تاں ای کُتا بھوَ نکے گا۔

نہ چور ای مُکے، نہ ای کالیاں راتاں۔

معنے: مُکے: ختم ہوئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندروں نہ تاں چور ای مُک سکے نیں اتے نہ ای کالیاں راتاں مُکیاں نیں جو چوراں نُوں ہنیرے دی سہوُلت دیندیاں نیں۔

نہ کندھاں ٹپیے، نہ چور سدا ئیے۔

معنے: ٹپیے: پھلانگیے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ کِسے دی کندھ ٹپ کے کِسے گھر جاندا ہووے گا جے کل نُوں اوس گھر چوری ہو گئی تاں اگلے اوس تے وی شک ضرُور کرن گے۔

☆☆☆☆

حلال حرام

حرام نالدے چالی گھر لئے ڈُبدا اے۔

معنے: نالدے: نیڑی والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی حرام دی کمائی جاں گھر وِچ کِیتا جان والا پاپ نالدے گھراں داوی بیڑا غرق کر دیندا اے اتے نالدے گھراں دی وسوں وی اوس حرام توں ماروا اثر قبول کر دی اے۔

حرام خوری اوَکھی جاندی اے۔

معنے: اوَکھی: مُشکل نال ☆ جاندی: ہٹ دی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ حرام دی کمائی تے موَج میلہ کرن تے لگ جاوے اتے حلال توں کنڈ کر بہوے تاں اوسدی حرام کمان دی عادت ہائیں مائیں ہٹدی نہیں۔

حرام دِی ذِلت بُہتی۔

معنے: ذِلت: پریشانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی حرام کمائی وِچ بھانویں پَیسے چوکھے آوندے نیں پر حرام کمان والا ساری دیہاڑی اپنا ضمیر ویچدا رہندا اے ایس لئی اوہ اپنے ای ضمیر دا مُجرم بن کے رہ جاندا اے۔

حرام دی کمائی حرام دے موڈھے جاندی اے۔

معنے: کمائی: دوَلت ☆ موڈھے: کندھے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی حرام دے طریقے نال اکٹھی کیتی گئی روزی وِچ کدی وی برکت نہیں پَیندی اتے اوہ حرام دے کماں اُتے ای لگ جاندی اے اتے اوڑک حرام کمان والا ہتھ ملن جوگا رہ جاندا اے۔

حرام زادے توں ہر کوئی ڈردا اے۔

معنے: حرام زادہ: ناجائز اولاد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی حرامی لوکاں دامُنہ چوکھا پاٹیا ہوندا اے اتے اوہناں نُوں کِسے دی شرم حیا دا خیال نہیں ہوندا ایس لئی ہر کوئی اوہناں دے ایس سبھا پاروں اوہناں توں کنڈ کردا اے۔

حرام زادے دی رسی دراز ہوندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بُرے بندے نُوں رب وی چھیتی نال نہیں پُچھدا اتے اوسدیاں کرتوتاں ویکھ کے اوسنوں ڈِلھ دیندا رہندا اے اتے چِر مگروں اوسدی پکڑ کردا اے۔

حرام کوٹھے چڑھ کے بولدا اے/ حرام کوٹھے چڑھ کے کُوکے۔

معنے: کوٹھے چڑھ کے: اُچی تھانویں کھلو کے ☆ کُوکے: اُچی واج لاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی حیا والے نُوں تاں کِسے نال اُچی گل کردیاں وی گھاٹ آوندی اے پر حرامی لوکاں نُوں کِسے وادھے گھاٹے دی ماسہ پرواہ نہیں ہوندی اتے اوہ بھلیاں نُوں سچی گل وی نہیں کرن دیندے۔

حرام وِچ بڑا مزہ ہوندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی وی بھَیڑا کم کرن لگیاں اِنسان نُوں ودھ چس آوندی اے اتے اوہ اوس وِچ ودھ مزہ لَیندا اے۔ اس لئی اوہ نٹھ نٹھ بیگانی شَے نُوں جھپے پان دی واہ لاندا اے۔

حرام وی کھاہدا تے رج کے وی نہ کھاہدا۔

معنے: رج کے کھان: ڈِھڈ بھر کے کھان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں دی حرام کھان دی سِکست نہیں مُکدی اتے اوہ اوس کم وِچ رجدے ای نہیں اتے ہر ویلے ہر تھاؤں ہور حرام لبھدے پھِر دے نیں۔

حرامی مُوت بھلے دا پُوت۔

معنے :مُوت :مُوتر' پیشاب ☆ پُوت :بیٹا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی حرام دا بال ہوندا تاں بال ای اے پر اوہ پیشاب وانگ پلیت ہوندا اے اتے حلال دے بال نُوں ای پُتر آکھیا اتے سمجھیا جا سکدا اے۔

حق حلال دا رکھ خیال راضی ہووے ذوالجلال۔

معنے :حق حلال :حق سچ دی روزی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جیکر ایس جگ اندر حق حلال دی روزی کما کے کھان اتے صبر شُکر تے پکا یقین رکھدا ہووے تاں رب سچا اوس تے راضی ہوندا اے اتے اوسدی روزی دے وِسیلے ہو بنا دیندا اے۔

حلال تھوڑا' حرام بُہت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اپنے دساں نونہاں دی کیتی تھوڑی کمائی وی حرام نال کیتی چوکھی کمائی نالوں چنگی ہوندی اے اتے اوس نال آفتاں اتے بیماریاں توں بندہ بچیا رہندا اے۔

حلال وِچ حرکت' حرام وِچ برکت۔

معنے :حرکت :سُستی' پنجابی وِچ حرکت دے معنے اُردو والی حرکت دے اُلٹ نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی حرام مال تے لگے ہوئے لوکاں دے بُلّیں شورا لگیا ہوندا اے ایس لئی اوہناں نُوں حلال دی کمائی کرن لگیاں آہلس ہو جاندی اے اتے اوہ حرام کمان نُوں تیز ہوندے نیں۔

حلق دا نہ تالُو دا مال میاں کالُو دا۔

معنے :تالو: گلے دا اُتلا حصہ ☆ مال: دوَلت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کئی لوکاں دا چوکھا مال دوَلت وی کُتیاں گوانی ای ہو جاندا اے اتے اوہناں دی ساری عُمر دی جوڑی جپی کمائی اوہناں نُوں کوئی کم نہیں دیندی۔

حلوائی دی دُکان تے نانا جی دا فاتحہ۔

معنے :فاتحہ :ختم دوان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک کِسے دے مال نُوں حرام دا مال جان کے اوس نُوں کھا جان اتے اوس تے مَل مارلین نُوں کوئی عَیب جاں گناہ نہیں سمجھدے۔

حمایتی دی گھوڑی وی عراقی نُوں لت ماردی اے۔

معنے :حمایتی: پکھ مارن والا ☆ عراقی: چنگی نسل دا گھوڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کمینے اتے حرام دے بندے نُوں جدوں پِچھوں کِسے بھیڑے نے اُنگل لائی ہووے تاں اوہ بھلیاں مانساں دیاں پگاں اُچھالن لگ پَیندا اے۔

حرام دا مال سی حرام ای جانا سی۔

معنے :حرام دا مال: ناجایز طریقے نال کمائی ہوئی دوَلت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ناجایز طریقے نال کمائی ہوئی دوَلت اوڑک اوسے راہ اہ جاندی اے بس حرام کمان والیاں وِچ عقل سُرت نہ ہون کارن اوہ حرام توں ہتھ نہیں چُکدے۔

حلال دی کھاییے تے رام نُوں دھیاییے۔

معنے: دھیاییے: یاد رکھیے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی ایس جگ اندر سدا حلال دی کمائی کرکے ای کھانی چاہیدی اے اتے اپنے مالک سچے نُوں سدا یاد کردیاں رہنا چاہیدا اے۔

خُدا دا ماریا حرام، اپنا ماریا حلال۔

ویروا: ایسا کھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہور دھرماں دے لوک مُسلماناں نُوں دوش دیندے نیں پئی جے کوئی جانور رب سببی مر جاوے اوسدا تے گوشت کھاندے نہیں اتے اوسنوں حرام جان دے نیں، پر اپنیں ہتھیں ذبح کیتے نُوں حلال سمجھ کے کھالیندے نیں۔

ڈرے رنڈی تیرے دِیدے توں۔

معنے: دِیدے توں: اکھ توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک ایس جگ اندر ایڈے وڈھے حرام دے ہوندے نیں پئی اوہناں کولوں عام بھیڑے بندے وی خوَف کھاندے نیں۔

رات دی نیت حرام ہوندی اے / رات دی صلاح حرام ہوندی اے۔

معنے: حرام: ناجائز۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رات رب سوہنے نے آرام لئی بنائی ہوئی اے اتے اوس ویلے میں چرلئی صلاحیں پےَ رہن چنگا نہیں ہوندا ایس لئی رات دی صلاح نُوں حرام آکھیا گیا اے۔

زبان ای حلال اے اتے زبان ای حرام اے۔

ویروا: ایس اکھانوِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر اوسدی زبان ای بندے نُوں گھوڑی چڑھاندی اے اتے زبان ای بندے نُوں تھاں تھاں تے بےعزت کراندی اے ایس لئی زبان دی ورتوں عقل نال کرنی چاہیدی اے۔

سنتوکھی سدا سوَکھی۔

معنے: سنتوکھی: صبر کرن والی ☆ سوَکھی: آسان زندگی گذارن والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ وِچ دسیا گیا اے پئی جو لوک حق حلال دی روزی کھاندے نیں اتے مُڑ صبر کرکے مالک سچے دا شُکر کردے نیں تاں اوہ سدا ای سُکھی رہندے نیں۔

فال دا مال مُلاں نُوں حلال۔

معنے: فال: قسمت دا حال دسن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مُلاں جے قُران چوں کِسے دی فال وی کڈھن تاں اوسدے وی پیسے وٹ لیندے نیں اتے اوہ اوس مال نُوں اپنے تے حلال وی سمجھدے نیں۔

☆☆☆☆

دان دین/ سلوک کرن

اپنے پلیوں خرچ کے ہورنُوں سوبھا دیواون اوکھا کم ایں۔

معنے :پلیوں: جیب وِچوں ☆ سوبھا: چنگی صِفت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر لوک اپنے پلیوں خرچ کر کے اپناناں مشہور تے کرلیندے نیں پر اپنے پلیوں خرچ کر کے کِسے داناں مشہور کرن والے گھٹ ای ہوندے نیں۔

اِکناں نُوں بُہتا' اِکناں نُوں تھوڑا۔

معنے :اِکناں: کُجھ جِیاں نُوں ☆ بُہتا: زیادہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی دان کرن والے وی اِنج دے مُورکھ ہوندے نیں پئی اوہ کُجھ دان کرن لگیاں اگلے دی لوڑ دادھیان نہیں رکھدے سگوں انھے واہ دیندے نیں۔

اِنسان گُڑ نہ دیوے گُڑ جیہی گل تے کرے۔

معنے :جیہی: جَیسی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جے کِسے نُوں کُجھ وی دان نہیں کرسکدا تاں نہ کرے اوسدا بول چال تاں ایناں مِٹھا ہونا چاہیدا اے پئی اوہ اگلے نُوں اپنا بنالوے۔

پُن دا دند کِسے نہیں ویکھیا۔

معنے :پُن: دان'مُفت وِچ دِتی شَے ☆ دند ویکھن: ڈنگر دی عُمر دا حساب لان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مُفت وِچ مِلی شَے دے مَن دچنگ کوئی نہیں ویکھدا اوس لئی کیہڑے پَیسے تارے ہوندے نیں جاں کھچل کِیتی ہوندی اے۔

جیہنے دِتا اوہنے ای پایا۔

معنے :دِتا: دان کیتا ☆ پایا: وصول کیتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی ایس جگ اندر کوئی شَے کِسے نُوں دان کردا اے رب سچا اوس تے رحمتاں دی بارش کر دیندا اے اتے ایس جگ اندر کِسے ماڑے غریب دی مدد کرن توں وڈھی ہور کوئی عبادت نہیں۔

جیہا مان' تیہا دان۔

معنے :مان: اعتبار ☆ دان: عطا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے کول گیاں جیہو جیہی آس اُمیدی ہووے گی اُنج دا ای اوس ولوں جواب وی مِلے گا۔ چنگا وچار ہووے گا تاں دان وی چنگا مِلے گا۔

جیہا مُنہ' تیہی چپیڑ۔

معنے :جیہا: جَیسا ☆ تیہی: تَیسی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی جیہو جیہی

نیت ہووے گی اُنج دی اوس نُوں رِتوں گیاں ہویاں مراد مِلے گی اتے ہر بندے نُوں فَیض اوسدی سوچ اتے عمل مُوجب ای مِلدا اے۔

جیہی بندگی، تیہا صِلہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر بندہ جیہو جیہی عبادت کرے گا اُنج دا ای اوسنوں رب سچے ولوں فَیض مِلے گا اتے نیت تے ای مراد مِلدی اے۔

جیہڑا کِسے دے کم نہ آوے اوہ برابر ہویا نہ ہویا۔

معنے: ہویا نہ ہویا: جیوندا مویا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جیون دا مطلب ہر ویلے کِسے دے کم آوندے رہن ایں جو ایہ نہیں کردا اوسدا جین کِسے لئی لاہے وندا نہیں اتے اوسدے جین مرن دا کِسے نُوں کوئی سُکھ نہیں ہوندا۔

جیہڑا کم نہ آوے اوہ چُلھے وِچ جاوے۔

معنے: چُلھے وِچ جاوے: سڑ کے مر جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جگ دا ایہ پسارا رب سچے نے اِکدوجے نُوں ہتھ پوان لئی بنایا اے اتے جو بندہ ایس جگ اندر رہ کے رب دے ایس حُکم دی پالنا نہیں کردا اوہ اگ وِچ جاوے گا۔

حاضر نُوں مہر اے۔

معنے: مہر: محبت، عطا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی کوئی بندہ دان کرن لگے تاں اوتھے حاضر بندیاں تے تاں اوسے ویلے ای مہربانی ہو جاوے گی اتے اوہ اپنی قسمت دا مال پانی لَے لوے گا۔

حساب جَوّ جَوّ بخشیش سَو سَو۔

معنے: جَوّ جَوّ: نِکی نِکی گل دا☆ بخشیش: عطا، دان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے نال وی ونج کِیتیاں اوس نال پائی پائی دا حساب کرنا چاہیدا اے اتے اوس ویلے ماسہ رُو رعایت نہیں کرنی چاہیدی مگروں بھانویں اوہنوں جو کُجھ مرضی دان کر دیو۔

خُدا ای دیندا اے تے اوہو ای دِواندا اے۔

معنے: دیندا: عطا کردا☆ دِواندا: کِسے نُوں آکھ کے دان دواندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر اِک تے عطا دی بارش بس رب ای کردا اے اتے جدوں اوسدی مرضی ہووے تاں اوس بندے بارے لوکاں دے دِل وِچ رحم جاں مُحبت پا دیندا اے اتے لوک اوس نُوں دان دین لگ پَیندے نیں۔

خُدا بھُکھیاں جگاندا اے سواندا نہیں۔

معنے: جگاندا: سُتے ہوئے نُوں اٹھاندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رب سوہنا ای کاینات دے جیا جنت دا والی اے اتے اوہ ای ہر بھُکھے

دے مُنہ روٹی پان دا کوئی نہ کوئی وسیلہ ہر ویلے بنا دیندا اے۔

خُدا دا دِتا نُور کدے نہ ہووے دور۔

معنے: نور: روشنی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے ولوں بندے نُوں دِتی ہوئی شے تاں ویلے دے نال مُک جاندی اے پر رب دی دِتی دات بندہ ساری عُمر ورت دا رہندا اے پراوہ نہیں مُکدی۔

خُدا دا دروازہ ہمیشہ کُھلھیا رہندا اے۔

معنے: کُھلھیا: کُھلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رب ای ایس سارے جگ دا پالنہار اے اتے اوسدی رحمت اتے دان دا دروازہ اٹھے پہر ای کُھلھیا رہندا اے اتے اوسدے خزانے کدی گھٹ نہیں ہوے۔

خُدا دے گھر وِچ سبھ کُجھ اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر سبھ توں وڈھا دان کرن والا رب سوہنا ایں اتے اوس دے خزانے بھرے ہوئے نیں جو کدی گھٹ نہیں ہوسکدے۔

خُدا دے گھر وِچ کِسے شَے دی گھاٹ نہیں۔

معنے: گھاٹ: کمی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مالک سوہنے دے خزانے ازلاں توں پربھوت نیں اتے اوہناں وِچ کدی کوئی گھاٹا نہیں ہوسکدا۔ پوری کاینات نُوں اوسے خزانے چوں ای رِزق مِلدا اے۔

خُدا دے ہتھ ہزار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مالک دے ہزاراں ہتھ نیں جیہناں نال اوہ اپنی مخلوق نُوں ہر ویلے دان کردا رہندا اے اتے اوسدے خزانے فیروی کدی گھٹ نہیں ہو سکدے۔

خدا دیندا اے تاں ایہ نہیں پُچھدا توں کوَن ایں۔

معنے: دیندا: دان کردا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں خُدا سوہنا دان کرن لگدا اے تاں اوہ کِسے دی ذات مذہب جاں دھرم کرم دی پرواہ نہیں کرداسگوں اوہ ربِ العالمین اے اتے سارے جگ نُوں دان کردا جاندا اے۔

خُدا سبھ دی محنت سوارت کردا اے اکارت نہیں کردا۔

معنے: سوارت: سواردا، پوری پاندا ☆ اکارت: ضائع۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رب سوہنا کِسے دی محنت مزدوری نُوں ازایاں نہیں کرداسگوں جو کوئی نیک نیتی نال کمائی کردا اے رب اوسدی جھولی پا دیندا اے۔

رب شکر خورے نُوں شکر ای دیندا اے۔

معنے :شکر خورا:شکر کھان والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جو گُجھ عاجزی اتے پوری کھلوت نال اپنے رب سوہنے کولوں منگدا اے' بھانویں گُجھ دیر ای ہو جاوے پر رب اوسدی مراد اوسدی جھولی پا ضرور دیندا اے۔

خُدا گنجے نُوں نہوندراں نہ دیوے۔

معنے :گنجا:والاں توں بغیر ☆ نہوندراں: ناخن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رب بھیڑے بندے نُوں اختیار نہ ای دیوے تاں چنگا نہیں تاں اوہ بے اختیاراں دا ککھ کنڈا نہیں چھڈا۔ رب اختیار دی کُرسی وی کِسے چنگے ہتھ ای دیوے تاں چنگا ہوندا اے۔

خُدا ای اوڑک کم آوندا اے۔

معنے :اوڑک: آخر کار ☆ کم آوندا: مدد کردا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر پریشانی اتے مُصیبت وِچ رب یاد کِیتیاں بندے دی پریشانی مُکا دیندا اے اتے اوسدی لُوڑ مُوجب اوسدی مددوی کردا اے۔

خَیرات بلایں دا بنھ۔

معنے :خَیرات: دان دین ☆ بلایں: بلاواں ☆ بنھ : بندھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے گھر چوں خَیر خَیرات نِکلدی رہوے اوس گھر تے رب دی رحمت ہوندی اے اتے بلاواں اوس گھر وَل ہائیں مائیں پھیرا نہیں مار سکدیاں۔

دات پیاری وِسریا داتا۔

معنے :دات: مُفت وِچ دِتی جان والی شَے ☆ وِسریا: بھُلھ گیا ☆ داتا: دین والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کمینے لوک کِسے دی نیکی نُوں کدی وی یاد نہیں رکھدے۔ اوہناں نُوں جدوں کوئی شَے مُفت وِچ مِلدی اے تاں اوہ اوس شَے دے دان کرن والے داناں وسار دیندے نیں۔

داتا پُن کرے' کنجوس جھُر جھُر مرے۔

معنے :پُن کرے :مُفت وِچ دیوے ☆ جھُر جھُر : پچھتا کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہناں لوکاں تے رب دی عطا ہوندی اے اوہ ماڑیاں دُبڑیاں نُوں پُن دان کردے ای رہندے نیں پر کنجوس لوک کِسے نُوں دین جوگے تاں ہوندے نیں پر اوہ اُنج ای کِسے دی دات ویکھ وی پچھتاندے رہندے نیں۔

داتا دا دان پرجا دا اشنان۔

معنے : دان: مُفت وِچ پوری کِیتی گئی لوڑ ☆ پرجا: مخلوق' رعایا ☆ اشنان: نہاون' موَج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی امیر سخی کِسے نُوں کوئی دان دیندا اے تاں اوس دے دِتے دان نال مخلوق دا کم بن جاندا اے اتے اوہ خوش ہو جاندے نیں۔

داتا دان کرے بھنڈاری داڈھڈ بھرے۔

معنے: بھنڈاری: دوالے وسن والے ماڑے لوک ☆ ڈھڈ بھرے: پیٹ بھرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چنگے لوکاں دے سخاوت دے کم نال بھُکھے ننگے لوکاں دا کم سوَر جاندا اے اتے اوہناں دا پیٹ بھر جاندا اے۔ ایس لئی دان کرن دا کم کردیاں رہنا چاہیدا اے۔

داتا دان کرے، غریب اشنان کرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے وی وسوں اندر جے سخی لوک ماڑیاں نُوں ویلے کویلے دان کردے رہن تاں اوس وسوں دے ماڑیاں دے گھر وی چُلھا تپدا رہندا اے اِنج وسوں اندر جُرم گھٹ جاندا اے۔

دینے لگے تے اوَ گھنے بچوں سٹدا اے۔

معنے: دینے لگے: دان کرن لگے ☆ اوَ گھنے: ناممکن چیز، مُشکل ☆ بچوں: وِچوں ☆ سٹدا اے: پھینک دیندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مالک جدوں کِسے نُوں دین تے آوے تاں اوس کول لکھاں کروڑاں طریقے نیں اتے بندے نُوں اوس تھاؤں وی مِل جاندا اے جِتھوں دی اوس نُوں کوئی آس اُمید نہیں ہوندی۔

داتا دیوے تے شرماوے۔

معنے: دیوے: عطا کرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چنگے خاندانی لوک کِسے کِسے نُوں خیرات کرن لگے وی شرماندے رہندے نیں پئی کِتے لَین والیاں دی عِزت نہ بھنڈی جاوے۔ اِنج اوہ لُک کے دان کردے نیں ہوکا نہیں دواندے پھِردے۔

داتا کال پرکھیے، دودھا پھگن مانہہ، اِستری تاں پرکھیے جے دھن پلّے نہ۔

معنے: کال: قحط ☆ پرکھیے: آزمایے ☆ دودھا: دُدھ والا ☆ مانہہ: مہینہ ☆ دھن: دولت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سخی دی سخاوت دا پتہ قحط سمیں اندر لگدا اے، دُدھ دین والے جانور پھگن مہینے دُدھوں گھٹ جاندے نیں اتے زنانی دی وفا دا اوددوں پتہ لگدا اے جدوں کول کوئی پائی پیسہ نہ ہووے تے اوہ فیر وی سنگ نبھاندی رہوے۔

داتے دی بیڑی پہاڑ چڑھدی اے۔

معنے: داتے: دان کرن والے ☆ پہاڑ چڑھدی: اُچیاں تھانواں تے اپڑ جاندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ وی دان کردا رہندا اے اتے اوسدا ہتھ مالک نے کھُلھا بنایا ہوندا اے اوسنوں نُوں جگ وسدی اندر کدی وی مُشکل پیش نہیں آسکدی اتے اوسدے ظاہری نہ ہوسکن والے کم وی رب سچا کردیندا اے۔

دان توں کلیان۔

معنے: دان: عطا ☆ کلیان: صِفت ثنا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو لوک ماڑیاں غریباں تے ہتھ رکھدے نیں اتے لوڑ ویلے اوہناں دی مدد کردے رہندے نیں اوہ لوکی لوک بولاں وِچ صِفت ثنا کروان دے حقدار بن جاندے نیں۔

دریا ورگی سخاوت نہیں تے سُورج ورگی شفقت نہیں۔

معنے: ورگی: جیسی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں دریا وانگ کُھلھے حوَصلے دا مالک ہونا چاہیدا اتے اوس وِچ اینی جراند ہونی چاہیدی اے پئی لوک اوسدیاں دریا نال مِثالاں دین۔ اِنج ای بندے وِچ رحم چوکھا ہونا چاہیدا اتے اوس وِچ معاف کرن داحوَصلہ ہونا ضروری اے۔

دیا برابر دھرم نہیں۔

معنے: دیا: دان مُفت وِچ کُجھ دین ☆ دھرم: مذہب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر دان کرن ای سبھ توں اُتم کم ایں اتے ایس نال ہور کوئی نیکی نہیں رَل سکدی سگوں مذہب راہیں کیتی عبادت وی ایس نیکی تائیں نہیں پُج سکدی۔

دیندے دے ہزاراں ہتھ ہوندے نیں۔

معنے: دیندا: دان کردا ہویا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے نُوں مالک نے دان کرن دی توفیق دِتی ہوئی ہووے اوس نُوں رب نے ہمت وی اینی دِتی ہوندی اے پئی اِنج لگدا اے جویں اوہ ہزاراں ہتھاں نال دان کردا ہووے۔

دیندیاں نُوں ای دیندا اے۔

معنے: دیندیاں: دان کردیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رب سچا وی ساد اوسے نُوں ای چوکھا دیندا اے جو لوکاں وِچ دان کردا رہندا اے اتے جو کنجوس بنکے سبھو کُجھ گھُٹ لیندا اے رب سچا اوی اوسنوں دین لگیاں ہتھ گھُٹ لیندا اے۔

رب جیڈی کوئی مہر نہیں۔

معنے: جیڈی: ورگی ☆ مہر: مہربانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سبھناں توں وڈھا داتا رب اے اتے جدوں اوہ مہربانیاں کرن تے آوندا اے تاں بندے تے ہر پاسیوں رحمتاں دے مِینہ پَین لگدے نیں۔

رب دے دِتیاں ای پُوری پَیندی اے۔

معنے: پُوری پَین: لوڑاں پوریاں ہون۔

ویروا: لیس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی بندہ لکھ بندے نُوں دے لوے پر اوڑک رب ای بندے نُوں دیوے تاں اوسدی بھُکھ نِکلدی اے اتے اوہ اپنے پَیراں

تے کھلوندا اے۔

رب دے دِتیاں رجی دا اے باپ دے دتیاں نہیں۔

معنے: رجی دا: پیٹ بھر دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا پئی پیو اپنی دھی نُوں لکھاں وی دان کر دیوے پر جدوں تِیک رب اوسدی پوری نہیں پاوے گا اودوں تِیک اوسدی پوری نہیں پوے گی۔

رب دے ناں دیاں گھُنگھنیاں تے پیراں دے ناں تے سنڈ ھے۔

معنے: گھُنگھنیاں: ابالی ہوئی کنک ☆ سنڈ ھے: بھَینسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک کوئی شے دین لگیاں وی داء لا جاندے نیں۔ جگ دے پالنہار دے ناں لئی سستیاں شیواں دان کردے نیں جدوں اپنے پیراں دے ناں تے چنگیاں شیواں دان کر دیندے نیں۔

رویاں دان نہیں لبھدا۔

معنے: رویاں: رون نال ☆ دان: عطا، مُفت وِچ لبھن والی شَے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں لبھدا اوہ کُجھ ای اے جو اوسدی قِسمت وِچ ہوندا اے اتے بندہ جے نِرا پُرا کِسے کول جا کے رون ای لگ پوے تاں اگلا ضروری نہیں پئی اوسدی لوڑ پوری کرای دیوے۔

عقل دادر ب دی آوے کِسے دے ہتھ۔

معنے: داد: دین، دات، جہیز۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی عقل رب دی دین ایں اتے اوہ جیہنوں مرضی ایہ دات دے دیندا اے اتے اپنی مرضی نال کوئی عقل دا وارث نہیں بن سکدا۔

غرضوند کرے جاں درد وند کرے۔

معنے: غرضوند: لوڑ والا ☆ درد وند: درد رکھن والا۔

ویروا: ایس اکھان وچ دسیا گیا اے پئی کِسے دے کم جاں تاں اوہ آؤندا اے جو اوس دان مگروں کِسے توں کوئی کم کرن لوڑ دا ہووے جاں مُڑ اوہ کِسے دے کم آؤندا اے جو کِسے دا درد دِل وِچ رکھدا ہووے۔

سُکے ٹُکڑیاں نال کانواں دی سیوا/ سُکے ٹُکڑیاں تے کانواں دی مہمانی۔

معنے: سُکے ٹُکڑے: بچی کھچی روٹی ☆ سیوا: خِدمت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اپنے رات دے روٹیاں دے بچے ٹوٹیاں دے ای بھورے کر کے کانواں نُوں پا دیندے نیں اتے سمجھن لگ پَیندے نیں پئی اوہناں نے مہا دان کر دِتا اے۔

کالھیاں نُوں جھولی وِچ مَینوں بُک وِچ۔

معنے: کالھیاں: جو جلدی وِچ ہون ☆ بُک وِچ: ہتھاں وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دان لَین لگیاں کئی بندے چوکھے ای کاھلے ہوندے نیں اتے اوہ ساریاں نالوں اگے ہوکے اپنے ہتھ وِچ ای چیز لَے لَیندے نیں۔

کھُلھے مَتھّے ساگ دِتا گوشت نالوں چنگا۔

معنے: کھُلھے متھّے: خوش ہوکے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دان کرن لگیاں اگلے نُوں خوش ہوکے کوئی شَے دیوِیت تاں اگلا لَین والا وی راضی ہو جاندا اے اتے جے بجھیاں رُدھیاں کِسے نُوں کوئی شَے دیئے تاں دِتی ہوئی شَے لگدی وی نہیں۔

کھوتے دا کھاہدا نہ پاپ نہ پُن۔

معنے: پاپ: گناہ ☆ پُن: دان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نیکی کرن ل؛ گیاں ایہ ضرور ویکھ لَینا چاہیدا اے پئی اسی کیہدے سِر تے نیکی چاڑھن لگے آں۔ بد اصلاں نال کِیتی نیکی اُلٹا نقصان ای کراندی اے۔

گنڈاسا وی تُہاڈا تے بکرا وی تُہاڈا۔

معنے: گنڈاسا: ٹوکا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار لوک اپنا سبھ کُجھ ای اگلے دے سُپرد کر دیندے نیں اتے اوس تے ایناں اعتبار کر لَیندے نیں پئی اپنی ہر شَے اوسدے ہتھ پھڑا دیندے نیں۔

مری وچھی باہمن دے ناں۔

معنے: وَچھی: بَچھڑی ☆ باہمن دے ناں: باہمن نُوں دے دِتی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے نُوں دان وی کِیتا جاوے تاں چج وسب دی شَے دینی چاہیدی اے پر کئی چاتر لوک مویا ڈنگر وی کِسے نہ کِسے نُوں دان کر کے اپنا ناں اُچا کر لَیندے نیں۔

مہر ہے پر دُدھ کوئی نہیں۔

معنے: مہر: مُحبت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک گلّیں باتیں تاں اگلے نال بڑا ای پیار پوچا پائی رکھدے نیں پر جے کُجھ پلیوں جھاڑن دی گل ہووے تاں اوسے ویلے دڑ وٹ لَیندے نیں۔

نال تے ہتھ دادِتا ای جاندا اے۔

معنے: ہتھ دادِتا: دان کیتا گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر بندہ جو کُجھ وی ماڑیاں نُوں دان کرے گا اگلے جہان اوہیو مال اوسدی سفارش کرے گا اتے اوس نُوں جنت وِچ چنگی تھاں دوائے گا۔

نالے پُن نالے پھلیاں۔

معنے: پُن: مُفت وِچ دِتی جان والی شَے ☆ پھلیاں: جمع

پھلی دی، پھل والی شَے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندے نُوں اِک کم کرن گیاں دوہرا فائدہ ہو جاندا اے اتے اِک فائدہ تاں اوہ لَین گیا ہوندا اے دوجا اوس نُوں مُفت وِچ ای لبھ جاندا اے۔

ننگا کھلا اُجاڑ وِچ ہے کوئی کپڑا لوے۔

معنے: اُجاڑ: برباد تھاں، جنگل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی مُورکھاں کول اپنے جوگی کوئی شَے تھاں ہوندی نہیں پر اوہ لوکاں نُوں دان کرن دے ہوکے دیندے پھر دے نیں پئی کوئی ساتھوں لَے لوے۔

نہ رُچی مُنہاں تے کڈھ دِتی نوّہاں۔

معنے: رُچی: چنگی لگی ☆ نوّہاں: ناخناں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک دان وی اوہیو کُجھ کردے نیں جو اوہناں دے اپنے ورتن جوگ نہیں ہوندا اتے اوہ اوہیو کُجھ کِسے ماڑے نُوں دے کے اپنا ناں بناندے رہندے نیں۔

ہتھ دا دِتا ای کم آوندا اے/ ہتھ دا دِتا ای نال جاوے گا/ ہتھ دا دِتا ای کم آوے۔

معنے: ہتھ دا دِتا: دان کِیتا گیا مال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی ایس جگ اندر اوہیو کُجھ بندے دے نال جاندا اے جو کُجھ اوسنے اپنیں ہتھیں کِسے نُوں دان کِیتا ہویا ہوندا اے اتے اوہیو مال اوسدی سفارش وی کردا اے۔

ہتھ دا دِتا گواچ نہیں جاندا۔

معنے: ہتھ دا دِتا: دان کِیتا گیا مال ☆ گواچ جاندا: ازایاں ہوندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اپنے ہتھاں نال کِیتی گئی سخاوت کدی وی ازایاں نہیں جاندی اتے اوس دا ثواب ضرور بندے نُوں مِل کے ای رہندا اے۔

ہتھ وِچ دیوے روٹی تے سِر وِچ مارے جُتی۔

معنے: دیوے: پھڑاوے ☆ جُتی: جُوتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دان کرن اوہ چنگا جدوں اِک ہتھ نال دیوے تے دُوجے ہتھ نُوں خبر نہ ہووے اتے جے کوئی دان کرن مگروں پتارن لگ پوے مُڑ دان دا سارا ثواب مُک جاندا اے۔

☆☆☆☆

دھن دولت

اپنی عقل تے پرائی دولت ودھ جاپدی اے۔

معنے: جاپدی: دِسدی، نظر آوندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی اپنی عقل اتے دوَلت نُوں ای سارے جگ نالوں چنگی سمجھدا اے اتے اگلے دی چنگی شَے نُوں وی چنگا نہیں آکھدا۔

اگے نہیں سی مان وے جڑاو چھلا ہُن گھڑائی نتھ وے رِکیہ کرے اللہ۔

معنے: جڑاو چھلا: زیور گہنا ☆ گھڑائی: بنوائی ☆ نتھ: نک دا زیور۔

ویروا: ایس اکھان راہیں مت دِتی گئی اے پئی اِمیر لوک اپنی دوَلت دی نمائش ہر تھاں کرن لئی پہلاں اِک زیور بنواندے نیں اتے فیر ہور زیور بنوا کے لوکاں نُوں وکھاندے پھِر دے نیں۔

اللہ امیر دے نیڑے قبر وی نہ بنوائے۔

معنے: بنوائے: بنائے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دوَلت والے لوک انساناں نال مُحبت نہیں کردے سگوں ماڑیاں دا لہو نچوڑ دے رہندے نیں۔

اللہ دے تے جر کے کھایئے۔

معنے: دے: دیوے ☆ جر کے: آرام نال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کر رب سوہنا بندے دے دِن پھیر دیوے اتے اوس نُوں دوَلت دے دیوے تاں بندے نُوں جر کے کھانا چاہیدا اے اتے پھُونڈاں نہیں مارنیاں چاہیدیاں۔

اللہ دے رنگ، کوئی پھِرے چوہدری، کوئی پھِرے ملنگ۔

معنے: اللہ دے رنگ: اللہ دی مرضی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایہ مالک سوہنے دی موَج اے پئی اوس نے کِسے نُوں تاں چوہدری بنایا ہویا اے اتے کئی ملنگ بن کے لوکاں دے بُوہیاں تے صدا کردے پھِر دے نیں۔

اِمیر دا گھوڑا غریب دا بھورا۔

معنے: بھورا: لُقمہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تگڑا بندہ تاں چوکھا دان وی کرلوے تاں وی اوس نُوں کوئی فرق نہیں پَیندا پر ماڑے بندے دے مُونہ وِچوں جے بُرکی کڈھ لئی جاوے تاں اوس لئی جیِن اوکھا ہو جاندا اے۔

اِمیرت دِل دی ہوندی اے۔

معنے: اِمیرت: امیری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی وی بندہ بُہتے پَیسے آ جان نال اِمیر نہیں ہوندا سگوں امیری دِل دی ہوندی اے۔ کئی امیر وی دِل دے غریب ہوندے نیں اِنج کئی غریب وی دِل دے اِمیر ہوندے نیں۔

اِمیری نالوں سوبھا چنگی۔

معنے :سوبھا:مشہوری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ امیر وی ہووے پر کوئی اوس نُوں چنگے ناں توں نہ جان دا ہووے تاں اوس نالوں اوہ ماڑا غریب چنگا جیہنوں لوک اِک چنگے بندے پاروں جان دے ہون۔

انگی دادھونا کِیہ تے نچوڑنا کِیہ۔

معنے :انگی:انگ ڈھکن والا کپڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کِسے دے کول چیز ای نہ ہون ورگی ہووے گی تاں اوس دی ورتوں کِیہ کرے گا اتے بچاکے کِیہ رکھے گا۔

اوہو کُجھ جوڑیا جو کھاپی چھوڑیا۔

معنے :جوڑیا:اکٹھا کیتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی اصل کمائی اوہ ای اے جو اوہ کھاپی لیندا اے اتے موج میلے وِچ لا دیندا اے۔ بندہ جو کُجھ سانبھ سانبھ کے رکھدا اے اوہ اوسدا اپنا نہیں ہوندا۔

ایس ہتھ دے،اوس ہتھ لے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دا کاروبار تاں ای چنگا چلدا رہندا اے جے بندہ اِک ہتھ دیوے اتے دُوسرے ہتھ لَے لوے اتے ویہار وِچ فرق نہ پاوے۔

اینا کُو نفع کماؤ جِنّا آٹے وِچ لُون۔

معنے :اینا:اِتنا ☆ آٹے وِچ لُون: آٹے وِچ نمک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کاروبار کرن بارے مت دِتی گئی اے پئی منافع بس اُونا کُو ای کمانا چاہیدا اے جِنا آٹے وِچ لُون پایاں اوس دا سواد بدل جاندا اے۔ ودھ منافع کمان نال لوکاں نال دھروہ ہوندا اے تے جو آفتاں تے بیماریاں نُوں سدا دیندا اے۔

باوا بھلا نہ بھئیا،سبھ توں بھلا روپئیا۔

معنے :باوا:بزُرگ ☆ بھلا: چنگا ☆ بھئیا: بھرا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جو لوک روپئے پَیسے دے پُتر نیں اوہ سارے انگ ساکاں نُوں بُھلھ کے بس پَیسے نُوں ای اگے دھردے نیں۔

باہواں اُتے ای بڑھکاں ہوندیاں نے نیں۔

معنے :بڑھکاں:للکارے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر زوراوراں دیاں بڑھکاں بس اوہناں دے زور پاروں ای ہوندیاں نیں۔ گھر دانے مُکے ہون تاں اُچی گُون دی ہمت ای نہیں ہوندی۔

بِیجیا ای سدا وڈھیدا اے۔

معنے :بِیجیا: کاشت کیتا ☆ وڈھی دا: کٹی دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جگ جہان دی دولت اکٹھی کرن لئی بندہ جو کُجھ وی محنت کرے گا اوہ ای اوسدے پلّے پووے گی۔ چنگا کم کرے گا تاں چنگیائی مِلے

گی،بھیڑا کم کرن نال بُریائی مِلے گی۔

بُری بھُکھ نہ سوَکھا پالا،بھاء گُبھاء نہ ویکھے۔

معنے :سوَکھا: آسان ☆ بھاء گُبھاء :قیمت دا اتار چڑھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھُکھ اتے سردی ایڈی بُری شَے وے پئی جدوں ایہ لگی ہووے تاں بندہ کوئی وی شَے لَین لگیاں مُل دے وادھے گھاٹے دی پرواہ نہیں کرداسگوں چیز خریدن دی کرداا ے۔

بڑیاں داوڈھا بھاگ۔

معنے : بھاگ :مقدر۔

ویروا:ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی تگڑے لوکاں دے نصِیب وی تگڑے ای ہوندے نیں اتے جے اوہناں دے مسلے وڈھے ہوندے نیں تاں اوہناں دِیاں آمدناں وی وددھ ای ہوندیاں نیں۔

بڑیاں دی گل بڑے ای جانن۔

معنے : جانن: سمجھن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تگڑے لوکاں دے مسلے وی تگڑے ای ہوندے نیں۔اتے تگڑے ای تگڑیاں دی گل بات نُوں چنگا سمجھ سکدے نیں۔

بخت چھِتا کُتا اے جیکوں چمبڑے۔

معنے : بخت :مقدر ☆ چھِتا : کاہلا ☆ جیکوں :جیہنوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں رب ولوں بندے دے دِن سِدھے ہون تاں اوسدیاں سبھے گلاں سِدھیاں ای ہوندیاں نیں۔مقدر دی مرضی اے پئی اوہ کیہڑے گھر نُوں پسند کرلَیندا اے۔

بختاوراں دا آٹا گُجھدا رہنداا ے۔

معنے :بختاوراں :قسمت والیاں،مقدراں والیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیااے پئی مقدر دے دھنی لوکاں دا کم رب ولوں چلدا رہنداا ے اتے اوہناں دالنگر پانی رب دی مہر نال چلدا رہنداا ے۔

بنِیا اپنا گُڑ وی لُکا کے ای کھانداا ے۔

معنے :بنِیا:کھتری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کھتری قوم بارے دسیا گیا اے پئی اوہ اپنے کِسے کم ویلے اپنی دوَلت دی کدی وی نمایش نہیں کردے سگوں گُڑ وی کھان تاں جگ کولوں لُکا کے ای کھاندے نیں۔

بُور پیااے تاں پھل وی پےئ گا۔

ویروا: ایسا اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رب کولوں ہر ویلے بھلے دی آس ای لا کے رکھنی چاہیدی اے اتے جدوں باغ دے بُوٹے نُوں بُور لگدا اے تاں پھل لگن دی آس وی ضرور رکھنی چاہیدی اے۔

بُہتی نُوں پیا تاں تھوڑی توں وی گیا۔

معنے :بُہتی : زیادہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جو وی بندے دے مقدر وِچ لِکھیا ہووے اوہ اوسنوں ہرؤ مرؤ مِل ای جاندا اے۔ جدوں بندہ بُہتے مال نُوں ملن مارن دی کوشش کردا اے تاں اوہ تھوڑے توں وی جاندا اے۔

بیاں وِچوں بی چنگیرا' چاول' کنک تے چنا اچھیرا۔

معنے: چنگیرا: چنگا ☆ اچھیرا: اچھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چنگا بی پایئے تاں اوہ ای واہی وان دی دوَلت ودھان دا کارن بن دا اے۔ اتے جے کر بی چنگا نہ ہووے تاں فصل ماڑی ہوندی اے۔

بنھ کھِیسا' کھا ہریسا۔

معنے: بنھ: باندھ ☆ کھِیسا: جیب ☆ ہریسا: من مرضی دا' من چاہیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نے جے اپنے بوجھے کُجھ مال پیسہ پایا ہووے گا تاں اوس دا جو من چاہوے اوہ کھاندا پیندا رہوے اتے جتھے دِل کرے خرچدا رہوے۔

بھری چنڈوَل ای بھریندی اے/ بھرے تھاں ای بھرِیندے نیں۔

معنے: مِٹی دا اِک کھڈوَنا ☆ بھریندی: بھری جاندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے گھراں وِچ پہلاں چوکھی دوَلت ہووے اوتھے ای پرت پرت کے ہور دوَلت آوندی اے اتے رب وی بھرے بھڑولے ای بھردا اے۔

بھُکھے کنوں پُچھیا ڈُوں تے ڈوں' آکھیس چار روٹیاں۔

معنے: ڈُوں تے ڈُوں: دو تے دو ☆ آکھیس: آکھیوسُو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دا ڈِھڈ اوس نُوں سبھ توں نیڑے ہوندا اے۔ اتے بھُکھے اگے جدوں وی کوئی گل کیتی جاوے تاں اوس نُوں بس روٹ ای چیتے آوندی اے۔

بھُلھ گئے اوہ لِیر پراندے' جد موَلا دِن چنگے آندے۔

معنے: لِیر پراندے: پاٹے پانے کپڑے ☆ موَلا: پالن والا' رب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے توں غریبی دے دِن مُک جان تاں اوہ اپنے گُذرے ویلے نُوں اِنج بھُلھ جاندا اے جِویں اوس نے کدی ماڑے دِن ویکھے ای نہ ہون۔

بھولے بھاء مِلے رگھورایا۔

معنے: بھولے بھاء: بِن منگیاں توں ☆ رگھورایا: من چاہیا' چوکھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار جدوں رب بندے تے مہربان ہوندا اے تاں اوس نُوں چوکھی دوَلت بِن منگن توں ای دے دیندا اے۔

بھیڈ نُہائیے دُونی، بکری نُہائیے کُرڑک۔

معنے: دُونی: دوگُنا ☆ کُرڑک: سون لا گے گئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے بھیڈ نُوں نُہاندیاں رہنا چاہیدا اے ایس نال اوسدی صحت چنگی رہندی اے پر بکری نُوں بس سُون لاگے ای نُہانا چاہیدا اے۔

بھیڈاں نُوں زکام ہو جاے تاں اوہ وی گونڈے دھودھو پیندیاں نیں۔

معنے: گونڈے: دوَرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں ماڑے بندے دی رب سُن لوے تاں اوسدیاں عادتاں وی بدل جاندیاں نیں اتے اوہ وی امیراں وانگ دے نازنخرے کرن لگ پَیندا اے۔

پاپاں باہجھ نہ کٹھی ہووے، مویاں نال نہ جاوے مایا۔

معنے: پاپاں: جمع پاپ دی، گُناہ ☆ مایا: دوَلت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بُہتی دوَلت بس ہیرا پھیری اتے لُٹ مار نال ای اکٹھی کیتی جاسکدی اے پر بندے نُوں یاد رکھنا چاہیدا اے پئی مرن ویلے ایہ دوَلت کدی وی کِسے دے نال نہیں جاندی۔

پرادھنے سُفنے سُکھ نہیں۔

معنے: پرادھنے: پرائے، کِسے دے ☆ سُفنے: خواب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ آپوں محنت کر کے خرچ کرے تاں اوسنوں سُکھ مِلدا اے پر پرائے مال تے موَجاں بندہ کِناں کو چِر کر سکدا اے۔

پرایا سیر پنج سیری برابر۔

معنے: پنج سیری: پنج سیر دا وٹا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی ہر کوئی کِسے نُوں داء دیا لان دا ای سوچدا اے اتے کِسے دا سیر دا وٹا وی پنجاں سیراں دا ای لگدا اے۔

پرایا گہنا پایا تے من موہ لیا، مُنہ تے ماریا چھتر تے گہنا کھوہ لیا۔

معنے: گہنا: زیور ☆ موہ لیا: اپنا داس بنا لیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک کِسے توں مانگواں زیور لَے کے اپنا ٹوَہر تاں بنا لیندے نیں پر جے اوہ زیور کھوہن والا کوئی ٹکر جاوے اتے اوس گہنے دا مُل بھرنا پَے جاوے تاں چاننا ہو جاندا اے۔

پرائے دھن تے لچھمی نرائن۔

معنے: لچھمی: دوَلت ☆ نرائن: مالک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی ہر کوئی

دوسرے دی دوَلت تے قبضہ کرن دی کوشش کردااے اتے اپنے رب کولوں نہیں منگدا۔حالاں رب کولوں سچے دَل نال جووی منگیا جاوے اوہ ضرور دیندااے۔

پرائے دھن نُوں رووے چور۔

معنے :دھن:دوَلت۔

ویروا:ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی چورو چارہ اڈا مُورکھ ہونداا ے پئی اوہ بیگانے مال وَل ساری عُمر نظر رکھدا اے اتے اوس نُوں چوری کرن جاندا اے پر اپنے رب کولوں سچی نیت نال نہیں منگدا۔

پرائے مال تے دِیدے لال۔

معنے :دِیدے:اکھیاں۔

ویروا:ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی لوکی پرایا مال دوَلت ویکھ کے جھٹ اکھیاں لال کر کے اوس نُوں ہتھیان دی کوشش کردے نیں۔اتے آپوں محنت کر کے دی کمان دا حِیلہ نہیں کردے۔

پرائے مال تے یاحُسَینؑ۔

ویروا:ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی لوک پرایا مال ویکھ کے اوس ویلے پاکاں داناں لَے کے اوس تے قبضہ کرن دی کوشش کردے نیں۔تانجولوکاں نُوں پتہ لگے پئی ایہ پاکاں دے دِلوں منّن والے نیں۔حالاں اوہ اپنے آپ نُوں وی دھوکھادین لگے ہوندے نیں۔

پرائے دھن تے لچھمی نراین۔

معنے : دھن: دوَلت ☆ لچھمی: دوَلت ☆ نراین: بادشاہ' مالک۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پریا مال جدوں لوکاں وِچ ونڈ نا ہووے تاں ہر اِک دا ہتھ کُھلھا ہو جاندا اے' پتہ تاں اپنا مال ونڈن لگیا لگدااے۔

پرائے دھن نُوں چور رووے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے دی دوَلت ویکھ کے حاسد لوک بس اَیویں ای سڑدے رہندے نیں اتے آپ لکھ بھن کے دوہرا نہیں کردے۔

پُرش دی مایا تے بِرچھ دی چھایا دا کوئی اِعتبار نہیں۔

معنے :پُرش:بندہ ☆ مایا:دوَلت ☆ بِرچھ:رُکھ'درخت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی دوَلت وی ڈھلدا پرچھانواں ہوندی اے اتے اوسدا کوئی وساہ نہیں ہونداانج ای رُکھ دی چھاں والی گل اے۔کوئی پتہ نہیں رُکھ وی کیہڑے ویلے سُک جاوے۔

پلّے کوَڈی نہ'ناں لکھ پت۔

معنے : کوَڈی:کوڑی ☆ لکھ پت:لکھاں دا مالک۔

ویروا:ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی کئی لوکاں دے بوجھے وِچ کھوٹی دوانی وی نہیں ہوندی پر اوہ لوکاں وِچ لکھ

پتی دے ناں نال پچھانے جاندے نیں ات اتے ساری عُمر جھوٹھوجھوٹھ دی کھیڈ رچائی رکھدے نیں۔

پلّے نہ دھیلا تے کردی میلہ میلہ۔

معنے: پلّے: پاس، کول ☆ دھیلہ: پائی پیسہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں کول بھانویں پائی پیسہ کوئی وی نہ ہووے فیر وی اوہ میلہ میلہ گوکدے رہندے نیں اتے اپنی مال حیثیت وَل اُکّا جھاتی نہیں پاندے۔

پلّے ہوون دمڑے تے سویں سمجھیں ویاہ۔

معنے: دمڑے: دام، پیسے ☆ سویں: سویرے، چھبدے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پیسے نال ای ہر کم کیتا جاسکدا اے اتے جدوں پیسہ کول ہووے تاں فیر کسے کم دی کوئی فکر نہیں ہوندی اتے بندہ ہر کم بھر مردانہ ہو کے کر لیندا اے۔

پیسہ اوہدا، جیہدے پلّے۔

معنے: پلّے: جیب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پیسہ کدی کسے دامیت نہیں ہوندا ایہ سدا اوسدا ای ہوندا اے جس دی جیب وِچ ہووے اتے ایہ کسے نال وی یاری نہیں نبھاؤندا۔

پیسہ بندے دے عَیب ثواب لُکا دیندا اے۔

معنے: عَیب ثواب: مند چنگ ☆ لُکا دین: چھپا دین۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پیسہ اجیہی شَے وے جو بندیاں دیاں سارِیاں کمزوریاں نُوں چھپا دیندا اے اتے جیہناں وِچ کوئی گُن نہ ہووے اوہ وی پیسے دے زور نال گُن وتی بنے پھر دے نیں۔

پَیسہ پیر، تے انّ گورو، جدھر آکھسی، اودھر ٹُرو۔

معنے: انّ گورو: رِزق دے گردِس والا ☆ آکھسی: آکھے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پیسہ ای ایس جگ اندر سبھ توں وڈھی پُوجن جوگ شَے وے اتے جیہڑے پاسے پیسہ بندے نُوں ٹورے اوس نُوں ٹُرنا پیندا اے۔

پیسہ تے بس ہتھاں دی مَیل اے۔

معنے: مَیل: مٹی، گند۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پیسے نُوں کدی وی مائی باپ نہیں بنالینا چاہیدا ایہ تاں بس ہتھاں دی مَیل اے جو ہتھاں نُوں لگدی وی رہندی اے اتے لتھدی وی رہندی اے۔

پیسہ ٹبے چوں دی راہ کر دیندا اے۔

معنے: ٹبہ: اُچی تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پیسہ ایڈی طاقت والی شے وے پئی ایہ بڑے تگڑے ٹبے وِچوں دی راہ بنا دیندا اے۔ پیسہ بڑے بڑے پتھر دِلاں نُوں وی جھٹ موم کر دیندا اے۔

پَیسہ دِتا روک، کھلاّ دِتا ٹھوک۔

معنے: روک: نقد☆ کھلاّ: جُتّی ☆ ٹھوک: مار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جے کِسے بندے نُوں کِسے وی کاروبار وِچ نقد پَیسے دے دِتے جان تاں اوسدی گل کرن دی ہمت نہیں ہوندی جے فیر وی اوہ کوئی شِکوہ کرے تاں اوسدا علاج جُتیاں نال ہونا چاہیدا اے۔

پَیسہ کدی اِک تھانویں نہیں ٹِکدا۔

معنے: تھانویں: جگہ☆ ٹِکدا: کھلوندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پَیسہ جِناں ای بھوَندا چوَندا رہوے اونی ای اوس دی قدر ودھ دی اے اتے اونی ای دیس ترقی کردا رہندا اے۔

پَیسہ کھوٹا اپنا، بانیے نُوں کیہ دوس۔

معنے: کھوٹا: جعلی☆ بانیے: کھتری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جدوں اپنا پَیسہ ای کھوٹا ہووے تاں بانیے تاں اوہ پرتا کے گھلھنا ای اے اوس وِچ کھتری دا کیہ قصُور اے۔

پَیسہ کھوٹا نہیں، جٹّی رنڈی نہیں۔

معنے: رنڈی: بیوہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پَیسہ کدی وی کھوٹا نہیں ہوندا۔ اوہ کِتے نہ کِتے لگ ای جاندا اے اتے جٹّی جے کر رنڈی ہو جاوے تاں اوہ فیر وی رنڈی نہیں ہوندی ایس لئی پئی اوہ زمین دی مالک ہون پاروں اپنے گھر بہ کے کھان پین کردی رہندی اے۔

پَیسہ گنڈھ دا، بیلی پندھ دا۔

معنے: گنڈھ: جیب☆ پندھ: سفر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پَیسہ اوہ جو بندے دی جیب وِچ ہووے اتے جدوں لوڑ پوے اوس نُوں کھولھ کے ورت لوے۔ اتے دوست اوہ جو زِندگی دا سارا سفر بندے دی اوَکھی بھاری وِچ اوس دا سنگ کرے۔

پَیسہ نرگوں بھاڑی کر دیندا اے۔

معنے: نر: مرد☆ بھاڑی: بُزدِل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پَیسہ زیادہ آوَن نال مرد وِچ بُزدِلی پَیدا ہو جاندی اے اتے اوس چوں دلیری مُک جاندی اے۔ اوہ پَیسہ لُکان لئی تھاں تھاں سر دیندا پھر دا اے۔

پَیسہ نہیں پلّے، ہار گھِناں کہ چھلّے۔

معنے: گھِناں: لواں☆ چھلّے: چھاپاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی کئی لوکاں دے کول پَیسہ تاں ہوندا کوئی نہیں پر اوہ زیور لَین دِیاں صلاحیں کردے رہندے نیں۔ اجیہے شیخ چلی لوک ایس جگ اندر بڑے لبھ جاندے نیں۔

پَیسے آون، پَیسے جاون، لوک نفعے وِچ روٹی کھاون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اِکنامکس دے عِلم دی بڑی وڈھی گل دَسی گئی اے پئی پَیسہ مُلک اندر جِنّی ودھ گردش کرے گا تاں اوہ جنیاں ہتھاں وِچوں لنگھے گا ہر کسے نُوں کُجھ نہ کُجھ دے کے ای جاوے گا۔ اِنج سارے لوکاں دا دال دلیہ چلدا رہندا اے۔ پر جے اوہ اِک تھاں تے رکھ دِتا جاوے تاں ککھ کمائی نہیں کردا۔

پَیسے آلی دا ای بال کھیڈ دا اے۔

معنے: آلی: والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جگ دے سارے کم بس دوَلت دے رُعب نال ای ہوندے نیں اتے غریب نُوں کوئی نہیں پُچھدا اتے اوسدے سارے گُن وِچے ای رہ جاندے نیں۔

پَیسے دیسیں روک، کم کرساں ٹھوک، پیسے کرسیں ہدھار، کمیں آں رکھاں وسار۔

معنے: روک: نقد☆ کم کرساں: کم کراں گا☆ کمّیں آں: کم نُوں☆ وسار: بھُلا۔

ویروا: پوٹھوہاری لہجے دے ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جے کم کران لئی نقد پَیسے دے دِتے جان تاں کم کرن والا دھیان نال ویلے سِر کم کر دیندا اے۔ پر جے کم کرا کے اوس نال ہدھار کریے تاں اوہ وی لارے بُتے لا لا ویلا لنگھائی جاندا اے۔

پَیسے نُوں پَیسہ کماندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جِنّے ودھ پَیسے کاروبار وِچ لائے جان گے اوناں ای کاروبار وِچ نفع ودھ ہووے گا۔ گھٹ راس کاروباری دا نقصان ای کردی اے۔

پَیسے نُوں پَیسہ کھٹ دا اے۔

معنے: کھٹ دا: کماندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پیسے نُوں کم کار وِچ لا کے ای پَیسہ کمایا جاسکدا اے، جِتناں ودھ پَیسہ کم کار وِچ لایا جاوے اوس توں نفع وی اوناں ودھ ہون دی آس ہووے گی۔

پَیسے والی دا ای بال کھیڈ دا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جو بندہ وی اپنے نوَکر نُوں پَیسہ دھیلا دیندا رہوے گا اوس دے بال اوہ نوَکر کھڈاندا رہوے گا۔ نہیں تے اوہ اوہناں نُوں چھڈ کے ٹُر جاوے گا، ہر شَے بس پیسے نال ای خریدی جاسکدی اے۔

پَیسے والے نُوں سدا بہار۔

معنے: پَیسے والا: امیر ☆ بہار: موَج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی حیاتی دیاں لوڑاں لئی پَیسہ ای سبھ کُجھ کردا اے ایس لئی جیہدے کول پَیسہ

ہووے اوس نوں مال پریشانی دی ماسہ پرواہ نہیں ہوندی۔

پَیسے والے نُوں سدا بہار' خالی ہتھ نُوں دھکے چار۔

معنے: دھکے چار: دھکے وجدے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ پائی پَیسے دی گل کردیاں دسیا گیا اے پئی لوک پَیسے والے دی ای عزت کردے نیں اتے غریب نُوں کول وی نہیں بَیٹھن دیندے۔

پیو بھرا کُجھ نہیں سبھ کُجھ روپیہ ای اے۔

معنے: پیو بھرا: باپ تے بھائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لالچی لوک لالچ پِچھے اپنے ماں پیو اتے بھَین بھراواں تِیک نُوں وی بُھلھ جاندے نیں اتے ہر کم وِچ اپنا لالچ ای سامنے رکھدے نیں۔

پیو وڈھا نہ بھئیا' سبھ توں وڈھا روپئیا۔

معنے: پیو: باپ ☆ بھئیا: بھائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مال دوَلت دا اوہ نشہ اے جو لوکاں نُوں اپنے ماں پیو اتے بھَین بھراواں توں دُور کر دیندا اے اتے لوک بس پَیسے دے پُتر بن کے رہ جاندے نیں۔

تماشہ ختم' پَیسہ ہضم۔

معنے: تماشہ ختم: کھیڈ مُک گئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر پَیسے نال ای سارے کاروبار چلدے نیں اتے جدوں اگلے کول پیسہ دین لئی نہ رہوے تاں کوئی وی مُفت بری وِچ اوس نُوں تماشہ کر کے نہیں وکھاندا۔

تھیلی وِچ روپئیہ تے مُونہ وِچ گُڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جدوں بندے دے کول مال دوَلت ہووے تاں ای اوہ چنگا کھا ہنڈھا سکدا اے۔ نہیں تاں اوس لئی دو ویلیاں دی روٹی پوری کرن اوَکھا ہو جاندا اے۔

ٹکے وی لگے' جوان وی اڑیا۔

معنے: ٹکے: پَیسے ☆ اڑیا: نہ رہیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی کئی وار اِنج وی ہو جاندا اے پئی پَیسے وی لگ جاندے نیں پر بندہ وی نہیں بچ سکدا۔ دھن دوَلت وی بندے نُوں اِک حد تِیک تاں تھمّی دے سکدی اے پر ہر ویلے نہیں بچاندی۔

ٹکیاں دی ساری کھیڈ اے۔

معنے: ٹکیاں: پَیسیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جہان اندر ساری کھیڈ بس پَیسے دی اے اتے پَیسے دے زور نال ای لوک ایس جگ اندر سارے پُٹھے سِدھے کم کر دے رہندے نیں۔

ٹِنڈاں کدے بھریاں کدے سکھنیاں۔

معنے :سکھنیاں :خالی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دوَلت وی کھوہ دیاں ٹِنڈاں وانگ ہوندی اے جو کدی بھر کے آوندیاں نیں اتے خالی پرت کے واپس مُڑ دیاں نیں۔

ٹھگائی نال ای ٹھاکر بن دا اے۔

معنے :ٹھگائی :ٹھگ بازی ☆ ٹھاکر :دوَلت والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی حلال دی روزی کھان والے دا تاں مساں حال سال ای پُورا ہوندا اے اتے جو بندہ چوکھا مال دار اے تاں اوس بارے سمجھ لینا چاہیدا اے پئی اوس نے کوئی لُٹ مار کیتی ہوئی اے۔

ٹُوپیاں دوَلت ونڈی آپیش نہ گئی اُکھا، نِکی پُچھے ودھی نُوں لٹُھمن کیہڑے داء۔

معنے :اُکھا:بلکُل ☆ داء:پاسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جدوں چوکھی دوَلت وی کول ہووے اتے فیر وی جے اوہ مقدراں وِچ نہ ہووے تاں کول ہوندیاں وی اوسدا کوئی فائدہ نہیں ہو سکدا۔ بندہ ساری عُمر ہتھ ملدیاں ای لنگھا دیندا اے۔

جان ماریاں ای دھن لبھدا اے۔

معنے :جان ماریاں :محنت کیتیاں ☆ دھن :دوَلت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ اپنا لہو پسینہ اِک کر کے محنت کردا رہوے گا اوہ ای گھر بہ کے عِزت دی روٹی کھا سکے گا اتے جو ہڈ حرام ہووے گا اوہ کدوں تیک جیوندہ رہ سکے گا۔

جتھے گنج، اوتھے رنج۔

معنے :گنج:خزانہ ☆ رنج :ناراضگی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بھانویں دوَلت ای ایس جگ اندر اِنسان دی سبھ توں وڈھی لوڑ اے پر ایہ ای اوسدی سبھ توں وڈھی دُشمن وی اے اتے ایس پاروں خانداناں وِچ ونڈا ونڈائی دے سوَ روَلے پے جاندے نیں۔

جتھے مال اوتھے وبال۔

معنے :مال دوَلت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دوَلت وی نِری فساد دی جڑ ہوندی اے اتے جدوں ودھ دوَلت کول آ جاوے تاں اوہ اپنے نال کئی پریشانیاں لَے کے آوندی اے۔

جتنے دم، اونے غم۔

معنے :دم :دام، دوَلت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نِری دوَلت وی بندے نُوں سکھ نہیں دے سکدی اتے بندے کول جنی ودھ دوَلت ہووے گی اوہ اوس لئی پریشانیاں وی اونیاں ای لیاوے گی۔

جس داپلہ بھارااوہونیویں۔

معنے : پلہ: جیب☆ بھارا: بھاری☆ نیویں: نیواں ہو جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دوَلت والے لوک اپنے کپڑے لتّے اتے رہن سہن توں ای پچھانے جاندے نیں اتے اوہناں توں ایس بارے وِچ پُچھ پرتیت نہیں کرنی پیندی۔

جس دے پلّے ہووے مال، اوہنوں روٹی دا کیہ کال۔

معنے : مال: دوَلت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جیہدے کول مال دوَلت ہووے گا اوس نُوں کھان پین والیاں شیواں دی کمی کدی نہیں ہوسکدی۔

جسدے کول نہیں پَیسہ اوہ بھلا مانس کیسا۔

معنے : بھلا مانس: چنگا اِنسان۔

ویروا: ایسا کھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی بھلمانسی دا پتہ تاں ای لگدا اے جے اوس کول پائی پَیسہ چوکھا ہووے اتے اوہ فیر وی بھلا مانس ہووے، بھکھا کنگلا تے مجبوری دا بھلا مانس ہوندا اے۔

جتاں لکھیا اوناں مِلسی۔

معنے : جتّاں: جتنا☆ لکھیا: مقدر وِچ اے☆ مِلسی: مِلے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں سختی دے دِن ویکھ کے گھابرنا نہیں چاہیدا جو کُجھ مالک نے مقدراں وِچ لکھیا ہویا اے اوہ سر پر مل ای جاوے گا۔

جتنی راس اونی کمائی، جتاں دُدھ اونی ملائی۔

معنے : راس: کاروبار وِچ لایا پَیسہ دھیلہ☆ کمائی: آمدن☆ ملائی: بلائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کاروبار کرن لگیاں بندے دے ہتھ وِچ جنے ودھ پَیسے ہون گے اوناں اوہ اپنے کاروبار نُوں سُر نال کر سکے گا اتے کِسے گھر جتاں دُدھ ودھ ہووے گا اونی ای دُدھ تے ملائی ودھ آوَن نال گھیو وی ودھ نکلے دا۔

جتّی دوَلت اونی مُصیبت۔

معنے : اونی: اُتنی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ساری دُنیا حلال حرام دی پرواہ کیتے بناں دوَلت نُوں اکٹھیاں کرن دی ہوس وِچ پھڑی ہوئی اے پر اصل وِچ دوَلت اِک مُصیبت وی اے اتے چور ڈاکو دا خطرہ ہر ویلے پیا رہندا اے۔

جتنی لابھ، اوناں لوبھ۔

معنے : لابھ: فائدہ☆ لوبھ: لالچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی کِسے کم جاں کاروبار وِچ کِسے نُوں جتاں فائدہ ہووے گا اوس کم وِچ اوسدا اوناں ای لالچ ودھ جاوے گا اتے اوہ اوس کاروبار

جاں کم نُوں ودھاندا جاوے گا۔

جِنّے دم اونے ای غم۔

معنے: دم: دام، پیسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پیسہ اجیہی شَے وے پئی ایہ جِناں ودھدا جاوے اونیاں ای پریشانیاں اتے دُکھ ودھ جاندے نیں۔ اک پاسے لُٹ لَین والیاں دا ڈر جان کھاندا اے تاں دُوسے پاسے پیسے نُوں ہور ودھان دی ہَوش بندے نُوں وچو وِچ کھائی جاندی اے۔

جوڑ مائی جوڑ، تینوُں کھان والے ہور۔

معنے: مائی: ماں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جو وی اپنا ڈِھڈ کٹ کے پیسے نُوں جوڑن دی فِکر وِچ رہندا اے اوہ پیسہ اوسدے کم وی گھٹ ای آوندا اے اتے اوہ مال کِسے ہور دے کم ای آوندا اے۔

جِیوں جِیوں ککڑی موٹی ہوندی اے آنڈا چھوٹا دیندی اے۔

معنے: جِیوں جِیوں: جَیسے جَیسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جِنی دوَلت کِسے کول ودھ آندی جاندی اے اوناای کنجوس ہوندا لگا جاندا اے اتے اوہ اوناں ای پیسے دا پُتر بنی لگا جاندا اے۔

جیہدے محلیں مایا، منگے پیسہ مِلے سوایا۔

معنے: محلیں: محلاں وِچ ☆ مایا: دوَلت ☆ سوایا: سوا گُنا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے لوکاں گھر کھلھی دوَلت ہوندی اے اوتھے ای ہور پیسہ نٹھ نٹھ جاندا اے اوہ کِسے کولوں اِک روپیہ منگن تاں اگلے سوا روپیہ گھلھ دیندے نیں۔

جیہدے کول مال اوہدے نال پنجھال۔

معنے: مال: دوَلت ☆ پنجھال: حصے دار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے کول وی مال دوَلت چوکھا ہووے گا اوس دے مال وِچ اوسدے نال کئی پنجھال رب ولوں ای رل جان گے جو اوس دے مال چوں حِصہ ونڈاندے رہن گے۔

جیڈا اوڈھا سرمایہ کار، اوڈی وڈھی اوہدی کار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جِنی کِسے کول دوَلت ہووے گی اوناں ای اوسدا رہن سہن ای امیر اں ورگا ہووے گا اتے اوس دا کاروبار وی اوناں ای موکلا ہووے گا۔

جیہڑا سوَکھا، اوہ ای اوَکھا۔

معنے: سوَکھا: امیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جو وی بُہتا امیر ہو جاوے اوہ عام لوکاں نُوں تاں بڑا سوَکھا لگدا اے پر اصل وِچ اوہو دوَلت اوس واسطے اِک عذاب بن جاندی اے اتے اوہ اوس دی سانبھ سنبھال دے دُکھ وِچ ای ہر

ویلے پیار ہنداا ے۔

جے سارا جاندا ویکھیے' ادھا دیئے لُٹا۔

معنے: لُٹا: قُربان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جدوں کِسے دی دوَلت ساری دی ساری جان دا ڈر ہووے تاں اوس نُوں ادھی لُٹا کے رہندی ادھی بچا لینی چاہیدی اے تا نجو رہندی تاں اوسدے کم آ سکے۔

چمڑی بھانویں چلی جاوے' پر دمڑی نہ جاوے۔

معنے: دمڑی: پَیسے دا چوُتھا حِصہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی کئی کنجوس لوک اپنا چم لُہا لیندے نیں پر ہتھوں پَیسہ ہوَلا نہیں ہون دیندے اتے پَیسے نُوں گھُٹ کے چھپا ماری رکھدے نیں بھانویں اوہناں دا لکھ نہ رہ جاوے۔

چھاتی تے دھر کے کوئی نہیں لَے جاندا۔

معنے: چھاتی تے دھرن: مرن لگیاں نال کھڑن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ جہان دا مال ایس جگ اندر ای چنگے کماں اتے لوک بھلیائی تے خرچدیاں رہنا چاہیدا اے اتے مرن ویلے کوئی اپنے نال کُجھ نہیں لَے کے جاندا۔

چھُری سونے دی لبھ جاوے تے ڈِھڈ وِچ نہیں مار لئی دی۔

معنے: ڈِھڈ: پیٹ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے نقصان دین والی شَے نقصان ای کر دی اے اوس توں فائدہ کدی نہیں ہو سکدا۔ اوسدا طمع کرن نال بندہ گھاٹا ای کھاندا اے۔

حرام مال حرام راہ تے ای جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ناجائز ڈھنگ نال کیتی کمائی کدی کول نہیں رہندی اتے اوہ نِکل ضرور جاندی اے بھانویں اج نکلے جاں کل نِکلے۔

داتا دان کرے' بھنڈاری دا پیٹ پاٹے۔

معنے: داتا: دین والا ☆ بھنڈاری: خزانچی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی کئی وار اِنج وی ہونداا ے پئی کوئی سخی دِل دا مالک دان کرن لگیا ہونداا ے اتے اوس دے خزانچی دے ڈِھڈ وِچ مُفت دی ای پیڑ اُٹھن لگی ہوندی اے۔

دام آوے کام/دام بناوے کام۔

معنے: دام: پائی پَیسہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پَیسہ ایس جگ اندر چنگی سانبھ کے رکن والی چیز اے اتے جے پَیسہ سانبھ کے رکھیا ہووے تاں اوَکھے سوَکھے ویلے کم دیندا اے۔

دام دا کم باتاں نال نہیں ہوندا۔

معنے: بتاں: گل بات۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو کم پَیسے نال ہونا ایں اوس بدلے کِسے نُوں لکھ گلاں با تاں سانیے اوہ کم کدی ہونہیں سکدا اوس لئی سر پر پَیسے لانے ای پَیندے نیں۔

دام کرے سبھ کام۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پَیسہ ای جگ اندر اِنج دی شَے وے جو سارے جگ جہان دے کم کر دیندی اے اتے پَیسے دے سِر تے بندہ تاں ای پھُونڈاں ماردا اے۔

داموں ڈھیری جاں ہڈوں ڈھیری۔

معنے: داموں: دام توں، پَیسے توں ☆ ہڈوں: ہڈیاں توں ☆ ڈھیری: اکٹھا کرن، مرجان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جاں تاں بندے کول پَیسے ہون تاں ہر کوئی اوسدی عِزت کرے گا نہیں تاں بندے دا مرجان ای چنگا اے پئی اوسدے لکھ رہ جان۔

دامے دِرمے، قدمے سُخنے۔

معنے: دامے: پَیسیاں نال ☆ دِرمے: دِرہماں نال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار لوک کِسے دی ہر پاسیوں مدد کرن لئی تیار ہو جاندے نیں اوہ اگلے لئی پَیسے وی لاندے نیں اتے اوسدے نال ہو کے اوسدے حقاں دی زبانی جنگ وی لڑدے نیں۔

دم ایں تاں کِیہ غم ایں۔

معنے: دم: پَیسہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دے پَلّے پَیسہ ہووے تاں اوسنوں کوئی غم جاں فِکر نہیں ہوندا اتے اوہ پَیسے نال سبھو خوشیاں خریدن دے دعوے کردا اے۔

دماں باہجھ نہ یاری، گھیو باہجھ نہ چُوری۔

معنے: دماں: پَیسیاں ☆ باہجھ: بغَیر ☆ چُوری: گھیو وِچ کُٹی روٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پَیسے توں بِناں کِسے نال دوستی وی نہیں نبھدی اوس وِچ ضرور کوئی پھِک پَے جاندی اے اتے گھیو توں بغَیر چُوری نہیں کُٹی جا سکدی۔

دمیں ڈھیریاں، چمّیں ڈھیر۔

معنے: دمیں: پَیسیاں ☆ چمّیں: چم دا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جدوں پَیسے کول ہون گے تاں کم کرن والے چوکھے لوک اپنے آپ ای لبھ جان گے۔ جگ دے سارے لوک بس پَیسے دے ای پُتر نیں۔

دَولت بنیرے دا کاں ایں۔

معنے: بنیرے: منڈھیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی دَولت کول ہووے تاں بندے نُوں اپنا مان تکبّر نہیں کرنا چاہیدا۔ ایس لئی پئی ایہ تاں کاں وانگر ہوندی اے جو بنیرے تے بہ کے

جدوں مرضی اُڈاری مار جاوے۔

دوَلت ڈھلدا پر چھانواں ایں۔

معنے: پر چھانواں: سایہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی دوَلت کندھ جاں رُکھ دے اوس سائے وانگر ہوندی اے جو دِن دے ڈھلن دے نال نال ای لماں ہوندا ہوندا اوڑک مُک جاندا اے۔ ایہ کدی وی سدا کسے دے کول نہیں رہندی۔

دوَلت حلال حرام دا چھُرا اے۔

معنے: چھُرا: چھُری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی دوَلت ای اجیہی شَے وے جو حلال نُوں حرام اتے حرام نُوں حلال کرن لئی چھُرے دا کم دیندی اے اتے بندہ دوَلت دے نشے وِچ حرام اتے حلال دی تمیز کرن ای بھُلھ جاندا اے۔

دوَلت بنیرے دا کاں ہوندی اے۔

معنے: بنیرے دا کاں: منڈیر تے بَیٹھا کاں جو کِسے ویلے وی اُڈ سکدا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دوَلت کول آ جاوے تاں اوسدے نشے وِچ بندے نُوں انھیاں نہیں ہو جانا چاہیدا۔ دوَلت تاں بس اوس کاں وانگ ہوندی اے جو بنیرے تے گھڑی گو بہ کے اُڈ جاندا اے۔

دوَلت ڈھلدا پر چھانواں ایں / دوَلت ڈھلدی پھِر دی چھاں ایں۔

معنے: پر چھانواں: سایہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دوَلت دی مِثال سائے ورگی اے جِویں سورج دے ڈھلن دے نال نال پر چھانواں لمّاں ہوئی جاندا اے اتے اوڑک مُک جاندا اے اِنج ای دوَلت دا حساب اے۔

دوَلت ڈھلدا پر چھانواں ہوندی اے۔

معنے: ڈھلدا پر چھانواں: ڈھلدا سایہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر دوَلت بس اِنج ای اے جِویں کِسے کندھ دا اوہ پر چھانواں جو سورج دے ڈھلن دے نال لماں ہوندا ہوندا اوڑک مُک جاندا اے۔

دوَلت آنی جانی شَے وے۔

معنے: آنی جانی: آن جان والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دوَلت ایس جگ اندر بس آون جان والی شَے وے اتے جو ایس تے پکا بھروسہ کردا اے اوہ مُورکھ ہوندا اے۔

دوَلت کاگ بنیرے دی۔

معنے: کاگ: کاں، کوا☆بنیرے دی: منڈھیر دی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دوَلت دے ہونداں اوس تے کوئی مان نہیں کرنا چاہیدا۔ اوہ بنیرے

دے کاں وانگ کِسے ویلے وی اُڈ کے جاسکدی اے اتے اوسدے جان لگیاں پتہ وی نہیں لگدا۔

دوَلت والے دے سالے بوہت بن دے نیں' غرِیب دا بھنوّیا کوئی نہیں بن دا۔

معنے : سالے:بیوی دے بھرا☆ بھنوِیا: بہنوئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی دوَلت والیاں نُوں ای سارے سلام کردے نیں اتے اوہناں نال ساکا چارِیاں کڈھ دے رہندے نیں پر ماڑے نال کوئی سلام دُعائے کے وی راضی نہیں ہوندا۔

دیوے تاں کلروں' لوے تاں کھلڑوں۔

معنے : کلروں: کلراٹھی جُوہ چوں☆ لوے: حاصل کرے☆ کھلڑوں: مال مویشی توں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مال دوَلت بندے نُوں بس رب دی مرضی نال ای مِلدا اے اوہ چاہوے تاں کلر وِچ بیجی کھیتی چوں رِزق دے دیوے اتے جدوں نقصان کرنا ہووے تاں کوئی ڈنگر مار کے نقصان کر جاندا اے۔

دھرم چھوڑ دھن کوئی کھاے۔

معنے : دھرم چھوڑ: مذہب چھڈ کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جگ تے کوئی وِرلا بندہ ای ہوندا اے جو پیسے لئی اپنا مذہب وٹا لیندا اے ہووے نہیں تاں ہائیں مائیں لوک پَیسے دے لالچ لئی مذہب نہیں بدلدے۔

دھن اوہ پر بھانی اوہ چھِکے وِچ رکھ کے سوَندی اے۔

معنے : دھن: آفرِین☆ پر بھانی: چوَہدرانی☆ چھِکے وِچ رکھ کے: سنبھال کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں کول دوَلت آجاوے تاں اوہ پُٹھیاں چھالاں مار مار لوکاں نُوں وکھاندے نیں پر کُجھ اِنج دے لوک وی ہوندے نیں جو چوکھی دوَلت دے ہوندیاں وی جر کے کھاندے نیں۔

دھن رب اے جو دے کے چِتاردا نہیں۔

معنے : چِتاردا: معنے ماردا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ ایس جگ اندر جے کِسے نُوں دو روپئے وی دے لوے تاں ساری عُمر اوسنوں مہنے ماردیاں لنگھا دیندا اے پر رب بندے نُوں دیندا اے پر مہنا کدی نہیں ماردا۔

دھن بِناں منگل کِتھے۔

معنے : دھن: دوَلت☆ بِناں: بغیر☆ منگ: خوشی☆ کِتھے: کہاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ لکھ چارے وی کردا رہوے پر پَیسہ اجیہی شَے وی پئی پَیسہ بندے دے

کول آ جاوے تاں اوہ خوشیاں منان لگ پَیندا اے۔

دھن پؤنا جَس تھوڑا اکھوایا۔

معنے: پؤنا: اِک چوں تیسرا حِصہ گھٹ ☆ جَس: خوبی، وڈھیائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جیہدے کول دوَلت گھٹ ہووے اوسدی عِزت وی لوک گھٹ ای کردے نیں اتے ایس جگ اندر ساریاں خُوبیاں لوک بس پَیسے پاروں ای من دے نیں۔

دھن جھورے کھتری رَن جھُورے جٹ۔

معنے: جھُورے: پچھتاے ☆ رَن: زنانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھتری لوک ساری عُمر دوَلت اکٹھی کرن لئی پریشان رہندے نیں اتے جٹ لوک بس ہر ویلے زنانی دا ساتھ لوڑدے رہندے نیں۔

دھن اوہ گیا، جو چڑھایاں چُوڑیاں۔

معنے: دھن: دوَلت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جو وی کم کرے اوس وِچوں منافع آوَنا چاہیدا اے پر جے زنانی کچ دِیاں چوڑیاں چڑھا لوے تاں اوہ چُوڑیاں تاں دُونہ چؤنہ دِناں مگروں ٹُٹ ای جانیاں ہوندیاں نیں اِنج اوہ پَیسے ازایاں ای جاندے نیں۔

دھن اوہ گیا جو کھاہدا سالے دھن اوہ بچیا جو رکھیا آ لے۔

معنے: سالا: بیوی دا بھرا ☆ آلا: گھر وِچ بنائی محفُوظ تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو مال دوَلت بندہ اپنی بیوی دے بھرانُوں دے دیوے اوسدے مِلن دی آس گھٹ ای ہوندی اے اتے پَیسہ اوہ ای کم آوَندا اے جو اپنے گھر سانبھ کے رکھیا ہویا ہووے۔

دھن اوہ گیا، جو کھاہدا سالے، دھن اوہ رہیا، جو رکھیا آ لے۔

معنے: دھن: دوَلت ☆ آلے: محفُوظ تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جو مال دوَلت کِسے دا سالا کھا جاوے اوسدے واپس مُڑن دی کوئی آس نہیں ہوندی اتے اوہ دوَلت جو سانبھ کے رکھی جاوے اوہ ای اوکھے ویلے کم آوَندی اے۔

دھن بِناں منگل کِتھے۔

معنے: بِناں: بغیر ☆ منگل: خوشی دا اظہار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پَیسے نال ای سارا موَج میلہ اے جدوں بندے دے کول پائی پَیسہ کوئی نہ ہووے تاں اوس نُوں کدی وی خوشی نہیں سُجھدی اتے اوسدے مُونہ تے ہاسہ وی نہیں آوَندا۔

دھن جرے کھتری، دُدھ جرے گُجر۔

معنے: جرے: برداشت ☆ کھتری: بنیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی عام بندے کول پَیسہ آ جاوے تاں اوہ پاٹ پاٹ پَیندا اے پر کھتری دے کول مال ہووے وی تاں اوہ کِسے نُوں ظاہر نہیں ہون دیندا۔ اِنج گُجراں دے گھر جتاں مرضی دُدھ ہووے اوہ کدی پھُونڈاں نہیں ماردے۔

دھن جھورے کھتری، رن جھورے جٹ۔

معنے: جھورے: پچھتاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دِتی گئی اے پئی کھتری ہر ویلے پَیسے پاروں جھُر دے رہندے نیں اتے اوہناں نُوں بس پَیسہ اکٹھا کرن دی پئی ہوندی اے اِنج ای جٹ دی زنانی ہر ویلے اپنے خاوند پاروں ای جھُر دی رہندی اے۔

دھن چلدا پھِر دا پر چھانواں۔

معنے: دھن: دوَلت ☆ پر چھانواں: سایہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جویں رُکھاں دا سایہ سویر ویلے لہندے والے پاسے نُوں ہوندا اے اتے شام ویلے چڑھدے ول ٹُر جاندا اے۔ اِنج ای دوَلت وی سدا ہر اِک دے کول نہیں رہندی سگوں کدی کِدے کول کدی کِسے کول ٹُر جاندی اے۔

دھن دیئے جی رکھیے۔

معنے: دھن دیئے: دوَلت دیئے ☆ جی رکھیے: عِزت رکھیے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دِتی گئی اے پئی بندے نُوں دوَلت نال اینا پیار نہیں کرنا چاہیدا پئی اوسدی عِزت وی جاندی رہوے، اوس نُوں دوَلت دے کے وی اپنی عِزت محفُوظ رکھنی چاہیدی اے۔

دھن دوَلت چلدی پھِر دی چھاں ایں۔

معنے: چھاں: سایہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دوَلت ایس جگ اندر ڈھلدا پر چھانواں ایں اتے ایہ سدا اِک بندے کول نہیں رہندی ایس لئی دوَلت پاروں آکڑ چنگی نہیں ہوندی۔

دھن ہے یار پٹا کیاں دایاں وت ہے یار بٹا کیاں دا۔

معنے: پٹا کیاں: پٹاکن والیاں، شوخیاں کرن والیاں دا ☆ بٹا کیاں: گوڑ مارن والیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی دوَلت جاں تاں شوخیاں لوکاں کول ہوندی اے جو ہر ویلے پٹا کدے رہندے نیں جاں مُڑ جھُوٹھ مار مار لوکاں نُوں پرچان والیاں کول ہوندی اے۔

دین تے آوے تاں رب چھپر پاڑھ کے دے دیندا اے۔

معنے: دین: عطا کرن ☆ چھپر: ککھاں کانیاں دا کوٹھا۔

ویروا: ایس اکھن وِچ دسیا گیا اے پئی رب سوہنے دی جدوں کِسے نُوں مال دوَلت دین دی صلاح بن جاوے

تاں اوس کول دین دے لکھاں کروڑاں طریقے نیں۔

دینے دے ہزاراں ہتھ ہوندے نیں۔

معنے: دینے: عطا کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رب سوہنا جدوں کسے نُوں دین تے آؤندا اے تاں کئیاں پاسیاں توں اوس لئی رحمت دے بُوہے کھولھ دیندا اے اتے بندے دے دِن پھِر دیاں دیر ای نہیں لگدی۔

دینے لگے تے اوہگن نِچوں سٹدے۔

معنے: دینے لگے: رب دین لگے ☆ اوہگن: مگھ، مُوری ☆ نِچوں: وِچوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دِتی گئی اے پئی جدوں رب دی اکھ مہربان ہو جاوے اتے اللہ دیون تے آوے تاں اوس کول بندے نُوں عطا کرن دے ہزاراں بہانے نیں اتے اوہ چھپر پاڑھ کے دے دیندا اے۔

دیوتے وی واشنا دے ای بھُکھے نیں۔

معنے: دیوتے: دین والے، ہندو مذہب وِچ بُزرگ ☆ واشنا: روشنی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ہر کوئی پَیسے دا ای بھُکھا اے ایتھوں تیک پئی دیوتیاں دے وی چڑھاوا نہ چڑھے تاں اوہ وی کوئی دُعا اسیس نہیں من دے۔

ڈَب پلّے اپنے، پگ پلّے پرائے، بوجھے وِچ جیہے پاے تیہے نہ پاے۔

معنے: ڈَب: تہبند دا پلا ☆ بوجھے: جیب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پَیسے سبھ توں ودھ محفوظ تہمد دی ڈَب وِچ ہوندے نیں پر جے پگ دے لڑ نال بنھ لئو تاں پچھوں کوئی وی کھولھ سکدا اے اتے جیب وِچوں تاں کوئی جدوں مرضی کڈھ لوے۔

ڈھلدی چھاں کدی ایدھر کدی اودھر۔

معنے: ڈھلدی: ہٹدی ☆ چھاں: سایہ ☆ اودھر: اوس پاسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دوَلت ڈھلدی چھاں وانگ ہوندی اے جو کدی سدا بندے دے نال نہیں رہندی اتے ویلا سدا بدلدا رہندا اے تے دوَلت وی ودھ گھٹ ہوندی رہندی اے۔

ڈھیر گوں ڈھیر بھاہ ہوندی اے۔

معنے: ڈھیر: زیادہ دوَلت ☆ بھاہ: اگ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بُہتی دوَلت آ جاوے تاں ہر ویلے اوس نُوں ہور ودھان دا مچ من اندر مچیا رہندا اے اتے بندہ اوسے اگ وِچ سڑدا رہندا اے۔

رام بھریاں نُوں ای بھردا اے۔

معنے: رام: ہِندو عقیدے مُوجب رب، پالنہار۔ ☆ بھریاں:

دولت والیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے ئی مالک سچا وی او تھے ای چوکھا رِزق دیندا اے جتھے پہلاں ای رِزق دی کوئی گھاٹ نہیں ہوندی اتے بھڑولے بھرے ای ہوندے نیں۔

رام رام دو آنے، گل لگے چوانی، جے گھر لاے ڈیرے تاں ایدھر کرے ودھیرے۔

معنے: رام رام: راہ وِچ مِلن دی سانجھ☆ گل لگے: گلے مِلے☆ ودھیرے: زیادہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کھتری نال جے واجبی سلام دُعا ہووے تاں وی اوستوں نفع کھٹدا اے پر جے تعلق گوڑھا ہووے تاں ہور منافع کما لیندا اے پر جے اوسدے گھر آن جان ہووے تاں اُکا چم ای لاہ لیندا اے۔

رام نام دوانیاں، گل مِلو چوانیاں، ہٹی اُتے تیرا ادھوادھ نبیڑا۔

معنے: دوانیاں: جمع دوانی دی، دو آنے☆ چوانیاں: جمع چوانی دی، چار آنے☆ نبیڑا: مُکا۔

ویرا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مال دوَلت اکٹھا کرن والے کِسے سانجھ دی پرواہ نہیں کردے سگوں اوہ واقف کاراں دا چوکھا چم لاہندے نیں اتے اگلا شرم دا مارا گل وی نہیں کر سکدا۔

رب چا کٹے، تاں پَل نہ گھتے۔

معنے: کٹے: مُکائے، ختم کرے☆ پَل نہ گھتے: اِک پَل نہ لاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ لکھ چترایاں کردا رہوے تاں کُجھ نہیں ہوندا پر جدوں رب دی نظر سوّلی ہووے تاں اوہ اِک پل اندر سارے روگ مُکا دیندا اے۔

رب نُوں بھاوے تاں سُکے وی ساوے۔

معنے: بھاوے: چنگا لگے☆ ساوے: ہرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی لکھ کِسے نال وَیر وِڈھدا رہوے پر جدوں رب سوہنے دی رحمت ہو جاوے تاں اوہ امروں سُکیاں رُکھاں نُوں وی اِک پل اندر ساوے ہرے کر دیندا اے۔

رب وی بھرے بھڑولے ای بھردا اے۔

معنے: بھرے بھڑولے: بھرے خزانے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رب سچا وی او تھے ای چوکھا مال دوَلت دیندا اے جتھے پہلاں ای دوَلت دی کوئی کمی نہیں ہوندی اتے خزانے بھرے ہوے ہوندے نیں۔

رَجی تے گُرلانی، گھگری لاہ چھڈی پرانی۔

معنے: گُرلانی: تکبر کرن لگی☆ گھگری: اِک لباس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کِسے ازلی بُھکھے نُوں نواں رِزق لبھ جاوے تاں اوہ اپنے پرانے بھریوے نُوں بدلن دے نال نال اپنا سبھ کُجھ ای بُھلھ جاندا اے۔

رج نُوں چج اے۔

معنے: رج: پیٹ بھر کے روٹی کھان ☆ چج: سلیقہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے کول چار پیسے آ جان تاں اوس نُوں زِندگی گذارن دے سارے طریقے سلیقے وی آ جاندے نیں۔

رجیا رِکیہ جانے بُھکھے دی سار۔

معنے: سار: خبر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر جیہنوں رج کے روٹی کھان نُوں لبھ جاندا اے اوہنوں مُڑ کے بُھکھیاں دی پرواہ نہیں رہندی۔

رجے دی بھَین تے بُھکھے دا بھائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھَیناں عام کر کے ٹُکر کھاندے ہوئے بھراواں نال ودھ بھرِ پَّن پاندیاں نیں پر بھراماڑے بھراواں نال وی میل رکھدے نیں۔

رِزق ای راجہ ہوندا اے۔

معنے: راجہ: بادشاہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جدوں بندے کول رِزق آ جاندا اے تاں اوس وِچ امیر لوکاں والے سارے نازنخرے آپے ای آ جاندے نیں۔

رنگی دا ہر کوئی ہوندا اے۔

معنے: رنگی: رنگ والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی دَولت والے دا پکھ ای ماردا اے اتے ماڑے وَل دی کوئی وی گل نہیں کردا۔

روپے بڑی کمائی کیتی اے۔

معنے: کمائی: آمدن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کاروبار وِچ جِتاں پَیسہ لایا جاوے اونی ای اوس پَیسے توں ودھ آمدنی ہوندی اے۔

روپے بھاگ جنگل دے کھولھے۔

معنے: بھاگ: مقدر ☆ کھولھے: جگا دِتے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی روپیہ پَیسہ اینڈی برکت والی چیز ہوندا اے پئی جے ایہہ جنگل وِچ وی جا کے لا دِتا جاوے تاں اوتھے وی منگل بن جاندا اے۔

روپے دی وڈھیائی، آ بہو بھائی۔

معنے: وڈھیائی: خوبی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی روپے پَیسے والے دی قدر کردا اے اتے جیہدے کول وی پائی پَیسہ

ہووے اوسنوں سد سد کول بٹھاندے نیں۔

روپئے دی سبھ وڈھیائی' آ بھو بھاء۔

معنے: وڈھیائی: خُوبی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پیسے دِیاں ای ایہ سارِیاں خُوبیاں نیں پئی سارے ای دوَلت والیاں نُوں نِیوں نِیوں سلام کردے نیں۔

روپئے دی ذات ای وڈھی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بندے دی ذات کدی وڈھی نہیں ہوندی بس پیسے دی ذات ای وڈھی ہوندی اے جیہدے کول پیسہ آ جاندا اے اوہ اپنی ذات وی چھیتی ای وٹا لیندا اے۔

روپئے دے سبھ لاگو۔

معنے: لاگو: لاگے ہو کے بیٹھن والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پیسے دھیلے وِچ ای اجیہا جادو منتر اے پئی سارے لوک ای پائی پیسے والیاں دے نیڑے ہو ہو بہندے نیں اتے ہر کوئی پیسے والے دی داری کردا اے۔

روپئے کوئی رُکھاں نال تھوڑے لگدے نیں۔

معنے: رُکھاں: درختاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پیسے کول ہووے تاں اوہ سنبھال کے رکھنے چاہیدے نیں ایس لئی پئی ایہ بڑی محنت نال کمائے جاندے نیں اتے ایہ درختاں نال نہیں لگدے۔

روپیہ کھرا اٹھیانیاں بُہت۔

معنے: کھرا: ٹھیک ☆ اٹھیانیاں: جمع اٹھیانی دی' روپئے دا ادھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دے کول کھرے پیسے ہون سہی اوس نُوں اوہناں دا توڑ لبھن وِچ کوئی اوکھت نہیں ہوندی۔

روپیہ پرکھن اِک وار بندہ پرکھن وار وار۔

معنے: پرکھن: ازمان ☆ وار وار: بار بار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لین دین کرن لگیاں روپئے پیسے نُوں تاں اِک وار ٹھوک وجا کے ویکھی دا اے پر بندے نُوں بار بار پرکھنا پیندا اے۔

روپیہ تے گُڑ دی پیسی ٹُٹے نہیں تے مُکے نہیں۔

معنے: پیسی: ٹکی ☆ ٹُٹے: توڑے گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پیسہ وی جدوں تِیک بجھیا ہووے تاں لوک نہیں خرچدے پر جدوں دی نوٹ تڑوا لئیو اوسنوں خرچن والا کوئی نہ کوئی کم نِکل ای آؤندا اے اِنج ای گُڑ دی پیسی وی توڑن مگروں لوک سوادلیندے ای کھا جاندے نیں۔

روپیہ ویکھیا تے ہس پیا' لہو ویکھیا تے رو پیا۔

معنے: ویکھیا: دیکھ لیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جِناں وی مسوسیا ہویا ہووے اوہ پَیسہ ویکھ کے ہس پَیندا اے اتے جدوں اوہ لہو جاں رَت نُوں ویکھ لوے تاں رون لگ پَیندا اے۔

روپئیاں دی ڈھال، ٹال دیوے وبال۔

معنے: ڈھال: تلوار دے وارتوں بچن لئی ورتیا جان والا ہتھ ٹھوکا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی پَیسہ اڈی وڈھی ڈھال اے پئی بندے نُوں پئی ہوئی ہر مُصیبت نُوں ٹال دیندی اے اتے پَیسے نال ای ہر شَے خرِیدی جاسکدی اے۔

روپیوں ودھ لاگ نہیں گُڑیوں ودھ گال نہیں۔

معنے: لاگ: طاقت ☆ گُڑیوں: دھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے نُوں رِکتوں پَیسے دھیلے دی لاگ لگ جاوے اوہ ساری عُمر لئی گنڈھیا جاندا اے۔ اتے جے کوئی کِسے نُوں دھی دی گال کڈھے تاں بندے کولوں ہوندے چارے اوہ جرن نہیں ہوندی۔

زراے تاں نر اے۔

معنے: زر: دوَلت ☆ نر: آدمی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جے بندے کول دوَلت ہے وے تاں لوک اوسدی عِزت کردے نیں نہیں کوئی وی ماڑے دے نیڑے لگ کے اوسدا دُکھ پچھن نُوں تیار نہیں۔

زراے تاں نر اے، نہیں تاں گھمیاراں دا خر اے۔

معنے: زر: دوَلت ☆ نر: آدمی ☆ خر: کھوتا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی دوَلت پاروں ای بندے دی ساری عِزت ہوندی اے اتے جے دوَلت بندے کول نہ ہووے تاں لوک اوسدی کھوتے جِنی عِزت وی نہیں کردے۔

زربل نہ زوربل۔

معنے: بل: طاقت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اصل طاقت ہرتھاں پَیسے دی اے۔ بندے دا سریری زور بھانویں جِناں مرضی ہووے پر اوہ پَیسے دی طاقت اگے کُجھ نہیں کرسکدا، اوڑک پَیسے اگے اوسنوں متھا ٹیکنا ای پَیندا اے۔

زربِناں عشق ٹَیں ٹَیں۔

معنے: بِناں: بغَیر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جگ دا ہر کم بس پَیسے نال ای کِیتا جاسکدا اے ایتھوں تیک پئی جے عاشق کول وی پَیسہ دھیلہ کوئی نہ ہووے تاں اوس دا عِشق وی وِچکا ہے

ای ہر جاندا اے۔

زر تے زور اللہ دی دین اے۔

معنے : دین: عطا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی دوَلت اتے بندے دے وجوُ دا اندر زور بس رب دی رحمت پاروں ای بندے نُوں مِلدے نیں اتے اوسدی رحمت توں بِناں بندہ اپنی چتر چالاکی نال کِسے داواں وی وِنگا نہیں کر سکدا۔

زردا سوَدا، بے زردا رب والی، پراں والے اُڈن، بے پردا رب والی۔

معنے : سوَدا: سامان ☆ اُڈن: اڈاری مارن، پرواز کرن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر سبھے خوبیاں دوَلت والیاں وِچ ای گِنیاں جاندیاں نیں اتے جیہدے کول مال دوَلت نہیں ہوندا اوسدا بس رب سچا ای وارث ہوندا اے جِیکن پراں والے آسانی نال اڈان بھر سکدے نیں پر پراں توں بغیر اُڈن اوکھا ہوندا اے۔

زر دے اگے زور نہیں چلدا۔

معنے : زور: طاقت۔

ویروا: ایس اکھانوِچ دسیا گیا اے پئی جِتھے دوَلت کم دے جاندی اے اوتھے بندے دا جسمانی زور کم نہیں کڈھ سکدا اتے پیسے نال جگ دا ہر کم کڈھیا جاسکدا اے۔

زر گیا زردی چھائی، زر آیا سُرخی آئی۔

معنے : زر گیا: دوَلت مُک گئی ☆ زردی چھائی: پِیلا ہٹ چھائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے کولوں پَیسے مُک جان تاں اصل وِچ بندہ وی مُک جاندا اے پتر جدوں پَیسہ کول ہووے تاں اوسدی ہُس نال بندہ تگڑا رہندا اے۔

زر، جورو، زمین، تِنے اپرادھ دا مُول۔

معنے : جورو: زنانی ☆ تِنے: تِنیوں ☆ اپرادھ: فساد ☆ مُول: بُنیاد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی اے جگ اندر پَیسہ، عوَرت اتے زمین ای اجیہیاں شَیواں نیں جو اِنساناں اندر جھیڑے جھگڑے دا کارن بن کے جگ اندر سارا فساد کھلار دِیاں نیں۔

زر والیاں دا ہر کوئی تے بے زر دا خُدا۔

معنے : زر: دوَلت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی دوَلت والیاں نال ای بھج بھج کے سانجھاں گنڈھن دی واہ لاندا اے اتے جیہناں کول پائی پَیسہ نہیں ہوندا کوئی اوہناں نال سلام لَین نُوں تیار نہیں ہوندا۔

سونا جھونا کوئی ذات نہیں ہوندی۔

معنے : سونا جھونا: دوَلت وند ہون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دوَلتوند ہو جان نال

بندے دی ذات جاں فطرت نہیں بدل جاندی۔ کمینہ بندہ امیر ہو جان مگروں وی کمینہ ای رہندا اے۔

سونے دی کوُلی وِچ کوُن بھیکھ نہ دیوے گا۔

معنے: کوُلی: نِکا برتن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی امیر بندہ جیہدے کول وی جاوے گا اگلا اگھوں وانڈی ہو کے اوسنوں جی آیاں نُوں آکھے گا اتے اوسدی خدمت وی کرے گا۔

سونا لبھاوی بھیڑا' اتے گواچاوی بھیڑا۔

معنے: بھیڑا: بُرا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی سونا جے کسے نُوں لبھ جاوے تاں اوہ وی چنگا شگوُن نہیں ہوندا اتے جے گواچ جاوے تاں وی اوہ چنگا نہیں ہوندا۔

سونا ہووے تاں گھڑانوں مہنگا نہیں ہوندا۔

معنے: گھڑانوں: زیور بنوانوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جے رب بندے نُوں سونا دے دیوے تاں اوس دا زیور بنوان اوس لئی کوئی اوکھا نہیں ہوندا۔ دوَلت کول ہووے تاں اوس دے ورتن دی جاچ آپے ای آجاندی اے۔

سونے دے آنڈے دین والی ککڑی۔

معنے: ککڑی: مُرغی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار کسے دا دولت دے اِنج دے خزانے وِچ ہتھ پَے جاندا اے پئی اوہ اوس لئی چوکھا ای لاہے وند ثابت ہوندا اے اتے اوس پاروں اوس دے وارے نیارے ہو جاندے نیں۔

سونے دی قدر دا سنیارے نُوں ای پتہ ہوندا اے۔

معنے: قدر: قیمت ☆ سنیارا: سُنار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی عام بندے نُوں سونے دی قدر قیمت دا پتہ نہیں ہوندا ایہ کم بس سنیارا ای کر سکدا اے جو کھوٹے کھرے دی پچھان کر سکدا اے۔

سونے دی کٹاری' جتھے وجے اوتھے ای کاری۔

معنے: کٹاری: تلوار ☆ کاری: کارآمد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی سونے دی تلوار جے جسم وِچ وج وی جاوے تاں جسم لئی فائدے مند ہوندی اے' سونا جے کسے نُوں نقصان دے کے وی لبھ جاوے تاں چنگا ای رہندا اے۔

سونے نُوں سلام' روپئے نُوں علیک بھُکھے نُوں نہ ویکھ۔

معنے: علیک: سلام دُعا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر سارے لوک بس دوَلت والیاں نُوں ای سلاماں کردے

نیں اتے ایس جگ اندر بھُکھے نوں کُجھ پلّیوں دین تے کُجا اوس نُوں ویکھن تے وی کوئی رعاضی نہیں ہوندا۔

صاجبی کُوں کیا صرفہ۔

معنے: صاجبی: امیرت ☆ کُوں: نُوں ☆ صرفہ: بچت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جدوں بندے دے کول کُھلا مال دوَلت ہووے تاں اوس نُوں صرفہ کرن دی کیہ لوڑ ہوندی اے اوس نُوں کُھلے دِل مال خرچنا چاہیدا اے۔

کُفر ٹُٹیا خُدا خُدا کر کے۔

معنے: ٹُٹیا: مُکیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی واری بندہ ساری عُمر دُعاوں کردا رہندا اے تاں جا کے کِتے اوسدی پریشانی مُک دی اے اتے اوسدی جان چھُٹدی اے۔

کلّا بانیا کِیہ اے۔

معنے: کلّا: خالی ہتھ ☆ بانیا: کھتری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر ساری کھیڈ بس پَیسے دی اے اتے جے پَیسہ کول نہ ہووے تاں نِری عقل وی کوئی کھوہن نہیں کھوہندی اتے بندہ ہتھ مَلدا ای رہ جاندا اے۔

کمینے دی دوَلت مخلوق لئی مُصیبت۔

معنے: کمینہ: بدذات نیچ ذات۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دوَلت وی کِسے چنگے بندے کول ای آوے تاں چنگی گل ہوندی اے جے کمینے کول دوَلت آ و نجے تاں اوہ ماڑیاں لئی مُصیبتاں ای بنائی رکھدا اے۔

کنجا بھاگوان ہوندا اے۔

معنے: کنجا: نیلیاں اکھاں والا ☆ بھاگوان: بھاگاں والا' مقدراں دا دھنی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نیلیاں اکھاں والے لوک عام طوَر تے چوکھے امیر ہوندے نیں اتے اوہناں نُوں دوَلت دی کمی گھٹ ای آوَندی اے۔

کوَڈی کوَڈی جوڑیاں بنیا لکھ کروڑ۔

معنے: کوَڈی: کوڑی ☆ جوڑیاں: جمع کِیتیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ پائی پائی جوڑدا رہندا اے اتے اپنا مال اپنے تے خرچ نہیں کردا اوسدا مال کروڑاں ہو جاندا اے اتے جوڑدیاں ہویاں دوَلت ودھ جاندی اے۔

کوَڈیاں والے لعلاں دی کِیہ سار جانن۔

معنے: کوَڈیاں: کوڑیاں ☆ لعلاں: جمع لعل دی' قیمتی پتھر ☆ سار: اہمیت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ساری زِندگی پائی پائی جوڑ کے دوَلت اکٹھی کرن والے لوک قیمتی چیزاں دی اہمیت نُوں نہیں سمجھ سکدے۔ ہر ایرا غیر عِلم والے دی قدر

نہیں سمجھ سکدا۔

کئیاں دے چٹوُر بھریناں ایں، کئیاں دے آٹا نہیں ڈنگ دا۔

معنے :چٹوُر: بھڑ ولے،خزانے ☆ بھریناں: بھردا☆ ڈنگ: اِک ویلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رب سوہنا وی مرضی دا مالک اے۔اوہ کئیاں دے گھر تاں انھی دوَلت پا دیندا اے پر کئی وچارے اِک ویلے دے آٹے لئی ِلاں لَیندے پھر دے نیں۔

ِکیہ کرے دوَلا جے دے موَلا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہنوں رب سچے نے اپنے کرم نال مال دوَلت دان کرنی ہووے اوسدے کوئی لکھ ساڑے پیا سڑے اوس دا کُجھ نہیں وگاڑ سکدا۔

گنا ونت نہ جنیوں، جنیوں بھاگا ونت، بھاگا ونت کے دوار پر کھڑے رہن گُن ونت۔

معنے : گنا ونت: خوبیاں والا☆ جنیوں: جمنا☆ بھاگا ونت :نصِیباں والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر خوبیاں والیاں دی کوئی قدر نہیں ہوندی سگوں دوَلت والیاں دے بُوہے اگے کئی خوبیاں دے مالک ہر ویلے ہتھ بنھ کے کھلوتے رہندے نیں۔

گنڈھ وِچ زر رائے، تاں نرائے، نہیں خرائے۔

معنے : گنڈھ :جیب☆ خر: گدھا۔

ویروا: اس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی لوک کِسے دی عِزت بس اوس دے پَیسے پاروں ای کردے نیں اتے جیہدے کول پائی پَیسہ کوئی نہیں کوئی اوس نُوں کول نہیں بَیٹھن دیندا۔

لاکھ لاکھی کول، لکھ بٹا کی کول۔

معنے :لاکھی: لکھ پتی ☆ بٹا کی: باتوُنی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی لکھاں روپئے جاں تاں لکھ پتِیاں کول ہوندے نیں جاں مُڑ بادشاہواں کول ہوندے نیں جاں مُڑ گوڑ دے پہاڑ اسارن والیاں کول ہوندے نیں۔

لبھ گئی رکابی، پچھے رہی گھوڑی تے کاٹھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی مُورکھ لوک اِنج دے ہوندے نیں پئی اوہناں نُوں تھوڑا کُجھ لبھ جاوے تاں اوہ بُوہتے دی آس لالَیندے نیں۔

لبھدی دے کنّیں بُندے، دُوجی پھِر دی کن پڑوائی۔

معنے : لبھدی دے:دوَلت والے☆ کن پڑوائی: کن چھدوائی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دوَلت والے لوک

زیور بنوا کے پالیندے نیں پر ماڑے بندے دی زنانی اُنج
ای کن پڑوائی پھِر دی اے اتے زیوراں دی رِیجھ پوری
کردی رہندی اے۔

لکھ بادشاہواں دی خزانیں، جاں جھوٹھیاں دی زبانیں۔

معنے :خزانیں :خزانیاں وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لکھاں روپئے جاں
تاں بادشاہواں دے خزانیاں وِچ ہوندے نیں جاں مُڑ
اوہناں گپیاں دی زبان وِچ ہوندے نیں جو ہر ویلے رائی دا
پہاڑ بناندے رہندے نیں۔

لکھ ٹکیاں دے مندڑے، لکھ ٹکیاں دے ہار۔

معنے :مُندڑے :مندرے۔

ویروا: بابا نانک شاہ فقیر ہوراں دی ایس بانی وِچ دسیا گیا
اے پئی ایس جگ اندر بندہ ایڈے مہنگے مُندرے کناں
نُوں پاندا پھِر دا اے اتے اپنے مہنگے سونے دے ہار اپنے
گل وِچ سجاندا اے پر اوڑک سبھ کُجھ اوسدے کم نہیں آوندا
اتے اوہ سبھ کُجھ ایتھے ای چھڈ کے اگلے جہان نُوں پدھار
جاندا اے۔

لکشمی اِتفاق دی یار ہوندی اے۔

معنے :لکشمی :دوَلت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جے گھر وِچ
اِتفاق اتے سُر سلوک ہووے تاں دوَلت وی اوس گھر تے
عاشق ہوندی اے اتے جتھے ہر ویلے فساد اتے ہُورا مُکی
چلدا ہووے اوتھوں دوَلت وی کنارہ کر جاندی اے۔

لیلا دِتیاں اِجڑ بچ جاوے تاں لیلا قُربان کر دیو۔

معنے :بھیڈ دا بچہ☆اِجڑ :گلہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں چوکھا نقصان
ہو جان دا ڈر ہووے اتے تھوڑا دے کے باقی سارا کُجھ
بچدا ہووے تاں اوہ کُجھ دے کے رہندیاں شیواں بچا
لَینیاں چاہیدیاں نیں۔

مال تے ای زکات ہوندی اے۔

معنے :مال :دوَلت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کِسے دے کول
چوکھی دوَلت ہووے گی تاں ای اوس نوں زکات لگے گی
نہیں تاں اوس کولوں زکات کوئی نہیں لَے سکدا۔

مال چنگا جتھوں وی لبھے لَے لَینا چاہیدا اے۔

معنے :چنگا :اچھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مال؛ دوَلت
لبھدیاں جتھوں وی چنگی دوَلت لبھدی ہووے اوہ ضرور
لَے لَینی چاہیدی اے اتے چنگی شَے دی قدر کرن سِکھنا
چاہیدا اے۔

مال دامُنہ رکردا اے جان دامُنہ نہیں رکردا۔

معنے :مُنہ رکردا :مُنہ وِوں کُجھ حاصل ہوندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دوَلت دے لالچی

اتے شوہدے لوک دوَلت نُوں ایس لئی چھپے پاندے نیں پئی اوس پاروں کُجھ نہ کُجھ لبھ جاندا اے اتے اوہ سمجھدے نیں پئی زِندگی کولوں ایڈا زیادہ کُجھ حاصل ہوندا اے۔

مال دا حریص تے عِلم دا حریص کدی نہیں رَجدے۔

معنے: رجدے: سیر ہوندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مال دوَلت دی حُرس وی ڈاڈھی بُری شَے وے اتے مال دی حرص والا بندہ کدی نہیں رجدا اِنج ای عِلم داٹھرکی وی ہر ویلے اوسے کم ای لگیا رہندا اے۔

مال دِل ویکھدا اے جان نہیں ویکھدا۔

معنے: مال: دوَلت ☆ جان: ہمت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئیہ کوئی دِل والا بندہ ای مال دوَلت خرچ کرسکدا اے ایس لئی کوئی وڈھا پہلوان ہونا ضروری نہیں پئی کوئی موٹا تازہ بندہ ای سخی ہو سکدا اے۔

مال دی خاطر پہاڑ چُکدے نیں۔

معنے: خاطر: دِل، لئی ☆ چُکدے: اٹھاندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دوَلت دے لوبھ لئی بندہ تگڑے توں تگڑے کم نُوں سر ڈھاہن لئی تیار ہو جاندا اے اتے اوہ اپنی جان دی پرواہ وی نہیں کردا۔

مال زِندہ مال میراث۔

معنے: میراث: وِرثہ، وراثت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کمینے اتے دوَلت نال چوکھا پیار کرن والے دوَلت نُوں ای ماں پیو اتے سبھ توں چنگی وست سمجھ کے اوس نال پیار کردے نیں۔

مال سرکاری تے موَجاں کرے پٹواری۔

معنے: مال سرکاری: دوَلت حکومت دی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار اِنج ہوندا اے پئی کئی لوک ساری عُمر کِسے دی دوَلت دے آسرے تے ای موَج میلہ کردیاں زِندگی لنگھا دیندے نیں۔

مال لگے سرکار دامر زا کھیڈے پھاگ۔

معنے: پھاگ: پھگن مہینے دا اِک دیہاڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی مُغل سرکار دے کارندے سرکاری مال دوَلت نال ای کھیڈ دے رہے اتے اپنیاں عیاشِیاں دا سارا سامان کردے رہے۔

مال مُوذی نصِیب غازی۔

معنے: مال مُوذی: بھیڑیاں دی دوَلت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دے چکر بودی اندر کئی وار اِنج وی ہوندا اے پئی بھیڑے لوکاں دی دوَلت کِسے جنگ جاں ہور ہلّے گُلّے پاروں کِسے غازی دے ہتھ چڑھ جاندا اے۔

مال والا ہارے گال والا جِتے۔

معنے : مال والا : دوَلت وند☆ گال والا : گلاں کرن والا ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر کئی وار چوکھے مال دوَلت والے تاں ہار جاندے نیں پر گلاں نال جھوٹھ دے پہاڑ اسارلَین والے بازی لَے جاندے نیں۔

مایا تے گیان، سبھے عَیب چھپان۔

معنے : مایا: دوَلت ☆ گیان: عِلم دی معرفت ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جدوں بندے کول جگ دی دوَلت اتے عِلم دی دوَلت دوویں ای آ جان تاں اوسدے سبھے عَیب ای لُک جاندے نیں اتے ہرکوئی اوس بندے دے پِچھے پِچھے ٹُریا پھِردا اے۔

مایا کو مایا مِلے کر کر لمبے ہات، تُلسی داس غریب کا کوئی نہ پُچھے وات۔

معنے : وات: خبر۔

ویروا: گوسائیں تُلسی داس ہوراں دے ایس اکھان رنگے شعر وِچ مت دِتی گئی اے پئی ایس جگ دیاں زلاں توں ایہ ای رِیت رہی اے پئی دوَلت والا ای دوَلت والے نُوں جپھیاں پا پا مِلدا اے اتے ماڑے غُربے دا کوئی حال چال پُچھن لئی تیار نہیں ہوندا۔

مقدراں دی گل اے۔

معنے : مقدراں دی گل: قِسمت دی بات۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں جو کُجھ وی جگ اندر مِلدا اے اوسدے مقدراں پاروں ای مِلدا اے اتے بندہ اپنی کوشش نال مقدر نہیں سوار سکدا۔

مُنہ دھووے روضی کھوہوے۔

معنے : کھوہوے: نقصان کرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ ہر ویلے صفایاں ای کردا پھِرے اوہ روزی کِیہ کماوے گا، روزی روٹی کمان لئی تاں مٹی ناں مٹی ہونا پَیندا اے تاں کِتے جا کے دوَلت لبھدی اے۔

موتیاں دے بازار وِچ سِپ دی کِیہ قدر۔

معنے : سِپ: سپی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑی تھانویں چوکھیاں مہنگیاں شَیواں دا بازار سجیا ہویا ہووے اوتھے گھٹ مُل دیاں شَیواں نُوں کوَن پُچھدا اے۔

مُوذی دا مال سبھ لئی حلال۔

معنے : حلال: دُرست۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھَیڑے بندیاں دا علاج ایہ ای اے پئی اوہناں نُوں لُٹ کے اوہناں دا مال ساریاں لوکاں وِچ ونڈ دِتا جاوے۔

موَلا ہتھ وڈھیایاں جِس چاہے تِس دے۔

معنے : وڈھیایاں: تعریفاں ☆ تِس: اوس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دیاں سبھو تعریفاں اوس مالک لئی نیں اتے اوہ ای سبھ دا رازق اے اوہ جیہنوں چاہندا اے بے حساب دے دیندا اے۔

مَولا ہتھ وڈھیایاں جیہنوں چاہوے دیوے۔

معنے: وڈھیایاں: صِفتاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مالک دے کول ایہ اختیار اے پئی اوہ جگ دا مال دَولت جاں عِلم عرفاں جیہنوں عنایت کرنا چاہوے کر دیوے۔

ناں وڈھا جاں دام / ناں وڈھا جاں پَیسے۔

معنے: وڈھا: بڑا ☆ دام: پَیسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کبڑھے لوک دھن دَولت دے لالچ وِچ اپنے چنگے اصولاں دا سَودا وی کر لَیندے نیں اتے اوہ دَولت بدلے اصول ویچ دیندے نیں۔

نِردھن دے نیں تِن ناں ' لُچا ' غُنڈا اتے بیئمان۔

معنے: نِردھن: جیہدے کول پائی پَیسہ نہ ہووے ☆ لُچا: بدمعاش ☆ غُنڈا: کوہ کھنج کرن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بھلے مانس کول پائی پَیسہ نہیں ہوندا اوہ بھانویں لکھ بھلا مانس اتے شرِیف ہووے پر لوک اوس دے ناں نال ہر برائی مڑھ دیندے نیں۔

نوِنداں تے تیراں سِدھاں۔

معنے: نِداں: رب دی نظر ☆ سِدھاں: ہر شے سِدھی ہو جاندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بندہ لکھ ترلے پیا پاوے پر کم سِدھا نہیں ہو سکدا۔ پر جدوں رب ولوں دِن چنگے ہون تاں ہر کم آپے ای ہوئی لگا جاندا اے۔

وِدیا سو جو ہووے کنٹھ ' پَیسہ سو جو ہووے گنٹھ۔

معنے: وِدیا: عِلم ☆ کنٹھ: کول ☆ گنٹھ: گنڈھ، جیب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی عِلم اوہ جو بندے دے کول ہووے اوہ ای اوس نُوں فائدہ دے سکدا اے اتے پَیسہ وی بندے دے کم اوہ ای آوندا اے جو اوسدی جیب وِچ ہووے۔

وڈھی گراہی کھایے وڈھا ہنکار نہ کھایے۔

معنے: گراہی: بُرکی ☆ ہنکار: تکبر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیکر رب سوہنا چوکھا رِزق دے دیوے تاں بندے نُوں اوہ جر کے کھانا چاہیدا اے اتے اوس پاروں تکبر نہیں کرنا چاہیدا ایس لئی پئی تکبر رِزق نُوں کھا جاندا اے۔

وڈھے لوکاں دے وڈھے ڈِھڈ۔

معنے: وڈھے: بڑے ☆ ڈِھڈ: پیٹ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تنگڑے لوکاں دا کھان پین وی کھُلھا ہوندا اے اتے اوہناں دے خرچے وی چوکھے ہوندے نیں، ماڑا اوہناں نال کدی نہیں رل سکدا۔

وڈھیاں دی گل وڈھی / وڈھیاں دیاں وڈِھیاں گلاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تنگڑے لوکاں دی گل بھانویں اُکّی بےتھوی اتے نکاری ای کیوں نہ ہووے پر ماڑے لوک اوہناں دی گل سُن کے اوس نوں چوکھا وزن دیندے نیں۔

وڈھیاں دی وڈھی گل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تنگڑے لوکاں دِیاں گلاں وی تنگڑیاں ای ہوندیاں نیں۔ اوہناں دے کم وی وڈھے اتے کرتُوتاں وی وڈِھیاں ہوندیاں نیں۔

ویکھ جھلکی، من گھلکی۔

معنے: جھلکی: نظارہ ☆ من گھلکی: دِل لالچ وِچ پَے جاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی دولت دا لشکارہ ای اِنج دا ہوندا اے پئی ہر کوئی دولت والے دا داس ہوجاندا اے اتے اوس دا بس نظارہ کرن نال ای مُونہ چوں پانی آجاندا اے۔

ہتھ دا چُوہا کھُڈ وِچ بَیٹھا۔

معنے: کھُڈ: بِل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی وار بندے دی ساری دولت اوہدے ہتھاں وِچوں ای ٹُر جاندی اے اتے اوسنوں اوسدے جان دی خبر وی نہیں ہوندی۔

ہوت دی جوت اے۔

معنے: ہوت: ہون ☆ جوت: روشنی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ کھاندا پِیندا ای ہووے تاں اوسدے گھر وِچ دھُوں دُھخدا نظر آوندا اے جے کرا گلے دے گھر وِچ کُجھ ہووے گا ای نہیں تاں اوتھے نظر کیہ آوے گا۔

ہوچھی پُونجی خصم نُوں کھاوے۔

معنے: ہوچھی: غلط طریقے آئی ☆ پُونجی: دولت۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ناجائز ڈھنگ دی کمائی روزی بندے نُوں لَے کے بہہ جاندی اے اتے کمائی ویلے بھانویں بندے نُوں ایس دا خیال نہ ہووے پر مگروں پتہ لگ جاندا اے۔

ہون دی بھَین تے ہون دا بھائی، زر پلّے نہ تے نار کائی کائی۔

معنے: ہون: مال دا مالک ہون ☆ نار: زنانی ☆ کائی: کوئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ اندر سبھے

ساڑیاں دوَلت دِیاں ای نیں جدوں کول مال دوَلت ہووے تاں سارے ہس ہس مِلدے نیں پر بھُکھیاں گھر اں وِچ تاں زنانی وی کوئی وِرلی ای وسدی اے۔

ہوندے دا ای ہندڈ ہونداا اے۔

معنے: ہوندے: کول مال دوَلت دا ہون۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے کول مال دوَلت اتے پائی پیسہ ہووے تاں ای لوک اوسدی عِزت کردے نیں نہیں تاں گھتریاں نُوں وی لوک جُگتاں کردے رہندے نیں۔

ہویا ای اُلرداا اے۔

معنے: ہویا: جو کُجھ کول ہووے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مال دوَلت دی نمایش سدا اوہ لوک ای کردے نیں جیہناں دے کول مال ہونداا اے جیہناں کول کُجھ ہوندا نہیں اوہناں وکھاوا کاہدا کرنا ایں۔

یا پُتروں یا بہتروں یا دھاڑیوں یا گھاڑیوں یا گوڑیوں یا ڈِھڈ نچوڑیوں۔

معنے: بہتروں: وہتروں، ڈنگراں پاروں☆ دھاڑیوں: دھاڑاں مارن پاروں☆ گھاڑیوں: کھلواڑیوں☆ گوڑیوں: لُٹ مار کر کے☆ ڈھڈ نچوڑیوں: جسمانی محنت نال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بوہتی دوَلت بندے کول اکٹھی تاں ای ہوندی اے پئی جاں تاں اوسدے پُتر چنگے نِکل آوَن اتے کمائی کرن، جاں مُڑ ڈنگر نصیباں والے رل جان، جاں اوہ دھاڑاں مارن والیاں دا سنگی ہووے جاں مُڑ آپ لُٹ مار کردا ہووے اتے جاں مُڑ اپنی محنت نال لہو پسینہ اِک کردیوے۔ ایس توں اڈ دوَلت بندے کول گھٹ ای آوَندی اے۔

☆☆☆☆

دے سنگ توں بچ کے رہن ای چنگا اے۔

اگ دا علاج پانی' پانی دا علاج کوئی نہ جانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اگ نُوں تاں پانی بُجھایا جا سکدا اے پر جدوں پانی دا ہڑ آ جاوے تاں اوس توں جان بچان دا کوئی طریقہ نئیں۔

اُلٹی گنگا پہاڑاں نُوں۔

معنے: گنگا: ہندوستان دا مشہور دریا جیہدے وِچ ہندو مُردیاں دی سواہ روہڑدے نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پُٹھا کم کدی راس نئیں آؤندا اتے جے گنگا دریا نُوں پرت پہاڑاں والے پاسے نُوں وگان دی واہ لائیے تاں اوہ کدی نہ وگے گی۔ ہر کم اپنے اصول نال ای پھبدا اے۔

اوڑک نیواناں دا پانی' نیوانیں جاندا اے۔

معنے: نیواناں: جمع نیوان دی ' نِیواں پاسہ☆ نیوانیں؛نیویں پاسے نُوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پانی نے اخیر نِیویں پاسے نُوں ای جانا ہوندا اے۔ بھانویں اوس نُوں زور لا لا اُچے پاسے نُوں لے جاویے پر اخیر اوسنے نیویں پاسے نُوں ای جانا ہوندا اے۔

بُت راوی ڈُوں چڑھ جُلیوم' تے جی چھوڑیم تیڈے کول۔

دریا' ندیاں' نالے' سُمندر

ارار بھاڑا' پار جھیڑا۔

معنے: ارار: ایس پاسے' بیڑی وِچ بَیٹھن والا پاسہ☆ بھاڑا: کرایہ☆ پار: دوجا پاسہ☆ جھیڑا: جھگڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بیڑی وِچ بَیٹھن ویلے بھاڑا پہلوں لَے لینا چاہیدا اے نئیں تاں لوک دریا دے پار جا کے دھگانے جھگڑا وِڈھ دھردے نیں اتے کرایہ دین وِچ ڈھیک چالیاں کردے نیں۔

ارار نہ پار' ادھکڑوں وچکار۔

معنے: ادھکڑوں: وچکاروں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی بندہ نہ تاں ارار ای رہیا اے اتے نہ ای پار گیا اے۔ اوس ادھ وچکار دی جھیڑا اچھوہ دھریا اے۔

اِک مچھی سارا جلگندا کر دیندی اے۔

معنے: جل: پانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بھیڑا اِک بندہ وی سارے سنگ نُوں خراب کر دیندا اے۔ ایس لئی بھیڑے

معنے : بُت :جسم ☆ ڈُوں :ول' طرف ☆ جُلیوم :جُلّیا' ٹُریا' گیا ☆ چھوڑیم :مَیں چھڈ دِتا ☆ تَیڈے : تیرے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ کِسے محبوب دا بیان اے پئی اوس نے دسیا اے پئی میری مرضی دے اُلٹ میرے جسم نُوں تاں راوی وتے لَے چلے نیں پر میری روح تیرے کول ای رہ گئی اے۔

بیاس اَمیر اں' راوی کِیر اں۔

معنے : بیاس : پنجاب دا اِک دریا ☆ کِیر اں : کمینیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بیاس دریا دے کنڈھے وسن والے لوک اپنی طبع وِچ امیر ہوندے نیں' جدوں کہ راوی دے کنڈھیاں دوالے وسن والے لوک اپنی فطرت پاروں کمین طبع ہوندے نیں۔

بیڑی دا پُور ترِنجن دیاں کُڑیاں' فیر نہ بہنا رل کے۔

معنے : بیڑی دا پُور: کشتی وِچ بَیٹھیاں سواریاں ☆ ترِنجن : چرخے ڈاہن والی تھاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کشتی وِچ رل کے بَیٹھے لوک اتے ترِنجن وِچ چرخہ کتن آیاں کُڑیاں پرت کے کدی وی اکٹھیاں نئیں ہونا۔ ایہ مقدراں دا سَوْدا اے اتے رب دا بھانا ایں۔

بیڑی ڈِٹھی' پَیر ڈِنگے۔

معنے : ڈِٹھی : ویکھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک منزل تے اپڑن لئی دُعاواں کردے نیں پر جدوں منزل نظر آوے تاں تُرن والے دے پَیر ڈِنگے نِکل آوَن کارن اوس کولوں اوس تے چڑھیا نئیں جاندا۔

بھر سمندر' گھوگھا لابھ۔

معنے : بھر سُمندر: بھرے سُمندر چوں ☆ گھوگھا: سِپی' سِپ ☆ لابھ : فائدہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں مقدر ہرے ہوئے ہون تاں دَوَلت دے خزانے وِچ رہ کے وی کُجھ ہتھ نہیں آوَندا۔ جدوں تگڑے گھر دی چاکری کیتیاں وی ککھ نہ لبھے تاں بولدے نیں۔

بھنّی ٹُٹّی دا پتن میلہ۔

معنے : بھنّی ٹُٹّی : ماڑے دُبڑے لِسے ☆ پتن: دریا دا گھاٹ جتھے بیڑیاں آن کے لگدیاں نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جووی اپنے سریر دی کمزوری پاروں جاں ہور کِسے پاروں پچھے رہ جان اوڑک پتن اُتے اوہناں دا میل ہوای جاندا اے۔ بیڑی دُوجے بنّے گئی نُوں مُڑ آوَن وِچ واہوا ویلا لگ جاندا اے۔

پاپ دی بیڑی' اج ڈُبی کہ کل۔

معنے : پاپ: گُناہ ☆ بیڑی: کشتی۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی گُناہ کرن والے

لوک بھانویں اج پھڑے جان جاں کل اخیر اوہناں دا مُونہہ ای کالا ہوندا اے۔ ایس لئی معافی دی آس تے گُناہ کرن والے گھاٹے دا سوَدا ای کردے نیں۔

پتن چھڈ کُپتن نہاپئے‘ راہوں چھڈ کوراہے جاپئے‘ لاہا مُول نہ پاپئے۔

معنے: کُپتن: جو پتن نہیں ☆ کوراہے: غلط راہ تے ☆ لاہا: فائدہ ☆ مُول: اُکا‘ بلکُل۔

ویروا: ایس اکھان راہیں ایہہ دس پائی گئی اے پئی پتن نُوں چھڈ کے لانبھے نہاون چنگا نہیں ہوندا‘ اجیہے بندے نُوں وی لوک شک دی اکھ نال ویکھدے نیں۔ ایسراں جے چنگی بھلی راہ نُوں چھڈ کے اِک لانبھ تے ٹُرے جاپئے تاں وی لوک چور سمجھدے نیں اتے ایسراں کوئی فائدہ نہیں ہوندا۔

پانی اوڑک پُل تھلھیوں ای لنگھدا اے۔

معنے: تھلھیوں: ہیٹھوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پانی لکھ ڈنڈ اُچا کرکے وی آوے اخیر اوس نِیویاں ہو کے پُل تھلھیوں دی لنگھنا ہوندا اے۔ ایس لئی ماڑے بندے نُوں چنگے دِن ویکھ کے اپنی اوَقات نہیں بھُلھنی چاہیدی۔

پانی اوک دا‘ سوَدا روک دا۔

معنے: اوک: بُک‘ دونہہ ہتھاں نُوں جوڑ کے پانی پین لئی بنایا بھانڈا ☆ روک: نگد‘ نقد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مَت دِتی گئی اے پئی پانی بُک نال پِینا چاہیدا اے اتے سوَدا نگد بنگدی کرنا چاہیدا اے۔ ایسراں دھوکھہ بھلیکھ گھٹ لگدا اے۔

پانی تتّا وی اگ بُجھا دیندا اے۔

معنے: تتّا: گرم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ پانی دی صِفت دسی گئی اے پئی بھانویں اوہ تتّا ای کیوں نہ ہووے‘ اوہ اگ نُوں بجھان لئی فیر وی کافی ہوندا اے۔

پانی دا ہگیا مُونہہ نُوں آؤندا اے۔

معنے: پانی دا ہگیا: پانی وِچ کیتی ٹٹی ☆ مُونہہ نُوں: سامنے‘ اگے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ مت دِتی گئی اے پئی جے وگدے پانی وِچ ٹٹی کر دِتی جاوے تاں اوہ تر کے بندے دے اگے ای آؤندی اے۔ ایس لئی کِسے نال کیتی برائی ہر حال وِچ کرن والے دے اگے آؤندی اے۔

پانی دے پَیر ساوے۔

معنے: ساوے: ہرے‘ سبز‘ ہریول۔

ویروا: ایس اکھان وِچ پانی دے فائدے دسے گئے نیں پئی جتھے پانی ہووے گا اوتھے ہریول ضرور ہو جاوے گی اتے ہر پاسے سبزہ ہوای جاوے گا۔

پانی دے ہتھ پَیر نہیں ہوندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی وگدے پانی وِچ جان والیاں نُوں ایس گل دا چانن ہونا چاہیدا اے پئی پانی دے کوئی ہتھ پیر نہیں ہوندے ایس لئی اوہ اگلے نُوں رُڑن لگیاں پھڑ نہیں سکدا۔ پانی وِچ پَیر سوچ سمجھ کے ای پانا چاہیدا اے۔

پانی دے ہوندیاں تیمّوں روا نہیں۔

معنے: تیمّوں: تیمّم ☆ روا: جائز، دُرست۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کر پانی کول ہووے تاں مُڑ تیمّم جائز نہیں ہوندا۔ کول کوئی شے ہووے تاں بُھکھیاں مرن عقلوں باہرا اے۔

پانی سِر توں لنگھ جاوے وَت کَے گز ڈہ گز۔

معنے: وت: پھر ☆ کَے گز: کِنّے گز ☆ ڈہ گز: دس گز۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں پانی سِر توں لنگھ کے اگلے نُوں ڈوب ای دیوے اوس ویلے پانی دی ڈوہنگھیائی مِن دیاں پھرن احمقاں دا کم اے، اوس ویلے جان تاں بچدی اے پئی بندہ جان بچان دی سوچے۔

پانی مِٹھا تِس رُتی، جُوں پکن جِس رُتی۔

معنے: تِس: اوس ☆ رُتی: موسم وِچ، رُت وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑی رُت وِچ جُوں پکدے نیں اودوں پانی مِٹھا لگدا اے۔ اصل گل ایہ وے پئی جُوں وساکھ چڑھے پکدے نیں اودوں رج گرمی ہوندی اے ایس لئی پانی تاں مِٹھا ای لگنا ایں۔

پانی وِچ سوٹا ماریاں پانی کدی دو نہیں ہوئے۔

معنے: سوٹا: ڈنڈا، لاٹھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کر پانی وِچ بندہ سوٹا مار کے سوچ لوے پئی اوہ پانی نُوں دُونہ حِصیاں وِچ ونڈ لوے گا تاں ایہ اوسدی بُھلھ اے۔ برادر جاں تیڑے دے لوکاں نُوں نفرت نال اِک دُوجے توں سدا لئی دُور نہیں کِیتا جا سکدا۔

پانی وِچ مدھانی پایاں مکھن نہیں نِکل آوندا۔

معنے: مدھانی: بلونی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بے مقصد کم دا کوئی فائدہ نہیں ہوندا۔ کِسے وی مسلے تے بے مقصد بحث پاروں کُجھ حاصِل نہیں ہوندا۔

پانی وگدے ای چنگے، دیوے جگدے ای چنگے۔

معنے: وگدے: بہتے ☆ جگدے: رَوشنی دیندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پانی وگدا ای چنگا ہوندا اے کیونجو اوہ پاک رہندا اے۔ کھلوتے پانی وِچ بو پَے جاندی اے۔ ایسراں دِیوے بلدے رہن تاں کُجھ نہ کُجھ تھاں نُوں تاں روَشن کردے رہن گے۔

پھوہی پھوہی نال تلاء بھریا جاندا اے۔

معنے: پھوہی پھوہی: قطرہ قطرہ ☆ تلاء: تالاب۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے وی چنگے کم لئی

پَینڈے پَین لگیاں واٹ توں نہیں گھابرنا چاہیدا۔ تلاء وِچ جے پانی دااِک اِک قطرہ وی پاندے رہیے تاں وی اخیر اِک دِن تلاء بھر جاندا اے۔ چنگا عمل کردے رہن دا ناں زِندگی اے۔

پھوئیں پھوئیں جوڑیاں دریا بھر جاندا اے

معنے: پھوئیں: قطرہ' تُبکا۔

ویروا: ایس اکھان دا مطلب وی اُتلے اکھان نال رلدا مِلدا اے۔

تارُو ہمیشہ دریا دی موَت مردا اے / تارا مردے دریا دی موَت۔

معنے: تارو: ترن والا ☆ تارا: ترن والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی اَجھک ہو کے دریا وِچ تاری ترن لگ پیندا اے اوہ اوڑک اِک دِن اوسے دریا وِچ ای ڈُب کے مر جاندا اے۔ پانی جو آپوں رُڑھدا جاندا اے اوہ کِسے دا کِناں کو میت ہو سکدا اے۔

تاریاں کُوں بالِھیاں نہیں بھُلھدِیاں۔

معنے: تاریاں: جمع تارے دی' ترنہار☆ کُوں: نُوں ☆ بالِھیاں: باہواں ہلان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو لوک وی پانی اندر ترن داول جان دے نیں اوہ اوس کم نُوں چھڈ وی دین مُڑ وی اوہناں نُوں ترن لئی باہواں مارن دی جاچ نہیں بھلھدی۔ جو کم وی کِسے سِکھیا ہوندا اے اوس نُوں ساری عُمر اوس دا اٹکل یاد رہندا اے۔

جا پُتر راوی' نہ کوئی آوی' نہ کوئی جاوی / جا دھیا راوی' نہ کوئی آوی' نہ جاوی۔

معنے: راوی: دریا راوی دے علاقے وِچ ☆ دِھیا: دھیے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ راوی دریا دی جُوہ نُوں اوکھت بھریا جیون دسیا گیا اے جتھے جان مگروں کوئی وات لَین وی اوکھا ای جاندا اے۔ راوی دے کنڈھے غریبی وی ودھ ہون پاروں ماڑیاں دی کوئی خبر سار لَیندا اے۔

جِس بیڑی وِچ ونج نہ چپّا' اوس بیڑی چڑھاون کیا۔

معنے: ونج: بانس' بیڑی ٹھیلن لئی ورتیا جان والا سند☆ چپّہ: چپّو۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بیڑی وِچ پَیر پان توں اگدوں اوسدے سَند ویکھے جاندے نیں۔ پر جیہڑی بیڑی وِچ ورتیا جان والا سامان سَند ای نہ ہووے اوس تے کوئن سواری کرے گا۔

جِدھر گئیاں بیڑیاں' اودھر گئے ملاح۔

معنے: بیڑیاں: جمع بیڑی دی' کشتی ☆ ملاح: بیڑیاں چلان والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ملاح وی بیڑی

دے نال نال ای چلدا اے۔ بیڑی جیہڑے پاسے نُوں وی جاوے گی، ملاح وی اوسے پاسے نُوں جاوے گا، ایس لئی جو اوس دی روزی روٹی اوس کم نال جُڑی ہوئی ہوندی اے۔

جِدھر نیوان ہووے، پانی اودھر ڈھلدا اے۔

معنے: نیوان: نیواں پاسا ☆ ڈھلدا: جاندا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پانی اوسے پاسے نُوں ای جاوے گا جیہڑا نیواں پاسہ ہووے گا۔ تگڑا وی اپنے توں تگڑے تے رُعب نہیں پاندا سگوں اپنے توں لِسّے تے ای سارا غُصہ جھاڑدا اے۔

جے بوڑ آوے تاں بخت ودھاوے، جے نہ آوے تاں کُرا کھاوے۔

معنے: بوڑ: سَیلاب، ہڑ ☆ بخت: قِسمت، مقدر ☆ کُرا: اوڑ، خُشک سالی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی سَیلاب جتھے اک پاسے نقصان کردا اے اوہدے نال نال اوہ زمین نُوں چوکھی زرخیزی وی دے جاندا اے۔ ایسراں واہی واناں دے مقدر جاگ پَیندے نیں۔ اتے جے ہڑ نہ آوے تاں اوڑ پاروں فصل گھٹ جاندی اے۔

جیہی بیڑی، تیہے چڑھوئے۔

معنے: جیہی: جَیسی، جِسراں دی ☆ بیڑی: کشتی ☆ تیہے: تَیسے، اُنج دے ☆ چڑھوئے: چڑھن والے، سواری کرن والے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہو جیہی بیڑی ہووے گی اُنج دے ای اوس تے چڑھن والے ہون گے۔ جِسراں دے پریہن والے ہون اوسراں دے ای کھان والے ہوندے نیں۔

چناب عاشقاں، سِندھ سارقاں، راوی مرکھتاں۔

معنے: سارقاں: جمع سارق دی، ڈاکو ☆ مرکھتاں: جمع مرکھت دی، جاسوس۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی چنہاں دریا دے کنڈھے عاشق لوک وسدے نیں، سِندھ دریا کنڈھے ڈاکو لوکاں ڈیرے لائے ہوئے نیں اتے راوی دریا دے آلے دوالے جاسوساں دا واس اے۔

چھل دے اگھوں بندھ نہیں بدھیندے۔

معنے: چھل: پانی دی لہر ☆ بدھیندے: مارے جاسکدے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پانی دی لہر نُوں ڈکن سوکھا کم نہیں۔ وارث شاہ ہوراں وی آکھیا سی 'نہیں خلق دی بندزبان ہوندی نہیں وجدے دریانواں نوں بنھ ہیرے۔

چھل دا پانی کُکھاں سُٹن نال نہیں ڈکیندا۔

معنے: چھل: پانی دی لہر ☆ ڈکیندا: ڈکی جاندی

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی تگڑی شَے دا مقابلہ کرن لئی ماڑے ہتھیار کم نہیں دیندے۔ اتے پانی دی چھل نُوں ککھاں کانیاں نال نہیں ڈکیا جاسکدا۔

چھوٹا پانی ویکھ کے، وڈھے ٹپ نہ مار۔

معنے: ٹپ: ٹپے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پانی نُوں گھٹ سمجھ کے وڈھے ٹپ نہیں مارنے چاہیدے۔ کِسے نُوں ماڑا جان کے بوہتا اگے نہیں ودھ جائیدا، کیڑی دا مقابلہ کرن لئی ہاتھی دا سمیان کر کے جانا چاہیدا اے۔

دریا دا ہمسایہ، نہ بُھکھا نہ تریہایا۔

معنے: تریہایا: پیاسہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دریا دے نیڑے وسن والیاں نُوں نہ ای بُھکھ آسکدی اے اتے نہ ای تریہ ستا سکدی اے۔ چنگے لوکاں نیڑے واس سُکھ دیندا اے۔

دریا دا انت کئیں نہ پایا۔

معنے: انت: اخیر ☆ کئیں: کِسے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دریاواں دے وَہن بڑے وڈھے ہوندے نیں، اوہناں بارے پوری جانکاری کِسے نُوں نہیں نصیب ہوندی پئی کِتھوں ٹُردے نیں، کیہڑے کیہڑے نالے دا پانی اوہناں وِچ رل دا اے۔

دریا دا گھیر کیہنے پایا۔

معنے: گھیر: گھیرا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دریانواں دے گھیرے ایڈے موکلے ہوندے نیں پئی اوہناں بارے جان لین ایڈا سوکھا نہیں۔

دریا سِندھ کنجری وانگوں ایں۔

معنے: کنجری: طوائف ☆ وانگوں: کی طرح۔

ویروا: ایس اکھان وِچ سِندھ دریا بارے دسیا گیا اے پئی ایہ سِدھا کِتے دی نہیں وگدا، کنجری دے لک وانگ مروڑے کھاندا اگے ودھ دا جاندا اے۔ اپنی مرضی نال پیچدار وَیہل بناندا اگے ول نُوں ٹُریا جاندا اے۔

دریاواں نُوں ویکا پیا، پلھّو نائی تارا۔

معنے: ویکا: سوکا، پانی گھٹ جان ☆ پلھّو: بیوقوف ☆ تارا: ترنہارا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں دریانواں نُوں سوکا پَے جاوے اتے اوہناں وِچ پانی گھٹ جاوے تاں اجانوں بندے وی اوہناں وِچ ترن دیاں شیخیاں پئے ماردے نیں۔ جدوں وڈھیاں بندیاں نُوں مُصیبتاں پَے جان تاں کمینے لوکی اوہناں دی تھاں مل بہندے نیں۔

دریا وگدے ای چنگے لگدے نیں۔

معنے: وگدے: وہندے، چلدے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دریانُوں وگدا ای رہنا چاہیدا اے۔ ایہدے وِچ ای اوسدی خوبصورتی اے۔ وڈھے بندیاں نوں سخی بن کے ہر ویلے سخاوت کردیاں رہنا چاہیدا اے۔

دِریاوِچ وڑناتاں چھِنڈ کیں توں کیا ڈرنا۔

معنے :وڑنا: داخل ہون'پَیر پان ☆چھِنڈ کیں :چھِٹاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دریاوِچ پَیر پان ویلے حوصلہ وڈھا رکھنا چاہیدا اے۔اتے اوکھتاں توں گھابرنا نہیں چاہیدا۔ کِسے وی بندے نُوں کوئی چنگا کم چھوہ کے اوسنوں چالو رکھنا چاہیدا اے اتے مُشکلاں دی پرواہ نہیں کرنی چاہیدی۔

دریاوِچ مُوتے دا کوَن گواہ۔

معنے :مُوتے :پیشاب کیتے۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی دریاوِچوں لنگھ دیاں جے کوئی بندہ اپنی فِطرت دسدیاں اوتھے کھلا کھلوتا ای موتر کر دیندا اے تاں اوس نُوں پھڑن لئی گواہ تاں کِتوں نہیں لبھنا۔ایہ تاں اوسدی اپنی نیت اے پئی سچ بولدا اے جاں کوڑ دا سہارا لَیندا اے۔بندہ اکلاپے وِچ کوئی برائی کرے تاں گواہ لبھن تاں اوکھا ای ہوندا اے۔

دریاورگی سخاوت نہیں' سُورج ورگی شفقت نہیں۔

معنے :ورگی :جَیسی ☆شفقت :مُحبت۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی دریاچتے پہر لوکاں نُوں پانی دی چُلی راہیں زِندگی دا دان کردے اگے ٹُرے جاندے نیں۔ایسراں سورج کِسے دے مند چنگ نُوں نہیں ویکھدا اتے ہر ویلے روشنی دی سخاوت کر کے ساڈیاں زِندگیاں نُوں سوادھان رکھدا اے بندیاں نُوں وی اِنج ای ہونا چاہیدا اے۔

دریاوِچ رہنا' مگر مچھ نال وَیر۔

معنے : مگر مچھ: دریا دا اِک تگڑا خطرناک جانور☆ وَیر: دُشمنی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دریاوِچ رہ کے مگر مچھ نال لڑائی چنگی نہیں ہوندی۔ کِسے اپنے توں تگڑے بندے دے علاقے وِچ رہ کے اوس نال وَیر وِڈّن دا نقصان ای ہوندا اے۔

دریاوِچ رہونا' سساراں نال وَیر۔

معنے : رہونا: رہنا ☆ سساراں: جمع سساردی' سنسار' خطرناک دریائی جانور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ وی پہلے اکھان والی مت دِتی گئی اے پئی تگڑیاں دے نیڑے رہ کے اوہناں نال متھالان چنگا نہیں ایسراں نقصان ماڑے دا ای ہوندا اے۔

دریاچنہاں قلعی لوے تے سونا دیوے' دریاسِندھ سونا لوے تے قلعی دیوے۔

معنے :قلعی: اِک سستی دھات☆ لوے: لَیندا اے☆ دیوے :دیندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چنہاں دریا زمین دے ناقص جُز اپنے نال روہڑ کے لَے جاندا اے اتے اوسدی تھانویں سونے رنگی مِٹی دی تہ زمین اُتے چاڑھ

جاندا اے۔ پر ایس دے اُلٹ سِندھ دریا چنگی مٹی روہڑ کے لَے جاندا اے اتے اوہدی تھانویں بھیڑی مٹی دی تہ زمین تے چاڑھ جاندا اے۔

دریا ہِک مَنے نہیں وہندے۔

معنے: مَنے: مَن، کنارہ، کنڈھا ☆ وہندے: وگدے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دریا اپنے وَیہل بدلدے رہندے نیں اتے اوہناں دا کنارہ سدا اِک جیہا نہیں رہندا۔

دریا ہمیش ہِک کدھی نہیں وہندے۔

معنے: ہمیش: ہمیشہ ☆ ہِک: اِک ☆ کدھی: کنارہ۔

ویروا: ایس اکھان دا مطلب وی پہلے اکھان ورگا اے پئی دریا اپنیاں گذرگاہواں نُوں سدا ای بدلدے رہندے نیں۔

رار ہوواں تے جھوٹا دیواں، پار ہوواں تے چُو چا۔

معنے: رار: ایس پاسے ☆ جھوٹا: سنڈھا ☆ پار ہوواں: دریا دے پار چلا جاواں ☆ چُو چا: چُوزہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک جدوں مُصیبت وِچ ہون تاں وڈھیاں سُکھناں سُکھ لَیندے نیں پر جدوں اوہناں دی اوہ مُصیبت ٹل جاوے تاں سُکھ دین لگیاں سنڈھے دے تھاں چُو چا دیندے نیں۔

راء راویوں تے اِٹ آوِیوں۔

معنے: راء: راجپُوت، اِک خود پسند قبیلہ ☆ اِٹ: اینٹ ☆ آوِیوں: اِٹاں دی آوی، جتھے اِٹاں پکدیاں نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی راجپوت راوی دے علاقے وِچ وَسدے نیں اتے اوتھے ای سوہنے لگدے نیں۔ ایسراں چنگی اِٹ آوے وِچ ای پک دی اے۔

راوی رِکیراں، چنہاں امیراں، بہت فقیراں۔

معنے: رِکیراں: جمع رِکیر دی، کمینہ بندہ ☆ بہت: جہلم دریا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی راوی دے کنڈھے کمینے لوک وسدے نیں اوہناں دیاں عادتاں راٹھاں ورگیاں نہیں ہوندیاں۔ چنہاں دریا دے کنڈھے راٹھ لوک وسدے نیں اوہ اپنے ورت ویہار پاروں امیر ہوندے نیں۔ ایسراں جہلم دریا دے کنڈھے سادھو سنت رہندے نیں۔

راوی دی مچّھی، وِل وکانی کچّھی۔

معنے: مچّھی: مچھلی ☆ وِلّ: اچھی، چنگی ☆ وکانی: وِکی، فروخت ہوئی ☆ کچّھی: علاقہ کچھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی راوی دریا دی مچّھی نُوں کچّھی دے علاقے وِچ جا کے ویچیا جاندا اے اتے اوتھے ایہ چنگی پسند کیتی جاندی اے۔

راوی راشکاں، چنہاں عاشقاں، سِندھ صادقاں،

ڈنڈی منافقاں۔

معنے: راشکاں: جمع راشک دی، ڈاکو، لُٹیرا، کھوہا موہی کرن والا ☆ صادقاں: جمع صادق دی، سچے لوک ☆ ڈنڈی: ستلُج دریا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی راوی دے نیڑے ڈاکو وسدے نیں، چنہاں دے کنڈھے عاشق لوک وسدے نیں، سِندھ دریا دے نیڑے سچے لوک وسدے نیں اتے ستلُج دریا دے کنڈھے منافق لوک وسدے نیں۔

راوی وطن غریب دا، جتھے ڈیک وگے، ہڑ وہن، جیہناں پانی پیتے ڈیک دے مزے حوض کوثر دے لَین۔

معنے: ڈیک: سیالکوٹ شیخوپورہ وِچ وگن والا اِک نالہ ☆ ہڑ: سیلاب ☆ وہن: وگن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ساڈا غریب لوکاں دا علاقہ راوی اے جتھے ڈیک ورگیاں ندیاں وگ دیاں نیں۔ ڈیک دے پانی دی تاثیر ایڈی چنگی اے پئی جو ایہ پانی پی لوے اوہ حوض کوثر دا مزہ مان دا اے۔ مرزے دے قصے دی ایس تُک وِچ دیس نال مُحبت دا سوہنا نمونہ پیش کیتا گیا اے۔

رُڑدی بیڑی دیاں ہریڑاں ای سہی۔

معنے: رُڑدی: پانی وِچ بہ گئی ☆ بیڑی: کشتی ☆ ہریڑاں: حِکمت وِچ ورتی جان والی اِک بوٹی جیہد امرّ بہ وی بن دا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں سبھ کُجھ جاندا ہووے تاں جو کُجھ ہتھ آ جاوے اوس نُوں ای سوا لکھ جاننا چاہیدا اے۔ سبھ کُجھ گوا دین نالوں کُجھ ای بچا لَین چنگا ہوندا اے۔

رِیساں کریں چنہاں دیاں، تُوں راوی تُلّ وی نہ۔

معنے: رِیساں: جمع رِیس دی، برابری ☆ تُلّ: برابر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی نِکا بندہ وڈے بندے دیاں رِیساں جاں برابری کرے تاں لوکاں کولوں مخول ای کراوے گا۔ ایس اکھان وِچ راوی نُوں چنہاں توں نِکا دریا مِتھیا گیا اے۔

ریت دی کندھ دریا تے کِنّاں چِر رہوُ۔

معنے: کِنّاں: کِتنا ☆ چِر: دیر ☆ رہوُ: قائم رہوے گی۔

ویروا: ایس اکھان راہیں ایہ سمجھاوتی پائی گئی اے پئی دریا کنڈھے ریت دی اساری کندھ چھیتی ای ڈھہ ڈھیری ہو جاوے گی۔

رہیاں کھہیاں دے پتن میلے۔

معنے: رہیاں کھہیاں: پِچھے رہ گئیاں، مُجھاں جو دریا وِچوں نِکلدیاں کُجھ پِچھا نہ رہ جاندیاں نیں ☆ پتن: دریا دا گھاٹ

☆ میلے: میل مُلاقات۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسے گیا اے پئی جو وی مجھیں دریا وے نہاون جاندیاں نیں اوہ ہو لی ہولی پتّن تے مُڑ اکٹھیاں ہو جاندیاں نیں۔

سؤ کوہ دریا، تنبا موڈھے تے۔

معنے: سؤ کوہ: بڑی ای دُور ☆ تنبا: شلوار ☆ موڈھے: شانے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوچے لوک جدوں دریا پار کرن دا سوچدے نیں تاں ہالی دریا چوکھی واٹ تے ہوندا اے تاں اوہ اپنا لکدا لاہ کے موڈھیاں تے دھر لَیندے نیں۔ ہوچھے لوکاں نُوں ایس اکھان راہیں جُگت کیتی گئی اے۔

عُمر گذری دریانواں دی، نال کدھی راہندیاں۔

معنے: کدھی: کنڈھا، کنارہ ☆ راہندیاں: رہندیاں۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی دریا سدا اپنے کناریاں دا سنگ کردے نیں۔ اوہ کدی وی کناریاں توں وکھ نہیں ہوندے۔

عُمر گذری دریاواں دی، نِت نال کندھی دے وہندے۔

معنے: نِت: روزانہ ☆ نال: ساتھ ☆ کندھی: کنارہ ☆ وہندے: وگدیاں

ویروا: ایس اکھان وِچ وی ایہ مت دِتی گئی اے پئی دریاواں دی عُمر اپنے کنارے نال سنگت کردیاں ای لنگھ جاندی اے۔ اوہ کدی وی اپنے کنارے نالوں وکھ نہیں ہوندے۔

کاغذ دی بیڑی اج ڈُبی کہ کل ڈُبی۔

معنے: بیڑی: کشتی ☆ ڈُبی: ڈوبی۔

ویروا: ایس اکھان و،چ دسیا گیا اے پئی کاغذ دی بیڑی تے بہ کے سفر کرن دا سوچن والے اوڑک ڈُب جاندے نیں۔ ہوا دے گھوڑیاں تے سواری کرن دا سوچن والے احمقاں دی جنت وِچ رہندے نیں۔

کاغذ دی بیڑی، کِناں چر ترُو۔

معنے: کِناں: کِتنا ☆ چر: دیر ☆ ترُو: ترے گی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کاغذاں دی کشتی اوڑک پانی پَے کے ڈُب جاندی اے اتے اوسدے اُتے اعتبار کرن والے اوڑک گھاٹا پاندے نیں جھوٹھ دے کوٹھے اسارن والیاں نُوں اوڑک جُتیاں ای وجدیاں نیں۔

کِتھے راوی، کِتھے مُغلاں جانا۔

معنے: راوی: پنجاب دا اِک دریا ☆ مُغلاں: جمع مُغل دی، ہندوستان دے حاکم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں مُغل حاکم بابر نے ہندوستان تے ہلہ کرن دی سوچی تاں کِسے نے ایس کم نُوں اوکھا سمجھ کے آکھیا سی پئی راوی بڑی دور اے

اوتھے جاون کوئی سوکھا تھوڑا اے۔

کڈائیں گنگا گئے ہڈ وَلدن / گنگا گئیاں ہڈیاں کدوں مُڑ دیاں نیں۔

معنے : کڈاہیں؛ کدوں ☆ گنگا: ہندوستان دا اِک دریا جیہدے وِچ ہندو دھرم دے لوک مُر دیاں دی سواہ سُٹد ے نیں ☆ ہڈ: ہڈیاں ☆ وَلدن: واپس آؤندے نیں۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی جو شئے دریا وِچ ڈُب جاوے اوہ کدوں مُڑ کے مَتھے لگدی اے۔ موئے تے ٹُر گئے کدی نہیں واپس مُڑدے۔

کندھی دا واسی' اوڑک وِچ ای ڈھسی / کندھی دا واسی' اوڑک وِچ ای جاسی۔

معنے : کندھی: دریا دا کنارہ ☆ واسی: وسن والا ☆ اوڑک: آخرکار ☆ ڈھسی: ڈِگے گا ☆ جاسی: جاوے گا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو وی دریا دے کنڈھے واس وساوے گا اوڑک دریا وِچ ای جاوے گا۔ موّت نُوں ماسی آکھن والا اوڑک موّت دے ہتّھے چڑھ ای جاندا اے۔ ہر ویلے خطرے دی اکھ وِچ اکھ پان والا کِناں کُو چِر اوس توں بچے گا۔

گنگا گئے گنگارام' جمنا گئے جمنا داس۔

معنے : گنگا: اِک دریا ☆ جمنا: اِک دریا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دا وطیرہ اے پئی جو گنگا دریاول جاندا اے اوہ گنگارام بن بہندا اے اتے جو جمنا دریاول جاندا اے اوہ جمنا داس بن بہندا اے۔ ہر کوئی اپنے ناں نُوں کسے وڈھی شئے نال جوڑن دا رِجھوان ایں۔

لنگھنا پار تے پُچھنے لانگھے۔

معنے : پار: دریا دا دوجا پاسا ☆ لانگھے: لنگھن راہ' دریا وِچوں دی لنگھن والی راہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں دریا توں پار لنگھنا ای ہووے مُڑ کنڈھے تے بہ کے لانگھے پُچھدے رہن دا کِیہ فائدہ۔ اللہ داناں لَے کے پَیر وِچ پا دینا چاہیدا اے' بنّے لان والا اوہ آپ مالک اے۔

مچھی دریا دی' پکائی ہوئی ماء دی۔

معنے : ماء: ماں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دریائی مچھی دی لذت بارے دسیا گیا اے پئی مچّھی دریا دی ہووے اتے پکی ہوئی ماں دے ہتھ دی ہووے مُڑ اوسدا سواد ای وکھرا اے۔ اوس وِچ ماں دا پیار اوس نُوں ہور سوادلا بنا دیندا اے۔

مچھی دے جایاں کوں ترنا کوَن سکھاوے۔

معنے : جایاں: جمیاں' بچیاں ☆ کوں: نُوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مچھی دے بچیاں نُوں تاری ترن کوئی نہیں سکھاندا اوہ آپ ای سِکھ لیندے نیں۔ ایسراں ہر کاسبی دے بال اوہ کسب آپے ای سِکھ

لَیندے نیں۔

مچھی رہی دریا، رن مرچاں کُٹّے۔

معنے: رہی: رہ گئی ☆ رن: بیوی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی شَے اوہ ای اپنی ہوندی اے جو اپنے ہتّھ وِچ ہووے۔ جے بندہ مچھی پھڑن جاوے اتے اوسدی بیوی مرچ مسالہ بنان لگ پوے تاں ایہ مُورکھ پُنا اے۔ کاہدا پتہ مچھی ہتھ آونی وی اے جاں نہیں۔

مچھی مُول نہ ہوندی ہَچھی، بھانویں شوُہ دریاوے نہاتی۔

معنے: مُول: بِلکُل ☆ ہچھی: اچھی، چنگی ☆ شوُہ دریاوے: ڈُوہنگھے دریا وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مَچھی بھانویں ساری عُمر ڈُوہنگھے دریا وِچ نہاندی دھوندی رہندی اے پر فیر وی اوسدی اچھا ہن نہیں جاندی۔

مچھی نُوں اپنے کنڈے نہیں چُبھدے۔

معنے: کنڈے: کانٹے ☆ چُبھدے: چُبھتے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ ایہ دس پائی گئی اے پئی ہر کسے نُوں مچھی کھان لگیاں اوسدے کنڈے تنگ کردے نیں پر مچھی نُوں اوہ کنڈے کُجھ وی نہیں آکھدے۔

مَن ہووے چنگا، تد کاٹھڑے وِچ گنگا/ من ہووے چنگا، تد کوٹھے وِچ گنگا۔

معنے: من: اپنا آپ ☆ تد: پھر ☆ کاٹھڑا: کوٹھا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے بندہ آپ چنگا بن جاوے تاں اوس نُوں عبادت لئی کِتے جان دی لوڑ نہیں، اوس نُوں گھر بَیٹھیاں ای سبھ کُجھ مِل جاندا اے۔ مالک تاں بس نیت ویکھدا اے اتے عرفان دے بوہے کھولھ دیندا اے۔

ناں نالے دا، روہڑ دوالے دا۔

معنے: نالہ: برساتی ندی ☆ روہڑ: پانی ☆ دوالے: اِرد گِرد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نالے وِچ جو وی پانی وگدا اے اوہ تاں نالے دا پانی ای گِنیا جاندا اے حالاں اوہ سارا پانی آلیوں دوالیوں ای اکٹھا ہویا ہوندا اے اتے نالے دا اپنا پانی اُکا نہیں ہوندا۔

نانگا مارے چھالاں بیڑی ڈوبن نُوں۔

معنے: نانگا: ننگا، بن لباسا ☆ چھالاں: جمع چھال دی، چھلانگ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نانگا بیڑی وِچ چھالاں ایس لئی ماردا اے پئی اوسنوں ڈوب دیوے۔ ایہ چنگا فقیر اے جو پُٹھے کم کری جاندا اے۔

ندی کنارے رُکھڑا کِچر ک بنھے دھیر۔

معنے : رُکھڑا: رُکھ، درخت ☆ کِھرک: کدوں تیک ☆ بنھے : قائم رکھے ☆ دھیر: وجود، ٹکاء۔

ویروا: ایہ اکھان بابا فریدؒ شکر گنج ہوراں دے شعر دا مصرع اے ایہدے وِچ بابا جی نے دسیا اے پئی دریا دے کنڈھے اُتے اُگیا رُکھ کِناں کو چِر رہ سکے گا اوڑک اوہ دریا بُرد ہو جاوے گا۔ ایسراں ایہ اِنسان جو جگ اندر ہر شے نُوں چِھپے مار دا پھر دا اے اوسدی زِندگی اے جیہدا اِک پل وساہ نہیں۔

ندی نام، سنجوگیں میلے۔

معنے : ندی نام: دریا دا ناں ای اِنج دا اے ☆ سنجوگیں: مقدراں نال ☆ میلے: مِلن، میل۔

ویروا: ایس اکھان راہیں دسیا گیا اے پئی دریاواں اُتے کدی کدائیں سجناں دے میل ہوندے نیں ایہ رحمتاں روز روز بندے نُوں نصیب نہیں ہوندیاں۔

ندی وہن پئیاں، کدی پچھاں نہ مُڑیاں۔

معنے : وہن پئیاں: ترپئیاں، دریا وِچ پَیر پالیا ☆ مُڑیاں: واپس آئیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو اِک واری اپنا صِدق دھیا کے ندی وِچ پَیر پالَین اوہ موت توں ڈر کے گھٹ ای پچھانہ پرتدِیاں نیں۔ چنہاں دریا وِچ ڈُب موئی سوہنی ول اشارہ اے۔

ندیاں وِچ نیر، گائیں پیٹھ کھیر۔

معنے : نِیر: پانی ☆ پیٹھ: تھلے، کول ☆ کھیر: دُدھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ندیاں وِچ بس پانی ہوندا اے اتے دُدھ گائیاں کول ای ہوندا اے۔

نَیں لنگھی، تے خواجہؑ وِسریا۔

معنے : نَیں: ندی، دریا ☆ خواجہ: حضرت خِضرؑ جو پانیاں دے بادشاہ نیں ☆ وِسریا: بُھلا گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ اوکھے ویلے ای پِیر پیغمبراں نُوں یاد کردا اے، جدوں اوکھت مُک جاوے تاں بندہ اوہناں نُوں وسار بیٹھدا اے۔

نہیں ریساں چنہاں دیاں، بھانویں سُکی ای پئی وگے۔

معنے : ریساں: جمع ریس دی، مقابلہ ☆ سُکی: بِن پانی توں ☆ وگے: بہے، چلے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چنہاں دریا دی رِیس کوئی نہیں کر سکدا۔ اوس وِچ پانی نہ وی ہووے فیر وی اوس دا کوئی مقابلہ نہیں کر سکدا۔

نہر ہالی بنی نہیں، مینسرے اگے آئے کھلوتے / نہر بنی نہیں، سنسار اگے ای آئے کھلوتے نیں۔

معنے : مَینسرے: دریائی جانور ☆ سنسار: خطرناک دریائی جانور۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی نہر دی تاں ہالی

کھُدائی وی نہیں ہوئی اتے دریائی جانور اوتھے واس وساون لئی پہلاں ای اوتھے آن کھلوتے نیں۔ جدوں کوئی کِسے تھاں کم دے ہون توں پہلاں ای مل مار بہوے تاں آکھدے نیں۔

نوَ رنگ جُڑ دا رہیا' بھاجڑ لُڑ دا رہیا۔

معنے: جُڑ دا رہیا: تیاری کردا رہیا☆ بھاجڑ: گھر دا سامان☆ لُڑدا: رُڑھدی رہی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسے گیا اے پئی ہر کم ویلے سِر ای پھب دا اے' دریا نے ڈھاہ لائی ہووے تے اوتھے اپنے آپ نوں بچان دا کم چھوہلی نال کرنا چاہیدا اے پر جے سُستی کریے تاں نقصان ہو جاندا اے۔

نہ ارار نہ پار' پھسیا ادھ وچکار۔

معنے: ارار: اُرلے پاسے' ایس طرف☆ پار: پرلے پاسے' اوس طرف☆ پھسیا: پھنس گیا☆ ادھ وچکار: عَین وچکار' مرکز وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دے دِن پُٹھے آ جان تاں ہر شے وَیری بن جاندی اے۔ ایس لئی بندہ نہ ایس پاسے نہ اوس پاسے سگوں دریا دے وچکار پھس جاندا اے جتھوں بچاء ای نہیں ہو سکدا۔

وڈِھیاں مچھیاں' چھوٹیاں نوں کھا جاندیاں نیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ایس جگ دا ایہ قانون ایں پئی ہر وڈھی شَے نِکی نوں کھائی جا رہی اے۔ تگڑا ماڑے نوں لتاڑی جاندا اے۔

وگدا پانی صاف رہندا اے / وگدے پانی بو نہیں ماردے۔

معنے: بو مارن: بدبو آوَن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی وگدا ہویا پانی سدا صاف ہوندا اے۔ اوہدے وِچ کدی بدبو نہیں آوَندی۔ جدوں اوہ وگنوں رُک جاوے گا تاں بو مارن لگ پوے گا۔ بندے نوں وی اِنج دا ہونا چاہیدا اے۔

ونجھاں باہجھ بیڑے پار نہیں لگدے۔

معنے: ونجھاں: جمع ونجھ دی' بانس☆ بیڑے: وڈھی بیڑی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کم نوں سرے چاڑھن لئی اوسدے سند بڑے ضروری ہوندے نیں۔ بیڑیاں نوں اگے ٹورن لئی وی بانساں دی لوڑ پَیندی اے۔ اتے چپو چلانے پَیندے نیں۔

وہن تے لہن ٹُردے ای چنگے لگدے نیں۔

معنے: وہن: وَیہل' دریا دا پاٹ☆ لہن: لہنا' قرضہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دریا وگدے ای چنگے رہندے نیں اتے ایسراں کِسے نوں دِتے قرضے وِچ لَین دین ہوندا ای رہوے تاں چنگا ہوندا اے' کاروبار اِنج ای

چلدااے۔

وہندے نہیں سُکدے' کھڑوتے نہیں اُچھلدے۔

معنے: وہندے: وگدے' چلدے☆ سُکدے: خُشک ہوندے☆ کھڑوتے: کھلوتے' رُک گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دریا وگدا رہوے تاں سُکدا نہیں۔ جدوں کوئی پانی وگنوں ہٹ کے کھلو جاوے تاں اوس وِچ اُچھال کدی نہیں آسکدا۔ کھلوتا پانی بے جان ہو جاندا اے۔

ہر ہر گنگا' دھگانے لیا پنگا۔

معنے: ہر ہر: ہر اِک وِچ☆ دھگانے: خواہ مخواہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی گنگا تاں ہر تھاں موَجود اے۔ ایڈے لمّیں پَینڈے دا پواڑا جان کے اپنے گل پا لیا۔ مطلب رب تے ہر تھاں موَجود اے۔ اوہنوں اپنے دِل چوں وی لبھیا جا سکدا اے۔ گنگا تے اپڑن لئی ایڈا پنگا لَین دی کیہ لوڑسی۔

ہاکڑہ پھِر بھی وَیسی' ندیاں وہسن پُور' نہ جایا نہ جمسی' سوڈھا راءامیر۔

معنے: ہاکڑہ: گھاگھرا' پنجاب دا اِک دریا جو پرانے ویلیاں وِچ اج دے چولستان وِچوں وگدا ہوندا سی اج کل اوسدا ناں نشان نہیں مِلدا☆ وَیسی: وگے گا☆ وہسن: وگن گیاں☆ پور: بھر کے☆ جایا: پَیدا ہویا☆ جمسی: جمے گا☆ سوڈھا راءامیر: قِلعہ امروٹ دا حاکم جیہدا اِنصاف جگ وِچ مشہور سی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ پنجاب دی اِک تاریخی شخصیت بارے گل کیتی گئی اے پئی ہاکڑہ دریا پھِر وی خوَرے وگ ای پوے پر چولستان دے قِلعہ امروٹ دے والی سوڈا راء امیر ورگا انصاف کرن والا حُکمران کدی نہیں جمیں گا اتے لوک اوسدے نیاں دِیاں گلاں کر کر اوسدے جَس گوَندے رہن گے۔

☆☆☆☆

دُکھ، بیماری

اسمان توں ڈِگیا کھجور تے اٹکیا۔

معنے: ڈِگیا: گریا۔

ویروا: ایس اکھان اندر دسیا گیا اے پئی کئی وار بندہ اِک مُصیبت چوں چھُٹ دا اے اتے اگلی مُصیبت وِچ پھڑیا جاندا اے۔

اسمانوں ڈِگی بھوں بھُڑ چی۔

معنے: ڈِگی: رگری ☆ بھوں: زمین ☆ بھُڑ چی: پھس گئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوک اِک مُصیبت وِچوں نِکل کے اگلی کِسے ہور اوس توں تگڑی بلاء دے قابو آ جاندے نیں۔

آندی اے گھوڑے چڑھی' جاندی اے جُوں وانگوں۔

معنے: گھوڑے چڑھی: جلدی نال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بیماری جدوں بندے تے ہلہ بولدی اے تاں بڑی چھیتی اوس نُوں مرن ہا کا کر دیندی اے پر جدوں ہٹن لگدی اے تاں ہوَلی ہوَلی ہٹ دی اے۔

آئی جو قبر بھوگنی' کیا سوَڑی تے کیا موکلی۔

معنے: بھوگنی: برداشت کرنی ☆ سوَڑی: تنگ ☆ موکلی: کھُلھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں مر کے قبرے ای پَینا ایں تاں قبر بھانویں چھوٹی ہووے جاں وڈھی رکیہ فرق پَیندا اے۔

آئی میکھ' نہ ہری ویکھ۔

معنے: میکھ: رکاوٹ' پریشانی ☆ ہری: مالک' سرسبز۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی بیماری جاں دُکھ آن گھیر دا اے تاں ہر پاسیوں ای رکاوٹاں آن پَیندیاں نیں۔

آیا سی آپ ناں رکھیا تاپ۔

معنے: آپ: مطلب رب سائیں ☆ تاپ: بخار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے نُوں بخار چڑھدا اے تاں اوہ اصل وِچ رب سچا آپ ای ہوندا اے جو بندے نُوں اپنا چیتا کران آ جاندا اے اتے ناں تاپ دا رکھیا جاندا اے۔

اپنا مرض' جگت دی ہانسی۔

معنے: مرض: بیماری ☆ جگت: جگ' دُنیا ☆ ہانسی: ہنسی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بیماری تاں رب وَلوں لگدی اے پر جگ دے لوک اگلے نُوں اِنج مخول کردے نیں جویں اوہ جان کے بیمار بنیا ہویا ہووے۔

اج میریاں روندین' دیہناں تیریاں وی روسن۔

معنے: روندِین: روندِیاں نیں ☆ دیہناں: دِن ویلے ☆ روسن: رون رگیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کِسے روندے نُوں ویکھ کے کوئی مزاخ کردا اے تاں اوس نُوں یاد رکھنا چاہیدا اے پئی کل کلوتر نُوں اوسدی واری وی رون لئی آ سکدی اے۔

اُجڑ گئیاں واڑیاں' جد ڈِھڈاں ڈھائیں

ماریاں۔

معنے: واڑیاں: واڑے کھیت☆ ڈِھڈاں' پیٹاں☆ ڈھائیں: فریاداں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے جدوں ڈِھڈ وِچ روٹی نہ ہووے تاں بندے نُوں کِسے کم دی وی سُرت نہیں رہ جاندی اتے اوہ اپنے کھیت دی راکھی کرن جوگا وی نہیں رہ جاندا۔

اُجڑیاں دے لکھ اُجڑے۔

معنے: اُجڑیاں: برباد ہویاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دے گھر نُوں اجاڑا ڈھاء لا دیوے تاں ہر پاسیوں ای اوس دا نقصان ہون لگ پَیندا اے۔

اُکھلی وِچ سِر دِتا مُڑ مُوہلیاں دا کِیہ ڈر۔

معنے: اُکھلی: دانے چھڑن لئی زمین وِچ پُٹیا ٹویا☆مُوہلیاں: جمع مُوہلی دی' دانے چھڑن والا موٹا ڈنڈا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ مُصیبت وِچ کِتے پھس ای جاوے تاں اوسنوں حوصلہ نہیں ہارنا چاہیدا۔ جے اوہ اپنے شوق نال اُکھلی وِچ سِر دے ای لَیندا اے تاں مُوہلیاں دِیاں سٹاں وی جردا ہووے۔

اگے اگ تے پِچھے پانی۔

معنے: اگے: سامنے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی واری بندہ کِسے مُصیبت وِچ اِنج دا قابُو آ جاندا اے پئی اوس نُوں کِسے پاسے وی جان بچان دی کوئی راہ نہیں لبھدی۔

انبروں ڈِگی' دھرت پڑچھی۔

معنے: انبروں: اسمانوں☆ ڈِگی: ڈھٹھی☆ پڑچھی: پھس گئی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ اسمانوں ڈِگ کے دھرتی تے آ کے مُصیبت نُوں پھڑیا جاندا اے' جو دُکھ اوس دے مقدراں وِچ ہووے اوہ ہرؤ مرؤ مِل کے ای رہندا اے۔

اوَکھے ویلے ساتھ جو دیوے' سوئی میت پچھانیے۔

معنے: اوَکھے ویلے: مُشکل وقت☆ مِیت: دوست۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو بندہ کِسے اوَکھے ویلے اوس دی بانہ پھڑے تاں اوس نُوں ای سجن جاننا چاہیدا اے' خوشیاں اندر تاں سارے ای پِچھے پِچھے بھوندے پھِردے نیں۔

اوہ کیا جانے پِیڑ پرائی' جَیندی لگی نہ ویائی۔

معنے: پرائی: بیگانی☆جَیندی: جِسدی☆ ویائی: ویاہی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے نے کِتے پیار نہ پایا ہووے اتے اوس پاروں درد نہ جریا

ہووے اوہ کسے دی پیڑ دا جانو کویں ہو سکدا اے۔

بھاہ دا سیک اوہو جان دا اے جتھاں بھاہ لگدی اے۔

معنے : بھاہ: اگ ☆ جتھاں: جتھے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہنوں اگ لگی ہوئی ہووے اوہیو ای اگ دے سیک اتے ساڑ دا جانو ہوندا اے۔ باہر کھلوتے بندے نوں اوس دی کیہ سار ہو سکدی اے۔

بھکھاں نال کوئی نہیں مردا ' دُکھاں نال مر جُلدے۔

معنے : مر جُلدے: مر جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی روٹی کھنوں جگ تے گھٹ ای لوک مردے نیں پر دُکھ لوکاں نوں لے کے بہ جاندے نیں اتے بندے دا لک توڑ دیندے نیں۔

بیمار گنوں اُتے آلا زیادہ دُکھی ہوندا اے۔

معنے : گنوں: نالوں ☆ اُتے آلا: اوہنوں ویکھن چاکھن والا ☆ اوازار: پریشان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بیمار بندا تاں پریشان ہوندا ای اے پر اوس توں ودھ پریشان اوس دی ویکھ بھال کرن والا ہوندا اے۔

بھل سوہاوی چھاپری ' جاں میں گن گائے۔

معنے : بھل سوہاوی: چنگی لگے ☆ چھاپری: نشان چھڈن والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نوں اوہ ای لوک چنگے لگدے نیں جو مُونہ تے اوسدی صِفت کردے رہندے نیں ' مگروں بھانویں کیڑے ای کڈھدے رہن۔

بھلا ہویا گُڑ مکھیاں کھاہدا ' اسی بھِن بھِن توں چھُٹیا سے۔

معنے : بھلا: اچھا ☆ بھِن بھِن: مکھِیاں دے اُڈن دی آواز ☆ چھُٹیا سے: چھُٹ گئے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے مکھِیاں گُڑ کھا گئیاں نیں تاں ساڈا بھار ہوَلا ہو گیا اے اتے مکھِیاں دی بھِن بھِن توں چُنڈ چھُٹ گئی۔ فقیر لوک جگ دی مایا نوں اپنے لئی وبال ای جان دے نیں۔

بھلا ہویا لڑ نیڑیوں چھُٹا ' سائی بھِن بھِن توں چھُٹیا سے۔

معنے : لڑ: دامن ☆ نیڑیوں: نزدِیک توں ☆ چھُٹا: چھوٹ گیا ☆ سائی: اسیں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی چنگا ہو گیا اے پئی بھیڑے بندے دے سنگ توں جان چھُٹ گئی اے۔ سانوں نِت دی جو مُصیبت جرنی پیندی سی اوس توں ساڈی

چُنڈ چھُٹ جاوے گی۔

بھُلھ گئے راگ رنگ، بھُلھ گئیاں پھکڑیاں، تِنے تھوک یادرہے لُون، تیل، لکڑیاں۔

معنے :پھکڑِیاں: گالاں ☆ تِنے :تِین ☆ تھوک :شیواں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں بال بچے وِچ پے جاوے تاں اوس نُوں ویہلیاں بہ کے اِک دُوجے نُوں پھکڑ تولن بھُلھ جاندا اتے اوہو بندہ اپنے گھر دا کھان پِین دا سامان پُورا کرن وِچ ای لگیا رہندا اے۔

بھُلھ گئے اوہ لِیر پراندے، جد موَلا دِن چنگے آندے۔

معنے :لِیر پراندے: پاٹے وستر، بھیڑے لباس۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے جدوں دِن پھِر جان تاں اوہ اپنے لباس خوراک اتے رہن سہن سبھ کُجھ بھُلھ بھُلا کے نوِیں زِندگی جِیِن لگ پَیندا اے۔

بھُلھ گئی نمازاں، وختاں دی ماری۔

معنے :وختاں دی ماری: مُصیبتاں دی ماری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی مُصِیبت اِیڈی بُری شَے وے پئی اوس وِچ بندے نُوں عبادت کرن تیکر ہر شَے بھُلھ جاندی اے اتے اپنا آپ وی بھُلھ جاندا اے۔

بھنڈا بھنڈا ریے کِنا کو بھار، اِک مُٹھ چُک لے دُوجی تیار۔

معنے : بھنڈا بھنڈا ریے: جو کِسے دے اگے چڑھ کے بھنڈیا جا رہیا اے ☆ کِنا: کِتنا ☆ مُٹھ: مُٹھی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ماڑے بندے نُوں سارے لا دؤ جان کے اوس اُتے ای بھار لدی جاندے نیں اتے بھار لدن لگیاں ایہہ نہیں ویکھدے پئی ایہ وچارہ بھار چُکن جوگا وی ہے جاں نہیں۔

بے درد کِیہ جانن، دُکھیاں دی سار۔

معنے : بے درد: پتھر دِل لوک ☆ سار: خبر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے دِل وِچ درد ای نہیں اوہ دُکھی لوکاں دی سار کِیہ لَے سکدا اے۔ کِسے دے درد نُوں اوہو جان سکدا اے جو درد دا جانو ہووے۔

بیمار دی جِیبھ گِٹھ لمّیں ہوندی اے۔

معنے : جِیبھ: زُبان ☆ گِٹھ لمّیں: بالشت بھر لمبائی والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑا جی بیمار ہو جاوے اوہ روَلا ایناں پاندا اے پئی گھر دے کِسے ہور جی نُوں وی آرام نہیں کرن دیندا۔

بیماری آوندی اے ہاتھی دی ٹورے، جاندی اے کِیڑی دی ٹورے۔

معنے : ٹورے: چال نال، رفتار نال ☆ کِیڑی: چیونٹی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی وی بیماری بڑی

چھیتی حملہ کردی اے پرہٹن لگیا بڑا چِر لا دیندی اے۔

بیماری تے مقدمہ رب کِسے نُوں نہ پاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بیماری اتے مقدمہ اِنج دِیاں بھیڑِیاں شَیواں نیں پئی جے کِسے نُوں پَے جان تاں ایس توں وڈھی پریشانی ہور کوئی نہیں ہوندی۔

بیماری سدا مُونہ ولّوں آوَندی اے۔

معنے: سدا: ہمیشہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں وی بندے نُوں کوئی بیماری آوَنی ہوندی اے تاں اوہ پَیراں ولّوں نہیں سگوں مُونہ ولوں آوَندی اے، مُونہ چوں نِکلیاں گلاں ای بوُہتی واری پریشانی دا سبب بن جاندِیاں نیں۔

پرائی اگ وِچ کوَن سڑدا اے۔

معنے: پرائی: بیگانی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کوئی وی ایس جگ اندر کِسے دے دُکھ وِچ بھائیوال نہیں بن دا اتے ہر کوئی اپنے کمّاں وِچ پھسیا ہوندا اے۔

پکائی تیڈِیاں دی ارواح میڈِیاں دی۔

معنے: پکائی: ختم دی روٹی پکائی ☆ تیڈِیاں: تیریاں ☆ ارواح: ثواب ☆ میڈِیاں: میریاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی لوک اِنج وی کردے نیں پئی اگلے دے نال ہون والی غمی ویلے اوس دی روٹی تاں پکالَیندے نیں پر اوس تے ختم آکھن لگیاں دُعا اپنے مویاں واسطے کری جاندے نیں۔

پنجے ای گھیو وِچ پر سِر کڑاہی وِچ۔

معنے: پنجے: پنج اُنگلاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ اوہناں لوکاں نُوں مزاخ کیتا گیا اے جو بڑے خوشحال جاپدے نیں پر اوہ وی اصل وِچ کئیاں مُصیبتاں وِچ پھسے ہوندے نیں۔

پھس گئی تے پھٹکن رِکیہ، ٹُر پئی تے اٹکن رِکیہ۔

معنے: پھٹکن: پرپھڑ پھڑان ☆ اٹکن: رُک جان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ کِسے پھاہی وِچ پھس جاوے تاں اوس دے پھٹکن جاں روَلا پان دا کوئی فائدہ نہیں ہوندا اتے جے اوہ کِسے کم تے ٹُر پوے مُڑ اوس دا رُک جان چنگا نہیں لگ دا۔

پھس گئی جان شکنجّے اندر، جیوُں ویلن وِچ گنا، رہو نُوں کہو ہُن رہو محُمّد، ہُن جے رہوے تاں منّاں۔

معنے: جِیوں: جَیسے ☆ ویلن: ویلنا ☆ رہو: رس۔

ویروا: ایس اکھان رنگے شعر وِچ مِیاں مُحمد بخش ہوراں دسیا اے پئی جدوں بندے دی جان کِسے مُصِیبت وِچ پھس جاوے تاں اوسدی حالت ایہہ ہوندی اے جویں ویلنے وِچ گنا آ گیا ہووے اوہ چاہوے وی تاں اوتھوں جان نہیں

چھڈ اسکدا۔

پھوڑے کِتے، چِیر ے کِتے۔

معنے: پھوڑے: پھِنسیاں ☆ کِتے: کِہیں ☆ چیرے: چِیرن دا کم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی نیم حکیم اِنج دے مُورکھ ہوندے نیں پئی کِسے دے جِسم وِچ پھوڑا کِسے ہور تھاں ہوندا اے پر اوہ چِیر کِسے ہور تھانویں دے دیندے نیں۔

تاپ نہ چڑھیا تاپڑیاں، دھگانے لتّاں آکڑیاں۔

معنے: تاپڑِیاں: معمُولی بخار ☆ دھگانے: خواہ مخواہ ☆ آکڑِیاں: اکڑِیاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی بندے چنگے بھلے بخارنُوں وی معمُولی ای سمجھدے نیں اتے ایہ آکھدے نیں پئی لتّاں خوَرے کیوں آکڑ گئیاں نیں۔

تتّی نُوں تارا ساہنواں۔

معنے: تتّی: بدنصِیب ☆ تارا: ستارہ ☆ ساہنواں: سامنے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بدنصِیب نُوں ہر پاسیوں بدنصیبی ای پیش پَے جاندی اے، اوہ سوَن لگے تاں سامنے موٹا تارا اوسدِیاں اکھیاں نہیں لگن دیندا۔

تن دی لگی وِسم وَیندی ہے، من دی دُھونی دُخدی رہندی ہے۔

معنے: وِسم وَیندی: ٹھیک ہو جاندی، بُھلھ جاندی ☆ دھوُنی: دُھوں والی تھاں ☆ دُخدی: دھوں کڈھدی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے بندے نُوں کِتے سریر تے کوئی سٹ پھیٹ لگ جاوے تاں اوہ زخم ٹھیک ہو کے گل وی بُھلھ جاندی اے پر بندے دے دِل نُوں لگی سٹ دا دھوُں ساری عُمر دُھخدا رہندا اے۔

جتّھے نگارے، اوتھے غم۔

معنے: نگارے: خوشی دے ساز۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے تھانویں خوشِیاں دے واجے وجدے نیں اوسے تھانویں کدی کدی غم وی پھیرا آن ماردا اے۔

جد سر دِتا اُکھلی وِچ تاں مُوہلیاں دا کِیہ ڈر۔

معنے: اُکھلی: دانے چھڑن لئی زمین وِچ بنایا گیا ٹویا ☆ مُوہلیاں: جمع موُہلی دی، مُوسلی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ جان کے موَت نُوں ماسی آکھدا اے تاں اوس نُوں اوس مصِیبت دِیاں سارِیاں اوکھتاں وی جرنیاں چاہیدیاں نیں۔

جِس تن لگے سو تن جانے، کوَن جانے پیڑ پرائی۔

معنے: تن: جِسم ☆ پیڑ پرائی: پرایا درد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے نُوں کوئی دُکھ تکلِیف اپڑدی اے اوس نُوں بس اوہ ای سمجھ سکدا اے۔ لوکی تاں بس مُونہ نال ای ہمدردی دے بول

بول سکدے نیں۔

جیون کُوڑا آسرا، عُمر بے وفا۔

معنے :جیون :زِندگی ☆ کُوڑا:جھوٹھا ☆ آسرا:سہارا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی زِندگی نُوں سہارا سمجھن والے مُورکھ نیں ایہ کِسے ویلے وی دھوکھا دے سکدی اے اتے عُمر نے وی کدی کِسے نال وفانہیں کیتی۔

جیون کُوڑا، موَت حق دی واٹ۔

معنے :حق دی واٹ :سچائی دا سفر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دی زِندگی اِک کُوڑ کہانی ایں اتے موَت ای اصل وِچ حق سچ دا سفر اے جیہدے توں بندہ کدی نانہیں کر سکدا۔

جیہدے پَیر نہ پاٹی بیائی، اوہ کیہ جانے پِیڑ پرائی۔

معنے : پاٹی: پھٹی ☆ بیائی: پَیراں وِچ خُشکی پاروں پاٹن والی تریڑ ☆ پِیڑ: درد۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے نے ساری عُمر کوئی دُکھ تکلِیف ویکھیا ای نہیں اوہ کِسے دے درد دا کویں جانو ہو سکدا اے۔

جیہدے سِر تے پَیندی اے، اوہ ای جان دا اے۔

معنے :سِر تے پَیندی :مُصیبت آوَندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے نُوں مُصیبت برداشت کرنی پَیندی اے اوہ ای اوس دی تکلِیف نُوں چنگا جان دا اے ہور کِسے نُوں کِسے دے دُکھ دی کِیہ سار ہو سکدی اے۔

جیہدے گل تے انگُوٹھا رکھنا ایں، اوہدے ڈیلے تاں باہر آوَنے ای نیں۔

معنے : گل تے انگُوٹھا رکھن: ساہ اوکھا کرن ☆ ڈیلے: اکھیاں دے آنے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہنوں تکلِیف ہووے اوہنے حال پاہریا تاں کرنا ای ہوندا اے۔ دُکھ سہ کے برداشت کرن کِسے کِسے دا ای کم ایں۔

جیہناں چا گھنیرے، اوہناں دُکھ بتھیرے۔

معنے : چا: خوشیاں ☆ گھنیرے: زیادہ ☆ بتھیرے: چوکھے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی رب سچے دی ایس کائنات وِچ جیہڑے لوکاں نُوں خوشِیاں چوکھِیاں مِلدیاں نیں اوہناں نُوں دُکھ وی تگڑے ای جرنے پَیندے نیں۔

چِنتا تے چِخا، اِک بروبر ہوندے نیں۔

معنے :چِنتا: پریشانی ☆ چِخا: اگ دا بھانبھڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں جدوں پریشانی لگ جاوے تاں اوہ بندے نُوں اگ دے بھانبھڑ وانگ وِچو وِچ ای ساڑدی رہندی اے۔

چِنتا چِنتا برابری، کیلے مُڈھ کرِیر' اوہ چُبھے' اوہ پَچھے' دُکھڑے سہن سرِیر۔

معنے: چِنتا: پریشانی ☆ چِتا: اگ دا بھانبڑ ☆ کریر: کِکر ☆ پَچّھے: پچھ لاوے، زخم کردیوے ☆ سریر: زخم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پریشانی اتے اگ دا بھانبڑ اکو جیہا ای نقصان کردے نیں جویں کیلے دے نال کِکر لایا ہووے، کِکر دے کنڈے چُبھدے نیں اتے کیلے دے پتر جسم نال لگیاں پچھ دھردے نیں اتے جسم نُوں تکلیف ہوندی اے۔

چنگی بھلی ٹورِیوں، آیوں موڈھے لگ۔

معنے: ٹورِیوں: وِداع کیتی ☆ موڈھے لگ: سہارا لے کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کِسے نُوں چنگے بھلے نُوں کِسے کم تے ٹوریا جاوے اتے اوہ بھیڑے حالیں پرتے۔

درد وند نُوں سار اے دُکھڑے دی، جا کے پُچھ لے کِسے بیمار کولوں۔

معنے: درد وند: دردمند ☆ سار: خبر۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑے بندے نے دُکھ نہ ویکھیا ہووے اوس نُوں کِسے دے دکھ دی کِیہ پرواہ ہوندی اے۔ ایہ پتہ کرنا ہووے تاں بندے نُوں کِسے بیمار کولوں جا کے پُچھنا چاہیدا اے۔

دُکھی ہوئی تھاں ای سدا دُکھدی اے۔

معنے: دُکھی ہوئی: سٹ والی تھاں ☆ دُکھدی: پرت کے سٹ لگدی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جیہڑی تھانویں سٹ لگن پاروں زخم ہویا ہووے اوس تھاں تے مُڑ کے فیر وی سٹ لگدی ای رہندی اے۔

دُکھ اُتریا، رب وِسریا۔

معنے: اُتریا: مُکیا ☆ وِسریا: بھُلھ گیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دُکھ اِک اجیہی شَے وے جیہدے وِچ رب سوہنا چیتے رہندا اے پر جدوں ہتے لوک دُکھ مُک جان تے رب سوہنے نُوں وی بھُلا دیندے نیں۔

دُکھ جے دیئے خلق نُوں، پَیندا قہر خُدا۔

معنے: خلق: دُنیا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے رب سچے دی دُنیا چوں کِسے نُوں جان بُجھ کے دُکھ دیوِیے تاں رب ولوں دُکھ دین والے نُوں قہر پَے جاندا اے ایس لئی کِسے نُوں دُکھ دین لگیاں رب توں ڈرنا چاہیدا اے۔

دُکھ دی رات سال برابر۔

معنے: سال برابر: سال جتنی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دُکھ وِچ اِنج لگدا

اے جویں ویلا ای چلنوں کھلو گیا اتے دُکھ دی رات سال جیڈی لمیں لگدی اے۔

دُکھ سُکھ ساریاں نال لگا ہویا اے۔

معنے: لگا ہویا اے: نال واپر دار ہندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دُکھ اتے سُکھ حیاتی دا لازمی انگ اے اتے ایہ ہر کسے نُوں بھوگنا ای پَیندا اے ایہ نہیں ہو سکدا پئی کوئی جی ساری عُمر دُکھ ویکھے ای نہ۔

دُکھ وِچ ای سُکھ دی قدر ہوندی اے / دُکھ ویلے ای سُکھ دی قدر آوندی اے / دُکھ ویلے سُکھ دی قدر تھِیندی اے۔

معنے: قدر: قیمت ☆ تھِیندی: ہوندی

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے نُوں کوئی مُصیبت آ جاندی اے تاں ای اوس نُوں اپنے آرام والی زندگی دی قدر قیمت دا پتہ لگدا اے۔

دُکھاں دیاں گھڑیاں لنگھن وِچ نہیں آوندیاں۔

معنے: گھڑیاں: تھوڑا ویلا ☆ لنگھن وِچ: گُذرن وِچ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی بندہ دُکھاں وِچ پھس جاوے تاں ویلا ای لمک جاندا اے اتے دُکھ دا ویلا مُکن وِچ آوندا ای نہیں۔

دُکھڑے روندی یاراں دے لَے لَے ناں بھراواں دے۔

معنے: دُکھڑے روندی: دُکھ وِچ روندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی واری لوکی رون لگیاں وَین تاں کِسے ہور دے ناں لَے لَے پاندے نیں پر اندروں کِسے ہور دا دُکھ بھوگن لگے ہوندے نیں۔

دُکھی نُوں دُکھ لَے بہندے نیں۔

معنے: لَے بہندے: مار دیندے مُکا دیندے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دُکھی لوکاں دا دُکھ ای ساری زِندگی ساہ نہیں پھڑن دیندے۔ اوہ وچارے ساری عُمر دُکھ ہنڈاندے ای مر جاندے نیں۔

دُکھیا درد گھنے ویدنُ جانے توں دھنی۔

معنے: گھنے: زیادہ ☆ وَیدن: حکیم ☆ دھنی: اختیار والا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر دُکھی نُوں تاں چوکھے ای دُکھ چمبڑے ہوندے نیں پر اوہناں دُکھاں دا علاج تاں مالکا بس توں ای کر سکنا ایں۔

دُکھیا رووے سُکھیا سووے۔

معنے: سووے: سُتا رہوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر سُکھی بندا تاں بانہ سرہانے رکھ کے سُتا رہندا اے جدوں کہ دُکھی وچارہ ہر اِک اگے اپنا دُکھ بیان کر کر کے روندا اُگر لاندا رہندا اے۔

دُکھیا دُکھ رووے سُکھیا کم لئی ٹُر ہووے۔

معنے: دُکھ رووے: اپنا درد بیان کرے ☆ سُکھیا:

سُکھی ☆ ٹو ہوے: دبے لفظیں پچھنا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دُکھی بندا تاں ہر اِک اگے اپنے دُکھ بیان کردا ہوندا اے پر اگلا سمجھدا اے پئی میرا کم کر دیوے گا ایس لئی اوہ دبے لفظاں وِچ اپنے کم کار لئی اوس نُوں آکھن لگ پَیندا اے۔

دُکھیں ماریا تُردا پھِردا، گیا اُچیں سا کیں، مُونہ سِر بنھ کے چکی پیٹھی، کُجھ نہ رہیا باقی۔

معنے: اُچیں سا کیں: امیر رِشتے داراں کول۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کوئی ماڑا اپنے امیر سا کاں کول بھُلا بھلا کے ٹُر جاوے تاں اوہ وی اوس نُوں کِسے کم دھندے لا چھڈدے نیں اتے گھڑی سُکھ آرام وی نہیں کرن دیندے۔

دُکھیے نُوں کوُڑ وی پیارا لگدا اے۔

معنے: دُکھیے: دُکھ والے ☆ کوڑ: جھوٹھ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جو وی بندہ دُکھاں دا ماریا ہووے اوس دے دُکھ گھٹاون لئی کوئی اوس نال جھوٹھ وی مار دیوے تاں وی اوس نُوں چنگا لگدا اے۔

دمہ دم نال ای جاندا اے۔

معنے: دمہ: ساہ دی بِیماری ☆ دم: ساہ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی دمے دا روگ بندے دی جان لَے کے ای جاندا اے۔ ایہدے لکھ علاج کرو پرایہہ ہٹ دا ای نہیں۔

روگ دا مُول کھانسی، لڑائی دا مُول ہانسی۔

معنے: روگ: بیماری ☆ مُول: مُڈھ ☆ ہانسی: ہاسہ مخول۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بیماری دا مُڈھ کھنگ نال بَجھدا اے اتے لڑائی جھگڑے دا مُڈھ بے مقصد جُگت بازی توں بجھدا اے۔

روگن گئی، تے بھوگن آئی۔

معنے: روگن: روگ والی، بیماری والی ☆ بھوگن: برائی کرن والی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دے نصِیب سڑے ہون تاں اوس تے ودھ توں ودھ مُصِیبتاں آوَندِیاں ای رہندِیاں نیں، اِک مُصِیبت کولوں اوسدی خلاصی ہووے تاں اوس توں وڈھی بلا اوسدے گل آ پَیندی اے۔

روگی بھانے سبھ روگی۔

معنے: بھانے: دے خیال وِچ ☆ سبھ: سارے ☆ روگی: بیمار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بیمار بندہ جیہڑا آپ وچارہ بیمار ہوندا اے اوہ سمجھدا اے پئی سارے لوک ای بیمار نیں۔

روگی دا کھادا، تے قرضائی دا کمایا اِک برابر۔

معنے: روگی: بیمار۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بیمار بندہ جے چنگیاں خوراکاں وی پیا کھاوے تاں اوسدی بیماری اوہناں خوراکاں دا سارا سَت کھا جاندی اے اتے اوس نُوں کوئی فائدہ نہیں ہوندا۔ ایسراں قرضائی وچارہ لکھ کمائی پیا کرے پر اوس دی کمائی اوسدا قرض ای کھا جاندا اے۔

روگی دی جِیبھ' تے وَید دے کن رب سبھی وڈ ھے۔

معنے: جیبھ: زبان ☆ وَید: حکیم ☆ رب سبھی: رب ولوں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بیمار جی اکلاپے دے دُکھ وِچ پیا ہوندا اے ایس لئی اوس نُوں بولن توں اڈ کم کوئی نہیں ہوندا اتے حکیم نال ہوَلی جیہی وی گل کرو تاں اوہ سُن لَیندا اے۔

روگی مِلیا روگی نُوں' نم کھا نم۔

معنے: نم: نیم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بیمار نُوں کوئی بیمار مِلدا اے تاں اوس نُوں ایہ ای نصیحت کردا اے پئی توں وی نم کھایا کر اتے کولوں ای اوس دی بیماری لئی نُسخے دسدا رہندا اے۔

زحمت جاندی دارُواں' عادت سِر دے نال۔

معنے: دارؤاں: دوائیاں نال۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بیماری تاں دوایاں نال ای جاندی اے پر بندے دی عادت اوس دے مرن نال ای مُکدی اے۔

ساری رات روندی رہی' مویا کوئی وی نہ۔

معنے: مویا: مریا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی لوکاں نُوں بے مقصد رون کُرلان دی عادت ہوندی اے اتے اوہ گل گل اُتے اتھرو کیرن لگ پَیندے نیں۔

سُٹی تھُک' تے پے گئی چُک۔

معنے: تھُک: تھُوک ☆ چُک: اچانک پٹھے تے پٹھا چڑھ جان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندہ جدوں کمزور اہو جاوے تاں چار چوحدِی دِیاں بیماریاں اکٹھ کر کے اوس تے ہلہ بولن دی واہ لان لگ پَیندِیاں نیں اتے فیر ایہ حالت وی ہو جاندی اے پئی تھُک سُٹن نال وی کئی وار لک نُوں چُک پَے جاندی اے۔

سِر پئی' تے مَت گئی۔

معنے: سِر پئی: ذِمیواری آن پئی ☆ مت: عقل۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں دُکھ اتے پریشانیاں گھیر لَین تاں اوس بندے دے سبھے گُن وِچ ای رہ جاندے نیں اتے لوک اوس نُوں کمتا آکھن لگ پَیندے نیں۔

سِر تے پئی کٹنی ای پَیندی اے۔

معنے: کٹنی: ہنڈانی، بھوگنی پَیندی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی وی دُکھ بیماری بندے نُوں گھیر لوے تاں بندے نُوں اوہ تاں بھوگنی ای پَیندی اے بھانویاں ہسدیاں بھوگے جاں روندیاں بھوگے۔

سِر تے پئی ہوئی آپے ای نجّھٹنی پَیندی اے۔

معنے: سِر تے پئی: آئی مُصیبت ☆ نجّھٹنی: بھُگتنی۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے بندے نُوں کوئی مُصیبت پَے جاوے تاں اوس وِچ کوئی وی بھائیوال نہیں بن داسگوں بندے نُوں کلّے کاریاں آپ نُوں ای بھوگنی پَیندی اے۔

سُکھ دا ہر کوئی یار ہونداا ے۔

معنے: سُکھ: سوَکھ، آرام۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر کوئی کِسے نُوں سُکھ دی حالت وِچ ای راضی ہو کے مِلدا اے اتے جے دُکھ وِچ کِسے نُوں مِلنا پوے تاں بندہ اَیویں نگ دندِیاں پیاوڈھدا اے۔

سوَکھے ویلے سوَ سُہیلی، اوَکھے ویلے کوئی نہ بیلی۔

معنے: سوَکھے ویلے: خوشحالی ویلے ☆ بیلی: سجن۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دے حالات چنگے ہون تاں کئی اوس دے یار سجن بن جاندے نیں پر جدوں اوس نُوں دِن پَے جان تاں سارے ای اوس ول کنڈ کرلَیندے نیں۔

سوگ دِلے دا روگ۔

معنے: سوگ: افسوس، فِکر، غم ☆ روگ: بیماری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پریشانی بندے نُوں اندرو اندری کھا جاندی اے اتے پریشانی ای بیماری بن کے بندے نُوں منجی توں اُٹھن نہیں دیندی۔

سوئی ٹُٹی، کسیدیوں چھُٹی۔

معنے: سوئی: اوہ ای ☆ کسدیوں: کس دیاں ہویاں۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دا ہر ویلے اپنے مالک نال تعلق رہوے تاں اوس نُوں کوئی گھاٹ نہیں آ سکدی۔ پر جدوں رسّی کسن لگیاں بندے دے ہتھ چوں چھُٹ جاندی اے تاں اوہ ای اخیر ٹُٹ جاندی اے۔

کچگڑ حکیم، جان دا کھوَ۔

معنے: کچگر ڑ: کچا ☆ کھوَ: نقصان۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں حکیم ای کچا ہووے تاں اوس دے بنائے نُسخے وی اُنج دے ای ہون گے اتے بندہ اوس دے وس پَے کے مُڑ ودھی نال ای بچے گا۔

کو جھے رون توں چُپ چنگی۔

معنے : کوجھے: بدشکل، بھیڑے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے نُوں جے رونا پَے ای جاوے تاں اوہ وی کِسے چج نال ای رووے تاں چنگا لگدا اے' اُکھا باں باں کِیتیاں وی لوک چاگھِیاں کرن لگ پَیندے نیں۔

کِینگڑ کنڈا ماریا' نناکھی تاپ چاڑھیا۔

معنے : کِینگڑ: مچّھی دی اِک قِسم جو پھڑن لگیاں کنڈا مار دیندی اے☆ نناکھی: مچّھی دی اِک قِسم جیہدے مارے کنڈے نال تاپ چڑھ جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہتھ نال مچھیاں پھڑ دیاں جے کِینگڑ کنڈا مارے تاں بس درد ای ہوندا اے پر نناکھی دے کنڈے دی اپنی وِس چڑھ جاندی اے پئی اوس نال بخار ہو جاندا اے۔

گھر دی سڑ دی بن ماں گئی' بن ماں لگی آگ۔

معنے : بن ماں: جنگل وِچ۔

ویروا: گوجری لہجے دے ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی بندے دے جدوں مقدر ہار جان تاں اوہ گھر چھڈ کے جتھے وی جاوے اوسدے مقدر نال نال ای ہار دا واجا وجائی جاندے نیں۔

لاچاری' پربت توں وی بھاری۔

معنے : لاچاری: جدوں کِسے ویلے واہ پیش نہ جاوے☆ پربت: پہاڑ۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندے دی کِسے پاسے واہ پیش نہ جاوے تاں اوہ ویلا اوس لئی پہاڑ توں وی بھارا ہو جاندا اے اتے اوس دے اُتے سوچاں دا لکھاں من بھار آ ڈِگدا اے۔

لاچھوڑی گِٹے' ساری دیہاڑی پیا پِٹے۔

معنے : لاچھوڑی: مار دِتی☆ گِٹے: گُٹنے تے☆ دیہاڑی: دِن☆ پِٹے: رووے کُرلاوے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کِسے نُوں گِٹے تے سٹ لگ جاوے تاں اوہ سارا دِن روندیاں کُرلاندیاں ای لنگھا دیندا اے اتے اوس سَٹ دی پِیڑ ہائیں مائیں ٹکن نہیں دیندی۔

مُصیبت کدے اکلیاں نہیں آوندی۔

معنے : اکلیاں: کلم کاری۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی پریشانی جدوں وی آوندی اے اوہ اکلی نہیں ہوندی سگوں اوہدے نال ہور کئی پریشانیاں وی آڈیرا لاندیاں نیں۔

مکر بیگانے مُکیاں ' ہِیو دئی نشنگ۔

معنے : مُکیاں: ہُورا مُکی☆ دئی: مارے☆ نشنگ: بے دھڑک ہو کے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ظاہری پکھوں بھلے مانس لوک وی کِسے دے لک وِچ مُکے مارن لگیاں دریغ نہیں کردے اتے انھے واہ ماری لگے جاندے نیں۔

مَیں تاں بھُورے نُوں چھڈ ناں' بھُورا مینوں نہیں چھڈ دا۔

معنے: بھُورا: کمبل' موٹا کپڑا۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی کئی واری اجیہی مُصیبت بندہ جان کے اپنے گل پالیندا اے پئی اوہ مُصیبت مُڑ وس کر کے اوس دی خلاصی ای نہیں کردی۔

نحُوست وَنجے تاں مٹّی سونا تھی وَیندی اے۔

معنے: نحوست: نحش پُنا ☆ وَنجے: جاوے ☆ وَیندی: ہو جاندی اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جے کِسے گھروں نحُوست مُک جاوے تاں اوس گھر دی مٹّی وی محنت نال سونا بن سکدی اے پر منحوس جی نہیں رہنے چاہیدے۔

نوَں نِدھی تے باراں سِدھی۔

معنے: نوَں نِدھی: جیہڑا ہر ولوں بے آسرا ہو جاوے ☆ باراں سِدھی: اوس دا کم سِدھا ہو جاندا اے۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں بندہ جگ ولوں سانجھ اسانجھ ہو جاندا اے تاں رب اوس دے سارے کم سوار دیندا اے۔

ون بھنیاں کاناں واج نہیں دیندا۔

معنے: ون بھنیاں: کِسے کم وِچ پھڑیا گیا ☆ کاناں: اِک اکھ والا مُجرم۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں کوئی بندہ کِسے بھَیڑے کم وِچ پھڑیا جاوے تاں اوہ پھڑن والے بندے دا کانا ہون پاروں اوس اگے ساری عُمر ابھا سر کے گل نہیں کر سکدا۔

ودھی نُوں ستّے ای خَیراں ہوندیاں نیں' گھٹّی دا ای کوئی دارُو نہیں ہوندا۔

معنے: ودھی: جے زِندگی ہووے ☆ گھٹّی: مُک گئی ☆ دارُو: علاج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی جدوں رب ولوّں بندے دے دانے ودھے ہون تاں کوئی خطرہ اوسدا کُجھ نہیں وگاڑ سکدا۔ پر جدوں رب ولوں ویلا آن پُجے مُڑ اوس نُوں بچا کائی نہیں سکدا۔

وَید کرے ویدائی' چنگا کرے خُدائی۔

معنے: وَید: حکیم ☆ وَیدائی: علاج۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی حکیم نے تاں بندے دا روگ ویکھ کے اوس نُوں دوا دارُو ای دینا ہوندا اے۔ اوس دا روگ تاں رب نے مکانا ہوندا اے اوہدی مرضی ہوندی اے پئی مُکا دیوے جاں لمکا دیوے۔

ویکھا ویکھی سادھیا جوگ' چھجی کائیا' ودھیا روگ۔

معنے: سادھیا: اختیار کیتا ☆ جوگ: فقیری ☆ چھجی کائیا:

ہر کوئی اپنے عرق وِچ ای غرق اے۔

معنے :عرق: ست، کِسے شئے دا کڈھیا ہویا ست۔

ویروا: ایس اکھان وِچ دسیا گیا اے پئی ہر بندے نُوں اپنیاں کیتیاں ای پرت پرت کے اوس دے اگے آکے چنگے جاں مندے پاسے ٹوری رکھدِیاں نیں اتے اوہ اپنی کرنی دا ای پھل بھوگدا بھوگدا ایتھوں ٹُر جاندا اے۔

☆☆☆☆

....

ورتیاں کتاباں تے حوالے

کتاب داناں	لکھاری داناں
ا۔آئینہ پنجاب	چوہدری احمد اُلدین
۲۔اکھاناں دی کھان (گرمکھی)	ڈاکٹر دیوی داس ہندی
۳۔بابے بناں بکریاں نہیں چر دِیاں	نُور مُحمد
۴۔پنجابی ضرب الامثال اور کہاوتیں	مزمل احمد
۵۔پنجابی اکھان	بشیر ناظم
۶۔پنجابی اکھان	چوہدری عبدلغفور اظہر
۷۔اکھاناں وِچ توارِیخ	ثناور چدھڑ
۸۔ساڈے اکھان	ڈاکٹر شہباز ملک
۹۔سرائیکی اکھان (جلد اوّل)	شوکت مُغل
۱۰۔سرائیکی اکھان (جلد دوم)	شوکت مُغل
۱۱۔لوک آکھدے ہن (گرمکھی)	ونجارا بیدی
۱۲۔وڈی پنجابی لُغت (پہلی جلد)	اقبال صلاح الدین
۱۳۔وڈی پنجابی لُغت (دوجی جلد)	اقبال صلاح الدین
۱۴۔وڈی پنجابی لُغت (تیجی جلد)	اقبال صلاح الدین
۱۵۔ہند کو ضرب الامثال	سلطان سکون
۱۶۔ہیر وارث شاہ	سائیں شہباز رحمان وارثی
۱۷۔پنج گنج	مُحمد بوٹا گجراتی
۱۸۔کلام سُتھرا شاہ (گرمکھی)	سُتھرا شاہ
۱۹۔کلام گوسایں تُلسی داس	تُلسی داس
۲۰۔کلام سیدّ ہاشم شاہؒ	سیدّ ہاشم شاہؒ

2.Glossary of Multani language by O.Brien revised by J.Wilson & Pandat Hari Krishan Kaul,Lahore,1903.

3.Grammer & Dictionary of Westran Punjabi by J.Wilson Lahore,1899.

4.Some Punjabi & other Proverbs by R. C. Temple.

5.Settlement Report of Sialkot Distt.by Dunlop Smith.

6.Gazetteers of various Districts of Punjab.

....

اوہ سجن ساتھی جیہناں اپنے اپنے علاقیاں چوں

....

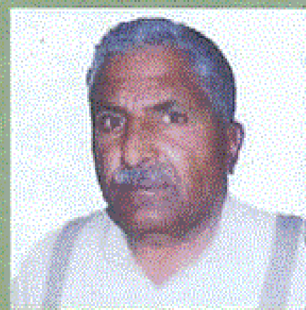
۱۰۔ جناب باوا گورو محمد دین پورن سائیں

ست کھنڈ دربار گرؤ باوا نیامت سائیں مانک روڈ نارووال

۱۱۔ جناب سنیاسی مُحمد امجد شاکر

قِلعہ کالروالا تحصیل پسرور ضلع سیالکوٹ

....

احسان اللہ باجوہ اُتے اللہ دا احسان اے کہ باجوہ اک کھرا تے نگھا بندہ اے۔ صوفی بابیاں نال اوہنوں اِنّاں دا عشق اے اتے اوہناں وانگ ای اوہ عام لوکائی وچ منجھلا مار کے بیٹھن والا پینڈو اے۔ اکنامکس اتے پنجابی وچ ایم۔ اے دی رواجی تعلیم وچوں لنگھ کے وی اوہنے لوک رہتل دے سوچ نوں اپنے آپ توں وکھرا نہیں ہون دتا۔ اوہدیاں گلاں باتاں توں جاپدا اے کہ اوہنوں لوک سیان دی گڑھتی ملی ہوئی اے اتے اوہدا مہاڑ تے ورتارا انج دا اے جویں پنجابی دا کوئی سوادلا جیہا اکھان بندے دا روپ دھار کے آ گیا ہووے۔

باجوے اُتے اللہ دے احسان دا ای سِٹہ اے کہ اوہنے اگوں ساڈے ساریاں تے احسان کردیاں ہویاں لوک سوچ اتے سیانف دے ہزاراں موتی اکٹھے کر کے ساڈی جھولی وچ پا دتے نیں۔ وَنّوں وَن اتے رنگا رنگ موتیاں دا ایہہ انمُلا سرمایہ اوہنے پوری حیاتی لا کے اکٹھا کیتا اے۔ اکھاناں اُتے پسرے ہوئے تن ہزار صفحیاں توں ودھ دے ایس پراگے توں صاف جھلکدا اے کہ ایہہ کم اوہنے کسے کلرک وانگ نہیں سگوں عاشق وانگ کیتا اے۔ ایہہ اوہ مانک موتی نیں جو کروڑاں سیانیاں نے ہڈورتی نوں چال کے اتے جگ ورتی نوں گا کھ کے تراشے سن۔ ایہناں وچوں بوہتے اوہ نیں جو ساڈیاں بے نیازیاں نے رُول چھڈے سن۔ احسان باجوہ نے تھاں تھاں دی مٹی پھرول کے ایہناں نوں لبھیا اے اتے سانبھ سودھ کے تے لشکا چمکا کے ساڈے ساریاں تائیں اپڑا دتے نیں۔ احسان باجوے دے ایس احسان دا ایہں جنا شکریہ وی ادا کریے، گھٹ اے۔

ریاض احمد شاد

Punjab Institute of Language, Art & Culture
Punjabi Complex, 1- Gaddafi Stadium, ferozepur Road, Lahore.
Ph: + 92 - 42 - 9232165-70 Fax: + 92 - 42 - 9230425
E-mail: pillaac@gmail.com, Website: http//pilaac.punjab.gov.pk

ISBN: 978-969-9199-19-6

Rs. 800/-